Radvány Mihály

A művész a Bercsényi Kollégiumban
rendezett kiállitást.

Bereczky Lóránd: Évtizedes léptekkel.
Művészet, 1980. október - 2.lap.

Ráduly P. M.D.K.

VÁTERV

Hollókő részletes rendezési terve, 1962.

Társtervező:

Magyar Építőművészet 1968/1. 50-51.1.

M. D. K

RÁDULY Piroska építész

– Láng Tivadar lávskerező

munkatárs: Horkay György

Részvétel a pályázaton (Repr.) tárfervezőként

Granasztói Pál: A budapesti Árpád-hid pesti hidfőjének városrendezési terv-pályázata

Magyar Építőművészet 1957. (VI.) 5/6. 126–129.

M. D. K.

RÁDULY Piroska építész

Tolna. téj települési területek

Farkas Tibor – Polonyi Károly: Beszámoló a délmagyarországi árvízsujtotta területek újjáépítéséről
Magyar Építőművészet 1956. (v.) 273. l

Ráduly Piroska épitész MDK

részvétel a pályázaton

Tillai Ernő:Pécs déli városrész rendezési tervpályázata Magyar Épitőmüvészet 1956.V.évf.1.sz.4.l.

K. RÁDULY Piroska építész M.D.K.

résztvett a pályázaton / megvétel: 6000 Ft/

Társtervező: N. Lókodi Eszter

Mirgai László: A XIV. ker. Fehér uti Sportliget Terv pályázata
Magyar Építőművészet 1962/2. 34-36.l.

Ráduly P.

és Láng T. készítette Holló kő „Részletes rendezési terv"-ét 1962-ben.

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 211.

K. Ráduly Piroska, [építész] MDK

Hatezer ft-ért megvásárolták
K. Ráduly Piroska és N. Lókodi
Eszter Közös Fervét.

–: Kihirdették a sportliget tervpályázatának eredményét. G.P

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 22.

K. Ráduly Piroska épitész M.D.K.

XV. Bogáncs utcai 4 tantermes /8 ra bővithető/ iskola

Magyar Épitőművészet 1962 /6. 57.1.

RÁDULY PIROSKA, műépitész

3.ábra.-Szombathely.-A Derkovits-lakótelep beépitési tervének vázlata. Tervezők: Láng Tivadar és Ráduly Piroska.-Fekete repr. 333.old.

HECKENAST JÁNOS- SZILAGYI ISTVAN: A Derkovits lakótelep 328.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967 3.szám. Szombathely, 1967

Ráduly Piroska

Hollókő - Ófalu rendezésére több terv készült. Ezek szerzői: Gazda Anikó /1960/, Láng Tivadar és Ráduly Piroska /1962/, Mendele Ferenc és Komjáthy Attila /1968/

Komjáthy Attila: A hollókői modulor.
Magyar Ép.műv. 1971.3.sz. 44-47.1.

47. 1.

Family Phrases

K. Ráduly Piroska, épitén

L: Koniss Dezső

-: Átadták az idei Ybl-díjakat 1.

Esti Hírlap, Bp. 1980. márc. 31.

K. Ráduly Piroska, építész

L. Bojnay Zsolt

-: Átadták az idei Rózsa Ferenc, - ..... díjakat 4.

Népszabadság. Bp. 1980 apr. 1.

Fotó: Ruska Judit

A GIM-Ház kertje, ősszel, Gödöllő / The garden of the GIM-House, Gödöllő [2004]

már három tanul tovább iparművészeti és építőművészeti egyetemeken.

A fiatal gödöllői művészek közül egyre többen kapcsolódnak a GIM-Ház munkájához, úgy alakul ez, ahogy a kert is, lassan-lassan évek alatt, de talán annál stabilabb lesz majd. A gödöllői fiatal művészek számára rendszeres kiállító lehetőséget ajánlottunk fel, amelynek első megvalósulása az idei év őszén rendezett, csoportos képző- és iparművészeti kiállítás.

A fiatal kiállítók körében főképp építőművészek, grafikusok, textilművészek és, kisebb számban, festőművészek vannak. A velük való kapcsolat mindenképpen érdekes perspektívákat jelent, hiszen többen közülük nem a mi növendékeink voltak, és szemléletük sok esetben különbözőnek tűnik. Reméljük, a barátságos, szakmai közeg kölcsönösen építő lesz mindnyájunk számára.

Wehner Tibor, 2003-ban a GIM ötéves jubileuma alkalmából rendezett konferencián, saját maga felvetéseire válaszul mondta a következőket: *„A válaszok nélkül ágaskodó kérdések ellenére, egy rendkívül ellentmondásos helyzetben, az ellenirányú tendenciák érvényesülésének keresztttüzében, az elődök által teremtett tradíció szellemében – s belátva, hogy nagyrészt folytathatatlanná, továbbvihetetlenné vált törekvések örökségével – a Gödöllői Iparművészeti Műhely művészei tehetséggel végzik a dolgukat: a műhely ötesztendős fennállása során kifejtett tevékenysége, munkája eredményeként úgy vélhetjük, hogy csak-csak éledezik, valamilyen más formában újraéledezik ama „gödöllői szellem."*

Bízva abban, hogy a fent említett gondolatok megerősítést nyertek az azóta eltelt két évben, a gödöllői műhely dolgozik tovább.

FEKETE GYÖRGY
főszerkesztő

The Gödöllő Craft and Design Studio

An interview with Erzsébet Katona Szabó, leader of the Studio

The spiritual tradition of the Gödöllő Artists' Colony (1901–1920), preserved up to the present day, was emphatically evoked by its followers in 1998, by opening the new Craft and Design Studio in Gödöllő (*Gödöllő Iparművészeti Műhely*—GIM) in a spacious house surrounded by a beautiful large garden in Gödöllő. Similarly to the artists of the *Art Nouveau*, the members of the studio recall the importance of the garden as a tranquil oasis in a hectic world and the garden appears as a favourite motif in their works. Interview guest of our editor-in-chief, textile artist Erzsébet Katona Szabó, leader of the GIM House, provides an inside look at the activity of the studio led by the intention to harmonize artistic concepts of the predecessors with modern requirements.

A Gödöllői Iparművészeti Műhely történetéről lásd a folyóirat e számának 84. oldalán közölt írást.

Mértékadó időmérők

Kiállítás Radvánszky Ferenc gyűjteményéből

Az Iparművészeti Múzeumban az év elején *Radvánszky Ferenc* Svájcból hazatelepült órarestaurátor magángyűjteményéből egy évig nyitva tartó reprezentatív kiállítás nyílt. A 17–20. századi kollekció minden egyes darabja működőképes. Közöttük olyan órakülönlegességek is szerepelnek, amelyek egyetlen magyarországi közgyűjteményben sem láthatóak.

Empire kandallóóra / Empire mantel clock
francia, 19. század közepe / French, mid 19th century

Asztali óra /
Table clock
Párizs, 1910 körül
/ Paris, c. 1910

A Franciaországban készült intarziadíszítésű, ovális formájú faliórák és Breguet típusú asztali órák mellett az angol óragyártás speciális óratípusai is helyet kaptak a kiállításban. Megtekinthető egy 1840-es évszámú pályaudvari óra, egy 1780-ban készült, nyolc napig folyamatosan járó mahagóniborítású Boven óra, és certifikátja szerint 1944-ből származó greenwichi kronométer. Az oszlopos, a szekrény-, a kandalló- és a falióra mellett német figurális és schwarzwaldi típus is szerepel.

A 20. század második felének kis példányszámban készült órái között látható az úgynevezett Atmos óra, amely már 1 Celcius-fokos hőmérséklet-változásnál is, mintegy 120 órán keresztül folyamatosan működik. Az 1960-ban Genfben készült különleges fényóra megfelelő – minimum 40 lux – megvilágítás mellett folyamatosan mutatja a pontos időt. A gyűjtemény egyetlen magyar származású darabja egy 1880-as pesti oszlopos óra a Lánchíd egykorú képével.

Ezek a művészettörténeti korszakokat felidéző tárgyak nemcsak esztétikai szempontból jelentősek, hanem az ipartörténet korhű dokumentumai is. Radvánszky Ferenc több évtizedes munkásságának eredményeként, a kiállítás látogatói olyan

Clocks from the 17th Century to the Present Day

Selected masterpieces from the collection of Ferenc Radvánszky

Returning home from Switzerland after long years Hungarian clock restorer Ferenc Radvánszky placed his exceptional collection of clocks from the 17th to the 20th century at the disposal of the Museum of Applied Arts. Selected masterpieces on show from 1 February–31 December 2005 include original masterpieces of great artistic value and of extraordinary significance from the point of view of the history of the trade—wall clocks with inlays, exquisite table clocks, a clock made for a train station in 1840, a chronometer from Greenwich, cabinet and mantel clocks, a carriage clock with case, a light watch and pocket watches, all functioning perfectly.

Kandallóóra /
Mantel clock
Párizs, 1870 körül /
Paris, c. 1870

Csontvázóra / Skeleton clock
angol, 1970 körül / English, c. 1970

luxusdarabokból álló gyűjteménnyel ismerkedhetnek meg, amelynek darabjai mind külső megjelenésükben, mind működőképes szerkezetük révén, igényes enteriőrben is felkeltik az érdeklődést, s egyben muzeális értéket is képviselnek.

(Órák a 17. századtól napjainkig. Válogatott mesterművek Radvánszky Ferenc magángyűjteményéből. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2005. február 1–december 31.)

Figurális óra / Figural clock
német, 1900 körül / German, c. 1900

A fotókat és az ismertetőt az Iparművészeti Múzeum bocsátotta rendelkezésünkre.

Útióra, eredeti tokjával / Carriage clock with its original case
London, 19. század vége / London, late 19th century

Élő skanzen

A Román család gyűjteménye

Az óbudai 2b galériában 2004-ben kiállítás köszöntötte a kilencvenéves *Román Józsefet*. A számos könyvet megjelentetett művészeti íróhoz legközelebb állt alkotók egy-egy művét mutatták be, Román publicisztikájával együtt. A mester azonban nemcsak írt, hanem gyűjtött is, s kollekciója legalább annyi meglepetést tartogat, mint kritikái.

A Román-gyűjteményből berendezett lakás (részlet) / Flat furnished with pieces from the Román Collection (detail)

néhány szálat ott, a helyszínen. A szinte kész szőnyegmintát ragadja meg a **Jégvirágok**ban, de még az **Őszi lomb** is síkban rendeződik egyik akvarelljén, s a tűzszínű levelek táncának dekoratív ritmusát csekély elvonatkoztatással már szőheti is.

Kárpitjainak színvilága ellentétes pólusokon mozog: vagy nagyon kontrasztos, néha éppen kiegészítő színek egymás mellé helyezésével hoz létre merész akkordokat, vagy pedig szürkék, okkerek gondosan kikeresgélt, változatos árnyalataival ér el finom hatásokat. Egy állandó összetevője van a munkáinak: hangsúlyos, erőteljes ritmusa, amelynek a gyökerét talán a népművészet nyújtotta fiatalkori élményekben kereshetjük.

A népművészet kristályosodott formakincsét — nálunk is, másutt is a világban — a helyi és napi szükségletek csíszolták századokon át olyan kiegyensúlyozottan széppé. Ennek a józan, fegyelmezett gyakorlatát öntudatlanul magáévá tette a művész is: munkái nagy iparművészeti kiállításokon nem tartanak számot a központi pannóra, viszont annál inkább kívánkoznak az életbe, lakásokba, meghitt hangulatot vagy vidámságot hozni. A mi mai környezetünkbe, mai életmódunkhoz illeszkednek.

E. SZABÓ ILONA

FALISZŐNYEGEK

ŐSZI LEVELEK, gyapjú — 120×90 cm
KETTEN A GÓTIKÁBAN, gyapjú — 137×87 cm
FÉSZEK, gyapjú — 110×72 cm
VÁGTA, gyapjú — 140×80 cm
KOMPOZÍCIÓ, kender — 120×80 cm
LABIRINTUS, gyapjú — 100×85 cm
ABLAKOK, gyapot — 78×32 cm
NÉPI MOTÍVUMOK, gyapjú — 108×52 cm
ERDŐ MÉLYÉN, gyapjú — 180×90 cm
KONTRASZT, gyapjú — 114×57 cm
SZIMMETRIA, gyapjú — 90×57 cm
SZIRMOK, gyapjú — 90×80 cm
FANTÁZIA, gyapjú, pamut — 91×83 cm
FENYŐK, raffia — 95×56 cm
VIRÁGOK, gyapjú — 95×80 cm

VÍZFESTMÉNYEK

ÖNARCKÉP — 37×30 cm
ŐSZI PARK — 50×35 cm
TÉLI ERDŐ — 65×48 cm
HAVAS HEGYEK — 50×35 cm
TÜKRÖZŐDÉS — 64×48 cm
ZÚZMARA — 33×24 cm
NAPRAFORGÓK — 70×50 cm
ERDŐ SZÉLE — 70×50 cm
JÉGVIRÁGOK — 55×38 cm
ŐSZI LEVELEK — 70×50 cm
SUGÁRZÁS — 37×25 cm
DOMBOLDAL — 49×35 cm
NŐI ARCKÉP — 50×35 cm
BOGÁNCSOK (négy vázlat) — 21×21 cm; 25×20 cm; 21×21 cm; 25×20 cm
ŐSZ A KAPUSI ERDŐBEN (négy vázlat) 29×21 cm; 25×20 cm; 29×21 cm; 25×20 cm

146.

KORUNK GALÉRIA

1980. NOVEMBER

I. P. Cluj, Mun. Cluj-Napoca, 1980-7061, 500 ex.

MEGHITT HANGULATOK

RÁDULYNÉ LISZKA M

A vízfesték a legegyszerűbb anyaga a festészetnek, s mégis néha a legnehezebb vele bánni. Mindenki próbálta, művész és nem művész, ha nem máskor, gyermekkorában. A hivatásos alkotók kezében is legalább kiegészítője szinte minden műfajnak, gondolatmegőrző jegyzetként még a szobrászok is folyamodnak hozzá, a textileseket el sem lehet képzelni nélküle.

Mire, illetve hogyan használja Rádulyné Liszka Mária a vízfestéket? Természetesen tájképet, olykor arcképet is fest vele, de a képszerű látvány csak néha vonzza. Ilyenkor meghitt hangulatú piktúra kerül ki az ecsetje alól, azonban többnyire az iparművész ébred fel benne a látvány előtt, és fogalmazását a szövőszék ritmusa befolyásolja. Jellemző erre a látásmódra, hogy megszokott virágcsendéletet — vázában, szobabelső háttérrel — szinte soha nem fest, viszont gyakran örökít meg a rét messzenyúló virágszőnyegéből

RÁDULY PIROSKA, építész

Szombathelyen a Derkovits Lakótelep lassú fejlesztése nem volt lehetséges, az új rendezési tervet pótló beépi tési terv ismét foglalkozott a központ területével. 1965. január.-Tervezők: Láng Tivadar, Raduly Piroska, Bende Bende László, építészek. 359.old

RÓNAI KÁROLY-SZILÁGYI ISTVÁN: Szombathely városrendezési tervéből. A Dervovits városrész központja 359.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 3.szám, Szombathely

Rady Ferenc,
a MESZ Mesteriskola Előadásai.

VII. ciklus 1982–84.

Rady Ferenc, M. Anda Judit: a keszthelyi ferencrendi templom helyreállítása.

Magyar Építőművészet, 1989., 1–2 szám, 5-old.

Radvánvr

ungkn Ungk

g.k. templom. ismeretlen kerő

1) alapvajz kerlet mellett 1:100

2) homlokrat 1:100

22.

23.

Radvánszki István MDK

Csőszerelő ipari tanuló
disztárgyakat készit.

Repr: Készülnek a virágvázák. Radvánszki István, Kiss László és Dezsény Gyula oktatójuk felügyelete alatt munkálják a rezet.

---: Ügyes kézzel, nagy szorgalommal
HAJO UJSÁG. 1957 aug. 17.

Radvanszky Dvra báró

textil
1912-14

Éimisk 1930. 87. l.

Radvány vára

Varjú: Magyar várak

Radvány Zólyom m. (Farkaslaka)

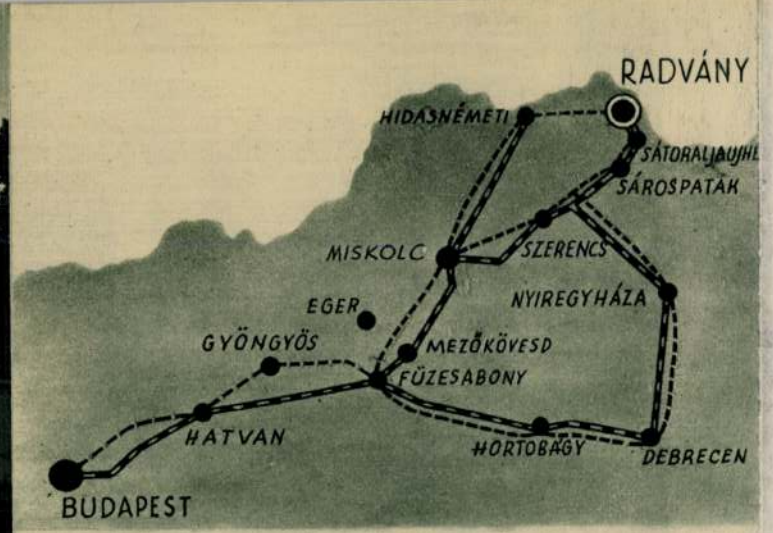

VASUT ═══ VÉGÁLLOMÁS SÁTORALJAUJHELY

AUTÓ ------ 270 KM.-5 ÓRA /HIDASNÉMETIN ÁTVEZETŐ ÚTJÓL

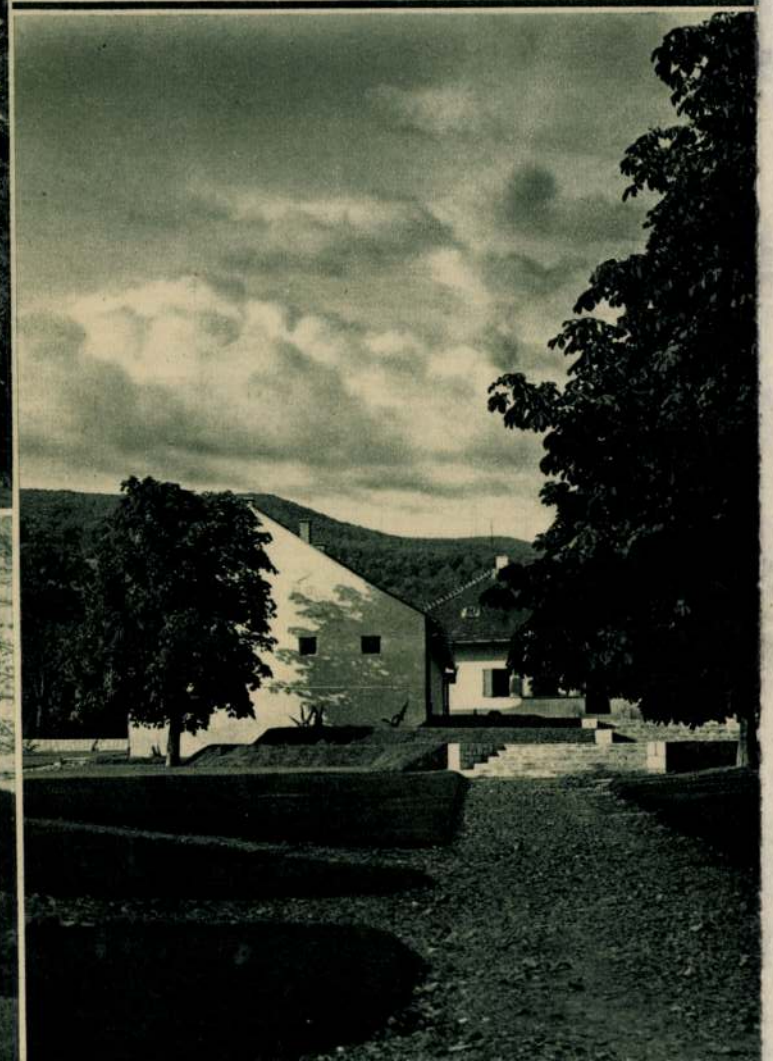

Radvány

Kastélyszálló

Posta: Sátoraljaujhely Pf. 50. • Telefon: Pálháza 5. • Sürgöny: Radványotel Pálháza

Pallas nyomda mélynyomása, Budapest.

Magyarország legészakibb pontján, az Eperjes-Tokaji hegylánc erdőségeiben fekszik az ország egyik legszebb, 160 hold kiterjedésű parkjában.

Subalpin jellegű gyógy- és üdülőhely (magaslati napozója 560 méter tengerszint felett), mérsékelt és minden szélsőségtől mentes klimával.

Május, június talán a legszebb. Július, augusztusban a hegyvidék hűvös klimájánál fogva biztos menedéket nyujt a meleg elől menekülőknek. September, október pedig, mikor a bőgő szarvasoktól visszhangzik s millió színben pompázik az erdő — felejthetetlen élményt jelent. Havas tele vetekszik a Semmeringével.

Méretei és adottságai olyanok, hogy a pihenni-vágyót a szórakozást kedvelő nyugalmában nem zavarja.

A Kastély Szálló és a hozzá tartozó 7 villa (83 szoba, 24 fürdőszoba, hideg, meleg folyó víz) a teljes kényelmen felül főuri berendezésével, különleges milieujével és hangulatával teljesen újszerű és már régen nélkülözött nyaralási, pihenési és sportlehetőséget nyujt a nagyobb igényű vendégeknek.

Sportlehetőségei: vadászat nagyvadra (szarvas, vaddisznó, őz, moufflon), apróvadra (fácán, nyúl, fogoly, szalonka). Rákászás. Golf: 18 körös pályája 700 méter tengerszint feletti magasságban. Tennis. Lovaglás. Strand. Csónakázás. Gyönyörű séta- és kirándulóhelyek a környező erdőségekben. Könnyen elérhető a füzéri vár, melynek korai gót kápolnája és kaputornya restaurálva mutatja be a magyar sziklavárak legszebbjét.

Árak: egyágyas szoba P 6.—-től, kétágyas szoba P 12.—-től felfelé. Napi háromszori étkezés személyenként P 7.—. Minden étkezéshez gyümölcs. Könnyű franciás, magyar konyha.

Vasútállomás: Sátoraljaújhely, ahol az érkezőt autó várja.

Bővebb felvilágositást nyujt: Kastély Szálló igazgatóság, Sátoraljaújhely, postafiók 50.

Radvanyi Kastély

k. Betörésmentes zárak.

szközök, szerszámok, kályhák,
edények, állandó nagy raktára.

A főváros egyik legközhasznubb testülete, a tüzoltóság, ebben az évben tölti be működésének 100-ik esztendejét. A 100 év alatt óriási fejlődésen ment keresztül. Kezdetben két önkéntes őrség volt csupán, kezdetleges felszereléssel és igazi lendületet a hivatásos tüzoltóság megszervezése hozott, amely gróf Széchenyi Ödön érdeme. — Emlékezetes tüzesete, amikor különösen kitünt a tüzoltók áldozatkész bátorsága, nem is egy volt a pesti tüzőrségnek. A Nemzeti Szinház égése 1875-ben európai hirlapszenzáció volt. Az idősebb pesti generációnak ma is emlékezetes a Concordia- és a Lujza-malmok égése, különösen pedig 1903-ban a Párisi Áruház tüze, amelynél mozgósitva volt az egész pesti tüzoltóság és csak önfeláldozásuknak köszönhető, hogy nem égtek le egész házsorok az akkori Kerepesi-uton. A 100 év alatt többszáz tüzoltó esett hivatása áldozatául. A budapesti tüzoltó hősiességére jellemző a Mauthner-gyári tüznél történt eset, amikor egy tüzoltó az égő épületbe behatolt, hogy egy pólyásbabát megmentsen; a babát megmentette, ő maga azonban egy lezuhanó gerenda ütésétől hősi halált halt. Napjainkban a tüzoltó feladatai még fontosabbak lettek, a légi védelem még komolyabb feladatokat ró rájuk, háboru esetén.

Egyik legemlékezetesebb esete a pesti tüzőrségnek a Nemzeti Szinház égése, 1871-ben

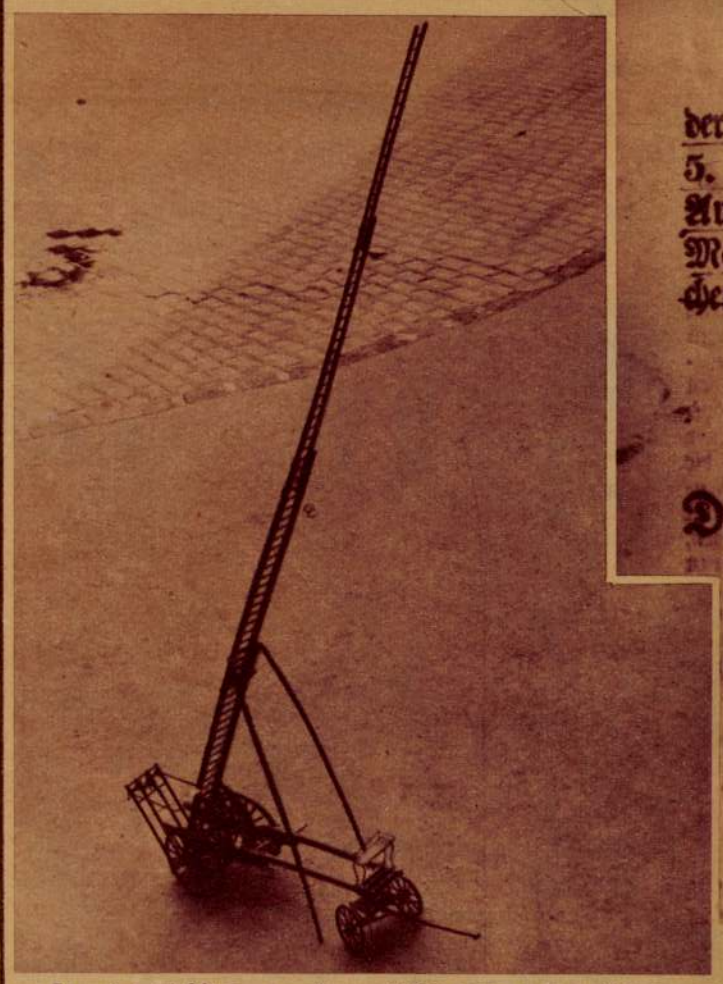

Az első tolólétra, amely egyébként az egész világon az első volt, a pesti tüzőrségnél került használatba. Feltalálója a pesti tüzoltóság akkori parancsnoka, Krause Waldemár tüzfelügyelő volt

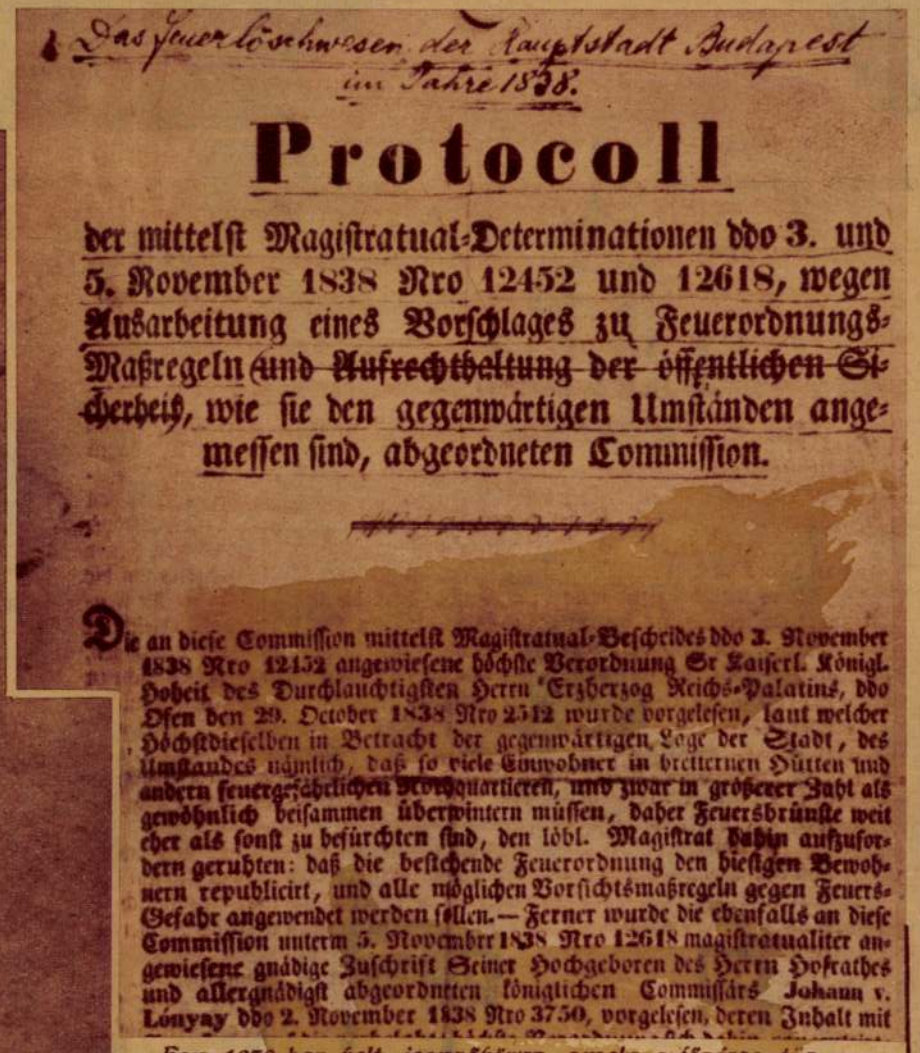

Das Feuerlöschwesen der Hauptstadt Budapest im Jahre 1838.

Protocoll

der mittelst Magistratual-Determinationen ddo 3. und 5. November 1838 Nro 12452 und 12618, wegen Ausarbeitung eines Vorschlages zu Feuerordnungs-Maßregeln und Aufrechthaltung der öffentlichen Sicherheit, wie sie den gegenwärtigen Umständen angemessen sind, abgeordneten Commission.

Die an diese Commission mittelst Magistratual-Beschides ddo 3. November 1838 Nro 12452 angewiesene höchste Verordnung Sr Kaiserl. Königl. Hoheit des Durchlauchtigsten Herrn Erzherzog Reichs-Palatins, ddo Ofen den 29. October 1838 Nro 2512 wurde vorgelesen, laut welcher Höchstdieselben in Betracht der gegenwärtigen Lage der Stadt, des Umstandes nämlich, daß so viele Einwohner in bretternen Hütten und andern feuergefährlichen Notquartieren, und zwar in größerer Zahl als gewöhnlich beisammen überwintern müssen, daher Feuersbrünste weit eher als sonst zu befürchten sind, den löbl. Magistrat Pudin aufzufordern geruhten: daß die bestehende Feuerordnung den hiesigen Bewohnern republicirt, und alle möglichen Vorsichtsmaßregeln gegen Feuers-Gefahr angewendet werden sollen. — Ferner wurde die ebenfalls an diese Commission unterm 5. Novembr 1838 Nro 12618 magistratualiter angewiesene gnädige Zuschrift Seiner Hochgeboren des Herrn Hofrathes und allergnädigst abgeordneten königlichen Commissärs Johann v. Lónyay ddo 2. November 1838 Nro 3750, vorgelesen, deren Inhalt mit

Egy 1838-ban kelt jegyzőkönyv, amely a főváros tüzrendészeti szabályait tartalmazza s intézkedik egy bizottság összeállitása iránt, amely a szabályzatot végrehajtsa. Ez évben alakult meg aztán a pesti önkéntes tüzoltóság, amelynek helyébe később a hivatásos tüzoltóság lépett

Tréfás husvéti szokások

Bajorországban

Délangliában

Vonatszámra menekülnek a spanyol vörőskatonák és elvtársak Délfranciaországba

A fejveszteit spanyol menekülésben elveszett gyermekeket francia határőrök vesznek gondozásba

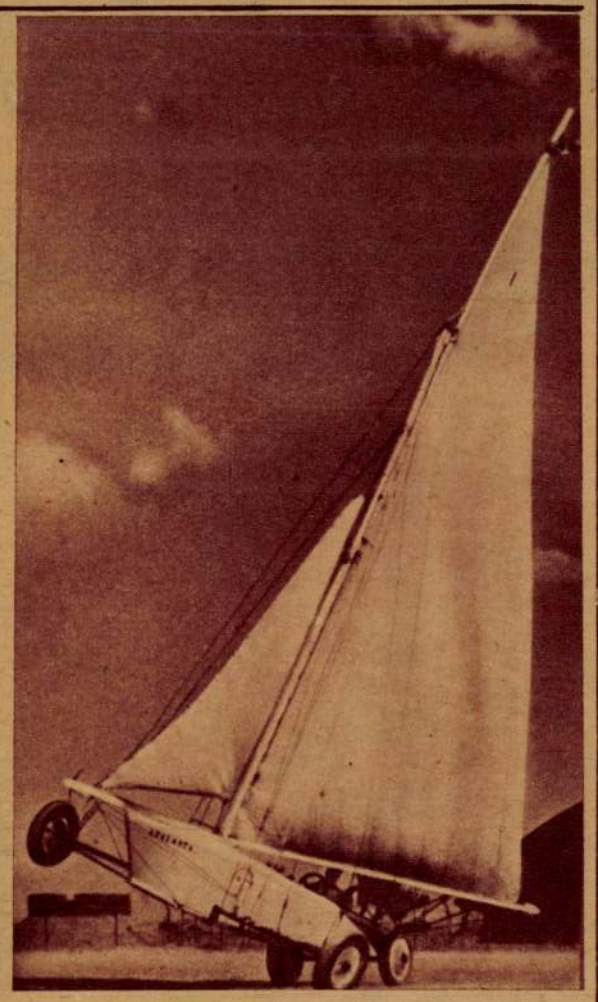

Az egyiptomi légi haderő tisztjei motorizált „vitorlás csónakokat" szerkesztettek amelyekkel óriási sebességgel haladnak a sivatag felszinén

Cikk mai fólapunkban

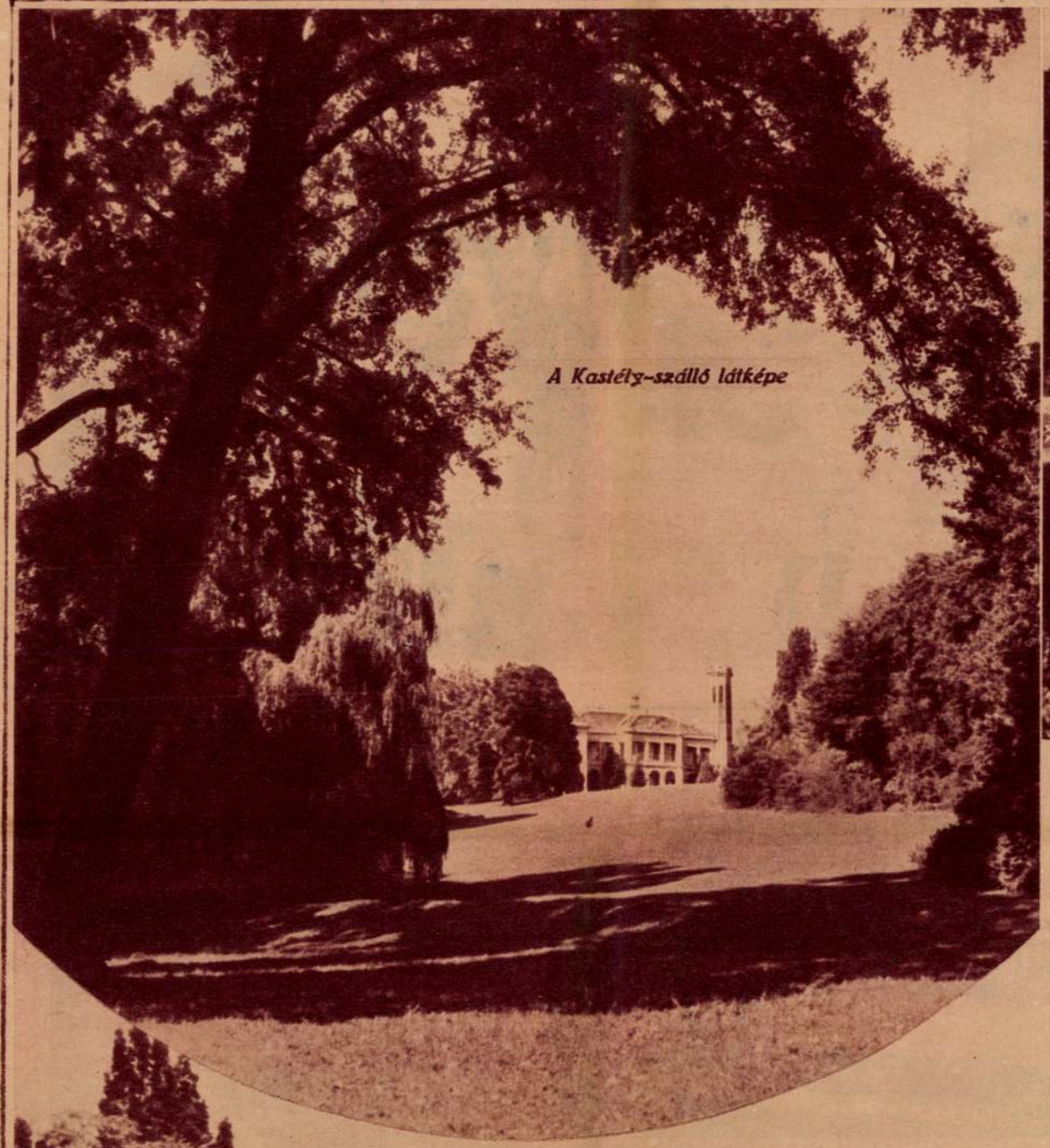

A Kastély-szálló látképe

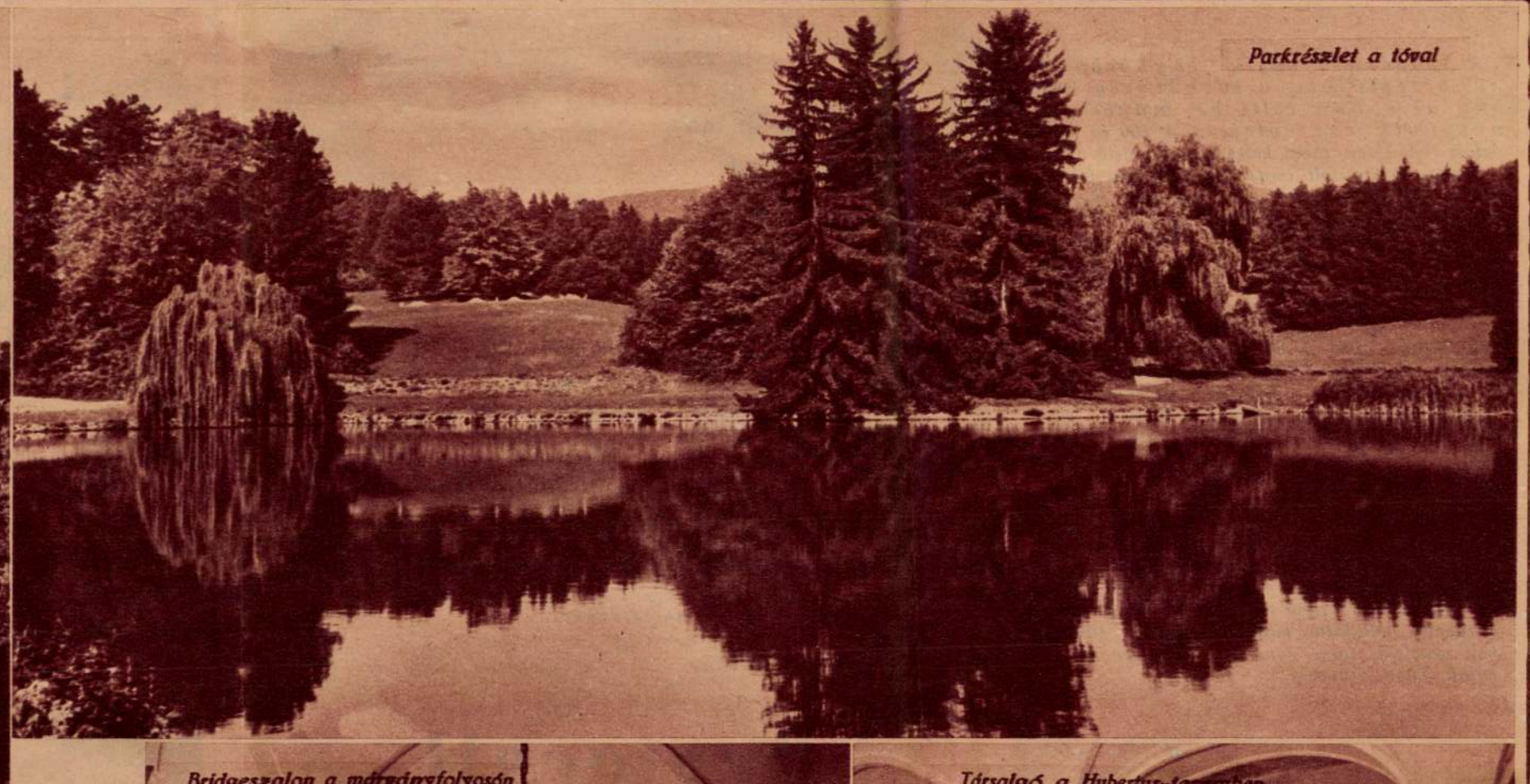

Parkrészlet a tóval

Kilátás a parkba a Kastély-szálló terrasszáról

Bridgeszalon a márványfolyosón

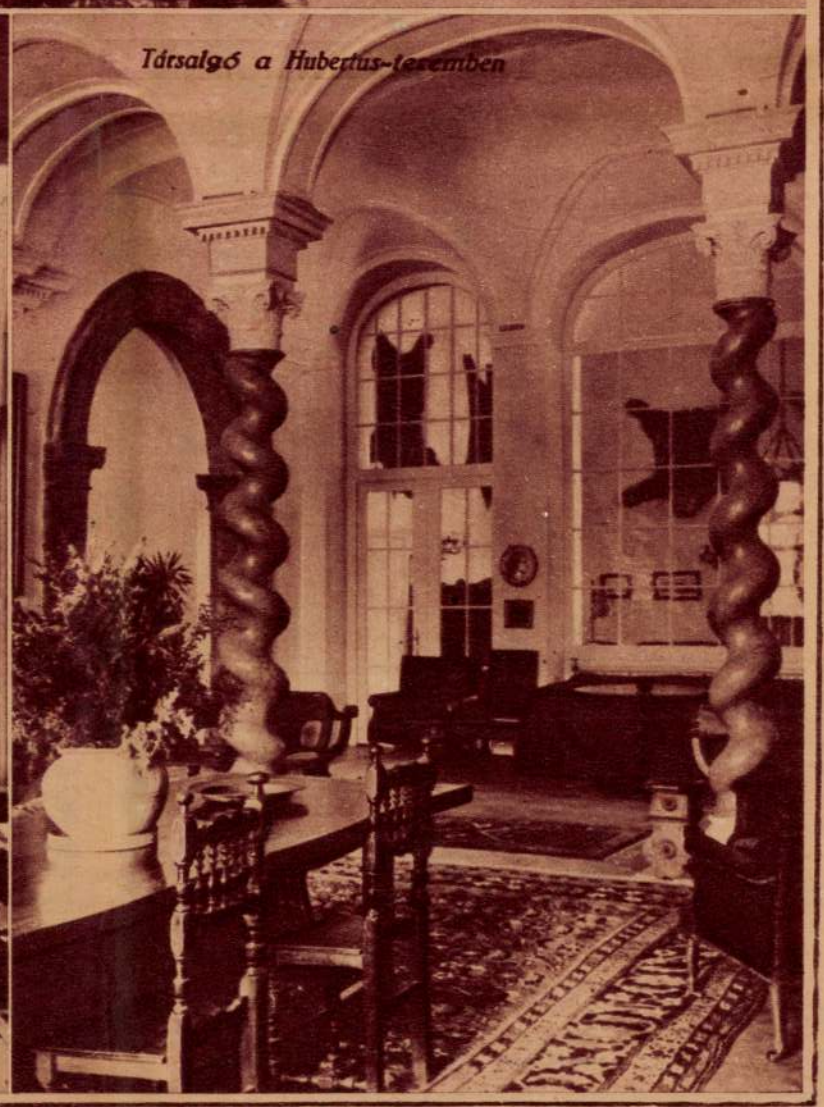

Társalgó a Hubertus-teremben

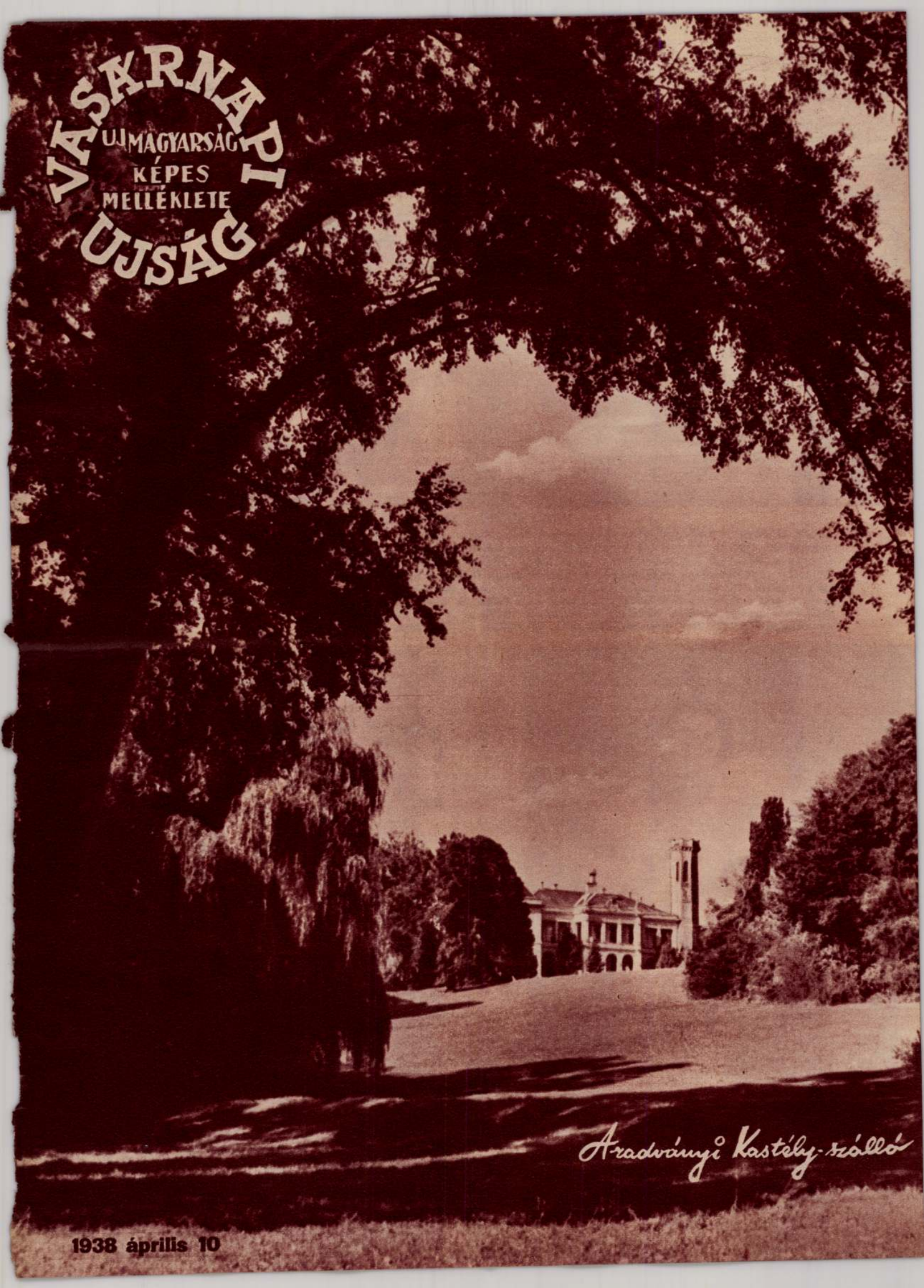
VASÁRNAPI
UJMAGYARSÁG
KÉPES
MELLÉKLETE
UJSÁG
Aradványi Kastély-szálló
1938 április 10

HARCI REPÜLŐ A JÁRVÁNYOK ELLEN.

A „Ju 52 Bayer" repülőgép első középeurópai körrepülése során az elmult hétfőn 2 órakor Budapestre érkezett. Fogadtatásán többek között ott láttuk Mozsonyi és Nékám professzorokat, Werkmeister német követségi tanácsost, Overbeck attasét stb. A hárommotoros „Ju 52 Bayer" Junkers repülőgép Kölnből startolt és 5 óra alatt érte el Budapestet, Schlafke repülőkapitány vezetésével. A gépből Braun igazgató és Dr. Weber, a Bayer I. G. Farben Leverkusen igazgatói szálltak ki, kiket Dr. Basinszky és Szentváry őrnagy üdvözöltek. Braun igazgató a fogadtatást megköszönte majd a gép rendeltetéséről beszélt, melynek az a feladata, hogy járvány kitörése esetén a legrövidebb idő alatt szükséges gyógyszereket, bármikor a helyszinre szállitsa. A gép Magyarország részére cca. 700 kg gyógyszert hozott és kétnapi ittartózkodás után tovább repült Belgrádba és Zágrábba.

Biró Éva fehér organdiban piros himzéssel. (Várkonyi felv.)

Tisza Kálmánné grófné fekete velours-chiffon ruhában, piros-fehér-zöld tüllszoknyával. (Várkonyi felv.)

A társalgó és a Hubertus-terem

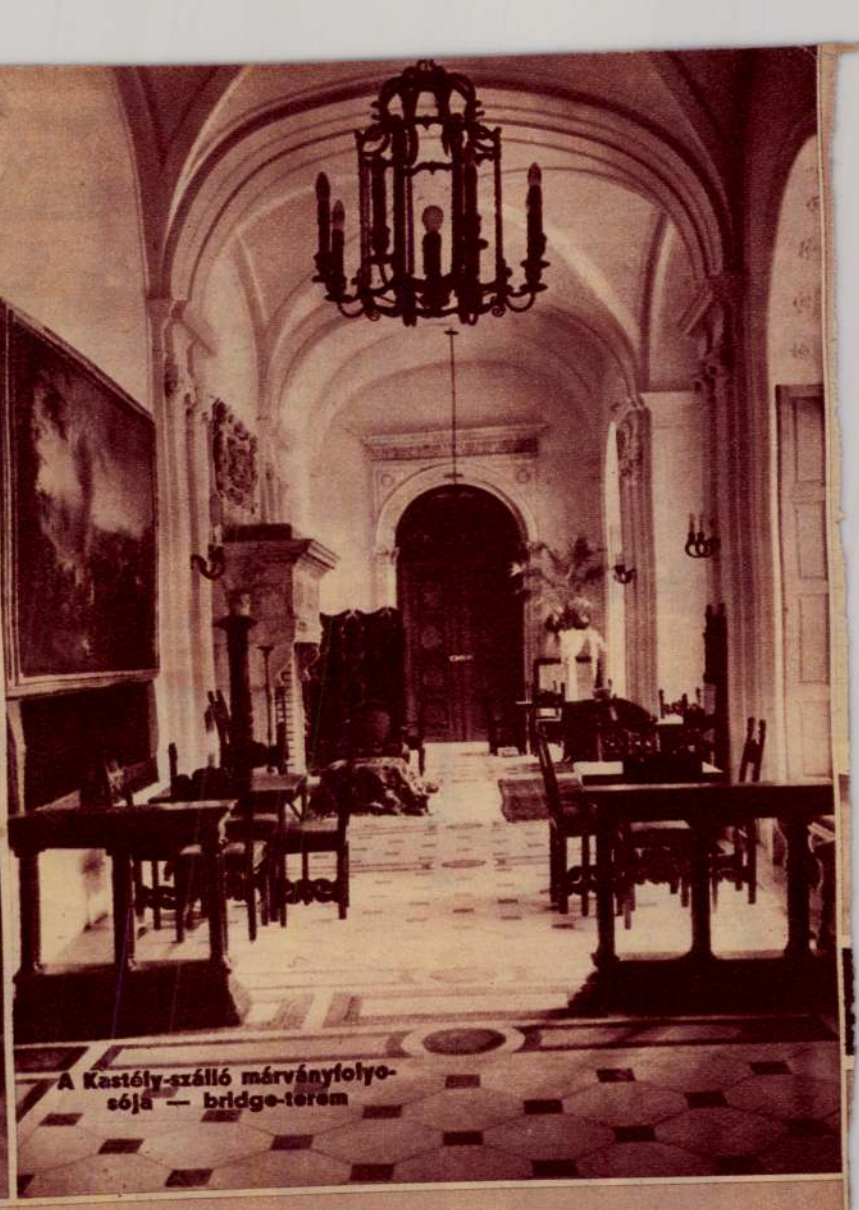

A Kastély-szálló márványlolyeosója — bridge-terem

Máj. 8-án megnyílik

A RADVÁNYI KASTÉLY-SZÁLLÓ

Parkrészlet a tóval

Cikk a fólapban

„Adolf Hitlernek énekelünk!"
A bécsi gyermekkar a választásért)

A tűzoltók propagandája: „Vér vérhez, nép néphez!"

Mintákat szívesen küldünk.

Hitler vezér és kancellárnak egy klagenfurti kislány felajánlja saját készítményü díszpárnáját

A Hitler Jugend hatalmas propaganda-autója Bécsben

A választás előtt

STÉLY-SZÁLLÓ

DEZÉSŰ SZÁLLÓVÁ RENDEZETT BE

Bridzs-szalón a radványi Kastély-szálló márványfolyosójáról

A Kastély-szálló társalgója és a Hubertus-terem

BABA ÉS A CSOKOLÁDÉTOJÁS TÖRTÉNETE 3 FELVONÁSBAN

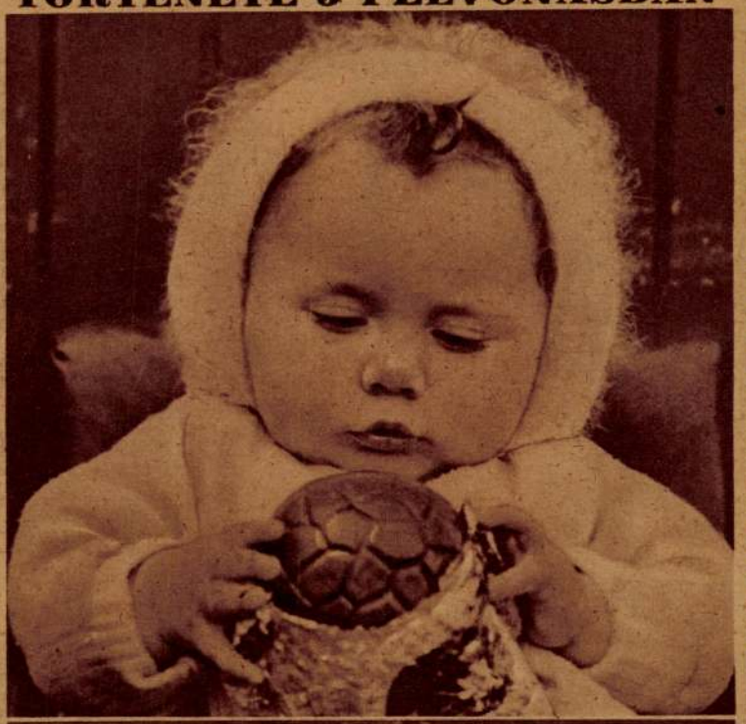

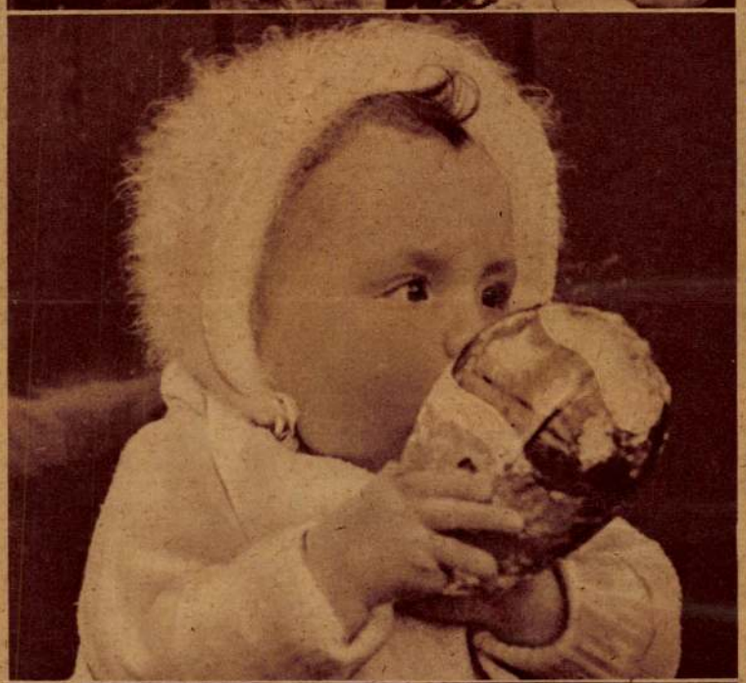

SPANYOL MENEKÜLŐK

e és lánya megérkezik Párizsba

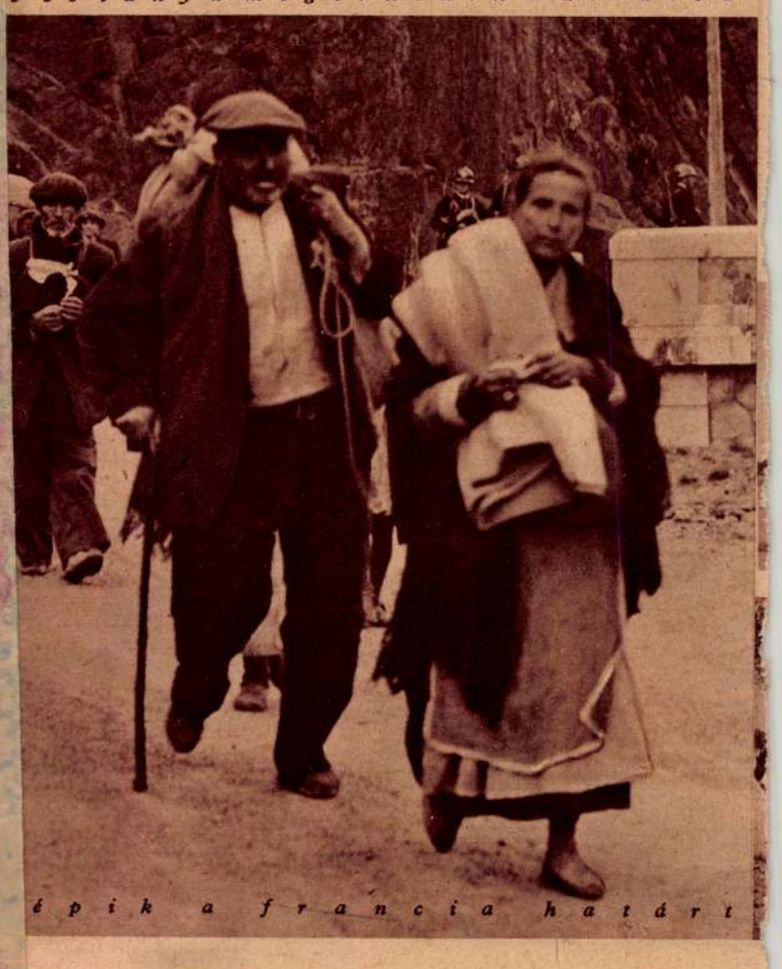

épik a francia határt

Radvanyi kegy-
nobor
és templom
Zólyom vm
Repr
Schaefer kegyh.
90, 91. l.

...ZTALKA
...t. Landing

— MÖBEL.

1600.

lasz, XVII. sz. — Betschemmel, Nussholz, mit

sszel, zöld damaszt kárpitozással. Olasz. — Zwei ünem Damast überzogen. Italienisch.

lábakkal, piros bársony kárpitozással. Olasz. — Füsse, roter Samttapezierung. Italienisch.

a barokk diszitéssel, zöld bársony kárpitozással. Schnitzerei, Vergoldung und Barockdekor, mit III. Jh.

sszel, szalmafonatu üléssel. Olasz, XVIII. sz. e. die Sitzfläche mit Strohgeflecht. Italienisch,

árpitozva. Olasz, XVIII. sz. — Zwei Armstühle ienisch, XVIII. Jh.

Empirestilus. — Spieltisch, Nussholz. Empirestil.

Radvanyi vár

Könyöki

364, 365. l.

1404

— april 6-án

1404 15. Rafaello

(Sz. Urbinoban 1483 — b

Krisztus megdicsőüle

E kép ~~tulajdonképen~~ Ur

A hegy tetején Péter, Jaka

a nép megrendelője atyján

töl balra ~~[illegible]~~

ségtől körülvéve lebeg Jézu

A tanítványok a mennyei

fiam, kiben nekem kedve

mökben arcra borúlnak

kab egészen leborúlt, Péter

jobbját tartja szemei fölé

tanítványai

~~[illegible]~~ látjuk, ki

tehetetlenül szemlélik a holdkoros gyermeket, kit a

~~[illegible]~~

afrony ~~[illegible]~~ könyörög. Mögöttük az őket körető

~~[illegible]~~

kézzel kér a tanítványokat, hogy segítsének

~~[illegible]~~. A hatter hegyes vidék

Vászon, méret

Az Esterházy-

~~Eredetije a vatikán~~

Ar. Kép. 355.

~~[illegible] 224~~

~~Fotós 15.~~

Fotós 13

Radványi várkastély

udvara

Kepe repr.

Magyar Művelődéstört

III. k. 523. l.

740

1052

ifj. Radványi Béla

MDK

G.A. arcmása, terrakotta

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

M.D.K.

Ifj. Radványi Béla szobrászmüvész

Kerámiáit bemutatja a lap a Nemzetközi vásár egyik pavillonjáról készült fényképfelvételen

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. aug. 21-27.
V. évf. 34. sz.

MDK

Ifj. Radványi Béla

Garay Lajos, terr.

Téli Kiállitás. 1935. nov.-dec. Mücs.

13.1.

13. Nadványi Béla

Gerey László, tenr.

Test nélkülözhetetlen. 1933. nov.-dec. Kucs.

13.1.

ifj. Radványi Béla

MDK

keramikus

Magyar Iparművészet 1937. 247.o.
Az Iparművészeti Társ. Karácsonyi Vására, kiáll.

Hogy ne legyenek rajta vaksi barna pontok
És omlófehéren kerüljenek az asztalra.

Ez a gondja délben és este, de éjszaka is van,
Előhengeredik és csillagos fogait rávicsorítja.

Ilyenkor érzi, hogy duzzadt a talpa,
Kérges a keze és konyhaszagú
A ráncokat vető ruha rajta.

És az éjszaka nehezen múlik,
Még a csillagok is érzik,
Ezüst székeken kuporognak,
Hogy el ne fáradjanak és hunyorítva
Nézegetik az alvókat és a virrasztókat.

A szakácsné sír éjszaka,
Kövér könnyei hullanak
És olyanok, mint amikor
Lágy fánkjai csöppennek
A sustorgó zsírba.

Pedig nem is sírna tovább,
Ha tudná, hogy minden második csillag
Egy síró emberre tekint és majd leesik,
Olyan mereven nézi.

Nincsenek egyedül a szomorúak,
Ha észrevennék egymást,
Kört kanyarítanának
És játszanának, mint a gyermekek
És énekelnének is,
Míg örömmé nem köpülődnék
A bánat a szívükben.

A szemed add, nézzek belé,
olyan komiszul űz a vérem!

S te, vágyam, hullj e lány elé,
engedd a csókjával beérnem.

ŐRIZD ÉS ÁLDD!

Irta: Flórián Tibor

A két kis ablakot,
melyen a világba tekint,
az ajtón ki- és bejáró lépteit,
kis teste bársonyát,
karjait,
melyekkel átölel,
hó-szárnyú vállait,
mosolyát,
mely dallá változik,
a szobát,
hol tölti napjait,
felém szálló sóhaját,
a könyveket,
melyekben engem keres,
a nagy Bibliát
s az órát,
ki ketyegve kíséri
életét,
őrizd és áldd meg Istenem!

VERSEK

KÖSZÖNGET A BÚZAMEZŐ...

Irta: Számadó Ernő

Köszönget a búzamező,
Pipacsot nyit a kalapja,
Aranyvállán pacsirta hány
Bukfencet a sugarakba.

— Gyere édes, virághintót
Hindogál a déli-bába,
Csengő vérünk hadd röpítsen
Csókországi csodatájra.

Gyere édes, száz csalogány
Küldte értünk üzenetét,
Öleljél meg: csókunk elé
Rózsát vet a szemérmes ég.

ÉJSZAKA

Irta: Timár Magda

A szakácsné hámozza az almát, krumplit,

ÉVA

Irta: Lengyel Jenő

Piros a körmöd, mint a vér.
A nedves szád is, melyben két csók
között harminckét fog fehér
malmán morzsolgatsz jószagú szót.

Hajamba turkálsz s nevető
szemekkel ujjongsz csacska bókon;
ajkadra röppen remegő
piros szitakötőm, a csókom.

Mohó karod már odafűz,
ráájulok a forró húsra.
Csupa piros vagy, csupa tűz:
csókolj szívem — s vigyázz a rúzsra!

Hintás kis kebled lihegő,
az áruló vér egyre hányja...
Jaj lesz, ha Ádámban erő
nincs már megfutni! — Éva bánja!

Drágám, tűzd rám a szemed és
köss gúzsba most a kék egeddel:
szebb ez a csókos remegés,
semhogy könnyé válhatna reggel!

ifj Radványi Béla

Kiállit az "Alkotás Művészház" 6-án megnyilt második csoportkiállitásán.

Magyar Nemzet 1942.dec.15.

ifj.Radványi Béla

szobrász

Téli tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.
Portréfej

Pesti Hirlap
1935.XI.16.

ifj.Radványi Béla

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Magyarság
1935.XI.16.

ifj. RADVÁNYI BÉLA

Dr. Lázár Andor. Terrakotta.

MDK

ifj. Radványi Béla

kerámia munkával résztvett az alábbi kiállitáson

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparmüvészet 1937. 247.l.

ifj. Radványi Béla

MDK

Dr. Lázár Andor, terrakotta

Műcsarnok 1937 téli kiállitás

Radványi Béla ifj.

keramikus

l. u.

MAGYAR IPARMUVESZET

1937. 21. l.

Radványi Béla ifj

IFJ. RADVÁNYI BÉLA szobrász és iparművész *kerámiai műterem kiállítása* Ráday-utca 31. sz. alatt megnyílt.

Új Nemzedék

1937. dec. 21.

Radvanyi Béla

Keramikus

1920–1925

Éimisk 1930. 87. l.

Radványi Béla úr

festőművész

Műcs. kiáll. 1935 tól
Pipics 119. l.

ágos Bizottsága
tőségének

Budapest.

IX. Högyes Endre n. 10.

Radványi Béla ifj

Pesti Napló képes mell.

1937, jan. 31.

ifj. Radványi Béla : Lázár Andor

Radványi Bélácty
szobrász

Alkotás Műveszház
II. kvp.-kiáll. 1942. dec.

Krisztus, terrakotta
Ferfi képmás s
Madonna, majolika

Artisztikus

KÉPKERETEK

Radványi Béla ifj

Krisztus, terracotta
Férfi képmás "
Madonna, majolika 120.—

Alkotás Művészház II.
csop. kiáll. 1942. dec.

~~Vasabroncsfavederher VII. 242~~

Radvánszky Béla ifj.

115 – 116, 117. sz.

László

=

Alkotás Művészház

II. csop. kiáll.

1942. dec.

DIE ÖFFENTLICH
IN BUDAPEST IN DE

AUSZUG AUS DEM BERICH
ANDREA

RADVÁNY JÁNOS, takacsmester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a römaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1,2./ IV. takács. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.Században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

M.D.K.

Radványi Dezsö

260 ágyas járási kórház, Fehérgyarmat

Tervezö: Vass Zoltán

felelös építésvezetője

Magyar Építömüvészet 1964/3. 15-19. l.

Radványi György

Győri sportcsarnok terve

II. díjat kapott a MÉSZ diploma-

terv-tiállításán

Magyar Nemzet 1973 október 4. 3.old.

RADVÁNYI György építész

Ybl-díj 1998.

Új M. Épm. 1998/3. 11. o. ill

Várnagy Péter. = Magyar Építőművészet,
{tm "Várnagy Péter 1392:"}{tm "zzzPécs
"Uherkovich Ágnes 1392:"}{tm "zzzPécs

1393. Vasarely, Victor

Ferrier, Jean-Louis: Négyszemközt Victo
ÉLES Csaba: Vasarely művészetszemlélete

Hárs Éva: Victor Vasarely. Bp., Corvina
Vasarelyig...Öt művészportré - egy soro

Sík Csaba: Program és ideológia. > 249.

VADAS József: A kör négyszögesítése [Va
Irodalom, 1987. május 29. 13.

Vasarely, Victor: Színes város. A művés
1983. **rec**. ÉLES Csaba: Vasarely művésze
ill.

Vasarely, Victor: Gea. Bp., Corvina, 19
Vasarely művészetszemlélete. = Kritika,
1393:"}{tm "Vasarely, Victor 1393:"}{tm
1393:"}{tm "Vadas József 1393:"}{tm "Fe

Vasvári László Sándor > Havasi Ildikó

1394. Vásárhelyi György

RADVÁNYI Iván építész

1896 - Radványi-ház

Dobrossy Iván: Miskolc virágban
és képekben 3. Miskolc, 1996
165 - 169. s ill

MDK

Radványi István
ezüstérmet kapott

Filadelfiai kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1927.
86 l.

Radványi Kálmán iparművész

Szerepel az „Építészet-Képzőművészet" c. kiállításon az Iparterv kultúrtermében

Magyar Nemzet 1968 XI. 16

Radványi Kálmán I.

Ez a 27 éves fiatalember, Radványi Kálmán az iparművészet egyik különleges és nálunk egyáltalán nem művelt ágában alkot eredeti látásmódról való műveket.

Gyárfás Endre: Radványi Kálmán intarziaképei.
Budapest, VII. évf. 7. sz. 1968. júl.
48. l.

Radványi Kálmán II.

A faintarzia készítés nem fedi pontosan művészi tevékenykedését. Radványi Kálmán... képeket komponál, azeknek minden egyes színárnyalatát más-más színű furnérlemezből vágja ki, majd egy grafikai vázlat alapján a falapocskákat a kompozíciónak megfelelően összeilleszti, végül az egészet sínára csiszolja. Festett furnérlemezt sohasem használ, minden fa a maga természetes színében kerül lombfűrésze alá.

Budapest, VII. évf. 7. sz. 1969. júl., 48. l.

Radványi Kálmán III.

A faintarzia készítés a reneszánsz idején élte virágkorát. A barokk, majd a rokokó ugyancsak bőven alkalmazta az intarziát, főként díszítőelemként. A huszadik század, meg tömegével fedezte fel az anyagokat és műanyagokat a képzőművészet számára, a fával sem bánt mostohán. Radványi intarziaképei a modern formakeresés érdekes példái.

Gyárfás Endre: Radványi Kálmán intarziaképei.

Budapest, VII. év-f. 7. sz. 1969. júl., 48. l.

IV.

Radvényi Kálmán

A műbútorasztalos szakmát tanulta, mestervizsgázott, de nem elégedett meg a hagyományos munkákkal. Gyerekkorától szeretett, szejzolni... Az volt a terve, hogy ekét kedvenc foglalatosságát, a szejzolást és az asztalos szakmában tanult intarziakészítést egybekapcsolja. ~~Hagyon~~... felkérték: végezze elaz új Nemzeti Szinház művésztárszelgójában felállítandó, Szinte Gábor tervei alapján készülő falikép kivitelezési fámunkáit.

Budapest, VII. évf., 7. sz. 1969. júl., 48. l.

Radványi Kálmán V.

Ernstán egyre több- ofan feladatra is vál-
lalkozott, amelynek maga lett tervezője
és kivitelezője. Nem választ ofan témát,
mely elemeiben idegen a fa anyagától.
A gondosan megválasztott furnéregyüttes-
sel a távlatokat, a fény és árnyék játékát ér-
zékelteti.
A Várnegyed kapualjai, Óbuda szűk utcái,
a Viriváros háztetői... kínálják számára
a... témákat.

Gyárfás Endre: Radványi Kálmán in-
tarziaképei.
Budapest, VII. évf., 7. sz. 1969. júl., 48. l.

Radványi Kálmán VI.

Kisgyerek korra óta Budán él, ...

Nemrégiben elkészítette a budai oldal látképét a pesti part felől, a Szabadsághidtól a Várhegy északi végéig. Az öt méter hosszú intarziakép (egy részletét mi is bemutatjuk) az egyik fővárosi kutatóintézet tárgyalótermét díszíti majd.

Gyárfás Endre: Radványi Kálmán intarziaképei.

Budapest, VII. évf. 7. sz. 1969. júl., 48. l.

Radványi Kálmán VII.

Amellett, hogy képeit az iparművészeti boltokban rendszeresen árusítják, Radványi Kálmán önálló kiállításokon is be szokott mutatkozni. Tavasszal két vidéki városban rendezték műveiből tárlatot: Esztergomban és Székesfehérvárott.

Gárfás Endre: Radványi Kálmán intarziaképei.

Budapest, VII. évf. 7. sz. 1969. júl., 48. l.

Radványi Kálmán

Budai látkép (részlet)
(repr.)

Gáffás Endre: Radványi Kálmán
intarziaképei.
Budapest, VII. évf. 7 sz. 1969. júl. 48. l.

Radvényi Kálmán

Intarziakép (repr.)

Gaszfés Endre: Radvényi Kálmán intarziaképei.
Budapest, VII. évf. 7. sz. 1969. júl. 48. l.

Radványi Kálmán

Intarziakép (sepr.)

Gyártás Endre: Radványi Kálmán intarziaképei.
Budapest, VII. évf. 7. sz. 1969. júl., borító, III.

Radvényi Kálmán

Intarziakép (repr.)

Gráfics Endre: Radvényi Kálmán intarziaképei.
Budapest, VII. évf. 7. sz. 1969. júl.,
borító, III.

Radványi Kálmán

Intarziáiból bemutató nyílt a HVDSz Lukacsházában

Baranyi Ferenc: HVDSz irodalmi pressző

Helyi ipari Városgazdaság 1969 máj

M.D.K.

Radványi Kálmán

Szarmüvész

Gondos faintarziáival szerepel a tárlaton.

Losonczi Miklós: Tárlat a II. kiszlet ...
Művészet, 1969. február – 41 kep.

Radványi Kálmán intarziája

budapest

A FŐVÁROS FOLYÓIRATA
VII. ÉVFOLYAM • 7. SZÁM
1969 JÚLIUS • ÁRA 10 FT

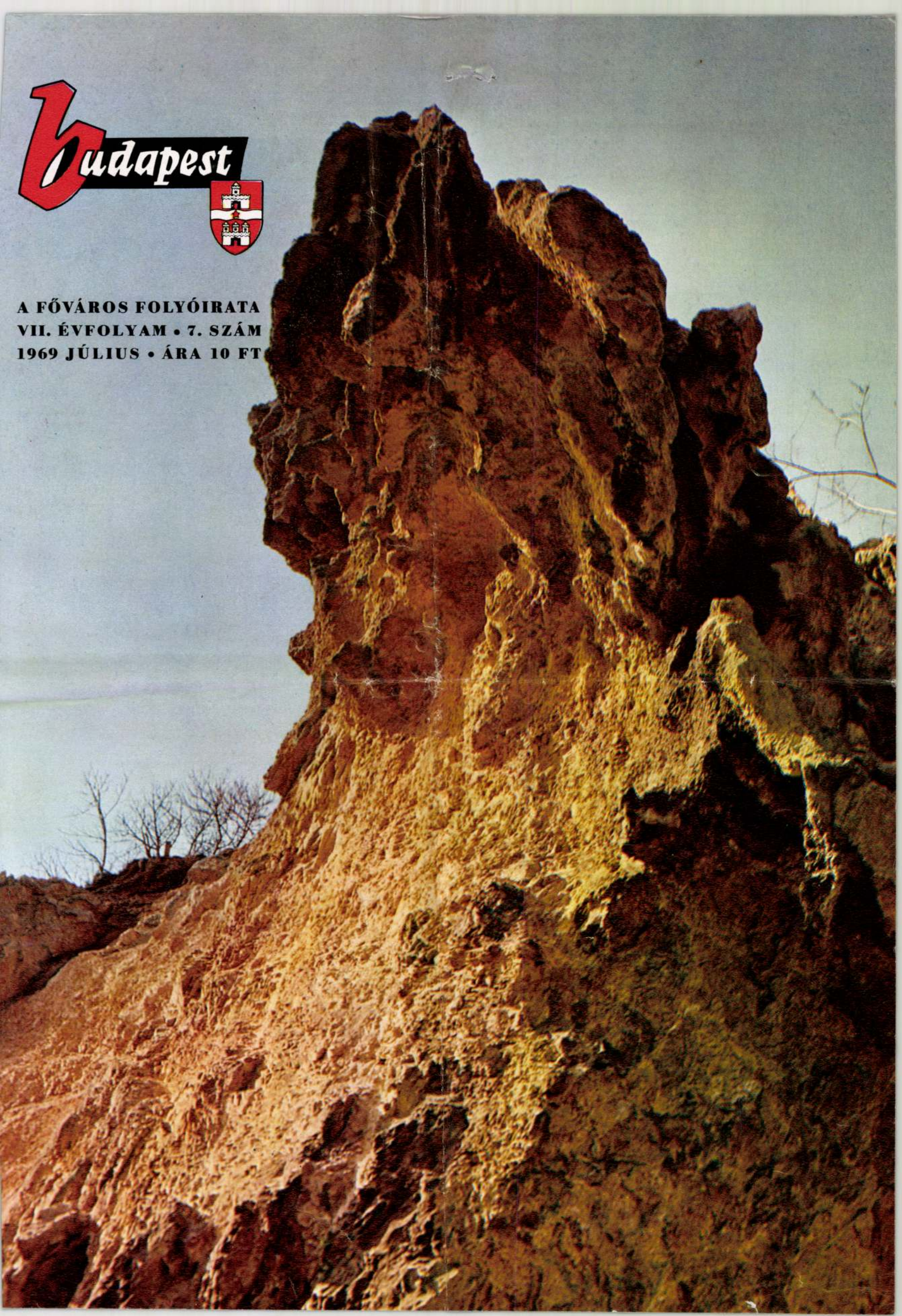

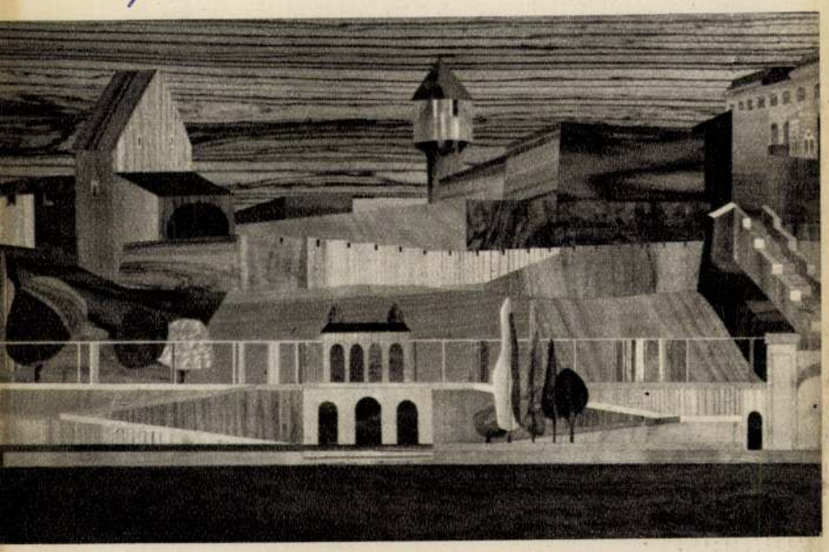

Radványi Kálmán intarziaképei

Munkaidejének jó része avval telik el, hogy fővárosunk szépségeit, hangulatos utcáit, jellegzetes háztetőit keresgéli.

Nem festő, nem grafikus, nem fényképész. Ez a 27 éves fiatalember, Radványi Kálmán, az iparművészet egyik különleges és nálunk egyáltalán nem művelt ágában alkot eredeti látásmódról valló műveket.

A faintarzia készítés nem fedi pontosan művészi tevékenykedését. Intarziával sok műbútorasztalos is foglalkozik; ezt a műformát már-már elkönyvelték a szekrények és doboztetők díszítési módjának. Radványi Kálmán azonban képeket komponál, ezeknek minden egyes színárnyalatát más-más színű furnérlemezből vágja ki, majd egy grafikai vázlat alapján a falapocskákat a kompozíciónak megfelelően összeilleszti, végül az egészet simára csiszolja. Festett furnérlemezt sohasem használ, minden fa a maga természetes színében kerül lombfűrésze alá.

Az ében például közismerten fekete, a palisander vöröses barna, a körtefa, a diófa világosabb, de megfordul keze között a cseresznye, a tiszafa, a mahagoni és sok olyan egzotikus fafajta, melyeknek nevét csak a botanikusok tudják.

Nem festi meg előre a készülő kép színvázlatát. Eleve „fában" tervez, nincs palettája, sem ecsete, csupán furnérkészlete és fűrésze, kése.

A faintarzia készítés a reneszánsz idején élte virágkorát. Nagy felületű bútorokon valóságos kerteket, csatajeleneteket, mitológiai alakokat illesztgettek össze az olasz és német asztalosmesterek. Ez az aprólékos, pontos munka igen-igen emelte a bútorok értékét. A barokk, majd a rokokó ugyancsak bőven alkalmazta az intarziát, főként díszítőelemként. A huszadik század, mely tömegével fedezte fel az anyagokat és műanyagokat a képzőművészet számára, a fával sem bánt mostohán. Radványi intarziaképei a modern formakeresés érdekes példái.

A műbútorasztalos szakmát tanulta, mestervizsgázott, de nem elégedett meg a hagyományos munkákkal. Gyerekkorától szeretett rajzolni, rajzmappával, ceruzával csavarogta be Buda és Pest épületrengetegét. Az volt a terve, hogy e két kedvenc foglalatosságát, a rajzolást és az asztalosszakmában tanult intarziakészítést egybekapcsolja. Nagyon örült, amikor felkérték: végezze el az új Nemzeti Színház művésztársalgójában felállítandó, Szinte Gábor tervei alapján készülő faliképek kivitelezési famunkáit.

Ezután egyre több olyan feladatra is vállalkozott, amelynek maga lett tervezője és kivitelezője. Kedveli a széles íveket, az egyenes és megtört vonalakat; az utóbbi időben a gótikus csúcsívek ragadták meg képzeletét. Nem választ olyan témát, mely elemeiben idegen a fa anyagától.

A gondosan megválasztott furnéregyüttessel a távlatokat, a fény és árnyék játékát kiválóan érzékelteti.

A Várnegyed kapualjai, Óbuda szűk utcái, a Víziváros háztetői szinte kínálják számára a szebbnél szebb témákat.

Kisgyerek kora óta Budán él, szerelmese lett ennek a városrésznek, s ha régebben még csak a kíváncsiság hajtotta, hogy bepillantson egy-egy udvarba, rácsodálkozzék egy-egy homlokzatra, manapság már a szakmai-művészi érdeklődés, a téma szüntelen-nyugtalan keresése vezeti kóborlásain. Ha megpillant egy alkonyati tűzfalat, gondolatban már furnérlemezei között böngész, mi adja majd vissza a képen ezt a színt: a palisander, a dió, a tiszafa, a fenyő?

Nemrégiben elkészítette a budai oldal látképét a pesti part felől, a Szabadsághídtól a Várhegy északi végéig. Az öt méter hosszú intarziakép (egy részletét mi is bemutatjuk) az egyik fővárosi kutatóintézet tárgyalótermét díszíti majd.

Amellett, hogy képeit az iparművészeti boltokban rendszeresen árusítják, Radványi Kálmán önálló kiállításokon is be szokott mutatkozni.

Tavasszal két vidéki városban rendeztek műveiből tárlatot: Esztergomban és Székesfehérvárott.

Gyárfás Endre

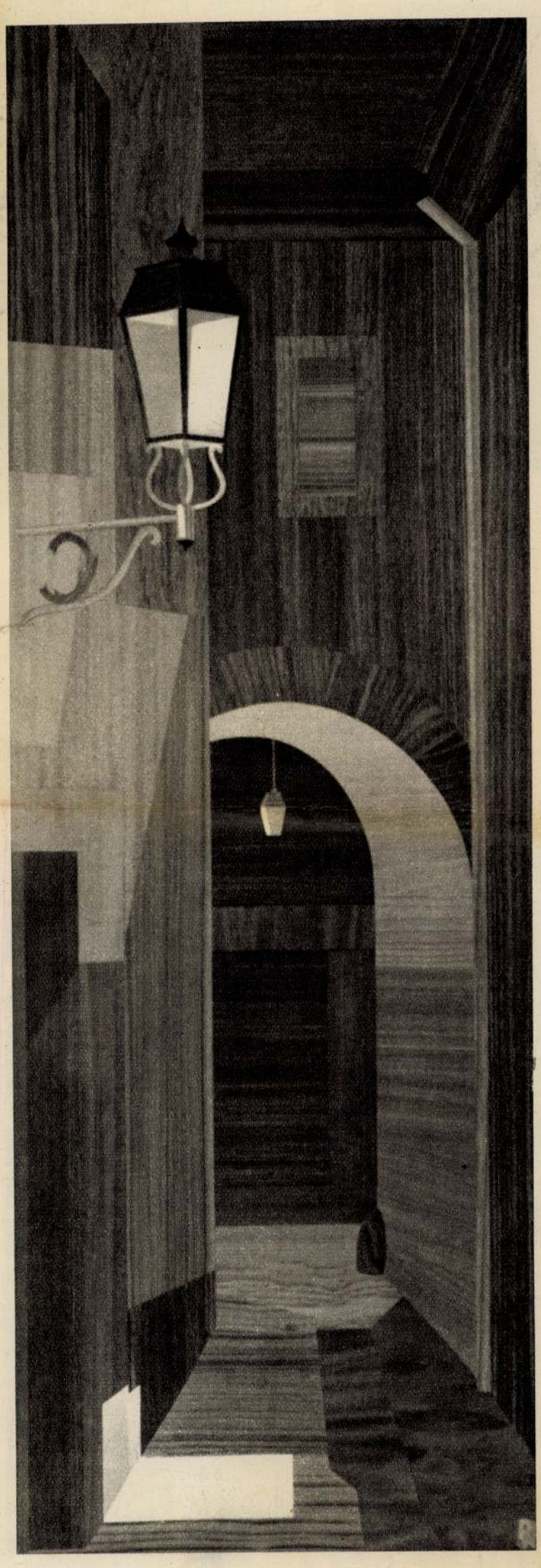

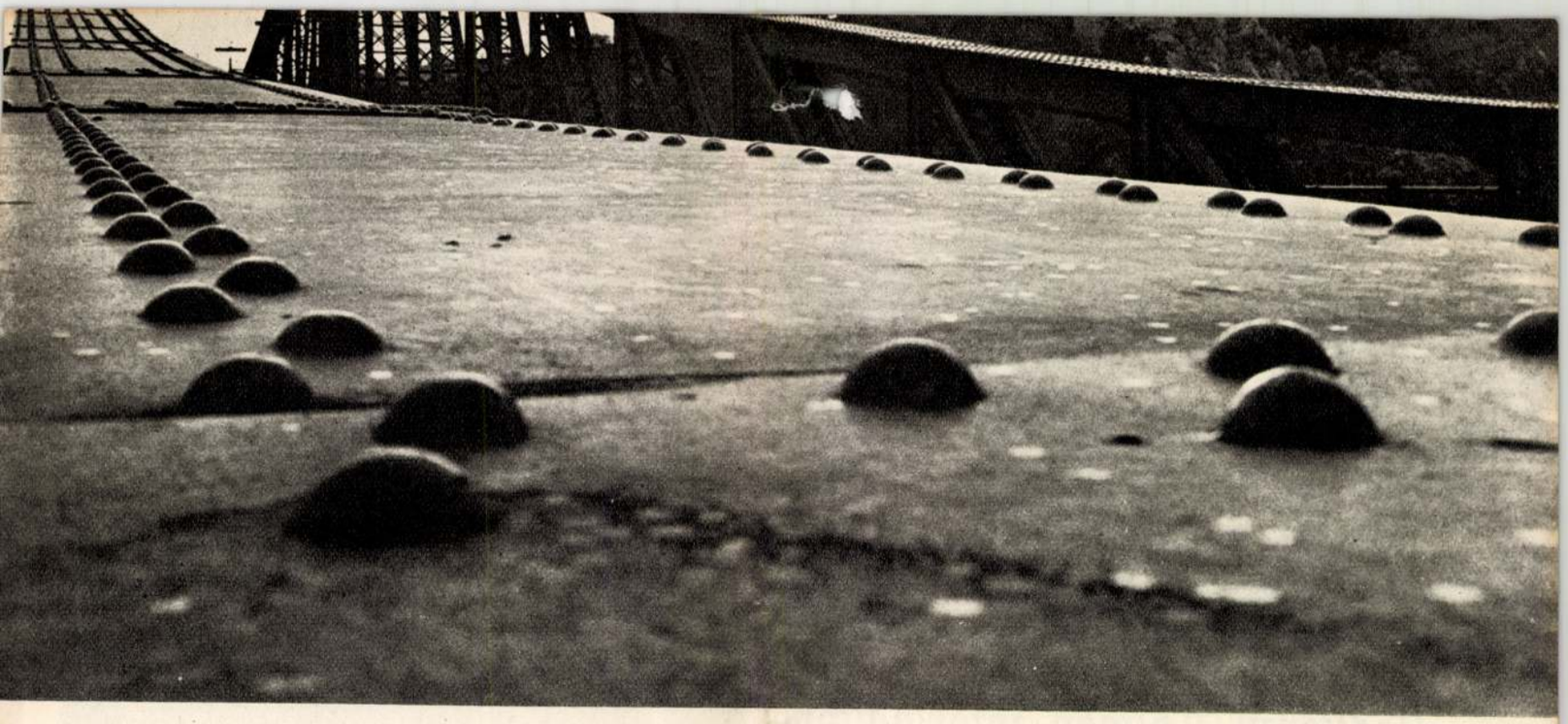

7 ISMERI-E BUDAPESTET?

7. számú rejtvényünk három híd részletét ábrázolja. Megfejtésként kérjük a három híd megnevezését, építője nevét és az építés évszámát.

1969. 4. sz. rejtvényünk helyes megfejtése:

1. Egyetemi templom.
2. Belvárosi Plébánia Templom.
3. Szt. István Bazilika.

A megfejtők közül sorshúzással könyvjutalmat nyertek: Práda Györgyné Budapest, IX. Soroksári út 46., Barsy Béláné Budapest, XI. Irinyi J. u. 47., Farkas Béla Kaposvár, Losonc köz 2., Bass Lívia Budapest, XIV. Hungária krt. 110., Brézits Viktória Budapest, V. Tanács krt. 10., Lutár Ágnes Budapest, XIX. Thököly u. 16., Dér László Solymár, Marczibányi u. 1., Szántó Béláné Mátészalka, Kisfaludy köz 12., Szeitz Alfrédné Budapest, IX. Hámán K. u. 4., Kiss Gabriella Budapest, IX. Gát u. 36.

Siklós Péter felvétele

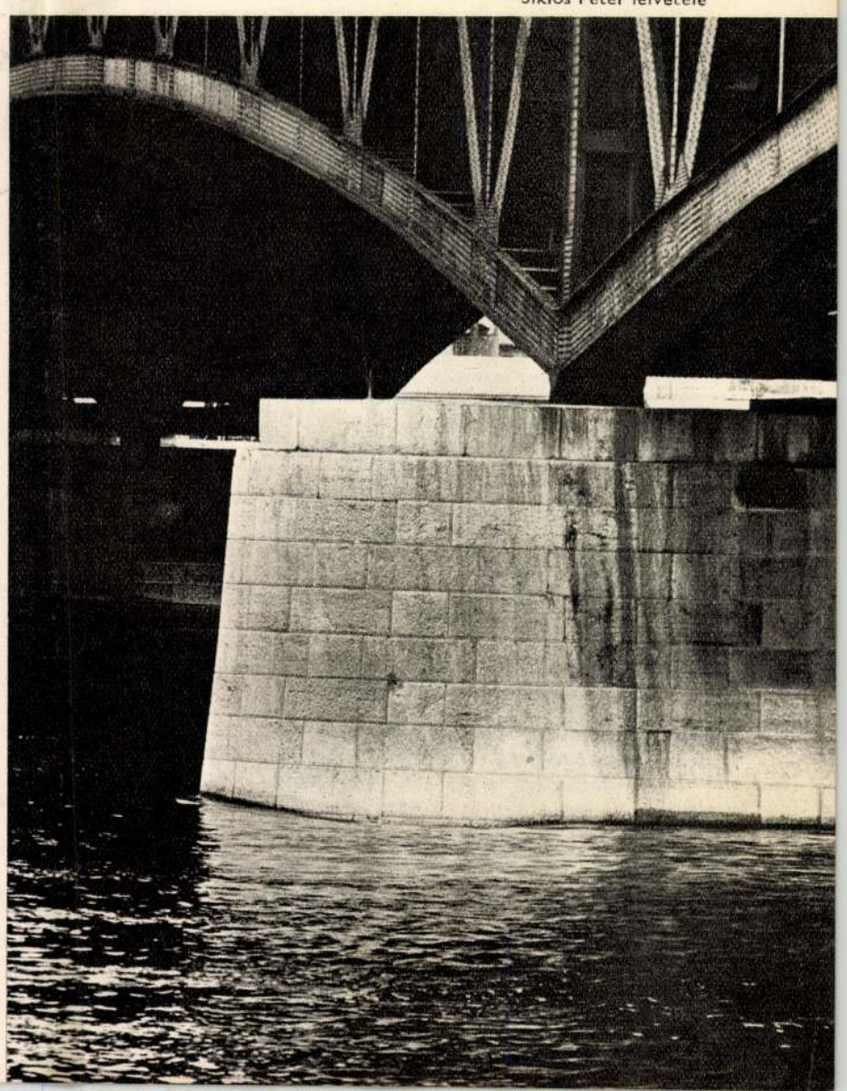

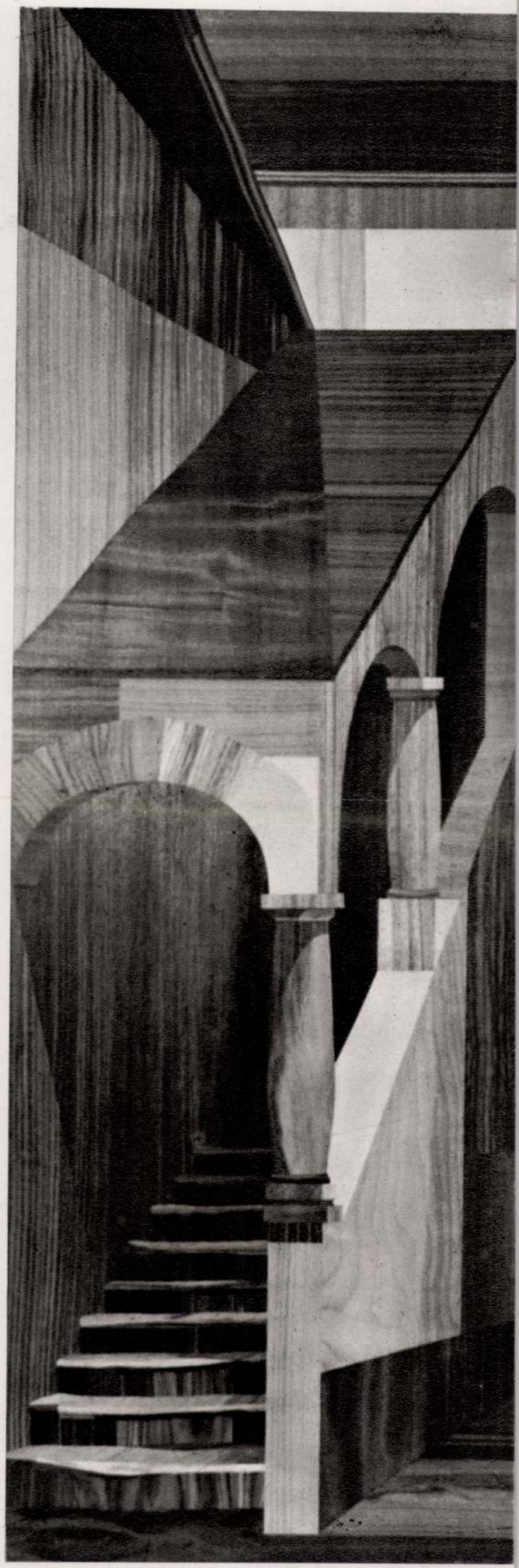

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSEPEL

1970 OKT 2-

1021 Radványi Kalmán

Faintarzia képek

a Csepel Galériában

Ismét új iparművészeti ág, s egyben ismét fiatal művész bemutatkozásának lehetünk tanúi a Csepel Galériában. *Szeptember 29-től Radványi Kálmán intarziaművész* képeivel ismerkedhet meg a csepeli közönség.

Az intarzia már az ókori görög művészetben is fellelhető; a középkor végén pedig mértani rajzú, mozaikszerű fa- és csontberakást használtak. Virágkora a reneszánsz idejére esik Olaszországban. A faintarziát főleg bútorok díszítésére alkalmazták. Magyarországon a XVI—XVII. században terjedt el az intarzia készítése, s elsősorban asztalosmesterek kiemelkedő és máig is igen értékes alkotásait láthatjuk Sárospatakon, de különösen a Felvidéken.

A faintarzia-kép készítése még napjainkban is meglehetősen ritka, hiszen nagy anyagismeretet és technikai tudást igényel. A modern lakásművészet azonban nem nélkülözi ezt a díszítőelemet, de napjaink reprezentatív középületei is egyre inkább alkalmazzák a faintarziát. (Például a Nemzeti Színház színész-társalgója.)

Radványi Kálmán, mint bútorasztalos kezdte a mesterségét, de már 15 éves korában érdekelték a különböző szép és érdekes, színes faanyagok. Kezdetben csak doboztetőket csinált, majd később, bútorgyárban végzett nehéz munka után kezdte a faintarzia képek készítését. Ma már országosan elismert művész, ezt bizonyítja például, hogy Klaus osztrák kancellár magyarországi látogatásakor Radványi Kálmán alkotását kapta ajándékul, vendéglátójától, Losonczi Páltól.

Az intarzia-képek tulajdonképpen nagyon sokban eltérnek a festményektől, nemcsak anyagukban, hanem kompizíciós törvényük is más. A faintarzia nem alkalmas részletek, például figurák ábrázolására, annál inkább képes visszaadni egy-egy látványt, a fény és árnyék játékát, a különböző színű és anyagú fa felhasználásával. Jól megfigyelhető ez a *Szentendrei háztetők*, vagy az *Alkony* című kép esetében. Míg a festő színekben gondolkozik, addig az intarziaművész anyagban; a szénrajz-tervezetet kell elképzelnie, elgondolnia fában, s a faanyagot kell úgy megválogatnia, hogy az a látvány eredeti, természetes hatását adja vissza, mint a kiállított *„Fedett lépcső"*, a *„Csigalépcső"*, a *„Kerengő"*, vagy az *„Olasz sikátor"*. Az intarzia lényege, tulajdonképpen a tér művészi kitöltése a faanyag természetes tulajdonságainak maximális felhasználásával. Ezt a művészi törekvést, s ezt a kifejezési módot látjuk megvalósulni Radványi Kálmán faintarzia képein, melyeket *október 11-ig* tekinthet meg a csepeli közönség.

Temesvári Judit

Tapasztalatok és tanulságok a pártmunkában

(Folytatás az 1. oldalról)

jén. Így, ebből a nézőpontból, alapállásból érthető meg a kommunisták magatartása, az a jogos igénye, hogy a pártmunkát, az emberek között végzett — sokszor igen nehéz, nagy körültekintést, türelmet és tapasztalatot igénylő — szervező, nevelő, agitációs tevékenységet társadalmi munkaként, a társadalom javára végzett munkaként kezeljék, ismerjék el, értékeljék.

A választások egyik — és igen fontos — szakasza már lezajlott, s a tapasztalatok rendkívül gazdag tárházát nyújtja minden pártszervezetnek, minden vezetőnek, dolgozzon akár a párt-, a tömegszervezeti, vagy a gazdasági vezetésben, szervekben. E tapasztalatokat figyelmen kívül hagyni, nem hasznosítani lehetetlen, a kommunisták véleményét, szavát lebecsülő magatartás. S a legfontosabb következtetés: munkánk mértéke az, hogyan tudjuk szolgálni a munkásosztály céljait, érdekeit. Az irányelvek mondja: „Pártunk a munkásosztály pártja, annak szocialista céljait valósítja meg s ezzel az egész társadalom érdekeit szolgálja. A párt a jövőben is elsősorban a munkásosztály, öntudatára és aktivitására támaszkodik tevékenységében. Minden vezető köteles figyelembe venni, hogy a munkásosztály a szocializmus ügye iránti felelősségérzettől áthatva a párt politikájának következetes végrehajtását igényli." Az irányelvek vitája megmutatta, hogy a Csepel Művek kommunistái nemcsak egyetértenek e dokumentummal, hanem értik is, s magukra nézve kötelezőnek tartják.

Politikai és pártéletünk megélénkült, már eddig is sok értékes kezdeményezést, erőt, új vonást hozott a felszínre. Mindinkább érvényesül az elvtársi viszony és magatartás, a kölcsönös megbecsülés és segítő szándék. A pártválasztás, a kongresszusra való felkészülés eseményei a pártdemokrácia fejlődésének, a kommunista munkastílus erősödésének jegyében zajlanak. Az egészséges politikai légkörben a kommunisták optimizmusa, bizakodása nyilvánul meg s ez előrelendíti, az új feladatok megoldására mindinkább alkalmassá teszi gyárunk életének valamennyi szféráját, területét.

Czirfusz János

KITÜNTETÉSEK

Rostványi Kálmán

Említve

Kiállítások (Temesvári Judit)
Magyar Papír, Bp. 1970. sept. 7.

Radványi Kálmán iparművész

szerepel az Építészet-Iparművészet c. Vállításon az Iparterv Kultúrtermében

Magyar Nemzet 1968 nov 16
– Napló –

Radványi Kálmán

Fontarzsiákkal

Szerepel a Radnóti Klub tárlatán

N.N: A II. ker. Lépkőművészeinek alkotásaiból

Művészet 1969 II. sz.

Radványi Kálmán

az Oparterben az alábbi
tárlaton

N.N.: Építészet – képzőművészet

Művészet 1969 II. sz.

Radoányi Kálmán

M.D.K.

Részt vett a társművészeti
szegszemlén

Bauer Jenő: Építészet – Képzőművészet
Művészet, 1969. február – 23 lap.

1.

Radványi Kálmán:

25 éves intarzia-kép kénítő művén. Művei csaknem kivétel nélkül városképek, utcarénletek: Soproni tűztorony, budai sikátor, egyi barokk épület, szürkületben derengő házak sziluettjei mind fából. Eredetileg antalos szakmát tanult, 1959-ben szabadult, 1965-ben műbutor antalos képesítést szerzett. Az intarzia kénítést tulajdonképpen nem tanulta.

Horváth J. József: Intarzia-falon

Ország Világ 1968/30 18. old

Radványi Kálmán: 2.

Magasországon egedül ő kenít ilyen képeket. Első komoly munkáját Szinte Gábortól kapta, aki a Nemzeti Szinkai intarziáit kénítette, és eg rénének elkészítésével Radványit bizta meg. Eg év óta tagja a Képzőművéneti Szöretségnek. Az Iparművéneti Vállalat és a Képzőművéneti vállalat bemutatóin rént vennek munkai, és ig kap megrendeléseket.

Horváth J. József: Intarzia-falon

Ország Világ 1968/30 18. old

Radványi Lajos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 ÁPR 24

ÖNTŐ
Budapest

1021

MŰVÉSZI IGÉNNYEL...

Radványi Lajos műhelye a KÖVAC hátsó frontján, egy földszintes házacskában van. Olyan helyen, ahol rajta és a tűzrendészeken kívül talán a madár sem jár. Műhelyében csend van és meleg, a falakon szénrajzok, — portré, akt — csendélet és tájkép olajjal, és egy kis akvarell. „Füstöl a víz, lóg a káka"... jut az ember eszébe József Attila szép verssora az akvarell előtt.

— Tokajban festettem egy nyári délelőtt, kiadós eső után — mondja Radványi Lajos, a KÖVAC dekoratőre. Két hétig a művésztelepen voltunk és a nyári eső után párolgó erdős Bodrog-part nagyon megragadott. Ez a képem az Ernst Múzeumban ki volt állítva.

— Művészet, vagy szakma a dekorációsé? — kérdeztem.

— A szakmám a címfestés, de művészi igénnyel igyekszem ellátni dekorációs feladataimat — mondta.

Radványi Lajos huszonegy éve dolgozik a KÖVAC-ban. Ridovics László és Újvári Lajos festőművészek irányításával, a KÖVAC hét évig vezetése alatt működő képzőművész körében is sok mesterségbeli fogást sajátított el. De a szakmai fogásokat nemcsak tanulni, hanem alakítani is lehet.

A hungarocel különösen kedves anyaga. Egy kiselejtezett fróasztalból, néhány villanydrótból és fűtőelemből elmés szerkezetet készített, amellyel érdes felületek nélkül bármilyen formára alakíthatja a meleg tapintású, szép fehér anyagot. Amikor műhelyében jártam, éppen a május elsejei nagy dekoráció betűit vágta ki. A homlokzati dekoráció már elkészült és az ünnepi felvonulás mozgó dekorációja is szépen alakul. Radványi Lajos tevékenységéhez a mondanivaló tehát adott. A kifejező formák, a szép színhatások, az ötletes megoldások bizonyítják, hogy a mesterségbeli tudás, a mondanivaló mellett a tehetség sem hiányzik. Tehetségét bizonyítja a KÖVAC nemrégen megrendezett jubileumi kiállítása, az évről évre újabb és újabb ünnepi dekorációk mellett az egyik kőbányai óvoda elégedett gyermekserege is. A gyár — mint patrónus — rendbehozta a Kada utcai óvodát. Már minden készen volt, tisztán, kijavítva ragyogott minden a gyermekekre várva, amikor úgy érezték, hogy valami még hiányzik. Hívjuk ide Radványi Lajost, tegye otthonossá a gyermekek számára — gondolták a „rekonstrukció" dolgozói.

Radványi Lajos körülnézett az óvodában és munkához látott. Keze nyomán meseparadicsom alakult ki. Temperával festett hátteret a falakra és a festett háttér előtt hungarocelből kivágott mesefigurák keltek életre. Kapott érte dicséretet, elismerést eleget. A legkedvesebb, legmaradandóbb elismerést mégis a gyerekektől, közülük is egy elsősnapos óvodástól kapta. A gyerkőc úgy sírt, ahogy a torkán kifért, amikor nagymamája először hozta az óvodába. Aztán meglátta a falról mosolygó mesefigurákat, és amíg elámult, addig a nagymama szépen elosont. Este pedig amikor az unokáért jött, addig nem ment vele haza a gyerek, amíg végig nem vitte minden fal előtt, hogy a nagyi is gyönyörködjék a Radványi Lajos teremtette meseviláqban.

A KÖVAC képzőművész köre — amelynek több kiállító tagja is volt — feloszlott, pedig a volt tagok közül még ma is sokan a gyárban dolgoznak és az újak, a fiatalok közül is sokan szívesen vennének részt egy jól vezetett képzőművész kör munkájában. Annak idején a körben tanító képzőművészek biztatták Radványi Lajost, hogy végezze el a képzőművészeti főiskolát — de az esti tagozat megszűnt. Nem ért el mindent, amit elérhetett volna, ha egy kicsit később születik. Nyugdíjig még hat éve van, addig munkahelyén és otthon fest, hajlít, alakít, csendesen dúdolgatva munka közben. Aki pedig elmegy a KÖVAC előtt nagy ünnepeink környékén, vagy a felvonuláson megnézi az Öntödei Vállalatot jelképező mozgó dekorációt, semmit sem tud Radványi Lajosról, legfeljebb érzi, hogy aki a dekorációt megtervezte, tudja a mesterségét, tud azonosulni mondanivalójával és kedvét leli a munkában.

Halák László

érdemelte — volna egy
ként egyszer megren-
tt ankét, hogy figyel-
ebben készítsék elő a
et. Ha jól hallottam,
özelebb erre is jut a
lezők erejéből...

— mp —

ívesség

halántékkal távoz-
s miközben az autó-
ra vártam, volt időm
engeni. Miért is utasí-
k el?
tán rájöttem, hogy
dühöngeni. Hiszen nem
ok a KÖVAC dolgozó-
em is rendelési időben
ztem, s kérdés, van-e
n ilyenkor öt percnyi
sséget kérni csupán
, mert rosszul éreztem
am, vagy aggódtam az
zségemért?
egészet azért írtam
mert egy nappal ko-
an a Kisvárdai Vasön-
ben voltam, és hasonló
ssel felkerestem az or-
szobát. Ott is egy asz-
tens volt, s a rendelési
kezdetéig még hátra-
négy óra. Ettől függet-
l, nagyon kedvesen, pil-
lok alatt elvégezték a
yomásmérést. De hát
árda olyan messze van
pesttől...

bf.

— Április negyedikére készült el az Öntödei Vállalat és a KÖVAC Fertő utcai épületeinek homlokzata. A KÖVAC építőcsoportjának dolgozói a hideg, esős idő ellenére eleget tettek ígéretüknek, hogy legnagyobb nemzeti ünnepünkre a régi, kopott külső helyett újjá varázsolják az utcai homlokzatot. A hosszan elhúzódó fagyok miatt az ünnep előtti 10—12 nap alatt kellett a nagy munkát elvégezni. A falak új vakolása és festése mellett díszes rácsokat is szereltek fel az ablakokra, új kapu készült és a kaputól a portáig műanyag hullámlemezzel fedték be a bejáratot. (Képünk az 1. oldalon.).

— Készül a mozgódekoráció! A KÖVAC építőcsoportjának dolgozói — Nagy Károly, a lakatos részleg vezetője, Vizi Imre hegesztő és Pánczél Oszkár lakatos — eredeti nagyságú ívfényes kemencét készítenek, amelynek segítségével élőképben mutathatjuk be a május elsejei felvonulás részvevőinek vállalatunk egyik legjellemzőbb termelési tevékenységét, az acélöntést. A dekorációt Radványi Lajos tervezte. (Képünk az 1. oldalon.).

— Az Acélöntő- és Csőgyárban április 13-án a párt- és KISZ-oktatás részvevői együtt ünnepelték Lenin születésének századik évfordulóját. Ünnepi beszédet Ocsenás Ferenc, üzemgazdasági osztályvezető mondott.

a
válla

A parlament az elmúlt évben tárgyalta a népgazdasági szinten is rendkívül fontos, hosszabb időre meghatározó jellegű közlekedési koncepciót, amely az ország vérkeringésének, közlekedésének, szállításának fejlesztését teljességében meghatározza. Ehhez összehangoltan, annak szerves részét alkotva kapcsolódik a Kohó- és Gépipari Minisztérium közúti járműfejlesztési programja.

A járműprogramban közvetlenül érintett 12 nagyvállalat Győrben szocialista szerződést írt alá, amelyben vállalták, hogy a programot kiemelt szinten kezelik. A KISZ-fiatalok kijelentették, hogy védnökséget vállalnak a közúti járműprogram felett.

Az elképzelések sikeres teljesítéséhez nagyban hozzájárul az Öntödei Vállalat, illetve annak gyáregységei is. A vállalat vezető beosztású dolgozóiból alakult bizottság rendszeresen összeül, és megtárgyalja, hogy időarányosan hogya.. tettek eleget feladatuknak, hol van lemaradás, hol kell a legtöbb segítséget nyújtani. A közelmúltban tartotta a bizottság negyedik ülését *Kovács Dezső* termelési és műszaki igazgató vezetésével. Napirenden az első negyedévi teljesítések szerepeltek.

Megállapították, hogy összességében 95,2 százalékra teljesítették a MAN programhoz kapcsolódó kötelezettségüket. Kisebb lemaradás van szelepemelőből és szelepvezetőből. Gondot okoz a hengerperselyek minősége. A minőség javítására és a szállítási határidők pontos betartására a bizottság határozatot hozott. Javulást a munka és a technológiai fegyelem gyökeres változásától várnak.

A járműprogram keretében a teljesítés alatta maradt a tervezettnek. A hiányosságok pótlására szintén határozatot hoztak.

Radványi Kalmán intarziatervező

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

3.10. old

Radványi Károly

l graf.

Pesi kiáll. 1940

ösz 176-14

Tovább Radványi Károly
Repcze János
Révész Kornél
Sárdy
Sárkány Loránd
Sterbenz Károly
Szennik György
Szücs Pál
Tompos Ernő
Török János
Vadász Endre
Varga Mátyás
Várkonyi Károly
Végh Gusztáv

l Kisgrafika
1941. 1—2. n. 6. l.

láját 80 K.-ra érvényesitve tiszte-

pest, 1911. junius 21-n

számv. igazgató.

Radványi Károly. MDK

"Kelet visszatért!" c. kiadvány Észak-Erdély visszatérésének megünneplésére adta ki az Egyes. Szebbnél-szebb lapjaival vonul fel

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete.

Diarium. 1941. jun. 155.l.

MDK

Radványi Károly

Kisgrafika 1941. 1-2. sz. 6.l.

MDK

Radványi László dr.

"A védjegy, a reklám és az iparművészet" cim alatt ir a Magyar Iparművészetben.

Magyar Iparművészet, 1928. 121-124-ig l. /Képpel/

Radványi László,

Hobby-kiállítás
Pápán.

Radványi László faragásai

Napló (Veszprém), 1971. máj. 16.

MDK

Radványi Lóránt, ép.
/OÉH/

a városi tanács a birálóbizottság javaslata alapján 4ooo forintért megvette tervét.

G.J.: Sok célszerü uj épitészeti ötletet eredményezett a lakásépitési tervpályázat. - Magyar Nemzet.1953.nov. 24. 3.l.

Hollóházai Radványi Magda,
az *Uj Idők* divattervezője

Kézimunka

A rececsipke készítéséről

Irta: **albisi Bod Etelka** kézimunkatanár

A rece-, vagy más néven filécsipke készítési módja egyike a legrégibb idő óta ismert csipketechnikáknak.

Az alapot készíthetjük vékonyabb vagy vastagabb lencérnából, pamutból, selyemből, aranyszálból, aszerint, hogy milyen célra használjuk a csipkét.

Mivel az alaprece a szükséghez képest négyzet, téglalap, kör, ovális, vagy hosszú sávot alkot, elkészítése is más-más módon történik.

1. Ha négyzetet akarunk, egy szemmel kezdjük és minden következő sorban a tű végén lévő utolsó szembe kétszer öltünk bele, mindaddig, amíg egy szemmel több lesz a tűn, mint ahányra szükségünk van. Pl. ha 22×22 szemes négyzetre van szükségünk, a tűn 23 szem kell, hogy legyen. Ha a rece már megfelelő nagyságú, a sor végén az utolsó két szemet összevesszük és úgy öltünk bele, így a tűn lévő szemek fokozatosan elfogynak és kialakul a négyzet recealap.

2. Téglalap készítésénél szintén egy szemmel nagyobbra szaporítjuk ki a recét, mint ahány szemre szükségünk van. Az utolsó szembe befűzünk egy színes szálat, amellyel megjelöljük, hogy ezen az oldalon mindig szaporítjuk a szemeket, a másik oldalon pedig mindig fogyasztjuk. Ha elértük a kellő nagyságot, minden sor végén fogyasztunk.

3. Ugyanilyen módon készíthetünk bármilyen hosszú csipkének való recealapot.

4. Köralakú motivumhoz kiszámítjuk a kör átmérőjén lévő szemek mennyiségét és ennek megfelelő nagyságú négyzetalapot készítünk.

5. Ovális rece alapjához, megfelelő nagyságú téglalapot készítünk. A sarkokon megmaradt fölösleges részt levágjuk és esetleg kisebb munkához felhasználhatjuk.

Sokan panaszkodnak, hogy elferdül a rece, amelyet készítenek és kérdik, mit tegyenek, hogy ezt megakadályozzák? Az utolsó szemeknél nagyon kell vigyázni, hogy ezek a szemek ki ne tágulja nak, inkább szorosak legyenek. Nagyon gyakran kell változtatni a megerősítő szál helyét, még pedig úgy, hogy a munkaszáltól számított 4—5-ik sorban húzzuk be a megerősítő szálat és azon az oldalon, ahol szaporítjuk a szemeket, 1—2 szemmel lejjebb fűzzük bele. Ezáltal az oldal kissé felemelkedik.

Ha a munkaszálunk elfogyott, a toldást mindig a sor végén csináljuk, még abban az esetben is, ha még van ugyan fonál a tűn, de ez nem elég egy egész sor bevégzésére.

Nincs csúnyább, mint a bogokkal, görcsökkel éktelenkedő recealap. Ezenkívül tartósabb is, ha a bogozás a rece szélén van, mert az huroköltéssel, vagy rojtokkal, vagy valamilyen más módon eldolgozódik.

—

Az Uj Idők Barátainak postája

D. KORNÉLIA. 1003—1237. Az előfizetőt köszönjük, a könyvet elküldtük. Örülünk, hogy a *Szüts Mara házassága* Önnek is tetszik.

GR. BATTHYÁNY. 67. Az ezredes úr előfizetett. Milyen könyvvel szerezhetnénk Önnek örömet?

VÁNDORDARU. 3578. 1161. Büszkék vagyunk ezekre a soraira: „A művészet és a természet az, ami számomra elviselhetővé teszi az életet. Az *Uj Idők* mellett pihenek meg, ha munkámból fáradtan hazatérek. A benne talált szép — fizetés nekem az életért és a szenvedésért.“ Örülünk, hogy szereti Zsigray Julianna regényét, „azt az illatos, napsugaras levegőt, amelyet csak városon kívül találni s amely nemcsak a tüdőt, hanem a lelket is felfrissíti, *mert magyar*“. A levelében említett külföldi íróknak évtizednél régebben nem jelent meg írásuk az *Uj Idők*ben. A jegyzékben azért szerepelnek, mert vannak, akik írásaikat szívesen olvassák. Kívánságát igyekezni fogunk teljesíteni. A könyvet elküldtük. A Receptkönyvből, kívánsága szerint, kötött példányt küldtünk igen tisztelt Uramnak.

KÉT FIÚ ANYJA. 832. Méltoztassék figyelemmel kísérni e hasábokat. Annak idején majd megírjuk, hogy Önöknek hogyan kell előfizetői minőségüket igazolni. A *Mein Deutscher Freund*ra vonatkozó kívánságának a kiadóhivatal eleget tett és erről levélben is értesítette a Nagyságos Aszszonyt. Reméljük, megkapta. Benedek Elek könyvét póstára adtuk. Kérjük, fogadja szívesen. Köszönjük, hogy szeret bennünket.

P. ÁGNES. 981. Örülünk, hogy divat- és kézimunkarovatunk megnyerte tetszését és hogy azt a szép, régi szegfűs-mintát tanítványaival is megvarratta az iskolában. *Érdeklődéssel várjuk szemes és írásos mintáit.* A könyvet elküldtük. A kiadóhivatal örül, hogy kívánságának teljesítésével szolgálatára lehetett. Zsigray Julianna szívből viszonozza üdvözletét és nagyon örül annak, hogy Önnek is, — akit oly messze vetett tőlünk a Sors, s akinek olyan küzdelmes az élete, — derűs, kedves perceket szerez írásaival.

SZEGÉNY ELŐFIZETŐ. 800. „Nevetni fog, szerkesztő úr, ha megírom, hogyan szedtem össze az előfizetési díjat, — írja a nagyságos asszony. — Két pengőt a háztartási pénzből spóroltam el, három pengőért tollat adtam el, a többit pedig a bátyámtól kértem kölcsön. De, amióta ilyen nehezen szerzem meg a pénzt, talán még jobban szeretjük az *Uj Időket.*“ Meghatva mondunk köszönetet szeretetéért. Örülünk, hogy Zsigray Julianna és Aldrich regényei megnyerték tetszését. Kérjük, tartson meg ezután is szeretetében.

S. NOÉMI. 850. Amint látni méltóztatik, a 9. számban megjelent a neve. A könyveket elküldtük. Örülnénk, ha bennök örömét lelné. Az nem lehet, hogy előző levelére nem válaszoltunk. Kérjük, írja meg, hogy nem kapta-e meg időközben válaszunkat. Kérdésére a kertészeti rovatban találja meg a választ.

F. ZSUZSKA. A címet köszönjük. A mutatványszámot elküldtük. Azt nem írhatjuk, mert majd csak a rózsadombi villa odaítélése előtt látjuk el sorszámmal előfizetőink nevét.

37 ÉVES ASSZONY. 601. Azt írja a Nagyságos Asszony, hogy könyvtárában az Uj Időknek immár 20 évfolyamát őrzi, amióta férjhez ment, azóta állandóan olvassa lapunkat és azt kérdi, *írhat-e nekünk máskor is?* Hogy kérdezhet ilyet az, aki régi olvasónk? Már hogyne írhatna! Bennünket minden levél, amely a barátságnak, vagy a bizalomnak a jele: örömmel és büszkeséggel tölt el. Hát még, ha olyan kéz írja, amely oly hosszú idő óta lapozza az Uj Időket. A címeket hálásan köszönjük.

ÖZV. G. ENDRÉNÉ. 573. 1. Félreértés volt. Az előfizetés 1931 március 31-én jár le. 2. Köszönjük, hogy szeret bennünket a Nagytiszteletű Asszony és hogy ismerőseinek is figyelmébe ajánlja az Uj Időket. Kezét csókoljuk.

BOLDOG OTTHON. 806. Köszönjük, hogy szeret bennünket, köszönjük az új előfizetőt, a könyvet elküldtük. Szeretettel üdvözöljük.

DR. GY. LÁSZLÓNÉ. 540. Kitüntető elismerését, meleg sorait hálásan köszönjük. A mutatványszámot elküldtük.

DR. H. GY.-NÉ. A könyvet elküldtük. Szíves sorait hálásan köszönjük. Kérjük: két kis barátunknak is adja át üdvözletün ket.

Szép haj
36 fillérért
elérhető
Pixavon-
shampoonnal
1 csomag 36 fillér
2 mosásra elég!

Izom és izületi fájdalmakat

és a fejfájást csillapítják és megszüntetik a TOGAL-tabletták. Kérdezze meg orvosát! Minden gyógyszertárban kapható. Ára P 1.80

Uj Idők 1931.10 27

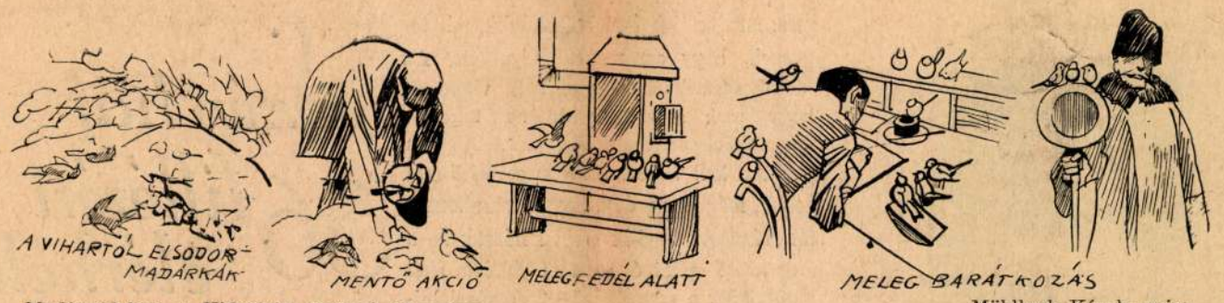

Madárvédelem a Hidegkút—Gyönki állomáson — Mühlbeck Károly rajza

Az Uj Idők Barátai

Az *Uj Idők*-nek új előfizetőket szereztek a következő hölgyek és urak, a magyar kultúra s az *Uj Idők* igaz Barátai:

Aba Ilona
Adorján Sándor
Asbóth Irén
dr. Árvay Béláné
Babinszky Andrásné
Beke Istvánné
S. Biró Gézáné
Bobonka Margit
Bottlik Mihályné
Braun Gyula
Czogler Erzsébet
Filep Géza
Fülöp József
Gombos Istvánné
Gumann Ágnes
Heckenast Ilus
Helmrich Katalin
Hornyák Ilona
Horváth Andrásné
Hudicska Ferenc 2
Kardos Juliska
Kállay Sándorné
Kárászy Jolán
Kellner Sárika
Kováts Irma
Lakatos Hedvig
Matolcsi Lajosné
Márton Gyula
Nagy Jolán
Pentsy Józsefné
Pflug Péterné
Pukecz Ella
Réczey Jenőné
Róka Pálné
Steinschneider Viktor
dr. Schuller Dezsőné
Sztojálovszky Viktor
Tamás Erzsike
Tass Irmuska
Toman Béláné
Tomka Géza
Tóth Ferencné
Tóth Valéria
Wieszt Istvánné
dr. Zéman Dezsőné
Zikély Erzsébet

Az Uj Idők fentebb felsorolt igen tisztelt Barátait arra kérjük: közöljék velünk, hogy melyik könyvet választották abból a könyvjegyzékből, amelyet ezévi 1. számunk 28. oldalán közöltünk.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

Üzenetek levelekre

T. LAJOSNÉ. 1178. ÉS TÖBBEKNEK. Az Uj Idők összes előfizetői, kivétel nélkül és egyformán igényt tarthatnak a rózsadombi villára. Az igényjogosultak, annak jeléül, hogy igényjogosultságukat a kiadóhivatal elismeri, valamennyien *részvételi jegyet* kapnak. Az új előfizetőknek egy része ezt a részvételi jegyet már meg is kapta. A döntés megejtése előtt azonban *valamennyi előfizető, kivétel nélkül,* fog kapni ilyen részvételi jegyet, amelynek megérkezését várják meg türelemmel. *Reklamálni* a részvételi jegyet majd csak akkor kell, ha az *Uj Idők*-ben közzétettük, hogy már valamennyi részvételi jegyet postára adtuk. Ez előreláthatóan augusztus végén, vagy szeptember elején fog bekövetkezni. Az első rózsadombi villa építését már tavasszal megkezdjük. A villa odaítélésére ősszel kerül sor.

SZERETNÉM, HA SZERETNÉNEK, 906. és P. KÁROLY 1038. Kérjük, közöljék velünk címüket, mert levélben szeretnénk válaszolni.

KÖNNY ÉS MOSOLY. 1093. Szegény kislány! Elszoruló szívvel olvastuk a levelét és sokáig, sokáig tünődtünk rajta. Mit válaszoljunk? Szeretnénk nagyon-nagyon gyönyörű, meleg szavak selymébe burkolni a lelkét, hogy ne dideregjen. Tudjuk: ezek azok a helyzetek, amelyekben az ember kétségbeesetten érzi, hogy senkije, senkije sincs a világon. *„On n'a, que soi"* — mondja a francia és kegyetlenül igaza van. A legnagyobb fájdalmakon megunknak kell keresztülvergődnünk: egyesegyedül, minden segítség nélkül. *Ha valaki annyira szeretné is, hogy bármelyik percben kész volna odaadni magáért az életét, akkor sem vehetne el a maga szenvedésének terhéből semmit.* Egy nagyon okos, idősebb asszony, akivel a sors ugyancsak nem bánt kíméletesen, mondotta nekünk a napokban: „Ha azt mondanák nekem, hogy újra tizenötéves lehetek, de mindent át kell élnem megint: lelkemre mondom, nem mennék bele az alkuba. Általában azt találom, hogy ha az ember visszagondol, nem is tudja megérteni, hogyan volt képes azt elviselni és átélni, amit átélt. Ha az ember *benne van,* nem képes annyira felfogni a helyzet rémségeit, mint utána, — bizonyos perspektíva mellett. Akkor, ha az embernek van lélekjelenléte és önuralma — csak előre néz és keresi a kiutat — és ez jól van így." Erről eszünkbe jut egy kedves, bölcs, csupaszív könyv, amelyet Magának feltétlenül el kell olvasnia. *Verőfény* a címe és a Szerelem szerzője, Elisabeth Russell írta. Úgye nem olvasta még? Vegye meg sürgősen és olvassa el. Tartsa ott az ágya mellett és mindennap olvasson el belőle néhány oldalt. Meglátja, hálás lesz nekünk érte. Ezt a könyvet egyenesen a csalódott fiatal leányoknak írták. Olvasásközben százszor a saját gondolataira, sőt a saját szavaira fog ismerni s a tudat, hogy sorsa annyi társával közös, talán mégis enyhíteni fogja fájdalmát. „Ó, a szerelem kegyetlen, szörnyű valami, — mondja Rose-Marie, a regény hősnője. — Alig-alig fordul elő, hogy mind a két fél egyformán szeret. És mégis, amikor kezdődik, akkor gyönyörű. De olyan, mint egy macska, amely eleinte csupa báj, csupa kecsesség, — ártatlan, szelíd, puha, elragadó és azután kandúr lesz belőle, nagy, kegyetlen karmokkal. Szeretném tudni, van-e a földön egyetlenegy ember, aki olyan boldog, vagy olyan közömbös, hogy a ruhái alatt ne rejtegetné valahol a szerelem karmainak nyomát. Én azt hiszem, ezek a karmolások legtöbbnyire olyan kegyetlenek, hogy nagyon-nagyon sokáig nyitott sebek maradnak utánuk, amelyek mindig újra véreznek. És amikor évek mulva lassankint begyógyul a seb, akkor is ott marad a sebhely, egy csúnya vörös forradás, amely a legcsekélyebb érintésre megint csak fáj." Úgye hogy Maga is ezt érzi, csak nem tudta így elmondani? Ennek a betegségnek megvan a maga természetes lefolyása, akár a skarlátnak, vagy a tüdőgyulladásnak. Elismerjük: az öné a súlyosabb esetek közé tartozik, mert komplikációk merültek fel, sőt visszaesés mutatkozott. Az orvos elkomolyodva csóválja fejét a beteg ágya mellett. De azért aggodalomra nincsen ok. A betegség súlyos, de nem életveszélyes. Nagy-nagy türelem kell hozzá. Mindazt, amit ilyenkor a betegnek előírnak: szórakozást, flirtöt, sportot, munkát, sok szabad levegőt, környezetváltozást, másirányú elfoglaltságot: Maga már végigpróbálta. Sajnos, eredmény nélkül. Két csalhatatlan gyógyszere azonban volna ennek a betegségnek is, csakhogy mind a kettő veszedelmes, mint az az orvosság, amelyben erős méreg van s amelyet csak orvosi előírásra, nagy elővigyázattal szabad bevenni. Az egyik gyógyszer egy erős fizikai

Tavaszi kalapdivat. Az *Uj Idők* számára rajzolta: hollóházai Radványi Magda

— Lehet, — mormogta Mara.

A feje zúgott, mint átmulatott báli éjszaka után, amikor az ember távolodó zenét hall. Ebből a muzsikás zűrzavarból mind tisztábban és tisztábban vált ki egy hang.

... Isten vele, Mara ...

Már emlékezett.

Halkan felsikoltott és kitört belőle a zokogás.

... Tamás mögött becsukódott az ajtó. Elment ...

Mindennek vége. Megint azt a tompa fájdalmat érezte, de most nem jött utána az enyhítő ájulás. Megragadta Kó kis, barna kezét.

— Kó, nem bírok élni. Kó, nem lehet így élni! Meg kell halnom.

Kó simogatta Mara szőke haját.

— Nem bírom ezt a fájdalmat, ezt a kínlódást, ezt az ürességet. A halál sem lehet roszabb ennél.

Kó nem felelt. Nagy könycseppek reszkettek a szempilláján.

— Hát el tudod képzelni, hogy én tovább éljek? Hát lehet élni? Gondold meg ... Felkelek és lefekszem. Elmúlik a nap és ő nem jön el többet. Kinyílhatnak a virágok és ő nem jön velem, hogy együtt nézzük ... Bármilyen szép verseket olvasok, ő nem hallgatja már ... és hiába zongorázom ... Elment és azt sem mondta, hogy vissza fog jönni ... Elment ridegen, gonoszan, a remény legkisebb igérete nélkül ... Legalább valami emlékem volna ... Csak egyszer csókolt volna meg, hogy a szívem megmelegedhetne, ha rágondolok ... de olyan hideget, olyan gyilkos hideget hagyott bennem ... Hát túl lehet ezt élni? Már most éget a vágy, a tekintete, a simogatása, jó szava után ... Már most. Gondolod, hogy ez el fog múlni ... Hogy ezután még lehet élni? ...

— Nem fog elmúlni — szólt halkan Kó — sohasem fog elmúlni. Mindig fáj majd valami benned ... De túl lehet élni. Hidd el nekem, túl lehet élni. Sokat kibír az ember.

Mara felült az ágyban.

— Honnan tudod?

Kó mosolygott, olyan szelíden, ahogyan még Mara sohasem látta mosolyogni.

— Tudom. Sokat ki lehet bírni. Még mosolyogni is tud az ember.

Folytatjuk

Tavaszi kalapdivat

Megjelent a tavaszi divat első hirnöke: a szalmakalap. Vége a télnek, igaz, egyelőre csak a divathölgyek számára. Különben még melegen bélelt, prémeskabátot, hócipőt vagy csizmát hordanak, de a kalap már tavaszi szalma.

Nemcsak az anyaga feltünő a tavaszi kalapnak, hanem formája is az. Kalap is, sapka is, és olyan kicsi, mint amilyen még sohasem volt. Szabadon hagyja az egész homlokot, sőt a hajnak egy része és kétoldalt a fürtök is láthatók. Rendszerint baloldalra húzva hordják. Majdnem mindenkinek jól áll, mert a miniatür karimák, vagy ízléses drapirozások bájos keretet adnak az arcnak.

A szalmakalapok anyaga bangkok és bengálszalma. Most a szezon legelején csak a karima készül szalmából, a fej selyemből, vagy jerseyből. Mindkét anyagot kitünően lehet feldolgozni, mert lágy és rugalmas. A szalma mellett kedveltek a fényes selymek is, amelyeket rendszerint posztóval kombinálnak. Sok posztókalapot látni fényes szatennel, vagy marokénnel díszítve. A szélesebb karimájú délelőtti kalapok filcből készülnek, szalmaszövettel bélelve, vagy rádolgozott szallagdísszel. Csinos újdonság az apró, tarka tollakból készült tüzék.

A nem célszerű tavaszi kalapdivat ellentéteképpen feltüntek újra a legombolható plasztrónszerű mellényrészek és kézelők. Rendszerint fehér, vagy csontszínű pikéből, vászonból készülnek, plissé, hajtóka, vagy kézimunka díszítéssel.

RADVÁNYI MAGDA

Nem nevetséges dolog-e az, hogy az emberek folyton erről beszélnek: felkelteni valakinek az irígységét. Hiszen az irígység még sohasem aludt!

*

Az is életművészet: mindazt, amit el kell felejteni, elfelejteni és mindazt, ami megérdemli a reá való visszaemlékezést, észben tartani tudni.

FLIGL JÓZSEF

Amit mindenkinek tudnia kell

Az epekőbetegségről és gyógyításáról

Az *Uj Idők* olvasói számára elmondotta:
dr. Szerb Zsigmond, egészségügyi főtanácsos, közkórházi főorvos

Az epebetegség sokkal elterjedtebb, mint általában hiszik. Első pillanatra talán megdöbbentőnek látszik az az állítás, hogy körülbelül minden hatodik embernek az epehólyagjában kisebb-nagyobb kóros elváltozás van. Pedig hosszú-hosszú, alapos és mindenre kiterjedő vizsgálatok bizonyítják, hogy semmi túlzás nincs ebben a megállapításban.

Nagyon sokan soha nem is jönnek rá, hogy az epehólyagjuk nem egészséges, mert a tünetek néha oly gyengék, hogy legfeljebb muló, átmeneti gyengélkedésnek tartják. Amellett az epebajok gyakran álruhában mutatkoznak, a beteg úgy érzi, hogy a gyomra fáj, pedig ilyenkor a gyomorfájdalom már az epebetegség következménye, nem pedig önálló bántalom.

Nagyon érdekes, hogy a világszerte egybehangzó számadatok szerint az epekőbetegséget nagyobb arányban kapják meg a nők, mint a férfiak. Hogy ennek mi az oka, voltaképen máig sem tudjuk. Régebben azt hitték, hogy: a fűző a nőknél az epekőbetegség kiváltó oka, legalább is egyik legfőbb okozója. Úgy képzelték, hogy a fűző pangást hoz létre az epeutakban, megakadályozza az epe rendes lefolyását és ezáltal főtényezője az epekőképződésnek. Ez az álláspont azonban nem bizonyult helyesnek. Egyrészt, például Japánban, ahol a nők sohasem ismerték a fűzőt, semmivel sem kevesebb nő kapott epebetegséget, mint Európában, másrészt pedig a háborúutáni divat már évek óta lomtárba rakta, — legalább is régi formájában, — ezt a női ruhadarabot. Kiderült, hogy az epebajos nők száma mégsem csökkent.

Világos tehát, hogy a fűzőt, — bármilyen ellenszenves is, — az epebajért nem lehet felelőssé tenni, a férfiak sem viselnek fűzőt és mégis sokan vannak közöttük, akik epebajban szenvednek.

Az epebajok nem egy bizonyos életkorban szoktak jelentkezni. Általában ugyan az úgynevezett „legszebb" korban, a 20 és 50 év között lép fel a betegség leggyakrabban, bár már hetvenéves asszonynál is láttak első izben fellépő epegörcsöt.

Vannak tehát, mint már említettem, epekövesek, akik nem is tudnak arról, hogy azok. Ezek a legszerencsésebbek. Esetleg életük végéig sem sejtik, hogy mi van bennük, míg más esetekben véletlenül, például egy szomszédos szerv vizsgálatánál vagy operációjánál derül ki, hogy az epehólyag is beteg. Az epebajosok másik, sajnos, az előbbinél jóval népesebb csoportjához tartoznak azok, akiket időnként a méltán nagyon rosszhírű görcsök lepnek meg, amelyeket „epekólika" néven ismerünk és a belső betegségek körében fellépő legnagyobb fájdalomnak tekintünk.

Ennél a pontnál tisztázzunk mindjárt egy kérdést, mely zavarba hozhatja a laikust. Epekő? Epegörcs? Epehólyaggyulladás? Azonos fogalmak-e ezek? Milyen rokonság van közöttük?

Vannak epekövek, melyek nem okoznak epekólikát, viszont vannak epekólikák, amelyek mögött nincs kő. Tehát válaszoltunk a feltett kérdésre: az epebetegség nem jár feltétlenül epekővel, sőt, hála Istennek, az esetek jelentékeny részében csak epehólyaggyulladás, vagy epekólika áll fenn, kőképződés nélkül.

Az epekőbetegség — és ezt az érdekes adatot kevesen tudják, — kétségkívül öröklékeny. Minden tapasztalt orvos igazolhatja, megfigyelhette gyakran 3—4 nemzedéken át. Azelőtt, mikor még becsben tartották a régi, jó háziorvosi intézményt, a megfigyelésre még több alkalom nyílt, mint manapság, amikor a legműveltebb emberek is csak akkor hívnak orvost, mikor okvetlenül szükség van rá.

De értsük meg egymást. Nem a kő az öröklékeny, nem ezt hozza magával a világra az epeköves anya gyermeke s az epebeteg nagyanya unokája, hanem a kőképződésre, az epebajra való hajlamosság az, amelyet az új nemzedék örökségül kap. Akiben pedig ez a hajlamosság megvan, annak már nem sok külső és belső ártalomra van szüksége, hogy a kőképződés meginduljon.

Persze, éppen elég nagy számmal vannak olyan esetek is, mikor ilyen hajlamosságról nem lehet szó és mégis hirtelen fellépett az epekőbetegség. Az ezt kiváltó okok többfélék lehetnek.

Igen jellegzetesek köztük a terhességgel és gyermekággyal, a fertőző betegségekkel járó bántalmak. Mindnyájan tudjuk, hogy az epekólikák túlnyomó nagy száma a terhesség és gyermekágy idején szokott legelőször fellépni. Régen kimutatták, hogy éppen ebben az időszakban szaporodik meg a nő vérében egy zsírnemű anyag, melyet *cholesterinnek* neveznek és ha még hozzáteszem most, hogy számos epekő kizárólag ebből az anyagból képződik, másoknál pedig ez az egyik főalkatrész, akkor alig lehet kétség afelől, hogy a cholesterinnek a vérben való felhalmozódása és a kőképződés közt kapcsolatnak kell lennie.

Fertőző apró lények: baktériumok, továbbá más anyagok, főleg különböző erjedési és bomlási termékek is lehetnek az epe olyan fertőzésének forrásai, amely végeredményben kőképződéshez vezethet. Kétféleképpen juthatnak ezek a kóros anyagok az epehólyagba. Egyrészt a máj révén, az epével együtt, másrészt a vékonybélből, egy csatornán keresztül, mely az epehólyagot összeköti a béllel. Végeredményben tehát *három főtényezőjét neveztük meg az epebetegségnek és epeképződésnek: az epepangást, a fertőzést és a cholesterinvérűséget.* Hogy a három közül melyik a főbűnös, azt máig sem tudták eldönteni, már sok jeles orvosnak beletörött ebbe a kérdésbe a kutató-lándzsája.

Ha tudjuk, hogy miből származhatik az epebaj, akkor persze, könnyebb azt megelőzni. A megelőzés útja, hogy az epepangást lehetőleg meg kell akadályozni, el kell kerülni. Igyekezni kell a fertőzés lehetőségét távoltartani és a cholesterinnek a vérben való felhalmozódását megakadályozni. Az epebajra hajlamos egyén egész életmódját, táplálkozását esetleg teljesen meg kell változtatnunk, de ezenkívül mechanikai eljárásokat, valamint gyógyszereket is segítségül kell hívnunk.

A sport mind szélesebb rétegekben való terjedése előnyös az epebetegség megelőzése szempontjából is, bár még sok időbe fog kerülni, míg ez az irányzat az egész emberiségre és az összes osztályokra ki fog terjedni.

Hogy a felsőhas jobb felében, az epehólyag helyén pangás ne álljon be, ezt észszerű tornával meg lehet akadályozni. Nagyon fontos nőknél a hasfal erősítése, nemcsak az orvos által előírt tornagyakorlatokkal, hanem megfelelő kötővel is. A ritmikus testmozgással és mély lélegzetvétellel járó sportnemek mindegyike alkalmas arra, hogy az epekő elleni védekezés szolgálatába állítsuk. *A legfontosabb fejezete a*

Radványi Román

Károly

grafikus.

l.

Tóth E Csúf

35 l.

Telep. dunaadonyi római

VIII. 185.

Radványi Román Károly

B. Soó Rezső: Modern magyar Riszografika.

MAGYAR MŰVESZET
1938-344. 350.l.
Repr.

Igéri üdvözlet,
[illegible]

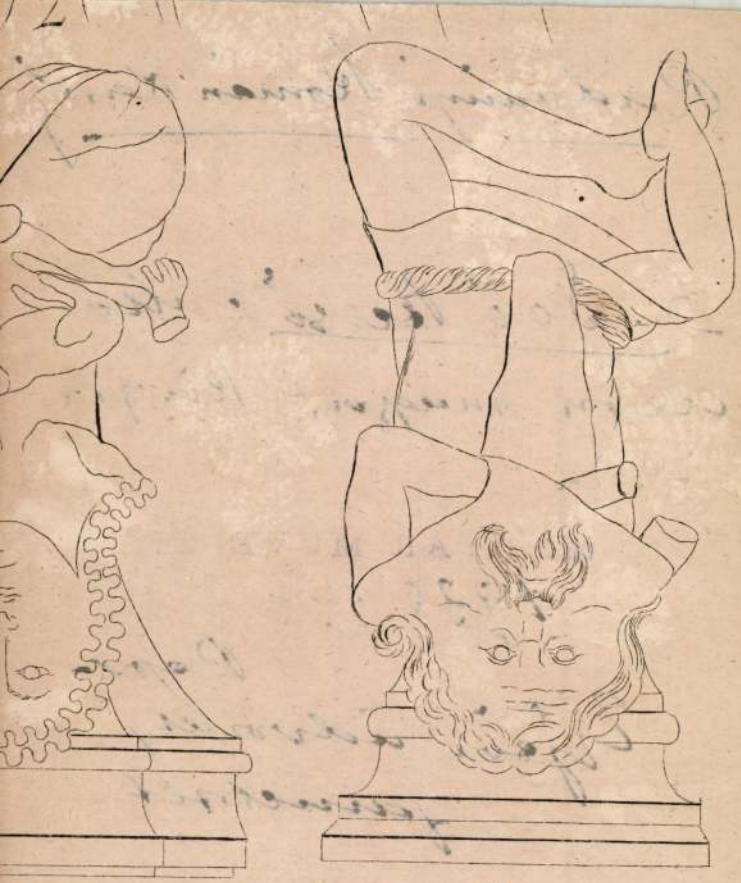

9

Radványi –
(Román Károly

Román Károly könyv-
jegyzei: Bolti ára 5 P.
Kiadta a Magyar Ex-
librisgyűjtők és Grafi-
kabarátok Egyesülete.

fenti lakik: Oradea
Str. Wilson 55,
Romania.

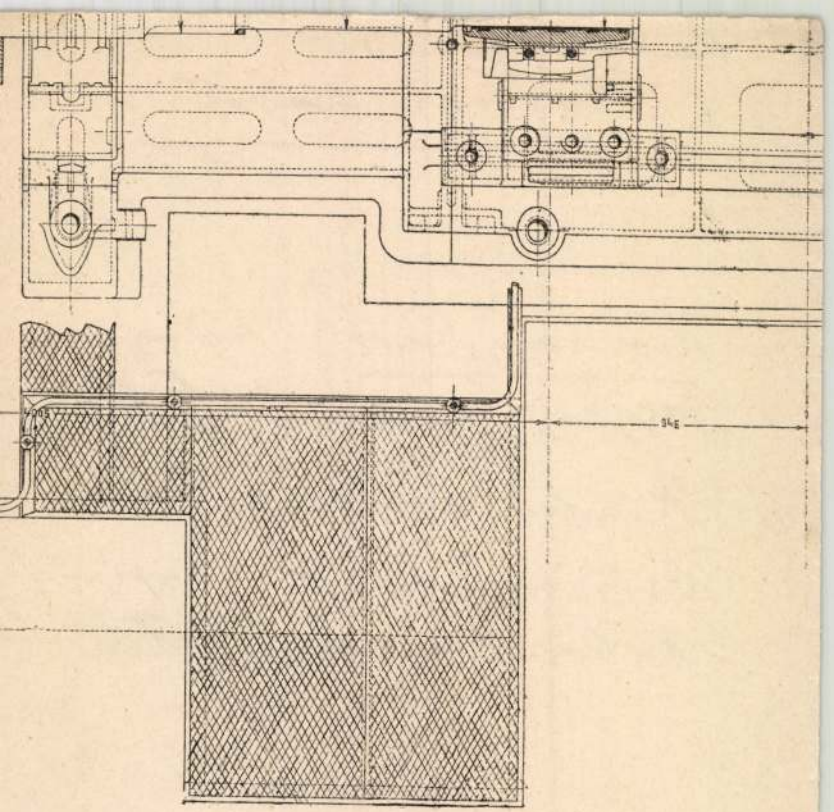
34E

Radvánszky Károly

nyomdatulajdonos
és grafikus
Nagyvárad, Török
Ignác utca 83.

Kisgrafika
1942. 24. l.

GEGRÜNDET
ALAPITTATOTT { 1918
BRIEFMARKENHANDLUNG
BÉLYEGKERESKEDÉS
KEMÉNY JENÖ
ÉS TÁRSA
BUDAPEST,
VII., ERZSÉBET-KÖRUT 17.
TELEFON: 422—356.

Nyr.

Dr. Szentiványi Gyula

festőművész úrnak.

Budapest

Radványi - Román Károly

Művei szerepelnek Soó Rezső ex libris,kis-
grafika gyüjteményében

Weiner Mihályné:Magyar ex-libriscek Soó Rezső kis-
grafika gyüjteményében

Művészettörténeti Értesitő 1974/1 79.old.

Radványi-Román Károly, grafikus

Lugano 1978-ban már másodízben adott otthont a nemzetközi ex libris-kongresszusnak. – Romániában az ex libris változatos pályafutást mutat. Erdélyben, azonban régi múltra tekinthet vissza. A két világháború között is elsősorban magyarok műveltek: Radványi-Román Károly, Mottl-Román Pál, valamint Kós Károly.

Galambos Ferenc: Napjaink európai ex libris-művészete.

Hevesi Szemle, 1979. 3. s. old.

RADVÁNYI ROMÁN KÁROLY

emlitve

Petneki Áron:Soó Rezső emlékkiállitás.Iparmüvészeti Muz.
UJ TÜKÖR 1981/~~xxxxxfxx~~ /XVIII/20.sz.4.o.

egyesül egyetlen művészettörténészben, ezért noha Duchamp tevékenységének egyes részterületeiről számos remek tanulmány született, az életmű komplex értelmezését eddig egyetlen művészettörténész, a milánói Arturo Schwarz végezte el. Óriási Duchamp-monográfiája olyan magas szintű szellemi teljesítmény, hogy messze a többi értelmezési kísérlet fölött áll, és mindenképpen a modern művészettörténet-írás egyik csúcsteljesítményének számít.

A főleg fotó-szakértőként ismert Herbert Molderings friss Duchamp-monográfiája a szerző szándékánál és a kötet terjedelménél fogva is csak Schwarz művének árnyékában kaphat helyet. Molderings már a bevezetőben tudtunkra adja, hogy meg sem próbálja Duchamp komplett életművét értelmezni, s mint az később kiderült, a pszichoanalitikus módszert és a titkos tudományok szempontját is mellőzi. Ezzel megfosztja könyvét mindattól, ami Schwarz monográfiájának kiemelkedő érdeme: Duchamp művészete szinte teljesen függetlenedik életétől és a súlyos, rendkívül izgató igazságokat tartalmazó archaikus és ezoterikus hagyományoktól. Ezek helyett két egyenrangú háttér vezérli Molderings

* Herbert Molderings: Marcel Duchamp. Qumran Verlag, Frankfurt am Main—Párizs, 1983.

Radványi Tibor

építész.

Szül. Losonc 1893.
Oklevelet nyert 1915.

Műegyetem 16. l.

T. 5511.

ok küzdelmét feltüntető látkép
k élükön a jobbra vágtató kettős
háttérben pedig jobbra Esztergom
nek kivonulnak. Felirata fölül:

her Bericht

tlichen Entsatzes
an
ichen Völcker mit resoluter Dapferkeit die
sche Armee den 15 Aug. davon gänzlich
en Preisz-würdigsten Sieg

6.2 cm.

-95.

M.D.K.

Radványi Magda

Wien-ből beküldött virágos pizsama rajzával az e-heti Filtex-Sevilla modellpályázat első díját nyerte.

Wien-Budapest-Kiskunhalas c.
Szinházi Élet. Bp. 193o. ápr. 13-19. XX. évf. 16. sz. 1o4-1o5. lap

MDK

Radványi Magda, hollóházai

Tavaszi kalapdivat, repr.

Uj Idők 1931. 10. sz. 305.1.

M.D.K.

Radványi Magda

A "D I V A T" c. rovat divatrajzait készitette.

Szinházi Élet. Bp. 1930. szept. 7-13. XX. évf.
37. sz. 88. lap.

Radványi-Román
Károly
könyvjegyeinek és
alkalmi grafikai
lapjainak időrendi
feltorolása.
Összeállította
dr. Arady Kálmán
Bp. 1937

Könyvtáramban
a Kisgrafika
számai között

útczai ref. templom apsisában
zeti Múzeum érem- és régiségtárától elő-

		K.	fl.
... resta-			
...		36	—
1911.			
		36	—
1911.			
		36	—
911.			
		36	—
1911.			
		33	—
1911.			
		36	—
...h tíz			
		20	—

RADVÁNYI Román Károly
?

Banner Erdély

Radovanyi Román
Károly
Szül. 1900
grafikus
l-
Kisgrafika
1938. 2-3. sz.
19. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
460/111
18. VI. 22

Méltóságos E

A műemlékek o
elnök ur 819/1910 Sz. leir
renovalására 850 Koronát a
a helyreállitás megtörtén
ja bocsásáni.

A dolog magyon n
dogulsunk a vállalkozó
val több összegért akart
nekünk pedig semmi p
a többleset fedezhess

Végre most válla
megtoldással, melyet m

M.D.K.

Radványi-Román Károly

grafikus

BUÉK Arady dr. — fametszet

" dr. Illyés L. — linómetszet

" Radványi R.K — "

Bort, Burát, Bélességet. Bp. 1938. A Magyar Exlibrisgyűjtők ... kiadványai. VII.

Radványi - Román Károly M.D.K.

grafikus

Dr. Arady, karácsonyi üdvözlet

repr:

Fanatszelek. Debrecen. 1938

Translation - Female Lecture

Name:

Date:

Time: 1438

Radvanyi Roman
Károly

l.

Kisgrafika

1942. 1–2. 4.
10. l.

Kir Törvényszék

B e s z t e r

Radványi-Román
Károly
grafikus
Oradea, Romania.

Román Károly könyv-
jegyei. H.-ci.-é.-n.

Emlitve:

Kisgrafika
1937. 1. 7.
5. l.

Ez nem a
megjelenés cél.
Korabban jelent meg.

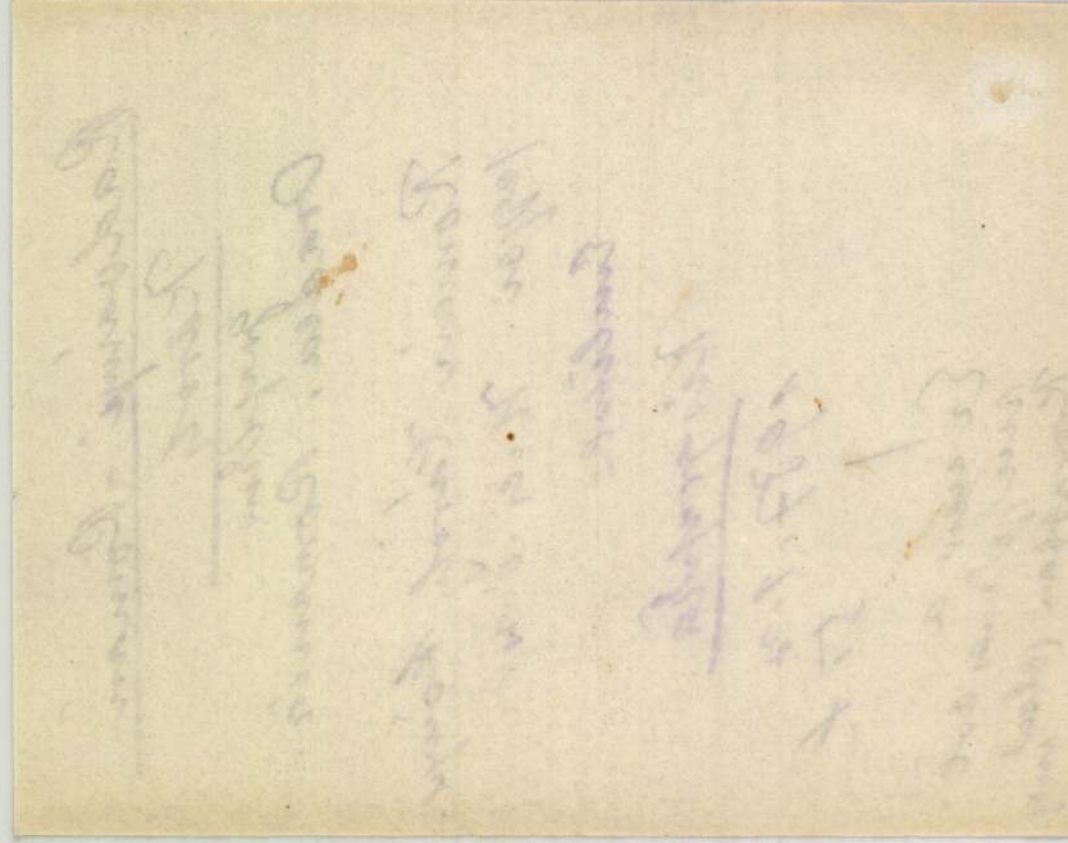

Téli sportdivat. Radványi Magda rajzai
Korcsolya-dressz, érdekesen mintázott pulloverrel és egyszínű, harangszabású posztószoknyával
Két színben tartott pullover, lángalakú mintával, mely az újjakon is megismétlődik. Lerakott szoknya
Világos szövetből készült sportkosztüm, kétszínű posztó rádolgozással. Új divatú, vállon gombokkal záródó szvetter, övvel. A szoknya gombokkal zárul, alatta a szoknya anyagából készült nadrággal
Kosztüm ródlizáshoz, rádolgozott zsebekkel. A szoknya oldalt két gombbal zárul

Sport-divat

Az idei szezón sportruhái, melyek évek óta célszerűen és minden feltűnő mellőzésével készülnek, — egy lépéssel újra közelebb jutottak a célhoz, melyet szolgálnak. Ez különösen a közelmúltban még fantasztikus hatású skiruhákra értendő.

A síma, egyenes vonalú, sötétkék vagy barna „norvég-dressz" és ennek változatai a vezetők, mert igen előnyösek úgy a sovány, mint a molett alakok számára, s emellett a legcélszerűbbek is.

A norvég-dressznek két változata kedvelt. Egyik, mely a blúzt, vagy pullovert a nadrágban benn hordja. A másik, a kabátforma, nagy zsebekkel, övvel leszoritva. Az öv a mai divat szerint magasan a derékban van, — ezzel az alakot magasabbá és karcsúbbá teszi.

A pullover megmaradt, mint a téli sport elengedhetetlen kelléke. Mintája kubisztikus, hosszában és keresztben futó csíkok változata. Legtöbbször magasan, vagy a nyak körül kis kivágással zárul. Színei élénkek. Ujdonság az ujjatlan pullover. Alája selyem, trikó, vagy gyapjuanyagból készült blúzokat hordanak. Horgolással vagy kötéssel készülnek. A pullover színeivel harmonizál a sál, a sapka és a kihajtott harisnya színe is. A tarkaság különösen az egyhangú fehér háttérben hatásos.

A skiruha színtartó és vízhatlan anyagból készül. Kényelmes szabása a szabad mozgást nem akadályozza. A korcsolyapályán is a pullover-szoknya összeállítás vezet, — élénk színekben. A szoknyák harangszabásúak, vagy nagy berakásokkal bővítettek. Szegélyük a jelenleg uralkodó szoknyahosszúság felett van.

A ródlizáshoz sport-kosztümöket viselnek. A szoknya gombokkal zárul, alatta a kosztüm anyagából készült nadrágot hordanak. Látni sok térdnadrágot is.

RADVÁNYI MAGDA

Uj Idők 1931. 4 sz.

Kézimunka

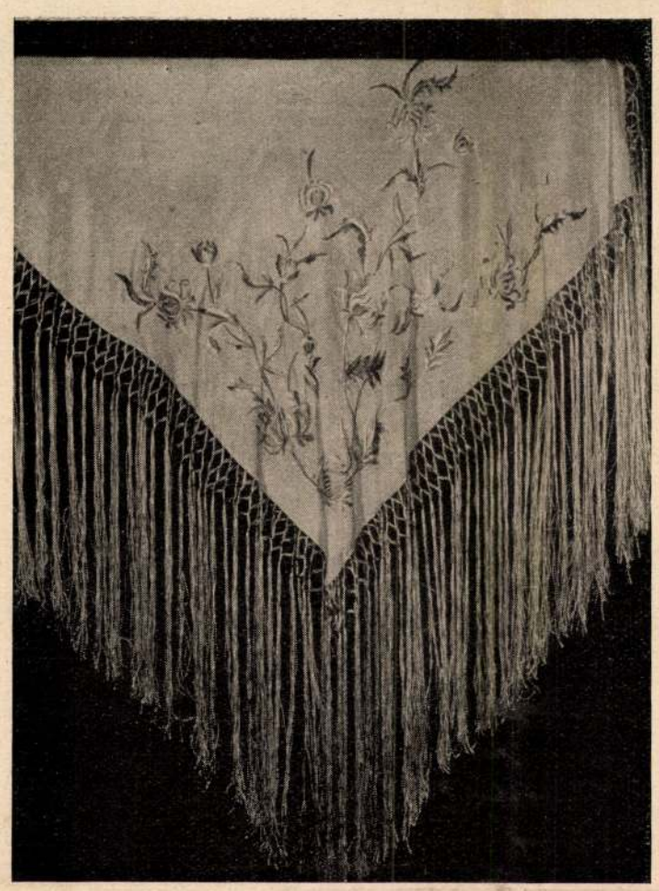

Estélyi kendő

Nagyon divatos és használható, ma már szinte a belépőt helyettesítő darab ez a pezsgőszínű crêpe de Chine kendő. Aránylag kevésből és nem sok munkával otthon is könnyen előállítható.

Hímzése egészen egyszerű, lapos öltés, három szál *Dux* moulinéval, mégpedig az alapot szolgáltató selyem színének legsötétebb árnyalatáig menő minden színnel.

A kendő rajzának szépségét csak a hímzés teszi változatosságával tökéletessé.

Mérete 125×125 cm, de ugyanezt a mintát még 150 cm-es kendőn is felhasználhatjuk.

Hacsak nem kifejezetten valamely ruhához készül, fontos az alapszín megválasztása. Az alapszín lehetőleg mindig pasztellszín legyen, mert csak akkor érvényesül a hímzés.

A kendő szélén 40—50 cm-es rojt van. 1—1 cm távolságra hat szálat fűzünk a selyembe és három-három szálat összevéve csomózzuk a rojtot.

A kendő mintáját az *Uj Idők* kiadóhivatalában 1 pengő 50 fillérért lehet megrendelni.

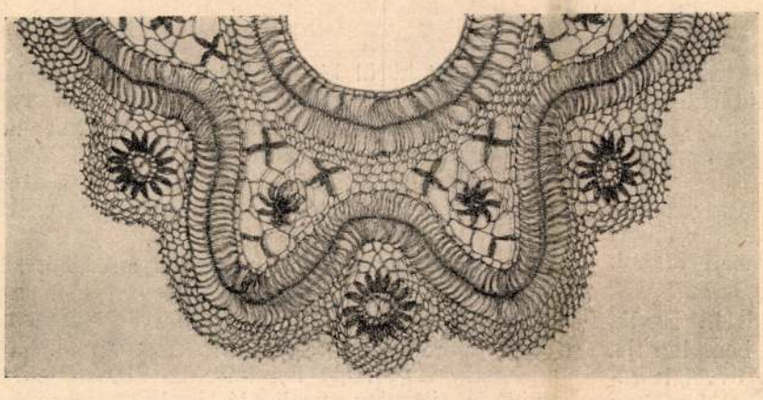

Aranyszállal horgolt terítő

Ez a kis terítő Biedermeier-asztalkára igen alkalmas.

A kész terítő nagysága 84×84 cm.

A közepét szitaszövetre varrt gobelin virágcsokor díszíti. Ez a középső rész 20×20 cm. nagyságú. Ha nem akarunk szemrontó, apró lékos szitagoblént készíteni, varrhatunk kis keresztöltéses virágcsokormintát és az alapot aranybarna selyemszállal tölthetjük ki.

A külső horgolt részhez háromszálas sodrott ó-aranyszálat használunk.

A terítő kétféle horgolással készül. Legelőször az úgynevezett villahorgolással készítünk 85 cm. hosszúságú csíkot. Ha készen van, 6—6 hurkot rövid pálcikával összefogunk és közte 4 láncszemet horgolunk. Kört képezünk belőle és még egy lyuksorral összefogjuk.

Külső felére 4—4 hurkot fogunk össze rövid pálcikával és közte 5 láncszemet horgolunk. A következő sor: 5 láncszem és hosszú pálcikával beleöltünk az előző sorban lévő hurkok közé. A következő sorban 6 láncszemet veszünk. Most elszakítjuk a szálat és megint készítünk egy 2.80 cm. hosszúságú villahorgolással készült csíkot. Ezt a csíkot úgy horgoljuk össze hullámosan, hogy 6 nagy cakkot képezzen. Ezt úgy tudjuk megcsinálni, hogy ahol a hullám mélyül, ott több hurkot horgolunk össze és közte csak 2—3 láncszemet veszünk. A hullám tetején pedig kevesebb hurkot fogunk össze és közte 5—6 láncszemet horgolunk. Ilyenformán a villahorgolással készült csík mindkét szélét behorgoljuk.

Ha ezzel készen vagyunk, a középső részt kiterítjük az asztalra és ezt a külső 6 nagy cakkos részt pontosan odaillesztjük a belső részhez és 4—4 lyukkal odahorgoljuk. Az így képződött 6 üres mezőbe horgolunk 1—1 nagyobb és 2—2 kisebb csillagot és 8—10 láncszemből álló ívekkel odafoglaljuk a szélekhez, hogy ezt az üres mezőt kitöltse. A külső 6 üres mezőbe szintén 6 nagy csillagot horgolunk, mindenik csillagnak 16 ága kell, hogy legyen, máskülönben tetszésszerinti formája lehet.

Ha mindenik csillagot beillesztettük és odahorgoltuk a helyére, az egészet körülhorgoljuk 4 egyforma sorral, amely sorok 5 láncszemből és 1 hosszú pálcikából állanak. Az 5. sorban 3 láncszemből álló pikókat horgolunk.

Az Uj Idők
mai számában közölt

Gobelin-párna

művészies színezésben
bársony-montirozással
és arany-zsinór
díszítéssel.

Kézimunkarész: 62/48 cm. nagyságban, előhúzva, hozzávaló anyaggal együtt kizárólag az Uj Idők előfizetői részére **48 pengő.**

Teljesen készen is megrendelhető. Ára az anyag minőségétől függ.

GOTTLIEB GYULA
Budapest, IV., Régiposta-utca 10. szám
Váci-utca sarokház ✦ Telefon 811-26

meglátnák az érem másik oldalát is, a szennyet, a nyomorúságot, a halált . . . és nehéz volna velük kardot fogatni, ha nem lennénk itt mi, akik tulajdonképpen a halálra nevelődünk: halált adni, halált kapni. Ezért élünk olyan nagyon vígan. Mert ha gondolkoznánk, nagyon szomorúaknak kellene lennünk.

— Csak nem hiszed, hogy háború lesz?

Margittay elkomolyodott:

— Egyáltalában nem tartom lehetetlennek. Az orosz nagyon megérti a franciát, a Balkán csupa tűzfészek, a guruló rubel pedig veszedelmes gyújtószer . . . Tudod, hogy nem vagyok aulikus érzelmű, de ha a Ferenc József bölcsessége nem virrasztana felettünk . . .

Tamás elgondolkozva nézett Margittayra:

— És mégis meg akarsz házasodni? — szerette volna megkérdezni Tamás, — de félt, hogy elárulja magát evvel a kérdéssel. Ezért inkább így szólt:

— Folytassuk csak az előbbi témát! Te nem vagy átlaghuszár és mégis megérted az átlaghuszárokat. Sőt, véded, szereted őket.

— Tévedsz. Én is csak olyan huszár vagyok, mint a többi. Szeretem a jó cigányt, a szép asszonyt, a gyors lovat. És szeretem a hazámat. Ne mosolyogj, kérlek. Igenis, szeretem a hazámat és ha kell: meg fogok halni érte. De amíg élek, jól akarok élni. És mert nem vagyok egyoldalú, szeretem a klasszikus zenét is, szeretek olvasni is, még hozzá — horribile dictu! — gondolkodni is szeretek . . . De azért ne hidd, hogy „entellektüel" vagyok!

Tamásnak már kezdett nagyon rokonszenves lenni Margittay, de ez az utolsó mondat lehűtötte. Gúnyt érzett belőle. Pedig a kapitány nyíltan, melegen nézett rá.

Hallgattak.

Tamás szétnézett a szobában. Meglepte, hogy nem lát a falon a legénylakásokban megszokott aktokat és arcképeket. Olajfestmények, pasztellek díszítették a szobát.

— Szép képeid vannak.

Margittay legyintett.

— Nem sokat érnek. Hanem a hálóban van egy igazán értékes képem. Gyere, nézd meg.

— Ahá! — gondolta őszinte kárörömmel Tamás. Meg volt róla győződve, hogy valamelyik primadonna indiszkrét képmását találja majd a hálóban. Már nagyon szeretett volna Margittayban valami ellenszenves vonást felfedezni. Milyen jó lenne, például, ha eldicsekedne a hódításaival, vagy ha a sporteredményeivel hencegne. De elmentek a nagy üvegszekrény mellett, amely tele volt Margittay vívó- és lóversenyeken nyert díjaival, anélkül, hogy a kapitány felhívta volna rájuk Tamás figyelmét.

A hálószoba gyönyörű volt. Tamás meglepetten állt meg az ajtóban. A fényűzés nem jelentett luxust számára. Most a komoly, férfias ízlés megnyilvánulása állította meg. A falak, mély sötétkék bársonnyal voltak bevonva. A nagy diófaágy fölött pedig ezüst rámában egy gyönyörű, hófehérhajú hölgy arcképe ékeskedett.

— Az édesanyám — mondta Margittay csendesen.

Néhány nehéz, faragott diófabútor, a földön egyetlen, óriási perzsaszőnyeg és egy vertezüst állólámpa.

Az ággyal szemközt függött „a kép". Margittay diadalmasan vezette oda Tamást.

— Na, mit szólsz hozzá?

Tájkép volt. Ködös, egyszerű magyar vidék. Őserejű, sugárzó, titokzatos. Paál László műve.

Margittay szeretettől ragyogó szemmel, átmelegedett arccal nézte.

— Nem gyönyörű? Tudod, hogy ez a kép hozott haza? Tavaly vettem, Bécsben. Nagyon megtetszett

A nagyvilágból. A legújabb sport. A feldobott labdán próbálják ki nyilazó-készségüket az amerikai lányok

nekem akkor. Valahogy benne van az egész Magyarország. A bánat, az elhagyottság, a nagy síkságok, a szomorú muzsika. Az egész magyar árvaság . . . Két hétig volt a bécsi lakásomban. Mindennap megnéztem. A harmadik héten már olyan honvágy fogott el, hogy majd megbolondultam az idegességtől. Akkor kértem, hogy helyezzenek ki, csapatszolgálatra. A hadügyminisztériumban úgy néztek rám, mint egy hülyére. A főherceg megneheztelt. Csaknem repülve érkeztem az ezredhez, de a képet magammal hoztam.

Tamás meghatottan hallgatott.

Margittay felnevetett:

— Ilyen bolond dolog magyarnak lenni. Na gyere. Megmutatom a többi szobát is.

Tamás mindent megnézett. Kilencszobás, kifogástalanul berendezett otthon volt. Vertán szobájában Margittay megállt.

— Ha megnősülök, Vertántól természetesen keserves búcsút kell vennem, mert akkor ezekre a helységekre a feleségemnek lesz szüksége. Ez lesz a hálója, a másik meg a szalónja. Az ablakok a kertre nyílnak. Éppen a fehér rózsaágyra. Az asszonyok szeretik a rózsát.

Tamás bólintott:

— Szeretik.

És Marára gondolt, akinek a szobájában mindig van rózsa.

Valami eszébe jutott. Szembefordult Margittayval.

— Nézd csak, Balázs, te úgy beszélsz a házasságodról, mintha már csak kevés idő választana el tőle. Az előbb pedig még a háborúról beszéltünk és a halálról. Helyesnek tartod, a mai, háborút jelző időkben, ha egy katona megnősül?

Margittay egy kissé lehajtotta a fejét, de gyorsan felemelte.

— Tudom, hogy könnyelműség. De ma még béke van. Az élet szép. Még nem vagyok harminc éves és szeretném, ha volna egy fiam. Gondold csak meg, micsoda boldogság az! Fiúgyerek, akibe átmentjük az életünket. A szépet, a jót, mind nekiadni. Mindent, amit megismertünk az életből.

Új Idők 1931. 5 sz.

Tamás irigykedve, idegenül nézte a fiatal katonát. Milyen egész ember és milyen boldog! Ő még asszonyt sem kívánt magának, nemhogy gyermeket.

Valami mégis hiányzik a házadból — mondta Margittaynak később.

— Mi? — kérdezte kíváncsian a kapitány.

Tamás mosolygott.

— A trofeák! A szerelmi diadalok jelvényei. Fényképek, emléktárgyak.

Margittay félrehúzta a száját.

— Én ízléstelenségnek tartom közhírré tenni a szerelmeket és sírköveket állítani az elmúlt szerelmeknek. Különben is: a nők a végén úgyis mindig visszakérik a leveleket és a képeket. Én ugyan nem szoktam visszaadni, mert az gyöngédtelenség, de elégetem.

Tamás még mindig mosolygott.

— Jó, jó. Ez a múlt. De a jelen? Csak nem akarod velem elhitetni, hogy nincs senkid. Valahol itt kellene lenni az arcképének . . .

Margittay sötét szeme még jobban elsötétedett s a fejét hidegen félrefordította.

Nem felelt.

Kintről lárma hallatszott a szobába.

Vertán főhadnagy megérkezett, Lászlófival és Wallner gróffal.

— Vacsorára jöttünk, — jelentette be kedves szerénységgel Wallner.

Tamást sem engedték el.

Vertán pontosan száz szál gyertyát gyújtatott meg az asztalon és jó magyaros, huszáros mulatság vette kezdetét.

Tamás kitartott velük végig. Abban reménykedett, hogy Margittay mégis csak berúg és legalább annyi elégtétele lesz, hogy látja részegen. Hajnal felé a két főhadnagy és a kadét elmentek a cigányokkal éjjeli zenét adni. Tamás és Margittay egyedül maradtak. Szivarozva ültek a terrászon.

Lágyan, gyöngéd lila színekben hajnalodott. Margittay még mindig józan volt.

A közeli utcából áthallatszott a szerenád. A „rezgő nyárfát" muzsikálták. Kimondhatatlanul édesen, aranypengéssel zizegtek a húrok.

Mindaketten hallgattak.

Margittay lassan felkelt és lement a terrász lépcsőin a kertbe. Lilás-zöldes, álomszerű szürkület libegett az ég alatt. Margittay megállt egy rózsafa előtt. A fehér rózsák még aludtak. A kapitány egy kissé előrehajtotta a fejét és beszívta a rózsák illatát. Azután megfordult és visszajött Tamáshoz. Az arca a félhomályban nagyon fiatalnak, fiúsnak látszott.

— Jó hogy ilyen szépek a virágok — szólt csendesen, — jó élni.

A szeme most már ködös volt. Látszott rajta, hogy mámoros, de inkább a hajnaltól, mint a pezsgőtől volt részeg.

Tamás elégedetlenül rázta meg gondolatban a fejét. Maga sem értette, mért kell neki erre a kedves derék fiúra haragudni?

Folytatjuk

Divat. Délutáni ruhák. Radványi Magda rajza.
1. Kávébarna délutáni ruha kis kabátkával. A kabátot és a szoknyát is keskeny hajtás díszíti. Hasonlóan a csontszínű betétet is.
2. A ruha anyaga pasztellkék crêpe mongol. Kivágását, a vállrésszel egybeszabott, drapirozás díszíti. Az alj kétrészes. Érdekes a kis plissz részeknek a bedolgozása. Kézelője magas.
3. Elegáns csipke és szatin összeállítású modell. Eredeti a vállrész és az ujj összedolgozása. A tunikarész hátul hosszabb.
4. Borvörös bársonyruha szegéllyel. Az alj féloldalon harangszabású.

Párizsi miniatűrök

Írta: **Teresesényi György**

Párizs, január

ZÖLD ÉS SZÜRKE. Az elegáns, komoly és komor fekete szín uralkodott eddig a párizsi női divatban. Az új esztendő első hónapjában megingott a sötét színek hatalma és lassanként mind nagyobb tért hódít a zöld. Minden árnyalatban. Az estélyeken, színházak, koncerttermek halljaiban sűrűn vonulnak fel a zöld toalettek. A legélénkebb sárgászöldtől kezdve a legragyogóbb smaragdig, a tompa és elegáns olajzöld éppúgy, mint a legmélyebb és legharagosabb méregzöld. Az uralkodó divatszín mellé felvonult egy másik is: a hideg és tompa szürke. Úgy látszik, hogy a téli szezon még hátralévő idején ez a két szín fog dominálni Párizsban.

A BURGONYA VEZET. A nemzetközi mezőgazdasági intézet, amely Párizsban székel, tudományos vizsgálatokat folytat a világ minden országából beérkező adatok alapján. Az intézet január hó első hetében rendkívül érdekes statisztikai kimutatást állított össze arról, hogy melyek a legnagyobb területen és a legnagyobb tömegben művelt haszonnövények. Azt hinné az ember, hogy a búza és a gabonafélék. Nos, a búza az intézet kimutatása szerint a harmadik helyen áll. Legelső a burgonya: 1929-ben a világ burgonyatermelése meghaladta a kétszáz milliárd kilogrammot. Utána a kukorica következik 113 milliárd kilogrammal és csak harmadik helyen áll a búza, amelyből nem termeltek a világon többet 111 milliárd kilogrammnál. A búzatermelésnek több mint fele még mindig Európára esik. Amerika hatalmas külterjes gazdaságai messze elmaradnak az öreg konti-

nens mögött. Minőségre legjobb a középeurópai, még szűkebb megjelöléssel a Duna völgyében termett. (Az intézet kimutatása vagy nem tudja, vagy nem akarja tudni, hogy a magyar tiszavidéki és a megszállott területen termelt bánáti búza első a világon.) Aránylag a legtöbb gabonát Dánia és Hollandia termeli: hektáronkint 3000 kilogrammot.

PÁRIZSTÓL CASSELIG ÉS VISZSZA. A Châtelet-tér egyik restaurantjának gazdája, mint az itt Párizsban szokás, az újesztendőre színes és ízléses léggömbökkel kedveskedett vendégeinek. A ballonok az ilyen reklámalkalmakra az ajándékozó cég címével vannak ellátva, így gyártják ezeket az Aubervillieres-i baliongyárban. A reveillont követő hajnalon egy jókedvű család egyik hölgytagja távozáskor elszabadított egy ilyen ballont, amely hamarosan fellebbent a magasba és elúszva a tetők fölött, csakhamar eltűnt a szürke téli párákban. Két hétre rá aztán furcsa levelezőlap érkezett a vendéglős címére. A francia vendéglős nem tudta elolvasni az írást, forgatták, betűzgették, míg végre akadt valaki, aki felfedezte, hogy a hieroglifák: gót betűk, a lapot német nyelven írták. Casselből, porosz területről, amely légvonalban több mint hétszáz kilométernyire esik északnyugatra Párizstól. A levelezőlapon az állott, hogy a ballon szerencsésen és sértetlenül leereszkedett Schmiedler szíjgyártó és bőrdíszműárus udvarán és ők, a német család, nem mulaszthatják el az alkalmat, hogy Monsieur Dupont-nak (ez a Châtelet-téri vendéglős) és igen tisztelt családjának az újév alkalmával jókívanságaikat ki ne fejezzék. Ime: egy ostoba kis játékszer, a szelektől hányt-vetett léggömb, hegyeken, völgyeken, fellegeken és viharokon át, hogyan meg tudja találni az utat az idegen és ellenséges nemzetek fiainak szívéhez...

KÉT ÉS FÉL SZÁZALÉK. A napokban egész véletlenül egy roueni kereskedelmi és ipari szaklap került a kezembe: a Bulletin commerciale et industrie de Rouen. A lap többek között az odavaló nagy hitelbank múlt évi működéséről közöl adatokat. Ezekből az adatokból a következők tűnnek ki: A bank az elmúlt év folyamán négyszázegy munkás, köztisztviselő és iparos családnak nyújtott építkezési és installálási hitelt tizennégymillió frank végösszegben, két és fél százalékos kamat mellett. Ez a bank tehát a magyar hitelügyleti gyakorlatban képtelenül olcsó kamat mellett naponta legalább egy családot segített abban, hogy házát felépítse, szőlőjét betelepítse, üzletét és műhelyét berendezze. Minden napra esett egy család... És ez így van egész Franciaországban, ahol a pénzintézetek által nyújtott aprógazdasági és kisipari hitel egymilliárd és kétszázmillió frankot tett ki az elmúlt év alatt. A nyújtott hitelek hozadéka sehol sem haladta meg a három százalékot. A számadatok pontosak és hasábokat lehetne megtölteni a francia és a magyar hitelélet összehasonlításával. Ime, itt van egyik kiáltó bizonyítéka a Respublika erejének, prosperitásának és vitathatatlan stabilitásának. Nyolc-tizenkét százalék helyett kettő és fél... munkásoknak és kisparasztoknak nyújtott egy és egynegyedmilliárd frank... Boldog ország, amelynek nem kell tartania végzetes gazdasági és szociális krízisektől. Amíg ezt az egyensúlyt tartani tudják, semmi esetre sem.

ELMÉS DIPLOMATÁK. Kölcsönkönyvtáramban, amelynek segítségével francia irodalmi és nyelvi ismereteimet igyekszem kibővíteni, egy kötetet cseréltem ki a minap: Leó *Treich* legújabb művét híres diplomaták és államférfiak eseteiről, szellemes mondásairól. Ime néhány:

Churchill tízéves korában egy harrowi iskola tanulója volt. Az iskola arról volt hírhedt, hogy növendékeinek nagyon hiányos nevelést adott. Egy alkalommal Mayo, a híres professzor, látogatást tett az iskolában és megdöbbent a tanulók általános tudatlanságán. Idegességében így kiáltott fel a tanteremben:

— Dehát mit kezdhetek én el majd ezekkel, hiszen semmit sem tudnak?

Ekkor a kis Churchill felemelkedett a leghátulsó padból és így szólt:

— Önnek talán majd sikerülni fog valamire megtanítani bennünket.

*

Lord Balfourtól egy napon megkérdezték, hogy miért mutatkozik mindig anynyira optimistának?

— Nem vagyok elég fiatal ahhoz, hogy pesszimista lehessek — felelte Balfour.

*

Sir William Tyrrell, Chassaigne-nel, az ismert párizsi publicistával sétálgatott Londonban. Nagy volt a köd és az újságíró megjegyezte:

— Hiába, mégis csak London a világ legködösebb városa...

— Sokkal ködösebbet is ismerek — felelte Tyrell.

— Ugyan melyik az a város?

— Nem tudom. A köd miatt nem tudtam felismerni.

*

Amikor Talleyrand feleségül vette Grant asszonyt, kiről sokat beszéltek a társaságokban, hogy a mendemondáknak véget vessen, nejét bemutatta az udvarnál. Napoleonnak nem tetszett a dolog és nyers modorában így szólt a hölgyhöz:

— Remélem asszonyom, most, hogy Bénévent hercegnője lett (Talleyrand bénéventi herceg volt), rangjához méltón fogja viselni magát

A gorombaságra a hercegnő sírva fakadt, Talleyrand azonban előlépett, mélyen meghajolt a császár előtt és így szólt:

— A hercegnő mindenben és mindenek felett őfelségét, a császárnőt fogja példaképül választani.

(Mert Napoleon feleségéről, Beauharnais Joséphine-ről is sok mindent jegyzett fel a párizsi botránykrónika.)

Divat. Délutáni ruhák. Radványi Magda rajza.
I. Meghosszabbított csipőrészű sötétbarna crêpe mongol ruha, eredeti csipkebedolgozással.
II. Fekete szatin délutáni ruha, szalagdísszel és harangaljjal.
III. Elegáns georgetteruha csipkebedolgozással és keskeny hajtásdísszel, amely az aljon is megismétlődik. Érdekes az alj rádolgozott berakása, mely plisszékkel bővül ki.
IV. Borsózöld crêpe romain ruha, fehér hermelinnel szegett, mély kivágású felsőrésszel, melyet szalagcsokor tart össze. Felső ujja könyökig hasított. Az alj féloldalon rádolgozott harangtunikával díszített.

Igaz történet

— Elbeszélés —

Irta: **Szili Leontin**

Amikor valamelyik borús szeptemberi napon Závodszky Jenő hazajött a minisztériumból, a feleségét még az időnél is borúsabb hangulatban találta. Katinka asszony sápadt volt valami belső nagy felindulástól és a szeme még veszedelmesen fénylett nem sokkal előbb letörölt könnyeitől.

Jenő komolyan megrémült.

— Mi az, szívem? Csak nem a gyerekkel van valami baj?

Katinka a fejével nemet intett, azután egyszerre kitört belőle ismét a sírás.

— Képzelje, — szipogta sűrű könnyek közepette, — meglett a brilliánsgyűrűm . . .

— S ezért sír? — csodálkozott el ekkora asszonyi következetlenségen Závodszky Jenő.

— A gyűrűnek örülök. De a Mari a Juliska holmija közt találta meg.

Juliska a szobalányoknak abba a fajtájába tartozott, amelyet minden fenntartás nélkül, a szó teljes értelmében igazgyöngynek lehet nevezni. Már több, mint két éve, amióta Katinka férjhez ment, szolgált náluk.

A tényhez semmi kétség nem fért. Juliska volt a tolvaj. Drámai jelenet folyamán mindent bevallott s miután a gyűrű megvolt, Jenő megelégedett azzal, hogy Juliska „egészségesen" bár, de azonnal eltávozzék.

Az ügy viszont ezzel egyáltalán nem volt elintézve. Szegény Katinka gyámoltalanul és kétségbeesetten állott a szobaleányszerzés nehéz problémája előtt. Megkérdezte összes jóismerőseit, a fűszerest, a mosónőt, a vasalónőt, sorba járta az összes, jóhírű elhelyező egyesületeket, de megfelelő leányt, aki a Juliska hirtelen megüresedett örökébe léphetett volna, nem talált.

— Talán tizenötödikén lesz megfelelőbb, — biztatták mindenütt.

A legnagyobb hiba az volt, hogy kilencedikére fontos, diplomáciai vacsorára készült Katinka asszony egy titkos, nagy cél érdekében.

Katinkát is magával ragadta a fiatal asszonyoknak az a szenvedélye, amelynek célja a pártában maradt leánybarátnők férjhezadása. A kilencediki vacsora legfontosabb, szenvedő szereplője a kiszemelt vőlegényjelölt, Katinka asszony unokabátyja, Zemplény Feri volt.

Gyerekkorukban volt köztük valami ártatlan, szokásos unokatestvérszerelem. Katinka, a nők romantikus képzelgésével, olyasfélét gondolt, hogy Feri talán még mindig emiatt nem nősül és ezért lelkiismereti kérdést csinált abból, hogy Ferit az elképzelhető legelőnyösebb módon házasítsa meg. E célra Sacré Coeurbeli iskolatársnőjét, Lisznyai-Gombos Cecilt, az államtitkár leányát szemelte ki.

Cecil sem szép, sem csúnya, mindig elegánsan öltözködő, gazdag leány volt, előkelő, befolyásos apával, nagy hozománnyal, tehát megfelelt a Katinka elképzelésének. Azonkívül fülig szerelmes volt Feribe.

Feri eleinte sehogyan sem akart kötélnek állni és félre nem érthető célzásokat tett arra, hogy menynyire ellenszenves neki a Cecil pózoló szenvelgőssége, mire Katinka nagy buzgalommal adott órákat barátnőjének abból, hogy hogyan öltsön vidám, derült kifejezést az arcára és nagy fáradtság után sikerült is neki némi természetességet átplántálnia Cecilbe, annyira, hogy sok taktikázás és leleményesség után végre első, komoly fázisáig jutott el az összeesküvés: Feri a napokban csokrot küldött Cecilnek.

Most azután Katinka asszony elérkezettnek látta az időt arra, hogy megrendezze a nagy vacsorát, amelyen a kiszemelt vadászzsákmánynak feltétlenül bele kell majd esnie a felállított csapdák valamelyikébe. Katinka bízott benne, hogy Feri kilencedikén nyilatkozni fog.

— Mi lesz a vacsorámmal? — hullatta könnyeit a levesbe.

— Elhalasztod, — felelte Jenő zordonul. Az ő kedélyére is ránehezedett a cselédgond.

Aznap este Jenő két lépcsőt is ugorva, sugárzó arccal igyekezett haza.

— Szereztem szobalányt! — mondta büszkén. — Perfekt, ügyes, jóképű lány. Lujza tánt holnap elküldi hozzád.

Reggel kilenckor Mari, a szakácsné ijedt arccal kopogott a fürdőszoba ajtaján.

— Egy hölgy keresi a nagyságos asszonyt. Nem adott névjegyet, a Simonyi méltóságos asszonyra hivatkozik.

Katinka egy pillanat alatt benn volt a kimonójában és sietett a szalónba, ahol a korai látogató várt reá.

A fiatal hölgy felállt. Nagyon szerényen volt öltözve, szinte szegényesen. Kopott, sötétkék kabátot viselt, egyszerű kis, svájci sapkát, olcsó cérnakesztyűt. De volt valami karcsú, magas alakjában, hosszú pilláktól árnyékolt, finom metszésű, nagyon sápadt arcában, ami arra kényszerítette Katinkát, hogy a kezét nyújtva, hellyel kínálja meg.

Nagyon, nagyon természetellenesen, szinte groteszkül hallatszott a vértelen, szép szájról:

— Kezét csókolom. A Simonyi méltóságos asszony volt szíves szólni az ügyemben a nagyságos úrnak tegnap . . .

— Tud valakit talán, aki perfekt szobaleány? — kérdezte Katinka zavartan, mert nem tudta elhinni, hogy ez a szegényes ruhájában is annyira finom teremtés szegődne el szolgálatba.

A sápadt arcot erős vérhullám borította el.

— Engemet ajánlott a méltóságos asszony, — mondta nagyon halkan.

És látva Katinka leplezetlen megrőkönyödését, aggódva és könyörögve tette hozzá:

— Nem látszom erősnek, de sokat birok, nagyságos asszony, kérem.

— Van könyve?

Félve és szégyenkezve húzta elő retiküljéből könyvét a leány.

— Nincsen beírva még semmi. De a méltóságos asszony garantálhatja, hogy minden szobalányi teendőhöz értek . . .

Katinka szórakozottan nyitotta fel a könyvet. Rendesen kiállított, szabályszerű szolgálati cseléd-könyv volt biz az, Skultéty Klára nevére kiállítva, aki 1905-ben született Derecskén, Somogy megyében, Magyarországon.

— Skultéty Klára . . . — gondolkozott hangosan Katinka. — De hiszen a somogyi Skultétyek . . . az híres, előkelő család . . .

A színtelen arc megint vörös lángot kapott.

Radványi Tibor

építőmérnök Budapest.

Kilépett a Budapesti

Mérnöki Kamarából.

MMÉ Ekről

1931 : 1941.

száll még a hidra jutás előtt és átszáll a kis autóbuszra (8. pont) vagy

13. átmegy az egész hidon és Budán száll át a kis autóbuszra (5. pont), vagy

14. ha a villamos társaság eme kombinált jegynek nem tudna mérsékelt árat szabni, illetve ha valaki azt nem akarja igénybevenni, ugy a 2. és 3. pont szerint az utat már a pesti, illetve budai hidfőtől kell gyalog megtennie.

15. A szigetről Pestre vagy Budára villamoson indulók a végállomáson kis autóbuszokra szállnak a kombinált jegyekkel (6. és 9. pont), vagy

16. ha azt igénybevenni nem akarják a pesti illetve budai hidfőig kénytelenek kigyalogolni (2. és 3.) pont.

A Margit-hid közepén tehát a közönségnek semmi dolga nincs és járdaszigetre nincs szükség. Mindazonáltal egy szigetet terveztem a forgalmi rendőr részére. Erre azonban nincs szükség, mert mint emlitettem, egy automatikusan működő jelzőkészülék teljesen elegendő.

Javaslatomat abban a tudatban tettem meg, hogy csekély költséggel való megoldhatósága következtében az illetékes fórumoknál elfogadásra fog találni, amivel a nagy munkanélküliségen is némiképen enyhiteni lehetne és azzal a céllal, hogy a forgalmi rendben lefektetett eszmém a későbbi hid-szélesitésnél is megfontolás tárgyát képezze.

„La Ciudad Lineal” a szalagalaku kertváros.

A hirtelen tovaterjedt telekvásárlási lázra és az idők mulásával mindjobban fokozódó épitési tevékenységre való tekintettel érdekesnek látszik a szerte a világon nemcsak divatos, hanem korszerü kertváros-településnek egyik — ha évek szerint nem is uj — de forma tekintetében annál érdekesebb és célszerübb módja ismertetése, amelyet a Madridi Városépitési Társaság terjesztett vaskos kötetnyi leirás alakjában az 1931. évi junius elején tartott berlini városépitészeti kongresszus elé.

Ezek szerint a kertvárosnak szalagformában való épitése nem is mondható modern eszmének, amennyiben már közel ötven esztendeje találta föl a spanyol *Soria y Mata*, aki nem épitész vagy mérnök, hanem ideális gondolkodásu, müvelt városi tisztviselő volt Madridban 1882-ben. Találmányát ismertető cikkei az „El Progreso“-ban jelentek meg és bennük a következőképen fejti ki terveit.

Széles, kényelmes főforgalmi ut mentén kétoldalt fejlődik ki a városlelepülés, amely ennek a tengelye és rajta a város hosszában közlekedő városi vagy helyiérdekü villamos megoldja a legfontosabb kérdést: *a személy- és áruszállitást.* A csak kétoldalról határolt kertváros a másik *két irányban terjedésre képes* és igy egy tulnépesedett vagy hibásan fejlődött város nagyobbitására illetve lakhatási állapotainak megjavitására épp oly alkalmas, mint

két virágzó nagyváros összekötésére. Az sem megvetendő körülmény, hogy a *szalag-kertváros a parlagon heverő, felhasználatlan területek betelepitésére és kultiválására* mennyire kivánatos beépitési forma.

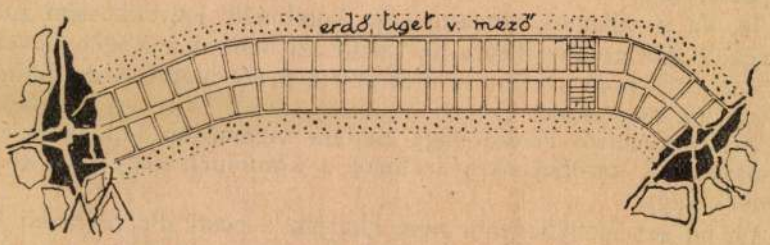

A feltaláló célja a várost vidékiessé, a vidéket pedig várossá tenni volt oly módon, hogy egymás hibáit, hiányait kölcsönösen kiküszöböljék (a ragadós betegségek terjedése s a halálozási arányszám csökkentése, az olcsóbb lakás, stb. céljából), illetve, hogy előnyeiket egyesitsék. A szalag-kertváros eszméjének terjesztésére, valamint a *ciudad lineal* azaz a tipikus spanyol-kertváros formájának megalapitására alakult 1894-ben (!) a „Compania Madrilena de Urbanización", amelynek tagjai arra a konkluzióra jutottak, hogy a kertváros „régi definiciója" nem helyes. Elhatározták, hogy a tévesnek és hiányosnak vélt nemzetközi meghatározás helyett a berlini kongresszus elé egy tökéletesnek tartott formulát terjesztenek elfogadás végett. Ez a következőképen hangzik:

„A kertváros *előzetes terv szerint* épül ugy, hogy több a szabad tér, mint a beépitett és igy az egészséges társaséletre, valamint a gazdaság és az ipar gyakorlására módot nyujt. A település erdők mezők és nyilvános kertekből álló *zöldzónával* legyen körülvéve, határa teljesen vagy részben meghatározott. Egészséges, tágas, gondozott, szépitett *kulturvidéken* feküdjék, ahol állandó hivatalos *ellenőrzés mellett* a köz érdekeire és annak következetes szemmeltartására, szabályozására gondot forditanak. A kertváros létesitése különféle *szakemberek kollektiv tervei alapján* történik az alább megállapitott kritériumok szerint:

a) beépités a különböző rendeltetésü területek előzetesen történő megállapitása mellett készült várostervek alapján, még pedig

b) magángazdasági és diszkertekkel, fasorok, nyilvános sétaterekkel azaz *a beépitetlen rész lényegesen nagyobb a beépitésre megjelöltnél,* hogy igy

c) a városban és a vidéken való lakás kényelmessége közti különbség lehetőleg eliminálódjék és ezáltal

d) egy helyen, egyidejüleg lakó, ipari- és gazdasági jellegü (kert) város épülhessen.

e) Az egyéni birtok a köz érdekében hivatalosan korlátozott, tehát egyformán parcellázott legyen.

A többi mellékes körülmények az eszményi kertváros lényegét, a Társaság által megállapitott definició szerint nem befolyásolják"

Igy tehát a világon jelenleg létező kertvárosok közül a *„Minden családnak háza, minden háznak kertje"* elvének: az *angol „garden*

kénytelenek igénybevenni. Ebben az esetben tehát az előzés jobbra történik.

6. A szigetről Pestre közlekedő járművek az uttestnek a hidnyulványon a balpart felé eső felét, a hidon az északi felét vehetik igénybe. A közlekedés itt is állandó és folytonos. (Eredményvonal.) A hidon az előző pontban emlitettek alapján az előzés szintén jobb oldalas.

7. Budáról Pestre a közlekedés szintén az északi fél uttesten történik, a körforgalomnak megfelelően szintén folytonosan (pontozott vonal.) A menet az 5. pont alatti kocsik sorjából elkanyarodással indul és a 6. pont alatti kocsikhoz sorakozik fel.

8. A Pestről a szigetre közlekedő járművek (eredményvonal két ponttal) a 4. pont alattiakkal együtt indulnak el a déli uttesten és az 5. és 7. pont alatti kocsikhoz sorakoznak fel és a 7. pont alatt emlitett kocsik jobbra kanyarodása után a hidnyulvány jobbpart felé eső uttestén az 5. pont alatt emlitett kocsikkal együtt folytatják utjukat. A közlekedés itt már nem egészen folytonos, amennyiben a Budáról Pestre menő villamosok utját keresztezi, tehát tilosra állás esetében a kocsik a villamos sinig, mivel bőségesen van hely, akár egymás mellé felfejlődve várakozhatnak a villamos elmeneteléig.

9. A szigetről Budára közlekedő kocsik (eredményvonal három ponttal) a 6. pont alatti kocsisorból a hidnyulvány balpart felé eső uttestéről a 4. pont alatti kocsikhoz sorakoznak fel a hid déli uttestén. A közlekedés itt sem folytonos a 8. pont alatt emlitett keresztezés következtében, ezért tilosra állás esetén a kocsiknak a villamos elhaladásáig várakozniok kell, a bőséges helynek megfelelően akár egymás mellé felfejlődve, hogy a 6. és 7. pont alatti kocsiknak utját ne állják.

A sinhez nem kötött járművek közlekedésénél eme hat pont közül is tehát csak két eset olyan, amikor az egyirányu villamossini közlekedés utját állhatja.

III. *A villamoson utazók részére.*

10. A Pestről Budára való menetel megszakitásmentes, azaz folytonos.

11. Budáról Pestre szintén folytonos, de a 8. és 9. pont alatti vonalak keresztezése következtében automatikus tilosra állitó szerkezettel folytathatja csak utját a jelzett helyeken.

Tekintettel arra, hogy a szigetre menő 2. és 3. járdák mindkét villamos sinpártól távol vannak, az eddig megállapitott folytonos kocsiközlekedés biztositására a szigetre és onnan vissza villamoson járók részére kis autóbuszokat kell bevezetni, amelyek a II. alatti 5, 6, 8. és 9. pont szerint közlekedhetnek.

Budán és Pesten az átszállás a hidfőknél vagy akár több állomással beljebb lenne, a kis autóbuszok végállomása pedig a sziget elején vagy beljebb. A villamosjegy oda a szigeti belépővel és autóbuszjeggyel, vissza csak az autóbuszjeggyel lenne kombinálva.

A villamosnak tehát nem lesz megállója a szigetnél.

12. A Pestről villamoson a szigetre igyekvő közönség tehát le-

északi gyalogjáróját és pedig a sziget és Pest közé eső felét, továbbá a szigetre vezető hidnyulványnak csakis Pest, azaz a Duna balpartja felé eső részét vehetik igénybe. A közlekedés szintén kétirányu.

3. Budáról a szigetre és forditva közlekedők a hidnak csakis Buda felé eső északi gyalogjáróját és a hidnyulványnak a Duna jobbpartja felé eső részét vehetik igénybe. A közlekedés kétirányu. Az előző pontban emlitettek alapján tehát az átjárás északi gyalogjáróról a délire felesleges és igy ez is az uttestből a hid teljes hosszában korláttal elválasztható.

E három ponttal, mint látható, a gyalogosok közlekedése a hidpénztártól a hidfőkig teljes mértékben biztositva van és folytonos, de a kétirányu közlekedés következtében a kétirányu közlekedés szabályai szerint a közönség fegyelmezettségét kivánja meg.

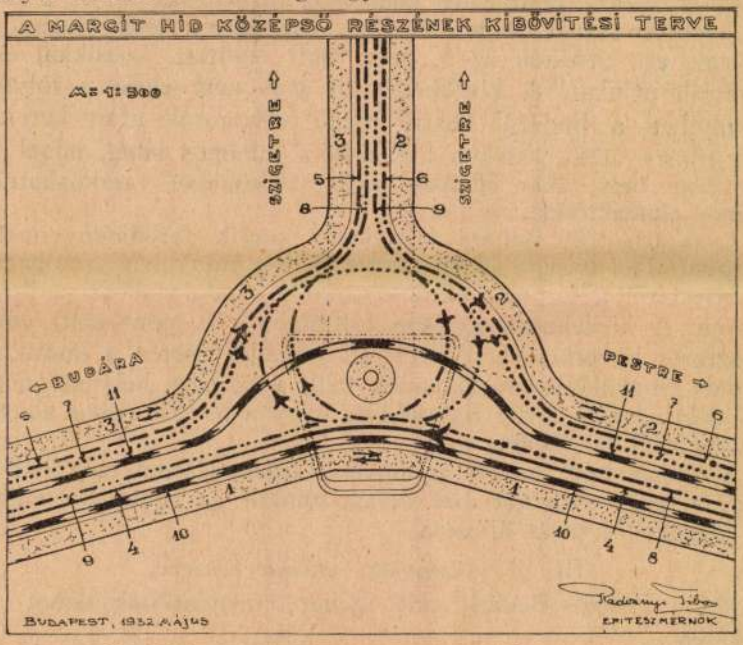

II. *Sinhez nem kötött járművek részére.*

4. A Pestről Budára közlekedő járművek az uttestnek csak a déli felét használhatják. A közlekedés állandó és folytonos. (Teljes vonal.) Tekintettel arra, hogy a két sin közötti kocsiut igen keskeny s a lassu (teherforgalmi) járművek a villamos sineket el nem foglalhatják, a személy (gyors) kocsik a Budára menő villamosok sinpárjának helyét használhatják előzésre. Tehát az előzés balra történik.

5. A Budáról a szigetre közlekedő járművek az uttestnek csak az északi felét, illetve a hidnyulványnál annak a jobbpart felé eső részét vehetik igénybe. A közlekedés szintén állandó és folytonos. (Szaggatott vonal.) Mivel a járda és a sin közötti uttest itt sem széles, a személy (gyors) kocsik a Pestre menő villamosok sinpárját

sarkok, 5. falékek és falsarkok) — (6. *nagy-, 7. . . .) cm)* sugaru legömbölyitésével,

19. bármily vezeték számára idejében megadott hornyok kihagyásával és az elszámolásnál levonásuk nélkül,

20 a kéményeknek (1. *körkeresztmetszettel,* 2. *négyzetes keresztmetszettel,* 3. *négyszögü keresztmetszettel,* 4. . . . .) — (5. *125 m/m belső átmérőjü,* 6. *150 m/m belső átmérőjü,* 7. . . . . *m/m belső átmérőjü)* — 8. *beton csőbetétek hozzáadásával,* 9. *kőagyag csőbetétek hozzáadásával,* 10. *mázas kőagyag csőbetétek hozzáadásával,* 11. *könnyü karmantyus műpala-csőbetétek hozzáadásával,* 12. *idomtéglák hozzáadásával)* való falazásával,

21. a kémény-nyilások belső felületeinek (1. *javitott mész-,* 2. *cement-,* 3. . . . .) habarccsal való simitásával (4. *és csiszolásával),*

22. a meglevő falakhoz gondos bekötéssel, de a bekötő-nyulványok külön felszámitása nélkül,

23. a faltestek belső szellőzésére szolgáló csatornák és betorkolások szabatos kiképzéével (1. *s az „áramló levegő"-rendszer használati engedélyének a vállalkozó által és költségén való beszerzésével),*

24. „Termophor"-kémények beépitésével (1. *s a használati engedélynek a vállalkozó által és költségén való beszerzésével),*

25. az ács-tokoknak általában falközépre való befalazásával,

26. a falazat térfogatának elméleti vakolatlan falvastagság szerint való elszámolásával, a hordképes kiváltással készitett bármily méretü falnyilások levonása nélkül, a 0.25 m²-es vagy ennél nagyobb keresztmetszetü zárt falüregek és a kiváltás nélküli, bár szerkezetek dijtalan behelyezésével készitett bármily méretü falnyilások, valamint a külön fölvett vasbetonkoszoruk levonásával,

27. egyébként a (1. . . . .) tétel szerint.

C) *Kivonatos jellemzés.*

— — — — — — épittető által — — — — — — — -n létesiteni szándékolt — — — — — — — — — épület.

IV. *Kőmüves-munkáról.*

Megjegyzés. Ha a tételekben más előirás nincs, akkor mindenütt III. osztályu kivitel értendő. A tételek után az egységárak számmal és betüvel beirandók:

10/a tétel: 435 m³ *pincefalazat.* 51 cm vastag, javitott mészhabarcsban, egyoldalt vakolás alá, másik oldalon szigetelés alá.

10/b tétel: 275 m³ *pincefalazat.* 51 cm vastag, mint 10/a tétel, de mészhabarcsban, vasbeton nyilás-kiváltásokkal és mindkét oldalon vakolás alá.

Ha bármely okból kivánatos, hogy az egyes tételek részletes jellemzése az ajánlattételre kiadott költségvetési ürlapokon teljes egészében szerepeljen, akkor a B. alatti jellemzésből a kivánt szövegrészeket folyamatosan kiirhatjuk, vagy kiirathatjuk. Utóbbi megkönnyitése céljából a változó szövegrészek jellel lehetnének ellátva s a tervezőnek csak e jeleket kellene leirnia, ezek alapján pedig bármely ügyesebb gépiró a teljes szöveg leirására képes. Igy pl.

az előbb bemutatott tételek teljes szövegei a következőképen rögzithetők:

10/a tétel: 435.— 1/1, 4/7, 5/1, 8/3, 16/1, 26.
10/b tétel: 275.— 1/1, 8/1, 9/3, 12/2—3, 27/1—10/a.

E példák, bár egyik legbonyolultabb tétel alapulvétele mellett készültek, mutatják: milyen nagy munka- és időmegtakaritást lehetne elérni ilyen szabványok kidolgozása révén anélkül, hogy a körülirás zavaros, vagy félreérthető lenne. Azonkivül, minthogy minden lehetséges kiviteli mód elvonul a tervező szeme előtt, mégpedig a megfelelő, itt fel nem tüntetett magyarázatokkal és utalásokkal együtt, szinte kizárttá válnék, hogy valamely lényeges munkacsoport vagy egyes munkanemekre nézve fontos előirás a jellemzésből kimaradhasson.

Különösen a fiatalabb tervező nemzedéknek tehetne jó szolgálatot e munka, amelynek nyomán remélhetőleg hamarosan más szellem: az alaposabb és mégis kevesebb energiát igénylő munka szelleme vonulna be a magyar épitőipari tevékenységbe.

A Margit-hid középső részének kibővitése.

Irta: **Radványi Tibor** épitészmérnök.

A Margit-hidi többszörös rendőrgázolás és a hid kiszélesitésének ezzel kapcsolatban nem egyszer felmerült gondolata, továbbá a szomoru gazdasági helyzet, amely miatt ennek a gondolatnak a megvalósitása lehetetlenség, vezetett arra, hogy egy igazán csekély költséggel keresztülvihető átalakitást javasoljak a Margit-sziget különös fekvésére jellemző oly közlekedési renddel, amely a közlekedési rendőrnek teljes kizárásával a forgalmat megszakitásmentessé fogja tenni.

Tervem lényege a mellékelt ábra szerint a következő: (A vonalak számjelzései az itt leirt közlekedési esetek bekezdései előtt feltüntetett számokkal azonosok).

A hid kritikus középpontja a Margit-sziget felé eső tompaszögeknél a rajzban feltüntetett csekély mértékben bővitendő lenne. Ennek szerkezeti megoldását nem érintem, mivel az javaslatom keretein tulesik. Eme csekély bővités mellett a Budáról Pestre közlekedő villamos kocsik sinpárját, vagyis a sziget felé eső (északi) sinpárt kell a hid egész hosszában a közép felé áthelyezni. A Pestről Budára közlekedő kocsik sinpárja marad a régi helyén.

Evvel a két átalakitással a közlekedésben a következő változtatásokat és rendszabályokat kell foganatositani.

I. *Gyalogosok részére.*

1. Pestről Budára vagy forditva közlekedők csak a déli gyalogjárót használhatják. A közlekedés tehát kétirányu. A déli járdáról a sziget megközelitése tilos, azaz a déli járda a hid egész hosszában az uttesttől korláttal elválasztható.

2. Pestről a szigetre és fordiva közlekedők a hidnak csakis

MDK

Radványi Tibor Losonc

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Épitő Ipar - Épitő Müvészet 1931. jun. 1. 89.l.

MDK

Radványi Tibor épitész

MM és ÉE kiáll. kat. Szombathely, 1934. szept.

MDK

Radványi Tibor

Építész pályamunkát 300 pengőért vásárolta meg a főváros.

A Munkaadó, 1932. szept. 14. 5 l.

Nagybányi Tibor

MDK

Radványi Tibor épitészmérnök

A Budapesti Mérnöki Kamara új tagja, 1928. évi augusztus 2-tól.

Cikk: A Kamara új tagjai.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, 1928. VIII. 19. 260.lap

Radványi Zoltán

Szegeden országos szeregszemlén első ízben találkoztak a diák-képzőművészek. E kiállításon szerepelt munkája, fafaragása (emlitve)

Molnár Zsolt: Diákképzőművészek Szegeden. Magyar Ifjúság, 1975. máj. 9.

Rády Ferenc

Békét! c. grafikájáról repr.

Népszabadság 1966. szept. 25.

Rády Ferenc

Szerepelt a Fiatalok Stúdiójának Vietnám c. grafikai pályázatán és kiállításán.

Magyar Nemzet 1966. szept. 24.

MDk

Rády Ferenc, grafikus

Békét c. grafikája.

Repr.

— : fiatal képzőművészek Vietnamról 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. szept. 25.

RAFFAI KINGA

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1998. III. 24

Raffai-tárlat

Felsőzsolca (ÉM) – Raffai Kinga művésztanár alkotásaiból nyílik kiállítás március 26-án, csütörtökön délután 3 órakor a felsőzsolcai Kazinczy Ferenc Általános és Zeneiskola iskolagalériájában. Az április 25-ig látogatható tárlatot Fehér Attila, Felsőzsolca polgármestere ajánlja az érdeklődők figyelmébe.

RÁDY Ferenc festő. rest.

Beariska 1995 105.

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Rády Ferenc

ZALAI HÍRLAP
1979 AUG 15

festőművés

1021

Rády Ferenc: Régi kút (akvarell)

Kiállítás

Balatoni tárlatok

Csaknem egyidőben nyílt meg nemrég a zalai Balatonparton két képzőművészeti kiállítás. *Rády Ferenc* akvarelljeinek bemutatója augusztus 4-én a balatongyöröki klubkönyvtárban, míg egy nappal később *Szabó Béla* tárlata Keszthelyen, a városi művelődési központban.

Rády Ferenc tematikailag is kötődik a Balatonhoz, pontosabban annak világához. Hisz' a magyar tengerhez a csillogó víztükör, a párás fények játéka ugyanúgy hozzátartozik, mint a szőlőhegyek, a dombokon megbúvó borospincék, vagy a — sajnos egyre kevésbé érintetlen —, csak erre a vidékre jellemző sajátos természeti szépségek.

A kiállító művész jól ismeri ezt a tájat, a megejtő vidék rejtett szépségeit. A lényegét, az igazi értékeit keresve nem rajta múlik, hogy *képei inkább a múltat idézik*, s így az intim hangulatú kis akvarellek minduntalan nosztalgiát éreztetnek. Érthetően a mostani, a tájat, a környéket uralni akaró, ormótlan villák és sivárrá lett környezetük nem ragadja meg a festő képzeletét. Rády Ferenc lírai alkat, s érzelemmel telített képein kifinomult színkultúrával „állít emléket" a mindinkább pusztuló tájaknak, a környezetükkel, a természettel még együtt élni tudó emberek alkotásainak. Így ezek a kiművelt színérzékenységről tanúskodó akvarellek arra is rádöbbentik a nézőt, hogy néhány évtized alatt mivé lett a Balaton, s hogy évről évre *mit vesztünk ezáltal.*

★

Nem vallottak szégyent a ZTE atlétái

Az A- és B-kategóriás atlétikai szakosztályok múlt évben életrehívott minősítő versenyének idei elődöntőjét a hét végén bonyolították le a Népstadionban. A 25 B-kategóriás atlétikai szakosztály viadalán a ZTE is képviseltette magát. A versenyen csak felnőtt korú atléták indulhattak. Megyénk egyetlen B-kategóriás atlétikai szakosztálya köztudottan szűk felnőtt gárdával rendelkezik. Ennek ellenére a pontversenyben a középmezőny élén, a 11. helyen végeztek a kék-fehérek.

A 44 pontot a következő versenyzők szerezték (a pontozás 9—8—7—6—5—4—3—1 — volt):

Balogh Katalin három számban is döntős volt. 100 m gáton 14,30 mp-cel 2., 100 m-en 12,89 mp-es idővel 5., súlylökésben pedig 12,39 m-es teljesítménnyel szintén 5. lett (18 pont).

Szabó Judit 100 m-en 3. lett (12,65 mp), 200 m-en pedig 25,68 mp-es idővel a 7. helyen ért célba (10 pont).

Lázárné Sopuck Margit sérülten 52,38 m-ig jutott el gerelyhajításban, s ezzel a 2. helyen végzett (8 pont).

Pontszerző volt még *Góczán István* 3000 méter akadályon (6. hely — 4 pont), *Kopácsi József* súlylökésben (7. hely — 3 pont) és *Tóth Zsuzsa* 400 méter gáton (8. hely — 1 pont).

★

A Zalaegerszegi VTSF Atlétikai Szakszövetsége rendezésében ma kerül sor a hagyományos Alkotmány Kupa versenyre. A Sport utcai sporttelepen 14.30 órai kezdettel lebonyolítandó vetélkedőn több élvonalbeli atléta is jelezte indulási szándékát.

Három szám után

A magyar

Hétfőn kezdődött, s keddre virradóra fejeződött be a Budapesten zajló XXIV. öttusa világbajnokság második versenyszáma, a résztvevőket erősen igénybe vevő párbajtőr vívás, amelynél hosszabb kevés akadt a korábbi hasonló eseményeken. Az egyéniben a csehszlovák Adam szerezte meg a győzelmet, a csapatban pedig — a lovaglás után újra — a magyar hármas-fogat, amelyben Maracskó remekelt, Horváth is kitűnően vívott, csak Kancsalnak ment egy kicsit gyengébben.

A jegyzőkönyvből. Vívás, egyéni. 1. Adam (csehszlovák) 48 győzelem, 1034 pont, 2. Nieman (amerikai) 47/1017, 3. Bouzou (francia) 46/1000, 4. Maracskó (magyar) 45/983 . . . 9—11. Horváth (magyar), Peciak (lengyel) és Bulgakov (szovjet) 932, 20—22. Kancsal (magyar), Pacelt (lengyel) és Horváth (svéd) 864 p.

Csapat: 1. Magyarország 2779 pont, 2. Finnország 2752, 3. NSZK 2711, Svédország 2711, 5. Egyesült Államok 2650, 6. Franciaország 2643.

Új színfolttal gazdagodott az öttusa világbajnokságok története. A budapesti VB harmadik napi versenyeit most először kipróbált rendszerben

ÉRÓL...

fiatalok 5:1-re kikaptak — így szólt: „ennyivel én is megelégednék". Ez a megjegyzés alapos önbizalomhiányról tett tanúságot, s ez meg is látszott a vendégek játékán. Mert bármily furcsának tűnik is, a 4:0-as vereség ellenére nem játszott rosszul Pavo Antal edző legénysége. Különösen az első félidőben formás támadások sora követte egymást, ám a döntő villanatokban, mintha megijedtek volna a lehetőségtől. Attól, hogy a tavalyi ezüstérmes csapat otthonában gólt is lehet lőni. Ha ezt a bátortalanságot levetkőzik, sok meglepetést okozhatnak még a többiek.

Rády Ferenc
restaurátor

Nagyrédsápon a feltárás és helyreállítás 1967-1968-ban volt. A restaurátor Rády Ferenc volt.

H.Sallay Marianne: Falkép feltárások és helyreállitások.
Művészet, 1974. április - 7.oldal.

Rády Ferenc
restaurator

1973-ban fejeződött be a tereshi
r. k. templom középkori falképei-
nek helyreállítása. A restaurator
Rády Ferenc volt.

H.Sallay Marianne: Falkép feltárások és helyreállitások.
Művészet, 1974. április - 7.oldal.

Rády Ferenc

restaurátor 1966 - augusztusától végzett falképhelyreállítást.

Dercsényi Dezső", Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

2531

Rády Ferenc

cikke: A nógrádsápi rk. templom középkori falfestményeinek helyreúlliátása. - Müemlékvédelem,1968.4.sz. 216-22o.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfi ája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

165.l.

Rádey Ferenc
restaurátor

A vonyarcvashegyi Szt Mihály
kápolna, melynek feltárása és
konzerválása 1968-ban történt,
Rádey Ferenc munkája.

Gerőné Kramer Marta: Falképhelyreállítások ...
Művészet, 1974. június - 5 lap.

Rády Ferenc

és Mórotz László terei alapján állitották helyre a felsőörsi templom oltárát.

Merényi F.: L'ultimo quarto di Secolo della Tutela dei Monumenti in Ungheria. Acta Historiae Artium. Budapest, 1972. 1-2 s.

441

Rády Ferenc

és társai végezték a mátrapöllési rk. templom falfestményeinek restaurálását.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest 1972

4261

Rády Ferenc

és társai végezték a büki volt Szapáry kastély restaurálását. /Falképek/

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,

Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest 1972

4261

Rády Ferenc

és társai végezték a gyulai Erkel tér 1. n. a. cukrászda falképének helyreállítását.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest, 1972 4261

Rády Ferenc

végezte a szentendrei Blagovesztyenszka templom falképének restaurálását

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest 1972

4261

Rády Ferenc

és társai végezték a sátoraljaújhelyi rk,
a bajai görög-keleti és a csempeszkopácsi
rk. templom képeinek restaurálását.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,

Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem
1969-70. Budapest, 1972 426 l

Rády Ferenc

M.D.K.

Müve a kiállitáson

h.gyVietnam a Fiatal Művészek Stúdiójának kiállitá

Magyar Nemzet 1966. szeptember 24. 4.l.

Real Bolsa

Rády Ferenc

Variációk egy motivumra c. tűzzománc képe (emlitve)

szerepel a „Studió 1966" c. kiállitáson az Ernst Museumban

Kortárs 1966 VIII. n. 1337 old.

MDK

Rády Ferenc

Variációk egy motivumra, tüzzománc

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Rády Ferenc

restaurálta (Reisinger Máriával és Moritz Lászlóval közösen) a nógrád-
sápi rk. templom középkori falképeit

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 225.

Rády Ferenc

a nagyrákosi ref. templom falfestménye inek restaurálását folytatta Reisinger Mária is.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Mezényi Ferenc; Magyar művészettörténet, IV (1967-68) Bpest, 1970.

222 l.

Rády Ferenc

restaurálta a nográdsápi rk. templom freskóit.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) 1970. Budapest,

356 f

Rády Ferenc

Szerepel az alabbi tárlatok

Márkus László: A „Magyar egyházi kultúra" kámítás Rómában és Pécsen

Vigilia 1969 VII s. 484 old

RÁDY Ferenc: Über die Restaurierung der Wandbilder der römisch-katholischen Pfarrkirche Kenthely in Ungarn = Maltechnik-Restauro 91, 1985, 2. 13-21. ill

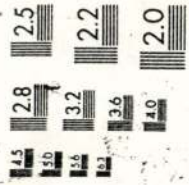

HCS inf

TECHNISCHER KUND

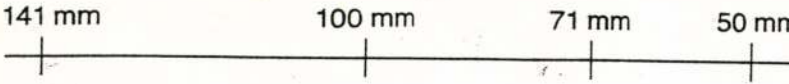

Test-Chart A4 Lä

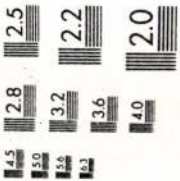

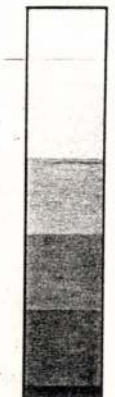

Rády Ferenc

cikke („A nógrádsápi templom középkori falfestményeinek helyreállítása", Műemlékvédelem, 1968. 4. sz., p. 216-220) sidérve jegyzetben.

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 223.

Rády Ferenc

Jegyzetben említve, mint a nógrádsági rk. templom falképeinek restaurátora

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz. p. 200.

Rády Ferenc

1966 augusztusától az OMF-nél falképrestaurátor

Ents Géza: Az Országos Műemléki Felügyelőség falkép-helyreállítási és fassobrászati munkái /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 253-254. l.

253. l.

MDK

Rády Ferenc

Variációk egy motivumra, tüzzománc

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Rády/nem Kády?/ János, festőm.

Emlékkiállitás a Müteremben. Korán elhunyt. Képeiből itélve egy csöndes, fáradt emberi lélek szépség utáni vágyódását sóhajtja el.

Dr.Fekete Lajos: Három kiállitás
Református Élet. Bp.1941. nov.15. 8.l.

Raffaello Monti

öntvényaszportja a Magyar Nemzeti Muzeum épületén.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335

6841

Rády János, kertész

Honderü, 1843. II.k. 510.

Pesti Salon

R a f a e l festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
77 - 78.
"Ismeretlen képek..."

Rafael

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

E b n l a k i G é z a építész

A mezőtur-i városháza terv-
pályázatán II.díj
/Sebestyén Artúrral/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Raffaello-rajzot találtak

Raffaello eddig ismeretlen rajzára bukkantak a lengyelországi Katowicében, a felső-sziléziai érsekség múzeumában egy kiállítás előkészítése közben, jelentette a lengyel televízió.

A rajzot az 1483–1520 között élt festő 1515-ben készítette. A János evangéliumából való jelenetet ábrázoló mű egy, a Vatikán számára szőtt falikárpit vázlata. A falikárpitot *X. Leó* pápa rendelte a művésztől. A rajz Emil *Szramek* pap háború előtti gyűjteményéből került az érsekséghez. Raffaello a reneszánsz egyik kimagasló festőművésze és építésze volt. X. Leó pápa 1515-ben a Szent Péter-bazilika főépítészévé nevezte ki.

MAGYAR NEMZET 1993. 09. 11.

RAFALOVICI

K.D.K

RAFALOVICI

1923-ban Nagybánydn a Szabadiskola
tagja

Béti: Nagybánya ... 335.

K. Z. A

M.D.K.

Jerzy Rafałowski
festő

Kéthetes tanulmány útra Pestre jött.

Magyar Nemzet, 1959. julius. 14.
Napló.

7 l.

MDK

Rafaynus Ungaronus

könyvnyomdász.

A Lombardiában dolgozó magyar mesterek kicsiny csoportjába tartozik ő is, ki Cremonában Caesar Parmensis-szel együtt könyvnyomtatással foglalkozik.

Iványi: Kir. Magy. Egyetemi Nyomda története. 1927.lo.1. téves neveken szerepelt /Basaynus Ungarorum, Basaynus ungarus, Basay, Rasaynus ungaronus, Bassarino degli Ungari, Masay/.

Balogh Milano 37,38.1.

Raffaelli, Jean François (1850-1924)

„Tájkép" Vízfestmény 29,6 x 36,5 cm

J. l. j.: JF Raffaelli (Sérült) Védett

kiállítási ár: 12000 ft.

BÁV 48. Művészeti Képaukció Bp. 1979. május

(Galieno) Raffaello,
di
olaszfestő,
Magyarországon
működött

Bal XV-XVI mind
II. 580 f.

l.

Raffaello
a att is

R

MDK.

Santi Raffaello festő után

Hincz Gyula festő:"Madonna" /rézkarc/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939.december.
46.l.

Raffaello olasz festőművész, építész (1483–1520).

A Szépművészeti Múzeumban nyílt meg az a kiállítás, amely a bibliai képzőművészeti világát, ezen belül is az Ószövetség világát mutatja be. A stúdió mai vendége Komoróczi Géza történész: „... vannak olyan metszetek, amelyekről nyilvánvalóan hogy a képesláp funkcióját töltötték be. Például a kiállítás oszlopán vonul végig egy Raffaello vatikáni freskói nyomán készített biblia metszet-sorozat."

(említve).

Igen is, nem is.

Biblia világa.

1984. XI. 23. Kossuth, 22.30 (Kiss Pué).

MDK

Raffai bútortervező

A torinói kiállításon teljesen berendezett interieurje, fogja képviselni a tervezőt.

Magyar Iparművészet, 1902. 42.l.

MDK

Raffai

butorok

Meller S: Az Ipm.Társ. karácsonyi kiáll.
Magyar Iparművészet, 1901. 6.sz. dec.

Raffai B.

Szerepel a csepeli művészek kiállításán a XXI. ker. Négyfront Klubjában

Szovalista művészetért 1968 XII.

Raffai Béla

Szerepel a csepeli tép. műv.
kiállításon

Csepjés János: Kiállításaik tükrében

Csepel 1968 XII. 20.

MDK

Raffai Béla

Álló nő, fa

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.

1967. okt.

Raffai Béla MDK

Szerepelt a főiskolás fiatalok idei vásárhelyi kiállitásán.

"Bika" rézdomboritása

D.B.: Két tárlat a vásárhelyi Tornyai Muzeumben.
TISZATÁJ 1964 szept.

Raffai Béla
szobász

M.D.4

Részt vett a tárlatok.

Tölgyesi János: Gepeli tárlat.
Művészet, 1969. július - 38 kep.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Raffay Béla
szobán

MDL

Az Eötvös kollegiumban mutatkozott
be Raffay Béla szobán Vadas József
festő társaságában.

Lányi Sándor: Krónika
Művészet, 1968. julius – 45 lap

Raffay Béla
szobrász

M.D.f

Kiállítás ún. néhány hiszpanikiat
mutatot be, ezeket sajnos gipszbe
állítottak ki. Fából az „Álló nő"
ennél művét mutatta be.

Szántor Sándor: Krónika
Műrészet, 1968. július – 45 lap.

Y.G.M

M.D.Ly

Raffay Béla
nobrán

Az „Eötvös József" kollegiumban
volt tárlata.

—: Si állítások

Művészet, 1968. május – 48 lap

Kaffay Béla

szobrászművész kiállitása. Bp,Eötvös Koll. - Ism: Lancz Sándor, Művészet,1968.7.sz.46.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

169. l.

RAFFAY Béla szobrai

1992. augusztus 19., szerda

25. r.

Kő kövön

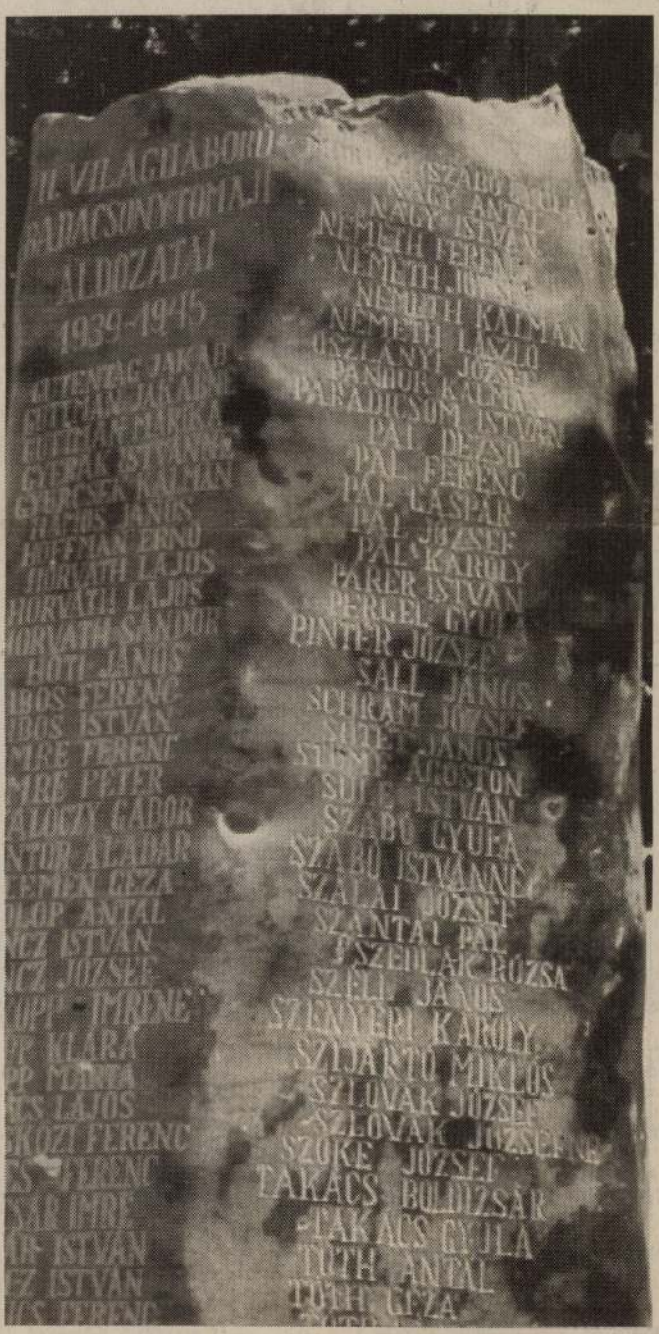

A képen látható kő, pontosabban két kő, ez a kő kövön egyik nagy hegy tövében, kies tó partján fekvő történelmi településünk kis terét ékesíti majd.

A kövekbe vésve nevek. Magyar személynevek. A község a legutóbbi világégés alkalmából nem természetes halált halt lakosainak személynevei.

Rendben van ez. Szép dolog. Mind gyakoribb.

Született döntés. Adatott rendelés. Közelben alkotó szobrászművész kapta. Meglett a két kő. A művész kifaragta, megvéste, és házának kertjében összerakta. Ott állt a kő kövön.

Megtekintette mindenki, akit illetett. Szövetség, Alap, önkormányzat, lakosok, pártok, szervezetek, egyházak. Mind azt mondták: jó lesz.

Csak az egyik egyházfi vakarta meg fejét. Mondta a szobrásznak, éppen hogy mondta, inkább csak súgta, jelezte: jó, jó... csak éppen... csak éppen... no... Mégiscsak rá kéne vésni: hősök...

A szobrász, csöndes ember, mondta: a kő kész.

Az egyház fűzte tovább: és ha hősök, akkor sok a név... ugye... nem volt mind hős, ugye... rendes volt, ember volt, de a hős az ugye más, például, akiket csak elvittek ugye, elvittek csak úgy, szegényeket, sajnálatos dolog, de nem hősies... Nekik is lehetne kövük, valahol, máshol, másik... Át lehetne kaparni-vésni a követ...

A szobrász mondta: nem. Az ő köve kész.

Vita kerekedett, alapos. Fekbolydult a hegynek alja. A polgármester – ősi ittlakos – a szobrász oldalára állt: a kő kész. Választói közül páran szembefordultak vele. Kevés már az ősi polgár a szőlődombokon. A hajdani kereskedők egy része fölkerült a kőre. Volt, akit vittek, visszajött, és aztán ment csak el. Voltak aztán sokan, gazdák, kereskedők, századok óta itt élő családok sarjai, akikre pár évre rá került sor: államosítás, kitelepítés, mindennek tönkretétele. A szívós nép úgy-ahogy talpraállt, csöndesen visszaszerzett valamit, polgárosodott tovább, ahogy ma mondanák, gyermekeit taníttatta, a gyermekek messze mentek. Elszáradtak a gyökerek. Új házak épültek, zimmerfreiesek. A régi házakba új emberek jöttek. Gyorsan élő, rövid távú, emléktelen, parti népek. Nem ismerik az itteni szőlőt, az itteni táj szagát, a kőbe vésett nevek tulajdonosaival gyermekkorukban nem szüreteltek együtt soha.

A kő csak állt a kertben.

Egyház mondta: jó... jó... de hogy lenne az avatás, a szentelés? Hogy veszi az ki magát, hogy, ugye, hogy ugye...

A szobrász mondta: ökuméne. Szép dolog, bevált...

Az egyházfi csak csóválta fejét.

A szobrász és a polgármester megmaradt makacsnak.

A kő állt a kertben.

Barát jött, falubéli szomszéd, alkotótárs, kolléga, tehetséges, jeles művész, legfőbb szellemi tekintély a tájon. Jött lovon, fehéren, mondta barátin: engedni kéne, megegyezni. érzékeny a nép... Azt nem mondta, nem mondta ő sem, csak járta körbe, sugallta, hogy mégiscsak más egy véres harcban elhullt hős huszár, s más egy vagonba rugdosott pechvogel vigéc...

A szobrászbarát mondta: kész a kő.

Következtek újabb tárgyalások. Szobrásznak mondták: legyen kompromisszum. Biggyesszen apró csillagocskát, hatágút, némely nevek mögé.

Szobrász mondta: nagyon nem. Lehet szétszedni, -verni, ő nem tesz rá, nem vakar le semmit. Az ő köve kész van.

Az egyháznak lassan kínos lett a kő. Avassuk, legyintett. De mikor?

Tavasz volt. Szobrász mondta: május 9.

Azt már nem, mondta az egyház. Szent István napja, legalább. Néhány hónapig még kertben állt a kő. Aztán érte jöttek és helyére tették.

Nem történt semmi. Se vakarás, se biggyesztés. Kő kövön maradt.

Raffay Béla alkotását holnap avatták volna.

Nem avatják.

De majd avatják.

Bächer Iván

A TATABÁNYAI KÖZÚTI IGAZGATÓSÁG

PÁLYÁZATOT HIRDET

a Forgalomszabályozási és Hálózatkezelői Osztályon

műszaki előadói

MUNKAKÖR BETÖLTÉSÉRE

A kinevezés határozatlan időtartamra szól.

A munkakör betöltésének időpontja:
1992. szeptember 15.

A Tatabányai Közúti Igazgatóság költségvetési szerv, amely Komárom-Esztergom megye területén az országos közutak kezelésével, üzemeltetésével, fenntartásával és fejlesztésével kapcsolatos feladatokat látja el.

Az alkalmazás feltételei:
minimum középfokú szakirányú végzettség (útépítő). Számítógépes, valamint útügyi igazgatási ismeretekkel rendelkező előnyben.

A pályázat tartalmazza:

- ❑ a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását
- ❑ iskolai végzettséget, szakképzettséget tanúsító okiratokat
- ❑ rövid önéletrajzot.

A pályázatot legkésőbb 1992. szeptember 1-jéig a Tatabányai Közúti Igazgatóság igazgatójának (2801 Tatabánya I., Táncsics M.u. 1/C. Pf. 139.) **lehet benyújtani.**

19765 NP

TAPÉTÁZÓKNAK AJÁNLJUK !
FOLYÉKONY TAPÉTARAGASZTÓ A GYÁRTÓNÁL KEDVEZŐ ÁRON KAPHATÓ.

Könnyű tapétához
hordóban vagy hozott edényben 29.90 Ft/ kg.
Csomagolva különböző súlyban 40.90 Ft/ kg.

Félnehéz tapétához
hordóban vagy hozott edényben 39.90 Ft/ kg.
Csomagolva különböző súlyban 50.90 Ft/ kg.
Az árak az ÁFÁ-t nem tartalmazzák.
A ragasztó csak a gyártó telephelyén,készpénzzel vásárolható meg, munkanapokon 8-16 óráig.
A telephely címe :
PLASTDUR Kft.1222 Budapest, Liszt Ferenc út 72.

A Sátoraljaújhely és Vidéke ÁFÉSZ eladja városközponthoz közeli, jó fekvésű

Barlang borozóját,

mely VENDÉGLÁTÓ-IPARI ÉS MÁS CÉLRA IS egyaránt alkalmas.

Irányár: ***4 millió forint.***

Érdeklődni: (41) 21-309-es telefonon lehet.

19638 KK

MEGHÍVÓ

A Szimpatex Kereskedelmi Részvénytársaság

– Pécs, Király u. 3. –

Igazgatósága értesíti tisztelt részvényeseit, hogy 1992. szeptember 28.-án de. 10 órától

rendkívüli közgyűlést

tart.

A közgyűlés helye:
Művészetek Háza
Pécs, Széchenyi tér 7/8.

A közgyűlés napirendje:

1.) Alaptőke-emelés
2.) Alapszabály-módosítás
3.) A társasági igazgatósági tagok és felügyelő bizottsági tagok felmentése és megválasztása, díjazásuk meghatározása
4.) A felügyelő bizottság dolgozói küldöttének választásával összefüggő szabályzat jóváhagyása.

A közgyűlésen való részvételre az a részvényes jogosult, aki részvényét a közgyűlés előtt legalább 3 nappal a Társaság székhelyén (Pécs, Király u. 3.) letétbe helyezi, vagy az erről szóló 5 napnál nem régebbi keltezésű pénzintézeti letéti igazolást a közgyűlés előtt legalább két órával leadja.

A letétbe helyezéskor a részvényes a letéti jegyek, illetve a részvények számának megfelelő, szavazati jogot biztosító szavazójegyet kap.

Szimpatex Kereskedelmi Rt.
Igazgatósága

RAFFAY BÉLA
szobrászművész

Salföld
Kossuth u. 15.

Raffay Béla

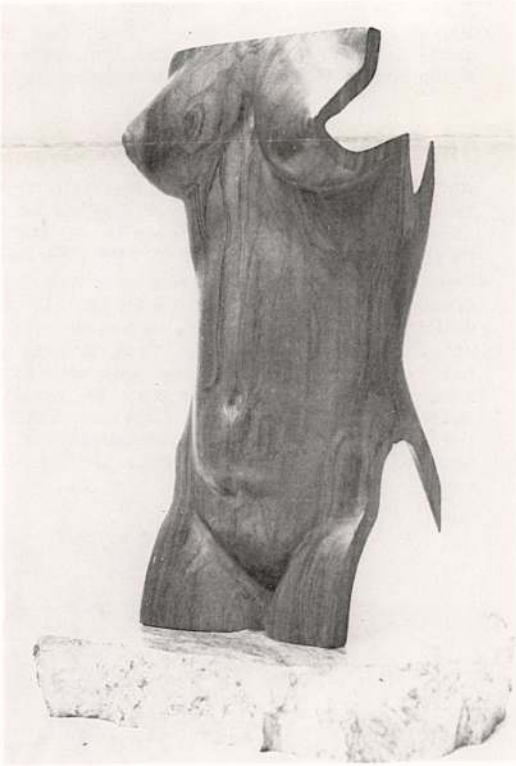

RAFFAY BÉLA, SZOBRÁSZMŰVÉSZ

1944. október 15-én született Sopronban. 1954-ben Budapestre költözött. A Képzőművészeti Gimnázium után a Képzőművészeti Főiskola szobrász szakára jelentkezett, ahol 1969-ben végzett. Mestere Somogyi József volt. Egy politikai összeütközés miatt 20 évig háttérbe szorítottság következett. Ez idő alatt Salföldre költözött, azóta is ott él. 1989-ben jelent meg a közönség előtt szobraival, a badacsonytomaji egyéni kiállításon. Megválasztották a Veszprém Megyei Céh céhmesterének. Munkái New York, Los Angeles, Basel és Budapest magángyűjteményeiben, valamint Győr és Badacsonytomaj közterein találhatók. Készülő művei Tapolcán kerülnek még felállításra.

BÉLA RAFFAY, BILDHAUER

Er ist am 15.10. 1944 in Sopron geboren 1954 zog er nach Budapest. Nach dem Konstgymnasium studierte er an der Hochschule für Bildende Künste, Fachrichtung Bildhauerei, welche er 1969 absolvierte. Sein Meister war József Somogyi. Wegen einer politischen Angelegenheit wurde er für 20 Jahre in den Hintergrund gedrängt. Während dieser Zeit zog er nach Salföld und er lebt seit dem auch dort. 1989 erschien er vor dem Publikum mit seinen Werken, in der Einzelaustellung in Badacsonytomaj. Er wurde zum Innungsmeister der Innung des Komitates Veszrpém erwählt. Seine Werke befinden sich in Privatsammlungen in New York, Los Angeles, Basel und Budapest sowie in den öffentlichen Sälen von Győr und Badacsonytomaj.
Seine neuen Werke werden in Tapolca aufgestellt.

MR. BÉLA RAFFAY, SCULPTOR

He was born in Sopron on the 15th October, 1944. He has moved to Budapest in 1954. After completion of the Arts High School he has enrolled in the Sculptor Faculty of the College of School of Arts and he was awarded a Degree in 1969. He was a student of József Somogyi.
From this time on he was virtually ignored and persecuted by the authorities for some 20 years due to political reasons. He moved to Salföld around this time where he lives to date. He was allowed to exhibit his works for the first time in 1989 at an individual exhibition held at Badacsonytomaj. He was elected Guild Master of the Veszprém County Guild. His works may be found in private collections as far apart as New York, Los Angeles, Basel and Budapest as well as on the public squares and thoroughfares of Győr and Badacsonytomaj. Some of his moore recent works are intended to be erected in Tapolca.

Kerékpár-bemutatóval nyitja a MOTRONIC új szaküzletét

Peugeot, Cannondale, Helkama gépek Kenda köpenyek, alkatrészek MTB 400 18 800 Ft Favorit verseny 16 500 Ft

Motronic, a balatonalmádi benzinkút mellett

(49138/1H)

A Dunántúli Cipőkereskedelmi Kft. raktárüzletében

nyári vásár augusztus 2-től

30–40%-os engedménnyel Férfi-, női és gyermekszandálok, nyári lábbelik, amíg a készlet tart

Keressen bennünket Veszprémben, az Orgona u. 3. sz. alatt (volt Ibolya u. 10.)

Nyitva: hétfőtől péntekig 9–17, szombaton 8–12 óráig

(49414/1H)

KOMFORT

KERESKEDELEM • IPAR • IDEGENFORGALOM

20% engedménnyel füzetcsomag-, díszcsomagolópapír-vásár

Papír–írószer–bőrdíszműbolt, Ajka, Szabadság tér 14.

Újdonság:

reklámáron kaphatók holland gyurmák, neonszínekben is, normál, süthető, levegőn száradó

(49541/1H)

AKCIÓ!

- Lakástextiliáinkból **20–30% árengedményt adunk**
- 4 és 5 m-es padlószőnyegek rendkívül kedvező árakon
- 2 m széles műpadlók 950 Ft-tól
- Tapéták (10 m-es tekercs) 533 Ft
- Natúr fenyőbútorok nagy választékban
- Új szolgáltatásunk: autószőnyegek bármely típusba

SZŐKE ÜZLETHÁZ

Veszprém, Bezerédi u. 2.
Telefon: 06/88/326-904

(49534/1H)

Eternit®

Márkakereskedés Veszprémben, a vasútállomásnál

Minden pala gyári áron, kedvezményes házhoz szállítással

Bit. fedéllemez 48 Ft/négyzetmétertől
Cement kedvező áron

(49483/1K)

ATI

Az ATI a diákokra és a nagy érdeklődésre való tekintettel az augusztus 10-én induló

SZEMÉLYGÉPKOCSI-VEZETŐI, MOTOR-, SEGÉDMOTORKERÉKPÁR-VEZETŐI tanfolyamára jelentkezőket

továbbra is 50%-os elméletitandíj-kedvezményben és INGYENES elsősegély-nyújtási tandíjkedvezményben részesíti

Jelentkezés:
Veszprém, Kádártai u. 33.
Tel.: 06/88/322-411, 322-610

(48713/1H)

Pápa Város Önkormányzatának Városgondnoksága vagyonkezelő csoportja

eladásra felkínálja:

1 db Ifa billencs tehergépkocsi lejárt műszakival

Gyártási év: 1989
Minimum kikiáltási ár: 170 500 Ft + 25% áfa
A licit ideje: augusztus 5., 9 óra
A licit helye: Pápa, Anna tér 11.
Érdeklődni lehet: Heizer Zoltán, Pápa, Anna tér 11. Tel.: 06/89/313-344/134-es mellék

(49301/1H)

A Pénzintézeti Központ mint felszámoló ***eladásra meghirdeti*** az Általános Gép- és Készülékgyártó Kft. FA (Veszprém, Budapest u. 75.) eszközeit:

- forgácsológépek
- hegesztőgépek
- emelőgépek
- műhelyfelszerelések és -berendezések
- elektromotor-javítás célgépei
- mérő és ellenőrző műszerek, eszközök
- sörétező (berendezés) és homokszóró berendezés
- anyagvizsgáló labor berendezései
- öltözőszekrények
- számítástechnikai eszközök

Továbbá tart a késztermékek és anyagok árkedvezménnyel történő értékesítése

Az értékesítés kezdete: augusztus 2-től folyamatosan
Érdeklődni lehet személyesen és telefonon: Tilinger Ferenc ügyvezető igazgató, 88/323-036
Kajos István főmérnök, 88/321-089
Herczeg Sándorné értékesítő, 88/321-289,
vagy a 88/321-488-as központi telefonszámon

(49459/1K)

BILLA

MÁR MA GONDOL A HOLNAPRA!

A **BILLA** Kft. veszprémi **szupermarketjeibe** KERES

gyakorlott csemegeosztály-vezetőt németnyelv-tudással, henteseket németnyelv-tudással

valamint budapesti központjába

hardvereseket németnyelv-tudással üzletkötőket, titkárnőket, adminisztrátorokat

Németnyelv-tudás előnyt jelent

Jelentkezni lehet a Skála Vár áruház

BILLA

szupermarketjében

keddenként 9–12, 14–16, szombaton 8–12 óráig

(47134/1H)

Új helyen a H-COMP Kft.
Továbbra is várjuk kedves vásárlóinkat

Kedvező árak, bő választék!

Műholdvevővásár!
Már 16 200 Ft-tól, szerelés, szaktanácsadás!

Előleg nélküli hitellehetőség!

Cím: 8200 Veszprém, Cholnoky u. 23.
Telefon/fax: 06/88/327-435 (a Suzuki-szalon mögött)
Nyitva: hétfőtől péntekig, 9–17 óráig

(49343/1H)

Elég egy telefon és Öné a telefon!

Egy rádiótelefon-készülék számos komforttal kényezteti használóját és megkíméli a felesleges, időt rabló utazásoktól, ügyintézésektől. Most ráadásul még ahhoz sem kell egy tapodtat sem mozdulni, hogy rádiótelefonhoz jusson valaki.

Elég felhívni a következő számok egyikét: **(06 60) 339 933**
(06 60) 339 966

Hívására a Westel külső üzletkötője a megbeszélt időpontban és helyen díjtalanul felkeresi Önt, és választ ad a rádiótelefonokkal kapcsolatos bármely kérdésére, miközben Ön kipróbálhatja a készülékeket. S ha valamelyik megnyeri az Ön tetszését, a kiválasztott rádiótelefont ezután házhoz is viszi, és néhány perc alatt a minimális, de szükséges formaságokat is elintézi.

Így kerülhet bárki egyetlen lépés nélkül lépéselőnybe.

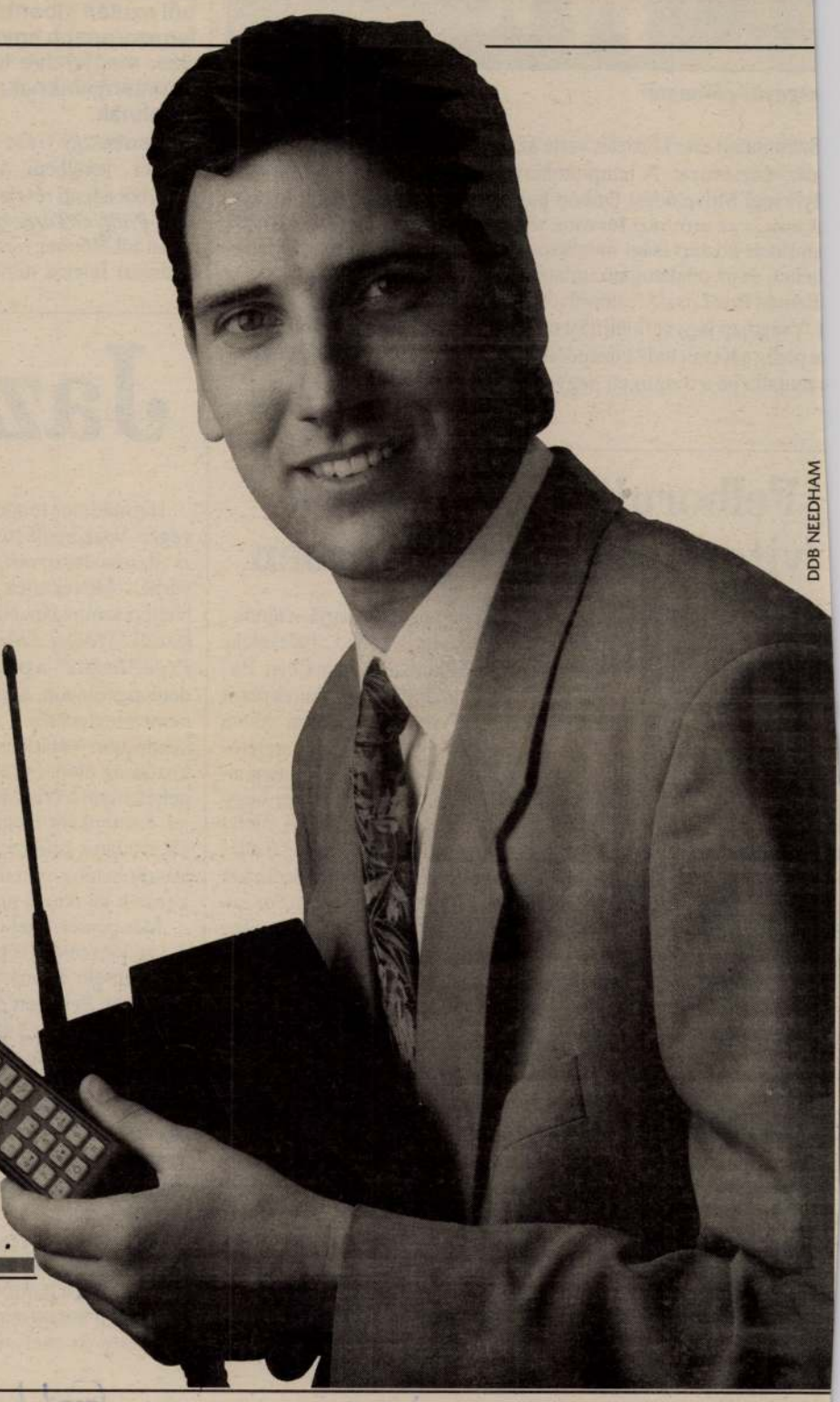

DDB NEEDHAM

WESTEL RÁDIÓTELEFON KFT.

MOZGÁSBAN AZ ÜZLET.

Székesfehérvár: *8000 Várkörút 44. Tel.: (22) 328-717 Rádiótelefon: (06 60) 327 200*
Balatonvilágos: *M7-es enyingi elágazás Rádiótelefon: (06 60) 327 100*
Budapest: *1111 Karinthy Frigyes út 21. Tel.: 166-9977, 227-3777 Rádiótelefon: (06 60) 311 600*

A paprikajancsik tegyék, amit tenniük kell

Surján László beszéde Pulán

A már hagyományos pulai nác-napi találkozón *Surján szló* népjóléti miniszter mont beszédet szombaton déln.

A KDNP elnöke Loyolai ent Ignác tanításait felidézve ólt azokról a dolgokról, – a nzről, a hiúságról és a kevélygről – amelyekkel Lucifer hírket szerez magának.

Mint mondta, nálunk is minnki csak a pénze után rohan, nki sem törődik azokkal, akikk csak a morzsa jut. Ugyanígy ten érhető sokak újmódi úriásában a hiúság a pénzsóvárs és a kevélység is.

Hatalmas veszélyt jelent, amikor egyesek a liberalizmus jelszavait kiabálják, közben olyan intoleránsak, hogy még a másik létét is kihívásnak érzik.

A miniszter kitért hazánk és a szomszédos országok viszonyára is. Mint mondta, az ő pozíciójában nem illik erről beszélni, – „de azt látnunk kell, hogy a körülöttünk levő népek és a közöttünk kialakult feszültség nem a magyar kormány sovinizmusából adódik, csak egyszerűen a tolvaj rossz lelkiismerete. Ettől még nekünk nem kell tankokat készíteni, hogy feldübörögjenek, hogy valami módon visszafordítsuk a történelem kerekét. De én azt gondolom barátaim, hogy ebben a témakörben többet ne hazudjunk" – mondta a szónok, majd kijelentette, hogy a megoldás csak az európai integráció lehet.

A liberális-kereszténydemokrata összefonódás vádjáról szólva óvott mindenkit a hiszékenységtől. „Nem politikus az, aki nem áll szóba a másikkal, de ezt ne keverjük össze a nyelves puszival." – világította meg az ügy hátterét a hallgatóság előtt. Beszélt a nyilvánosság működéséről, a mindig valamilyen párt mellé beálló újságírókról. A külön MDF-ül és SZDSZ-ül beszélő híradókról szólva felidézte az osztrák alkancellár kérdésére nemrég adott válaszát, miszerint a két híradó léte nem jelenti azt, hogy ilyen gazdagok lennénk, csupán azt, hogy ilyen hülyék vagyunk.

Becsületesen kell dolgozni, és csak az egyes közemberekre kell figyelni. A politikai paprikajancsik pedig tegyék, amit tenniük kell. – zárta végül nagy tapssal jutalmazott beszédét Surján László népjóléti miniszter, a KDNP elnöke szombaton délután, a pulai Náci-hegyen.

–győrffy á –

Derű és mesélőkedv

Kútavatás és szobortárlat

Rendhagyó módon kezdődött szombaton délután Révfülöpön *Raffay Béla, Raffay Dávid* és *Raffay István* közös kiállítása. *Mihovics István* polgármester a tóparti galériából a polgármesteri hivatal szomszédságába invitálta a közönséget.

A fehér lepellel takart alkotás mellett elmondta, hogy Raffay Béla maradandó, egyedi szobra ezentúl Révfülöp szimbóluma lesz, az itt megfordult vendégek erről fognak a községre emlékezni.

Az alkotásnak nemcsak esztétikai értéke, hanem funkciója is van, fejezte be rövid beszédét, majd leleplezte az ivókutat, mely egy vízinövény szárára kapaszkodó levelibékát ábrázol. A víz a kút tövében fekvő rács nyomására indul meg, aki ráált, szomját olthatja.

A kútavatás után a galériában *Gopcsa Katalin* művészettörténész nyitotta meg a családi kiállítást, méltatva a Káli-medencében élő művészek szemléletbeli azonosságát. Raffay Béláról elmondta, hogy nemes, természeti anyagokban érvényesülnek formái. Ivókútjában a művészetben oly ritka derű és mesélőkedv mutatkozik meg, a mester láthatóan alkotóereje teljében van.

Raffay Istvánt vérbeli autodidaktának jellemezte. Alkotásain elementáris erő érződik, mely a karikírozóképesség mellett az ősművészeteket juttatja eszünkbe. Raffay Dávid állatszobrain pedig a fajok alapos megfigyelése és a nagyfokú természetismeret dominál, hangsúlyozta a művészettörténész.

A megnyitón *Kobzos Kiss Tamás zenész* működött közre.

–kgy –

zigligeti Nyári Napok kezdődtek

Kulturális kínálat

negnyitó pillanatai

Szombaton este kezdetét vette az egyhetes szigligeti nyári napok dezvénysorozat. A templomkertben fölsorakozott a Veszprémi lyőrségi Művelődési Otthon hagyományőrző klubjának lovaszkasza, s az orosházi fúvósok térzenéje után *dr. Hegedűs Tamás* amtitkár köztársasági megbízott két nyelven köszöntötte a helyieket, és az odalátogató turistákat.

Ezután *Bod László* festőművész kiállítására invitálták a vendégeket. Vasárnap fegyverkiállítást nyitottak a helyi általános iskolában, e pedig a Ki mit tud? középdöntőjébe bejutott Batsányi táncegyüttes mutatta be a Szigligeti hegyek alatt című műsorát.

Kovácsi

Határainkon túliak számára

Tábor Veszprémben

Ha bármely ország kész azokat a biztosítékokat megadni, amiket az ott élő magyarok igényelnek (mint az iskolarendszer megőrzése, a keresztnév- és helynévhasználat, a decentralizáció, az arányos képviselet minden szinten, a közigazgatási rendszerben a magyar tömbök együtt-tartása stb,) s amiket az Európa Tanács is elvár és ellenőrizni kíván, akkor tudunk jó szerződéseket kötni. Ebből azután kibontakozhat a legszorosabb együttműködés, megfelelve közös hagyományainknak, szokásainknak.

Jeszenszky Géza külügyminiszter levélbeni üzenetét – melyből a fenti részletet kiemeltük – *Pállfyné Tárnoki Éva*, a határon túl élő magyarok tájékoztatásáért felelős miniszteri biztos tolmácsolta tegnap délután a megyeszékhelyen, a Táncsics Mihály Építőipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet könyvtárában megtartott táborbornyitón. *Deák Ferenc* táborvezető szerint, a tavalyi, első táborozás alkalmával megkezdett tematikát szeretnék folytatni: a magyar történelem kevésbé feltárt szakaszainak megismertetését és a különböző diákönkormányzatok munkájának a segítését. Utóbbiban az újságírás is szerepel.

Az előzetes egyeztetést követő visszajelzések alapján száz főnél többen lesznek a határokon túlról jövők: Erdélyből, Kárpátaljáról, Vajdaságból és a Felvidékről. A résztvevők zömében középiskolások, pedagógia szakos főiskolások, egyetemi hallgatók, s gyakorló pedagógusok.

B.J.

Jazz-jamboree a várban

Harmadszor rendeztek a hétvégén Veszprémben nemzetközi dzsesszfesztivált, ezúttal a várbéli Művészetek Háza szabadtéri színpadán. Nagy nevek – köztük *Szakcsi Lakatos Béláé*, *Pege Aladáré* – a programot hirdető szórólapon, a plakátokon – némi meglepetés a péntek esti kezdéskor. Váratlanul kisszámú közönség előtt voltak kénytelenek indítani a Trio Midnight tagjai. Lassanként megtelt a nézőtér, s talán a kellemes estének is köszönhetően, akik eljöttek, kezdték jól érezni magukat.

Már péntek éjjel több külföldi vendégszólista is gazdagította a különféle formációk kínálta muzsikát. Fellépett egyebek között *Miles Davis* 1985-ös zenekarának basszusgitárosa, *Angus „Bangus" Thomas*, a kitűnő művész, aki virtuóz játékával okozott örömteli perceket a közönségnek. Csakúgy, mint szintén amerikai honfitársa, *Ric Toldon* (dob) San Franciscóból.

A dzsesszhétvége második napja már oldottabban indult. A nézőtér megtelt, mire *Gadó Gábor* trióvá zsugorodott zenekara érzékeny és mélységesen lírai muzsikájával levetkőztette a felhőkbe burkolódzott teliholdat. Azután *Kőszegi Imre, Stepko Gut* trombitajátékával kiegészült quintett formációja lépett színpadra, s játszott kellemes dzsesszt a mind hűvösebb éjszakában is kitartó publikumnak. *Szakcsi Lakatos Béla*, aki szinte egyenesen New Yorkból toppant be, helyenként Forma 1-es tempójú zongorafutamokkal örvendeztetett meg mindenkit, aki tudta őt követni. A hétvégi dzsessztalálkozót a közreműködő zenészek örömzenéje zárta.

Másnap (sokaknak aznap), vasárnap de. 11 órakor a piaristák templomában zenés áhítat volt. Közreműködött: Stepko Gut trombita, Szalóki Béla pozan, Nagy János zongora, és Hárs Viktor bőgő. A harmadik veszprémi dzsesszhétvége igazi kuriózumát e szokatlan templomi koncert jelentette. Talán lehettünk volna kicsit többen, lehetett volna jobb a zongora (pianínó), egy azonban biztos: az elmúlt hétvégén jó volt veszpréminek lenni.

H. I.

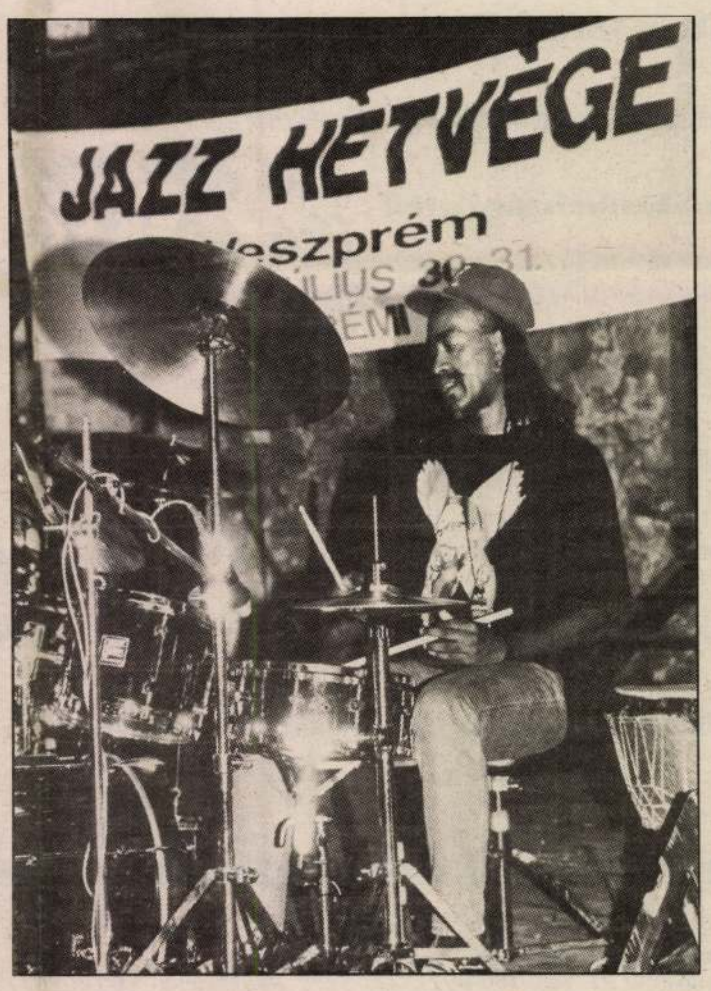

Áfrány Gábor felvétele

Felborult vitorlások

A szombati – a Balatonon véigsöprő – vihar sok gondot okoott a vízirendészetnek. Az erős zélben felborultak a vitorlások, ajd megfeneklettek a homokadon, némelyik pedig messzire lsodródott. Még vasárnap délen is mentettek a vízirendészet notorosai. Biztonságos kikötőe vontatták a sérült, felborult itorlásokat. A siófoki vízirendészet állandóan tartja a kapcsoatot az Életmentő rádióval, tájékozódik a várható időjárásról, ogy felkészüljön a mentésre. Az elmúlt hétvégén ketten vesztették életüket a Balatonban.

Holttest a gödörben

A hétvége két napja – sajnos – bővelkedett közúti balesetekben. Szombaton hajnalban Balatonalmádiban a kerékpárút melleti munkagödörben halva találtak egy 22 éves fiatalembert. A halál kiváltó oka még ismeretlen, annak ellenére, hogy bűncselekményre utaló jelet nem találtak. Csesznek közelében déltájban ütközött össze két személygépkocsi. A három súlyos sérült közül egyet mentőhelikopter szállított a veszprémi kórházba. Vasárnap délután Füreden (a Horváth Mihály és a Fürdő utca kereszteződésében), gyorshajtás és ittas vezetés miatt, egy BMW valósággal felrohant a sarki villanyoszlopra, majd kidöntötte azt. A gépkocsi motorterében keletkezett tüzet helybeli tűzoltó szüntette meg. Fél négy tájban Nemesvámoson történt baleset, ahol motorkerékpáros ütközött személygépkocsival. A két súlyos sérültet a megyeszékhely kórházába szállították a mentősök.

B.J.

Ausztria Lottó

A Lottó Unió Kft. tájékoztatása szerint a 30. játékhét nyerőszámai a következők:

2, 4, 6, 26, 29, 42,
a pótszám 32.
Jókerszám: 553223

(MTI)

Rahó vára

Soós Elemér: Ráhó végvár története, hadi és mű-leírása.
Bp. 1916. 8-r 15 l

Inn.
Hendrei Lemos:
Hadtört
Közl. 1916
443—444. l.

1904. I. 20.

Szatmár (60/1904.)
Könyvtárnak

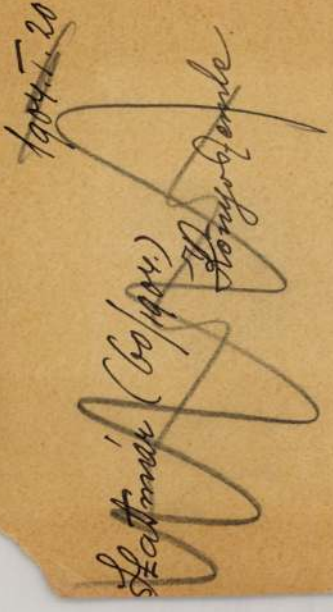

~~Budapesti amateur kiállítás~~

~~I. 206–212.~~

Ráhói várkastély

Gömör vm.

kepe repr.

Nagy Magyarkép

II. r. 147. l.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

Bocly Sándor

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

nyi lélekjelenlétem, hogy felismertem, miszerint második kitöréstől nincs mit tartanom, azonban azt is észrevettem, hogy a hajó nagyon meg volt sérülve, s már is egyik oldalára hanyatlott. Ekkor hangot hallék, mely iszonyu kiáltással e szavakat hallatá: — „Jóságos Isten, a hajó merül!“

Majdnem egyidöben ezzel a hajó másik oldaláról e kiáltás hangzék:

„A hajó ég!“ — S e pillanatban lángot láttam előtörni, mely egész a vihartetőig fellobogott. Világos volt, hogy a romok csak igen kevés ideig szolgálhatnak már menhelyünk gyanánt: akár a tüz, akár az elmerülés ellen.

Az életben maradtak a Magnoliára irányzák most tekintetüket. Én is erre néztem, s ugy láttam, hogy az mindent megkisért minél előbb visszajönni. Azon körülmény azonban, hogy a „Szép“ egy darabig a bringiersi kiszálló hely felé szegte a folyót, azt okozá, hogy a hajók jóideig nem követtek egy irányt, s bárha a kitörés pillanatában csucs csucs irányában volt, — széles tér választja el öket egymástól. Most már a Magnolia ismét mintegy negyedmérföldnyire volt tölünk, s világos volt, hogy sok időre lesz szüksége, a mig hozzánk férhet.

Egy pillantás elég volt arra nézve, hogy a „Nyugat szépe“ eddig az ideig nem tarthatja fenn magát a viz fölött. Jól éreztem, hogyan sülyed lábaim alatt hüvelykről hüvelykre, a lángok is, melyek már a salonnak deszkafalát nyaldosták, már már a hajó hátsó részét fenyegeték. Csak az a választás állt előttünk: önkénytesen a vizbe rohanunk-e, vagy a merülő hajóval merülünk alá?

A nyájas olvasó igen természetesnek fogja találni, hogy e pillanatban iszonyu félelmet állottam ki; ez azonban nem igy volt; sőt egészen ellenkezőleg, saját biztonságomról egy cseppet sem aggódtam, s még pedig azon okból nem, mert tökéletesen biztam mentő-készülékemben. Utitáskámban ugyanis egy igen egyszerű, de azért nagyon hasznos szerkezetü életmentőt hoztam magammal. Ezt mindig olyan helyen szoktam tartani, hogy bármely pillanatban magamra csatolhatom. Ha e mentő-szer kezemnél van, nem félek bármely folyamtól, sőt még valami keskenyebb tengeröböltől sem. Ezen tudat, nem pedig valami különös bátorság, meglehetősen nyugodttá tett.

Visszasiettem szobámba, kinyitám böröndömet, s nem telt bele nehány másodpercz s az életmentő — egy nagy darab átfont parafagolyó — a ráerősitett szijjal derekamra volt övezve. Igy felkészülve ott maradtam a szobában, bezártam a salonba vezető ajtót s rátoltam a rekeszt is; a külső ajtót azonban félig nyitva tartám, egész erővel ragadva meg kilincsét. Attól féltem ugyanis, hogy a szerencsétlenek, kik fel s alá futottak, észrevehetnék életmentömet. Ekkor ugy lehet, tizen, tizenketten utánam szöknének a vizbe, belém fogóznának s magukkal alárántanának. Ezt jól tudtam, annak okáért teljes erővel megragadám az üvegajtót s ovatos csendességben tekinték ki a nyiláson. (Vége követk.) *Győry Vilmos.*

„Vázlatok a hadászat (strategia) köréből.“

(Vége.)

Azon működések, melyek az ellen meggyőzése és hadi alanyáról leszoritása után alkalmaztatnak, és melyek főkép oda irányozvák, hogy az ellen össze ne szedközhessék. — tisztán harczászati természetüek. A harczászati működések neme a csapatok részéről a legnagyobb physikai erőmegfeszitésbe kerül, hahogy egy megujult összecsapást, illetőleg nagyobb harczot el akarunk kerülni.

A működési alanyok a működési alapnak és vonalaknak támpontjai.

A működési alap több egymás mellett fekvő s egymással hadászatilag összefüggő működési alanyból áll, melyekben közönségesen mindenfele hadszerek felhalmozvák, melyek szükség esetében a hadsereg után tolathatnak.

Az alapnak tehát és minden közlekedési eszköznek, mely a hadsereghez vezet, akármely mozgászat mellett födve kell maradnia.

Egy alaphoz mindig több alany szükséges, mert felette veszélyes és terhes volna, minden hadkészletet és harczeszközt egy ponton felhalmozni s egy keskeny közlekedési mederben a hadsereg után czipelni. Ilyen körülmények közt, minden szabadabb mozgászat lehetlen.

Az alap helyes választásának, a hadmenetre igen lényeges befolyása van. Elméletileg t. i. mértani szempontból tekintve, azon alap a legczélszerübb, mely az ellenfél alapjával párhuzamos.

A mennyire a rendszeresebb hadviselés történetébe visszapillanthatunk, folyókat és folyamokat látunk leggyakrabban működési alapok gyanánt használtatni.

Működéseink végczélja az ellenséges főváros szokott lenni. *Theobald* e tekintetben azt mondja: „Egy ország fővárosa azon központ, melyben a nemzeti vagyon, ezer magasztos kifejezésben csoportosul. Törvények, tudomány és művészetek, hitel, pénz, ipar, a felsőbb körök fényes életmódja stb., szóval minden kiegészitő része a nemzeti összvagyonnak. Azért is a legfontosabb hadászati pontok, a legczélszerübb támadási és működési tárgyak, melyekből és melyekbe, mint az emberi szivből a vér, az állam functiói erednek és visszafolynak.

„Mindamellett — mondja továbbá Theobald — nem állithatni oly egészen absolute, hogy a főváros bevétele és hatalmunkba keritése által, már mindent elértünk s az ellenség mindent elveszitett volna; mégis előleges működéseinknek mindig a főváros ellen kell intézve lenni, mert csak ez adhat a háborunknak alakot s egyéni jellemet.“

Hogy működési tárgyunk, csak azon akadályok eltávolitása után, melyek főleg az ellenhadban s az ellenséges erődítvényekben állnak előnkbe, érhető el, magától értetődik.

Az ellenségnek működési tárgyunkra való egyszerü visszanyomása azonban, még koránsem elegendő ezen akadályok megszüntetésére; mert ujolag fog ellenfelünk elénk állni s elébb-utóbb az ő működési alapjában megvihatlan támpontot találni. E támpontjából maga után huzott segélyerők által gyarapodva, ellenünk, kik saját működési alapunkat oly messze a háttérben hagytuk, támadólagosan léphet fel.

Ezen tekintetek következtében tehát a hadászat azt kivánja, hogy az ellen képtelenné tétessék arra, miszerint működési tárgyunk felé hatolásunkban, elénk akadályt vethessen. Ezt kiváltkép az által fogjuk elérni, ha őt az általa eleve kiszemelt visszvonalakról, illetőleg működési vonalairól olykép leszoritjuk, hogy ő ez által működési alapját elhagyni kénytelenittessék.

Mióta a 100 ezret felülmuló hadtömegek hozatnak működésbe, azóta a hadászatnak gondoskodnia kellett, a hadtesteket elkülönitett vonalakon és nem egyetlen egy közlekedési mederben, a működési tárgy felé inditani. Ez által nemcsak az élelmezés könnyebb s egyszerübb, hanem a mozgathatóság is felette sokat nyer.

„Szétvált marsolás, egyesült harczolás“ a hadászatnak a főszállásmesteri testhez intézett főkivánata.

Valahány működési vonal közt az lesz a legkiválóbb és legczélszerübb, mely a működési alanyt a működési tárgygyal legrövidebb vonalban egybeköti, — mely továbbá a legjobb állásokat tartalmazza s erős és fontos hadászati pontokkal leginkább bővelkedik.

Ezen fővonalon fog a haderő zöme s a seregek java előnyomulni, mig a mellékvonalakon csak másodrendü hadoszlopok (Colonnes), az oldalfödés (Flankendeckung) s az ellen tévelybe hozása végett, fognak megindittatni.

Miután fenntebb a hadászati hálózat főbb *pontjainak* egymás közti összefüggése felett tartánk rövid szemlét, befejezőleg még csak azon hadászati tüneményeket egyes részleteit emlitjük meg, melyeket általános hadászati elvekre vissza lehet vinni, illetőleg melyek a hadászat szellemét leghivebben tüntetik fel.

A működési alanyok, a működési tárgy s a közbeeső tárgypontok, azaz a működési alapon s működési vonalakon fekvő valamennyi kiválóbb tárgypontok, tagadhatlanul azon fontosabb hadaszati pontok, melyek minden működésnek kiindulásul alapul szolgálnak.

Ezek mellett azonban a működési téren még számtalan egyéb jelentékeny hadászati mellékpont is találkozik, s ha a fő működési eszmék az előbbeniekben is központosulnak, sohsem sem szabad a vezérnek ezeket ignorálni és számitásaiból kifelejteni. Közvetve és közvetlenül gyakorolják ezek a hadmenetre befolyásukat és jaj a vezérnek, ha érvényöket eleve felismerni nem tudta.

Támadásnál a hátrahagyott tereprész birtokát minden körülmények közt biztositanunk kell.

Azon messzire kiható előnyök méltánylata, melyeket egyes hadászatilag kiválóan fontos pontok eventuális háboru esetében, annak folyamára gyakorolnak, az államokat arra utalák, miszerint azokat állandó erődítvényekkel való kombinálás által fokozott jelentőségre emeljék.

A roppant hadtömegek felett rendelkező Napoleonnak, sikerült ugyan a működési vonalain fekvő várakat egyszerü ví-zárlat (ví-zárlat, bloquade) által némileg ártalmatlanokká tenni, de a legujabb hadjáratok tapasztalatai az erődítvények nagy fontosságát nemcsak fényesen bebizonyiták, hanem egyuttal nélkülözhetleneknek is tanusitják.

Ha az amerikai unió hadai a legutolsó nagy polgárháboruban, becsületes erődítvényekre támaszkodhattak volna, valószinüleg sokkal hamarabb szétzuzták volna a separatisták haderejét.

A támadásban a *megtörési*, a védelemben a *kifárasztási* elv lép érvényre.

Napoleon, az $18^{13}/_{14}$-iki hadjáratok kivételével, főleg a támadás, illetőleg a megtörés elvét vallotta magáénak.

A támadó részén, már csak magából az eszme s a tárgy lényegéből kifolyólag, nagy morális garantiák vannak, mig a védőnek e morális tulsulyt önerő által kell pótolnia. Nem tuloz tehát Müller, jeles történetiró, ha azt mondja: „a védelemnél az egész népet egy nagy harczi eszmének kell áthatnia, s e nagy test minden vércsöppje vassal legyen saturálva.“

A vasutak hadászati jelentőségét és harczászati befolyását illetőleg meg kell jegyeznünk, hogy a támadásnál azok a harczerők s a harczanyag egy ponton csoportositását, feltünőleg rövid időközben teszik lehetségessé, továbbá hogy a működési alap ezen közlekedési eszköz által bármely ponton leggyorsabb támogatást nyerhet és könnyen megszállható, és végre működési vonal gyanánt használva, előleges oldalfödés s egyéb biztositás után, a tartalékerők, segédcsapatok és minden szükséges hadszerek, sokszor még hamarább érkeznek rendeltetésök helyére, mint sem alkalmazásuk időpontja beállna. Számtalan más előnyeik elhallgatása után csak még azt jegyezzük meg, hogy a védelemben még sokkal nagyobb a vasutak fontossága és befolyása.

A pesti lóvonatu vaspálya.

Pest városa ismét egy lépéssel előbbre haladt az európai civilisatio terén. A mi egy évvel ezelőtt még csak jámbor ohajtás volt, a közel lefolyt nehány hónap alatt gyorsan ténynyé vált. Azon részvénytársaság, mely egy pest-ujpesti lóvonatu vaspálya létesitésére mult évben megalakult, e napokban végre azon pontig ért, hogy az előmunkálatok csaknem teljesen befejeztetvén, Pest utczáin az első vasuti probavonatok már megtartattak.

E vaspálya kiindulási pontja, mint tudva van, a belváros, József- és Ferencz-külvárosok összekötő pontján, a szénatéren van s innen a széles és hosszu „országuton“ s vácziuton végig vonulván, Uj-Pesten végződik. Az ut körülbelől egy óráig tart s a főváros legélénkebb közlekedési részeit fogja érinteni. Egyelőre a közönség fölvételére a következő állomások vannak kijelölve: a nemzeti muzeum, a Zrinyi kávéház, az evang. templom, a Lipóttemplom, vasuti indóház, kis sörcsarnok, Uj-Pest.

A menetek rendje, a szállitási dijak, s egyéb rendszabályok ezután fognak még közzétetni. Egyelőre annyit mondhatunk, hogy az utczai sinek lerakása s az ut kikövezése, bár eléggé gyorsan folyt, tartósságot igérő, solid módon hajtatott végre, s hogy a készletben levő szálli-

Vas. Ujs. 1866.

tási kocsik kényelem dolgában a méltányos igényeknek meg fognak felelni. S reméljük, hogy ha a közönség e szállitási móddal megbarátkozik, a vállalat üzleti szempontból is sikerülni fog, mit már csak azért is óhajtanunk kell, hogy a közóhajtásnak még inkább megfelelő egyéb utvonalak (mint p. o. a városliget, a budai hegyek stb.) számára is akadjon minél elébb részvényes társulat, mely a szabadba vágyó városi lakosságnak gyors, kényelmes és olcsó szállitási eszközzel szolgáljon.

Az ünnepélyes megnyitás napjáról tudósitani fogjuk olvasóinkat.

Békés-Csaba.

A magyar alföld egyik előre tőrő, nagy jövőjü városának rövid leirását és főpiaczának rajzát állitjuk az olvasó elé.

Békés Csaba, azelőtt Európában a legnagyobb falu, 1840 óta mezőváros, Békésmegye délkeletre hajló részén, a tiszai vaspálya mellett, melynek egyik tekintélyes állomása.

Vidéke a XIII. századbeli oklevelekben „Csaba mezeje“ név alatt fordul elő, miből azt lehet következtetni, hogy a hely Csaba nevü birtokosától kapta nevét. A Csaba-család egyike volt azon ős magyar családoknak, melyek Árpáddal jöttek be. Kihalt a XIII. század végén.

A hely történetét három korszakra lehet felosztani, u. m. a legrégibb időtől a török berontásaig vagyis 1566. eszt. Ezen korszakban előfordul Csaba mint 1235-ik eszt. létezett falu s létezését bizonyitják IV. Béla királynak itt gyakran kiásatni szokott rézpénzei. Emlittetik továbbá várként megerősitett s gerlai Abrahámffy Imre által birt kastélya, melyet Magócsi Gáspár, I. Ferdinánd gyulai várkapitánya 1556. eszt. hosszas vivás után elfoglalt és széthányatott, minthogy a vár birtokosa a borosjenői Zápolyapárttal czimborált. Ekkor Csabának birtokos urai voltak a Székely, Zterzenkovits, Tursi, Nagy és Abrahámffy családok, kik közül gerlai Abrahámffy Péter 1526. eszt. Békésmegye főispánja volt.

Második korszak 1566—1717. eszt. Ezen idő alatt Csaba többnyire török járom alatt nyögött, s a folytonos háboruk alatt annyira elpusztult, hogy midőn a török innen elüzetett és a megye magát ujra szervezte, az 1716. eszt. megyei összeirás itt csak 22 reformált vallásu magyar családot talált, kik földalatti kunyhókban laktak, baromtenyésztéssel foglalkoztak, itató kútjok ott volt, hol most az evang. nagy templom áll s összes vagyonuk, az akkori becsár szerint 605 ftot ért.

Harmadik korszaka Csabának az 1717. évvel kezdődik, melyben a mostani tót lakosok elei Hont, Zólyom, Gömör, Pest, kivált pedig Nógrádmegyékből kezdtek leszállingózni s akkori földesur, Harruckern János György által, részükre szabad vallásgyakorlat biztositatván, a következő években e vidéket rajként ellepték. Azóta a lakosság száma, mondhatni amerikai arányban növekedett, nevezetesen:

1716. eszt. volt Csabán	110	lélek,
1745. „ „ „	2740	„
1798. „ „ „	10,692	„
1810. „ „ „	13,826	„
1816. „ „ „	17,128	„
1836. „ „ „	21,757	„
1857. „ „ „	26,705	„
1865. év végén „	30,892	„

kik közt 23 ezer ágostai hitv. evang., a többi r.-katholikus, egyesült és nemegyesült ó-hitü és zsidó. A lakosság nagyobbrészt földmiveléssel foglalkozik s vallásosságban, szorgalomban, erkölcsösségben ritkitja párját. A körülfekvő csanád-, csongrád- és aradmegyei terjedelmes pusztákat nagyrészt csabaiak munkálják, sőt munka után a csabai elmegy még a határőrző vidékekre is. Megyei börtönben csabai embert látni ritkaság. Rablás, lopás, gyilkolás Csabán fölötte ritkán fordul elő.

Csabának határterülete 86,074 hold, vagyis m. e. 6 □ mérföld. A hozzátartozó fövényesi, vandháti, veszei, gertai, mező megyeri, szentmiklósi, kondorosi, csákói, csorvási, soproni, gerendási és kerekegyházi puszták és birtokrészek, a török berontása előtt, mind megannyi faluk voltak. Sok helyütt még most is meglátszanak a régi épületeknek — templomoknak, zárdáknak, kastélyoknak — nyomai, s régi pénzek, edények, fegyverdarabok ásatnak ki.

A vidék egészséges voltát bizonyitja különösen az, hogy itt, ily nagy tömegben, ragály ritkán fordul elő s a lakosok életfonala jó hosszura szokott nyulni. 70 éves ép egészséges, munkabiró férfiakat, 50 éves házasokat látni, itt épen nem ritkaság.

Az evang. egyház három utolsó évi anyakönyvében 80 oly egyén fordul elő, kik 40—64 évet éltek első házasságban. Átalában pedig 1728. év óta 185 egyén élt 90 éven fölül, kik közt volt 115, 12 [illegible], sőt 135 éves is.

A város minden tekintetben mindinkább előhalad. Diszére szolgál, sok köz- és magánlakon kivül, az emeletes városház, a r.-katholikus, nemegyesült ó-hitü, zsidó, és két ágostai hitv. evang. templom. Ez utolsók közül a kisebben ünnep- és vasárnaponkint magyarul tartatik az istenitisztelet; az átellenben levő nagy templom pedig, mely 200 ezer pftba került, az alföldi síkságon a legmagasabb tárgy, a birodalomban legnagyobb ev. templom, s benne nyolcz ezer hallgató elfér.

A csabai határ az alföld legtermékenyebbjei közé tartozik. Tiszta buzát évenként m. e. 300 ezer p. mérőt terem. A dohány m. e. 300 ezer, a csabai nők által szőtt és eladatni szokott zsákvászon pedig évenként több mint 12 ezer ftot behoz.

Mulató helye a lakosságnak az ó temetőből kertté átalakitott ugynevezet Széchenyiliget, mely nyári szinházul is használtatik. Van továbbá Csabán gőzmalom, gőzfürdő, 12 ágygyal ellátott gözkórház, két kisdedóvó, 18 népiskola, egy leánynövelde, egy felsőbb polgáriskola, egy négyosztályu algymnasium, nemkülönben 150 részvényest számláló kaszinó és 330 tagból álló népkör az első másfélezer kötetből álló könyvtárral. Lakosai közt alig van, ki magyarul ne beszélne. A gazdagabbak rendesen a körülfekvő magyar helyekre adják gyermekeiket cserébe, hogy magyarul megtanuljanak.

Az 1858-ban megnyilt tiszai vaspálya mind anyagi, mind szellemi tekintetből Csaba előhaladását tetemesen előmozditotta s ha még a szegedváradi, amazt Csaba mellett keresztben átszelendő vasut létre jő, melynek előmunkálatai még 1863. évben elkészültek: akkor Csabának, mint a magyar alföld legvirágzóbb városai egyikének, jövője biztositva van.

Megemlitjük még, hogy a békési gazdasági egyesület Csabán tartja gyüléseit, állatkiállitásait, lóversenyeit; hogy Csabán van 16 holdnyi, mindinkább virágzásnak induló s egy műkertész vezetése alatt álló gyümölcs- és gazdasági kertje és hogy a f. év őszén a magyarhoni ágostai hitvallásuak egyeteme Csabán tartandja egyházi gyámoldai közgyülését *).

*) A közelebb megjelent ily czimü munka után: „Békés-Csaba mezővárosa hajdanáról s mostani állapotjáról értekezett *Haan* Lajos, evang. lelkész.“ Pest, 1866. Osterlamm Károly bizománya.

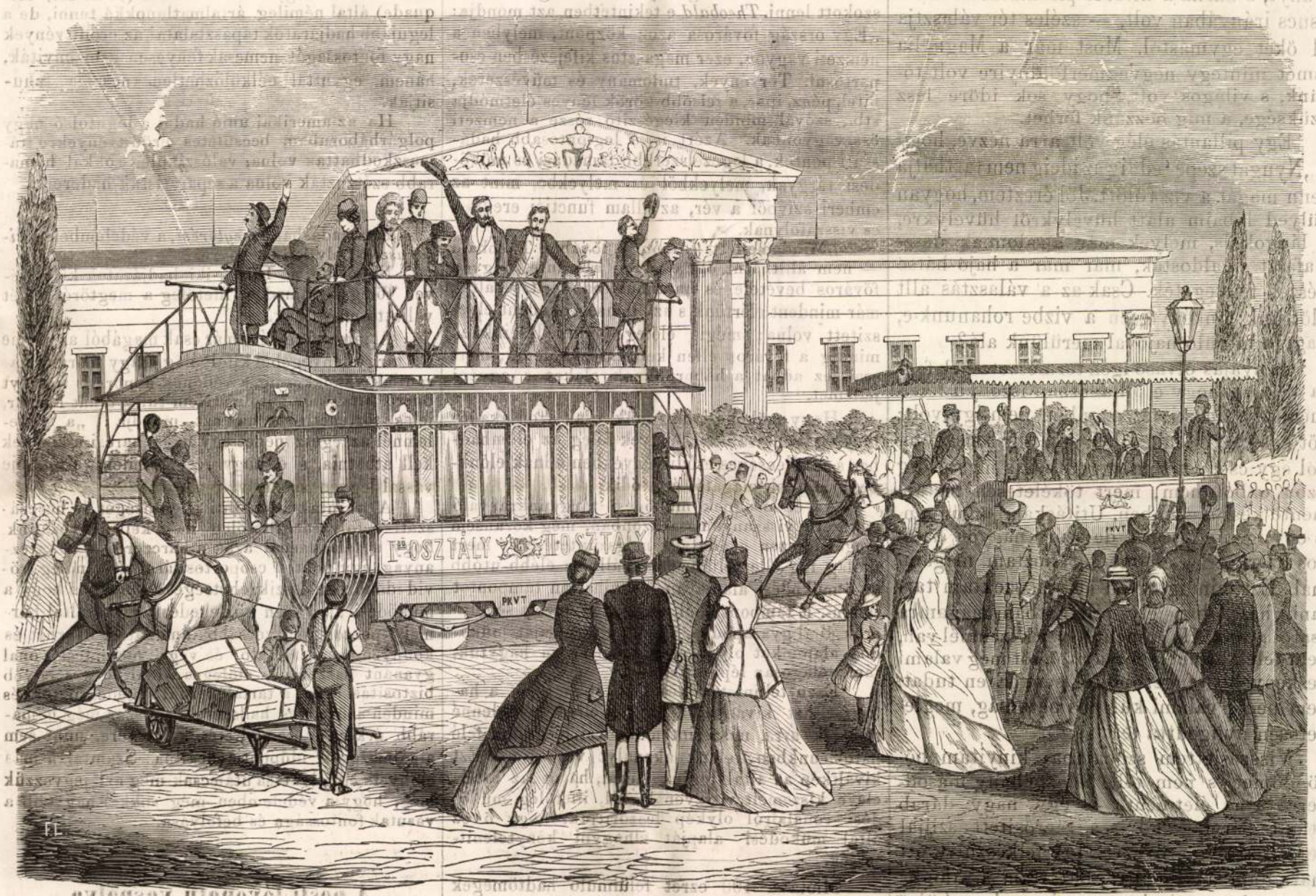

A pesti lóvonatu vaspálya.

 Vas. Ujs. 1866.

Gömörmegyei vázlatok.

II. A ráhói régi várkastély.

Ha Rimaszombatból a Rima folyón átvezető hidon észak felé ama fejérlő mészhegyek felé fordulunk, melyeknek sötét fenyvesei között pisztrángokban dus csermelyek csörgedeznek: jobbra északkelet felé a felső-garamvölgyi kopárhegyek között a Mátyás király vadászatairól ismeretes fölséges *Királyhegy* (Králová hola), innen rajta az elragadó kilátásu *Kukashegy* (Kohut) s még közelebb hozzánk a gömörmegyei iparnak már századok óta nyers anyagot nyujtó *Vashegy* (Zseleznik) s végre balra északnyugot felé a hegyi jegeczeket (Berg-Kristalle) és aranynak nyomait tartalmazó, szép bükkfa-erdőkkel benőtt *Szinecz*-hegy kötik le szemeinket. Az előttünk elnyuló széles völgyön s ellapuló magaslatain pedig, alig egy □ mfdnyi területen, gyümölcsösökbe borult *tiz* kisebb nagyobb falu tornyai emelkednek ki, környezve buja rétek és kaszálók, s jó termőföld határaitól.

Békés-Csaba főpiacza.

Észak felé haladva, legelőször *Cserencs* nevü falut érjük, hol magas dió- s almafák sürüjéből, tiszta kis házikók soraiból emelkedik a falu temploma. Jobbra egy magaslaton fekszik *Felső-Pokorágy*, a viszontagságos életü s nehány évvel ezelőtt Londonban meghalt magyar tábornok, *Kmety* György születési helye, hol atyja ev. lelkész volt. Balra esik *Orlai-Török*, az Orlay-család törzshelye, melynek egyik ivadéka e század első negyedében Odesszában mint orosz polgári kormányzó működött. Tovább menve érjük *Alsó-Szkálnok* helységet, melynek egyik emeletes házában már e század elején egy hires könyvtár s olvasó egyesület létezett, s mely utóbbinak tagjai (különösen Schramko Pál, Kubinyi Péter, Holko Mátyás stb.) valóságos kis tudós társaságot képeztek s innen küldtek ki számos jeles tudományos munkálatot, különösen az iskolai rendszer tökéletesitésére s átalában a szellemi munkásság felébresztésére. E férfiak emléke még most is kegyelettel ápoltatik e vidék lakossága között.

Szkálnok közelében *Maginhrad* romjai alatt a trachyt-rétegek omladékaiban a pálma-törzsök alakjában előforduló közönséges vagy *viasz-opál* vonja magára a természetbuvárok figyelmét.

A lakosok ez opált *hollótéjnek* (havranovo mlieko) nevezik. Átalában ezen hegyoldal vulkáni alakzatában igen sok kövület találtatik, s az innen mintegy $^3/_4$ órányira a hegy oldalán fekvő *Kraszkó* falu temploma nagyobbára megkövült fából épittetett.

Szkálnoktól mintegy félórányira északnyugot felé, a Rima folyó jobb partján emelkedő magaslaton, három kis dombról nyájasan üdvözli az utazót *Ráhó* helység három nagyobbszerü épülete. Az egyik a falu északi végén a Kende-család csinos falusi laka, a másik a mellékelt rajzunkon látható régi várkastély, a harmadik az ev. templom, karcsu tornyával. A szorgalmas és iparos lakosságnak elszórt kis házai itt is terjedelmes gyümölcsfák csoportozatai közül kandikálnak ki.

A régi várkastély egykor a Jákóffy család birtoka volt s a köznép közt elterjedt rege szerint Mátyás király itt szokott megszállani, valahányszor az uralkodói gondok felejtése végett e vidékre jött vadászni. A földmivelő nép között az igazságos és leereszkedő király emléke még ma is él. A ráhói, várgedei s ajnácskői lakosok között élő szóhagyomány szerint itt történt volna azon emlékezetes esemény, hogy a jobbágyaikkal embertelenül bánt földesurakat a király szántásversenyre szólitotta fel, mely alkalommal az urakkal együtt ő maga is tartotta az eke szarvát s tanulságos leczkét adott a földmivelés nehéz munkájáról a földesuraknak, kik lelkendezve dültek ki mellette a szokatlan nagy fáradságtól. (Hasonló tényre vonatkozik Garay János balladája: „Mátyás király Gömörben.“)

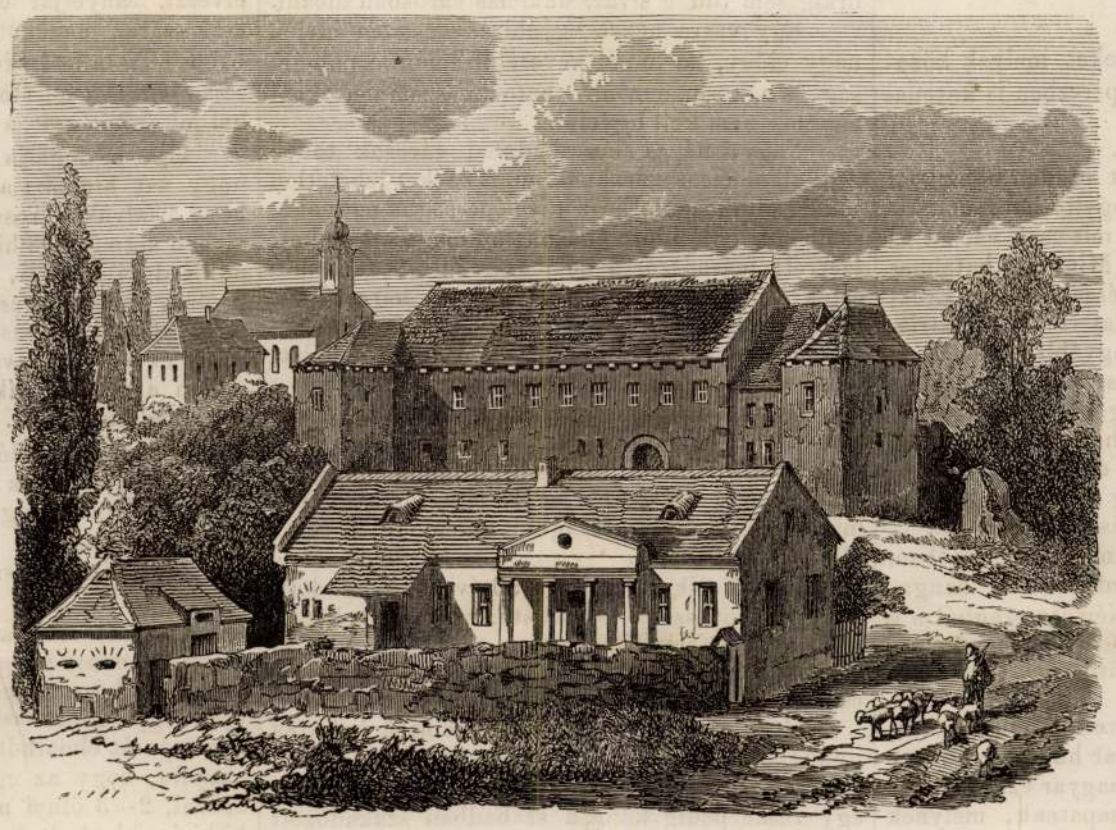

Gömörmegyei vázlatok: II. Ráhói vár. — *(Myskovszky rajza.)*

A várkastély története különben homályba van burkolva.

Ugy látszik, hogy a XIV.—XV-dik században a szelid muzsák is tanyát ütöttek benne, a mit szintén Mátyás király buzgalmának lehetett nagy részben köszönni, a ki a tudományoknak s tudósoknak nagy barátja volt. Az udvarában megfordult urak ott megizlelvén a tudományos szellemet, később otthoni birtokaikon szintén iskolákat alapitottak. A földesurak példáját azután a felsővidéki városok is követték, ugy hogy lassanként a tudomány és müveltség iránti szeretet, a mivelt emberek iránti kegyelet a nép minden rétegeiben elterjedett. A történelemből tudjuk, hogy Felső-Magyarország számos kisebb helységében is hajdan szépen virágzó iskolák léteztek, melyeknek a későbbi mostoha idők még nyomait is eltörölték. Ily jelesebb iskolák voltak régenten Bánóczon, Berzeviczén, Biczén, Csepregen Füleken, Galgóczon, Görgőn, Illaván, Kis-Örön (Nehre, Szepesm.) Osgyánban, Radványban, Vág Beszterczén stb. stb.

Mivé fejlődhetett volna ez a szép Magyarország, ha a szépen megindult kulturai fejlődés akadálytalanul tovább folyhatott s utjába nem állott volna török, német és saját keblünkbeli ezer meg ezer viszontagság! *Kp.*

Életképek háborus országokból*).

I.

Az embert nemcsak az ágyuk dörrenése s a csatazajba vegyülő sebesültek halálhörgése, nemcsak százezrek kétségbeesett küzdelme érdekli. A golyózápor nem feledteti az anyák hulló könyeit, s vannak dolgok, melyeket a történet komoly muzsája fáklyájával meg nem világit. Feledjük egy kissé Klió tollának megdöbbentő rajzait; forduljunk az országok belső életéhez, tekintsük meg a zürzavart, mely a háboru előtt szilaj rendetlenséggel jelentkezett mindenfelé; távirati tudósitások izgalmas rövid szavai helyett merüljünk csöndes szemlélődésekbe.

Ausztria a háboru előtt való napokban, Ausztria a háboru alatt: — ez életképeknek gazdag anyagot szolgáltat, s talán a közönség érdekeltségét is lekötheti egy kissé. Nem csöndes pásztori élet, nem idylli költemény ez; az illatos mezők ma már csak ábrándos ifju lányokat foglalkoztatnak; a mostani időnek a bomlott emberi kedély rohamos játéka, a mozgalmak ezer változatossága kell.

Meg ne ijedjen az olvasó, hogy e sorok igénytelen irója ily nagy igényeket költ. Szellemdus emberek társaságából jövök, s legtöbbször arról beszélek, a mit tőlük hallottam, illetőleg olvastam. Különösen egy hires német ujságnak sokat köszönhetek; a többek közt ennek levelezőjével is utazzuk keresztül Csehországot.

Csehország a háboru előtt s a háboru alatt még inkább, egy roppant táborhoz hasonlitott; hegyen-völgyön a messze riadó harczi trombita szilaj harsogása zendült, és zendül vissza.

Vaspályák, országutak és gyalog ösvények bevonuló szabadságos katonáktól voltak ellepve. A különböző hadtestek emberei rendkivüli gyorsasággal vonultak egybe.

Kik meg sem álmodták, hogy valaha még a császári lobogók alatt fognak szolgálni, fel lőnek riasztva a családi tüzhelyről, hogy polgári ruháikat katonai kabáttal cseréljék föl.

Hány nyugodt család élete lőn örökre feldulva a nagy birodalomban; messze völgyek rejtett kunyhóiban hány forró könyet hullat az anya, a feleség, a testvér vagy a szerelmes szivvel epedő kedves.

Mért festeném le a bucsu nehéz pillananát; mért rajzolnám azok keservét, kiknek övéik a halál harczába távoztak! Nincs talán ember, ki a közelmult napokban hasonlónak tanuja ne lett volna.

De vannak, kik könnyü szivvel, nevetve s énekelve távoznak; sőt többször hall az ember szilaj katonadalt, mint fájdalmas sohajt.

Csehország nemzetgazdászati állapota jelenleg oly kedvezőtlen lábon áll, hogy csaknem mindenütt pihen a kereskedés és forgalom; sok gép-

*) A „Háborukönyv“ legközelebb megjelent I. füzetéből.

tulajdonos megszüntette, vagy csekélyebb mérvben folytatja működését; minek következtében az erőteljes munkás nép ezrenkint kénytelen tétlenül heverni. Ez emberek örömmel távoztak most a harcz terére, s a szabadságosok, kik otthon már élelmüket sem tudták megszerezni, valamint mások, kik az éhséghez állván közel, önkéntesek gyanánt siettek a zászlók alá, hálásak, hogy étkezést és ruhát kaphatnak.

Mily különböző alkatrészekből áll az osztrák hadsereg, erről az ember mindenütt meggyőződhetett, a hol csak a számtalan szabadságossal összejöhetett.

Magyar, cseh és olasz nyelvet hallánk mindenfelé; ellenben német szót minél kevesebbet.

A porosz háboruban kétségkivül magyar, és cseh és olasz katonákat állitának a legelső csatasorba; legalább a poroszokat nem vádolhatja a lelkiismeret, hogy „német testvéreikre“ lövöldöznek.

Ausztria sváb és szász barátjainak, kik sirva panaszkodtak a „német testvérek“ egymás ellen folytatott véres összeütközéseiről, mindenekelőtt azon jóakaratu tanácsot lehet adni, ha az osztrák hadtesthez akarnak csatlakozni, lássák el magukat magyar, olasz, cseh, szlovák és horvát szótárakkal, mert különben abba a szomoru helyzetbe jutnak, hogy meg nem értik „német testvéreik“ üdvözletét.

A ki alapos tanulmányt akar szerezni arról a themáról, hogy az asztriai birodalom átalában, mennyi különböző elemből áll, s ez elemek egymással néha mennyire nem rokonszrnveznek; annak egy-egy élénk vaspályaudvarnál bőséges alkalma nyilik a tapasztalásra.

Sohasem lát az ember különböző népfajból álló osztrák katonákat egymással beszélgetni; külön csoportokban, egymástól lehető távol állanak.

Különösen az olaszok, a mennyire csak a körülmények engedik, minden közlekedést távol tartanak maguk s az előttük annyira antipathikus csehek között.

Feltünő azonfelül az a szántszándékos tájékozatlanság, kivált az altisztek egy részénél, az egyes hadcsapatok nevét illetőleg. Pedig néha hetekig állomásoznak egy helyen, ugyanazon brigade-dal és divisióval.

E tekintetben nagy a különbség kivált a franczia hadsereggel szemközt, kik mindnyájan egy népből vannak alkotva, s ugyanazon nemzeti érzület által lelkesittetnek.

II.

Nézzünk meg egyes helyeket, melyek közelében, vagy épen falai közt e perczben is katonai mozgalmak történhetnek.

Közel találjuk Teplicz-et.

E hires fürdőt a természet minden bübájával fölkesitette; a viz áldásos gyógyitó hatalmán kivül, minden föltalálható itt, a mit csak várhat az ember valamely kedves tájtól. Mint egy hatalmas sziklafal emelkedik mögötte északfelől az Érczhegység, ledönthetlen határfalat vonva Ausztria, Szászország s Németország egyébb részei közé. Kevés természetes határ van szilárdabb, mint ez itt, Csehország és Szászország közt. Szászország felől oly csöndesen emelkedik, hogy az ember alig veszi észre; Csehország felől ellenben oly hirtelen esik lefelé, hogy aránylag nem nagy magassága daczára, nagyszerü kilátással kinálkozik.

Tepliczben, mint minden más cseh-fürdőben, természetesen nagyon nyomott volt a hangulat. Legtöbb vendége északi Németországból s a poroszokból telik ki; ezek közül azonban csak olyanok jöttek el, kiknek a fürdő nélkülözhetlen szükségesség volt

Tepliczben — irta egy levelező, épen a „hesseni választó fejedelem“ magyar huszárezredének katonai zenekara játszott. E magyar ezred egyike azon derék, könnyü lovascsapatnak, melynek látására öröm tölti el a katona szivét. A zenekar azon müvészettel játszott, a mi az osztrák zenekarokat Európaszerte leghiresebbekké tevé; de a női közönség, bár más időben a sétányon tolongani szokott, most már nem igen jelent meg ott. Az elegáns női közönség helyett a nagyrészt gazdag tepliczi zsidóság lepte el a tért. A zsidónők azon privilegiuma, mely öszhangtalan tarka ruhák hordásában áll, itt is láthatólag érvényesült.

Vannak csodaszép zsidóleányok, de eleganst látni közöttük, bár ruhájuk gazdag szövete a legelső divatkereskedésből kerül ki, és ékszereik értéke ezreket haladjon meg, — teljes lehetetlen.

Teplicz főként a sebesült katonák fürdőhelye; a harczosok itt keresnek gyógyulást vagy enyhületet. Itt alkalom van emlékezni a sok, fájdalmas sebre, melyet a háboru okoz. Ha a Rákóczy-induló fölébreszti a huszárok szivében a harczvágy lángját, elég egy tekintetet vetnie azon halvány, szenvedő emberekre, kik többnyire tavasz-korukban, mankóra támaszkodva, akaratlanul is békés hangulatot költenek a kedélyben.

Sajátságos dolog az a háboru; egyfelől elragadó jeleneteket, másfelől nagyon szomoru vonásokat nyujt.

A porosz és osztrák sebesült tisztek, kik ez időben a tepliczi fürdőben kerestek gyógyulást, külön csoportokban állanak és egymáshoz soha sem közelegnek.

Vannak, kik e sebeket az 1864-ki csatamezőn, midőn a közös ellenség ellen, látszólag közös czélért egymás mellett harczolva kapták, s most mégsem csatolja őket egymáshoz semminemü pajtás érzelem. A mély szakadás, mely Ausztria és Poroszország között keletkezett, kicsiben itt is észrevehető.

Teresienstadt is élénk képét adja a háborus világnak; nehány héttel ezelőtt a széles árkolaton, tisztek felügyelete alatt ezer még ezer röst cseh napszámos dolgozott. Kevéssel ezelőtt Teresienstadt még csak oly erősség volt, mely a hadi müszerek haladásával szemközt igen gyöngének mutatkozott, mert semmi külső erőditvénynyel nem dicsekedhetett.

Az uj munkálatok következtében jelentékeny erősség lett belőle.

Teresienstadt a vaspályától negyedórányira fekszik és pedig nagy sikság közepén. A vár, mely Csehországban Josephstadttal együtt legerősebb, József császár által a poroszok ellenében épittetett. Anyjának Mária Thereziának nevére nevezték el. Eddigelő még soha sem volt ostrom alá vetve. Ha az ember felé közeledik, soha sem hinné, hogy e várnak oly nagy jelentősége van, mert erődítvényei oly mélyen feküsznek, hogy alig láthatók. Ereje mindazáltal tagadhatlanul nagy, legalább osztrák tisztek állitása szerint.

Azonban a leitmericzi hegyek nem feküsznek tőle nagyobb távolságra, mint Alsensund Sonderburgtól, honnan 1864-ben a porosz vontcsövü ágyukkal nagy biztonsággal és sikerrel lövöldöztek.

A város maga egészen ujon és szabályszerüen van épitve; kicsiny terjedelmü, jelentéktelen s többnyire katonai épületekből áll. Csak nehány polgárház van benne, azok is általában a helyőrség pénzéből élnek. Ki nem kényszerül reá, egy óráig sem tud e sivár, unalmas városban időzni.

Egy várra nézve egyébiránt ostrom idején nagy előny, ha minél kevesebb benne a polgárság, s a kormányzónak katonai szempontoknál egyébre nem kell ügyelnie.

Nagy, népes kereskedelmi városok többé nem alkalmasok váraknak, mert ezeket lehetetlen sokáig oltalmazni. Először is népességük nagyobb, semhogy kellő időre elláthassák magukat élelmiszerrel; másodszor a bombázás által sok millió érték van kitéve végveszélynek, és harmadszor minden kormányzó félhet, hogy az éhező, nagyszámu alsó osztály föllázad, s a külső mellett belső ellenséggel is kell küzdenie.

Ily kellemetlenségnek Teresienstadt nincs kitéve.

Ezenfelül a vár helyzeténél fogva is nagyon fontos, mert egyrészről az Elbére támaszkodik, másrészről a Szászországból támadható betörés ellen Prágát fedezi.

Meglátszik rajta, hogy 50 év óta nyugodott. Több sétány széles lombozatu, vén fáját a kapuk elől a főtérre vitték, s néhány száz lépésnyire az utolsó külmunkálattól, magas kőfallal körülvett csöndes temető feküdt.

Most már nem fogják kimélni a halottak nyugalmát!

A hadgyakorlat folyt éjjel-nappal. A lakosok egy része pedig künn a szabadban szakadozott nyergek és tüzérszerszámok igazgatásával volt elfoglalva.

Az egyetlen türhető s meglehetős kicsiny szállodában nagy élénkség vala; minden nemü és rangu tisztek jártak benne le és föl. Természetesen nagy az izgatottság, a várakozás. Harczias hangulat töltött el minden embert.

Maga Leitmericz, mely tőle egy negyedórányira fekszik, s mely oly barátságosan nyulik el az Elbe partjain, — most már e vár védelmi körébe vonatott.

E város nagyobb, élénkebb is, mint Teresienstadt, magas dombon fekszik, mögötte az Elbe szokatlan szélességben zuhog el. Régente élénk forgalom, kiváltképen nagy hajózás központja volt e hely. Most azonban miden kereskedés szünetel. Benn a városban, valamint környékén is meglehetős tiszta német nép lakik; csak itt-ott akad egy-egy cseh közöttük.

Leitmericz környékén több halmot árkoltak el, és az Elbe egyik kis szigetét egy nemévé a hidfőnek alakitották.

Valóságos kár azokért a szép vén fákért, melyek e miatt a fejszék csapásai alatt hullottak le.

Beláthatlan hosszu sorba nyomultak ide a liszttel, pálinkával, kenyérrel és borral, s minden egyéb élelmi-szerrel terhelt szekerek.

A vár főterén a magyar pusztákról hajtott nagy, hosszuszarvu ökrök százával keresgélték az itt-ott mutatkozó gyepet; a kis terjedelmü hely nagy részt kaszárnyákból, s más katonai épületekből álló utczáin folyvást sürgött-forgott a tarka-vegyületü katonaság.

A negyedik hadcsapatból, hét ujoncz cseh zászlóalj képezi Teresienstadt helyőrségét, mig a többiek a nagy müködő hadtesttel egyesültek.

A cseh vaspályákon éjjel-nappal robogtak és robognak az emberek végtelen hosszu csapatban a gőz repülő szárnyain.

Alig foghatja fel az ember, hogy tudtak régen, mikor még a gőzkocsik s a telegráfok hatalmas segédeszköze hiányzott, egy-egy nagy hadcsapatot concentrálni! Akkor lassan haladtak, s beszállásolással terhelték a lakosokat; a mellett maguk a katonák roppant fáradalmat állottak ki. Milánóból Bécsen keresztül Pestre jönni, hajdan több hónap telt belé; most a behivott cseh vadászok három nap alatt Veronában vannak. Vajon rövidebb időt igényel-e most a háboru? Valószinüleg! s e valószinüség mellett szól az 1859-ki háboru, midőn nehány hét alatt négy nagy csatát vivtak. — Igaz azonban, hogy az északamerikai polgárháboru, bár ott a vaspálya s a gőzerő sokkal fejlettebb, mint nálunk, négy hosszu évig tartott. A lefolyt első csehországi hadjárat gyorsasága azonban minden várakozást felülmult.

(Vége következik.)

A Tisza vidéke és csatornáztatása.

A Tisza vidéke Zahara jellemeit kezdi felölteni. Kopasz föld, sivatag homok, hetek óta égő rétek, toronymagasságra emelkedő porörvények, forgószelek, aztán egy zivatar, mely a nap fényét elveszi, tányérját elvörösiti, de esőt nem hoz, csak száraz homokot. Most: ez fővonása a „délibábos“ Tisza mellékének. (Egy ily zivatar részletesen leiratott a „Hon“ 160. számában, Biharból, hol jul. 5-kén esőt is hozott, de Szabolcsban nem.)

Ugy csalogatja a délibáb füstje a szemet, hogy azt hinnők: a Tisza kiáradt, kiöntött, — hogy a falvak, városok, erdők és üres keresztek vizben usznak. De hiányzanak a folyó s réti vizek milliárdnyi lakosai, a tollas szárnyasok, a vad kacsák, ludak, szárcsák, bibiczek, gólyák stb. stb., és tollatlan szárnyasok, t. i. a halak, melyekben a Tisza és melléke tavai Európában, az öreg Európában a magyar síkföld uj területén, leginkább bővelkedtek ezelőtt.

Hiányzanak a lég és viz népei itt, mig mindinkább bővelkednek Nyugat-Európa folyamaiban, mert: Magyarország az idők viharos járása alatt megöregedett, mig Európa nyugati része egy jobb sors közrehatása következtében mindinkább megifjodott.

És még sem panaszkodik a magyar ember. Ki tudna ennyi bajon segiteni? mondja — s igaza van: ha a bécsi kincstár összes értéke nem több, mint egy-egy tavaszi esőé, és — az eső egész tavaszon át elmaradt, sőt elmaradt már évek óta, annyira, hogy az egykor népes tavak fenekén ásóval, 2—3 ölnyi mélyben sem lelünk vizet . . . ki birja felszámitni a haza veszteségét? ki birná fedezni a nép szükségeit? kivált épen azon kincstárból, mely hasonló szárazságban s létveszélyben sinlődik!

Pedig mind ez egész máskép állana, ha a kis ember az ő gyarlóságának érzetében és a viharos idők előérzetében felfogta s szétvezette volna a Tisza mellékfolyóit s vidéke tavait: Naménytól Gyomáig (mint az a „Hon“ hasábjain több izben előadatott), melynek már terve is elfogadtatott, csak a terv kivitele hiányzik.

Ki Szabolcs-, Bihar-, Szatmármegyét csak *Görög* térképéből ismerné s fel akarná keresni p. o. Szabolcsmegyét: hasztalan járná be ennek síkjait, nem ismerne reá. Pedig Görög térképe jó

Gömörmegyei vázlatok.

II. A ráhói régi várkastély.

Ha Rimaszombatból a Rima folyón átvezető hidon észak felé ama fejérlő mészhegyek felé fordulunk, melyeknek sötét fenyvesei között pisztrángokban dus csermelyek csörgedeznek: jobbra északkelet felé a felső-garamvölgyi kopárhegyek között a Mátyás király vadászatairól ismeretes fölséges *Királyhegy* (Králová hola), innen rajta az elragadó kilátásu *Kakashegy* (Kohut) s még közelebb hozzánk a gömörmegyei iparnak már századok óta nyers anyagot nyujtó *Vashegy* (Zseleznik) s végre balra északnyugot felé a hegyi jegeczeket (Berg-Kristalle) és aranynak nyomait tartalmazó, szép bükkfa-erdőkkel benőtt *Szinecz*-hegy kötik le szemeinket. Az előttünk elnyuló széles völgyön s ellapuló magaslatain pedig, alig egy □ mfdnyi területen, gyümölcsösökbe borult *tiz* kisebb nagyobb falu tornyai emelkednek ki, környezve buja rétek és kaszálók, s jó termőföld határaitól.

Észak felé haladva, legelőször *Cserencs* nevü falut érjük, hol magas dió- s almafák sürüjéből, tiszta kis házikók soraiból emelkedik a falu temploma. Jobbra egy magaslaton fekszik *Felső-Pokorágy*, a viszontagságos életü s nehány évvel ezelőtt Londonban meghalt magyar tábornok, *Kmety* György születési helye, hol atyja ev. lelkész volt. Balra esik *Orlai-Török*, az Orlay-család törzshelye, melynek egyik ivadéka e század első negyedében Odesszában mint orosz polgári kormányzó működött. Tovább menve érjük *Alsó-Szkálnok* helységet, melynek egyik emeletes házában már e század elején egy hires könyvtár s olvasó egyesület létezett, s mely utóbbinak tagjai (különösen Schramko Pál, Kubinyi Péter, Holko Mátyás stb.) valóságos kis tudós társaságot képeztek s innen küldtek ki számos jeles tudományos munkálatot, különösen az iskolai rendszer tökéletesitésére s átalában a szellemi munkásság felébresztésére. E férfiak emléke még most is kegyelettel ápoltatik e vidék lakossága között.

Szkálnok közelében *Maginhrad* romjai alatt a trachyt-rétegek omladékaiban a pálma-törzsök alakjában előforduló közönséges vagy *viasz-opál* vonja magára a természetbuvárok figyelmét.

A lakosok ez opált *hollótéjnek* (havranovo mlieko) nevezik. Átalában ezen hegyoldal vulkáni alakzatában igen sok kövület találtatik, s az innen mintegy $^3/_4$ órányira a hegy oldalán fekvő *Kraszkó* falu temploma nagyobbára megkövült fából épittetett.

Szkálnoktól mintegy félórányira északnyugot felé, a Rima folyó jobb partján emelkedő magaslaton, három kis dombról nyájasan üdvözli az utazót *Ráhó* helység három nagyobbszerü épülete. Az egyik a falu északi végén a Kende-család csinos falusi laka, a másik a mellékelt rajzunkon látható régi várkastély, a harmadik az ev. templom, karcsu tornyával. A szorgalmas és iparos lakosságnak elszórt kis házai itt is terjedelmes gyümölcsfák csoportozatai közül kandikálnak ki.

A régi várkastély egykor a Jákóffy család birtoka volt s a köznép közt elterjedt rege szerint Mátyás király itt szokott megszállani, valahányszor az uralkodói gondok felejtése végett e vidékre jött vadászni. A földmivelő nép között az igazságos és leereszkedő király emléke még ma is él. A ráhói, várgedei s ajnácskői lakosok között élő szóhagyomány szerint itt történt volna azon emlékezetes esemény, hogy a jobbágyaikkal embertelenül bánt földesurakat a király szántásversenyre szólitotta fel, mely alkalommal az urakkal együtt ő maga is tartotta az eke szarvát s tanulságos leczkét adott a földmivelés nehéz munkájáról a földesuraknak, kik lelkendezve dültek ki mellette a szokatlan nagy fáradságtól. (Hasonló tényre vonatkozik Garay János balladája: „Mátyás király Gömörben.“)

Békés-Csaba főpiacza.

A várkastély története különben homályba van burkolva.

Ugy látszik, hogy a XIV.—XV-dik században a szelid muzsák is tanyát ütöttek benne, a mit szintén Mátyás király buzgalmának lehetett nagy részben köszönni, a ki a tudományoknak s tudósoknak nagy barátja volt. Az udvarában megfordult urak ott megizlelvén a tudományos szellemet, később otthoni birtokaikon szintén iskolákat alapitottak. A földesurak példáját azután a felsővidéki városok is követték, ugy hogy lassanként a tudomány és müveltség iránti szeretet, a mivelt emberek iránti kegyelet a nép minden rétegeiben elterjedett. A történelemből tudjuk, hogy Felső-Magyarország számos kisebb helységében is hajdan szépen virágzó iskolák léteztek, melyeknek a későbbi mostoha idők még nyomait is eltörölték. Ily jelesebb iskolák voltak régenten Bánóczon, Berzeviczén, Biczén, Csepregen Füleken, Galgóczon, Görgőn, Illaván, Kis-Örön (Nehre, Szepesm.) Osgyánban, Radványban, Vág Beszterczén stb. stb.

Mivé fejlődhetett volna ez a szép Magyarország, ha a szépen megindult kulturai fejlődés akadálytalanul tovább folyhatott s utjába nem állott volna török, német és saját keblünkbeli ezer meg ezer viszontagság! *Kp.*

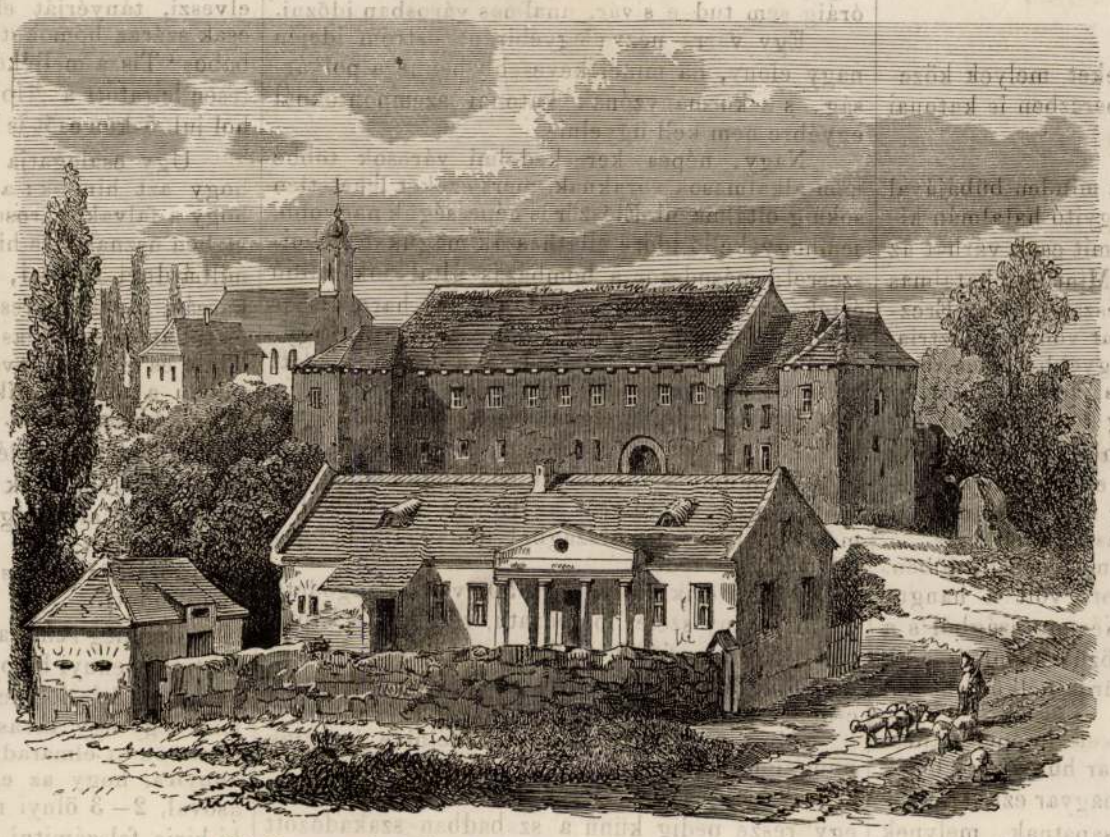

Gömörmegyei vázlatok: II. Ráhói vár. — (*Myskovszky* rajza.)

Életképek háborus országokból*).

I.

Az embert nemcsak az ágyuk dörrenése s a csatazajba vegyülő sebesültek halálhörgése, nemcsak százezrek kétségbeesett küzdelme érdekli. A golyózápor nem feledteti az anyák hulló könyeit, s vannak dolgok, melyeket a történet komoly muzsája fáklyájával meg nem világit. Feledjük egy kissé Klió tollának megdöbbentő rajzait; forduljunk az országok belső életéhez, tekintsük meg a zürzavart, mely a háboru előtt szilaj rendetlenséggel jelentkezett mindenfelé; távirati tudósitások izgalmas rövid szavai helyett merüljünk csöndes szemlélődésekbe.

Ausztria a háboru előtt való napokban, Ausztria a háboru alatt: — ez életképeknek gazdag anyagot szolgáltat, s talán a közönség érdekeltségét is lekötheti egy kissé. Nem csöndes pásztori élet, nem idylli költemény ez; az illatos mezők ma már csak ábrándos ifju lányokat foglalkoztatnak; a mostani időnek a bomlott emberi kedély rohamos játéka, a mozgalmak ezer változatossága kell.

Meg ne ijedjen az olvasó, hogy e sorok igénytelen irója ily nagy igényeket költ. Szellemdus emberek társaságából jövök, s legtöbbször arról beszélek, a mit tőlük hallottam, illetőleg olvastam. Különösen egy hires német ujságnak sokat köszönhetek; a többek közt ennek levelezőjével is utazzuk keresztül Csehországot.

Csehország a háboru előtt s a háboru alatt még inkább, egy roppant táborhoz hasonlitott; hegyen-völgyön a messze riadó harczi trombita szilaj harsogása zendült, és zendül vissza.

Vaspályák, országutak és gyalog ösvények hevonuló szabadságos katonáktól voltak ellepve. A különböző hadtestek emberei rendkivüli gyorsasággal vonultak egybe.

Kik meg sem álmodták, hogy valaha még a császári lobogók alatt fognak szolgálni, fel lőnek riasztva a családi tüzhelyről, hogy polgári ruháikat katonai kabáttal cseréljék föl.

Hány nyugodt család élete lőn örökre feldulva a nagy birodalomban; messze völgyek rejtett kunyhóiban hány forró könyet hullat az anya, a feleség, a testvér vagy a szerelmes szivvel epedő kedves.

Mért festeném le a bucsu nehéz pillananát; mért rajzolnám azok keservét, kiknek övéik a halál harczába távoztak! Nincs talán ember, ki a közelmult napokban hasonlónak tanuja ne lett volna.

De vannak, kik könnyü szivvel, nevetve s énekelve távoznak; sőt többször hall az ember szilaj katonadalt, mint fájdalmas sohajt.

Csehország nemzetgazdászati állapota jelenleg oly kedvezőtlen lábon áll, hogy csaknem mindenütt pihen a kereskedés és forgalom; sok gép-

*) A „Háborukönyv“ legközelebb megjelent I. füzetéből.

tulajdonos megszüntette, vagy csekélyebb mérvben folytatja müködését; minek következtében az erőteljes munkás nép ezrenkint kénytelen tétlenül heverni. Ez emberek örömmel távoztak most a harcz terére, s a szabadságosok, kik otthon már élelmüket sem tudták megszerezni, valamint mások, kik az éhséghez állván közel, önkéntesek gyanánt siettek a zászlók alá, hálásak, hogy étkezést és ruhát kaphatnak.

Mily különböző alkatrészekből áll az osztrák hadsereg, erről az ember mindenütt meggyőződhetett, a hol csak a számtalan szabadságossal összejöhetett.

Magyar, cseh és olasz nyelvet hallánk mindenfelé; ellenben német szót minél kevesebbet.

A porosz háboruban kétségkivül magyar, és cseh és olasz katonákat állitának a legelső csatasorba; legalább a poroszokat nem vádolhatja a lelkiismeret, hogy „német testvéreikre“ lövöldöznek.

Ausztria sváb és szász barátjainak, kik sirva panaszkodtak a „német testvérek“ egymás ellen folytatott véres összeütközéseiről, mindenekelőtt azon jóakaratu tanácsot lehet adni, ha az osztrák hadtesthez akarnak csatlakozni, lássák el magukat magyar, olasz, cseh, szlovák és horvát szótárakkal, mert különben abba a szomoru helyzetbe jutnak, hogy meg nem értik „német testvéreik“ üdvözletét.

A ki alapos tanulmányt akar szerezni arról a themáról, hogy az asztriai birodalom átalában, mennyi különböző elemből áll, s ez elemek egymással néha mennyire nem rokonszrnveznek; annak egy-egy élénk vaspályaudvarnál bőséges alkalma nyilik a tapasztalásra.

Sohasem lát az ember különböző népfajból álló osztrák katonákat egymással beszélgetni; külön csoportokban, egymástól lehető távol állanak.

Különösen az olaszok, a mennyire csak a körülmények engedik, minden közlekedést távol tartanak maguk s az előttük annyira antipathikus csehek között.

Feltünő azonfelül az a szántszándékos tájékozatlanság, kivált az altisztek egy részénél, az egyes hadcsapatok nevét illetőleg. Pedig néha hetekig állomásoznak egy helyen, ugyanazon brigade-dal és divisióval.

E tekintetben nagy a különbség kivált a franczia hadsereggel szemközt, kik mindnyájan egy népből vannak alkotva, s ugyanazon nemzeti érzület által lelkesittetnek.

II.

Nézzünk meg egyes helyeket, melyek közelében, vagy épen falai közt e perczben is katonai mozgalmak történhetnek.

Közel találjuk Teplicz-et.

E hires fürdőt a természet minden bübájával fölékesitette; a viz áldásos gyógyitó hatalmán kivül, minden föltalálható itt, a mit csak várhat az ember valamely kedves tájtól. Mint egy hatalmas sziklafal emelkedik mögötte északfelől az Érczhegység, ledönthetlen határfalat vonva Ausztria, Szászország s Németország egyébb részei közé. Kevés természetes határ van szilárdabb, mint ez itt, Csehország és Szászország közt. Szászország felől oly csöndesen emelkedik, hogy az ember alig veszi észre; Csehország felől ellenben oly hirtelen esik lefelé, hogy aránylag nem nagy magassága daczára, nagyszerü kilátással kinálkozik.

Tepliczben, mint minden más cseh-fürdőben, természetesen nagyon nyomott volt a hangulat. Legtöbb vendége északi Németországból s a poroszokból telik ki; ezek közül azonban csak olyanok jöttek el, kiknek a fürdő nélkülözhetlen szükségesség volt

Tepliczben — irta egy levelező, épen a „hesseni választó fejedelem“ magyar huszárezredének katonai zenekara játszott. E magyar ezred egyike azon derék, könnyü lovascsapatnak, melynek látására öröm tölti el a katona szivét. A zenekar azon müvészettel játszott, a mi az osztrák zenekarokat Európaszerte leghiresebbekké tevé; de a női közönség, bár más időben a sétányon tolongani szokott, most már nem igen jelent meg ott. Az elegáns női közönség helyett a nagyrészt gazdag tepliczi zsidóság lepte el a tért. A zsidónők azon privilegiuma, mely öszhangtalan tarka ruhák hordásában áll, itt is láthatólag érvényesült.

Vannak csodaszép zsidóleányok, de eleganst látni közöttük, bár ruhájuk gazdag szövete a legelső divatkereskedésből kerül ki, és ékszereik értéke ezreket haladjon meg, — teljes lehetetlen.

Teplicz főként a sebesült katonák fürdőhelye; a harczosok itt keresnek gyógyulást vagy enyhületet. Itt alkalom van emlékezni a sok, fájdalmas sebre, melyet a háboru okoz. Ha a Rákóczy-induló fölébreszti a huszárok szivében a harczvágy lángját, elég egy tekintetet vetnie azon halvány, szenvedő emberekre, kik többnyire tavasz-korukban, mankóra támaszkodva, akaratlanul is békés hangulatot költenek a kedélyben.

Sajátságos dolog az a háboru; egyfelől elragadó jeleneteket, másfelől nagyon szomoru vonásokat nyujt.

A porosz és osztrák sebesült tisztek, kik ez időben a tepliczi fürdőben kerestek gyógyulást, külön csoportokban állanak és egymáshoz soha sem közelegnek.

Vannak, kik e sebeket az 1864-ki csatamezőn, midőn a közös ellenség ellen, látszólag közös czélért egymás mellett harczolva kaptak, s most mégsem csatolja őket egymáshoz semminemü pajtás érzelem. A mély szakadás, mely Ausztria és Poroszország között keletkezett, kicsiben itt is észrevehető.

Teresienstadt is élénk képét adja a háborus világnak; nehány héttel ezelőtt a széles árkolaton, tisztek felügyelete alatt ezer még ezer röst cseh napszámos dolgozott. Kevéssel ezelőtt Teresienstadt még csak oly erősség volt, mely a hadi müszerek haladásával szemközt igen gyöngének mutatkozott, mert semmi külső erődítvénynyel nem dicsekedhetett.

Az uj munkálatok következtében jelentékeny erősség lett belőle.

Teresienstadt a vaspályától negyedórányira fekszik és pedig nagy sikság közepén. A vár, mely Csehországban Josephstadttal együtt legerősebb, József császár által a poroszok ellenében épittetett. Anyjának Mária Theréziának nevére nevezték el. Eddigelő még soha sem volt ostrom alá vetve. Ha az ember felé közeledik, soha sem hinné, hogy e várnak oly nagy jelentősége van, mert erődítvényei oly mélyen feküsznek, hogy alig láthatók. Ereje mindazáltal tagadhatlanul nagy, legalább osztrák tisztek állitása szerint.

Azonban a leitmericzi hegyek nem feküsznek tőle nagyobb távolságra, mint Alsensund Sonderburgtól, honnan 1864-ben a porosz vontcsövü ágyukkal nagy biztonsággal és sikerrel lövöldöztek.

A város maga egészen ujon és szabályszerüen van épitve; kicsiny terjedelmü, jelentéktelen s többnyire katonai épületekből áll. Csak nehány polgárház van benne, azok is általában a helyőrség pénzéből élnek. Ki nem kényszerül reá, egy óráig sem tud e sivár, unalmas városban időzni.

Egy várra nézve egyébiránt ostrom idején nagy előny, ha minél kevesebb benne a polgárság, s a kormányzónak katonai szempontoknál egyébre nem kell ügyelnie.

Nagy, népes kereskedelmi városok többé nem alkalmasok váraknak, mert ezeket lehetetlen sokáig oltalmazni. Először is népességük nagyobb, semhogy kellő időre elláthassák magukat élelmiszerrel; másodszor a bombázás által sok millió érték van kitéve végveszélynek, és harmadszor minden kormányzó félhet, hogy az éhező, nagyszámu alsó osztály föllázad, s a külső mellett belső ellenséggel is kell küzdenie.

Ily kellemetlenségnek Teresienstadt nincs kitéve.

Ezenfelül a vár helyzeténél fogva is nagyon fontos, mert egyrészről az Elbére támaszkodik, másrészről a Szászországból támadható betörés ellen Prágát fedezi.

Meglátszik rajta, hogy 50 év óta nyugodott. Több sétány széles lombozatu, vén fáját a kapuk elől a főtérre vitték, s néhány száz lépésnyire az utolsó külmunkálattól, magas kőfallal körülvett csöndes temető feküdt.

Most már nem fogják kimélni a halottak nyugalmát!

A hadgyakorlat folyt éjjel-nappal. A lakosok egy része pedig künn a szabadban szakadozott nyergek és tüzérszerszámok igazgatásával volt elfoglalva.

Az egyetlen türhető s meglehetős kicsiny szállodában nagy élénkség vala; minden nemü és rangu tisztek jártak benne le és föl. Természetesen nagy az izgatottság, a várakozás. Harczias hangulat töltött el minden embert.

Maga Leitmericz, mely tőle egy negyedórányira fekszik, s mely oly barátságosan nyulik el az Elbe partjain, — most már e vár védelmi körébe vonatott.

E város nagyobb, élénkebb is, mint Teresienstadt, magas dombon fekszik, mögötte az Elbe szokatlan szélességben zuhog el. Régente élénk forgalom, kiváltképen nagy hajózás központja volt e hely. Most azonban miden kereskedés szünetel. Benn a városban, valamint környékén is meglehetős tiszta német nép lakik; csak itt-ott akad egy-egy cseh közöttük.

Leitmericz környékén több halmot árkoltak el, és az Elbe egyik kis szigetét egy nemévé a hidfőnek alakitották.

Valóságos kár azokért a szép vén fákért, melyek e miatt a fejszék csapásai alatt hullottak le.

Beláthatlan hosszu sorba nyomultak ide a liszttel, pálinkával, kenyérrel és borral, s minden egyéb élelmi-szerrel terhelt szekerek.

A vár főterén a magyar pusztákról hajtott nagy, hosszuszarvu ökrök százával keresgélték az itt-ott mutatkozó gyepet; a kis terjedelmü hely nagy részt kaszárnyákból, s más katonai épületekből álló utczáin folyvást sürgött-forgott a tarka-vegyületü katonaság.

A negyedik hadcsapatból, hét ujoncz cseh zászlóalj képezi Teresienstadt helyőrségét, mig a többiek a nagy müködő hadtesttel egyesültek.

A cseh vaspályákon éjjel-nappal robogtak és robognak az emberek végtelen hosszu csapatban a gőz repülő szárnyain.

Alig foghatja fel az ember, hogy tudtak régen, mikor még a gőzkocsik s a telegráfok hatalmas segédeszköze hiányzott, egy-egy nagy hadcsapatot concentrálni! Akkor lassan haladtak, s beszállásolással terhelték a lakosokat; a mellett maguk a katonák roppant fáradalmat állottak ki. Milánóból Bécsen keresztül Pestre jönni, hajdan több hónap telt belé; most a behivott cseh vadászok három nap alatt Veronában vannak. Vajon rövidebb időt igényel-e most a háboru? Valószinüleg! s e valószinüség mellett szól az 1859-ki háboru, midőn nehány hét alatt négy nagy csatát vivtak. — Igaz azonban, hogy az északamerikai polgárháboru, bár ott a vaspálya s a gőzerő sokkal fejlettebb, mint nálunk, négy hosszu évig tartott. A lefolyt első csehországi hadjárat gyorsasága azonban minden várakozást felülmult.

(Vége következik.)

A Tisza vidéke és csatornáztatása.

A Tisza vidéke Zahara jellemeit kezdi felölteni. Kopasz föld, sivatag homok, hetek óta égő rétek, toronymagasságra emelkedő porörvények, forgószelek, aztán egy zivatar, mely a nap fényét elveszi, tányérját elvörösiti, de esőt nem hoz, csak száraz homokot. Most: ez fővonása a „délibábos“ Tisza mellékének. (Egy ily zivatar részletesen leiratott a „Hon“ 160. számában, Biharból, hol jul. 5-kén esőt is hozott, de Szabolcsban nem.)

Ugy csalogatja a délibáb füstje a szemet, hogy azt hinnők: a Tisza kiáradt, kiöntött, — hogy a falvak, városok, erdők és üres keresztek vizben usznak. De hiányzanak a folyó s réti vizek milliárdnyi lakosai, a tollas szárnyasok, a vad kacsák, ludak, szárcsák, bibiczek, gólyák stb. stb., és tollatlan szárnyasok, t. i. a halak, melyekben a Tisza és melléke tavai Európában, az öreg Európában a magyar síkföld uj területén, leginkább bővelkedtek ezelőtt.

Hiányzanak a lég és viz népei itt, mig mindinkább bővelkednek Nyugat-Európa folyamaiban, mert: Magyarország az idők viharos járása alatt megöregedett, mig Európa nyugati része egy jobb sors közrehatása következtében mindinkább megifjodott.

És még sem panaszkodik a magyar ember. Ki tudna ennyi bajon segiteni? mondja — s igaza van: ha a bécsi kincstár összes értéke nem több, mint egy-egy tavaszi esőé, és — az eső egész tavaszon át elmaradt, sőt elmaradt már évek óta, annyira, hogy az egykor népes tavak fenekén ásóval, 2—3 ölnyi mélyben sem lelünk vizet . . . ki birja felszámitni a haza veszteségét? ki birná fedezni a nép szükségeit, kivált épen azon kincstárból, mely hasonló szárazságban s létveszélyben sinlődik!

Pedig mind ez egész máskép állana, ha a kis ember az ő gyarlóságának érzetében és a viharos idők előérzetében felfogta s szétvezette volna a Tisza mellékfolyóit s vidéke tavait: Naménytól Gyomáig (mint az a „Hon“ hasábjain több izben előadatott), melynek már terve is elfogadtatott, csak a terv kivitele hiányzik.

Ki Szabolcs-, Bihar-, Szatmármegyét csak *Görög* térképéből ismerné s fel akarná keresni p. o. Szabolcsmegyét: hasztalan járná be ennek síkjait, nem ismerne reá. Pedig Görög térképe jó

RAFFAY BÉLA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

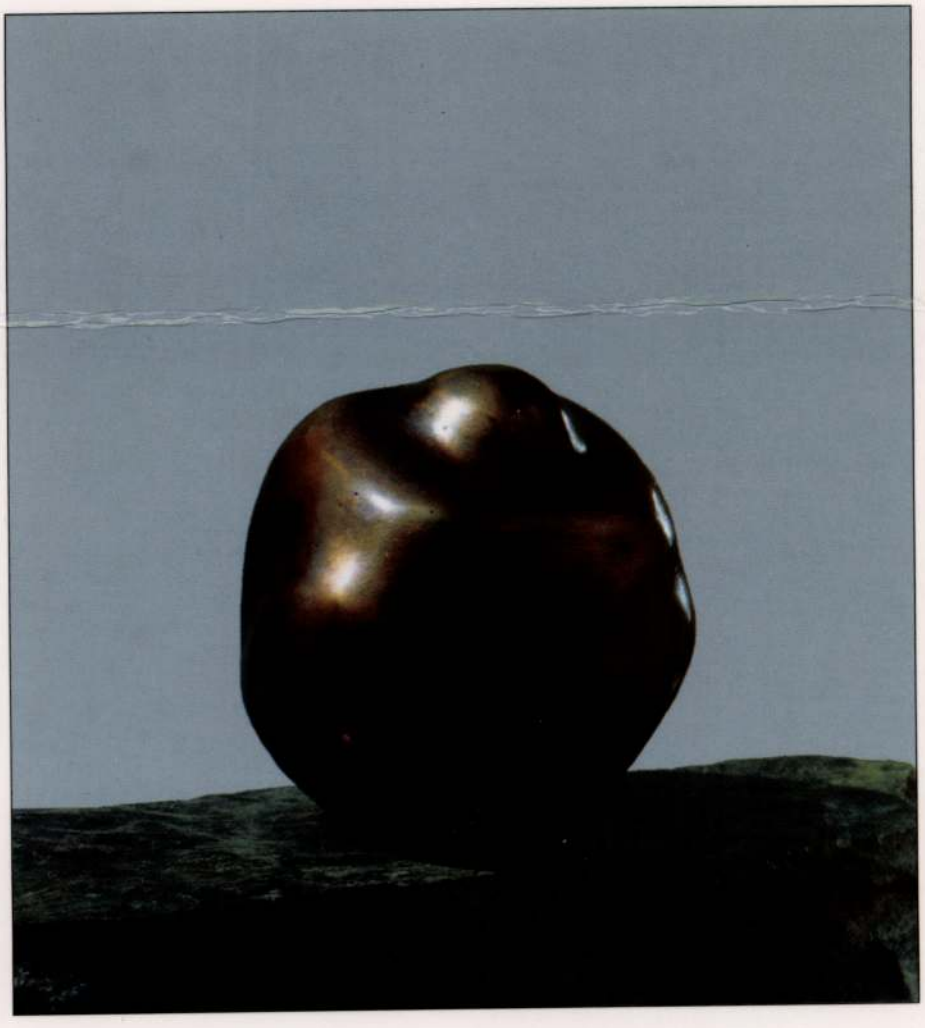

KUPORGÓ bronz 6 cm
– DER KAUERNDE Bronze – CROUCHER bronze

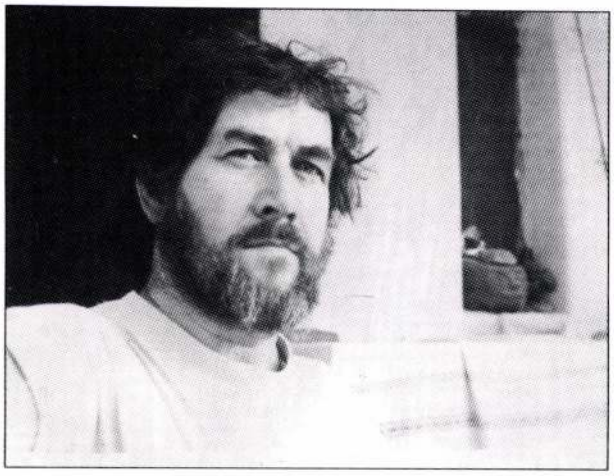

RAFFAY BÉLA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

H–8256 Salföld, Kossuth u. 15.

1944. október 25-én Sopronban született. **1954**-től Budapesten él, itt végzi el a képzőművészeti gimnáziumot. **1967**-ben fejezi be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. A szobrász szakon kap diplomát. Mestere Somogyi József. **1969**-től egy politikai összeütközés miatt húsz évre kiszorul a művészeti életből. **1975**-ben Salföldre költözik, azóta is ott él és dolgozik. **1989**-ben jelentkezik újra a nyilvánosság előtt egyéni kiállítással. **1967** óta a Művészeti Alap tagja. **1989**-től tagja, egy ideig vezetője, céhmestere a Veszprémi Művész Céhnek. **1992**-től a Magyar Alkotóművészek Egyesületének tagja.

Egyéni kiállítások

1968 Budapest, Eötvös Kollégium
Badacsonytomaj
1989 Tapolca
1990 Révfülöp
1991 Budapest, XII. kerületi Önkormányzat
1992 Badacsonytomaj
Wunsiedel **1992**
Révfülöp **1993**
Badacsonytomaj
Budapest, Magyar Nemzeti Galéria
II. Budapesti Szalon
Veszprém, Mestermű Galéria **1994**

Számos csoportos kiállításon vett részt
Munkái megtalálhatók dunántúli városok, települések közterein, hazai és külföldi köz- és magángyűjteményekben Budapesten, Veszprémben, Baselben, Milánóban, New Yorkban, Los Angelesben.

BÉLA RAFFAY
BILDHAUER

Er wurde am 25. 10. **1944** in Sopron geboren. Seit **1954** lebt er in Budapest, wo er das Gymnasium für bildende Künste besucht und im Jahre **1967** sein Studium an der Hochschule für Bildende künste absolviert. Er erwirbt sein Diplom auf dem Gebiet der Bildhauerkunst. Sein Meister ist József Somogyi. Von **1969** an wird er 20 Jahre lang wegen seiner politischen Ansichten aus dem Kunstleben ausgeschlossen. **1975** zieht er nach Salföld um, wo er auch heute noch lebt und arbeitet. Im Jahre **1989** tritt er mit einer selbständigen Ausstellung an die Öffentlichkeit. Seit **1967** ist er Mitglied der Gesellschaft der Künste. Seit **1989** ist er Mitglied, eine Zeit lang sogar Leiter und Zunftmeister der Veszprémer Künstlerzunft. Seit **1992** ist er Mitglied des Vereins der ungarischen Kunstschaffenden, Kurator der Stiftung für Kultur des Komitats Veszprém

BÉLA RAFFAY
SCULPTOR

Béla Raffay was born on 25th October **1944** in Sopron. From **1954** he lived in Budapest and attended a secondary school of fine arts. In **1967** he graduated from the Academy of Fine Arts. He got his diploma at the Department of Sculpture, his master was József Somogyi Due to a political confrontation in **1969** he was excluded from art life for twenty years. He moved to Salföld in **1975** and he has been living and working there since then. His next public appearance occured in **1989** in the form of an individual exhibition. Since **1967** he has been a member of the Art Foundation from **1989** on member, for a while leader, guild-master of the art Guild of Veszprém since **1992** member of the Association Of Hungarian Artists and curator of the Foundation for the Culture of Veszprém County.

Einzelausstellungen

Budapest, Eötvös College **1968**
Badacsonytomaj **1989**
Tapolca
Révfülöp **1990**
Budapest, Rathaus des 12. Bezirks **1991**
Badacsonytomaj, Wunsiedel, Landratsamt **1992**
Révfülöp **1993**
Badacsonytomaj **1994**
Budapest, Nationalgalerie II. Budapester Salon
Veszprém, Meister-Werk Galerie

Er stellte seine Werke an zahlreichen Gruppen-Austellungen aus. Die Werke von Raffay sind zu sehen auf den Plätzen mehrerer Städte und Ortschaften Transdanubiens, in ungarischen und ausländischen staatlichen und Privatsammlungen: in Budapest, Veszprém, Basel, Mailand, New York, Los Angeles.

Individual exhibitions

1968 Eötvös Dormitory, Budapest
1989 Badacsonytomaj
Tapolca
1990 Révfülöp
1991 City Hall of the 12th district, Budapest
1992 Badacsonytomaj
Wunsiedel, Landratsamt
1993 Révfülöp
1994 Badacsonytomaj
Hungarian National Gallery, Budapest II. Budapest Salon
Masterpiece Gallery, Veszprém

He also took part in numerous group exhibitions His works of art can be found on public squares of Transdanubian towns and smaller settlements as well as in public and private collections in Hungary and abroad like in Budapest, Veszprém, Basel, Milan, New York and Los Angeles.

mester GALÉRIA
H-8200 VESZPRÉM, KOSSUTH U. 17.
TELEFON: (88) 406-318

Raffay Béla szobrainak többsége, s a javának a teljese, meglehetősen aprócska. De, gondolom, ha Raffay a munkáit megnöveszthetné, naggyá, termetessé tehetné, akkor is számosat aprónak hagyna meg. Raffay valódi létezési tere sosem nagyobb egy ökölnyi tömegnél vagy a tenyérrel körbekeríthető üregnél. Ezért aztán ezek a szobrok nagyon személyesek, használati tárgyként funkcionálnak, miközben csöppnyi engedményt sem tesznek, és megmaradnak szobrászati alkotásoknak. Raffay szobraival csak személyes viszonyban lehet lenni, egyébként zárt és megközelíthetetlen műtárgyak maradnak. Raffay munkái elsőként azzal hatnak, hogy ugyanazon jellegű – feszített és érzéki – viszonyt alakítanak ki a néző és önmaguk között, amilyen a szobrász (a létrehozó) és önmaguk (a tárgy) között volt vagy lehetett volna. Arról is lehetne mit mondani, hogy milyen a szobrász és a modell közti viszony, de nem érdemes, annyira kézenfekvően benne van a modellben a teremtett tárgy.

Géczi János

Überwiegend besitzen Béla Raffays Skulpturen Miniaturgröße. Ich glaube auch, wenn Raffay seine Werke vergrößern, riesig, wuchtig gestalten könnte, würde er doch viele von ihnen im Kleinformat bevorzugen. Der wirkliche Existenzraum von Raffay ist nie größer als eine Faust oder eine mit den Händen zu umschließende Vertiefung. Deshalb sind diese Skulpturen sehr persönlich, sie funktionieren als Gebrauchsgegenstände, deren Wert dadurch keineswegs gemindert wird und damit werke eines Bildhauers bleiben.

Zu den Werken von Raffay kann man nur einen persönlichen Kontakt haben, sonst bleiben sie verschlossene unnahbare Kunstwerke.

Raffays Werke üben in erster Linie dadurch eine Wirkung aus, daß sie zwischen Betrachter und sich selbst dasselbe Verhältnis – spannungsgeladen und sinnlich – zustande bringen, wie es zwischen dem Bildhauer (dem Schafenden) und den Werken (dem Gegenstand) war oder hätte sein können.

Aucch darüber könnte man sprechen, wie das Verhältnis zwischen Bildhauer und Modell ist, es hat aber keinen Sinn, da das Modell den Geschaffenen Gegenstand offensichtlich impliziert.

János Géczi

The majority of the sculptures of Béla Raffay and the whole of his bests are fairly tiny. However, I think, if Raffay could enlarge his works and make them massive and mighty he would still leave lots of them small.

The actual space of existence for Raffay is never bigger than a fistful of weight or a hole that can be encircled with a palm. Therefore these sculptures are very personal, they function as objects of use while they never yield and always remain pieces of art.

The only relationship one can have with the sculptures of Raffay has to be personal otherwise they remain closed and unnapproachable works of art.

The primary effect of Raffay's sculptures is that they create between themselves and the viewer a relationship of the same kind – that is of tension and sensuality – as the one that was or could have been between the sculptor (the creator) and themselves (the objects). Much could be said about the relationship between the sculptor and his model, but it is not worthwhile, since the created object is so obviously included in the model.

János Géczi

Vízköpők és ivókutak mestere, emlékművek faragója a Salföldön, a mediterrán hangulatú kis házban a maga rakta kőkerítés mögött élő szobrász, Raffay Béla.

A Balaton-felvidéken élők és az odalátogató tízezrek naponta találkozhatnak köztéri alkotásaival. Portréfilmben is megörökítettük Tapolcán a rovátkolt, páfránylevél kihajló pereme fölött a vízköpő tüskésgyíkot, Badacsonytomajon a címerállatból vízköpővé lett remek bronz griff-fejet, no és a Békakirályfit, a rövid idő alatt révfülöpi szimbólummá emelkedett márványtalapzatú díszkutat.

Remek formázókészség és jó anyagválasztás mellett derű és humor is jellemzi a szobrászt, és burkolt irónia is. Mindez nemcsak a tárlatokon bemutatott művekre érvényes, hanem a még fel nem állított kúttervekre és a Tapolcára készült vízköpőkre is, bár különösen ezeknél az állatfejeknél a hagyomány felhasználása az, ami a legszembetűnőbb.

Gopcsa Katalin

Ein Meister von Wasserspeiern und Trinkbrunnen, ein Schnitzer von Denkmälern in Salföld ist derjeneige Bildhauer, der in dem von einem selbstgebauten Steinzaun umrandeten kleinen Haus in mediterraner Athmosphäre lebt, sein Name ist Béla Raffay. Die Bewohner des Balaton-Hochlandes und die vielen Touristen können seine Werke auf den Gemeindeplätzen besichtigen. In einem Portraitfilm haben wir die sich in Tapolca befindliche am Rande eines Farnblattes sitzende wasserspeiernde Schlangenfigur und in Badacsonytomaj den aus einem Wappentier zu Wasserspeiern gewordenen schönen bronzenen Greif-Kopf verewigt sowie den Froschkönig, der in kurzer Zeit zum Symbol von Révfülöp gewordenen, auf einer Marmorplatte stehenden zierbrunnen. Geschicktes Modellieren, gute Materialauswahl, Heiterkeit und Humor charakterisieren den Bildhauer, aber auch eine Art versteckte Ironie.

Das alles gilt nicht nur für die ausgestellten werke, sondern auch für die noch nicht errichteten Brunnen-Projekte und die für Tapolca geschaffenen Wasserspeier, wobei besonders bei diesen Tierköpfen die Anwendung traditioneller Elemente am auffallendsten ist.

Katalin Gopcsa

Master of gargoyles and fountains, carver of monuments in Salföld, sculptor living in a small house with mediterrainean atmosphere, behind a self made stonehedge, Raffay Béla.

Residents of Balaton Highlands and thousands of visitors can come across his works on public squares day by day. The crested lizard gargoyle above the bending rim of grooved fernleaf in Tapolca, the magnificient bronze griffin head that used to be a typical animal figure on shields and has now become a gargoyle in Badacsonytomaj, and the Frog Prince, the fountain with a marble base, that has become the symbol of Révfülöp within a short period of time, have all been filmed.

In addition to a splendid shaping technique and a good ability to choose the proper material, the characteristic, features of the sculptor are brightness, a good sense of humour as well as hidden irony.

All this is true in case of not only the works exhibited, but also the plans of fountains that are to be constructed in the future and the already existing gargoyles in Tapolca. Although what makes these animal heads the most peculiar is the utilization of tradition.

Katalin Gopcsa

mesterházi GALÉRIA
MEGYEHÁZA
H-8200 VESZPRÉM, KOSSUTH U. 17.
TELEFON: (88) 406-318

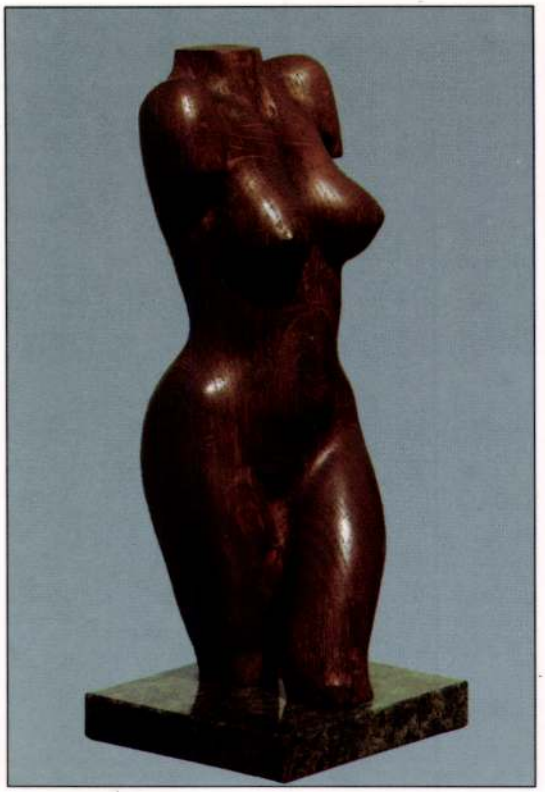

TORZÓ tölgy 26 cm
TORSO Eiche – TORSO oak

TORZÓ tölgy 26 cm
TORSO Eiche – TORSO oak

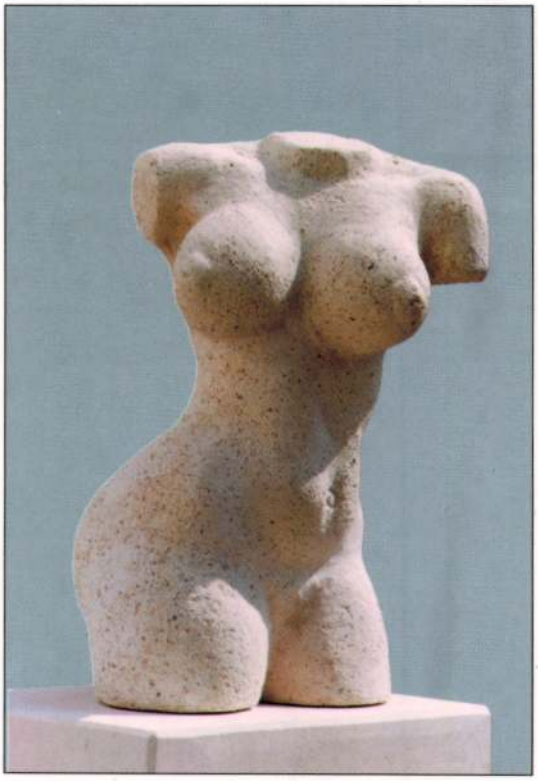

TORZÓ homokkő 16 cm
TORSO Sandstein – TORSO sandstone

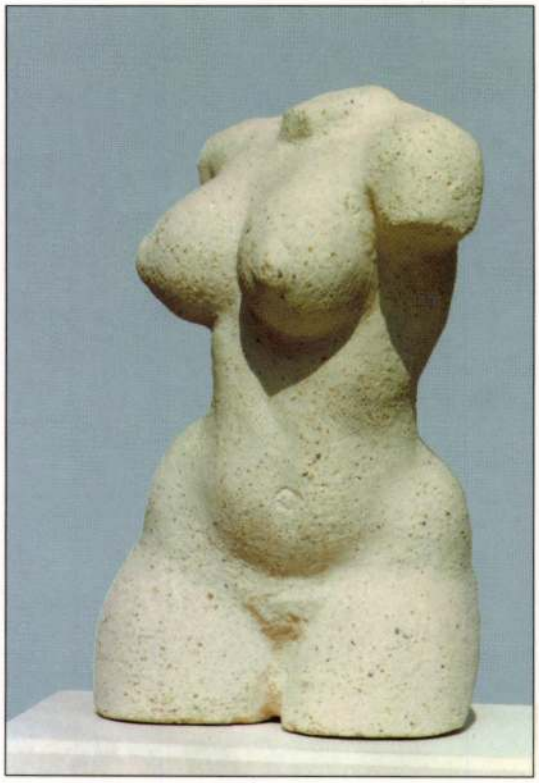

TORZÓ homokkő 18 cm
TORSO Sandstein – TORSO sandstone

KIADJA A MESTERMŰ GALÉRIA • FOTÓ: SZELÉNYI KÁROLY • DESIGN: IFJ. HEGYESHALMI LÁSZLÓ • KÉSZÜLT: VESZPRÉMI NYOMDA RT.

Rákó vára

Gaál Elemér: Rákó Végvár története, hadi és műleírása.

8°, 6K, 16L, Budapest, 1916.

NÉMETH JÁNOS

keramikusművész

8900 Zalaegerszeg
Báthory út 56.

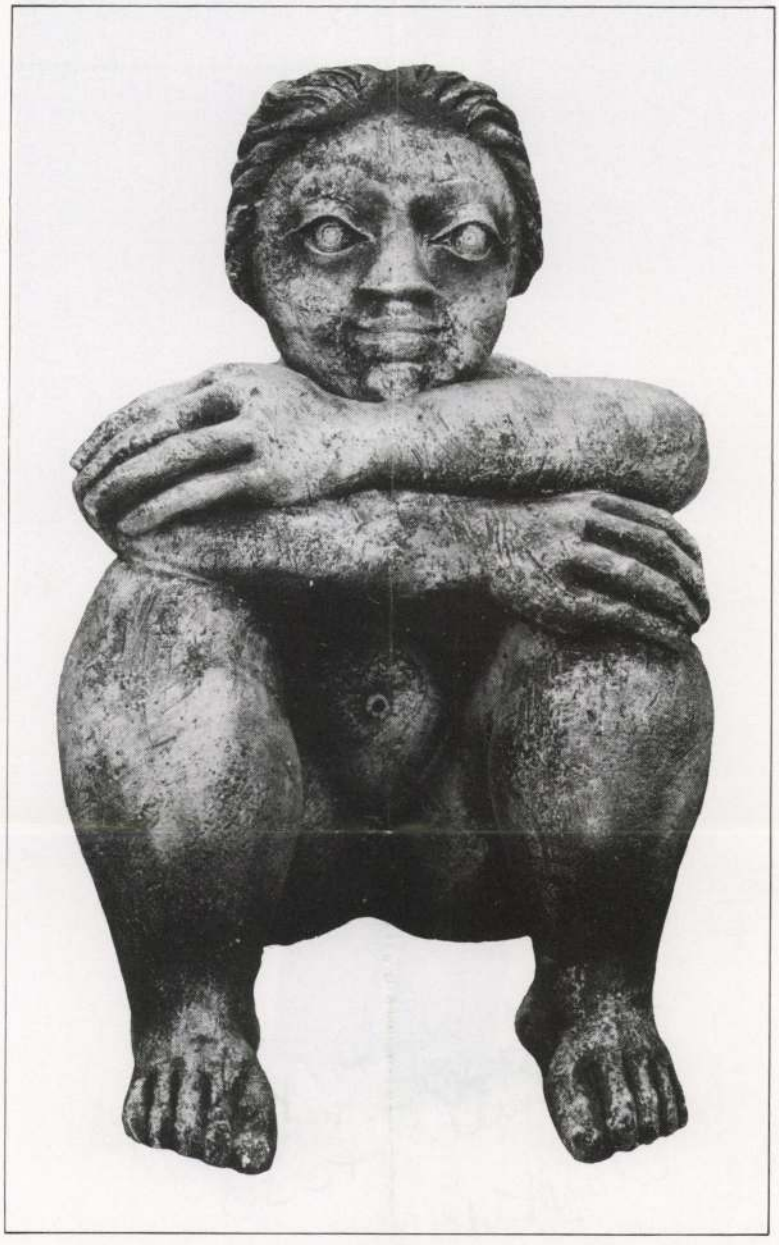

1934-ben született Zalaegerszegen, azóta is itt él. Az Iparművészeti Főiskolát 1958-ban végezte el Borsos Miklós és Gádor István tanítványaként.
Tagja a Képzőművészek Szövetségének és a Nemzetközi Kerámia Akadémiának. Önálló kiállításai voltak többek között Zalaegerszegen, Veszprémben, Sopronban, Kőszegen és Kaposváron. Többször mutatták be munkáit külföldön is, így Olaszországban, Franciaországban, Angliában, Törökországban, Finnországban.
Köztéri alkotásai állnak Zalaegerszegen, Kecskeméten, Budapesten, Szombathelyen, Harkányban, Hévízen és Nagyatádon, valamint Új-Delhiben, Helsinkiben és az ausztráliai Canberrában.
Munkácsy-díjas, érdemes művész.

1934 in Zalaegerszeg geboren und lebt seit dem hier. Als Schüler von Miklós Borsos und István Gádor beendete er 1958 die Hochschule für angewandte Kunst.
Mitglied des Verbandes bildender Künstler, und der internationalen Akademie für Keramik. Selbständige Aussgtellungen waren unter anderem in Zalaegerszeg, Veszprém, Sopron, Kőszeg und Kaposvár. Mehrmals wurden seine Arbeiten auch im Ausland, so in Italien, Frankreich, England, Türkei und Finnland vorgestellt. Seine Arbeiten stehen auf öffentlichen Plätzen in Zalaegerszeg, Kecskemét, Budapest, Szombathely, Harkány, Hévíz und Nagyatád, sowie in Neu-Delhi, Helsinki und im australischen Canberra. Munkácsy Preisträger, Verdienter Künstler.

He was born in Zalaegerszeg, 1934, and has been living here since then. He became graduated from the Academy of Industrial Art in 1958, instructed by Miklós Borsos and István Gádor. He is a member of the Association of Hungarian Artists and of the International Academy of Ceramics. He has had several one-man exhibitions in Zalaegerszeg, Veszprém, Sopron, Kőszeg, Kaposvár as well as abroad, among others im Italy, France, Great Britain, Turkey and Finnland. His works of art can be seen in public places of Zalaegerszeg, Kecskemét, Budapest, Harkány, Szombathely, Hévíz, Nagyatád, New-Delphi, Helsinki and Canberra (Australia). He was awarded Munkácsy Prize and the Prize of Merit Artist.

RAFFAY BÉLA

szobrászművész

8256 Salföld
Kossuth utca 15.

Raffay Béla
Regionális kiállítás Tatabánya,
Zalaegerszeg 1994

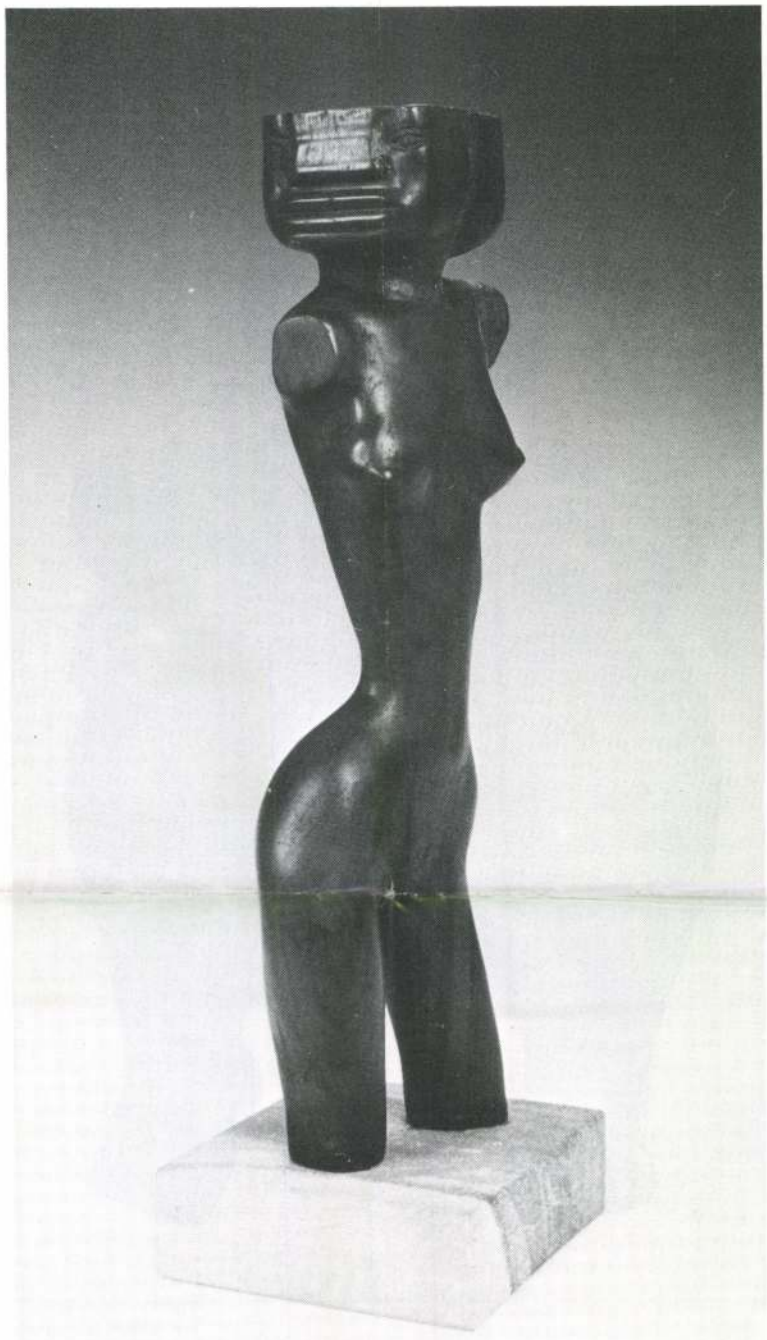

Sopronban született 1944-ben. 1954-től Budapesten él, a Képzőművészeti Gimnázium után a Képzőművészeti Főiskola szobrász szakára jár, ahol 1969-ben végzett. Mestere Somogyi József volt. Egy politikai összeütközés miatt húsz évig kiszorul a művészeti életből. 1975-ben Salföldre költözött, azóta ott dolgozik. 1989-ben állított ki ismét. 1992-től a Veszprém Megye Kultúrájáért Alapítvány kurátora.
Egyéni kiállításai: 1968: Budapest, 1989: Badacsonytomaj, Tapolca, 1990: Révfülöp, 1991: Budapest, 1992: Badacsonytomaj, Wunsiedel, Tihany, 1993: Révfülöp, és számos csoportos bemutatkozáson is részt vett. Köztéri munkái Győrben, Badacsonytomajban, Salföldön, Jutaspusztán, Révfülöpön és Tapolcán találhatók. Munkái közgyűjteményekben is megtalálhatók. Tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának, a Veszprémi Művész Céhnek, a Magyar Alkotóművészek Egyesületének.

Er ist 1944 in Sopron geboren. Seit 1954 lebt er in Budapest, nach dem Besuch des Gymnasiums für bildende Kunst lernt er an der Hochschule für bildende Kunst das Fach Skulptur, wo er 1969 sein Studium beendete. Sein Meister war József Somogyi. Wegen einer politischen Auseinandersetzung wurde er zwanzig Jahre lang aus dem Künstlerleben verdrängt. 1975 zog er nach Salföld um, wo er seither arbeitet. 1989 stellte er wieder aus. Seit 1992 ist er Kurator der Stiftung für Veszprémer Kultur.
Selbstständige Ausstellungen: 1968 in Budapest, 1989 in Badacsonytomaj, Wunsiedel, Tihany, 1993 in Révfülöp. Er nahm auch an zahlreichen Gruppenausstellungen teil. In Győr, Badacsonytomaj, Salföld, Jutaspuszta, Révfülöp und Tapolca findet man seine Werke auf öffentlichen Plätzen. Seine Werke sind auch in öffentlichen Sammlungen zu finden.
Er ist Mitglied des Kunstfonds der Republik Ungarn, Zunftmitglied der Veszprémer Künstler, Mitglied des Ungarischen Verbandes Schaffender Künstler.

Born in Sopron, 1944. Has been living in Budapest since 1954. After finishing secondary school of fine arts, he studied at the Faculty of Sculpture at College of Fine Arts. Graduated in 1969. His master was József Somogyi.
Because of a political conflict he was ousted from art for twenty years. Moved to Salföld in 1975, has been working there ever since. Re-exhibited in 1989. Trustee of the Foundation for the Culture of Veszprém County since 1992.
One-man exhibitions: Budapest, 1968, Badacsonytomaj, 1989, Tapolca, 1989, Révfülöp, 1990, Budapest, 1991, Badacsonytomaj, Wunsiedel, Tihany, 1992, Révfülöp, 1993. Participant in several group exhibitions. His public place sculptures can be found in Győr, Badacsonytomaj, Salföld, Jutaspuszta, Révfülöp and Tapolca. Several of his works of art can be seen in public collections. Member of the Fund of Art of Republic of Hungary, Artists' Guild in Veszprém and Association of Hungarian Art Workers.

Raffay Béla zoltán

Közép-Európa fiaskója

Hanák Péter előadása margójára

„Fortélyos félelem igazgat minket s nem csalóka remény."
József Attila: Hazám

„A történelem az élet tanítómestere" – vallották a rómaiak. A ráció, az ész előbb-utóbb diadalra jut az egész világon – hitték a felvilágosodás szellem-óriásai. Az első világháború előtti hosszú béke korszakában vezető gondolkodók közelinek vélték a nemzetállamok megszűnését és az Európai Egyesült Államok megalakulását. Ehelyett egymás torkának estek az öreg kontinens népei. Majd jöttek a forradalmak, ellenforradalmak, Lenin, Sztálin, Hitler és a második világháború példátlan vérözöne. A mindkét világháborút rossz békerendszer követett, amelyet nem igazolt az idő. (A magyarokat ért igazságtalanságról most nem is beszélve.) Párizsban találták ki Jugoszláviát, Csehszlovákiát, de eredeti formájában ma már egyik sem létezik.

Az 1989-ben földindulásszerűen bekövetkezett közép-kelet-európai rendszerváltozás értelmiségi vezetői illegálisan kapcsolatot tartottak egymással. Szamizdat kiadványokban jelentették meg egymás műveit. Magától értetődőnek tűnt a nagy földcsuszamlás után: hatalomra kerülve szoros szövetséget alkotnak, és idővel létrehozzák a Közép-európai Uniót. Hiszen ez lett volna az ésszerű. Történelmi tapasztalat: ha nincs közép-európai hatalmi erő, mint amilyen például az Osztrák–Magyar Monarchia volt, előbb-utóbb vagy a németek, vagy az oroszok tűnnek fel hódítóként vagy „rendcsinálóként".

Ha valóban a történelem lenne az élet tanítómestere, mint a rómaiak hirdették, Közép-Európa tanulhatna múltjából. A valóságban nem a múlt tapasztalatai, hanem eszmék, érzelmek, indulatok, kölcsönös félelmek mozgatják a népeket. Tehát nem a ráció, az ész.

A Bibó István által csodaszépen megfogalmazott Közép-Európa eszméje nem valósult meg. Igaz, voltak kísérletek. Létrejött a visegrádi hármak (majd négyek) egyezménye, az Alpok–Adria együttműködés. Egyik sem igazán eleven ma már. Csehország minél előbb szeretne bejutni az Európai Unióba. Ezért inkább Nyugatra fordul, mint Keletre.

De hát Lengyelország, Szlovákia és Magyarország is mindent megtesz, hogy idővel befogadják a Nyugat-Európát integráló szervezetek. Ilyen helyzetben szükség van egyáltalán Közép-Európára? A költői kérdést Hanák Péter akadémikus tette fel veszprémi előadásán, és igennel válaszolt. A kibővülő Európai Unió peremén lesznek a közép-európai országok, amelyek a nagy egységen belül egy kisebbet fognak alkotni. Hasonlóan, mint a kibővülő Európai Unió többi régiói.

A jelen valósága sajnos vigasztalan. Az internacionalizmus ellenhatásaként a negyven évig parázsló nacionalizmus lángra lobbant. Közép-Európában hatalmi, biztonsági, politikai vákuum keletkezett. A térség népei egymástól félnek, amit hatalomra törő politikusok kihasználnak. Meciar például magyarellenes jelszavakkal választást nyert Szlovákiában. Illiescu elnök pedig kénytelen román nacionalista szélsőségekkel együtt kormányozni. Boszniában háború dúl, igaz, van remény a befejezésre.

Úgy tűnik, sem Nyugat-Európa, sem Olaszország nem érdekelt a közép-európai országok szövetkezésében. Biztató, hogy az Amerikai Egyesült Államok elismer Nyugat- és Kelet-Európa között közbeeső régiót. Sajnos a nacionalizmustól elvakult népek nem veszik észre, hogy egymásra utaltak politikai, gazdasági és főleg biztonsági okokból. Az emigráns Kossuth sem nemzetállamban gondolkozott, hanem Dunakonföderációban. Pedig róla senki sem állíthatja, hogy nem volt eléggé hazafi. Csak felismerte, hogy a gyűlölt Monarchia helyett szükség van közép-európai szövetségi államra.

Talán a kényszerűség mégis csak jobb belátásra bírja a kelet-közép-európai államok népeit, vezetőit. Hiszen megint kinyilvánították a NATO illetékesei: csak problémamentes országokat hajlandók maguk közé fogadni. Tehát Lengyelországnak nincs addig esélye, amíg nem rendezi kapcsolatait Ukrajnával; Magyarországnak amíg nem köt alapszerződést Szlovákiával, Romániával. Természetesen csak akkor, ha a kisebbségi sorsú magyarok végre élhetnek közösségi jogaikkal.

Meddig marad még jámbor óhaj – József Attila szavaival: *„Rendezni végre közös dolgainkat / Ez a mi munkánk és nem is kevés."*

Horváthy György

Hervadó tavasz

Zerkovitz-operett a Petőfi Színházban

Mostanra nyilvánvalóvá vált, hogy az operettnek mint műfajnak egyedül csak a zene jelenti a vonzerejét, a fülbemászó és szárnyaló édes-bús melódiák és dalok. De ha ezeket is elrontják, akkor csak a naiv történet, a primitív szerelmi szálak, a kicirkalmazott, múló összefonódások, alkalmi szövetségek maradnak meg a néző emlékezetében.

A veszprémi Petőfi Színházban az elmúlt héten mutatták be Zerkovitz Béla és Szilágyi László *Csókos asszony* című operettjét.

A jól ismert dallamok sem mentették meg

Az elragadó, örökzöld slágerek sem mentették meg a produkciót, a gyatra éneklést elhadart, elkapkodott, sekélyes sztori keretezte. Pedig a budapesti, józsefvárosi bérház belső udvara és a Bajza utcai palota között jócskán akad közvetlenül mérhető és szakmailag meglovagolható erkölcsi különbség. A polgári tisztesség és a bárói paszsziózás szembeállítása miatt néztem végig az előadást. De ez nem a rendező, *Holl István* érdeme, ezt az alaphelyzetet ki sem lehet irtani az operettből. A rendező átvitt értelmű hangszerelésében azonban már az első hang hamisra sikerült, és ahogy a zenészeknél lenni szokott, a rosszul megadott hang végképp eltorzítja az összhatást.

A Csókos asszony a veszprémi színpadon legfeljebb halványan emlékeztetett az ismert betétdalai által – *Most, amikor minden virág nyílik, Van a Bajza utca sarkán, Asszony, asszony, csókos asszony, Asszonykám, adj egy kis kimenőt, Mi muzsikus lelkek, Éjjel az omnibusz tetején, Én és a holdvilág* – méltán kedveltté lett operettre. Ennek alapvető okát a hibás szereposztásban látom, persze Holl István csak a rendelkezésére álló művészekből válogathatott. Így aztán igazán nem csodálkoztam, hogy a Dorozsmay Pistát alakító *Szeles József* énekhangjával megelőzte társait. De elismerésre méltó lekörözésről szó sincs, Szeles is fakóbb a megszokott formájánál, a gyengeség átragadt rá.

Már az első jelenetnél gyanút fogtam, rendezői komponáltság és felszabadultság helyett zavaros zsivaj tette érthetetlenné a dialógusokat. S ez végigkísérte az előadást. Az indokolatlan sietség nem pótolta a bérház lakóinak lázas készülődését. Kubanek hentes színésznő lányára, Pünkösdy Katóra vártak. S amint a Katót játszó *Varga Szilvia* belépett a színpadra és énekelni kezdett, sajnálkozva éreztem, hogy minden elveszett. Erőtlen, majdhogynem remegő hang, átütő, lenyűgöző sugárzás, imponáló, megnyerő külső nélkül. A színésznő kényszeredetten vergődött, nemcsak a megírt szerepe szerinti hűség és züllés között, hanem a valóságban is, alakításának, alkatának fogyatékosságai miatt. Hogy a rutinos rendező miért nem figyelt a zökkenőkre és botlásokra, rejtély. Holl megadta magát – másra nem gondolhatok.

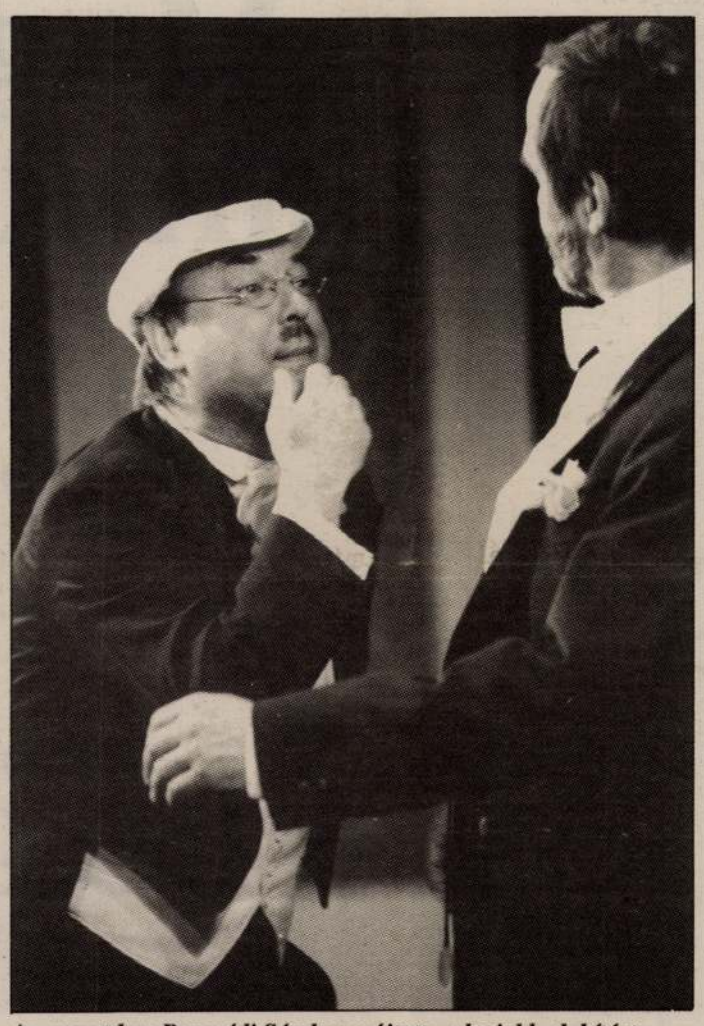

Az operettben Benczédi Sándor nyújtotta a legjobb alakítást
Fotó: Andrónyi András

Ujhelyi bírta énekhanggal

A fuldokló törvényszerűen magával rántja a menekülőket. *Oravecz Edit* (Rica) és *Rancsó Dezső* (Ibolya) jó színészhez illően mókáztak, szenvedtek és vidultak, veszekedtek és békültek, de igyekezetük végeredményben hatástalan maradt. Hiába pörgették fel átmenetileg a produkciót, a kidolgozottabb, találóbb mozzanatok nem segítették élvezhetőbbé tenni. *Ujhelyi Olga* egyenletes, megbízható játéka a hódításaira, férjfogyasztó múltjára emlékező Hunyadiné szerepében legalább szórakoztatott. Mellőzte a modorosságot, sóvárgása, közvetlensége hitelesen illeszkedett a józsefvárosi életformába és környezetbe. S Ujhelyi bírta énekhanggal.

A gazdag, előkelő Tarpataky bárót *Joós László* formálta meg. Ő a mindent felforgató öregúr. Kató és Dorozsmay szerelmét először szétcincálja, majd megértően visszavonul. Ám Joósból hiányzik a méltóság és a kicsapongás gőgje, amolyan felemásan jóságos és nem meggyőzően arisztokratikus, ezért idegen a műfajtól, pedig az operett sok mindent lenyelethet a nézővel.

A Csókos asszonyban egyedül *Benczédi Sándor* (Kubanek) nyújtott átlagon felüli teljesítményt. Lendületesen, ötletesen komédiázott, kihasználta a fonák pillanatokat, harsányan lecsapott rájuk. Benczédinek lehetett nevetni, mulattatott, operettet játszott. A rendező neki is megengedte a hadarást, de a remekül időzített bemondásaival felülmúlta időnkénti hibáit. A többi szereplő észrevétlenül elvegyült a szürkeségben, talán Tarpataky inasa, *Nyirkó István* (Salvator) vitt enyhe színt a magára hagyott csapatba.

A díszlettervezőn nem múlott

A produkció a jól bevált hagyományok feleleventése és az eredeti, rendezői ötletek híján megrekedt a sablonosság sivatagában. Ezen *Khell Csörsz* szolid, a természetes miliőhöz igazodó díszletei és *Rátkai Erzsébet* túlzásokat kerülő jelmezei sem változtathattak. A már-már elviselhetetlenül szétesö első felvonás után a második és a harmadik rész színvonala ugyan módosult, de értékelhető, a kezdeti laposságot elmosó javulást nem tapasztaltam. Pünkösdy Kató szerepére énekelni, táncolni tudó vérbeli primadonnát kellett volna szerződtetni, aki szavatolja a teljes sikert. Hiányában a nyíló virágok gyorsan elhervadtak a józsefvárosi májusban.

Kellei György

Jánosi György döntése

Hónapokkal ezelőtt, még fényes-forró délután Jánosi György szürkén, kedvetlenül ült szobájában. Már tudta, amit rajta kívül kevesen: kinevezik a művelődési tárca politikai államtitkárának. Cseppet sem volt boldog. Ólomfáradtság taglózta le; cipőjét lassan levette, s hozzá nem illőn üres arccal labdarúgó-mérkőzést nézett a képernyőn. A jelenet tanúja pedig meg, mert volna esküdni, hogy a jövendő államtitkár semmit sem lát a meccsből. A játékosok a fejük tetejére állhatnának, balettezhetnének, a csöndes főiskolai tanár észre sem venné.

Már akkor sem volt kedve az új tisztséghez. Nem is akarta vállalni. Sejtette volna vajon, hogy az oktatás, a kultúra létigényei óhatatlanul szembekerülnek a (tán szükségszerűen zord) monetáris politikával, amely kénytelen fogához verni a költségvetést? Aggódott vajon, hogy megnyerő, népszerű jövendő minisztere, a művelt, humanista Fodor Gábor tán nem lesz eléggé erélyes menedzsere a tárcának? Furcsállotta volna, hogy a szocialista párt kevésbé ismert személyiségei markánsabb kormányzati szerepet kaptak? Ez aligha merült föl benne, hisz ha úgy tetszik, a párt- és kormányszerepek különválasztásának híve, azért is, hogy a központi és helyi hatalmi szakemberigény ne ürítse ki a pártot. Joggal föltételezhető, hogy különbséget lát a pártpolitikusi és a kormányzati készségek között; nem csinál hiúsági kérdést a hierarchiából. Sokkal valószínűbb, hogy ő, aki nyíltan kimondta: pártmunkában látja a helyét, fölmérte a művelődési tárca rejtett és kevésbé rejtett aknáit, a pénzügyieket és a személyieket is, és átlátta: milyen támogatásra számíthat, ha a szinte megoldhatatlan gondokkal szembesül.

Rosszkedvűen, de mégis vállalta az államtitkárságot. Nem reprezentációs csevelytisztségnek tekintette. Mostani döntésének tanulságai meggondolandók. A kátyú talán mélyebb, semhogy a kormány és ellenzék közötti vagy a koalíción belüli viszályok ürügye legyen. Magyarországon nehéz – és még nehezebb lesz – az élet. Ez nem politikai pecsenye. Vigyázzunk a sütögetéssel: kissé már odakozmált a történelmünk.

Bodor Pál

SERVIER HUNGARIA KFT. SERVIER

Servier Hungaria Kft. is a new subsidary of the French Servier pharmaceutical company. In order to improve our service to the Hungarian healthcare we are seeking applicants for positions as MEDICAL SALES REPRESENTATIVE in Győr-Moson-Sopron, Vas, Somogy, Tolna, Baranya, Zala, Veszprém counties

The ideal candidate should have:
- medical or pharmaceutical degree
- sales experience (or education would be an advantage)
- good communication skills
- good knowledge of English

We offer:
- competitive salary
- regular training
- company car
- travel opportunities abroad

You can get more information about the position by phoning, please contact Ida Lenkefi dr. Tel.: 06/1/266-32-10

Applications should be sent to Servier Hungaria Kft. 1051 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 12.

(115862/1H)

VÁLLALKOZÓK, FIGYELEM!

A balatonkenesei tüzelő- és építőanyag-telepet

BÉRLETEŞ ÜZEMELTETÉSBE ADJUK

1995. január 1-jétől

ÉRDEKLŐDNI LEHET:
Balatonvidéki ÁFÉSZ
Berhida, Veszprémi út 1–3.
Telefon: 88/355-047

(115533/1H)

ASZTALOSOK, ÉPÍTKEZŐK, FIGYELEM!!!

Orosz és cseh fenyő fűrészáru minden méretben, széles választékban kapható. December 1-jétől fűrészüzemünkben korlátozott számban bérvágást is vállalunk!

TOP-KER Kft.
Zalaegerszeg, Hock J. út 66.
Telefon/fax: 92/315-642,
Vasvár 94/370-048

(115697/1H)

Bodó Sándor

Reménytelenül egyke arcunk

Reménytelenül egyke arcunk
távcsöves álom-rácson át
bámul a Semmibe: simítná
testvér-kéz hideg homlokát.

Szomjas a víz, fázik a tűz,
s nem kaphatja meg önmagát.
Fogadna a Föld Fia fiának
Jupiter-amőbát, Mars-mohát.

Nevet rajtunk a föld alatt
húsunkra éhes, undok féreg:
tőle félünk, de a csillag-
sivatagban sosem volt élet

nyomát keressük – mintha ő
nem lenne közelibb rokon –.
Nem vár ránk senki fi-lánya
a szép s meddő csillagokon.

Bodosi György

Névnapomon

– Egészségünkre! – így
iszok
névnapomon barátaimmal.
Mindegyiket kínálom azzal
amit a másik hozott. Az asztal
roskadásig tele üveggel.
Pirosat kap az, aki fehérrel
állított ide. S aki nem mer
inni, nyakonöntöm szavakkal.
Ingerkedünk. Senki sem mehet el
szárazon. Ez a gazda tiszte.
Ügyelek erre. Így illő. Így kell.

Németh István Péter

Naplósorok a félálomról

Órája
ingalapját
kiköti
ez az éjszaka.

Amikor csillag
karcol
a tóra,
akkora
csönd van,
hogy a
tómélyi
kőkutya
fölugat a
Hold
tükörére.

Vörösberény,
1994. szept. 13.

Raffay Béla plasztikái

A legutóbbi évek jól érzékelhető perspektívatágulása a művészeti kínálatban is érvényesül: megsokasodtak a művészeti hatáskeltés csatornái. Kiállítások, koncertek, művész-közönség találkozók özöne árasztja el a „piacot", s a „felhozatal" miléntje csaknem átláthatatlanná vált.

A sok közül most egy jó kiállításra szeretném felhívni a figyelmet, amelyet a veszprémi Hegyeshalmi-féle Mestermű Galériában láthat az igazán értékeket észrevenni hajlamos látogató. Az esztétikai minőség felmutatására vállalkozó, és azt évek óta töretlenül érvényesítő városközponti kiállítóhelyen a jubiláló Raffay Béla plasztikáit és néhány míves grafikáját láthatjuk, szellemes, a teret néző számára is használhatóan kitöltő elhelyezésben.

Raffay Béla: Torzó (tölgyfa)
Fotó: Andrónyi

Az alig 30 négyzetméteres helyiségben látható különféle anyagú szobrok egymásra rímelő blokkokba rendeződnek. Művészeti ághoz igazodó tömörségük nem hivalkodó, nem „egyszerűsködő", hanem michelangelói értelemben természetes. Raffay ugyanakkor képes arra is, hogy a csaknem önmagáért való plasztikumba nem mindig a nagy elődök módján lopja bele a gondolatot (Kelet-Európa, Vesztes győztes, Félelem markolja szívem).

Úgy tűnik, legalábbis a szerző kiállítási választéka erre utal, hogy költői világának legszervesebb, legkedveltebb „műfaja" a torzó, hogy vérbő szobrászi gondolkodásmódja az élő test e redukált változatában nyilatkozik meg legtökéletesebben.

A női korpuszon a fej olykor jelképesen elfordíthatónak, elhanyagolhatónak, mi több, elhagyhatónak ítéltetik. A galéria bejáratánál a bálványfából készült Szembenéző nő ezzel a derékszögnyi fejfordulattal köszönti a nézőt. Ez a legkonkrétabb mozdulat, amit Raffay megenged magának. Ami az attraktivitást illeti, azt alkotónk műfajváltással, „térformájú" grafikák segítségül hívásával oldja meg. Azért nem nevezem ezeket a grafikákat más ágnak, mert jellegzetesen szobrászrajzok a maguk elemi részecskeszerepű karikáival.

Szelényi Pál

MAGYAR ÁLLAMPAPÍR

Magyar Államkötvény

Kamatfizetés félévente!

1996/K
27,00%
ÉVI FIX KAMAT

1998/D
30,96%*
VÁLTOZÓ ÉVES KAMAT
*AZ ELSŐ FÉLÉVRE

Jó kezekbe kerül...
...a pénze, ha biztonságos és hosszú távon is előnyösen kamatozó befektetést keres.

Államkötvény 1996/K
A Magyar Államkötvény 1996/K 2 éves futamidejű (1994. november 23.–1996. november 23.) értékpapír. A kötvény fix kamatozású, melynek mértéke évi 27%. A törlesztés névértéken történik 1996. november 23-án. Kamatfizetési időpontok:
1995. május 23. 1995. november 23.
1996. május 23. 1996. november 23.

Államkötvény 1998/D
A Magyar Államkötvény 1998/D 4 éves futamidejű (1994. november 23.–1998. november 23.) értékpapír. A kötvény változó kamatozású, melynek alapja az 1, 3 és 6 hónapos diszkont kincstárjegy átlaghozama + 1,75% kamatprémium. Első féléves kamata 30,96%. A törlesztés névértéken történik 1998. november 23-án. Kamatfizetési időpontok:

1995. május 23. 1995. november 23.
1996. május 23. 1996. november 23.
1997. május 23. 1997. november 23.
1998. május 23. 1998. november 23.

Kiemelt értékesítés
A befektetők 1994. november 28. és december 2. között vásárolhatják meg a legújabb államkötvényeket. A kiemelt értékesítés keretében a kijelölt forgalmazók legfeljebb az 1994. november 18-án kialakult átlagárfolyam + 0,2 százalékponttal és a kibocsátás napjától felhalmozott napi kamatokkal megnövelt értékén kínálják. A jelenleg hatályos adótörvények szerint a kötvény kamata után nem kell kamatadót fizetni.

Jó kezekben marad...
Az MNB fiókjaiban az értékesítés ideje alatt a befektető tulajdonában lévő 1994/B Államkötvény 117,73%-os (101%+felhalmozott kamat) árfolyamértéken becserélhető.
Az OTP Bank fiókjaiban a fizikai formában birtokolt értékpapírok cserélhetők be a fenti feltételek mellett.

Forgalmazó- és kifizetőhelyek: MNB Veszprém Megyei Igazgatósága Veszprém, Budapest u. 4. • **OTP Bank Rt.** Veszprém, Ajka, Balatonalmádi, Balatonfüred, Devecser, Pápa, Sümeg, Tapolca, Várpalota, Zirc • **Inter-Európa Bank Rt. Veszprémi Területi Fiók** Veszprém, Kossuth Lajos u. 6.

MAGYAR ÁLLAMKÖTVÉNY

Ogilvy&Mather

A TÖBBSZÖRÖS BIZTONSÁG

Ajka-Tósok központjában
ÉLEMISZERÜZLET
profilkötöttség nélkül
BÉRBE ADÓ
Érdeklődni: 16 órától a 88/325-160-as telefonszámon
(115738/TK)

VAGYON - VÉDELEM
Veszprém, Mártírok útja 11.
* Lakásriasztók
* Autóriasztók
* Kiegészítők
Árusítása, szerelése
Vagyonvédelmi rendszerek tervezése, telepítése
24 órás figyelőszolgálatba ingyenes bekötés
- már meglévő rendszerek is ! -
Tel.: 88 / 326-370, 425-851

A Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság
Laczkó Dezső Múzeuma

szeretettel meghívja
Önt és kedves családját

2001. január 26-án,
pénteken 15 órára

a Laczkó Dezső Múzeumba
(Veszprém, Erzsébet sétány 1.)

RAFFAY BÉLA

szobrászművész
kiállítására

A kiállítást megnyitják:
DÁVIDHÁZI PÉTER
irodalomtörténész

és

GÉCZI JÁNOS
író

* * *

A kiállítás megtekinthető
2001. február 26-ig,
hétfő kivételével
naponta 12–16 óráig.

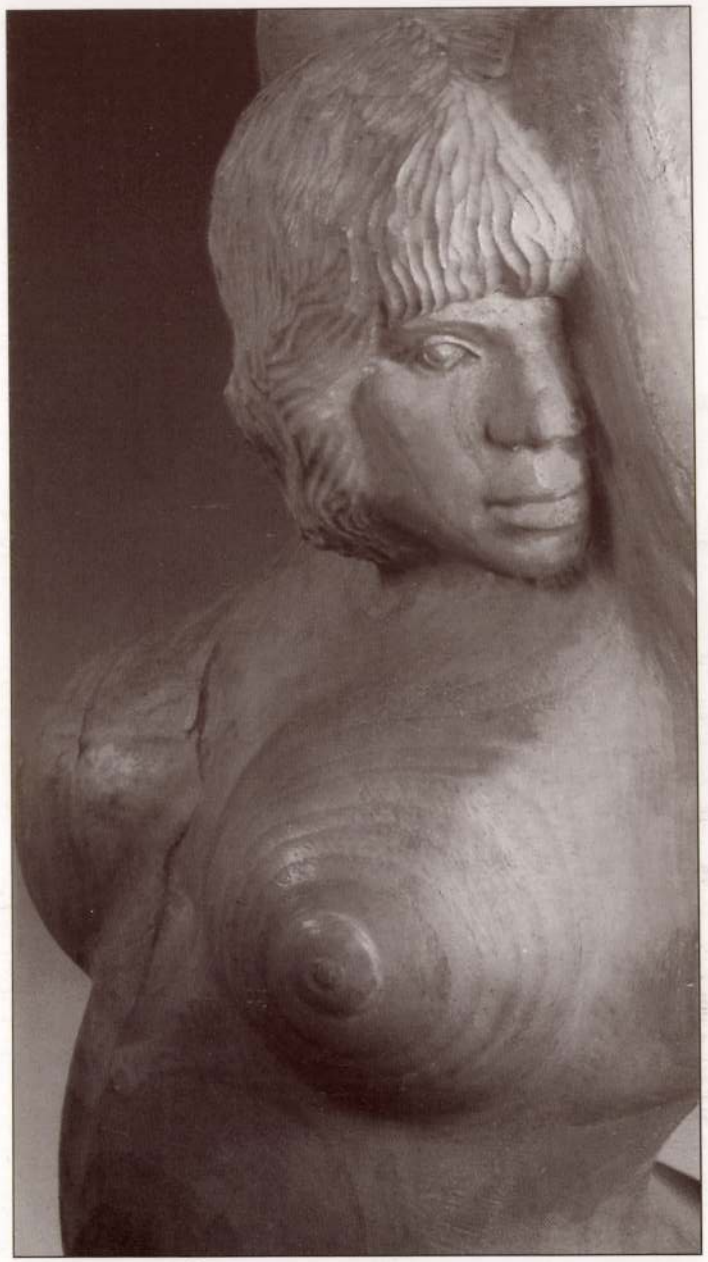

CSAVARODÓ 1989. bálványfa, 100 cm

Felelős kiadó: V. dr. Fodor Zsuzsa, megyei múzeumigazgató
Készült: Viza Kft. H-8200 Veszprém, Hajlat u. 31.
Telefon/fax: +36-88-429-936
Nyomta: Viza Nyomda H-8200 Veszprém, Szeglethy u. 4.
Telefon: +36-88-428-088

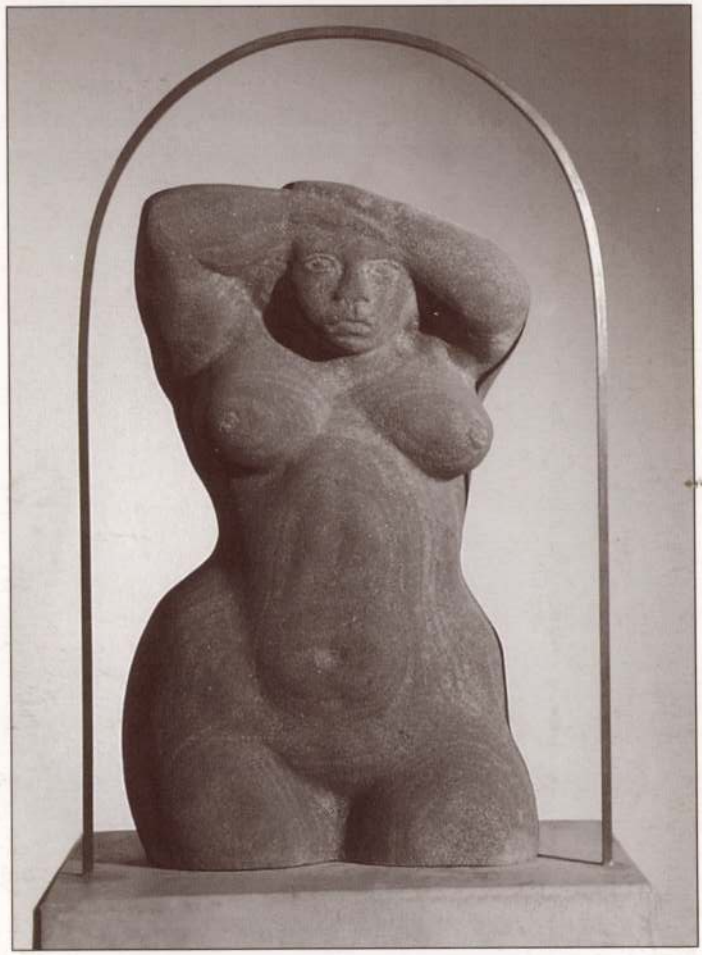

RAFFAY BÉLA

szobrászművész
kiállítása

a veszprémi
Laczkó Dezső Múzeumban

RAFFAY Béla

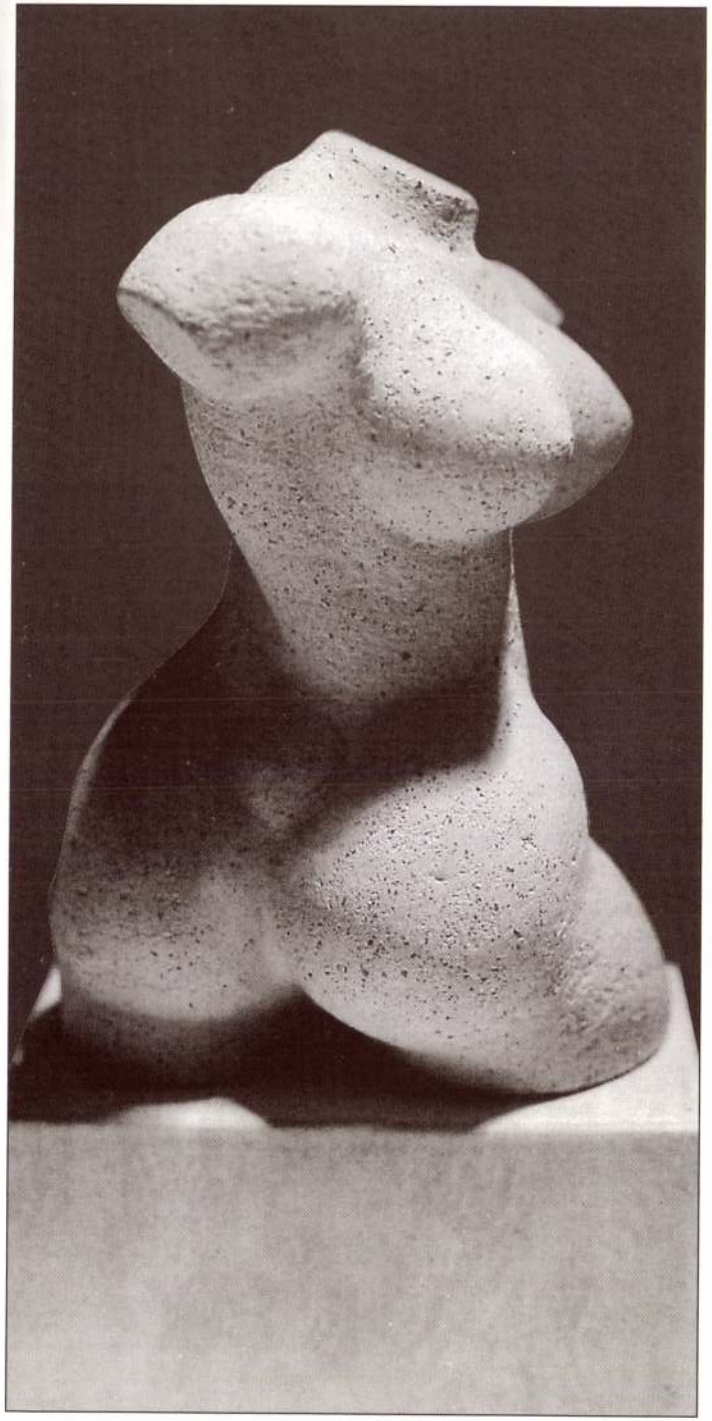

TORZÓ VIII. 1994. samott, 17 cm

Raffay Béla: Csikász-portré 1994.

A salföldi szobrász megmintázta az el-nem-feledett, régi veszprémi szobrász arcvonásait. Miként a jó portréból – szobor lett, és hasonlít is. Dacos, büszke arc, busa, felhúzott szemöldök, miként az apjáé, és az övé is. Minden portré valahol önarckép is.

A kiállításon az őskőkori vénuszok rokonai, a szobrász nőideálját megtestesítő telt asszonyi formákkal, erős, lendületes csípőkkel bíró aktok fából, kőből, samottból. Egy-egy állapotot kifejező, tömbszerűen zárt figurák, vagy dinamikus, mozdulatot hangsúlyozó test-fragmentumok. Időtlen szépség-eszmény megjelenítői, torzó voltukban is kihívó érzékiséggel képviselve a női test szexualitását. Örök „Magna Materként" a létezés örömét, természetes harmóniát, egészséges erőt sugallnak.

A Kuporgó szobrok a legkülönösebbek. Az egymástól alig különböző, önmagukban tökéletes gömb-forma felé teljesedő bronz, terrakotta, bazalt és gránit marokszobrok, öklömnyi, magukat ölelő figurák csoportja új minőséget teremt mint együttes.

Rajzok és a hatvanas évekből való fotók, vázlatok és egymásnak felelgető struktúra-tanulmányok. Egy megrendítő Madonna-torzó – Hommage a Wit Stwosz – és a „vízköpők és ivókutak mesterének" munkásságába szervesen illeszkedő állatszobrok. Emlékművek és szoborötletek.

A kiállítás bemutatja az életmű kiteljesedésének állomásait, amikor a „szobrász keze gondolkodik és követi az anyag gondolatát".

Gopcsa Katalin

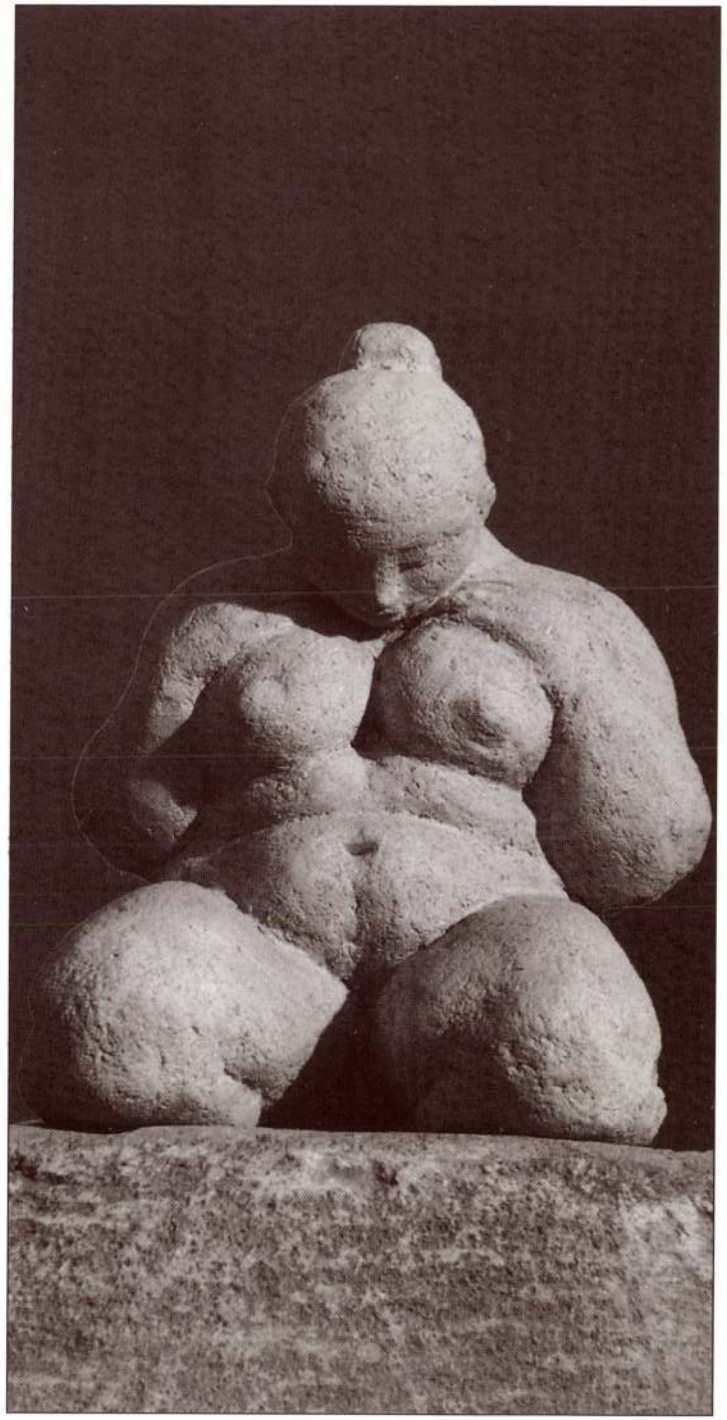

FÜRDÉS UTÁN 1999. samott, 26 cm

RAFFAI Béla szobrász

Bakonyság, Kossuth-emlektabla
1995

H. Szabó Lajos: Történelmi emlékhelyek
Pápán és környékén. Pápa, 1996 31. és ill

RAFFAY Béla szobrász

Bächer Iván: Kő kövön. = Népszabadság, 1992. augusztus 19. 25. ill.

1945 után

wde,

Grüße

Ihr ergebener

RAFFAY BÉLA

Vár ucca tizenhét – Album I.
Szerk.: Fenyvesi Ottó...
Veszprém, Művészetek Háza [1994]

RAFFAY BÉLA

Rovatvezető: Lőcsei Gabriella

Raffay Béla szobrai

A SALFÖLDÖN élő szobrászművész, Raffay Béla műveiből nyílik meg tárlat a Laczkó Dezső Múzemban (Veszprém, Erzsébet sétány 1.) ma délután három órakor. A kiállítást, amely február 26-ig várja a látogatókat, Dávidházi Péter irodalomtörténész és Géczi János író nyitja meg. (K. P.)

Párizsi

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ

KEDDTŐL PÉNTEKIG
10–13 és 15–18

SZOMBATON
10–13 ÓRÁIG

*

A MŰVEK A GALÉRIÁBAN MEGVÁSÁROLHATÓK

*

„A jó műnek jövője van"
(Kassák)

mester[illegible]mű
GALÉRIA
• HEGYESHALMI •

H–8200 VESZPRÉM • KOSSUTH U. 17.
TELEFON: (88) 406-318

VESZPRÉMI NYOMDA RT.

KUPORGÓ

RAFFAY BÉLA

szobrászművész

KIÁLLÍTÁSA

Veszprém
MESTERMŰ GALÉRIA
1994

Szeretettel meghívjuk,
szívesen látjuk

Veszprémben,
a Mestermű Galériában

1994. november 4-én, pénteken
délután 5 órakor

RAFFAY BÉLA
szobrászművész

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁN

Bevezetőt mond
RAFFAY DÁVID

Vendégünk

ZALÁN TIBOR
költő

KOVÁTS PÉTER
hegedűművész

mester-mű
GALÉRIA
• HEGYESHALMI •

H–8200 VESZPRÉM • KOSSUTH U. 17.
TELEFON: (88) 406-318

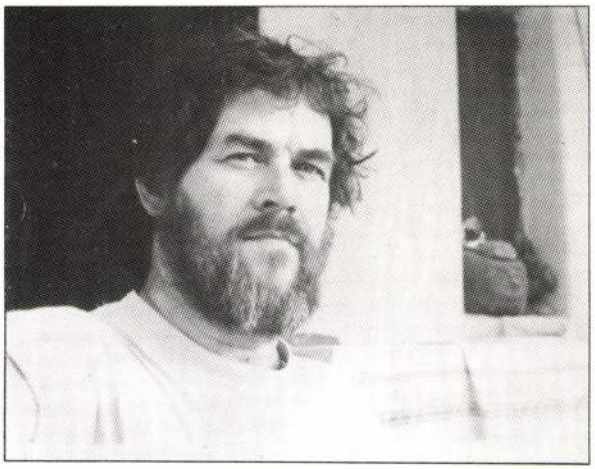

RAFFAY BÉLA szobrászművész

1944. október 25-én Sopronban született.
1954-től Budapesten él, itt végzi el a képzőművészeti gimnáziumot.
1967-ben fejezi be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. A szobrász szakon kap diplomát. Mestere Somogyi József.
1975-ben Salföldre költözik, azóta ott él és dolgozik.
1989-től tagja, egy ideig céhmestere a Veszprémi Művész Céhnek.
1992-től a Magyar Alkotóművészek Egyesületének tagja.

Munkái megtalálhatók dunántúli városok, települések közterein, hazai és külföldi köz- és magángyűjteményekben.

*

A KIÁLLÍTÁS 1994. NOVEMBER 25-IG
TEKINTHETŐ MEG.

BUDAPEST BANK RT.
támogatásával

RAFFAI Kinga

Kiállító művészek:

Bak Péter
Bangócs Gábor
Bihon Győző
Búzás András
Fajcsákné Balogh Erzsébet
Kassai Imre
Kiss József Lajos
Kovácsné Nunicsány Éva
Kúzmós Enikő
Més - záros István
Ralfai Kinga
Szabó Pál

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja
tisztelettel meghívja Önt új tagjai
kiállításának megnyitójára

1991.június 27-én 17 órára a

Duna Galériába
(Budapest XIII.Pannónia u.95.)

A kiállítást megnyitja: Dr.Feledy Balázs
a Képzőművészeti Szakosztály igazgatója
Megtekinthető:1991.június 27-től július 21-ig,
hétfő kivételével,naponta 10-től 18 óráig.

Kiállító művészek:

Raffai Endre

M.D.K.

rajzoló

A Budapesti Déri Huber Kör Képzőművészeti Szabadiskolájának hallgatója 1943.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 132.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II:
Bp. 1965.

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Mindenki más – kép

FESTENI ÁLTALÁBAN magányos foglalatosság, hacsak a vásznat nem tekintjük beszélgetőpartnernek. A festők mégis régóta csoportokat szerveznek, hogy a hasonló kollégáknak örülhessenek, vitázhassanak szóban és képeikkel, a közös tárlatokon. Mindig akadtak optimisták – mint *Gauguin* és *van Gogh* –, akik megpróbáltak együtt, közös műteremben festeni. Többnyire nagy harag lett belőle, sőt a nevezettek esetében tragédia. Sok festőnek a társaságot gyakran csak a csoportos kiállítások jelentik. A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja most új festő tagjainak munkáiból rendezett kiállítást a Duna Galériában. A kísérlet bevált. Feltehetően az egymás mellett szereplő alkotók többsége eddig nem is ismerte egymást, mégis van valami közös ebben a rendhagyó csoportos tárlatban, mégpedig az, hogy mindannyian tudnak festeni. Igaz, másképpen.

Bangócs Gábor figurális jeleit szinte az életnagyságig növeli, de realizmus helyett a koncept felé tapogatózik, vázlatokhoz illő rajzi virtuozitással. *Raffai* Kinga textilmunkáit is a bravúr jellemzi, de a hagyományok adta keretek között. Igen finom színekkel és jó kompozíciós érzékkel emeli képpé, amiről eddig úgy tudtuk, „csak" ruhakiegészítő. Az amerikai ötvenes évek csurgatott festészetének irányában találhatók *F. Balogh* Erzsébet műveinek előzményei. Lendületes temperaképei a keleti gesztusfestészettel ugyanúgy rokoníthatók, mint egykor a híres drip painting. Az automatikus írást festőtechnológiai mintául választó *Pollock* hatását érezni *Szabó* Pál munkáin is. Az ő torinói lepel-változatain montázsszerű elemek: vásznak és japán pecsétek is megjelennek. Szinte vérző kollázsokkal tiszteleg *Mészáros* István a balti tájak és események áldozataira gondolva. De *Radnóti* Miklós eclogája is eszünkbe jut térképe láttán.

A FÉNY FESTŐJE *Küzmös* Enikő. Pasztellképeit dicséri, hogy láttukon *Turner* tengervíziójára és Egry József tájképként megfestett szabadságvágyára gondolhattam. Kiemelkedő kvalitású képekkel jelentkezik *Bihon* Győző. *Teremtés* című képpárjának forma- és színvilága *Goya* főműveit idézi, bár a szimbolikus szörnyalakok figuraként nem jelennek meg a vásznakon. *Kiss* József Lajos *Hajnal* kompozíciója – noha itt is nonfiguratív látomásról lehet beszélni – Gustav *Moreau* festette glóriák fényére emlékeztet.

ERDÉLYBŐL JÖTTEK *Nuridzsány* Éva és *Buzás* András. Konstruktív képeket festenek, szinte szentendrei a hatás. Buzás *Sorsom* című műve drámai erővel közvetíti a szülőföld elhagyásának gyötrő belső képét. Kassai Imre képei a lírai absztrakthoz tartozó munkák. Metafizikus szemlélődést és végtelenséget sugallnak a festett felület képzetes és valódi mélységei. A Művészeti Alap ízlésbeli toleranciáját bizonyítja *Bak* Péter tagsága. Az ő tájképei egy létező, ám kissé közhelyszerű látásmódot tükröznek, amelyben a festett fa fát jelent, a víz képe pedig víztükröt. Természetesen tudom, hogy ez a képlet a lehető legnépszerűbb, ezért én sem emelek vétót.

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja új festőtagjainak kiállítása július 21-ig látható a Duna Galériában (Bp. XIII., Pannónia u. 95.) hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

(szegő)

RAFFAI Kinga

RAFFAI KINGA - festő

Észak-Magyarország 1997. 10. 18.

Raffai Kinga batikjai a TIT-ben

Raffai Kinga festőművész batikképeiből nyílt kiállítás tegnap este Miskolcon a TIT Kazinczy-klubjában (Széchenyi u. 14.). A japán művészet ihlette alkotásokat Cseh Károly költő ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. A tárlat november 19-ig látogatható. (Felvételünk a tárlatrendezés közben készült.) Fotó: Vajda János

A DKSK-BC „erotikája":

Miskolc (ÉM – BCS) – **A DKSK-BorsodChem NB I-es női kosárlabdacsapata ma 17 órától ismét hazai környezetben, a miskolci Városi Sportcsarnokban játszik bajnoki mérkőzést. A piros-fehérek ellenfele a „tabellaszomszéd", a KSC Szekszárd csapata lesz.**

Wendy Palmer csütörtökön az esti órákban érkezett meg Párizsból. A DKSK-BC centere a McDonald's tornán járt, ahol egy mérkőzésen és két bemutató edzésen vett részt, melyek közül az egyiket a közönségnek a másikat pedig kosárlabdaedzőknek tartották. Egyébként Palmer nem jött üres kézzel, Király Sándor vezetőedzőt egy gyönyörű nyakkendővel lepte meg. Ezzel kapcsolatban Tergalecz Ferenc, a klub elnökségének tagja halkan csak annyit jegyzett meg: „nehogy a Szekszárd hozzon hozzá egy zakót".

[illegible]megérkezése után rövid lenné. A Szekszárd ellen Molnár lesz az irányító, s Hardmont bedobó poszton veszem számításba.

❑ *A Szekszárd csapata több figyelemfelkeltő győzelmet aratott az idei bajnokság során.*

● Az kétségtelen, hogy a Zala Volánt és Soproni Postást is kétvállra fektették, s ezek intő jelek kell legyenek a játékosok számára. Mi azonban nem engedhetünk meg egy újabb botlást, s a pályán a diósgyőri akaratnak kell érvényesülnie.

❑ *Mit jelent ez konkrétan?*

● Védekezésben a BSE ellen az első negyedórát illetve a Szarvas elleni utolsó tíz percet kell hoznia a csapatnak. Ami a támadást illeti: a szó szoros értelmében vett gyors akciókat fogjuk gyakorolni, ami azt jelenti, hogy labdaszerzés után 6-8 másodpercen belül kosárral kell befejezni a támadást.

*

RAFFAI KINGA - festő

Kál:

Kiállításmegnyitó

Raffai Kinga festőművész képeiből nyílik kiállítás ma délután Kálban. A település általános iskolájában berendezett tárlat augusztus huszonhatodikáig naponta déltől délután négy óráig tekinthető meg.

Heves Megyei Lap 1998. 08. 18.

RAFFAI KINGA

DÉLI HÍRLAP 1994. XI. 1

Raffai Kinga: Atlantisz harangoz II.

Raffai Kinga kiállítása

A szeretet hatja át műveit

Tegnap délben *Raffai Kinga* festőművész-tanár munkáiból nyílt kiállítás otthont adó iskolájában, az Eötvös József Szakmunkásképző Intézetben (Gagarin u. 54. sz.). A kiállítást *dr. Dobrik István* művészettörténész, a Miskolci Galéria igazgatója ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. Raffai Kinga sajátos technikával készíti képeit, ez az úgynevezett batik-technika, amelyet ő kellő szorgalommal, szakértelemmel fejlesztett tovább, s mint a művészettörténész méltatásában mondta, a műveit a szeretet hatja át. De nem csupán a színek és formák gazdag kavalkádja ez, hanem ott feszülnek az érzelmek, indulatok, sorsok is ezekben a csodaszép alkotásokban.

Tudvalevőleg ebben az intézményben művészeti tagozat is működik, amelynek egyik tanára Raffai Kinga. Érthetően sok tanítványa volt kíváncsi a tegnapi megnyitón arra, hogy ha valóban szívét-lelkét beleadja a művész, nem csupán oktat, nevel, tanít, milyen csodák születhetnek. A művésznővel készült beszélgetést később közöljük.

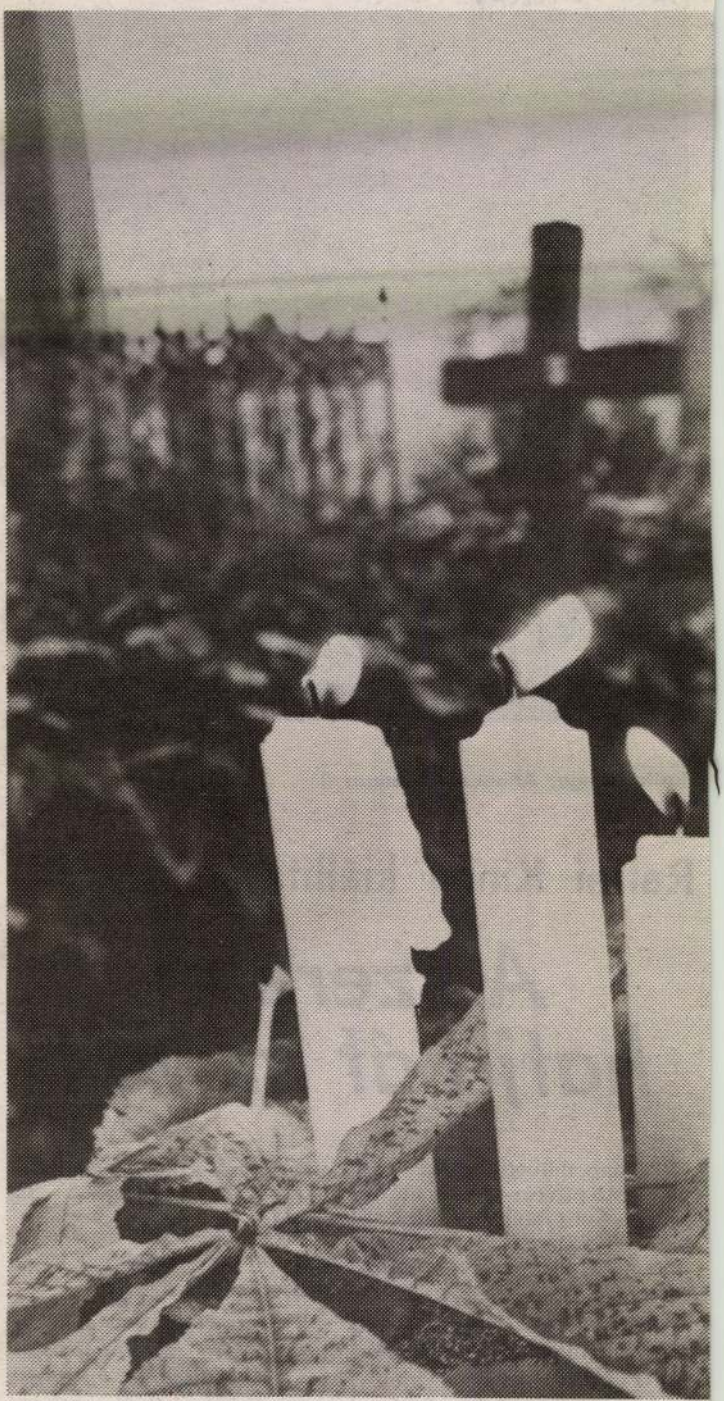

Az emlékezés

A gyertya a remény is, hogy az emlékezés ereje kép
mert ha nem felejtjük el őket, szeretteink tovább élne

(KÉPES EMLÉKEZÉSÜNK A 6. OLDA

Raffai Kinga

(Sajó)szentpéter segélyeiről

Indulatok a nyomor sötét bugyraiból

„Lelkileg teljesen kikészültünk"

A Sajószentpéteri Polgármesteri Hivatal szociális ügyfélszolgálati osztályán beszélgetek az ott dolgozókkal, Samókné Nagy Ilonával, Varga Ferencnével, Deák Lászlónéval és Ruszó Gézával.

— Az embereket megzavarja az — mondja *Samókné Nagy Ilona* —, ha az újságban, rádióban megjelenik, hogy egy kétgyermekes család létminimuma 44 ezer forint. (Az Újpesti Családsegítő Központ felmérése szerint... A szerk.) Tudom, hogy sok 3 gyermekes is kiegyezne ezzel az összeggel. Tudomásul kell azonban venni, hogy a médiák és a törvény két külön világ. Az utóbbi ugyanis arról rendelkezik — ha egy család egy főre eső jövedelme nem éri el a 6400 Ft-ot — a gyermekét egyedül nevelő esetében 9600 Ft —, akkor segélyre jogosult. Ez az összeg nettóban értendő!

— Milyen pénzügyi forrás áll az Önök rendelkezésére ehhez a munkához?

Deák Lászlóné: — 41 millió forinttal számolhatunk, ami nagyrészt állami támogatás, és saját forrásból is származik. Az említett összeg nagysága függ az inaktív lakosok, a munkanélküliek és a személyi jövedelemadót fizetők számától, a normatív támogatás mértékétől.

— Ezen kívül — veszi vissza a szót Samókné — osztályunk pályázott a TÁKISZ-on keresztül a Népjóléti Minisztériumhoz, ahonnan 4 347 000 forintot kaptunk. Így az általános iskolásokat „ingyenes" könyvhöz tudtuk juttatni, valamint az arra rászoruló gyermekek étkeztetésének anyagi fedezetét is átvállaltuk. Sajnálatos, hogy ilyen nagymértékben megnőtt a segélykérők, tehát az arra rászorult emberek száma. Az említetteken kívül foglalkozunk még gyámügyekkel, gyermekvédelemmel és egyéb szociális problémával is.

— Kik bírálják el a segélyigényeket?

— Nem az ügyintézők döntenek a segélyek odaítéléséről — mondja *Ruszó Géza* —, mint ahogyan azt sok igénylő hiszi. A rendeleteknek megfelelően az egészségügyi, szociális és környezetvédelmi bizottság 9 tagja bírálja el az igényeket. A törvény és a rendeletek figyelembevételével, lelkiismeretesen kiszolgáljuk a lakosságot.

— Ennek ellenére előfordul — veti közbe Deákné —, hogy az ügyintézőket kellemetlen atrocitások érik. Nem ritka a minősíthetetlen hangnem, kiabálás, ajtócsapkodás.

— Ha jól értettem, akkor nemcsak kérnek, de követelnek is az ügyfelek?

Samókné: — Nézze, a türelmetlenség bizonyos mértékben érthető, hiszen a munkanélkülivé vált emberek családi harmóniája könnyen felbomlik. Bizonyára otthon is megvan a probléma, türelmetlenség, amit az ügyfél magával hoz a hivatalba is. Mindez azonban nem mentség arra, ami a Héra Alapítvány kapcsán lejátszódott nálunk. Az esethez ismerni kell, hogy a Magyar Villamosművek Rt. a Héra Alapítványon keresztül pénzt juttatott a nagycsaládosoknak a villamosenergia-költségek kompenzálására. Ez gyermekenként 500 Ft-ot jelentett a családoknak, nekünk viszont hatalmas többletmunkát! A határidő rövidsége (mindössze 3 nap) miatt néhány önkormányzat nem élt a segélyezés lehetőségével. Mi felvállaltuk, május 11—12—13-ra kiértesítettük az érdekelteket, majd 595 ezer forintot mi osztottunk szét közöttük.

— Higgye el, nem kívánom vissza azokat a napokat! Az érintett 400 család legtöbbje az első napon vette fel a pénzt. Rendőr biztosította (biztosította?) volna a fegyelmet, de az óriási tumultusban az emberek egymásról tépték le a ruhát, személyi igazolványukat hozzánk vágták, rángatták egymást. Lelkileg teljesen kikészültünk! Egy hölgy könnyezve jegyezte meg: „Életemben eddig nem voltam segélyt kérni, de ezután soha többet ide nem jövök!"

*

Az igazi nyomor sötét bugyrát csak most kezdjük megélni...

Nagy Imre

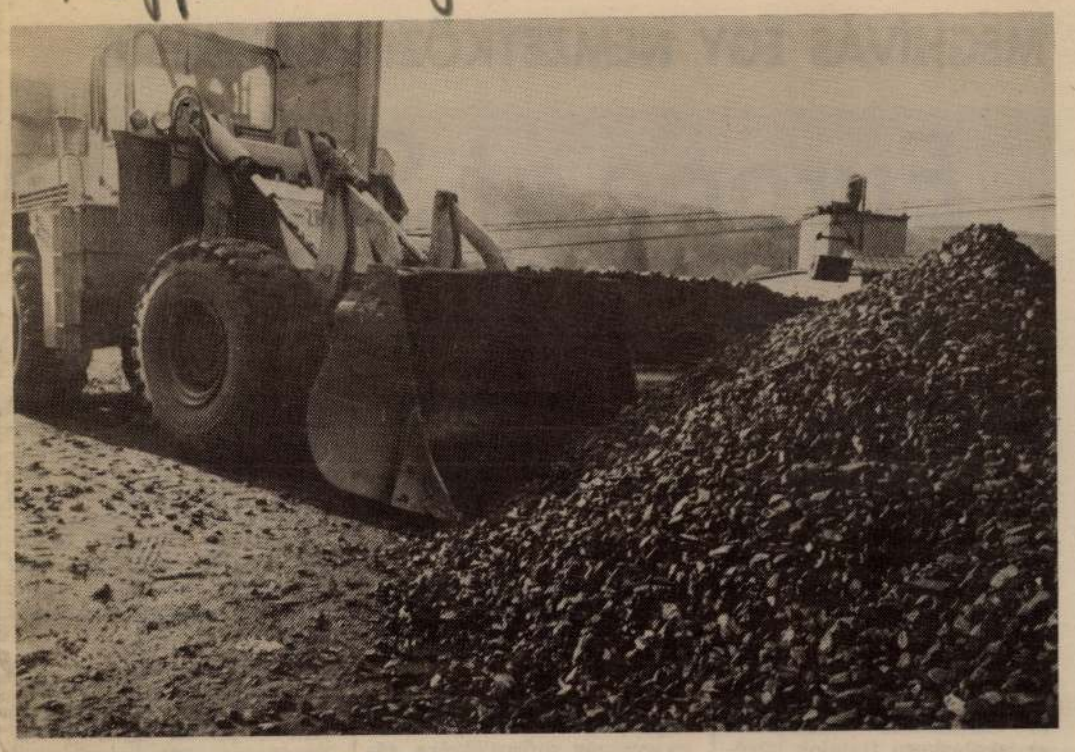

Szerződés szabályozza a szén átvételét.

Megalakult a Borsodi Energetikai Kft.

Mindenki megtarthatta munkahelyét

Jogfolytonosság — terhek nélkül

Úgy tűnik az elkövetkezendő 10 évre biztos munkahelyük van a lyukói bányászoknak, illetőleg a központi osztályozón dolgozóknak, valamint azoknak, akik december elsejétől a most alakult Borsodi Energetikai Kft.-hez kerülnek át a Borsodi Erőműből is. Tegnap a Borsodi Szénbányák székházában a sajtó képviselői előtt írták alá az erőműbánya integráció révén létrejött kft. társasági szerződését.

Holló Vilmos miniszteri biztos, aki mögött már két sikeres integráció áll, köszöntötte az ünnepség résztvevőit. Elsőként arról szólt, hogy a Tiszai Erőmű Rt. és a Borsodi Szénbányák Fa. döntött a Kft. létrehozásáról. Ezt követően az érdekelt felek — *dr. Gerse Károly*, a Tiszai Erőmű Rt. elnöke és *Vas László* SZÉSZEK-igazgató — aláírták az alapszerződést, majd a sikeresen megalkotott kollektív szerződést látta el kézjegyével négy érintett szakszervezet képviselője. Az ügyvezetők is megkapták megbízatásukat: az ügyvezető igazgató *Virányi Béla*, ügyvezető a bánya részéről *Kovács Lóránd*, az erőmű részéről pedig *Sztavinovszki Imre*.

A miniszteri biztos hangsúlyozta, hogy az összevonással egyidejűleg egyetlen dolgozót sem küldenek el, ugyanis ezeket a szervezeteket már korábban megfelelően leépítették, sőt valószínűleg kvalifikált szakemberek felvételére kerül sor.

● HŰSÉG A JÁRANDÓSÁGOKHOZ

A Borsodi Szénbányák Fa. jogutódjaként tevékenykedik a Borsodi Energetikai Kft., ami azt jelenti, hogy a rendelésállomány ráeső részét magával viszi. Ugyanakkor sikerült azt is elérni, hogy december elsejétől a dolgozóknak csak a munkaadójuk változik, *munkaviszonyuk viszont jogfolytonos*, tehát megőrzik a szerzett jogokat, mindazokat, amelyek Lyukóbányán, illetve a Borsodi Erőműnél megvoltak: a bányászok továbbra is kapják a szénjárandóságot, a hűségpénzt, a földalatti pótlékot, egyéb járandóságot, ugyanakkor az erőműben dolgozóknak áramkedvezmény jár. Mindez viszont kölcsönösen fordítva nem igaz. Tehát az erőműviek nem kapnak kedvezményes szenet, a bányászok pedig áramdíj-kedvezményt. De annyi még idekívánkozik, hogy ha valakit valamilyen okból elbocsátanak, a kft.-nél is megilleti a végkielégítés, mintha évtizedek óta egy helyen dolgozna.

A Borsodi Energetikai Kft. Lyukóbányáról 1958, a Központi Osztályozóról 611, a Borsodi Erőműből pedig 775 fős létszámmal működik majd. Törzstőkéje egyelőre 80 millió forint, ebből 79 millió forint készpénzt a Tiszai Erőmű Rt. adott, 1 millió forintot pedig a BSZ Fa. Második lépcsőként majdan a vagyon apportálása történik meg. Arra a kérdésre, hogy az évek óta alkatrészhiánnyal küszködő Lyukóbányának sikerül-e berendezéseit felújítania, egyáltalán elegendő-e ez a törzstőke a folyamatos működéshez, a miniszteri biztos úgy válaszolt, hogy az árbevételből finanszírozni lehet a kft. ténykedését, illetőleg később hitelekkel elősegíteni a technikai, technológiai megújhodást.

Ami a Borsodi Bányahasznosító Rt. létrejöttét illeti. Erre *Vas László*, a Szénbányászati Szerkezetátalakítási Központ igazgatója azt mondta: elkészült, s hamarosan a kormány elé kerül az átfogó anyag. Feltehetően a Borsodi Bányahasznosító Rt. január elsejével kezdi meg működését, mégpedig oly módon, hogy hozzátartozna Edelény, amelyik várhatóan 1995-ig bezár, ugyanakkor a többi termelőegységben Putnokon, Feketevölgyön tulajdonrészeivel lenne jelen az rt., illetőleg a Rudolf Kft. a jövőben a bányahasznosító rt.-től bérelné a bányát. Létszámát tekintve az rt.-nél zömmel az edelényieket foglalkoztatnák.

● NEM EGYEDUL CIPELIK A PUTTONYT

Voltaképpen az rt. létrejöttével megteremtődnének a felszámolás lezárásának esélyei, mert magára vállalná az összes korábbi terhet. Egyébként a terhek lényegesen nagyobbak, mint amekkora vagyonnal az rt. rendelkezik, a különbséget az állam egyenlítené ki. S ha már itt tartunk, lényeges megemlíteni, hogy a Borsodi Energetikai Kft. tiszta lappal indul, tehát Lyukóbánya adósságai nem terhelik.

Holló Vilmos miniszteri biztos utalt az eddig befejezett bányaerőmű összevonásának tapasztalataira. Ezek szerint például a Mátraaljai Erőmű Rt.-ben április elseje után az 1992-es árakhoz képest 15 százalékkal csökken a villamosenergia-termelésének ára, s ez óriási eredmény. Szintén nagy jelentőségű, hogy az Ajkai Erőmű Rt.-ben az 1992-es széntermelési költséget tudták tartani.

A körültekintően és a szakszervezetek bevonásával előkészített szerződéseket — köztük a kollektív szerződést — mind a négy érdekképviseleti szervezet, tehát a BDSZ, a VDSZ, a Munkástanács és a Liga is elfogadta. Az aláírási ceremóniát követően 11 órától a Borsodi Erőműben, 12 órától a Borsodi Szénosztályozón és 13.30-tól Lyukóbányán tartottak munkavállalói fórumot. Várhatóan december 31-ig megtörténik a társaság egyes szervezeteinek egységgé kovácsolása, a vagyonnal kapcsolatos szerződések előkészítése és megkötése, valamint a kft. működését biztosító szerződések előkészítése és aláírása.

(karosi)

Ózd az amerikai tévében

Ózd város képviselő-testülete a város menedzselése és a külföldi, elsősorban befektetői és vállalkozói érdeklődés felkeltése érdekében — a szűkös pénzügyi helyzet ellenére — úgy döntött, hogy a Mader Kft. Televízió és Rádió Produkciós Irodát ötperces filmanyag készítésével bízza meg. A film a város múltját, jelenét, de főleg a gazdaságát (ipar, kereskedelem, szolgáltatás, piacgazdasági intézmények) hivatott röviden bemutatni.

Az adást a „Welcome to Hungary" hírmagazin műsorsorozat keretében az Egyesült Államokban, Kanada és Mexikó egyes részein láthatják. A felvételek lezajlottak és a műsor várhatóan az év végéig adásba kerül.

Az ózdi remények szerint ez a bemutatkozás is elősegítheti a gazdasági szerkezetátalakítást, a munkahelyek létrehozását, ezáltal hozzájárulhat a foglalkoztatási feszültségek enyhítéséhez, de az idegenforgalomra is kedvező hatása lehet.

Horn Gyula Miskolcon

A Magyar Szocialista Párt miskolci szervezete november 24-én (szerdán) 14.30-tól választói gyűlést tart, a Diósgyőr-vasgyári Kollégiumban (Miskolc, Téglagyár u. 2. sz.). A fórum előadója: *Horn Gyula*, az MSZP elnöke, *dr. Hardonyi András*, a 24. sz. körzet önkormányzati képviselőjelöltje.

DÉLI HÍRLAP / 3

MÓDSZEREK A MEGÉLHETÉSHEZ

Tanácsadás kisvállalkozóknak

Ez a sorozat azért készült, hogy különféle üzleti lehetőségeket mutasson be Önnek.

Ha ön tapasztalt üzletember, hasznosíthatja tudását azzal, hogy üzleti tanácsokat ad másoknak. (Üzletember alatti itt nem vállalati vezetőket és menedzsereket értek, hanem olyan embereket, akik saját üzletágukban, bármi legyen is az, sikeresek és tapasztaltak.)

Klienseit olyan szakterületekről válassza, melyekhez jól ért. Ha például Ön kiskereskedő, keressen fel helyi üzleteket, ahol hasznosítani tudnák az Ön tanácsait! Bármilyen üzleti háttérrel rendelkezik, biztosan tucatjával talál olyanokat, akik ugyanabban az üzletágban dolgoznak, és szükségük van gyakorlati tanácsokra.

Adjon fel egy ehhez hasonló hirdetést: „Gondjai vannak üzletével/vállalkozásával? Sikeres, tapasztalt kiskereskedő (itt jelölje meg saját szakmáját) konzultációt és tanácsadást vállal. Rugalmas honorárium!"

A honoráriuma attól függ, hogy mekkora volumenű üzletnek, vállalkozásnak segít. Ha egy kiskereskedőnek segít abban, hogy szerezhetné be áruit olcsóbban, vagy milyen reklámfogásokat alkalmazzon, akkor alacsonyabb óradíjért dolgozik, mintha egy nagyobb cégnek ad tanácsokat.

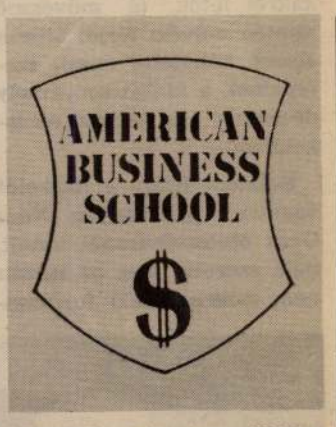

Fontos, hogy ne vállaljon el olyan megbízást, amihez nem ért! Mindig lelkiismeretesen és alaposan végezze munkáját és ismerje be, ha megoldatlan problémával találkozik! Ezek száma a gyakorlattal úgyis csökkenni fog, Ön egyre jobban belejön majd a tanácsadásba, hiszen ha Ön saját vállalkozásában sikeres volt, miért ne tudna hasonló üzleteken segíteni? Ha kliensei elégedettek, akkor egymásnak fogják adni a kilincset és hamarosan nem is lesz már szüksége hirdetésre.

Hogyan találja meg az első ügyfeleket? Természetesen a hirdetésre is lesz jelentkező, de ne hanyagolja el a személyes kapcsolattartást sem! Járja az üzleteket, elegyedjen szóba a tulajdonosokkal, beszélgessenek az üzletről és előbb-utóbb kiderül, hogy esetleg szükség lenne egy tapasztalt tanácsadóra! Persze akad aki alig, vagy egyáltalán nem akar majd üzletről beszélgetni, de akkor sem vesztett sokat, csupán néhány percet az idejéből.

Az Ön üzleti befektetése ebben az esetben egy adag névjegykártya, a hirdetés összege és szabadidejének egy része.

Van akitől egyszeri megbízást fog kapni egy konkrét feladatra, van akitől rendszeres megbízást folyamatos feladatok megoldására. A számlázást ennek megfelelően kell lebonyolítania.

Eleinte hétvégeken, vagy esténként is végezheti ezt a munkát, eredeti munkahelyét megtartva, majd később eldöntheti, hogy menynyire válik be Önnek az új vállalkozás.

*

Az American Business School 100 részes sorozatát *Frank Apponyi* elnök úr jóvoltából kapta meg a lap. Az iskola nemcsak a sajtón keresztül segít a jobb életre, az üzleti sikerre, avagy csak a biztosabb megélhetésre vágyóknak: tanfolyamokat szervez, amelyeken intenzív módon lehet elsajátítani az ismereteket. Akit érdekel a képzés lehetősége, levélben jelentkezzen szerkesztőségünknél, cím: 3527 Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky Endre út 15.

MEGHÍVÁS EGY NEMZETKÖZI VERSENYRE

Europe at School

Felkészíteni a fiatalokat a csatlakozásra

Az Európa Tanács, az Európai Közösség, valamint az Európa Parlament és az Európáért Verseny Magyar Nemzeti Bizottsága az Európai Kulturális Alap patronálásával szervezett Europe at School nemzetközi versenyen való részvételre hívja meg a 6 és 21 éves kor közötti ifjúságot.

A verseny célja az európaiság gondolatának megismertetése, az Európához való csatlakozás előkészítése az iskoláskorú fiatalok körében. A verseny sajátos eszközeivel felhívja a figyelmet Európa egyesülésének problémáira, előkészíti a fiatalokat arra, hogy felelősségteljesen és aktívan vegyenek részt a demokratikus Európa kialakításában.

A verseny nemzetközi. Minden olyan állam diákja részt vehet, amely tagja az Európai Közösségnek és (vagy) az Európa Tanácsnak. A versenyek évente változó, európai érdeklődésre számot tartó, kiemelt fontosságú témakörökben folynak, amelyeket az egyes országok javaslatainak figyelembevételével, a patronáló szervek és a részt vevő országok képviselőiből álló Európai Bizottság határoz meg.

A mostani tanévben az egyéni és a csoportmunkában készített pályaművek között az alább ismertetett témakörök művészi vagy írásos feldolgozása szerepelhet.

■ ■

Művészi feladatok:

6—10 éveseknek: mutass be európai társaidnak egy magyar népviseletet (színes rajzban, vagy egyéb színes ábrázolással, műanyag, textil, vagy képek felhasználásával) — ez a 111. számú téma.

11—13 éveseknek: mutass be egy kiemelkedően szép, magyar népművészeti műalkotást (színes rajzban, vagy egyéb színes ábrázolással) — 121. sz téma.

14—17 éveseknek: tervezz expo-plakátot, amelyen Magyarország műemlékeire, tájaira és annak jellegzetességeire hívod fel az európai ifjúság figyelmét — 131. sz. téma.

18—21 éveseknek: tervezz expo-plakátot, amely sajátos jegyeivel hívja fel Európa figyelmét Magyarországra — 141. sz. téma.

Az írásos feladatok a következők:

6—10 éveseknek ilyen nincs.

11—13 éveseknek: ismersz-e környezetedben valamely más országból menekült, vagy más nemzetiséghez, etnikai kisebbséghez tartozó gyermeket? Írd le, hogy milyen kapcsolatban vagy velük, és mit tudsz róluk — 211. sz. téma.

14—17 éveseknek: hogyan, milyen eszközök igénybevételével létesítenél baráti kapcsolatot külföldi diáktársaiddal, és miért, mely területen, milyen témában tennéd ezt? — 221. sz. téma.

Ugyanennek a korosztálynak szól a 222. sz. témamegjelöléssel az alábbi feladat. Keress és nevezz meg olyan nyersanyagforrásokat (mezőgazdasági, ipari), amelyekben az európai országok egymást segíthetik, vagy egymásra vannak utalva. Elemezd ezeknek a kihatásait.

18—21 éveseknek: mit és miért érdemes tanulni? Magyar fiatalok érvényesülési lehetőségei az egyesülő Európában — 231. sz. téma.

És a másik: korszerű oktatás és korszerű formái. — Hogyan alakítja mindez az ifjúság pályaválasztását? — 232. sz téma.

■ ■

Az írásos munka terjedelme legfeljebb 10 gépelt oldal legyen.

A versenymunkákat első lépcsőben a tankerületi oktatási bizottságok értékelik, és a legjobb alkotásokat megküldik a Magyar Nemzeti Bizottságnak. Ez választja ki a tartalmilag és formailag legsikeresebb műveket, s a zsűri véleménye alapján rangsorolja, jutalmazza, majd a legjobb pályaművek két alkotóját az Európa-győztesek találkozójára javasolja.

A pályamunkákat az iskolák igazgatói küldik meg a tankerületi oktatásügyi központok igazgatóinak. A felsőoktatási intézmények hallgatói a versenymunkáikat az MKM Közoktatás Külügyi Koordinációs Irodájának címére (1055 Budapest, Szalay u. 10—14.) juttassák el.

A pályaművek beküldési határideje mindkét esetben: 1994. február 15.

A pályamunkákon az alábbi adatokat kérik feltüntetni: a pályázat megnevezése (Europe at School), az alkotó(k) neve, életkora, lakáscíme, az iskola neve és címe, a pályamű címe, a téma kódszáma, a pályázó nyelvtudása (az iskola igazolásának mellékletével).

Közoktatási vezetők lehetnek

A miskolci Matura Gimnáziumban lehet jelentkezni a hónap végéig arra a távoktatási rendszerben működő kétéves szakosító képzésre, amelynek végén a hallgatók államvizsgát tesznek, és közoktatási vezetőszakos oklevelet kapnak.

A BME Tanárképző és Pszichológiai Intézet Pedagógia Tanszéke a Fővárosi Pedagógiai Intézettel együttműködve az 1993/94-es tanévtől indította, illetve indítja be a közoktatási vezetőképzést. Kellő számú jelentkező esetén a miskolci kihelyezett kar is megkezdi működését. A másoddiplomának számító és „F"-kategóriát biztosító oklevél megszerzésének feltétele egy pedagógusképző felsőoktatási intézményben már megszerzett oklevél. Jelentkezni Gergely Lászlónál, a kihelyezett kar megbízott szervezőjénél lehet, Miskolcon, a Kiss Ernő utca 39/A alatt. Telefon: 46/334-868, illetve délután 5-től: 354-343.

Pályázati felhívás

A Központi Ifjúsági Alap (KIA) 1993. évi pénzeszközei terhére pályázatot írt ki az alábbi témákban.

1. Regionális vagy országos jellegű képzési és prevenciós programok kidolgozása.

Olyan pályázatok beérkezését várjuk, amelyek alternatívát nyújtanak:

a szakmunkástanulók és szakmanélküli fiatalok szakmatanulásának segítésére;

a pályakezdő munkanélküli fiatalok munkába állási esélyeinek növelésére;

lehetőséget kínálnak a gyermekek és fiatalok korosztályi problémáinak megoldására, az érdekképviseleti tevékenységük biztosítására.

A pályázott program jele: KIA-I.

2. A gyermek- és ifjúsági korosztály kulturált szabadidőtöltési programjainak támogatása, valamint a hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatását és társadalmi beilleszkedését segítő programok. Támogatást kaphatnak a többnapos, a 6—18 éves korosztály számára szervezett szabadidős rendezvények, amelyek a sportprogramokon túl kulturális, hagyományőrző, ismeretterjesztő célokat is szolgálnak. A pályázott program jele: KIA-II.

Pályázatot nyújthatnak be a programot szervező társadalmi szervezetek, intézmények, jogi személyek és egyesületek az 1993-ban vagy 1994. június 1-ig megrendezésre és lebonyolításra kerülő programokkal. Egy jogi személy témánként csak egy pályázatot nyújthat be.

Támogatás nem adható beruházás, valamint szabadidősport és versenysport jellegű pályázatokra. Támogatás esetén az elszámolás módját külön szerződés tartalmazza.

A pályázatot benyújtani külön űrlapon lehet, mely igényelhető az ifjúsági információs- és tanácsadó-irodákban, a megyei önkormányzatoknál, az országos ifjúsági szervezeteknél, valamint a Miniszterelnöki Hivatal Ifjúsági Koordinációs Titkársága címén — felbélyegzett válaszborítékkal — 1327 Budapest, Pf.: 2. Személyesen mindennap 15—16 óra között a Budapest, Kossuth tér 4., III. emelet, 70. sz. szobában.

A pályázat benyújtási határideje: 1993. december 15. Címe: Miniszterelnöki Hivatal Ifjúsági Koordinációs Titkárság, 1357 Budapest, Pf.: 2.

A pályázatokon és borítékon kérjük feltüntetni a pályázott program jelét.

VÁROSI
MISKOLC
VTV
TELEVÍZIÓ

November 23., kedd

Kábeles adás:
9 órától: HTV-30 mozifilm.
19 órától: a VTV sugárzott adásának ismétlése a belvárosi kábelrendszeren.
0—20 óráig: Képújság.

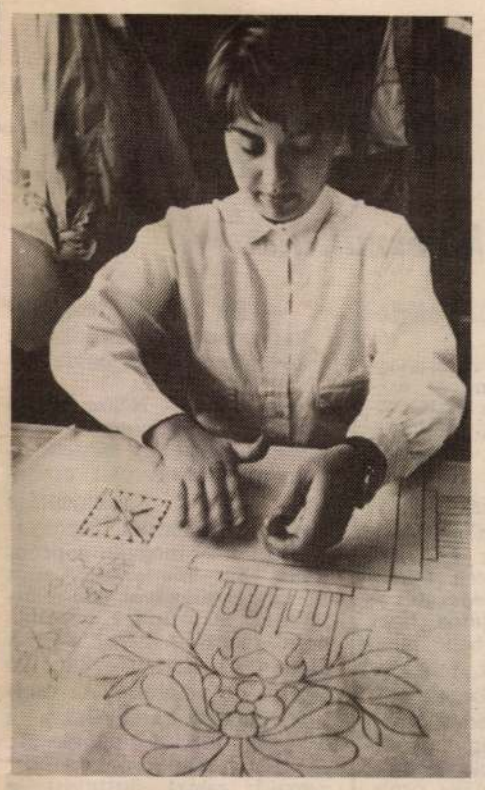

Díszítőszobrász-óra (balról). Balatoni-kiállítás az Eötvösben (jobbról).

POSTABANK ÉS SZÖKŐKÚT

Ötvös az Eötvösben

Tavaly indult az első művészosztály az Eötvös József Szakmunkásképző és Szakközépiskolában. A csoport egyik fele díszítőfestőnek tanul — Raffai Kinga festőművésztől —, a másikat díszítőszobrászatra tanítja Balatoni Klára ötvösművész.

A díszítőfestők egyebek között grafittók, freskók készítésénél, üvegművészeti munkák tervezésénél és megvalósításánál kamatoztathatják majd a tudásukat, a díszítőszobrászok az épületekhez kötődő díszítőelemek tervezésében, gyártásában, szerelésében kaphatnak feladatot.

Heti hét szakmai és hat rajzórájuk van, rendszeresen lehetőséget kapnak munkáik bemutatására. Míg ők a város másik pontján szerepelnek műveikkel, addig iskolájukba Balatoni Klára kapott meghívást: mutatná be számos, Miskolcot díszítő alkotását, a megvalósulás különböző fázisait.

Tervrajzok, apróbb tárgyak, valamint a kész munkákról fotók (a művésznő szintén művész férje, Litwin József készítette őket), szerepelnek a kiállításon, amely december 4-ig látható az iskolában.

Balatoni Klára és egy tanítványa.

Balatoni Klára a főiskolát végezve, Tatabányán *Naus Géza* ötvösművésznél tanult, nála szerette meg az igazán nem nőknek való kovácsolást. Egyik legutóbbi munkája a Postabank Szemere utcai épülete homlokzati, illetve ablakdíszeinek együttese, és a ház előtt futó sárverő. De övé a Centrum Áruház előtti, sokat bírált szökőkút — a bírálat annak szólt, hogy a víz nem úgy szökött, ahogy az alkotója megtervezte; most már úgy szökik, persze, ha eljön az ideje. Ugyancsak Balatoni-munkák: a Munkácsy utcai Gála, valamint a Kereskedelmi és Hitelbank fémdíszei, nem utolsósorban a volt LKM díszkapuja és kandeláberei.

(szabados—szabán)

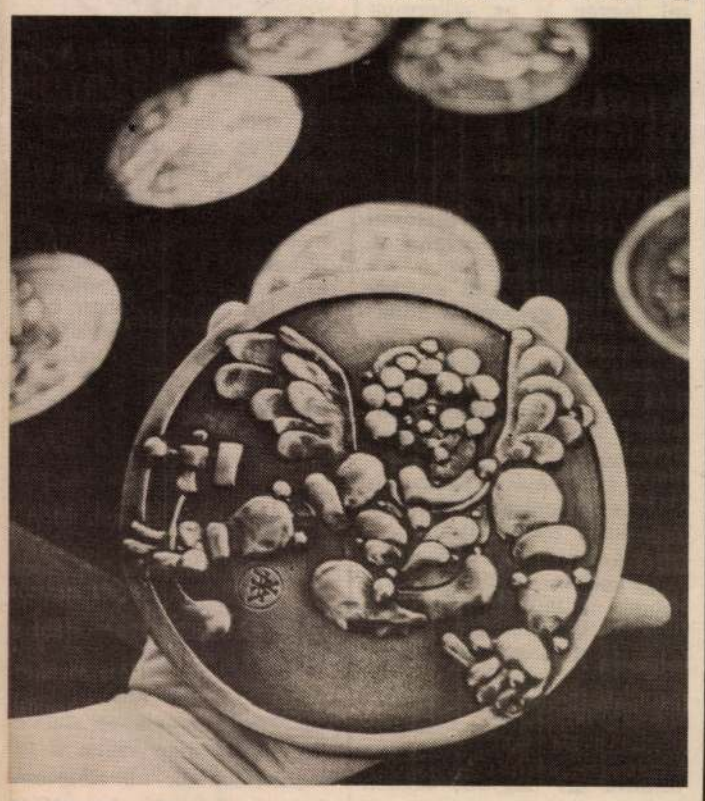

Egy ötvösremek.

AKKUMULÁTOROK LEG... LEG... LEG... LEGOLCSÓBBAN! Üzletemben osztrák Bären és mindenféle hazai típusú személy- és tehergépkocsi-akkumulátorok, a MÁRKABOLTOK ÁRAINÁL OLCSÓBBAN KAPHATÓK. Kereskedelmi üzletektől 500, 800 Ft-tal olcsóbban vásárolható. Cím: Kiss tábornok 66. Nyitva tartás: hétfő—csütörtök 7.30—16, péntek 7.30—15.30. Telefon: 379-760.

Raffai Kinga képzőművész
'96. I. 13. É-Mo.

Festészet nem középiskolás fokon

Látogatás Raffai Kinga képzőművész és növendékei műtermében

FILIP GABRIELLA

Miskolc (ÉM) – Szombaton mint kiállító képzőművészt köszöntötte a Miskolci Nemzeti Színházban a Páholy-parti közönsége. De hétfőn már tanárként találkozunk Raffai Kingával. Főállásban az Eötvös József Szakmunkásképző Intézet és Szakközépiskola tanára. A színházban pedig japán témájú batikjai láthatók.

– Diákkoromban nagyon sok minden foglalkoztatott. Erdekelt például a zene. Még a táncdalfesztiválon is indultam. Táncoltam az Állami Népi Együttesben, és foglalkoztatott a képzőművészet. De talán a véletlennek köszönhető, hogy éppen ezen a pályán találtam meg az önkifejezés lehetőségét – mondja a művész.

Érettségi után földrajz–testnevelés szakra adta be a jelentkezési lapját, végül a földrajz mellé kénytelen volt más szakot választani.

– Visszatekintve az elmúlt évekre, talán egyszerűnek tűnik minden. Pedig mindkét gyermekem a főiskola ideje alatt született. Úgy jártam Egerbe, hogy közben a családomról is gondoskodnom kellett. Persze, a férjem, amiben tudott, segített.

A főiskola befejezése után végzettségének megfelelően tanított, de közben egyre több mondandó fogalmazódott meg benne. Így szeretett volna minél több időt a saját munkájára fordítani.

– Nehezen szántam rá magam, hogy újra tanítsak. Persze, ez egészen más, mint egy általános iskola. Negyvenöt percben semmit nem lehet csinálni. Ide viszont minden diák azért jön, mert érdekli a képzőművészet, díszítő festő szeretne lenni, vagy pedig ezen a pályán akar továbbtanulni. Itt hétórás foglalkozásaink vannak, így már el lehet mélyülni egy-egy témában.

Mutatja is a növendékei munkáit. Akvarellek, homlokzattervek, tűzzománcok, festett üvegablakok, portrék és batikképek is.

A Miskolci Nemzeti Színházban rendezett kiállításon *Fotó: Dobos Klára*

– Nem tartozik szigorúan a tananyaghoz sem a batikolás, sem a portrézás, de igyekszem minél több technikával megismertetni a növendékeimet. Ha iparművészeti vagy képzőművészeti főiskolára jelentkeznek, ott mindjárt a portréval kezdik a felvételit. Azokat viszont, akik nem tanulnak tovább, fel kell készíteni az önálló életre is. Talán csúnyán hangzik, de önmaguk menedzserének kell lenniük, el kell adni a munkáikat. Már az érettségi témák is olyan konkrét tervek, amelyek adott esetben megvalósíthatóak. Az épületek tulajdonosaival, fenntartóival el kell fogadtatni, hogy beavatkozásukkal értékesebbé, szebbé tehető az omladozó oromzat, a jellegtelen homlokzat. Nekünk abban a szerencsében van részünk, hogy bekapcsolódhatunk épületfelújításokba is.

Egyelőre az iskolai műteremben várják az utazást azok a mennyezetdíszek, melyek a szlovákiai Páskaháza református templomába készültek.

– Úgy tervezzük, hogy a tavaszi szünetben megyünk ki Szlovákiába. Akkor kerülnének a helyükre ezek a festmények, és akkor festenénk meg a karzatra tervezett faborítást. Egyelőre várjuk a püspök úr áldását. Megküldtük a terveket, a részletes dokumentációt, a fényképeket. Mivel református templomról van szó, talán szokatlan ez a gazdag díszítés, de reméljük, a páskaházaiaknak tetszeni fog a munkánk...

Ez a templomrekonstrukció, de maga a tanítás is megcsonkítja az önálló alkotásra fordítható időt. Viszont ennek is megvan a maga haszna. Ha például nem tanítana, nem született volna meg a színházban látható kiállítás sem.

– Tulajdonképpen az egyik tanítványom, Berki Tünde sikerének köszönhetem, hogy kijutottam Japánba. Egy nemzetközi pályázaton elért eredményéért kaptuk a meghívást. Mindjárt indultunk volna, épp' csak az útiköltséget kellett összeszedni... Ennek ellenére nagyon örülök, hogy ott lehettem. Japánban hatalmas kultusza van a textilfestésnek! A színházi kiállítás hirtelen jött, pedig szerettem volna a batikképekhez japán miliőt teremteni. Talán majd a következő kiállításon...

Hogy az pontosan mikor lesz, még nem tudja. Mint mondja, korábban gyakrabban mutatta meg munkáit a közönségnek. Most viszont már csak akkor lép a nyilvánosság elé, ha teljesen új anyaggal tud szerepelni.

– Most éppen azt tervezem, hogy készítek egy „növényhatározót". A technika nem sokat változik. Azt hiszem, a batik áll hozzám a legközelebb. Korábban vászonra festettem, ezt kívánták meg a népművészetből vett témák. Most viszont egyre több a selyemre készült kép. Csodálatos lehetőségeket kínál a textil...

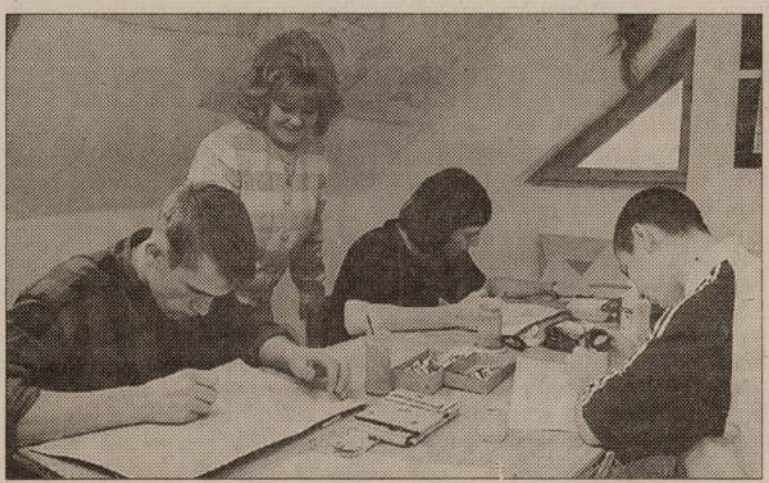

Tanítványai között az iskolában *Fotó: Végh Csaba*

Liberalizált valutavásárlás

A bankvezető szerint nem érdemes valutában megtakarítani

MARCZIN ESZTER

Miskolc (ÉM) – Január elsejétől jelentősen megváltoztak a devizajogszabályok, amit részben a devizatörvény, részben pedig az ezt kiegészítő kormányrendelet szabályoz. A magánszemélyeket tekintve a legfontosabb változás a valutavásárlás liberalizálása. Bárczi Zoltánnal, a Magyar Nemzeti Bank megyei igazgatóságának vezetőjével egyebek mellett a praktikus tudnivalókról beszélgettünk.

A devizatörvény bevezetése után nem tört ki a valutavásárlási láz. Ez azok igazát bizonyította, akik a liberalizáció mellett voltak. *Fotó: ÉM-repro*

● Először is ennek a jogszabálynak a megalkotása már nagyon szükséges volt. Nyilvánvaló, hogy az eddigi, több mint 20 éves, időközben toldozott, foldozott rendelkezés már nem felelt meg a korszerű pénzforgalmazás kívánalmainak. Egyrészt a megváltozott piacgazdasági feltételek miatt, másrészt pedig azért, mert a magyar gazdaság erőteljesen nyitott a külföld felé.

❑ *Melyek azok a legfontosabb változások, amelyek a magánszemélyeket érintik?*

● Az új szabályozás liberalizálta a valutavásárlást. Igaz, például azok a vállalkozások, amelyek nemzetközi gazdasági tevékenységet folytattak mindenféle keretkötöttség nélkül juthattak eddig is valutához. Erre azonban a magánszemélyeknek nem volt lehetőségük csak az egy évre megadott 800 dolláros határon belül. Január elsejétől azonban utazásonként minden magyar állampolgár legfeljebb 1250 SDR-nek megfelelő konvertibilis fizetőeszközt vásárolhat. Ez jelenleg hozzávetőlegesen 200 ezer forintnak felel meg. Az ügylet lebonyolításához már nincs szükség a valutalapra, elegendő hozzá az útlevél, vagy a személyigazolvány, ez utóbbi esetben azonban az útlevélszámot is mellékelni kell. A bonyolító bank a kifizetett összeg mellé 90 napig érvényes kiviteli engedélyt is ad. Megszűnt az a kötelezettség, hogy a magánszemélyek csak devizaszámlán tarthatják a birtokukban levő devizát. A rendelet számos, korábban érvényben levő értékhatárt is lényegesen megnövelt. Így konvertibilis valutában, kiviteli engedély nélkül 50 ezer forintot meg nem haladó összeget vihet ki a polgár az országból. A forintban engedély nélkül kivihető pénzmennyiség 200 ezerre nőtt, és természetesen a címleteket illetően nincs semmilyen megkötés.

❑ *Mire használhatja fel a magyar állampolgár külföldön a rendelkezésére álló pénzt?*

● A törvény és a rendelet a folyó műveleteknél biztosítja a legnagyobb szabadságot. Ezek közé tartoznak például a magán idegenforgalommal kapcsolatos kifizetések, a kulturális és szórakoztató szolgáltatások díjai. Mivel azonban igen részletekbe menő szabályozást tartalmaz a jogszabály, célszerűbb, ha az érintettek a közlönyben figyelmesen áttanulmányozzák. Ezzel elkerülhetik a kellemetlen helyzeteket, sok fáradtságtól, esetleg felesleges kiadásoktól kímélhetik meg magukat.

❑ *A gyakorlatilag korlátlan valutavásárlási lehetőség bevezetése miatt sokan attól tartottak, hogy ismét kitör a valutavásárlási láz. Ez nem így történt...*

● Ez azoknak az igazát bizonyította, akik a liberalizáció mellett voltak. Hozzá kell tennem, hogy a forint liberalizációja egyébként is egy hosszú folyamat volt, és azok, akik valutában akartak megtakarítani – ha nem is teljesen legális módon, de – eddig is megtehették. És mivel pillanatnyilag a forint kamatszintje nagyon magas, a csúszóleértékelés miatt körülbelül kiszámítható, mekkora árfolyamnyereséget lehet valutában elérni. Véleményem szerint nem érdemes valutában megtakarítani. Persze nem csak attól kell tartani, hogy túl sok forintot fognak devizára átváltani az emberek, legalább ennyire veszélyes a fordított jelenség, vagyis ha túl sok devizát akarnak forintra váltani. Ugyanis a hirtelen megnövekvő forint kínálat, inflációt gerjeszthet.

Több mint 56 ezer munkanélküli

Miskolc (MTI) – A novemberi csaknem másfél ezres növekedést követően az elmúlt év utolsó hónapjában lelassult a regisztrált munkanélküliek számának emelkedése Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.

A megyei munkaügyi központ pénteken közzétett gyorstájékoztatója szerint a december végi zárónapon 56 ezer 351 munkanélkülit tartottak nyilván, 349-cel többet, mint egy hónappal korábban.

Megyénkben a munkanélküliségi ráta 16,6 százalékos, a 10,4 százalékos országos átlaggal szemben. A szakértők szerint a foglalkoztatottság alakulása a téli időszakra jellemző gyenge munkaerő-kereslettel függ össze. A munkanélküliség növekedési ütemének lassulásában az a szerencsés körülmény is szerepet játszik, hogy az újonnan állástalanná váltak száma az év folyamán decemberben volt a legalacsonyabb, azaz első ízben összesen 1000 fő regisztráltatta magát a kirendeltségeken. A munkanélküliek száma Encs, Gönc, Szikszó és Mezőkövesd térségében nőtt a legnagyobb mértékben, 4,9-6,1 százalékkal, míg Miskolc, Ózd, Sajószentpéter és Tokaj körzetében 0,2-7,4 százalékkal csökkent.

A megyében évek óta az egyik legnagyobb gondot a pályakezdők elhelyezése okozza. Bár decemberben 165-tel csökkent a számuk, még így is 5307-en várnak munkára, ez a regisztrált munkanélküliek 9,4 százaléka.

197.

197. SZALON. TERVEZTE RAFFAY LÁSZLÓ. KÉSZÜLT A SZEGEDI ÁLL. IPARI SZAKISKOLÁBAN.

198.

198. URI DOLGOZÓ SZOBA. KÉSZÜLT THÉK ENDRE GYÁRÁBAN.

MILÁNÓI KIÁLLÍTÁS.

Magyar Iparművészet
1906

195.

195. A PÉCSI ZSOLNAY-GYÁR KIÁLLÍTÁSÁNAK RÉSZLETE.

196.

196. ÁTJÁRÓ A GRAFIKAI CSOPORTBA. KÉSZÜLT FARAGÓ ÖDÖN TERVEI UTÁN.

SZALONSZEKRÉNY. TERVEZTE FARAGÓ ÖDÖN. KÉSZÍTETTE STEINBACH GÁBOR.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

A NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA ÉS AZ ERNST MÚZEUM TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS CSALÁDJÁT

A DERKOVITS GYULA KÉPZŐMŰVÉSZETI ÖSZTÖNDÍJASOK BESZÁMOLÓ KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

2005. FEBRUÁR 27-ÉN, VASÁRNAP 11 ÓRAI KEZDETTEL AZ ERNST MÚZEUMBA

KÖSZÖNTŐT MOND **DR. SCHNEIDER MÁRTA**, A NKÖM HELYETTES ÁLLAMTITKÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA **FARKAS ÁDÁM** SZOBRÁSZMŰVÉSZ, A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEM REKTORA

RENDEZTE **SZEPES HÉDI** MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ 2005. FEBRUÁR 27-TŐL MÁRCIUS 6-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 11-19 ÓRÁIG.

MÚZEUMI BESZÉLGETÉS: MÁRCIUS 2-ÁN 18 ÓRAKOR A SZINYEI MŰVÉSZ-MŰGYŰJTŐ KLUB ÉS A DERKOVITS ÖSZTÖNDÍJASOK BESZÉLGETÉSÉT VEZETI CSÁJI ATTILA ÉS ZIELINSKI TIBOR.

BUDAPEST, VI. NAGYMEZŐ U. 8. • WWW.ERNSTMUZEUM.HU

Díjhitelezve
1376 Bp. 62.

BUDAPEST KF 62 KF 2005-2-15

Bánóczi Zsuzsanna
MTA Művészettörténeti
Kutató Intézete
Budapest
Úri u. 49.
1014

RAFFAI RÉKA
III. diplomás

Nagybánya és az impresszionizmus

Miklós Andorné tulajdona) rózsaszín-fehér-zöld színharmóniájával, álomszerű varázsával csak egy példa a sok hasonló mű közül. A nyomor festőjéből János pap irreális országának krónikása lett, ki a két véglet között, impresszionista utcaképeivel ha nem is korszerűen, de igen jelentékenyen illeszkedett bele az együttesbe.

Szolnokot Deák-Ébner, Bihari és Fényes jelenti, egy másik művésztelepet, a gödöllőit még kevesebben, mindössze két festő, Kőrösfői-Kriesch Aladár (1863—1920) és sógora, Nagy Sándor, (szül. 1869). A gödöllői telepnek, melynek fénykora a háborút közvetlenül megelőző évekre esett, semmi köze sincs Nagybányához és az impresszionizmushoz. Hogy mégis ebben a fejezetben kell emlékezni reá, annak az az oka, hogy stílus szerint és helyzetileg egyaránt az előbbinek rövidéletű oppozíciója volt. A hivatalos művészetpolitika, ha nem is nyíltan, de an-

Raffay László

Balogh Lajos és Raffay László. Épületasztalosság. Az ugyanezen cím alatt megjelent rajzmunka kiegészítésére szerkesztették —. Kéziratnak tekintendő. (8-r. 56 l.) Bpest, 1887. Anglo-nyomda nyomása.

EGY HETES

Bak imre Bernát andrás Bukta imre Filp csaba Haász kati
Konok tamás Korádi luca Lőrincz tamás Mékes lóránd
Ötvös zoltán Polgár csaba Raffai réka Simonyi emő

A Műcsarnok tisztelettel meghívja Önt az

EGYHETES

című kiállítás megnyitójára
2004. február 16-án 18 órára

Köszöntőt mond: DR. SCHIFFER JÁNOS
főpolgármester-helyettes

Megnyitja: HAJDU ISTVÁN
műkritikus, főszerkesztő

Díjakat ad
a Blitz Galéria – fődíj, a Raiffeisen Bank Rt., a Fővárosi Önkormányzat
és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.

A kiállítás megtekinthető február 22-éig, nyitva naponta 10–18 óráig, csütörtökön 12–20 óráig. Műcsarnok, Budapest, Hősök tere

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

A MŰCSARNOK FENNTARTÓJA A
NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

BLITZ GALÉRIA

Raiffeisen BANK

JÁZSDI PINCÉSZET, CSOPAK

Raffai Róbert

RAFFAY Sándor festő

M.N. 1993 június 18

Kiállítások

Raffay Sándor festőművész kiállítása: Fonyód, Művelődési Ház (Szabó Ferenc utca 3.).

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 APR 8

Somogyi Néplap

Raffay Sándor festő
1921

Pasztell-lágy nyugalom

A tavasz kéket dob az égre, piruló barnát a mezőkre, zöldet a vízre. A színek ezrei — furcsa! — nyugalmat teremtenek. Fonyódon, a Szabadság utca egyik szemet tapadásra késztető házában vagyunk. Hatalmas ablakokon árad be a fény. »Napimádó« lakja e házat.

»*Raffay Sándor* vagyok. Nyugdíjas módra eldegélek itt, egyedül. Még sohasem unatkoztam, mióta kiköltöztem ide Kaposvárról. Az ember az emlékeivel együtt költözik; azok kísérik, vele vannak. Lehetetlen batyuba kötve. Mindenem a fény. Úgy kell, mint másnak a kenyér. Azért is építettem ezt a házat ilyen nagy ablakokkal. Minden a kezem munkáját viseli magán. A környezet is. A virágok, növények nekem köszönhetik létüket, én neveltem valamennyit. Néha kijön hozzám a feleségem, néha én megyek be hozzá Kaposvárra. Ő még dolgozik.«

Egyformán, s mégis megkülönböztethetően telnek a nyugdíjasnapok. Mély alvás után — a városban nem tudott jól aludni — reggel a boltba megy, megvásárolja az aznapi élelemnekvalót. Beszélget az emberekkel, hazaballag. Rendbeteszi a lakást, főz. Délután a kertben dolgozgat, vagy olvas. Pihenget. Vasárnap moziba megy. Bérlete van. Nyugdíjasbérlet.

»Nagyon szeretem a filmeket. Ezek közül is a művészfilmeket. Televízióm is volt, de tudja, nem bántam, hogy elromlott! Leköti az embert, elvonja a figyelmét mástól, olykor fontosabb dolgoktól. Rádiót hallgatok néha, hogy tájékozódjam a világról.«

A világról, melyben egyedül, az épületbe zárt csöndben is otthon van. Csak néhány dolgot sorolunk fel, mi mindent csinál. Vegyészkedik, erről árulkodik az íróasztalán a patikamérleg. Egy nagyítógép meg arról: valaha ő volt az ország első tíz fotografusának egyike. A Városligetben tanulta a szakmát. Elbabrálgat régi pénzei között. Más dolgok viszont hajdani sporttevékenységére emlékeztetik. *Orth Györggyel, Kertész Vilmossal* kötött barátságot azokban az időkben. Mi mindent csinál még?

»A múltkor egy sétámon lepillantottam a fonyódi szakadék pereméről. Elgyönyörködöm a végtelennek látszó vízfelületben. Most azonban közelebb akadt meg a szemem valamin. Valami négyzeten. Megnéztem távcsővel. Festmény lehet! Kötéllel leereszkedtem. Nem volt gyerekjáték, elhiheti. Most is láthatja azt a képet. A sümegi várat ábrázolja, 1922-ben. Kicsit renoválgattam. Nem ez az első ilyen munkám. A mi családunkban valahogy benne volt a szép iránti szeretet. Öten voltunk testvérek, valamennyien fogékonyak a művészetek iránt. Egyik testvérem tízéves korában zongorahangversenyt adott. Meghalt szegény. Az édesapám még másik két gyermekét is eltemette később. Akkoriban egészségtelenek voltak a kántortanítói szolgálati lakások. Tízegynéhány éves koromban én is majdnem ennek az áldozata lettem.«

Raffay Sándor lakása tele van képekkel. Mindig is rajzolt, festett, de amikor nyugdíjba ment, akkor jött el számára az igazi idő, hogy legkedvesebb szenvedélyének hódoljon.

»Elbúcsúztattak, mint vám- és pénzügyőrtisztet, s én másnap már *Ruisz György* rajziskolájában voltam. Meg *Szekeres Emilében*. Sokat tanultam tőlük. Mert addig is rajzoltam, festettem én. Itt van mappákba gyűjtve az egész ország. Mindenhol megörökítettem a tájat, az embereket, amerre csak jártam. Leginkább a pasztellkréta és a szén áll biztosan a kezemben. Festettem olajjal, meg akvarellt is. De valahogy úgy érzem; az nem én vagyok. Jobbanmondva, nem vagyok benne a képben annyira. Ott sok minden az ecsetre bízatott. Míg a grafikában és a pasztell műfajában a kézre.«

Sok-sok emberi arc van itt vele a műteremnek is beillő szobában. Öreg parasztok, munkásemberek, az édesanyja, nagyanyja, unokái, lánya, festők, friss húsú lányok — mind itt vannak a falon képre fogalmazva. S tájak, világok, állatok. Virágok.

»Tudom én, hogy nem mind egyformán sikerült. Egy azonban bizonyos, a magam gyönyörűségére csinálom a képeket, s ha valamelyik nem üti meg az én mércémet sem, nem jut el innen. Nálam marad. Néha a városból kijönnek hozzám festőbarátaim gyönyörködni, dolgozni. Mert nekem is az a legnagyobb gyönyörűség, ha tetszik az, amit csináltam. Ezt semmi meg nem haladja, egyetlen érzés sem. Az ember cselekvésre, alkotásra született...«

Barna szeme világol a szemüveg hideg csillogású lencséje mögül. A könyvespolcán rengeteg művészeti tárgyú könyv. Anatómiával foglalkozó művek. A másik szobában egy harmónium.

»Mostanában kezdtem el tanulni rajta. Zeneiskolába beiratkozni már röstelltem. Így aztán magamtól kellett rájönnöm a fortélyára. Hegedűn tudtam játszani, majd csak győzök e felett is. Ezek a kották az enyéim. Bennem volt a muzsika, csak le kellett jegyezni. A versek is az enyéim. Béke kell az embernek; erről szólnak. Ezt itt ni, ezt meg *Bódás János* versére szereztem. Minden éjjel születik meg bennem a képek, és a zene is. Nappal azután csak papírra, vászonra kell tennem.«

Az íróasztalán egy újabb könyv. A Szovjet Kommunista Párt története. Mostanában újraolvassa. Mikor a két párt egyesült, akkor lett ő is kommunista. Kérdezem tőle: ha egyszer lehetősége adódna szólni az emberekhez, mit mondana.

»Tanuljanak, mert akkor sohasem fognak unatkozni. S akkor mindig csak a jót csinálják...«

A teraszról látszik a túlsó part.

Leskó László

álmodott.

Kaposváron, és később egy fővárosi versenyen, elsősorban Horváth László jeleskedett.

Riba Lajos a győzelmi emelvényen. A fiatal fonyódi gimnazista nyert 1974-ben elsőként országos bajnokságot a somogyi sportolók közül.

Tőle is várt leginkább sikert az országos mezein a fonyódi testnevelő. Horváth azonban sérüléssel meg gyomorrontással küszködve vett részt vasárnap Budapesten az országos mezein. (Ahol a legjobb somogyi atléta, Ács Lajosné, a felnőttek versenyében a 9. helyen végzett.) Vasárnap Riba Lajos, a fonyódi gimnázium tanulója, az 1958-as serdülő korcsoportban végig vezetve országos bajnokságot nyert, megelőzve egy egész sor esélyes fővárosi atlétát.

NB II
Nyugati csoport

A hosszúra nyúlt huszadik forduló utolsó mérkőzésén, Szombathelyen a Sabaria Cipőgyár—BKV Előre mérkőzés 1:1 arányú döntetlennel ért véget. A bajnokság kétharmada után a táblázaton a következő a sorrend:

1. Fűzfő	20	10	5	5	39—22	25
2. K. Rákóczi	20	10	4	6	40—23	24
3. Sopron	20	7	10	3	24—15	24
4. K. Táncsics	20	7	9	4	30—20	23
5. PVSK	20	8	7	5	25—21	23
6. Gy. Dózsa	20	9	4	7	30—27	22
7. BKV Előre	20	7	7	6	26—23	21
8. KOMÉP	20	8	4	8	34—25	20
9. Körmend	20	8	4	8	25—27	20
10. Bakony V.	20	6	8	6	24—26	20
11. M.-Szászv.	20	7	6	7	18—27	20
12. Sabaria	20	5	9	6	20—23	19
13. Dunaújv.	20	6	6	8	23—25	18
14. Sz.-fehérvár	20	7	4	9	20—27	18
15. Gy. Elektr.	20	6	3	11	25—37	15
16. SzSE Dózsa	20	2	4	14	20—55	8

A bajnokság utolsó harmadának első sorozatában — vasárnap — a Kaposvári Rákóczi hazai pályán a KOMÉP csapatát fogadja. A Táncsics SE ismét idegenben szerepel: Fűzfőn. E találkozón a Táncsics felzárkózhat az első helyezetthez, vagy végképp leszakad. Sorsdöntő lesz a K. Rákóczi újabb hazai mérkőzése is.

Ez történt az NB I-

A szombati rangadót követően vasárnap hét mérkőzéssel folytatódott a labdarúgó NB I küzdelemsorozata.

Eredmények:

Pécsi MSC—VM Egyetértés 2:0 (0:0)

Pécs, 7000 néző. Vezette: Müncz. Góllövők: Bencsik és Kardos.

Vasas—Dorog 3:1 (2:0)

Fáy utca, 3000 néző. Vezette: Szkokán. Góllövők: Váradi, Kovács, Komjáti, illetve Tóth Gy. (11-esből).

Bp. Honvéd—Haladás 5:0 (1:0)

Kispest, 3000 néző. Vezette: Petri. Góllövők: Kozma (2, egyet 11-esből), Morgós, Pintér, Pusztai.

Tatabánya—MTK 1:1 (1:0)

Hungária út, 4000 néző. Vezette: Csernefalvy. Góllövők: Sallói, illetve Kiss T.

Videoton—Csepel 1:0

Székesfehérvár, 80[illegible]te: Bana. Góllövő: S[illegible]

Zalaegerszegi TE—R[illegible] (0:0)

Zalaegerszeg, 12 00[illegible]te: Szilvási. Góllövő: Mihalecz (11-esből).

SZEOL—Salgótarján 1:1 (1:0)

Szeged, 5000 néző. Vezette: Haláp. Góllövők: Zámbori, illetve Kovács.

Asztalitenisz EB

Újvidéken az asztalitenisz EB második napján Magyarország férfi- és női csapata egyaránt Romániával játszott. Együtteseink teljes sikert arattak. A férfiak 5:0, a nők 3:0 arányban győztek.

Totóeredmények

Az április 7-i, 14. heti totószelvényen szereplő mérkőzések eredménye és a telitalálatos szelvény a következő:

1. Cesena—Juventus	0:2	2
2. Genova—Foggia	2:1	1
3. Internazionale—Fiorentina	1:1	x
4. Napoli—Lazio	3:3	x
5. Roma—Lanerossi	0:0	x
6. Torino—Bologna	2:1	1
7. Verona—Milano	törölve	
8. Atalanta—Palermo	1:1	x
9. Catania—Novara	félbesz., törölve	
10. Catanzaro—Brindisi	2:0	1
11. Parma—Brescia	1:1	x
12. SPAL—Como	1:1	x
13. Taranto—Reggiana	3:1	1
14. Varese—Avellino	3:2	1
15. Ascoli—AS Reggina	1:0	1
16. Plusz 1 mérkőzés: Ternana—Perugia	2:0	1

Értesítjük vásárlóközönségünket,

hogy a Jutai úti gyümölcsfalerakatunknál

50 %-os árengedménnyel

készletkiárusítást

rendezünk

Kaphatók: meggy-, cseresznye-, körte és ringlócsemeték.

A kiárusítás április 8-tól 16-ig tart.

(14189)

Kivégezték a mosonmagyaróvári gyilkost

A 30 éves ifjú Gáts László 1973. június 2-án mosonmagyaróvári lakásán megölte különváltan élő feleségét és az anyósát. Ezért a Győr Megyei Bíróság Gáts Lászlót halálra ítélte. Az ítéletet a Legfelsőbb Bíróság helyben hagyta. Az elítélt kegyelmi kérelmét az Elnöki Tanács elutasította. Az ítéletet vasárnap végrehajtották.

— **A kifestőkönyv**, kivágóját örömet szerez; szórakoztatva játszva tanít, fejleszti a kéz ügyességét, és gondolkodást készteti. Kitűnő húsvéti ajándék. Keresse a papírboltokban! (1416[illegible])

— **Most** alkalmi áron! Nő orkánanorák 346 Ft-os, nő frottirotthonka 120 Ft-os áron kapható Kaposváron, az Ady Endre u. 13. sz. alatt, az olcsó áruk boltjában. (x)

Raffalt

l.

Lykanemzromantika
55, 58. l.

Raffalt

Nód
2

B.K.M. A művésztelepek
jelentőségéről -
A Kéve könyve
1928. 62. l.

Raffalt

Vásár Magyarország c. képével vett részt az 1862. évi londoni világkiállításon.

Szombathy

251. l

7.	Silkar ur – " – sarokszekrén

azaz: Háromszáztizpeng

Budapest, 1935 máj

Raffalt
Pesti divatképek, olaj

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXXVI. kiáll.
1948. jul. 1. l.

Raffalt festőművész

MDK.

"Czigányok a pusztán"

Vas Ujs. 1858. 2oo.l.

MDK

Raffalt idb.

Az idősebbik Raffalttól, ki magyarországi tevékenységével megörökitette nevét, egy kis tájkép volt látható a Pécsett rend.kiállitáson.(1927. márc.13-tól 20-ig.)

Felvinczi Takács Zoltán: Kiáll.Pécsett

Magy.Művészet, 1927. 165-166.lap

RAFFALT IGNÁC

SINKÓ, Katalin: Der Tschikosch als ein orientalischen Thema. Bild-Kunde - Volks-Kunde. Hrsg. Kunt, E. Miskolc, 1989 244.p.

MŰVÉSZEK ÉS M

a 16–17–18–19.

a mai Szlovákia

Szlovák kutatók (Pavel Horváth, Vier
Anna Petrová–Pleskotová) publiká
összeállította: Barc

MTA Művészettörténeti
Budapest

UMELCI A MA

RAFFALT Ignác

/ Ignaz és Johann Gualbert Raffalt művészetéről lásd a Neue Galerie monográfikus kiállitásának katalógusát. /Landesmuseum Joanneum, Graz, 1965./.

közgazdaságtudományi doktorátust szerez. 1949-től a Bolyai Tudományegyetem jog- és közgazdaságtudományi karán tanszékvezető tanár, 1960-tól tudományos főkutató az Akadémia kolozsvári fiókjának közgazdasági osztályán, majd osztályvezető annak Számítási Intézetében nyugalomba vonulásáig (1975).

Első írása az Enyedi Hírlapban jelent meg (1937). Közírói munkásságát az Ellenzék, Déli Hírlap, Erdélyi Gazda, Magyar Kisebbség és Havi Szemle hasábjain kezdi, 1950-től közgazdasági szakcikkeit közli az Előre, Igazság, Megyei Tükör, Brassói Lapok. A Korunkban a terv-

1955/3) ír. Az Időszerű közgazdasági kérdések c. kötet (Kv. 1955) két, Kerekes Jenővel közös tanulmányát közli *A helyiipar fejlődése a Magyar Autonóm Tartományban* s *A munkanapfényképezés és önfényképezés* c. alatt.

Román nyelvű gazdaságtörténeti tanulmányaiban Erdély árucserekérdésével foglalkozik a XIX. század második felében (Kovács Józseffel), s George Bariţ iparfejlesztési terveit elemzi Dumitru Ghişe és P. Teodor társszerzőkkel közösen (Anuarul Institutului de Istorie din Cluj 1960/III és 1963/VI). Egy tanulmánya az erdélyi pénzrendszer fejlődését tárgyalja 1850-től 1921-ig a C. Kiriţescu szerkesz-

MDK

Raffalt Gualbert

Cigánylány korsóval, repr.

A szolnoki müvésztelep. P.H. 1928 évi nagy naptára.
74,75.l.

Johann Gualbert Raffalt (bécsi) M.F.19.2.

murai születésü.1853-tól szolnöki motivumok. 1856-62 között egy szolnoki vásárt Magyar falut lovakkal, Cigányokat a pusztán stb. állitott ki Pesten.

Raffalt, Gaulbert festő
Nagy Zoltán: Az alföldi tájkép
Puszták Népe, Hódmező vásárhely,
1947, jún. 27.

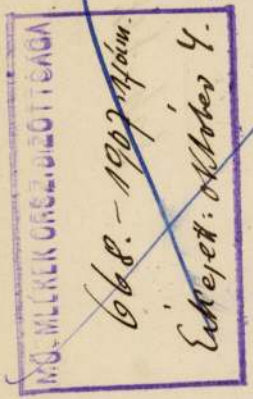

Sz. 2717-907

A Műemlékek tekintetes

Folyó évi September
értesítésére van szerencsém
hozni, miszerint a vallás
által adó fejében kiutalt
s ezen összegnek mike

RAFFALT, Johann Gualbert festő

SINKÓ Katalin: ld. Etnographia, 100.köt.1/4.
1989 142.p. skk. ill.

R

MDK

Gualbert Raffalt, festöm.
1836-1885

Müveinek javarésze magyar tárgyu. Gyakran tévesztették össze Pettenkofen képeivel övéit, bár emennek önálló ereje hiányzott müveiből.

dr. Rózsaffy Dezsö: Külföldi müvészek Szolnokon. Szolnok a müvészetben. Emlékkönyv /ifj. Gonda Béla/ a 25 éves jub. emlékére. 1927. szept. 13. 19. l.

Raffalt
Johann Gualbert

l.
Lykafest 1896-1914
50 l.

Raffalz osztrák festő

A Szolnoki művésztelep története 1851-ig nyúlik vissza, élletve 49-el kezdődik, mikor a debreceni visszavonuláskor az osztrák hadsereggel August von Pettenkofen hadifestő keresztül ment Szolnokon és annyira megfogta a város hangulata, hogy 51-ben lejött és festette a szolnoki életet, majd követte őt több osztrák festő.

A közízlés alakítói.

1975. VIII. 19. ~~19. 24~~ 16. 17, Kossuth, 111-Vné-

Gualbert Raffalt.

A zolnoki műréztelep 25. éves fennállásának jubiláris kiállításán képei szerepeltek, mert mint idegen művészek hosszú évekon át festette a Tisza, Kagyva és a környék részeit.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 20.

Szabadsi Raffalt.

A rozsnyói műsértelep 25. ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 1927. szept. 20.

Önálló tábl.kép - Tájkép

R a f f a l t Gualbert:
Pusztai kut/1859/

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Tájkép

R a f f a l t Gualbert:
Pusztán

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Festészet, táblakép

Tájkép, Raffalt

Divatcsarnok, 1855.szept.10.50.1000

Müvészet

Festészet, táblakép.

Tájkép, Raffalt.

Divatcsarnok, 1854. szept. 25. 53.

1247.

Budapesti hirvivő.

Önálló táblakép - életkép

R a f f a l t Gualbert:
Szolnoki vásár

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343:
"Osztrák művészek Magyarországon"

Önálló táblakép - életkép

R a f f a l t Gualbert:
Magyar fogat

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Életkép

R a f f a l t Gualbert:
Marhavasar Magyarországon,
/1853/

M Ú V É S Z E T
XII. évf. 1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Életkép

R a f f a l t , Gualbert:
Magyar vásári jelenet/1859/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Tájkép

R a f f a l t Gualbert:
Magyar falu

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Kiállitások

Szolnoki jubileumi kiállitás
/tizéves/
Raffalt Gualbert: Cigányleány
korsóval c.kép

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"
Illusztráció: 339.

R a f f a l t Gualbert festő
/1836-1865/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák művészek Magyarországon"
Illusztráció: 339.

Raffalt, festő

Honderü, 1844. II. 115.

Mükiállitás

Önálló táblakép - Tájkép

R a f f a l t Gualbert:
Cigánytanya

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Festészet, önálló táblakép
Egy vén vártaház, Raffalt

Divatcsarnok, 1854. juli 15.39.910.
Müvészet

Önálló táblakép - Népi ábrázolás

R a f f a l t Gualbert:
Cigánylegény korsóval

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
339.
Szöveg: 335-343.
"Osztrák művészek Magyarországon"

Önálló táblakép - Népi ábrázolás

R a f f a l t Gualbert:
Cigányfiu/1855./

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Raffalt Gualbert festő

Magyar Művészet, 1927

607-611.o.

Róztaffy Dezső: Szolnok jelentőtége a magyar művészetben.

Raffalt, festő

Divatcsarnok, 1854.juli 15.39.910.

Müvészet

Raffalt, festő

Divatcsarnok, 1862. juni 29.30.477.

Heti Szemle

Raffalt, festő

Divatcsarnok, 1855.szept.10.50.1000

Müvészet

Raffalt, festő

Honderü, 1847. II. 75-76.

Zerffi: A pesti mükiállitás

Raffalt, Gualbert
(1836–1865)

irod

Rózsaffy Dezső: Solnok jelentősége a magyar művészetben.

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 610. l.

Raffalt, Gaulbert

Cigányfiú korsóval c. festménye repr.

Művészet 1913. 339. l.

340, 342. l.

Rózsaffy Dezső: Osztrák művészek Magyarországon.

Raffalt Gaulbert (1836–1865)

Raffalt Ignác fia. Már akademiai növendék korában (1857–55) a nyári szünetben megfordult Szolnokon. Műveit gyakran Pettenkofenének tartottak. Mint hosz a „Szolnoki piac"

Rózsaffy

jött Bécsben, mint a „Makart-bouquet", a műkereskedők s ezek közt különösen Georg Plach, buzdították mesterének utánzására.

Járt Dalmáciában, Montenegróban, megfordult Itáliában is, műveinek javarésze mégis magyar tárgyú. Pettenkofennek majd minden motívumával találkozunk nála. Íme néhány adat: Marhavásár Magyarországon (1853-ból, tulajd. Karl Ludwig). Cigányfiú (1855-ből,

majdnem
annyira
divatba
jött

tulajd. D. Singer), Magyar vásári jelenet (1859-ből, tulajd. D. Singer), Pusztai kút, (1859-ből), Magyar fogat, Szolnoki vásár, Cigány tanya, Magyar falu, Pusztán stb. Ő is tölgy, vagy mahagonideszkára festett, rendesen a Pettenkofen által kedvelt formában. Kvalitásairól kitünő fogalmat adott a szolnoki jubileumi kiállításon szerepelt Cigányleány, (Tina Blau Lang tulajd.), mely komoly eredeti felfogásával, spontán festési modorával, elsőrangú pittoreszk tulajdonságaival méltán meglepte a hozzáértőket.

206, 208, 237.
34, 123.
194.
3.
05, 206, 207,
7, 342.
.
02.
237.
6.
7, 381—390.
36.
60
4.
. 283.

Vidor Emil 237.
Vidovszky Béla 194, *195*.
Viller Veceslaus 283.
Viszner Jacobus 284.
Völk Carolus 283.
Vörös András 238.
Vörös Mihály 238.
Wagner Géza *149*.
Wagner Sándor 28.
Waldmüller 303.
Watteau *325*, 344—345.
Weisz János 360.
Weisz Innocens 284.
Wellisch Alfréd 120.
Wellmann Róbert 19, 28, *265*.
Werner Frigyes 237.
Winkler 237.
Wuschek István 237.
Ybl Miklós 34.
Zádor István *89*.
Zala György 206, *212*.
Zich Ferdinánd 410.
Zich Ferenc *372—374*, 410.
Zichy Mihály 123.
Zimányi Joannes 284.
Ziringh Joannes 283.
Zsigmond 122.

Raffalt

R., 2. *Johann Gualbert*, osztrák festő és grafikus, * Murau 1836, † Róma 1865. R. 1. fia és tanítványa. Utóbb a bécsi akadémián tanult, majd Pettenkofen mellett Szolnokon dolgozott. A magyar népéletből, Szolnoki vásár, Magyar falu lovakkal, Cigányok a pusztán, Kolduló cigányok, Ökrös szekér stb. műveit állította ki a Pesti Műegyletben 1856—62 között. Pusztafestőnek hívták és Pettenkofen modorában dolgozott.

L. Gy. II. 347 l

22500 —		2250
	150 04	
1	~~154~~ —	
3000 —		300
	60 —	
2515 16.		251
8·06		
54914 14		5491
104 ~~183~~ 30	104466 ~~54~~	10348
466 62	62	10348
		81

Gaulbert Raffalt

1836 – 1865.

laid

Mitteilen 1913. 340. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megb

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Raffalt Lambert

Münchner 1913. 339, 340

Сиур VII. 203

Raffalt G. ifjn Bécsben

csak magyar tárgyú művei kiírva:

1857-ben Szolnoki vásár c. olajf. 140 fstért megvette a Műegylet.

PMÉvk 1856-ra. 20. l.

1857-8-ban Cigányok a pusztán c. olajf. 100 fstért megvette a műegylet.

PMÉvk 1857 re. 20. l.

Gebler Tóbiás Fülöp báró, orosz államférfi
és költő arcai. III. 114.

Raffalt J. G. ifjú Bécsben

1856 júl.-aug. kiáll. Mücsylet: A magyar népéletből, olajf., 40 fst. — A magyar népéletből, olajf., 40 fst.

1856. ~~nov.-dec.~~ dec.-1857. jan. kiáll.: Szolnoki vásár, olajf., 150 fst.

1857. máj.-jun. kiáll.: Magyar falu lovakkal, olajf., 150 fst.

1858. febr.-márc. kiáll.: Cigányok a pusztán, olajf., 110 fst.

1858. jun.-júl. kiáll.: Kolduló cigányok, olajf., 220 fst.

~~1858. júl.-aug. kiáll.: A~~

1862. júl.-aug. kiáll.: Ökrös szekér, olajf., 250 fst.

Gömör vármegye III. 83.

Raffalt J. G. Aju

Festō
Beis.

Mitegyl. 1856. jul. aug.

Raffalt itj

ontrák festö
magyar vonáth-
lásd
Ujházy Ferenc feljegyz.
szép. Múz. M. Mův-
Adattár.

Kozma Ferencz V.66.

Raffalt J. jun.

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 608, 610

LEVELEZŐLAP

Feladó:

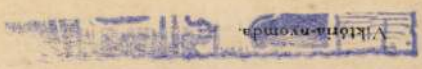

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Huszonöt éves jubileumát ülte a szolnoki művésztelep ez idén. A leányzó erősen fiatalította magát, mert ha a művészettörténelem adatait vesszük alapul, bátran ünnepelhette volna hetvenöt éves jubileumát. Azokat a művészeket kell a szolnoki művésztelep igazi alapítóinak tekintenünk, akik tiszta művészi ösztönből először keresték föl a kis mezővárost és oda hosszú időn át vissza-vissza tértek. Művészetükre Szolnok kitörölhetetlenül rányomta bélyegét, oeuvre-jüket megtelítette, egyéniségüket átidomította. Ezek közé a művészek közé számít elsősorban *Pettenkofen Ágost* (1822—1889). Az ötvenes évek közepén jött Szolnokra. Megkedvelte a kis mezővárost hamisítatlan festői szépségeiért, közel húsz esztendőn át oda újra és újra visszatért, s a képeknek, tanulmányoknak százait festette ottan. Szolnoknak neve a művészettörténelemben elválhatatlanul össze van kapcsolva Pettenkofenével. Példája más jeles művészeket is vonzott oda, külföldieket és magyarokat egyaránt s ezért joggal tekinthetjük őt a szolnoki művésztelep ős-atyjának. Mint említettük, az ötvenes évek közepén találjuk ott először. Ekkor még alig szabadult a bécsi iskola hagyományaitól, barnás színekkel festett, összhangzatos, jól egyensúlyozott kompozícióra törekedett. Festményein — az akkori idők szokásához híven — még a théma volt az uralkodó. Gyakran ellátogatott Párisba, ahol az impresszionismus volt ébredőben, s ennek hatása alatt az ő látása és fölfogása is megváltozik. A hetvenes évek elejéről keltezett képei már egészen más, gyors, vázlatos modorban készültek, vibráló levegő, friss, élénk színezés jellemzi őket. Tudjuk, hogy Szinyeinket München környékén ugyanezek a problémák izgatták ebben az időben. Különös játéka a sorsnak, hogy — a franciákról nem szólva — egy osztrák festő Magyarországon, egy magyar Németországban kísérletezik ebben az irányban legkorábban.

Az osztrák művészeti írók szerint Pettenkofen magyar tárgyú ábrázolásainak annyira helyi zamata, karaktere van, hogy e tekintetben a magyar művészeken is túltett. Van ebben némi igazság és okát is könnyű megérteni, miért van ez így. Az idegenből

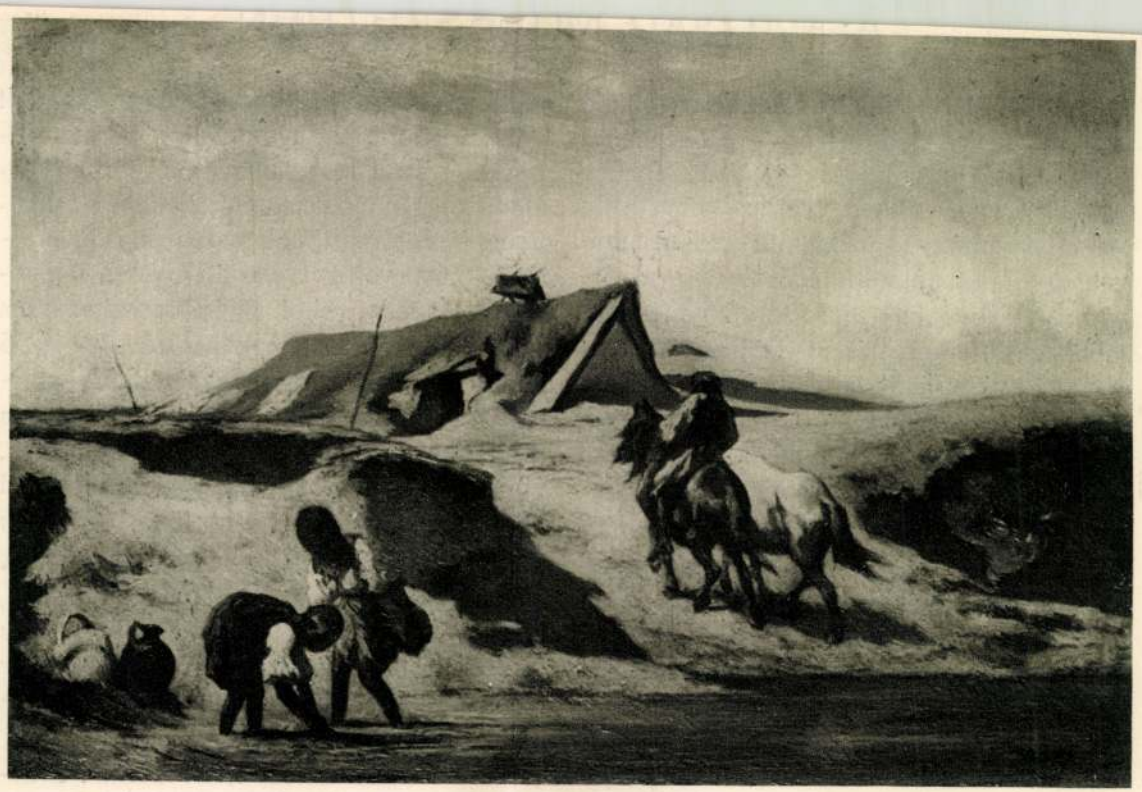

J. RAFFALT JUN. (1836—1865): TISZA PARTJA VÍZMERŐKKEL
Szépművészeti Múzeum

608

Rónaffy Dezső: Szlovák jelentősége
a magyar művészetben.

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 608. l. 610. l.

Raffalt Gaulbert

l.

Végvári Szolnok

16, 65, 74. l.

Oct. 22, 1948

I

Kinek a fia ez a fiú? Én
szüleimnek vagyok a fia. Kinek
a leánya ez a leány? Ö az ap
jának és anyjának a leánya.
Tamás szüleinek az egyetlen gy
meke. Tamás, nagybátyjának gyer
mekei az ö unokatestvére. Neke
is van három unokatestvérem a

Johann Guilbert Raffalt

Szabó Júlia: A XIX. sz. festiszete Mon.
Bp., 1985

48, 294 (294-es kér)

Festészet, táblakép.

Régi postaház az országut mellett.

Raffalt J.

Divatcsarnok, 1854. aug. 5. 43.

985-989.

Solt: Az állandó mütárlat...

Önálló táblakép - Tájkép

R a f f a l t Ignatz:
Magyar tájkép/1856/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Festészet, XIX.sz., önálló táblakép

Raffalt Ignéc: Jég a Dunán c.festménye

Divatcsarnok, 1853.juli 17.31.619-621.

A pesti állandó képtárlat.

Önállo táblakép - Életkép

R a f f a l t Ignatz:
Magyar vásár

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Raffalt Ignác, festő, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853.juli 17.31.619-621

A pesti állandóképtárlat.

Raffalt Ignác, festő

Életképek, 1844.II.k.205-209,242-247,
381-285.

Henszlmann Imre: Hölgyvezető

Raffalt J. festő.

Divatcsarnok, 1854. aug. 5. 43.

984-989.

Solt: Az állandó mütárlat...

Raffalt J. festő

Divatcsarnok, 1854. szept. 25. 53.

1247.

Budapesti hirvivő.

R a f f a l t Ignatz festő
/1800-1857/

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák művészek Magyarországon"

MDK

Raffalt Ignátz

Tiszapartja vizmerőkkel, o.

Tájkép utazókkal, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

Ignatz Raffalt (weiskircheni) O.F.19.2.

1854 vágvölgyi táj. 56 - Magyar puszta, 58 Magyar falu stb.

M.D.K.

Raffalt Ignátz /1800-1857/

532. Tiszapartja vizmerőkkel. Olajf. 13.5 x 21, fa.
533. Tájkép utazókkal. Olajf. 46.2 x 62.7, fa.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 59.l.

MDK

Raffalt

Pesti divatképek, of.

Reformkor müvészete. Főv.Képt. 36.kiáll.
1948. jul. 10. 1.

MDK

Ignatz Raffalt, festöm.

Tájék utazókkal . Szépm.Muz.
Tisza partja vízmerökkel. " "

A régi szolnoki külföldi festök egyike.

dr. Rózsaffy Dezsö: Szolnoki festök a szépm.Muzeumban. Szolnok a müvészetben.c.Emlékkönyv/ifj.Gonda Béla szerk./ a 25 éves jub.alkalmából. 1927.szept. 8o.1.

Raffalt Ignác

„Osztrák táj" o. fa. 47x63 cm

J. l. j.: Raffalt 844. Védett.

Kikiáltási ár: 20000 Ft.

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

J. G. Raffalt osztrák festő

A múlt század közepen első felfedezője és hangadója august von Pettenkofen volt a Szolnoki tájnak, utána felkeresték Szolnokot osztrák festőtársai.

Bényi László: Szolnok, a műrészváros.

Békés m. Népújság, 1975. dec. 14.

J. G. Raffalt, osztrák festő

Elő felfedezője és hangadója a szolnoki tájnak a múlt század közepen az osztrák festő, August von Pettenkofen volt. Követték őt festőtársai.

Dalgozók Lapja (Komárom), 1945. szept. 21.

J. G. Raffalt osztrák festő

A szolnaki tájnak első felfedezője és hangadója August von Pettenkofen osztrák festő. Osztrák festőtársai szintén megszerették a tájat, mint a művész is.

Bényi László: Szolnak, a művész-város. Petőfi Népe, 1975. szept. 26.

Raffalt J.

MDK

Részlet Magyarországból

Mücsarnok 1877.nov.8.

Johann Gualbert Raffalt

A"felhős Raffalt" fiaként 1836.julius 9-én született Murauban, Stájerországban,de már 184o-ben Bécsbe költözött a család.Először apjának,Ignácnak a tanitványa volt,aki hangulatos drámai felhős tájképeivel vált ismertté.185o-1855 között az Akadémia növendéke volt.Igen szoros személyes és müvészi kapcsolatban állt Pettenkofennel,akinek 1855 óta tanitványa lett,és aki még ebben az évben Szolnokra vitte.Festés céljából évente utazásokat tett Magyarországon.1861-ben Párizsban járt,Alexandre Gabriel Decamps hatása alá került.1863-utazás Salzburgba,Zell am Seebe,Szolnokra,de Dalmáciába és Montenegróba is.1865 tavaszán Raffalt Pettenkofennel Grazon,Trieszten át Milanoba és Rómába utazott.Ott halt meg 1865.augusztus 16-án.

Irod.:Sissy Gierke,Ignaz Raffalt-a biedermeier stájerország festője/kiadatlan disszertáció/,Innsbruck 1964;
/Sissy Gierke/,Ignaz és Johann Gualbert Raffalt,az Országos Joanneum Muzeum Uj Galériája kiállitásának katalógusa,Graz 1965.

27.Vásár Szolnokon
O.f.,31,5x5o cm.J.l.j.:"J.G.Raffalt".Osztrák Galéria,IN 1381.
Ludwig von Reithoffer hagyatéka,1912

28.Magyar pásztorfiu
O.f.19x24,5 cm.J.l.j.:"Raffalt".Osztrák Galéria,IN 4342.
A Fould-Springer család adománya 1949

29.Két paraszt lóval a pusztán
O.f.24,5x29 cm.J.j.l.:"JG /nehezen olvasható/ Raffalt."
Osztrák Galéria,IN 5596
Valószinüleg 1863-ban keletkezett."A barna lovat állitólag Pettenkofen festette,ami a festési módból valószinünek látszik" /Weixlgärtner II,Nr.2854/

~~3o.Magyar~~ Die Stolzer Malerschule
78 Wechselausstellung der Österreichischer Galerie
Stolzer, Bp., Graz, 1975-76
Österreichische Galerie und Collegium Hungaricum Wien

Johann

Johann Gualbert Raffalt

3o Magyar parasztudvar
O.fa,66,5x46 cm.J.b.l.:"JGR"/egybeirva/.Osztrák Galéria, IN 56o5

31 Cigánygyerek köcsöggel
O.f.25x17,8 cm.J.b.l.:"Raffalt" Országos Joanneum Muzeum Uj Galériája,Graz,IN I/6.1855-1861 körül keletkezett.

32 Felüdülés
O.f.,28x21 cm.J.j.l.:"J.Raffalt 64".Országos Joanneum Muzeum Uj Galériája,Graz,IN I/1169

33 Vásár Szolnokon
O.fa,27,5x42 cm.J.j.l.:"J.G.Raffalt".Országos Joanneum Muzeum Uj Galériája,Graz,IN I/7.1855 és 1861 között keletkezett.

34 Cigánylány
O.fa,27,5x18 cm.Országos Joanneum Muzeum Uj galériája,Graz, IN I/5 1865 körül keletkezett.

35. Ökrösszán
O.fa,29,5x55,5 cm.Bécs,Városi Történeti Muzeum,IN 46514

36. Vándorcigányok
O.fa,35,5x27 cm.J.b.l.:"Raffalt".Bécs,Városi Történeti Muzeum, IN 1o1541

37.Cigánytábor
O.v.,77x132 cm.J.b.l.:"G.Raffalt 61." Országos Joanneum Muzeum Uj Galériája,Graz,IN I/113o

38.Cigánylány,korsóval kezében
O.fa,33,7 x27 cm.J.j.l.:"R.fec." Országos Joanneum Muzeum Uj Galériája,Graz,IN I/15.Keletkezési időpont:1864.

Die Stolzenfelser Malerschule
78 Wechselausstellung der Österreichischen Galerie
Stolzenfels, Bpt, Graz, 1975-76
Österreichische Galerie und Collegium Hungaricum Wien

Johann Gualbert Raffalt

Wien

Raffalt, Ignaz
Porträt

Der Ungar 1844. Juli. 24.
Wegweiser d. Anzeigeblatt
(Lz.: Pester Kunstausstellung 1844.)

Kalmár

RAFFALT, 1. *Ignaz*, osztrák festő, Weisskirchen (Stájerország) 1800. † Hainbach bei Wien 1857. Autodidakta. Előbb kereskedő, majd vendéglős volt Murauban, s közben mint genre- és tájképfestő aratott sikereket. 1840-től Bécsben kizárólag a festészetnek élt. Ismételten járt Magyarországon, számos magyar tájképet festett s a Pesti Műegyletben is többször kiállított. Magyar vonatkozású művei: Tájkép Esztergomnál, Hajnalhasadás a Vág folyónál, Felsőmagyarországi parasztudvar, Tájkép Mosonnál stb.

L. Gy. II 3461

Raffalt Ignác

1800 – 1857

486. Magyar táj, vá-
ron, 31 X 42, JR 1849

Ernst Múzeum aukciói
38 sz. Bpest 1928.

egyszerűsége, festői tarkasága exotikumként vonzotta az affektált „bieder“-es genre-ből az egészségesebb naturalizmus felé hajló kedélyeket. Ami volt Fromentinnak, Marillhacnak Algír, Marokkó, Decampsnak Egyiptom, ugyanaz volt a 30—70-es évekbeli Magyarország — Székesfehérvár, Debrecen, Veszprém és elsősorban Szolnok — a bécsi művészek számára. Emberek, szokások, közlekedési viszonyok, itt mind még jellegzetesen primitív volt akkor. Az idegen művészek szeme a hatás szokatlanságánál fogva természetesen még élesebben érezhette e milieu-különbségeket. Legkorábbi vendégeink egyike volt a stájer származású Ignatz Raffalt (1800—1857). Ő úgy kezdte, amint a mi Borsosunk végezte: korcsmáros volt s míg egyrészt az étlapról gondoskodott, másrészt lefestett csapost, szolgálót, vendéget. De legszívesebben kóborolt, bejárta a környéket s hangulatos tájakat festett. Ő az első hangulatfestőnk, mondja róla August Schäffer, később Bécsbe költözött s azontúl teljesen festői hivatásának élt. Vándorlásai közben Magyarországba is eljutott s itt számos képet festett. Nevezzünk meg néhányat: Magyar tájkép (1856), Magyar vásár (azelőtt Georg Plach tulajd.?) Magyar falu

előtt (Horváth Sándor báró tulajd.), Magyar puszta. Ha felfogásában még némileg kicsinyes, érzésben már valami újat is hozott s Hevesi, aki jó ismerője e korszaknak, finoman modja róla, hogy az utána következőt „már Pettenkofennek fogják nevezni".[1]

A szabadságharc eseményeinek hatása alatt azután még fokozottabban járul az érdeklődés mifelénk. Katona-piktorok, akikről bajos megállapítani, hogy sztratégiai okok, vagy spontán művészi érdeklődés vezette-e őket s akikben a kém volt-e erősebb, vagy a festő, nagy számmal kerültek át hozzánk.

A lembergi születésű Berres Józsefről (1821—1912), aki mint tábornok fejezte be mozgalmas pályáját följegyezték, hogy tanulmányi kirándulásokat tett Magyarországra. Ismert képe a bécsi művészettörténeti múzeumban a Magyar lóvásár (1873-ból). Egyéb munkái: Katonatoborzás Dél-Magyarországon, Huszárok szabadságolása, Rablók elitélése Magyarországon, Rekviráló kozákok, Vásár Erdélyben, Magyar nemesi kúria, Utazó lókereskedők Magyarországon stb. Berres Piloty-

[1] Österreichische Kunst des XIX. Jahrh.

Raffalt Ignác

Ugy látom több magyar
tárgyú Eére vans. 1854-
ben Bécsben élt.

Esztergomi tárgyú a. Eépét
1854 ben megvette a mü-
szylet 60 frtért, s meg-
yerte Rosenthal Sanu
Adonyban. Amenyiben
magyar volta kiderülne,
többi müvei is k. irandok
a katalogusokból

L.

Raffalt

~~Gaulbert~~ Ignác

lásd

Mürvenet. 1913. 340 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Raffalt Ignác Bécs

1853. okt.-nov. kiáll. Műegylet.
Tájék Esztergomnál, olajf., 60 ft.
1856. júl.-aug. kiáll.: Hajnalhasadás a Vág folyónál, olajf., 120 ft.
1856. nov.-dec. kiáll.: Parasztudvar Felsőmagyarországból, olajf., 200 ft.
1857. febr.-márc. kiáll.: Magyar tájkép, lovakkal, olajf., 150 ft.
1858. sept.-okt. kiáll.: Tájkép Mosonnál, olajf., 70 ft.

† 1857 v. 1858-ban.

Csak magyar tárgyú művei vannak kiírva.

Erzsébet Népakadémia VII. 287

J. Raffalt

Ungarisches Fuhrwerk
Rézkarcz. folio.
sajátfestnege után
rezre Karczolta. J. Raffalt.
megjelent a Wiener
Künstler Albumban.

Raffalt Ignác

Művészet 1913 335

Magyar Művészet
1927. 165, 608, 610
Edvb s Habl R.

Cypria VII. 245.

Raffalt

Bmk 173

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Raffalt Ignác Bécs

1854-ben Tájék Esztergomnál c. képét 60 ftért megvette a műegylet.

PMÉvk 1853-ra. 108. l.

1855/56-ban Magyar tájkép c. művét 225 ftért megvette a Műegylet.

PMÉvk. 1855-re. 18. l.

1857-ben Parasztudvar Felső-magyarországon c. képét 180 ftért megvette a műegylet.

u.o. 1856-ra. 18. l.

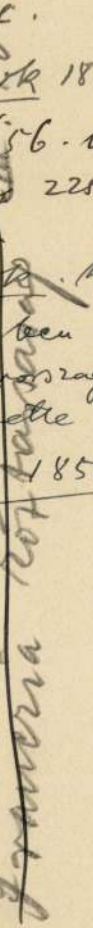

1904. VII. 8.

Békéscsaba.

Könyvszemle 1904. évf. II. füzete. (492/1904.)

Viktória-nyomda.

Raffalt, id

MAGYAR MÜVÉSZET

1927. 165

Feladó:

LEVELEZŐLAP

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Raffalt

lård

Birómagfestőnök

20. l.

Raffalt

Jestő

Wien

Der Ungar 1844. júl. 27.
Wegweiser u. Anzeigeblatt
(Sz.: Perther Kunstausstellung 1844.)

Kalmár

Raffalt

Istenhegyi út és Diana út 1850 körül. Fenti festménye a Fővárosi Muzeumban.

van véve, az éppen oly kiváló, mint az ö
szerint (LXXXVI. tábla).

A legtisztább alföldi karikásformák
és sallangból alakul;
munka; ennek a karil
aczéljával, késtokjával

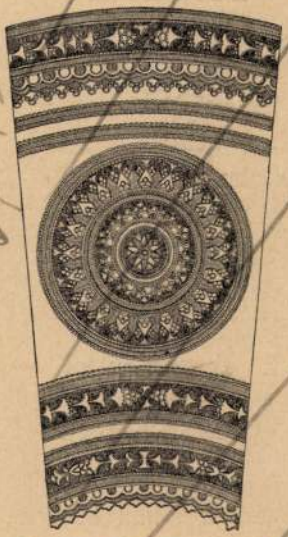

522. ábra. Magyar ivótülkök vésett ékítménye. kiteritve. Ung-, megyei kanászoké.

Zemplénmegyéből való vésett pásztor ivó
pásztortarisznya járulékai (LXXXVII. tábla é

Ezek a gyönyörűen vésett és met

Liklóssy László dr. Szábhegy. Bp. 1929 67. l.

e f. — És fontos, alakilag jellemző szerepet
ágosan föltünteti. Az elkerekített, magyarán
iszák — mert talpuk a gyepen tükörsimára
ak a multakba és lényegesen különböznek

. 1. ábra), melynek jellemzője az, hogy síp-
a — szemben a tótság kecskefejével (523. 2).
lejével fújja fel a tömlőt, hanem egy fújtató
ötve; így a tánczokhoz tartósan dudálhat.
t már mondtam, igazi műremek.
nagyar pásztorság kezén dívó összes fúvó-
en a hangnem — diapason — és a hang-
scala — chirometricus eljárással alakul meg.
gység az ökölbeszorított kéz és az elálló
együttesen véve és feltéve; a többi egység
, három stb. újj, például a tilinkó lyukainak
nézve. A diapason így a szerint alakúl meg:
kis alakú pásztor készítette-é a hangszert?
tetlen már csak az itt felmutatott anyagtól is
t, hogy az összehasonlító eljárás alkalmazása
gyan alkalmas arra, hogy a történelemre és
os és lényeges megfejtésekhez vezessen s
az adott elem történelmi keretébe tartozik.

Raffaltin
Versö

Wien

Der Ungar 1843. jül. 25.
(Sz.: Pesther Salon 1843.)

Kalmár

J. G. Raffalt festő

„Vásár Szolnakon" (repr.)

dr. Egri Mária: Pettenkofentől-Fényes Adolfig.

Szolnok Megyei Hírlap, 1975. máj. 28.

Raffalt J.

A Képzőművészeti Társulat sorsolásain a következő magyar tárgyú képeit állította ki:

1877. nov. (és dec.) kiáll.: Részlet Magyarországból, 900 ft.

Raffalt, J.

Életkép. T. 8699.

Ökrös fogat.

A sik alföldön, a hol balról vizmosás látszik, szalmával megrakott szekér halad jobbra, a mely elé hat ökröt fogtak, a melynek tetején egy leányka ül és a mely előtt a béres lépked. Mellette czigány lovagol, a kit fia gyalog követ. Felirata a kép alatt:

UNGARISCHES FUHRWERK

fölül középütt: WIENER KÜNSTLER-ALBUM.
alól balra: Gem. v. J. Raffalt.
középütt: Druck u. Verlag v. Reiffenstein & Rösch.
jobbra: radirt v. J. Raffalt.
legalól balra: Herausgegeben vom Künster Verein Eintracht.
jobbra: Jede Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.

chp.
Rk., mér. a rl. 32.2:44.7 cm.

Szn.' 141-905
549-905-24

Sz. Weisskirchenben 1800-ban. Haimbachban 1857 julius 7-én.

Öltözete az előbbinek: kék szoknya, barna ruhaderék és ing, az utóbbinak: ing, piros nyakkendő és gatya. könyök felett megkötött nyakkal

(Ignatz ~~[illegible]~~)

1906. Raffalt ~~[illegible]~~

~~Sz. Muraubban 1836 julius 9-én. I. Romában 1865 augusztus 9-én.~~

Tisza partja vizmérőkkel.

A kissé dombos vidék előterében a Tisza folyik, a melyben balról két vizetmérő czigány-gyerek áll. A leány épen lehajlott és mi alatt a korsóját a sekély viz alá tartja, a fiúra tekintve beszél, ki őt hallgatja és kinek bal kezében ~~[illegible]~~ kerek tárgy van. A parton üres veder és fekete kőkorsó tünik szemünkbe; az úton pedig vén czigány nyargal megúsztatott pej- és szürke lovával a ~~[illegible]~~ szalmával födött putri felé. ~~A leány kék szoknyát, barna ruhaderékát és inget visel, könyök fölött megkötött ujjal, míg a fiú öltözete: ing, piros nyakkendő és gatya.~~ A derült égbolt felhős. Jelzése alól jobbra ez: „Rfft.“.

hátterben, kibontakozó és

Fa, méretei 13.5: 21 cm.

Vétetett Keszler Józseftől 1900: XII. 29-én (699/900). 500 Kán

~~[illegible]~~

Elszámoltatott 1901: XII. 31-én. (690/901.)

Az elszámolást elfogadta 1902: XII. 30-án a 6831 szvsz. leirat. (908/902.)

a rendes javadalomból

904:IV-30.

Vétel: Keszler J.

üveg, festett címkével

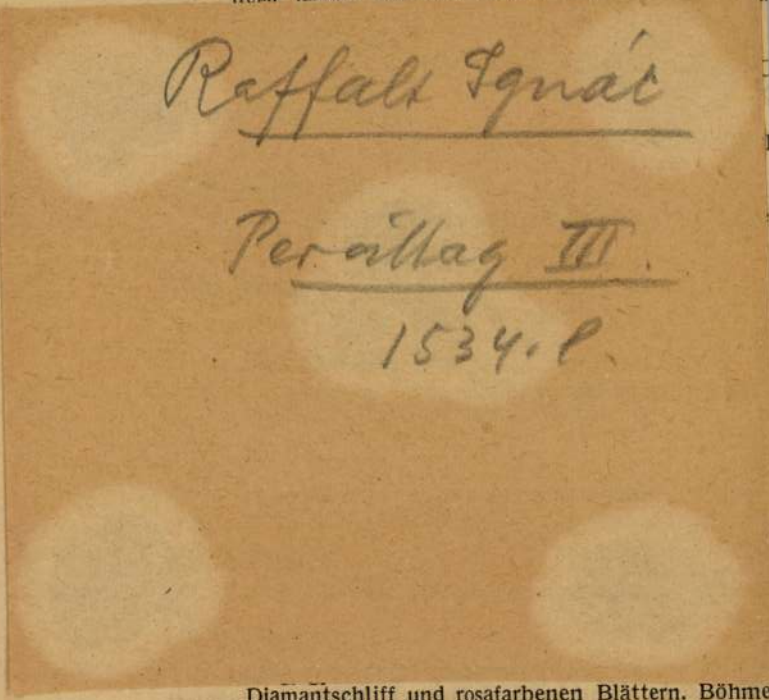

Diamantschliff und rosafarbenen Blättern. Böhmen

1301. **Kis palack pohárral,**

üveg, fehér borításból kiköszörült rózsaszínszemekkel
FLÄSCHE MIT GLAS, weiss überfangen mit ausge
XIX. Jahrhundert.

XVIII. század végéről. — PARFUMKASSETTE, enthaltend
XVIII. Jahrhundert.

NKRÜGE, Glas, der Hals in Silbermontierung mit Rocail-

és virágokkal. Cseh, XIX. sz. k. — AUFSATZ, Rubinglas,
nen dekoriert. Böhmen, Mitte XIX. Jahrhundert.

HE, blaues Glas, mit Henkel und Stöpsel. Mitte XIX. Jahrh.

nesen festett tóparti tájkép várral. — GLAS, der Fuss mit
chaft mit Burg.

mölcskötegek és virágos indák. Cseh, XVIII. sz. — GLAS,
Fruchtfestons und Blumenranken. Böhmen, XVIII. Jahrh.

felirattal. A régi vasa diatreták modorában. Zlatnó, XIX.
hliffener, auf Königin Elisabeth bezughabender Aufschrift.

ár mellett nőalak és felirat. Német. XVIII. sz. — DOPPEL-
m Altar stehend und Inschrift. Deutsch, XVIII. Jahrhundert.
(Illusztrálva XX. táblán.)

vadászjelenet. Német, XVIII. sz. e. f. — DOPPELGLAS,
ei. Deutsch, erste Hälfte XVIII. Jahrhundert.
(Illusztrálva XX. táblán.)

M.D.K.

Raffalt Ignác, festőművész

Az 1903-as győri Képkiállitáson szerepelt. Osztrák festő, Szolnokon is dolgozott.

Csatkai Endre: "Győr váror kultúrképe." Az 1903-as képkiállitás. 236.o.

Arrabona, 8, A Győri Múz. Évkönyve, Győr. 1966. Kantus János Múz.

Raffalt, Ignaz (1800 - 1964)

„Tájkép pásztorrével" o. fa. 47x63 cm

J. l. 6: Raffalt 844 Védett

kiviáltási ár: 20000 ft

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

Raffalt Ignácz

"Esti tájkép" c. müvét elismerésben részesiti a kritika.
A festmény az e havi tárlaton szerepel.
Heti Szemle c. rovat beszámolója a kiállitásról.

Divatcsarnok, Bp. 1862. juli. 29.
3o. sz. 477-478. lap.

Raffalt Ignácz

„Tájkép" c. festményét kisorsolás céljából megvételre választotta ki a Festészakadémia Társulat közgyülésén a kiküldött bizottmány, -közli a Müvészet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1855. szept. 1o.
5o. sz. 1ooo. lap.

Raffalt Ignácz

"Tájkép folyam mellett" c. festményéről elismeréssel ir Solt: "Az állandó mütárlat Pesten" c. kritikájában a kiállitáson szereplő müvek között.

Divatcsarnok, Bp. 1854. aug. 5.
43. sz. 983-989. lap

Raffalt Ignácz

"Tájék Esztergommnál" c. festményét az e havi tárlaton a Müegylet megvásárolta,-közli az Iró és Müvészélet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1853. nov. lo.
64. sz. 1298-1299. lap

Raffalt Ignác

"Igen szép technikáju dunai látkép"-ét kiemeli kritikájában Solt: "A pesti állandó képtárlat" cimmel a junius-juliusi kiállitásról.

Divatcsarnok, Pest. 1853. juli. 17.
31. sz. 619-621. lap.

Raffalt Ignácz

"Tájképei derült festvénykék, különösen a napsugár játszadozásai a növényzeten igen behizelgővé teszik ez ecset szüleményeket," -állapitja meg a kritika a Müvészet c. rovatban: "Augusztus-szeptemberi mütárlat" cimmel.

Családi Lapok, Pest. 1854. II. félév.
4. sz. 187-188. lap.

Raffalt Ignácz

"Igen kedves esztergomi tájképé"-t a Müegyesület megvásárolta a "Mütárlat február-márciusi kiállitás"-án.

Családi Lapok, Pest. I. félév. 1854. évf. 4. sz. 183-185. lap

Raffalt Ignác

Szokott modorában festett tájképei szerepelnek azon a kiállitáson, melyről a Müvészet c. rovat közöl kritikát "Február-márciusi mütárlat" cimmel.

Családi Lapok, Pest, 1855. I. félév.
5. sz. 228-231. lap

Raffalt Ignác

"Táj Esztergomnál" c. festménye.
Az itt felsorolt müvészek festményei szerepelnek az állandó kiállitáson.
A Központi Müegylet mind az öt müvésztől 385 pengőforintért vásárolta meg azokat a müveket, amelyek cimeit a müvészek neve mellett tüntettek föl.
Raffalt Ignác, Pecz Henrik, Feid József, Marastoni József és Ujházy Ferenc.

Budapesti Hirek c. rovat ismertetése.

DÉLIBÁB, Bp. 1853. nov. 13.
XX. sz. 639. lap.

Raffay MDK

"Szegedi szalon" az 1906-os Világkiállitáson

Repr.: 36.o. 20. kép.

v.ö.33.o. 38.o.

Czakó: Milanoi. 1907.

Raffay András
nagyapám vés2

A templom már koránál, ma már nem igen kaltivált stílusánál s konstrukciójánál fogva is nem közönséges érdekesség, de művészettörténeti értékét rndkívül növelik egykorú freskói. Ezek a freskók a szentélyben, az apszis félkörű falán, körülbelül szemmagasságban két mezőben futnak végig. A felső mező epizódokat ábrázol a Krisztus utáni első három század keresztényüldözéseinek korából, majd folytatólag szent Margit életéből ad egyes jeleneteket. Az alsó mező az utolsó vacsorát, Krisztus kinszenvedését, halálát és feltámadását örökíti meg. A huszíták a csodálatos szépségű freskókat bemeszelték s bemeszelve is maradtak egészen 1900-ig, amikor az egyházi hatóságok a mészburkolatot lekapartatták. Ötszáz évi pihenés után ekkor tárultak fel a nem közönséges művész kezére valló, ma már fakult, de egykor színpompás, bizánci stílusú ábrázolások, melyek még ma is éreztetik az alkotó művész mélységes hitét s megrendítő áhitatát. A brutális bemázolás folytán a freskók itt-ott hiányosak és töredezettek ugyan, de ennek ellenére is olyan értéket jelentenek, hogy a vallási kérdésekben meglehetős indifferens esch kormány is jónak látta tekintélyes összeget fordítani karbantartásukra. Hazai művészettörténészeink minden esetre frappáns következtetéseket vonhatnának le a freskókból a bizánci művészetnek Magyarországon való elterjedésére nézve. Nem tudom hogy a csch megszállás előtt illetékes tudósaink foglalkoztak-e a süvete-i templommal és kincseivel, de azt hiszem, hogy ez a kis építészeti műremek bőségesen jutalmazná egy felvidéki utazás és egy nem épen megerőltető erdei gyaloglás fáradságát.

HARMADIK NEVEZETESSÉGE Süvetének egy öregségében is üde, mindig tevékeny, nagytehetségű egyházi ember: Fodor István plébános. Európai hírű fizikus, akinek cikkei a legkiválóbb hazai és külföldi folyóiratokban jelentek meg. Hogy egy rejtett kis gömöri faluban, teljes egyedüliségben, a tudománynak ilyen aktiv munkásával találkozzék az ember, furcsa és regényes. Ha másként kanyarodik Fodor István életpályája, ma biztosan egyetemi tanár volna legalább. Az öregúr ma már fáradtságosan kapaszkodik fel a templomdomb lejtőjén, de mindennap megteszi, mert mélyen imádságos lélek, aki fizikai kutatásaiban is csak az Ur dicsőségét magasztalja. Fürgén mozog laboratóriumnak is beillő csöndes lakásán, szapora lapozással mutatja egy-egy külföldi szaktekintély könyvének keresett passzusát, folyóiratokat üt fel, miközben csillognak körötte a tiszta műszerek és ketyegnek a különös órák. Szórakozásképen ugyanis szivesen foglalkozik az órásmesterséggel is s vagy harminc év előtt ő szerkesztett elsőnek olyan óraművet, amely egyszerre mutatja a világ minden nagyobb városának pontos idejét. Ma már ez nem újság, de annak idején nagy feltűnést keltett. Van olyan órája is, amely egyszerre mutatja az órát, napot, hetet, hónapot, évet, sőt még a hold változását is. Ez is évtizedes műve, de az óra azóta sem tévedett egy percet sem.

Nagy bánata Fodor plébános úrnak, hogy pár év előtt, szállitás közben, elveszett egy mázsára való, drága fizikai szakkönyve, amit ma már pótolni sem tud. Azt hiszem, az Ur trónusa mellett, minden tudományok örök forrásánál, majd megtalálja.

POGÁNY KÁZMÉR

BRODARICS ISTVÁN I

IRTA: VANYÓ TIHAMÉR

Nándorfehérvár elestével (1521) *a magyarság élete két világhatalom,* a németrómai császárság és a török birodalom *szorítójába került.* Az előbbi részéről a már régóta tervszerűen előkészített dinasztikus törekvések sikeresnek igérkező, utolsó felvonásukhoz jutottak. Az utóbbi minden akadályt elsöprő, ütemes terjeszkedése a végső veszély és teljes pusztulás rémét vetítette a szívekbe. S a legszomorúbb az, hogy a nyugati keresztény világ egymással marakodik, és egyes uralkodói még a Félholddal való szövetségkötésre is képesek.

KÉT MALOMKŐ KÖZÖTT

óriások mérkőzésének útjában áll Magyarország. *Keretei a régi nagyságról beszélnek, tartalma a törpeség ijesztő jeleit mutatja.* Az ország gyeplője egy gyermekifjú gyenge kezébe van letéve. Néhány hatalomravágyó, erőszakos és kapzsi főember vezeti a királyt önérdeküik járószalagán. Ők bocsátják „áruba Magyarországon a királyi adományokat, az igazságszolgáltatást, a hivatalokat, a püspökségeket, s hogy senki részéről se találjanak ellentmondásra, méltóztattak nagykegyesen a királynét is befogadni társaságukba." (Burgio). *A felső társadalmi osztály értéktelen, anyagias és romlott. A köznemesség sem áll sokkal magasabban. „Országszerte hallatlan gazságok történnek* — mondja az egykorú, tárgyilagos jelentés — anélkül, hogy az igazságszolgáltatás kisérletet is tenne a megtorlásra. *Mindenki azt teszi, amit akar,* úgy, hogy alig vagyunk biztonságban a saját házunkban, a világon semmi tekintély nincsen többé, a jószerencsére bízzuk magunkat... Ebben az országban sem igazságszolgáltatás nincsen, sem pedig remény arra, hogy valaki igazságot tegyen... *Az emberek itt annyira gyűlölik egymást,* hogy nyugodtan elmondhatom: azalatt a két év alatt, amióta itt vagyok Budán, igaz barátokat még nem láttam a magyar király udvarában... *Ha Magyarországot három forinton meg lehetne menteni a mostani nagy veszedelemből, nem hiszem, hogy akadna három ember, aki azt a három forintot ideadná...* Őszentsége tekintse Magyarországot úgy, mintha már is elveszett volna."

A NAGY ÁRNYÉKOK

e hátteréből *vigasztaló fényként tűnik elő Brodarics István* püspöknek, az ország kancellárjának és a mohácsi vész történetírójának nemes alakja.

Jarosini Brodarics István 1470 körül született régi nemes családból, valószínűleg a kőrösmegyei Polyánán. Neve magyarul hajósfit jelent. A család címerében csónakjával nagygyorsan a túlsó partra igyekvő fegyveres férfi látható. A nemesség alapjául szolgáló érdem alkalmasint háborúban történt áthajózás. Gyermekéveiről semmi sem tudunk. Hamar elsajátította a magyar és horvát nyelvet, és megszerezte a felsőbb tanulmányokhoz szükséges ismereteket. A pécsi egyházmegye kispapja lett. Hittudományi tanulmányainak elvégzése után pappá szentelték, s a püspöki udvarban alkalmazták. Ugy 30 éves korában *a padovai egyetemre* ment. Ctt éveken át művelte magát a latin és a görög nyelvben, a hittudományban s főként az egyházjogban, és elsajátította az olasz nyelvet is. 1506-ban mint a kánonjog doktora tér haza. Rövid ideig Bakócz Tamás esztergomi érsek udvarában volt alkalmazva, majd csakhamar kancelláriai tisztviselő és Szatmári pécsi püspök titkára lett. Olasz iskolázottsága miatt már ekkor is jó összeköttetései voltak, de a ranglétrán s különösen anyagiak tekintetében *lassan haladt előre.* Padovai tanulmányai idején birtokolt zágrábi kanonoki javadalmáról hazatérése után hamarosan lemondott. Az idő multával némi tekintélyre tesz szert, s bizonyára urának jóvoltából, akinek bizalmát teljesen bírta, pécsi kanonok és a Szent András-templom ispánja lesz. 1517-ben Lajos királytól a maga, testvére és annak fiai részére is címerbővítést kap. A királyi okirat szerint *ősei vitézségéhez a maga tudományos képzettségével és hűséges szolgálataival új díszt szerzett,* s ezért az uralkodó a hajózó vitéz fölé a tudományt képviselő, csőrében babérkoszorút vivő hollót rajzoltatja.

A királyi kitüntetés után csakhamar megkapja a pécsi kispréposti javadalmat és teljesen *az udvar szolgálatába lép.* Itt egyelőre eltűnik szemünk elől. Ezekben az években járhatott ura megbízásából *Lengyelországban,* s ekkor szerezhette meg magának a lengyel királyi család és több befolyásos lengyel nagyúr jóindulatát. Nándorfehérvárnak 1521-ben bekövetkezett eleste a legfontosabb déli végvár elvesztését jelentette. II. Lajos ezért Brodaricsot követként Rómába küldi, hogy a keresztény fejedelmek összefogását és segítséget kérje. Utközben *Velencében* a köztársaság tanácsa előtt is megjelent, s ez részvétet ugyan mutatott hazánk iránt, de támogatást nem adott. *Rómában* éppen akkor lépett Szent Péter trónjára *VI. Adorján,* aki mint V. Károly nevelője, majd minisztere ismerte viszonyainkat s nagy érdeklődést és jóindulatot mutatott irántunk. *Isten kegyelméből olyan pápája van Főlségednek"* — írta haza Brodarics — „akinél jobbat és érdekeinek előmozdítására hajlandóbbat kérve sem lehetett volna kérni Istentől". Brodarics élénken ecsetelte a pápa előtt Magyarország sorsát, úgy, hogy a Szentatya könnyekre fakadt, s még vagy két hét múlva is azt írta V. Károlynak, hogy ő sem tarhatná vissza könnyeit, ha jelen lenne Brodarics előterjesztésekor. Adorján pápa a maga részéről mindjárt 100 ezer aranyat ajánlott föl, s még ékszereit is zálogba vetette. Sajnos, rövid uralkodás után meghalt. Utóda, *VII. Kelemen*

mért nem, vagy csak nagyon nehezen lelkesedtek. Gazdasági helyzetüknek kellett megváltoznia, hogy politikai programmjukban módosításokat merjenek alkalmazni. Mert ez a társadalmi osztály makacs, hű, nyakas, kitartó. Természetesen szívesen csatlakozott nagy része ahhoz a politikai irányzathoz, amelyik — látszólag — megjelölte elszegényedésének okait. Szinte belátás és megfontolás nélkül vette át azt *a divatos politikát, amelynek helyeslését és elfogadását elsősorban is hajdani kiváltságos vezető pozíciója elnyerésének reménye indokolja.*

A FÖLDBIRTOKOS NEMESSÉG kisvárosba való tömörülése politikai jogainak és befolyásának megcsorbulását vonta maga után. A kisvárosban, ahol még ismeretlenek is, nem volt abszolut beleszólásuk az egész városi lakosság politikai életének irányításába, másrészt a kisvárosok többrétegű politikai felfogása nem engedte osztatlanul érvényesülni politikai céljaikat. Ez a kezdeti sikertelenség bizonyos csüggedést váltott ki: s már lassankint kezdett oda jutni, hogy *a megélhetést biztosító napi politikát is látszatból, érdekből támogatta.* E társadalmi osztály — ha számbeli leg nem is uralkodott a kisvárosok többi rétege felett, — jelentős befolvást gyakorolt és gyakorol a társadalmi életben: főként közülük kerülnek ki a városi tisztviselők, a virilisták, a városi képviselők, nem kis ámulatára a kisiparos és a munkásrétegnek, *amelyben a század eleje óta amúgy is meglévő ellenzékieskedést ez a mellőzöttség csak fokozta,* annál is inkább, mert a kisiparosság az egyre jobban térhódító gyárkultúra hátrányait anyagilag is erősen megérezte. A gyárak nagytömegű kész árúja, ami olcsóbb, háttérbe szorította a kisiparosok termelését. Hasonlóképen járt a kisvárosi kereskedő is, aki a részletfizető, bukásraálló existenciák pénzéből élt addig, amíg be nem kellett csuknia. A kisvárosi munkásosztálynak két rétege van: az egyik a szegényebb, a másik a jobban tisztelt, tehát műveltebb, mely az előbbivel szemben középiskolába járatja a gyermekét — ha ugyan van neki. Ez a tény, minthogy a tények szerint a munkásgyermekek általában jó előmenetelt szoktak felmutatni, különös öntudatot ád a munkásapának, méginkább a munkás gyermekének.

AZ IFJÚSÁG igen nagy nehézségekkel volt kénytelen megküzdeni. Jóformán semmi lehetősége sem volt arra, hogy elhelyezkedhessék, nem is szólva arról, hogy *családalapításra mégcsak nem is gondolhatott.* A munkásifjúság belekapcsolódott abba a társadalomba, amelyből származott, a tanult ifjúság pedig — nagyon szomorú tény — megszakította a kapcsolatokat a saját társadalmi osztályával, ha „alacsonyabb" származású volt. Az érettségi után ez az ifjúság a többi osztályokból kikerült társaival együtt élte a maga vigasztalan, kisvárosi aranyifjú-életét, ami abban állt, hogy nyáron a strandon, télen a korcsolyapályán, vagy a táncteremben udvarolt. A Felvidék és Észak-Erdély felszabadulása, kétségtelen igen nagy lehetőségeket rejteget az eddig mellőzött ifjúság számára s megindulhat egy egészséges ifjúsági beolvadás az építő munkába, melyben a lendületes, új ötleteket adó fiatalságra úgyis igen égető szükség van. Most tehát csak az ifjúságon múlik majd, hogy évek óta hangoztatott értékét, melyet eddig alkalom híjján nem vettek igénybe, kifejthesse, megmutassa és gyümölcsöztesse.

BARÁTH FERENC.

SÜVETE

ABBAN AZ ÁRKÁDIAI SZÉPSÉGŰ, nyájas, erdős völgyben, amelyen a pisztrángos Murány patakja fut végig, hogy meglocsolja Jolsva régi követ s átszelve Pelsőcz nemes városát, gyors iramodással siessen a Sajó felé, van egy rejtett, ősi falucska: Süvete. Vasútja nincs, legközelebbi állomása Jolsva-Tapolca. Árpádkori, régi község, de a történelem viharzásaiban lakóinak száma erősen megfogyott. Ma nem lakja több, mint háromszázötven-négyszáz lélek. Csupa módos, szorgalmas polgár, ami tornácos, virágos, hívogató házaik külsején is meglátszik. Régi, magyar nevet viselő magyarok mind, de otthon — ha bizalmas beszédre ülnek össze — néha szívesen fordítják szlovákra a beszédet.

HIRES FAZEKASOK, vagy ahogy Raffay András mester cégtáblája mondja: agyagművészek laknak Süvetén. Az itteni agyagiparnak olyan híre van, hogy a huszéves megszállás ideje alatt prágai körök is felfigyeltek rá és kiállítást rendeztek Süvetén. Jól értsük meg: nem Süvete ment el Prágába, hanem Prága ment el Süvetére. Megfordult a parányi községben vagy tizenötezer ember, tömérdek külföldi is, akik ugy szétkapkodták az ezerszínű süvetei holmikat, hogy az uj égetésig egy kőcsögöt is alig lehetett találni a faluban. A kiállítás óta szinte legendás emlékezéssel beszél a falu népe arról a pénzáradatról, amely akkor a falura rázúdult.

A süvetei cserepeknek legszembeötlőbb vonása, hogy minden darabja egyéni. Egyik mester sem csinálja azt, amit a másik, s mindegyik a művészi lélek rajongásával, ki nem fogyó gyönyörrel formálja ki a maga dolgait. Az említett öreg Raffay András például, akinek egyébként hetven hold földje van s így a fazekasmesterség nélkül is szépen megélne, főleg figurális dolgokban jeleskedik. Három, tágas, nagy szobája valóságos muzeum. Van itt hattyus váza, papagályos hamutartó, fejét leszegő, szilaj bölény, komor rinocerosz, Krisztus és Judás fejével díszített gyertyatartó, medvével birkózó vadász, maharadzsát szállító, ünnepélyes elefánt, mindenféle humoros emberi alak, a különböző tányérokról, tortástálakról, virágcserepekről, likőrös szervizekről nem is szólva. Raffay mester húsz évig élt Amerikában, de az idegen világ csak fantáziáját szélesitette ki, népies művészetének elbájoló naivságát, mezőkről vett színeinek s formáinak frisseségét azonban nem hamisitotta meg. Az öreg művész, amikor találkoztam vele, ép gatyásan indult kifelé földjére s elbeszélgettünk. Öröm volt nézni, milyen gyönyörrel forgatja kezében egy-egy alkotását.

— Ez szép! — mondta. — Ebből kettőt is rendelt a főszolgabíró úr pesti rokona.

És milyen olcsók a dolgai! Egy virágos hamutartó husz fillér, egy közepes nagyságú, csinos váza nyolcvan fillér, a gyönyörű, nagy rinocérosz hat pengő.

Raffay mester csak egy a sok közül. Vele szemben lakik Kovács János, aki egészen más stílusban dolgozik. Főleg azokat a kerek, fekete vázákat csinálja, amelyet az aggteleki ősember barlangjában talált cseréptöredékek alapján rekonstruálták. Füstölt, de nem égetett, alacsony, hasas vázák ezek, roppant egyszerű, nemes formájuak. Igen szépek pávrányleveles, kék és zöld vázái is. Csinál aztán vékonynyakú, magas edényeket, amelyek tisztára az etruszk vázák akaratlan másai. Konyhára szánt, úgynevezett „hasznos edényei" is díszére válnak akármelyik háziasszony edényes polcának.

A harmadik süvetei művész, Maczkó András gazda, nem figurális dolgokban leli örömét, hanem színekben tobzódik. Mintát nem használ, minden egyes dolgát kézzel festi csodálatos ötletességgel és gazdagsággal. Valósággal ragyog kis raktára, amelyben úgy érzi magát az ember, mintha a magyar népmesék megelevenedett világában járna. Igen szemrevaló, cifra és hasznos edények kerülnek ki Galkó András és Turcsányi János keze alól is. De vannak még ezenkívül vagy huszan. Ősök hosszú során át öröklődött, elfinomodott, egyedülálló művészet ez, közös kincs és nagy érték, amely minden tiszteletre és támogatásra érdemes. Egyszerű, paraszti emberekről lévén szó, természetes, hogy csak ráérő idejükben ülnek a korong mellet. A mezei munka idején valamennyien kinn vannak a földeken. Mert földből nőttek ki mind, föld az elemük, földjük parancsol és haladékot nem tűr, a föld — nagyúr.

DE NEM AZ AGYAGMŰVÉSZEK az egyetlen nevezetessége ennek az eldugott, érdekes, kis falunak. Van még egy igazán párját ritkító híressége is: a tiszta, ó-román stílusban épült, roppant festői fekvésű, ódon, katolikus kerektemplom és annak egykorú freskói. A község elején, őrálló, szelíd kis dombon áll, annak az útnak mentén, amelyen valamikor portyázó felvidéki hadak vonultak végig az ország belseje felé. Egész kicsiny épület, alig férnek el benne százan, de még az Árpádok idejében épült, a XIII. században. Szakértői vélemény szerint 650—700 éves lehet. Meglett ember termeténél valaminél magasabb, mohos, fatetős, erős várfal öleli körül, melyen még épségben megvannak az ősi lőrések. A fal vonalát alacsonyboltozatú, széles, öblös kapú töri meg, előtt emelkedik a tömzsi harangtorony, melynek két belső oldalán, mint marcona vitéz őrködik két háromszázéves, nagyárnyékú hársfa. Husziták bírták Mátyás király idejében a templomot, ők húzták köréje a varázsfalat is s állták mögötte ellenséges hadak ostromát. Utóbb a templom protestáns kézre került, csak az ellenreformáció idején jutott vissza ismét a katolikusoknak. Végtelenül bájos az a körbefutó, gyomlepte, minden emberi zajtól érintetlen, nyugalmas kis udvar, amely a templom és a várfal közt elterül. Galagonya-, szeder- és orgonabokrok közt, mezei virágok tarkaságában, feketére korhadt fakeresztek alatt pihennek itt a holtak. A sírok száma igen csekély, mert katolikus hívő a faluban kevés van, de aki itt alussza álmát, az igazán jól pihen, mert síri békességét csak a madárdal zavarja.

RAFFAY BÉLA

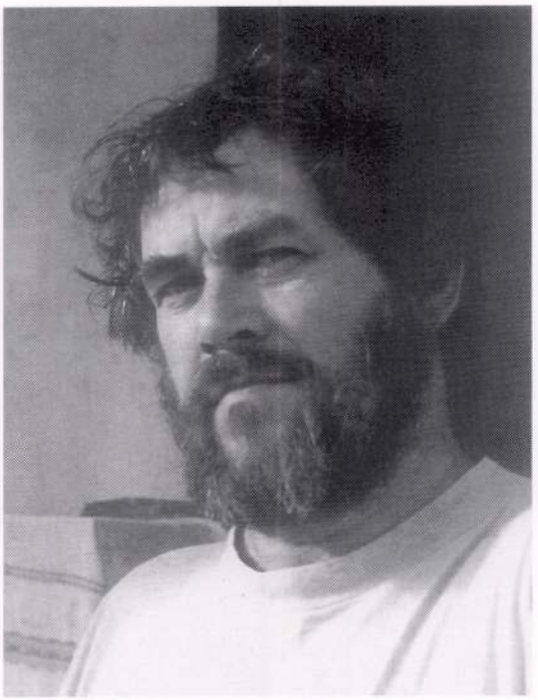

Béla Raffay, sculptor
8256 Salföld, Kossuth u. 15.
Telephone: +36 87 331-858

Bron in Sopron, 1944. He lived from 1954 in Budapest. After finishing at the Secondary School of Fine Arts he went on to the Faculty of Sculpture at the College of Fine Arts, where he graduated in 1969. His master was József Somogyi. Because of conflicting political opinions he was excluded from artistic life for 20 years. In 1975 he moved to Salföld, where he has been living ever since. In 1989 he started exhibiting again. Since 1992 he has been the Curator of the Veszprém County Cultural Foundation.

Raffay Béla, szobrász
8256 Salföld, Kossuth utca 15.
T: 87-331 858

Sopronban született 1944-ben. 1954-től Budapesten él, a Képzőművészeti Gimnázium után a Képzőművészeti Főiskola szobrász szakára jár, ahol 1969-ben végzett. Mestere Somogyi József volt. Egy politikai összeütközés miatt húsz évig kiszorul a művészeti életből. 1975-ben Salföldre költözött, azóta ott dolgozik. 1989-ben állított ki ismét. 1992-től a Veszprém Megye Kultúrájáért Alapítvány kurátora.

Egyéni kiállításai:

1968. Budapest, Eötvös Kollégium
1989. Badacsonytomaj, Művelődési Ház
Tapolca, Batsányi Művelődési ház
1990. Révfülöp, Kiállítóterem
1991. Budapest, XII. kerületi Önkormányzat
1992. Badacsonytomaj, Művelődési Ház
Wunsiedel, Landratsaht
Tihany, Park Szálló
1993. Révfülöp, Kiállítóterem

Fontosabb csoportos kiállításai:

1969. Budapest, Stúdiókiállítás
1970. Hódmezővásárhely, Őszi Tárlat
1990. Pápa, Veszprémi Művész Céh
Sümeg, Veszprémi Művész Céh
1991. Balatonalmádi, Nyári Tárlat
Veszprém, Veszprémi Művész Céh
1992. Veszprém, Tavaszi Tárlat, Veszprémi Egyetem
Budapest, Honvédség Művelődési Háza,
Veszprémi Művész Céh
1993. Balatonalmádi, Nyári Tárlat

Köztéri munkák:

1985. Győr; Vadkan, szilfa
1989. Badacsonytomaj; ivókút, bazalt, bronz
1991. Salföld; II. világháborús emlékmű, kvarcit,
homokkő, bronz
1992. Badacsonytomaj; II. világháborús emlékmű, bazalt
1993. Jutaspuszta; Katonai emlékmű, vörös homokkő
Révfülöp; Ivókút, márvány, bronz
Tapolca; Ivókút, bazalt, bronz

Közgyűjteményekben található munkái:

1993. Szeretkezők, Veszprém, Múzeum , márvány, 18 cm
1993. Kuporgó, Veszprém, Múzeum, bronz, 6 cm
Kuporgó, Honvédelmi Minisztérium, bronz, 6 cm
Idol, Balassagyarmat, poliészter, 18 cm
Akt, Studió Archívum, Budapest, szilvafa, 18 cm

Tagság:

1967. Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
1989. Veszprémi Művész Céh
1992. Magyar Alkotóművészek Egyesülete

Irodalom:

Bacher Iván: Kő kövön, Népszabadság, 1992. aug. 19.
Gabi Tröger: Künstler sind bil besten Botschafter,
Frakenpost, 1992. november 6.
Géczi János: Raffay Béla marokszobrai, Árgus, 1994/3-4.

RAFFAY BÉLA

Félelem markolja szívemet
tölgyfa, 53 cm, 1993.

Fear Grasps my heart
53 cm, oak, 1993

Raffay Béla fertő

Veszprém Művész Cél, 1994

Raffay, Franz

miniaturfestő

személyére adat.

Magyar?

Lemberger

79. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Raffay Béla Forrás 2005/10-11

– Van élet Árpádon túl is – mondta, és mutatóujjával megérintette az orrom hegyét.

Lábaimat keresztberakva ültem és vártam.

A konyha felől halk duruzsolást hallottam. Azt hittem, hogy valamelyik black&decker vagy összetűző és széccsavarozó szerszám. Tévedtem. A mikro volt. Boldizsár egy apró bádogtányérban krumplistarhonyát hozott, másik kezében két kanalat szorongatott, egy nagyot meg egy kicsit. Arcán kérdés volt. De ez egyáltalán nem az én miértem.

Én mosolyogtam, és a tántimra gondoltam. Árpád papruhában ácsorgott az ajtófélfának támaszkodva, és mosolyogva nemet intett. De hát miért?

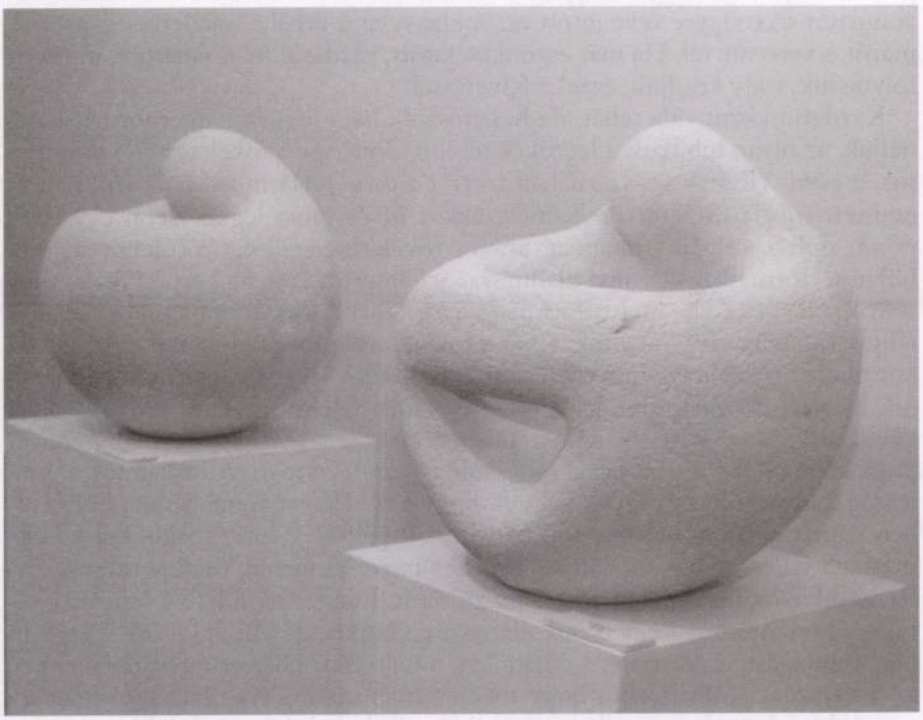

Nagy samott kuporgók (Fotó: Simon György)

ZALÁN TIBOR

A tökéletestől az emberi esendő felé*

Az emberből pedig kiszakad a hatalmas sóhaj, a megkönnyebbülés sóhaja: végre egy művész, aki nem a tökéletességre törekszik, hanem éppenséggel a tökéletestől elszakadásának mértékében definiálja a világban önmagát és természetesen egyazon gesztussal a művészetét! Gyorsan tegyük persze hozzá, hogy nem anti-művészről vagy -művészetről van szó, még csak nem is avantgarde-gesztusok jelenkori gyakorlójáról; mindösszesen Raffay Béla szobrainak egy vonulatát szemügyre véve jutott eszünkbe valami erről a tökéletesség-problémáról, s vetettük fel. Ha már eszünkbe jutott, ráadásul fel is vetettük, miért ne folytassuk, vagy kezdjük, ezzel a felvetéssel.

Kezdetünkként vala tehát, de hasznosabb, ha a legyen létigei formát használjuk, az olyan biblikus, a legtökéletesebb idom, így a tökéletesség szimbóluma, a *gömb*. (Raffay szóhasználata szerint a *golyó*.) Mármost, ha a szobrász az említett tökéletességre törekednék, akkor itt és most legkevesebb egy tucat gömb, golyó, golyóbis, megmagyarázva: tökéletesen eldolgozott felületű gömbölyű térforma került volna kiállításra. S felmerült volna a kérdés: ha a gömb művészi forma, és ha mi itt, valamennyien, képesek vagyunk gömbformák előállítására, mert azok vagyunk, tehát a tökéletesség megalkotására képesek, akkor miért ő a szobrász-művész, és miért nem mi? A kérdés, bármennyire is tűnik blaszfémikusnak, mindenképpen jogos és felénk meredő. Megoldásként kínálkozik, hogy Raffay szobrászatában éppen az a lényeg, amire mi nem tudunk képesek lenni – ha valaki rám szólna, szándékos a magyartalanítás, a pontosság kedvéért lett ez így –, jelesen, hogy a tökéletest annak arányrendszerében rontja el (nem belebarmol, hanem hiányokkal átépíti, megbontással egy másfajta teljesség felé mozdítja), amivel a művészi forma, vagy pontosabb, ha létezést használjuk, dimenziójába mozdítja át. Lucifer mondja a tökéletesre törekvő Teremtőnek, hogy ő *csak* diszharmóniát kíván. Mit is kíván? A legtöbbet, a mozgást, a változást, a dinamikát, a fejlődést. Hiszen a gömbben éppen az a zavaró és fölháborító, hogy tökéletesre formálódása okán mozdulatlan, mozdíthatatlan, olyan statikus, hogy abba már bele is lehet halni. Van, és kész, vége. Nincs utána semmi, és azt sugallja gőgösen, hogy előtte sem volt.

Amikor Raffay Béla szobrait nézem, az a kérdés vetődik fel bennem, a sok egyéb gondolati elsodródásról most nem beszélek, hogy akkor most mi is a viszony a gömb meg a sokféle *kuporgó* között. Hogy mi is az irány? A gömbből tartanak kifelé (saját irányuk szerint befelé), vagy a gömbbe tartanak befelé (saját irányuk szerint kifelé) ökölbe zárt alakjai? Hogy ezt magam számára is értelmezhetővé tegyem: elvesz a gömbformából a szobrász, vagy nem éri el

*Kiállításmegnyitóként elhangzott Badacsonytomajban, 2005. augusztus 20-án.

azt, csak közelíti, és viszonya az, hogy nem tudja hozzátenni a maga egészéhez azt a keveset, ami az eléréshez lenne szükséges? Tűnhetik ez szofisztikus játszadozásnak, akkor sem az. Mert az egyik esetben beroskadásnak vagyunk a tanúi, az elveszés egyik stációjának kimerevített pillanatában, a másikban kiemelkedésnek, kiteljesedésnek, így az érintés-kísérlet határpillanatának. Ez a tűnődés persze tűnhetik épp olyan meddőnek, mint ha rákérdeznénk arra, hogy Rodin gondolkodója miről gondolkodik. Hisz a gondolkodás olyan, mint a gömb, nincs rajta fogás, csak akkor, ha hiányok, vájatok, járatok vannak a gömbben vagy a gömb felületén – egy vájat, több, egy rés, több, egy kiszakadás, több. Ezt fölfedezve kerülünk talán közelebb Raffay Béla világához – gondolkodik, tehát gömbformát képez, pontosabban, a gömbformában kialakított változások emberi minőségét teremti meg. Az említett rodini gondolkodó kifelé néz a saját bezárult testi pózából, ki, az elgondolható, tehát megragadható világ felé. Raffay szoborlényei befelé hajolnak vagy a saját köldökük, vagy a saját lelkük irányába. Mintha legkevesebb két dolgot sugallnának. Eredendő szégyen van bennünk, hiszen emberek vagyunk. Avagy emberek vagyunk, tehát a tökéletest soha nem fogjuk elérni. Soha a gondolatot, amit József Attila is hiába kísértett egy rövid életen át. De mindig az érzelmeinket, amelyek hiába kísértenek bennünket egy életen át.

A szobrász persze nem mindent filozofikusan és belemagyarázóan él meg, ő azt mondja, és nyilván ő mondja jól, hogy a keletkezett vagy teremtett hiányokkal a mondanivaló jön létre. A mondanivaló – tehát az emberi. Így válik szét a sok egyforma elnevezhetővé, ezzel együtt nyitódóvá, a kezdeti őskuporgóvá, majd a nem kiválasztott József Attila-emlékművé, a gyerek előtti nővé, az anyává a gyerekkel, a szülés utánisággá, a dinoszaurusz-embrióvá vagy az ölelkező párrá, a ferences és a domonkos szerzetessé, a bánat kuporgójává – egyik vár valamit, a másikból valami vagy valaki kiment, az egyik tehát előtte van, a másik meg után valaminek, élik a szobrok az életüket, ahogy mi, emberek éljük, és ahogy az őket megalkotó szobrász is éli szerencsére.

De ha nem feledkezünk bele a *kuporgóba*, a művész ős-eredeti, s talán jelként a legerősebb alakjába, mondhatjuk elegánsabban is, művészetének alfájába és ómegájába, akkor azt látjuk, hogy Raffay művészete tágas, létünk gömbjének sok pontján foglalja el a helyét. Szüntelen motívuma – s a műtermében ez még inkább árulkodó, a nő, a nőség és nőiség, a női test minősége, hajlatrendszerre és hajláskeresése, mint definiálhatatlan emberi jelenvalóság. A női arc, mely asszonyi múzsa és elvont párlat is egyszerre, rúdra tűzött töredékszobrok, arctörmelékek, maszkrészletek, az anyag-különbözőségek titkaiból kiragyogtatva. Csokonai villan, aprócska, és törékeny, mint amilyen volt, lehetett takart óriásságában hajdanán. Villan egy talált szobor, melyen alig kellett csiszolni, és a nagyméretű, szintén talált hangyák bolygója, melyből, ha szerencsénk van, ebben a pillanatban fognak kiáramlani a művész előre programozott alkotótársai, a feketehangyák... Villannak köztéri kút-szobrok, melyek Raffay kedvenc kilépési formái és jelenléti kísérletei a napi emberi létbe. Megjegyzem: a szomjúság oltásának szándéka, mint emberi gesztus, sok mindent elárul az alkotói kuporgásból... Villan fehérségével és az anyag szokatlanul lebegő kezelésével egy Madonna, karjában a gyermekkel, és villan egy, a szokásosnál is szi-

A petesejt fejlődése (Fotó: Simon György)

kárabb Krisztus a keresztjén, arcvonásaiban erősen emlékeztetve egy Salföldön élő szobrászművészre. Meg egy asszonyangyal, meg egy kínai hercegnő, meg egy afrikai éhező, itt a Nap, amott a terhes nő alakja villan meg...

Nem tudok, nem is akarok, nem is szerencsés minden szoborra külön kitérni. A felsorolással jelezni akartam, milyen sokféle és sokféleképpen jelen lévő Raffay Béla szobor-költészete, azon túl, hogy makacsul és elszántan egyféle; mennyire nyitott és tágas tematikában, azon túl, hogy makacsul és elszántan zárt és feltörhetetlen. Jelezni akartam, hogy létezik egy kuporgó-világ, ami úgy az övé, hogy általános emberi, és létezik egy szertelenül gazdag világmegragadási szándék és mámor, ami úgy az övé, hogy konkrétan a miénk is lehet.

A kettő, a *zárt magán* és a *nyitott közös* között található a lényeg, a művészi titok, ráadásul, jellemzően, nem középen, hanem máshol, valahol. Nem megkeresni érdemes ezt a valaholt, *legfeljebb* megtalálni.

Raffay András

sürvetei farekas

lásd okv

Forum

1934. 217. l.

218. l.

27 *szövegtáblázattal*

ST, 1928
. ÉS ÉPÍTÉSZ-EGYLET
A-UTCA 13—15.)

RAFFAY Béla

P.SZABÓ ERnő: Éles és még élesebb képek. =
Uj Magyarország, II.évf. 19.sz. 1992. január 23. 13.p.

Kővágóörs, Művelődési Ház, kiáll. 1991. 10 festő
és szobrász

Qui Sperat in Domino non Confundetur. 21.

Raffay István
~~Rieger Sándor~~

Rainer Károly

építendő templom
az alábbi tervrajzot

Raffay István

tervezte a templom
belrajzában levő
kárpotrai.

Rieger - cég

készítette az órgonát

Vastagh György

festette a főoltár-
képet

Szentiványi Gyula =

A rókusi templom.
Szegedi Hiradó
1911. jan. 1.

Rainer Károly

Rainer Károly

Rainer Károly

Raffay Katalin építész

Az Orvostovábbképző Intézet, Sebészeti Tömb tervpályázaton 4000 Ft-os jutalom.

Társtervező: Wágner László- Drávai Tamás- Bozzai Lajos- Egyházi Andrásné- Markó Ilona

Magyar Építőművészet 1960/5. 2-3.l.

Raffay László

l.

Exp Milan 1906

9. l. Keppel

47. l. "

MDK

Raffay Károly

a szegedi fa és fémip. isk. tanára

Szegedi ipm. kiáll. Vas. Ujs. 1901. 38.sz. 614. l.

RAFFAY LASZLÓ, iparművész

A Szegedi Művészeti Szakiskola 1919lmaj.1 -én nyilt. Előbb a Bohn-féle internátusban, majd a Mars téri felsőipariskolában működött. Az alakrajzot Heller Ödön, a szobrászatot Gergely Sándor, az iparművészetet Raffay tanította, 8-12 és 1 -19 óra között volt tanitas. 60 korona volt a tandij, de szegény, tehetséges növendékeket ingyen tanitottak. 176.old

SZELESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967
Szeged. 1968

Raffay László

festő és műasztalos

lásd

Jesch 189., 190. l.

1418. David Teniers I.

Szent Antal.

Egy barlangban, sziklára te
kézzel térden állva imádkozik szent
jobbjával átkarol és a kinek ez vör
gyorgó és gunyolódó szörnyek közül,
fején és irással kezeiben. A feszül
vet, homokorát és korsót látunk, me
rom könyv hever, a melyek közül a l
lyek közelében csészét veszünk észr

108

Réz, méretei 30.5: 23.5 cm.
A Pyrker-gyüjteményből.

< Raffay Sándó >

Könyve

< > Az épületasztalos
(Iparosok Könyvtára)

Emlékre

Mülléprod.

593-l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Raffay László

szegedi parkolai
tanár

tervei szerint készült
a szeged-rokusi
templom belső felsze-
relése.

vód

Egyházi Műipar

1910. 7. szám.

_____ *mühely.*

főnökség!

_____ hó ____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ szamu _____

am.

évi _____ hó _____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Raffai Lanló

Művészet 1904. 417
– 1907. 70

Tuszko Béla: Bugacki lovas

240 (619), 3224 (426).

M.D.K.

Raffay László, szegedi
felső iparisk. tanár

Elhászitette a szeged-rókusi templom belső berendezésének terveit, 100.000 K-ás költségkeretet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

aug. 18. sz. 10 old.

MDK

Raffai László

A [illegible]y. iparművészek törzskönyve. Magyar Iparművészet, 1903. 46-47 l.

Raffai László MDK

Ebédlő. repr.

Magyar Iparművészet 19ol. 253-254.o.

MDK

Raffay László müasztalos

Divald K: A szegedi kiáll. Magyar Iparmüvészet
1901. 207-13 l.

Raffay László MDK

Polgári hálószoba, második dij

Eldöntött pályázat.
Magyar Iparmüvészet 19o1.176.o.

Raffay László MDK

Ebédlőszoba tervrajzának első díját kapta

Eldöntött pályázat.
Magyar Iparművészet 19o1.176.o.

MDK

Raffai László

Pipere asztal és ruha szekrény, repr.

Magyar Iparmüvészet 19o1.évf.
264.1.

MDK

Raffay László

Magyar Iparmüvészet 1906. 184.l.

EBÉDLŐ SZEKRÉNY.
TERVEZTE WIEGAND EDE.
KÉSZÍTETTE
MELCZER NÁNDOR.

EBÉDLŐ.
TERVEZTE RAFFAI LÁSZLÓ.
KÉSZÍTETTE
A BÚTORCSARNOK
SZÖVETKEZET.

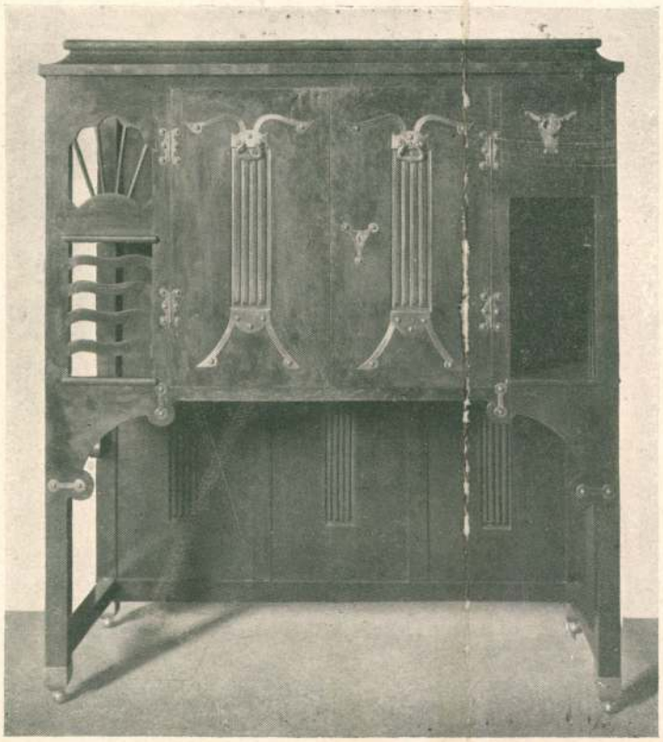

SZIVARSZEKRÉNY,
JÁTSZÓASZTAL S SZÉK.
TERVEZTE GYALUS LÁSZLÓ.
KÉSZITETTE
KUCZORA FLÓRIÁN.

1901. évf. fordítás
nincs céd. képek

4

Raffai lászló

Raffelsperger Franz

l.

Eperjessy 1929

3-l-

h o z a t :.....	31.500 P.
gi kőkeritésének való hozzájárulás.....	500 P.
yafalának tatarozására....	200 P.
ő restaurálási ás.....	200 P.
elyreállitási költ-	100 P.
ellegü r.kath. öltségeihez való	100 P.
om helyreállitási ás.....	100 P.
.....	1.800 P.
nyokra.....	6.000 P.
.....	5.000 P.
.....	4.000 P.
.....	2.000 P.
.....	2.000 P.

Raffensperger Ferenc

mükertész Sopron

l

Betnár

122. l.

Raffelsperger Fr

1841.

l.

Eperjessy 1929

18.l.

Klinger, német szobrász IV. 232

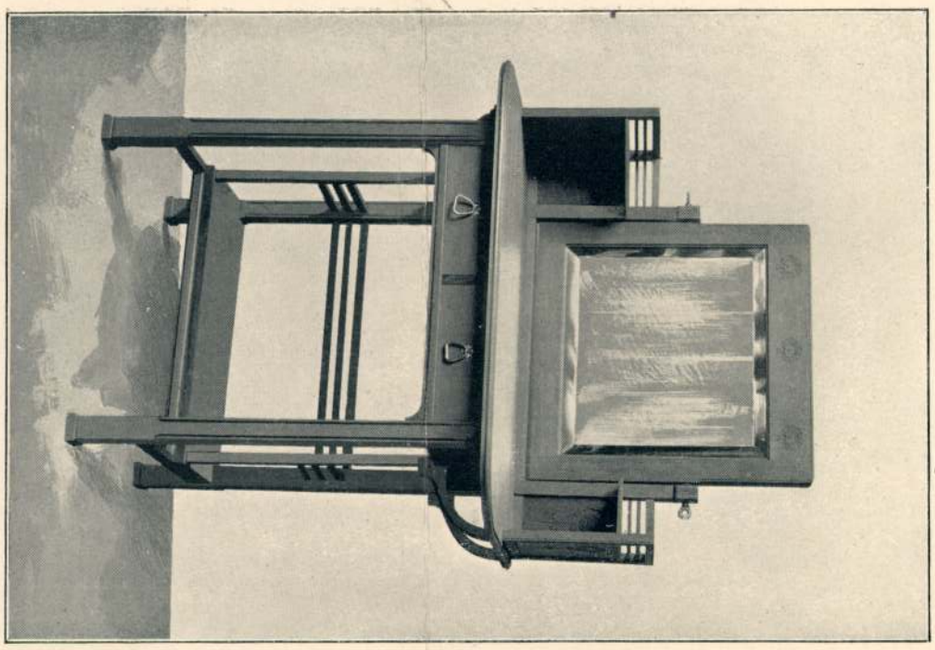

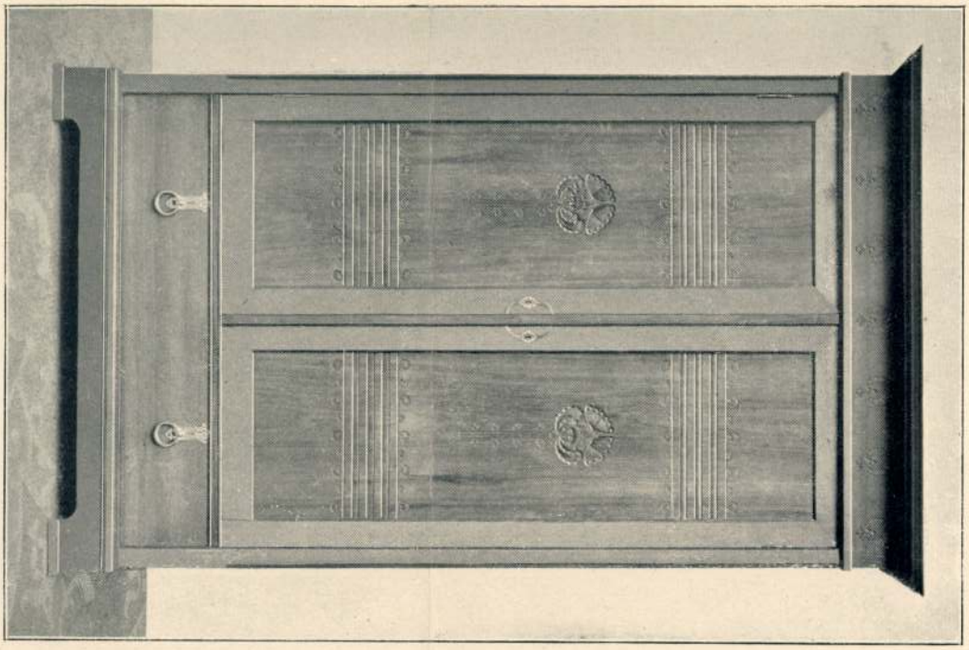

PIPERE ASZTAL ÉS RUHA SZEKRÉNY.
RAFFAI LÁSZLÓNAK II. DÍJJAL JUTALMAZOTT TERVE NYOMÁN
KÉSZITETTE A BÚTORCSARNOK SZÖVETKEZET.

Magyar Iparművészet
1901. évf. fordító
Mies ed.

PIPERE ASZTAL,
ÁGY ÉS ÉJJELI SZEKRÉNYKE.
IFJ. BODON KÁROLYNAK I. DÍJJAL
KITÜNTETETT TERVE NYOMÁN
KÉSZÍTETTE BODON KÁROLY ÉS FIA.

Raffet, D. A. M.

RAFFET, Denis Auguste Marie (1804—1860.) francia festő kőrajzoló 1837-ben Anatole de Dimidoff kíséretében Oroszországba utazott. Útirajzainak egy részét kiadta 1838-ban: „Voyage dans la Russie méridionale et la Crimée, par la Hongrie, la Moldavie, et la Valacchie, executé en 1837 sous la direction de Dimidoff, 100 pl., et texte explicatif, in-fol. 1838—48." (Gihaut, Auguste Bry.) Magyar vonatkozású lapjai: Hongrie: Orpallieurs titre. — Infanterie hongroise. — Femmes d'un Pacha escortées par des serviens. — Post des colonies militaires hongroises. — Poste gardé par les colonies militaires hongroises. — Bergel du Bannat. — Enfants hongrois sortant de l'école. — Bibl.

RAFFET, *Denis Auguste Marie*, francia festő és litográfus. * Párizs 1804, † Génua 1860. Gros tanítványa volt, de főleg Charlet hatása alatt majdnem kizárólag litográfiákat készített, amelyek korának háborús eseményein (Antwerpen ostroma, Constantine bevétele, Róma bevétele, 1849, a Krími hadjárat), kívül főleg a napoleoni epopeát ábrázolják. Eleven és tárgyi, katonai szempontból is hű litográfiái hosszú sorából különösen egyesek emelkednek ki, amelyek megkapó erővel idézik fel a napoleoni kornak hangulatát. Ilyenek: A waterlooi kiáltás, Az egyiptomi hadjárat, „Morogtak, de tovább meneteltek" és főleg a híres Éjjeli csapatszemle. A franciák a „Gloire" e nagymesterét a Louvre kertjében felállított emlékszoborral tisztelték meg. Magyar vonatkozású litográfiái: Demidoff, Voyage-jához (Párizs, 1848). Rajzai a Louvreban és Chantilly-ben láthatók. — Irodalom: *Giacomelli* (Párizs, 1862).

Le. 9. II. 347 l.

"	24.400 —	1900 —
"	675169	690173
"	3000 —	
"		60 —
"	2515.16	
"	9.06	
	11414363	5922949
	27589496	27589496

Augusto Raffet

---

l. 434

Rath I. 435.

Raffet

8808

Hadsereg.

A sorba állitott és lábhoz eresztett fegyverrel álló gyalogságot a hátrafordult altiszt, kinek kezében szuronyos puska van oktatja, mialatt balról négy szolgálati jelvényt viselő tiszt beszélget. A háttérben is gyalogság látható. Felirata a kép alatt:

INFANTERIE HONGROISE
Presbourg
2 Juillet, 1837.

a jobb sarokban: Raffet 1838
alól balra: Chez Gihaut frères, éditeurs, boulevart des Italiens, 5.
jobbra: Imprimé par Auguste Bry, rue Favart, 8.
és fölül a jobb sarkon: 3.

Kőnyomat, chp, mér. a vk. 20.5:30.4 cm.

Szn. 31-907
535-907-1

Raffensberger
Hobrais
1869
l.
Vasi Szemle
1937. 293. l.

Szirmay

Tudomására

Halász Viktor értesítés

apr. 30-áig kívetelesen

RAFFENSBERGER Ignác Köfaragó

Nikits Franz, 1860 † - sírkőtöle
Szombathely

VHHK 1999/3. 79. p. ei 10. kép

Kilenc éves korában végleg Nagyorosi telepedtek meg Mednyánszkyék és gondosan folytatták László nevelését, aki már ekkor elárulta, hogy anyai nagyatyjától, a különc életű és egész lényében törökös, nagytudású *Szirmay* Boldizsárról örökölte a legtöbb jellemvonást. A kis Lászlónak a rajzolgatáson kívül legnagyobb öröme a mesemondás volt. Gazdag fantáziája egész szépségében megnyilvánult magaköltötte mesében, melyek *mindig gyönyörű vidékek leírásával voltak összekötve.*

Tizenötéves korában komolyan tanulmányaihoz látott. A latint sohasem tudta elsajátítani, a görög nyelv azonban érdekelte, úgy, hogy *minden jegyzetét görög betűkkel írta*, akárcsak nagyatyja, a tudós és különc Szirmay.

Már ekkor feltűnt nála az az óriási szeretet, mellyel minden állat és ember iránt viseltetett. *Mindennap friss tejet vitt a sziklák közt sütkérező mérges viperáknak* s órákig elgyönyörködött testük hullámos, szép mozdulataiban. Reggelenkint pedig összeszedte az egérfogókat a miután *tejjel, szalonnával jóllakatta a jogoly egereket, szabadon bocsátotta őket. Ezt még husz éves korában is megtette, ha otthon volt* s a legjobb felöltőjét is képes volt a földre teríteni egy idegen, kóbor kutyának, hogy jobban feküdjék.

Tizenkilenc éves korában, minthogy egyre növekvő nervozitása miatt az érettségit kerülni akarta, elhatározta, hogy Zürichbe megy a Politechnikumba, illetve Solothurnba egy tanárhoz, aki ott ifjakat készített elő a Politechnikum első vizsgájára.

Így lépett ki a 19 éves ifju a legnagyobb magányból, kigyőinak, egereinek s az erdők ezernyi apró, nyüzsgő

hervadá

A har
lálkozot
ban jöt
előfordu
volt pé
London
előbb a
de ekko
egy ism
kifizette
1917
nozta —
a Dober
vissza e
vetkező
de gyak
vissza B
esett ke
Rendk
vábbi r
világítar
mindig
és *Wol*
gyakran
— W
kissé tu
— Olya
egy kis
vomben
Magá
igen sé
dortkelte
valami
hogy a
közölje.
gosan s

Raffet

francia litografie

1873-ban megjelent

Voyage dans la
Russie Méridionale
et la Crimée par la
Hongrie, la Valachie
et la Moldavie

Litografiával

Laid Thienne-
Becker-t

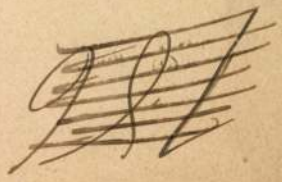

Raffet

francia festő és litogr.

1837-ben fenti, ahit főleg Napoleont dicsőítő kőrajzai tettek hiressé, mint a Demidov herceg vezetése alatt Délorosszországba tartó expeditio tagja utazott át hazánkon.

Magyarországon több népi alakot ábrázoló rajzot készített, melyek mint litografiak a Demidov utazásáról 1840-42-ben kiadott műben jelentek meg

Birkás Francia utazók

190-l.

Méltóságos

Bátor vagyok Me
mitteriut a
1) egyház épite
-lándor épit
a vajda-hun
gének Hochho
6000 koron-

Raffet

francia festő

1837. juliusában Anatole Demidov orosz herceg költségén expedicio indult el a Dunán Pestről Galacra, s onnan Déloroszországba, hogy ott ásvány és földtani kutatásokat végezzen. A herceg, aki maga is részt vett az expedicióban, arról 1841-ben Raffet rajzaival díszített munkát adott ki. Raffet szintén részt vett az expedicióban, A magyarországi tárgyu rajzokat a helyszínén készítette.

Birkás Francia utazók

119, 120, 121. l.

IR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

rster Gyula urnak,
.bizottsága elnökének,
Budapest.

hó 9-én, 740. sz. a. kelt b.átiratára
encsém Möller István bizottsági

Raffl György

ötvös. Csupán közéleti szerepléséről maradtak fenn adatok. Bányatulajdonos és gazdag ember volt. Körmöczbánya polgársága 1606-ban a külső tanács, 1612. február 20-án pedig a belső tanács tagjává választja, a melynek, valószínűleg 1628-ban bekövetkezett haláláig tagja. [1)

[volt.

1) Mihalik József: A beszterczebányai ötvösök pecsétje 1598-ból. Archaeologiai Értesítő. XII. Köt. Ujf. 1892. 78-l.

<Raffet, Auguste>

litogr.

ilość

<> Voyage dans la Russie Méridionale et la Crimée, par Hongrie, la Valachie et la Moldavie. Paris, 1841.

442

1907.

7-én.

lrafordult, de szembe néz. Össze-
rtja. Középütt elválasztott haja
me sötétbarna. Fülbevalója ékkö-
vágott ~~fekete~~ jobb ruháját derekán fe-
barna. Jelzése jobbról félmagas-

0.5:83.4 cm.
61 1907. XII. 30-án 2000 K-an (1977

nyoztatott 1908. január 15-én
al (153-908).
8. április 22-én 2025 ex 907 sz.alatt.
[illegible] az 1910. május 11-iki 9458-909.

Raffl

l.

Lykanemzromantika
46. l.

Birlap-
bizomány os
KRCSI.

Rafaynus

ceremoniai könyv-
tyvendász

XV. sz

Bethlen István

Mellig, szembe, fején pré
retbe helyezett tojásdad medaillo

Stephanus

és ez után jobbra: 191.

Rm., mér. a rl. 29 : 17.

Szn. 75
332-9

Basaynus Ungarus

Könyvnyomtató, Lombardia XV. sz.

lásd Rafaynus

alatt

Balogh Milano

38. l.

-36

Szentivány

III os

Basaynus Un-
garorum (sic!)

l.

Königsbüll, Amtsh.

121 l

lékot,de ha már ebből nem futná,a
gős 1942.évből is szivesen fizetj
hogy ebből a 41-es pénzből futja-
ból kell folyósitanunk.Légy kegye
gának,hogy amennyiben a 42-esből
előreláthatólag május előtt nem t
nisterium köztudomásulag is csak

Remélem,hogy a r
ebben a hónapban is eszközlöd és
Kassán ismét szeretettel üdvözölh
fogadd mindannyiunk ragaszkodó sz
Kassa,1941.november 22.

Basay Ungarus

(Cremona, 1494)

Kertész nyomtatott.

99. l

l. még Ballagi

Minvét

Rafaynus Ungaronus

könyvnyomtató.

Lombardia XV. sz.

amenyiben kell,

lásd kimeritően

Balogh Milano 38. l

vagy Nusperger

Miklós

csomagjaban

M. D. K.

RAFFAJ András mérnök

5, 10, 15/3, 20/5, 30/5, 50/10 t teherbi-
rású B-típusú futódarab

MNOT 179 - 184 - 57

Linger Lászlóval

Mnot katalógusa 1958. 281 - 287 l.

189. Rafajnaujfalu, ev. ref. fatemplom.

1733. „Synagoga reformatorum vetus — ruinam minrans ..." (O. L.; C. P. D. A. 1733. jún. 18. No. 1.)

1766. kérik a megújíthatást és

1824-ig állott fenn, ekkor kőtemplomot kezdtek építeni. (Lehoczky IIIb. p. 672.)

Lásd még: Balogh p. 135.

(Bereg m.)

Domfalva

Mechanikai gyorstalpaló és bőrfestő üzem.

Budapest, XI., Horthy Miklós-út 43.

Férfi bőrtalpalás faszeges **2** p.	Női bőrtalpalás faszeges P. **1 60**
„ „ varrott **3** „	„ „ varrott „ **2.60**
„ okma $5^{M}|_{M}$ szeges **2.80**	„ „ hegesztett „ **2 20**
„ varrott **3.80**	„ okma szeges „ **2 40**
„ bőrsarkalás P. **1.20**-tól	„ „ varrott „ **3—**
„ gumisarkalás **1—**	„ bőrsarkalás „ --- **50**-től
	„ gumisarkalás „ --- **50**-től

Gyermektalpalásokat
nagyság szerint készitünk.

M.D.K.

Raffai Márton, szijgyártó mester

1847 dec.26, céhgyülésen Bejáró mester lett.

Timaffy László: Adatok a győri szijgyártó és nyergesmesterek történetéhez. 155.o.

Arrabona; 8. A Győri Múz. Évkönyve. Győr. 1966. Xantus János Múz.

Journalistischer Mischmasch.

Der Versammlungsort der deuschen Naturforscher für das künftige Jahr ist Mainz. — Eine Bildergallerie, deren größte Merkwürdigkeit wahrscheinlich im Namen liegt, wird jetzt in Paris gezeigt. Sie heißt kurzweg: „Panstéréoeoramiercsteréique.“ — Ludwig Tieck soll an der Berliner Hofbühne einen dauernden Wirkungskreis erhalten. — Im Pariser Invalidenhause befinden sich 3051 Individuen; darunter Greise über 70 Jahre 516, über 80 Jahre 37. — Der Aelteste der Judenschaft in Damaskus hat dem Obersten Churchill für seine Bemühungen ein arabisches Pferd übergeben lassen, das auf 1000 fl. CM. geschätzt wird. — Es gibt in Paris über 2 Millionen Hunde; Jemand hat berechnet, daß mit dem Unterhalte, den dieselben kosten, über 344,000 Arme recht wohl ernährt werden könnten. — Janin nennt die Memoiren der Lafarge ein eben so dummes als ruchloses Bild. — In Berlin verkaufte ein Wildhändler Hunds- statt Rehbraten. Dieses ziemlich einträgliche Geschäft wurde aber von der Polizei bald eingestellt, und der Speculant als Betrüger verurtheilt. — Auch am Wiener-Hofburgtheater wurde jetzt das „Glas Wasser“ von Scribe gegeben. Herr Korn spielte den Bolingbroke, Mad. Rettich die Marlborough, Dlle. Anschütz die Königin Egmonnt; ist auf derselben Bühne innerhalb 18 Tagen neunmal bei vollem Hause gegeben worden. — Kunst gastirt gegenwärtig in Petersburg mit ungemeinem Beifalle. — Rubini scheint die Familie der Touristen um eine Species bereichern zu wollen. Er reist durch alle Länder Europa's, und singt überall, um von der Kunst Abschied zu nehmen. — Es gibt Narren über Narren. In Brüssel gastirte kürzlich Mad. Peroni-Glaßbrenner, (die Pesther werden sich wohl dieser obscuren Schauspielerin zu erinnern wissen). Ein dortiger Kritiker stellt sie über die Hagn! und zwar in Versen, deren einige wir zur Kurzweil für unsere geneigten Leser hieherseßen wollen.

„O wie darf mans schreiben, sagen,
Du, Peroni seist die Hagn!
Ist dein geistvoll-liebes Auge
Denn des Hagen mattes Blinzen;
Ist dein Streben nach dem Schönsten
Nur Gezier für Kunz und Hinzen?
Sind die warmen süßen Töne,
Des Organes Melodien,
Jenes spitze, scharfe Sprechen,
Jenes Zerren, jenes Ziehen?
Zeugt der Hagn falsch Betonen
Wohl für solche Geistesklarheit?
Ist Forciren, Kocquettiren,
Affektiren, wies ihr üblich,
Dein Gemüth, so tief und einfach,
Dein Humor so frisch und lieblich?
Ist denn Künsteln Kunst zu nennen,
Und Natur Naturgequäle?
Ist das Von von ihrem Namen
Schon der Adel Deiner Seele?
Nein Peroni!
Laß dir sagen:
Werde — so nie,
Wie die Hagn.“

Der edle Sänger kann ruhig sein;
Die Peroni
Läßt sich's sagen,
Und wird so nie
Wie die Hagn!

— In Rußland gibt es achtzehn große Bibliotheken, unter denen die öffentliche kaiserliche in Petersburg mit ihrer zahlreichen Handschriften-Sammlung 433,000 Bände zählt. — Die von Herrn Neustadt aufgeworfene Frage: „Was soll ein Bühnen-Regisseur sein,“ beantwortet M. G. Saphir kurz und bündig: Alles, nur nicht selbst Schauspieler! — An der Prager Bühne wurde in diesen Tagen ein von Michel Beer hinterlassenes Lustspiel: „Renner und Zähler“ betitelt gegeben. Die Zeitschrift „Prag“ macht sich mit Recht darüber lustig, daß auf dem Zettel bei dem Namen des Autors die Bemerkung stand: Bruder des berühmten Meyerbeer! — Der von dem Kronprinzen von Baiern ins Leben gerufene deutsche Dichter-Verein soll jährliche Versammlungen halten, die nach der Bestimmung der Vereinsglieder, jedesmal in einer andern Stadt erfolgen können. Der Hauptzweck besteht in Gründung eines Musenalmanachs und dem Ausschreiben jährlicher Preisgedichte, deren Preise von der Freigebigkeit des Königssohnes gegeben und von einem Ausschusse von Literaten zuerkannt werden. — Die Zeitungen sprechen von einer Entdeckung, die eben so sonderbar als merkwürdig ist. Es ist die: „Getreide ohne Arbeit, ohne Düngung, ohne Jäten und in schlechtem Boden wachsen zu machen.“ Diese Entdeckung besteht darin, das ausgesäte Getreide mit einer Lage Stroh zu bedecken, worauf der Keimungsproceß ohne Weiteres Statt findet!!! „Möglich ists schon, aber wahrscheinlich nicht!“ — Dr. Pinkerton gibt an, daß auf Rechnung der britischen Bibelgesellschaft im vorigen Jahre 55,000 Exemplare vertheilt worden sind, darunter 2000 ungarische (?) (lutherische) und 5000 ungarische (?) für römische Katholiken. — Im Theater an der Wien hat ein Localgemälde von Ad. Bäuerle: „Ein Sonderling in Wien“ betitelt sehr gefallen. Der Verfasser wurde in den Zwischenacten und am Schlusse von dem gedrängt vollen Hause lärmend gerufen. — Bernard Cavannagh heißt in London der Mann, der die Kunst besitzt, von der Luft leben zu können. Die „Times“ erzählen, daß dieses lebendige Phänomen seit fünf Jahren keine Unze Nahrung zu sich genommen habe. (Wers glaubt!) Mehrere Aerzte sperrten ihn in ein wohlverschlossenes Zimmer, wo er 10 Tage blieb, ohne daß man ihm Speise oder Frank zukommen ließ; er blieb heiter und gut aufgelegt, doch, meinen die „Times,“ war er etwas dünner geworden! — London konsumirt jährlich für seine Beleuchtung 240 Millionen Kubikfus Gas. Das Licht, das auf diese Weise erzeugt wird, beträgt so viel, als das von 160 Mill. Pfund Kerzen. — Nach einem öffentlichen Blatte sollen auf allen deutschen Eisenbahnen vom 1. Jänner bis 1. Sept. d. J. 2 Mill. 859,411 Personen gefahren sein. — Die neueste Nummer der criminalistischen Zeitung erzählt aus der Criminal- und Polizeichronik der Residenz Berlin den Selbstmord zweier Kinder, die man bei dem Betrug von 1 Sgr. ertappt hatte. Die zwölfjährige Tochter eines dortigen Böttchermeisters war am 2. Sept. von ihrem Vater mit einem Fasse, das er gebunden und den Betrag der Kosten, 5 Sgr., auf den Boden geschrieben hatte, fortgeschickt worden. Nach einiger Zeit brachte sie das Geld zurück und zeigte einen Dreier, den sie von dem Kunden zum Geschenk erhalten hatte. Während sie abermals fortgeschickt wurde, schickte auch der Kunde und beschwerte sich darüber, daß er 6 sgr. für das Faß habe zahlen müssen. Der Vater, welcher sogleich ahnte wie die Sache zusammenhing, wurde sehr erzürnt und drohte, seine Tochter bei ihrer Nachhausekunft zu züchtigen. Dieß vernahm die jüngere achtjährige Tochter, welche ihrer Schwester sehr gut war und gerieth in große Angst um sie. Unter dem Vorgeben zur Schule gehen zu wollen, verließ sie daher das elterliche Haus und ging ihrer Schwester entgegen, die vor der drohenden Züchtigung heftig erschrak und erklärte, sie würde nicht nach Hause gehen, sondern auf der Straße bleiben. Das jüngere Kind wollte die ältere Schwester nicht verlassen und so gingen sie beide den Tag über auf der Straße umher. Ein mitleidiger Knabe theilte unter den Linden sein Butterbrod mit ihnen. Endlich kam der Abend heran. Das zwölfjährige Mädchen hatte den ganzen Tag geweint und sich abgeängstigt. Jetzt, die Nacht vor sich, meinte sie verzweifeln zu müssen und erklärte ihrer Schwester, daß ihr nichts übrig bleibe, als sich ins Wasser zu stürzen. Die jüngere Schwester wollte sich nicht von ihr trennen! „Ich bleibe bei dir,“ entgegnete sie schluchzend, „ich gehe mit dir ins Wasser,“ nnd dieser in der Seele zweier Kinder unerhörte Entschluß wurde schnell zur That. An der Jungfernbrücke, wo der Verkehr nicht bedeutend ist, stiegen sie eine Wassertreppe hinab, zogen sich Schuhe und Strümpfe aus und sprangen in den Strom, voran die ältere, ihr nach die jüngere. Das Wasser war dort gerade nicht sehr tief. Die ältere wurde von dem Strom gegen das Ufer zurückgetrieben, fand hier Grund und rief um Hilfe. Herbeieilende Leute retteten sie, aber ihre Schwester war bereits untergesunken. Das achtjährige Kind starb als Opfer der reinsten und innigsten Schwesterliebe. Ihre Leiche wurde erst 8 Tage später, jenseits der Schleuse, gefunden. — Schon wieder ist ein unnatürliches Elternpaar wegen Mißhandlung ihres eigenen Kindes abgestraft worden. Die Gatten Kestler in Paris gingen mit ihrem zehnjährigen Töchterchen so schändlich um, daß die Nachbarn endlich eine Anzeige davon machten. So z. B. mußte das Kind auf der Schneide einer Elle knien, wurde blutrünstig geschlagen, wochenlang in einer finstern Kammer bei Wasser und Brot eingesperrt und in der Nacht schüttelte der Vater die Kleine von Zeit zu Zeit, damit sie nicht schlafen könne. Die Mutter ward zu zwei Monaten, der Vater zu einem Monat Arrest abgeurtheilt.

Kleine Stadtpost.

Pesth. Morgen wird im Nationaltheater zur Benefize des Herrn Glötzer gegeben: die erste Hälfte des ersten Actes aus „Norma,“ der zweite Act der „Nachtwandlerin“ und der erste Act aus der Stummen von Portici. Dlle. Felbér wird in der Partie der Norma und Amina, Herr Follinus als Sever und Herr Mesterházy als Oroveso auftreten.

— Unser Landsmann Karl Beck, der durch seine ausgezeichnete poetische Leistungen sich einen wohlbegründeten Ruf erwarb, weilt seit einigen Tagen unter uns.

— Unter den Novitäten, die nächstens an der deutschen Bühne zur Aufführung gelangen sollen, nennt man: „Die Favoritin“ von Donizetti Auch von Herrn Weil sollen mehrere Possen (unter andern: „Ein Gläschen Schnaps“) in die Szene gehen.

Wiener Börsen-Course.

2. October 1841 — Conv. Mze.

Metaliques	à 5%	106½
idem	à 4%	98½
idem	à 3%	—
Darlehen mit Verlos v. J. 1834		—
„ „ „ „ 1839		—
Bank-Actien das Stück		—
Kaiserliche Dukaten		—

Lotto-Ziehung.

Ofen am 25. September.

15. 60. 2. 48. 71.

Markt-Preise.

der Körnerfrüchte in Pesth

am 1. Oct Pesther Metzen, Grosch. W.W.

Weizen	170	bis	200
Halbfrucht	145	—	150
Roggen	120	—	126
Gerste	90	—	100
Hafer	66	—	71
Kukuruz	90	—	96

Früchten-Preise.

Der Preßburger Metzen W. W Groschen

	Wieselburg den 23. Sept			Temesvár den 24. Sept.		
	best.	mit.	ger	best.	mit.	ger.
Weizen	154	128	108	120	106	—
Halbfrucht	96	88	84	85	—	—
Korn	86	80	77	70	—	—
Gerste	70	65	63	38	—	—
Hafer	50	47	44	37	—	—
Kukuruz	82	80	52	54	—	—
Hirse	—	—	—	—	—	—

Bühnen-Repertoir.

Pesth, deutsches Theater.

5. October. Ein Drama ohne Titel.

Sommertheater.

5. —

Ofner Arena.

5. —

Wasserstand der Donau

(in der Brunnmaschine zu Ofen)

am 4 Oct. Früh 8 Uhr 3′ 2″ 0‴ ober 0

Meteorologische Beobachtungen an der Ofner königl. Sternwarte vom 30 September.	Zeit der Beobachtung	Barometer auf 0° Reaumur reducirt		Thermometer Reaumur.	Wind.	Witterung
		Pariser Maaß	Wiener Maaß			
	9 Uhr Morgens.	27, Zoll 468	28 Zoll 28 8p.	+ 10. 0	R. Lüftchen.	S. w. Wolken
	3 Uhr Nachmittags	„ 400	27 1 11	+ 15. 1	S. Lüftchen	Heiter
	9 Uhr Abends.	„ 409	27 2 0	+ 10. 8	SO Schwach.	Heerit

Pesther Tageblatt 1841

Aemtliche Anzeigen.

(95) (3)

Concurs

der Gläubiger des Johann und der Theresia Hayder

in Pesth den 10. Dezember 1841.

33105. 1841. Vom Gerichte der k. Freistadt Pesth wird allgemein bekannt gemacht, daß nachdem Johann und Theresia Hayder ihre Insolvenz dargethan haben, der Concurs für alle Gläubiger eröffnet worden ist. Zum Litis-Curator wurde Constantin Tertzy, beeideter Advocat, ernannt, und der Concurstermin auf den 10. Dezember 1841 festgesetzt. An welchem Tage alle diejenigen, die unter welch' immer für einem Rechtstitel eine Forderung an die Concursmasse machen, vor dem Gerichte der k. Freistadt Pesth persönlich oder mittelst eines gesetzlichen Vertreters zu erscheinen, und ihre Forderungen mit den nöthigen Beweisen versehen, längstens binnen 3 Tagen vom festgesetzten Termine angefangen, in zwei Exemplaren einzureichen haben; da für später gestellte Forderungen keine Rücksicht genommen wird. Die zur Ernennung des Concurs-Ausschusses erscheinenden Anwälte sind mit der nöthigen Vollmacht zu versehen.

(96) (3)

Concurs

der Gläubiger der Joseph Schikh und Menyhért

in Pesth den 8. November 1841.

33107. 1841. Vom Gerichte der k. Freistadt Pesth wird hiemit allgemein bekannt gemacht, daß, nachdem Joseph Schikh und Menyhért, bezüglich Steiner u. Comp. Wiener Großhändler, in eine Zahlungsunfähigkeit gerathen sind, der Concurs gegen dieselben eröffnet werden wird. Zum Litis-Curator wurde Daniel Pukolay, beeid. Advocat, ernannt, und der Concurstermin auf den 8. November 1841 festgesetzt. An welchem Tage alle diejenigen, die unter welch immer für einem Rechtstitel eine Forderung an die Concursmasse stellen, vor dem Gerichte der k. Freistadt Pesth persönlich oder mittelst eines gesetzlichen Vertreters zu erscheinen, und ihre Forderungen mit den nöthigen Beweisen versehen längstens binnen 3 Tagen, vom festgesetzten Termine angefangen, in zwei Exemplaren einzureichen haben, da für später gestellte Forderungen keine Rücksicht genommen wird. Die zur Ernennung des Concurs-Ausschusses erscheinenden Anwälte und mit der nöthigen Vollmacht zu versehen.

93) (3)

Concurs

der Gläubiger des Johann v. Kelemen

in Zala-Egerszeg den 24. November 1841.

32786. 1841. Vom Gerichte der Zalaer Gespanschaft wird gegen den Tárnoker Compossessoral-Besitzer Johann v. Kelemen der sich selbst für zahlungsunfähig erklärt hat, der Concurs seiner Gläubiger so wie die Beeidigung des Fallirten hinsichtlich des activen und passiven Standes seines Vermögens auf den 24. November 1841 in Zala-Egerszeg festgesetzt. Zum Litis-Curator wurde Alexius Légman, Gerichtstafelbeisitzer und Fiscal, zum zeitweiligen Masse-Curator hingegen Georg Horváth, Gerichtstafelbeisitzer, ernannt. Dieses wird hiemit mit dem Bemerken allgemein bekannt gemacht, daß Forderungen, die nach dem oben benannten Tage der Concursfrist eingereicht werden, nicht berücksichtigt werden können.

(94) (3)

Concurs-Wiederrufung

des Friedrich Dück.

33105. 1841. Vom Gerichte der k. Freistadt Pesth wird allgemein bekannt gemacht, daß, nachdem Friedrich Dück sich mit allen seinen Gläubigern freundschaftlich abgefunden hat, in Folge dieser Transaction der sub Nr. 1463 dto. 20. Februar 1811 angeordnete Concursproceß hiemit aufgehoben und annullirt wird.

Ankunft Abfahrt

der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends den 6., 7, 8., 9., 10. October.
Abfahrt nach **Wien** Früh 7 Uhr 5., 6., 8., 9., 10., 11. October.
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 7., 12., 19., 26. October.
Abfahrt nach **Orsova** Früh 4½ Uhr den 10., 16., 24., 30. Octob.

Außerdem fährt der Remorqueur „Erös" jede zweite Woche nach Semlin und Drenkowa.

Bei C. G. Hendeß in Cöslin ist erschienen und bei **Gustav Heckenast** in Pesth zu haben:

Die Zucht und Pflege der Schafe

mit Rücksicht auf die höchstmöglichste Veredlung der Wolle und deren vortheilhaften Verkauf.

Ein Leitfaden für Gutsbesitzer und Landwirthe.

13 Bogen in Umschlag geheftet 45 kr. C. M.

Diese Schrift verbreitet sich über Naturgeschichte, Pflege, Zucht und Krankheiten der Schafe und gibt dem Landwirth hinreichende Belehrung zum Verhalten in allen vorkommenden Fällen.

Ich mache die höfliche Anzeige, daß ich in meiner Waaren-Niederlage ein bedeutendes

Lager in Seidensammt

schwarz und gefärbt besitzen, welches ich zu den billigsten Preisen anzuempfehlen mir hiermit erlaube

Joh. Lud. Fischer,
Wienergasse, Nr. 199.

Daguerreotyp-Portraits

werden von dem Unterzeichneten, der im Besitz eines verbesserten und vervollkommneten Apparats zum Portraitiren mittelst des Daguereotyps, zu dem äußerst billigen Preis von 6 fl. C. M. pr. Portraits angefertigt. Mehrere äußerst gelungene Bilder, welche aus meiner Camera bis dato hervorgingen, und die alles, was an Daguereotyp-Portraits noch geliefert, an Reinheit der Ausführuug sowohl, als Aehnlichkeit übertreffen, habe ich zur Zufriedenheit der mir Auftrag Gebenden gefertigt. Bei dem Umstand, daß ich mir, die sorgfältigste Ausführung solcher Portraits zur Pflicht mache, und diese zu einem ermäßigten Preise Jedermann zugänglich mache, darf ich hoffen, den Bewohnern der beiden Schwesterstädte Veranlassung zu geben, daß sie mich noch während der schönen Jahreszeit mit zahlreichen Aufträgen beehren. — Meine Adresse ist in der Expedition dieses Blattes, allwo ich auch einige Proben meiner Leistungen zur Ansicht aufgestellt habe, zu erfahren — Pesth, 5. October 1841.

Franz Torsch.

Von Meubelstoffen

unterhalte ich fortwährend ein gut sortirtes Lager, und empfehle mich zu größeren Bestellungen.

Johann Ludwig Fischer,
in Pesth, Wienergasse.

Local-Veränderungs-Anzeige.

Die in Wien am Salzgries Nr. 212 bestandene k. k. landespr.

Spitzen-, Blonden-, Tullanglais- und Stickerei-Fabriks-Niederlage

des

Adalbert Meinl,

aus Bärringen bei Carlsbad in Böhmen,

gibt sich die Ehre, einem verehrungswürdigen Publicum die ergebenste Anzeige zu machen, daß sie sich von 18. October d. J. angefangen, am

Bauernmarkt, im Baron v. Gudenau'schen Hause, Nr. 578,

verlegen wird.

Und erlaubt sich ihre Erzeugnisse, in einem reichhaltig assortirten Lager: aller Gattungen gestickter nnd tambourirter Artikel von Moull, Tullangluis und Seide, Valancie-, Zwirn-, Bobbinet-, Brüssler, und Seiden-Spitzen, Blonden, ꝛc. ꝛc. nach dem neuesten Französischen Geschmak einem gütigen Zuspruch bestens zu empfehlen; und das höchste Streben wird dahin gerichtet werden, um das beehrende Vertrauen gegen dessen Fabrik, auch jetzt in fortwährend gesteigertem Maße, wie bisher, zu genießen.

Die in Pesth befindliche Niederlage bleibt wie früher; fortwährend in der Göttergasse im Raim. v Derra'schen Hause;

und empfiehlt ebenfalls sämtliche Erzeugnisse, in einem großen, sorgfältig gewählten Lager; aller Gattungen feinster Stickerein, Spitzen, glatte und faconirte Bobbinnets, Petinets, Entoilagen u. s. w. jeder Saison angemessene, nach dem neuesten Par. Journal, gest. Krägen, Unter-Chemisetten, Modesti, so auch Battist und Moull-Taschentücher, ꝛc. und eine große Auswahl von weissen Vorhäng-Fransen, so wie derlei weisse und gefärbte Borduren, zu den billigst festgesetzten Fabriks-Preisen.

Ein Natur-Kürbis

seltener Größe, 152 Pf. schwer ist im Bierhauslocale, am Serviteplan, im v. Sziklay'schen, vormals Krachenfel'schen Hause täglich unentgeltlich zu sehen.

Joh. Schizer,
Gastgeber.

Brennholz-Verkauf.

In dem neu errichteten Brennholz-Depot, fünf Lerchen- und Herbstgasse, neben der Reitschule vom Museum gegenüber, sind alle Gattungen trokenen Brennholzes, in guten Klaftern aufgestellt, billig zu bekommen.

Fremden-Anzeige.

Königin v. Engl. HH. Graf Festetits, Kämmerer — Graf Niczay Horváth, Kötzer u. Lunkey, Gutsbesitzer. — Graf Sternberg u. Baron Minntillo, Rittmeister. — Merey, Vicegespan. — Rudics, Oberstuhlrichter. — Szontos, Zsivkovits u. Bende, Fiscals. — Mayer, Banquiersgattin. — Kanspa, Grundfrau.

Tiger. HH. Graf Zichy, Graf Csáky, Baron Kötvös u Bedekovits, Gutsbesitzer. — Marits Obergespan — Lukats, Rittmeister. — Westermayer, Hauptmann. — Molnár, Schalich u. Gattovich, Lieutenants. — Reya, Grosshändler. — Raßbeck, Bildh.

Redacteur: Dr. S. Saphir. — Verleger: G. Heckenast.

Ragat

Balcer Ragat, ágyúöntő. A XVII. század elején élt s Rákóczi György szolgálatában állott. A sárospataki bástyákon lévő ágyúkról 1642-ben készített leltárból tudjuk, hogy az orrszlán és tömlöczbástyákon egy-egy általa öntött ágyú volt. Az orrszlán bástyán egy fülemile ágyú volt, 15 fontos golyobissal járó, egyéb feliratok közt a mester következő jelzésével: „Balcer Ragat fecit me, anno 1627." A tömlöczbástyán egy paesirta ágyú, 8 fontos, Rákóczi Györgyre vonatkozó jókívánságot tartalmazó verssel, a Rákóczi czimerrel és jelmondattal s végül az ágyúöntő nevével: „Balcer Ragat fecit me a 1628."

Dr. Thallóczy Lajos. Az sárospataki czeikházban és bástyákon levő öreg ágyuk stb. inventariuma. Tört. Tár. 1879. 155. és 159. l.

Baltzer Ragat

1628.

lásd
=

Thaly I 671.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

Ragályi ref. templom

úrasztali terítője

XVII. sz.

4

MAGYAR IPARMUVESZET
1934. 195. l.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

RAGÁN Miklós

Rajz (repr.)

Szodalmi Ujság 1955 II évf 29 n. jul. 16. 7 l

RAGÁNY ISTVÁNNÉ, cifrázóasszony

---

i8.kép.-A Jósa András Muzeum állandó kiállításának rés
részlete /az ajaki szoba/ /1964/. Takács Józsefné és
Ragány Anna és Ragány Istvánné festették. Fekete repr.
67.old.

MUNKÁCSI AGOTA: Cifrázott Pitvarok Ajakon 85.old

A Nyíregyházi Jósa András Muz. Évkönyve, XII-XIV.
1969-71. Bp. 1972

RAGÁNY ISTVÁNNÉ, cifrázóasszony

16.kép.-A Jósa András Muzeum állandó kiállitásának részlete./az ajaki szoba/ /1964/.Takács József né és Ragány Istvánné festett ék. Fekete repr. 65.old.

MURAKÖZI ÁGOTA: Cifrázott pitvarok Ajakon 55.old

A Nyiregyházi Jósa András Muz.Évkönyve, XII-XIV. 1969-71. Bp. 1972

RAGÁNY ISTVÁNNÉ, cifrázóasszony

Ajakon a cifrázás már csak a cifrázáshoz értő asszonyok házában maradt meg. 1966-ban. Ragány Istvánné /Hunyadi utca 17./ házában is. 69. old. 46. jegyz.

MURAKÖZI ÁGOTA: Cifrázottppitvarok Ajakon 55. old.

A Nyiregyházi Jósa András Muz. Évkönyve, XII-XIV. 1969-1971. Bpest. 1972

RAGÁCS GYÖRGY – keramikus

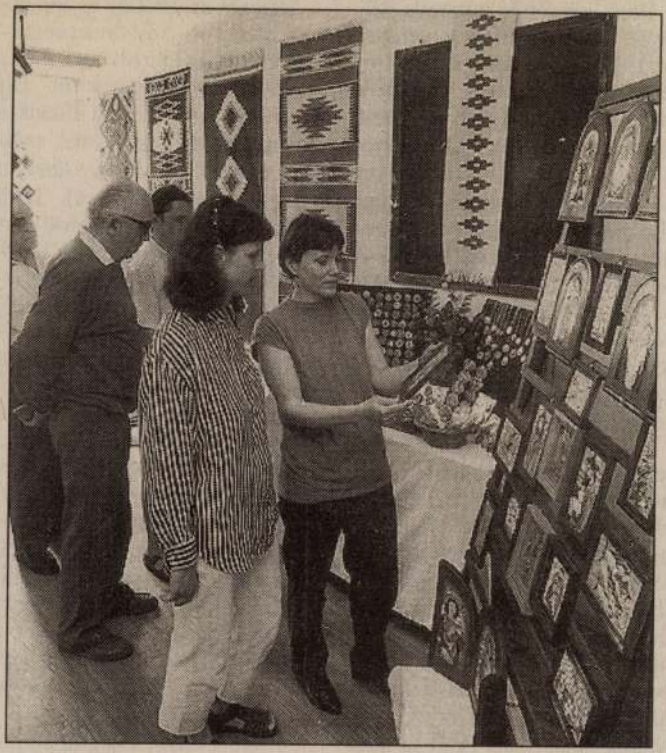

Mesterek munkái – A pécsi Prosperitás Oktatási Központban tanító mesterek munkáiból nyílott kiállítás a cég Nagy Lajos király úti székházban. A munkanélküliek átképzését segítő oktatók, így Berta János faműves, Dobosy Zoltánné kéziszövő, Kaszás János amatőr festő, Merényiné Jeszek Éva tűzzománcos és Ragács György keramikus alkotásai vasárnap délutánig tekinthetők meg. A bemutatót Nádor Rudolfné, Hosszúhetény polgármestere és dr. Bezerédy [illegible]történész nyitották meg. FOTÓ: LAUFER L.

Napló 1996. [illegible]

szabadulása 75. évfordulója az antant-szerb megszállás alól.

Pécs városát és a megye déli részét ugyanis 1918 november és 1921 augusztusa között antant-szerb csapatok szállták meg, sőt a megszállás utolsó napjaiban még Pécs székhellyel Baranya-Bajai Szerb-Magyar köztársaság elnevezéssel „önálló állam" alapítására is sor került. Ezen időszak történései nemcsak a pécsiek, baranyaiak, hanem a hazai, nemzetközi közvélemény előtt is jórészt ismeretlenek. A megemlékezésen túl ez is a célja a konferencia megrendezésének.

A konferenciát dr. Farkas Károly, Pécs város jegyzője nyitja meg, majd előadások hangzanak el ezen időszak helyi történéseinek különböző fejezeteiről, de kitekintést kíván adni a konferencia az 1918–1920 közötti évek nemzetközi és hazai történéseiről is. Ez utóbbiról beszél bevezető előadásában a kiváló történészprofesszor, dr. Ormos Mária, majd Szüts Emil ad átteberi polgármesteri jelentéséről tart előadást.

Délután dr. Erdődy Gyula beszél az akkori Ady-ünnepségekről, a politikai küzdelmek és az irodalom összefüggéseiről. Ezt követően Márfia Attila előadása következik az akkori évek színházi életéről, Raymann János a városi szükségpénzekről, Iglói Zoltán a sajtó történetéről tart összegzést, de szó lesz az 1918. novembere és az 1921. augusztusa közötti zenei eseményekről is.

Egyesületünk helytörténeti szakosztálya minden pécsi középiskola igazgatójának küldött meghívót, amelyben fölhívja a figyelmet arra, hogy ez a konferencia jól segíti a harmadikosok-negyedikesek érettségire, felvételire való fölkészülést. Reméljük, hogy a diákságon kívül minél több pécsi, baranyai szakember, érdeklődő eljön erre a konferenciára, hogy képet kapjon a térség egyik kevéssé ismert, de fontos időszakáról.

Dr. Vargha Dezső

Javaslat a siklósi horvát kisebbségtől

A siklósi Horvát Kisebbségi [illegible]ányzat legutóbbi ülé- [illegible] határozatot hozott [illegible] kezdeményezett gítése. [illegible] körn[illegible] r[illegible]

Rafs K. (?)

fametozö.

nem Russ?

lásd

Lay Brestiparnüvkiáll

59. l.

TI KIÁLLI

léria-utca 8.

haft

MA

MDK.

Raffi Muenz

Müveinek kritikája a The Jeruzsalem Post
1965 április 12. -i számában. lap -

.

RAGÁNY ISTVÁNNÉ, cifrázóasszony

A Jósa András Muz.népr.kiállitásán/1964/van egy un.ajaki szoba.Megfigyelhető,hogy mily nagy feladatot jelentett a szögletes ajtónyilás ház alkalmazni a korsóból kihajló virágkoszorut,-mely boltiv hajlatához természetesen tudott igazodni az eredeti pitvarnál.Takácsné,Ragány Anna és Ragány Istvánné jól oldotta meg ezt a nehézséget is. 69.old. 46.jegyz 18. Kép

MURAKÖZI AGOTA: Cifrázott pitvarok Ajakon 55.old

A Nyiregyházi Jósa András Muz.Évkönyve,XII-XIV. 1969-71. Bp. 1972

Raftl Johann Mathias osztrák festő 1805-1854

A budapesti árviz képe a józsefvárosi plébánia környékén. Sign. Ramftl 1838. Olaj vászonra.

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum kiáll.-nak katalogusa. 1937. Jan. Nemzeti Szalon.

Rafler Károly

múzeumok és kiállítások adták, amelyek Pest és Buda szívében fekszenek. Ha Nagy-Budapest peremrészében levő kisebb-nagyobb múzeumok és kiállítások látogatóit is figyelembe vesszük, akkor túlzás nélkül állíthatjuk, hogy *egy-egy vasárnap több mint húszezren látogatnak múzeumokat, kiállításokat Budapesten.*

A legnagyobb látogatottságú múzeumok közé tartozik a *Mezőgazdasági Múzeum*, amelynek azonban november 2-án, vasárnap »peches« napja volt, mert csak 2870-en fordultak meg kiállítási termeiben. Általában vasárnaponként négy és hatezer között mozog a látogatók száma. Azt is megtudtuk, hogy önálló mezőgazdasági múzeum alig néhány van az egész világon, de a mi természettudományi múzeumunkhoz hasonlót eddig már kettőt alapítottak; egyet Kairóban és egyet nemrégiben Prágában magyar tapasztalatok alapján.

Az *Ernst Múzeumban* 3700-an nézték meg a fotokiállítást és *Rafler* Károly grafikusművész kiállítását. A *Szépművészeti Múzeumban* 2194-en tekintették meg a régi képtárban az olasz falfestmények kiállítását, a régi magyar művészeti kiállítást, a modern külföldi képtárat, a modern

és a *Benczur Gyula* emlékkiállítást. A *Műcsarnoknak* 900 látogatója Fritz *Cremer* szobrászművész, *Pleidell* János és *Kasznár* Aranka festőművészek kiállítását nézte meg.

De ne csak a nagyokról essék szó. Az Aquincumi Múzeumot 300-an, a Kelet-Ázsiai Múzeumot, a Kínai Múzeumot, a Színháztörténeti és a Néprajzi Múzeumot összesen 340 látogató kereste fel.

Több mint 20 000 látogató egyetlen vasárnap a múzeumokban és a tárlatokon. Sokatmondó adat. A művelődési igények és művészet iránti fogékonyság növekedéséről beszél.

R. F. K.

Wilma
társasá
fu ezre
sé és I
lengyel
tasé lé
zatáho

A Ha
gos Ta
Gyula
Gyula főtitkár, a fegyveres erők képviseletében *Biszku* Béla belügyminiszter, *Révész* Géza vezérezredes, honvédelmi miniszter és *Halas* Lajos ezredes, a munkásőrség országos parancsnoka koszorúzott. A szovjet hadsereg koszorúját I. V. *Tutarinov* altábornagy és G. J. *Marcsenko* vezérőrnagy helyezte el.

Ezt követően a SZOT, a fővárosi tanács, a KISZ, a Magyar Nők Országos Tanácsa, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság, valamint a budapesti intézmények, üzemek és szervezetek küldöttei tették le a hála és a kegyelet virágait a szovjet hősök emlékművére.

Pénteken a kerületi pártbizottságok, a társadalmi és a tömegszervezetek koszorúzási ünnepségeket rendeztek a szovjet emlékműveknél.

Csepelen, a Vas- és Fémművek főbejárata előtti téren *ünnepélyesen felavatták Lenin szobrát*, amelyet Moszkva város tanácsa ajándékozott a fővárosi tanácsnak. *Mikó* József, a fővárosi tanács végrehajtó bizottságának titkára ünnepi

képvi-
megye

vei nép-
ak meg-
zakasits
oz.
és a
választási gyűlések tízezrei is messzehangzóan bizonyítják dolgozó népünk szilárd politikai és erkölcsi egységét — mondotta. — A magyar nép az elmúlt két év alatt bebizonyította, hogy a szocializmus híve, jó munkájával segíti az ország előrehaladását és ragaszkodik Népköztársaságunk alapvető elvéhez, amely kimondja, hogy ebben az országban minden hatalom a dolgozó népé. Népünk egysége a pártvezette népfront-mozgalomban testesül meg. *A Hazafias Népfront-mozgalom gyors erősödése és kiterebélyesedése szocialista demokráciánk nagy győzelme és világosan mutatja, hogy népünk széles tömegei bíznak a párt politikájában, követik a párt és a kormány helyes céljait.*

Megemlékezett a nyugati burzsoá sajtónak az utóbbi hetekben megjelent Magyarország ellen irányuló rágalmairól, és hangsúlyozta: *a népet egy közös cél, a szocializmus és a béke forrasztja egybe.* Aki a nép fáradozásainak, fizikai és szellemi erőfeszítéseinek eredményeit akarja csorbítani, az magával a néppel kerül szembe. A továbbiakban megállapította, hogy az öntudatos munkások, parasztok, a hazájához és népi demokráciánkhoz hű értelmiségiek semmi közösséget nem vállaltak az ellenforradalommal, a becstelen árulókkal.

— Azt gondolom — mondotta —, hogy országunk dolgozó népének november 16-i nagy fontosságú ünnepélyes megnyilatkozása — amikor a szavazóurnák elé vonul, hogy szavazatával megpecsételje akaratát — *méltó betetőzése lesz annak a kétesztendős, hősies és nagyszerű erőfeszítésnek, amelyet a magyar nép — pártunkkal és kormányunkkal*

RAGÓ LÓRÁNT

Új művészet

1997. OKT.-NOV.

41.o.

Az angolok készitették elő a pétervári forradalmat

Berlin, március 16.
(Az Est tudósitójától)

Itteni politikai körökben nem kicsinylik a pétervári nagy események jelentőségét, a melyeknek bekövetkezésére legutóbb a Reuter-jelentések alapján némileg el voltak készülve. A londoni és párisi lapok már nyolc nap óta cenzura nélkül irhattak a moszkvai és pétervári eseményekről, a mi azt bizonyitja, hogy Buchanan pétervári angol nagykövet egészen bizonyos volt abban, hogy az általa előkészitett puccs sikerülni fog. A Times és a Temps hevesen, sőt sértő kifejezésekkel támadta Protopopovot és Stürmert, a kiknek szerintük a duma elleni harcukban el kell bukniok, Galycin miniszterelnökről pedig azt irták, hogy gyenge ember és nem alkalmas a kormányzásra. Kiadták a jelszót, hogy a mozgalom nem irányul a cár ellen, a ki a sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatában elég bizonyitékát szolgáltatta annak, hogy jóakarattal van a duma iránt.

Az entente-lapok fejtegetéseiből kiderül, hogy a pétervári angol nagykövetség mintegy főhadiszállása volt azoknak, a kik igy gondolkodtak. Az angol nagykövetségről indult ki az az állitás is, hogy Protopopov lealacsonyitó békét akar kötni és ebben az ügyben tárgyalt is a központi hatalmakkal, a miből természetesen egy szó sem igaz. A mi a háborut illeti — Berlinben azt hiszik, — hogy a helyzet nem változott, mert a forradalmi kormány épp ugy nem gondol a békére, mint az eddigi. Az természetesen más kérdés, hogy a forradalmi bizottság tud-e segiteni az orosz városokban uralkodó szörnyü inségen? Ez valószinütlen, mert a forgalmi nehézségek Oroszországban egészen katasztrofális jelleget öltöttek. Akárhogy áll is a dolog, annyi bizonyos, hogy az entente által támogatott uj alakulás a kétségbeesés szülötte volt.

A kronstadti flotta legénysége is fellázadt

Stockholm, március 16.
(Az Est tudósitójától)

A finnországi Björneborgból jelentik kerülő uton azt a más oldalról eddig még meg nem erősitett hirt, hogy a Kronstadt előtt horgonyzó orosz hadiflotta legénysége fellázadt. A hadihajók egy része hétfőn leszedte az árboceról a lobogót. Helsingforsban az orosz hatóságok hivatalos helyiségei már napok óta be vannak zárva. Torneából az eleroszositott finn szenátus tagjai svéd területre menekültek.

Ellentmondó hirek a forradalomról

Berlin, március 16
(Az Est rendes tudósitójának távirata)

Stockholmból táviratozzák: A forradalmi kormány nem maradhat sokáig hatalmon. Nagy a valószinüsége annak, hogy a cár diktatura elrendelése nélkül is felül fog kerekedni. Minden a hadsereg magatartásától és a cár környezetétől függ. Alexejev tábornok vezérkari főnökről köztudomásu, hogy hajlandó szabadelvü reformokra, ha azonban ugy fordulnának a dolgok, hogy a hadsereg kebelében erős befolyásra tennének szert a forradalmi áramlatok és sikerülne a cárt lemondásra birni, akkor Nikolajevics Miklós nagyherceg mint diktátor ragadná magához az uralmat. *A duma pártjai éppenséggel nem tartanak össze és távolról sincsenek egy véleményen* Azok, a kik most a kormányt félretaszitották az utból, a végsőkig és a legnagyobb erőfeszitéssel akarják folytatni a háborut, a nagy néptömegek azonban mindenáron békét sürgetnek és a dumában erős pártja van ennek a felfogásnak.

Nem lehet tudni, hogy hol van a cár. A fiatal cárné és az anyacárné hirt szerint Pétervárott rekedt. Azt hiresztelik, hogy Alexandra cárné a pétervári japán nagykövetségen keresett oltalmat. Mi igaz belőle, mi nem, azt Stockholmból nem lehet megállapitani, de utasok azzal a hirrel jöttek Oroszországból, hogy *a forradalmárok az egész cári családot őrizet alatt tartják, ugyszólván tuszok a cári család tagjai a forradalmárok kezében,* noha ők ugy tüntetik fel a dolgot, mintha minden bajtól meg akarnák óvni az uralkodóház tagjait. Ke.

Hir Protopopov és Stürmer meggyilkolásáról

Berlin, március 16.
(Az Est rendes tudósitójának távirata)

A haparandai orosz konzul hirt kapott arról, hogy Pétervárott a forradalmárok megölték Protopopovot és Stürmert. A hir természetesen ellenőrizhetetlen. Stockholmban, a honnan ezt a haparandai jelentést továbbitották, biztosnak tartották a forradalom kitörését, mert tudomást szereztek arról, hogy Protopopov magához akarja ragadni a diktaturát s ezzel meg akarja hiusitani a népélelmezés rendezését. Azt hiszik Stockholmban, hogy a cár a legrövidebb időn belül népszerü miniszteriumot fog kinevezni, a melyet felhatalmaz, hogy belpolitikai reformokat valósithasson meg. A duma végrehajtó-bizottsága több képviselőt Kronstadtba küldött, a melynek népe és helyőrsége csatlakozott a forradalmi mozgalomhoz. Ke.

Az idegenek elutaztak Pétervárról

A semleges követségek sem táviratozhatnak

Hamburg, március 16.
(Az Est tudósitójától)

Az idegen állambeli alattvalók pénteken utazhattak el Pétervárról. A legtöbb semleges állampolgár és az entente-államok alattvalói is elhagyták az orosz fővárost. Szombaton reggel egész Pétervárt katonailag elzárták és ekkor *a semleges államok követei sem táviratozhattak többé kormányaiknak.* Hogy azóta mi történt Pétervárott, azt senki sem tudja. A semleges konzulátusok tagjai utban vannak Vyborg felé.

A pétervári forradalom ezer halottja

Kopenhága, március 16.
(Az Est tudósitójától)

Megbizható pétervári hirek szerint a legutóbbi utcai harcoknak több mint ezer halottja volt. A pétervári kórházak tul vannak zsufolva sebesültekkel.

Az olasz hajózás tehetetlensége

Lugano, március 15.
(Az Est rendes tudósitójának távirata)

Az olasz kamarában *Arlotta* közlekedésügyi miniszter nagy beszédet mondott, melyben ismertette az ország közlekedésének, különösen tengeri közlekedésének helyzetét a tengeralattjáró veszedelemmel kapcsolatban és többek közt kifejtette, hogy *az olasz kereskedelmi flotta nincs abban a helyzetben,* hogy a tengeri közlekedés fentartásának hatalmas feladatával egyedül megbirkózzék.

Olasz zászló alatt ma alig kétszáz teherhajó halad, — mondotta a miniszter — a mely mintegy egy millió tonna hajóteret jelent. A helyzetet még megnehezíti az a körülmény is, hogy Görögország politikai okokból, Norvégia pedig pénzügyi okokból kereskedelmi flottáját kivonta a forgalomból. A miniszter végül utalt arra, hogy a római konferencia óta Olaszország szövetségesei kétszázezer tonnával növeték az Olaszország rendelkezésére álló hajóteret.

Crespi képviselő a kamara számos tagjának helyeslése közben szemére vetette a miniszternek, hogy hamis adatokkal hozakodott elő és nem az ország érdekeit védte, hanem *a hajótulajdonosokét,* a kik félnek a tengeralattjáróktól és ezért nem küldik utra hajóikat. Beszédét minduntalan nagy zajjal kisérték, mert Crespi igyekezett tételről-tételre kimutatni Arlotta minden állitásának valótlanságát.

Boselli miniszterelnök látva, hogy a dologból botrány kerekedhet, *javasolta a bizalmi kérdést.* A kamara azonban nem ment bele ebbe az elintézésbe, hanem elfogadta azt a szocialisták részéről tett javaslatot, hogy az igazi tényállás megállapitására a parlament inditson vizsgálatot.

Az ülést ekkor rövid időre felfüggesztették és a szünet után Boselli *visszavonta bizalmi indítványát* és rövid hazafias beszéddel igyekezett a kinos incidens hatását eltüntetni, a mi azonban egyáltalában nem sikerült neki. La.

„Szégyen és nyomoruság vár Olaszországra!"

Lugano, március 14.
(Az Est rendes tudósitójának távirata)

A kamara legutóbbi ülésén *Chiesa* radikális képviselő azt fejtegette, minő intézkedéseket kellene tenni az olasz kormánynak az olasz pénz értékének rohamos csökkenése ellen.

Macchi reformszociáli ta a hazai termelés fokozását követelte, majd rámutatott arra, hogy Olaszország csak ugy köthet békét, hogyha győzelmet arat, mert különben *szégyen és nyomoruság vár reá.*

Raineri földmivelésügyi miniszter a termelés kérdésével foglalkozott. Kifejtette, hogy *nagy hiány van megfelelő munkaerőben,* de azért nincsenek a pesszimizmusra. A kormány sok gabonát vásárolt össze külföldön. Február végéig 12 millió métermázsa érkezett az országba és még három millió métermázsa utban van. A többi megvásárolt gabonának a behajózása is folyamatban van. Folytonos nagy aggodalomban élünk, — folytatta a miniszter — *napról-napra, óráról órára fájó szivvel követjük hajóink utját a veszélyeztetett tengereken* és örömtől repes a szivünk, ha egy-egy hajó szerencsés megérkezéséről értesülünk. Az a tudat, hogy hajóinkat *az elsülyesztés állandó veszedelme fenyegeti,* fájdalommal tölti meg szivünket és csak az tartja fenn bennünk az életerőt, hogy a haza sorsáért küzdünk.

Mortone hadügyminiszter szólalt fel ezután. Védekezett az ellen a vád ellen, hogy nem engedi haza a katonákat a mezőgazdasági munkák elvégzésére. Vitéz katonáink — mondotta a miniszter — a mostani döntő pillanatokban *a legnagyobb erőfeszitést fejtik ki* a végső győzelem kivivására és ezért nem szabad csodálni, ha a szabadságolásokat a legszükebb korlátok közé szoritják. Bün tett volna a nemzet ellen, ha e szánná magát arra, hogy az arcvonal bármely pontjáról katonákat vonjon el és ezzel az ellentállást meggyengitse. La.

Az olaszok norvég hajókat vásárolnak

Stockholm, március 15.
(Az Est rendes tudósitójának távirata)

Az *Aftonbladed* bergeni jelentése szerint ujabban ismét tiz nagy norvég gőzöst adtak el Olaszországnak, köztük a 11.000 tonnás bergeni *Lövli* hajót tizenegy millió koronán. 1900 norvég matróz lézeng Angliában munka nélkül, mert az angol hatóságok nem engedik őket haza. Sok norvég hajós olyan gőzösökre lopózott, a melyek norvég kikötők felé mennek, de angol katonaság erőszakkal visszavitte őket a partra. A kenyér nélkül maradt matrózok a norvég kormányhoz folyamodtak, hogy hazatérhessenek. Bryk.

Kiadótulajdonos: Az Est lapkiadó r.-t.
Igazgató: Sebestyén Arnold.

Nyomatott az Athenaeum irodalmi és nyomdai részv.-társ. körforgógépein Budapest, VII., Rákóczi-ut 54.

— **Madarász Viktor uj sirja.** *Madarász* Viktor, a magyar történelmi képek nagynevü festője január végén meghalt; *tévedés következtében* a temetőnek olyan részébe temették, a mely nem méltó a nagy müvészhez. A Képzőművészeti Társulat azonnal lépéseket tett, hogy Madarász számára diszsirhelyet eszközöljön ki s a város ezt a sirhelyet ki is jelölte a Batthyány-mauzoleum mellett. Ma reggel teljes csendben exhumálták Madarász Viktor holttestét és eltemették az uj helyre, a hol diszes sirkövet is fognak felállitani.

— **Sopron a dohányjegyek behozatala mellett.** *Sopronból* táviratozza tudósitónk: Sopron város közigazgatási bizottsága felir a kormányhoz, hogy *a dohány- és szivarelosztás jegygyel történjék.* Ez elejét venné a dohányelosztás körül való visszaéléseknek, a tolongásoknak és panaszoknak. A feliratban arra is kérik a kormányt, hogy a polgári lakosság dohányellátását válassza külön a katonaság dohányszükségletének biztositásától.

— **Zachár Emil meghalt.** *Zachár* Emil kuriai tanácselnök, a VII. polgári tanács elnöke, az egységes ügyvédi és birói vizsgálóbizottság elnöke, 71 éves korában Budapesten meghalt. Temetése szombat délután félnégy órakor lesz a kerepesi-uti temető halottasházából.

— **Házasság.** *Faragó* Jenő állatorvos és *Pető* Ilma március 11-én házasságot kötöttek.

— **Vak tüzilárma a pécsi szinházban.** *Pécsről* jelentik: Tegnap este az itteni szinházban a »Vig özvegy« előadása közben pánik támadt. Egy asszony észrevette férjét egy ismeretlen nő társaságában, mire féltékenységében botrányt csinált. A férj e közben állitólag kifelé tuszkolta az asszonyt, a ki segitségért kiáltozott. Az izgalomban valaki elkiáltotta magát, hogy *tüz van*, a közönséget pánik fogta el s mindenki menekülni igyekezett. A rend csakhamar helyreállott s folytatták az előadást.

— **Arad és a buza ára.** *Aradról* táviratozza tudósitónk: Az aradi kereskedelmi és iparkamara átiratban kérte a közgyülést, hogy *tiltakozzék a kormánynál az agrároknak azon mozgalma ellen, hogy a buza maximális árát már most felemeljék.* A közgyülés *Kintzig* János főispán elnöklésével tegnap tárgyalta ezt az ügyet. A városi tanács javaslata ugy szólt, hogy a közgyülés feliratban kérje a kormányt, hogy *csak akkor emelje fel a buza árát, ha a termés eredménye ugy kivánja.* Ezzel szemben az összes iparcikkek és nyersanyagok maximális árának alacsony megállapitását kérte. Dr. *Varjassy* kamarai titkár ezzel szemben azt javasolta, hogy *a közgyülés tiltakozzék már most a buzaárak felemelése ellen*, de ha a termés eredménye miatt mégis fel kellene ezt emelni, akkor a kormány az ebből támadó drágaság ellensulyozására részesitse a városi polgárságot rendkivüli anyagi segélyben.

— **A harminckettősök hangversenye.** Azon a hangversenyen, melyet a budapesti háziezred március 23-án, pénteken, este 7 órakor a Vigadóban rendez, fellépnek: *Gombaszögi* Frida, *L. Haselbeck* Olga, *Medgyaszay* Vilma, *Demény* Artur, *Kerpely* Jenő, *Moshammer* Román, *Rózsa* S. Lajos, *Szendy* Árpád, *Waldbauer* Imre, *Dienzl* Oszkár. A jövedelemből az ezred hőseinek özvegy- és árvaalapját teremtik meg. Jegyek már csak korlátolt számmal kaphatók a Harmóniánál.

— **Földrengés.** Az egyetemi földrengési obszervatórium jelenti: Tegnap este 9 óra 43 perckor heves igen közeli földrengést jeleztek. A távolság bizonytalan, de semmiesetre sem több *néhány száz kilométernél.*

Az öreg olasz festő ellopott százezer koronás hagyatéka

— *Az Est tudósitójától* —

Ragazoni Domokos olasz festő több mint hatvan évvel ezelőtt letelepedett Budapesten. Itt kis mütermet nyitott és kizárólag képek restaurálásával foglalkozott. Budapesten alig ismerték a nevét, mert főként külföldi, különösen párisi mükereskedők számára dolgozott.

Utoljára a Zoltán-utca 7. számu ház második emeletének egy szobakonyhás lakásában élt, egészen egyedül. A házban lakó gyerekek nagyon féltek az öreg olasz piktortól, mert a barátságtalan ember, ha elébe kerültek, mindig félrelökte őket. Lakásába soha senkit nem bocsátott be. A lakók előadása szerint maga főzött, ugy látszik, vegetáriánus életet folytatott, mert kizárólag almával és zöldséggel táplálkozott. Ha házbérnegyedkor a házmester a lakásbérért jött, azt sem bocsátotta be, hanem mindig kiadta neki a pénzt az ajtón. Kapuzárás után sohase ment haza. Ebben a házban igy élt 30 esztendő óta. Fösvénységéről legendák keringtek.

Tavaly február 26-án Ragazoni Domokos Zoltán-utcai lakásán 90 éves korában meghalt. Halálát csak két nap mulva vették észre. Feltünt, hogy két napig nem mozdult ki a lakásából. *Diell* Ágoston háztulajdonos figyelmeztetésére *Hofbauer* Józsefné házmesterné zörgetett a restaurátor lakásának ajtaján s miután választ nem kapott, rendőrt hivtak. Ez feltörte az ajtót. Ragazoni Domokost szelonja előtt halva találták. Az orvosok konstatálták, hogy a halál két nappal előbb, valószinüleg szivszélhüdés következtében állott be.

A rendőr a holttestet elszállittatta a törvényszéki orvostani intézetbe, a lakás kulcsát pedig átadta a házmesternének.

Miután az elhalt hozzátartozói közül senki sem jelentkezett, az V. kerületi előljáróság április 11-én leltározás céljából megjelent a lakásban. Az ott talált kétszáz korona körüli pénzt állampénztári letétbe helyezte, a lakás öreg butorainak őrzését pedig Hofbauer Józsefné házmesternére bizta. Meglepő könnyelmüséggel végezték el a leltározás munkáját, mert például *egy nyitott vaspénzszekrényt* széntartóként szerepeltettek a leltárban.

Néhány hónappal a leltározás után megjelent a kerületi előljáróságon a ház tulajdonosa, házbérkövetelésének kielégitése céljából. Mikor közölték vele, hogy milyen kevés a hagyaték, a háztulajdonos figyelmeztette a hagyatéki ügy referensét, hogy Ragazoni *vagyonos ember lehetett*, mert egy alkalommal nagy lármát csapott, a mikor azt hitte, hogy ellopták takarékpénztári könyveit.

Az előljáróság pótleltározást tartott s ez alkalommal *három takarékpénztári könyvet kétezer korona értékben, hétszáz korona körüli papirpénzt és hetvenhat darab értékpapir-szelvényt talált a butorokban és köngvekben elrejtve.*

Az előljáróság elárvereztette a butorokat: egy antik vitrint, egy biedermeier-szekrényt és egy ágyat. Ezek a butordarabok az árverésen 178 koronáért keltek el.

Ez évben a központi járásbiróság dr. *Scheffer* Viktor ügyvédet nevezte ki hagyatéki gondnokul. Dr. Scheffer, miközben az előljáróságnál áttanulmányozta az iratokat, ráakadt az *Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár* értesitésére, a mely szerint D. Ragazoni név alatt három betétkönyvön összesen *több mint huszezer korona* volt betétként elhelyezve. Ugyancsak a takarékpénztár értesitése alapján volt megállapitható, hogy 1916 március 4-én, szóval a halál bekövetkezésének nyolcadik napján *már több mint kilencezer koronát felvett valaki a betétkönyvek alapján, később pedig még ötezer koronát.*

Az előljáróság aktái között volt egy másik értesités is, a mely szerint Ragazoni Domokosnak itt hatezer forint tőkéje volt elhelyezve, a mely kamatokkal együtt 26.324 koronára szaporodott. 1916 március 13-án tehát, tizenhárom nappal Ragazoni halála után valaki *tizezer koronát vett fel* a fentartás nélküli betétből.

A hagyatéki gondnok ezen adatok birtokában felkereste az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztárt, a hol Ragazoni Domokost jól ismerték. Ott megtudta, hogy március 4-én megjelent a pénzintézetben egy ember, a ki *dr. Ragazoni Domokosnak mondotta magát* és kikérte az előbb emlitett összegeket. Ugyanakkor dr. Ragazoni Domokos néven Safe Depositot is bérelt. Bérleti ivén István-ut 67. szám alatti lakónak irta magát. Az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár hadikölcsönjegyzésre szóló felhivását elküldötte dr. Ragazoni István-uti cimére, de a levél azzalott vissza, hogy a cimzett *ismeretlen.*

1916 augusztusában az állitólagos Ragazoni ismét megjelent a bankban és pénzt akart felvenni. A tisztviselő megtagadta a pénz kiadását és rászólt, hogy *hamis nevet és cimet használ.* Az ál-Ragazoni kijelentette, hogy valóban nem dr. Ragazoninak hivják, hanem *Kálmán* Manó az igazi neve és a Csáky-utca 15. szám alatt lakik. A bankban, a mint látható, gyanus volt az ál-Ragazoni, *még sem hivtak rendőrt*, hogy Kálmán Manó kellően igazolja magát.

A hagyatéki gondnok felkereste a Pesti Hazai Takarékpénztárt is, a hol azt a felvilágositást kapta, hogy a Ragazoni-féle betét felvevője »Árvaház«, »Szegény gyermekek« és »Banktisztviselők árváinak« cim alatt több ezer koronát helyezett el. Itt is könnyü szerrel jutott az ál-Ragazoni az öreg piktor hagyatékához, senkinek sem tünt fel az, hogy ilyen széphangzásu cimek alatt helyezi el a betéteket és az sem tünt fel, hogy ugyanezeket a betéteket később kivette.

A hagyatéki gondnok ez adatok alapján *bünvádi feljelentést tett* a főkapitányságon, kérte a két pénzintézetnél még meglévő betétek lefoglalását és a nyomozás elrendelését. Kérte egyben a hagyatéki lopás tetteseinek kikutatását és annak megállapitását is, hogy hová tünték el a kuponok értékpapirjai, a melyek körülbelül ötvenezer korona értékkel birnak.

A feljelentés alapján dr. *Barna* Péter rendőrfogalmazó *Nemes* és *Lipót* detektiveket bizta meg a nyomozással. A rendőrség emberei megjelentek az Egyesült Fővárosi Takarékpénztárnál, a hol megtalálták Kálmán Manó cimét. Elmentek Kálmán Manó lakására. A gyanusitott először azzal a mesével állott elő, hogy *»az öreg Ragazonit egyszer felsegitette a villamosra, ezért hálából ráhagyta a vagyonát«.* Később azonban töredelmesen beismerte bünét. Elmondotta, hogy *Westfinkel* István Vörösmarthy-utcai házmester adta át neki a takarékpénztári könyvecskéket és egyéb értékeket értékesités végett. A befolyt pénzen azután osztozkodtak.

A detektivek azután felkeresték Westfinkel családját, a hol kideritették, hogy ez a házmester a Zoltán-utca 7. számu ház házmesternéjének a *sógora.* Hofbauer Józsefné házmesternét bevitték a főkapitányságra, a hol bevallotta, hogy *sógorát ő bocsátotta be az öreg Ragazoni lakásába, Westfinkel egy csomó irással jött ki onnan.* Ő maga nem tud a hagyaték ellopásáról, mert nem is ment be a lakásába, annyira borzadt a rossz szag miatt.

A rendőrség Kálmán Manónál tizezer koronáról szóló takarékpénztári könyvet, értékpapirokat és sok ékszert talált. Eddig körülbelül *ötvenezer korona körüli összeg* került elő az öreg Ragazoni hagyatékából.

Westfinkel István most a fronton teljesit katonai szolgálatot. Hazahozatala érdekében intézkedés történt. Minden valószinüség szerint ő követte el *a százezer korona körüli hagyatéki lopást* és valószinü az is, hogy a megtalált értékpapirszelvények értékpapirjait ő vette magához.

T. V.

Az angolok uj vonala a Doiran-tónál

Rotterdam, március 16.
(Az Est rendes tudósitójának távirata)

Londonból jelentik: A *Reuter-ügynökség* Macedóniában lévő levelezője táviratozza, hogy az angolok a *Doiran-tótól délnyugatra* 3½ kilométerrel előbbre vitték állásaikat, ugy hogy most egyes pontokon alig vannak távolabb néhány száz méternél az ellenség elülső hadállásaitól. Az angolok ezt a hadmüveletet éjjel hajtották végre, a nélkül hogy az ellenség megzavarta volna.

V. D.

Elsülyesztett hajók

Rotterdam, március 15.
(Az Est rendes tudósitójának távirata)

Egy hollandi kutatóhajó a *Davanger* norvég gőzös 34 utasát, közöttük a hajó kapitányát és feleségét mentőcsónakon találta a tengeren és megmentette. A *Davangert* tegnap délután 40 mértföldnyire a parttól német tengeralattjáró elsülyesztette.

V. D.

— **Gyujtogatás.** *Pécsről* táviratozza tudósitónk: *Knezovics* Gábor beremendi gazda még a mult évben egyik korcsmában több vendéggel kártyázni kezdett. A játék befejeztével részegen nagy botrányt rögtönzött és azzal vádolta meg a partnereit, hogy becsapták. A kártyások erre Knezovicsot kidobták a korcsmából, a mire ez dühében felgyujtotta a korcsmát, a mely földig égett. A pécsi törvényszék tegnap Knezovicsot gyujtogatás büntette miatt *öt évi fegyházra* itélte el.

— **Tőzsde.** Az értéktőzsde irányzata ma is igen szilárd volt és különösen a járadékok és bankértékek árfolyama emelkedett. A Fabank szinte ugrásszerüen ujabb 20 koronával emelkedett. Drasche ujabb 25 koronával javult. Kohó és Schlick szilárd. szénértékek keresettek, ellenben közuti lanyha maradt. A forgalom igen jelentékeny volt.

Keresletik egy önállóan működő,
magyar-német levelező
azonnali belépésre. Szakmában jártasak előnyben részesülnek. Irásbeli ajánlatok fizetési igények megjelölésével intézendők Dékány Péter és Társa, cognacgyár, Budafok.

JOHANN R A G O T Z I , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 463.- Herr JOHANN R A G O T Z I
Felvétel ideje: 1842.- 26. Sept.
Hová vették fel: Lugos. 163.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

RAGOVITZ, Johann Michael, pozsonyi ácstalos-mester

J. M. R., bürgerl. Tischlermeister, 6 hónapos lánya meghalt. (1766, 59. szám, 8 l)

—

J. M. Károvitz, bürgerl. Tischlermeister, saját házában halt, 1 éves fia meghalt. (1768, 78. szám, 4 l)

—

J. M. Karowitz † 60 éves korában, Pozsony 1789. december 29.
Preßburger Zeitung (1790, 2 l)
(Geithan)

RAGOVITZ, Johann Michael, pozsonyi asztalosmest

J.M.R.,bürrg.Tischlermeister,
6 hónapos lánya megh. [1766,59.sz.,8 l.

J.M.Rákovitz,bürg.Tischlermeister, saját házában lakik,
1 éves fia megh. [1768,78.sz.,4 l.

J.M.Rakowitz, † 60 évesen, Pozsony,
1789 dec.29. [1790, 21 l.]

Pr.Z.

Ragschild Campbell

festőművész

Magyar Képzőművésznők Egyesülete kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1936.11.19.

Ragnild Jakhellm

I. é.

ält. tanf.

Ferkèpzomfoiskèvk

1935-36. 6g. l.

~~1926~~
~~as 184~~

Tag für Denkmalpfl

Geschäftsführ

Geschäftsstelle: Berlin-Schöneberg, Grun

An die

Ungarische Lande

Die unterzeic

Ragusanus, Felix M.D.K.

Mátyás budai könyvmásoló mühelyében a könyvfestők és másolók felügyelete alatt dolgoztak.

" a festésben is járatos"

Fitz József:A magyar könyv története 1711-ig 37.1.

Bp. 1959.

Felix Petancius Ragusanus

Mátyás király budai könyvíró műhelyének vezető mestere díszítette az 1470-es években az ún. Filipecz-kódexet, mely az esztergomi Főrétkeregyházi könyvtárban van.

Zolnay Sámló – Lettrich Edit: Esztergom.
h.n., é.n. – 295 l., 162 t. (Panoráma.)
206. l.

M.D.K.

Felix Raqusanus, illuminátor

Mátyás király budai műhelyében dolgozott.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 887. old.

Ragusanus, Felix M.[illegible].K.

A budai könyvfestő mhely vezetője 1480 körül.

a " festésben is jártas" dalmata tudós.

Kempis Antal:A képzőművészetek története 629.1.

A Kultura Világa [illegible]p. 1963

FELIX RAGUSANUS----

dalmát, Fra Zoan Antonio Cattaneo milánói és a firenzei Francesco Rosselli miniátorokat nev szerint ismerjük, akik Mátyás király könyvfestő és másoló mühelyében dolgoztak.

Radocsay Dénes: Magyarországi reneszánsz művészet, Bp. 1959. TIT József A. szabadegyetemének előadásai 34.

Felix Ragusanus

MDK

dalmát származása

Mátyás király könyvfestő és másoló műhelyének legnevezetesebb mesterei közé tartozott.

Radocsay Dénes: Magyarországi reneszánsz művészet.
Bp. 1959. 11.o.

Felix Ragusanus MDK

dalmát festő,
xxxmxmx Mátyás mintegy 3o tagu budai könyvkészitő-
műhelyének vezetője volt.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.139.l.

MDK

Felix Ragusin

Mihalik Sándor: A raguzai dóm szegedi ereklyéje.
Szépmüvészet. 1940. 3.sz. 73 l.

MDK

1. Felice Petanzio Ragusino capo della bottega di miniatori di Mattia Corvino; Corvina 3 (1940).

Radó Polikárp - Z. Berkovits. - Ismertetések. Magyar Könyvszemle. 1941 - 405. l.

M.N.M.

Felix Ragusinus miniaturafestő

említve:

Berkovits Ilona: Egy Korvina miniatura.
Művtört. Ért. 1959 VIII. 4 sz. 251; 254

M.D.K.

Felix Ragusinus, miniator, humanista

Oláh Miklós feljegyzése szerint mindazt görögül, latinul, kaldeusul és arabul tudott, hasonló nagy gyakorlattal rendelkezett a festészetben is és mint a műhely vezetője, ő ügyelt arra, hogy a könyvek másolásába hiba ne essék. Oláh 17 éves korában került II. Ulászló budai udvarába és 1510-1516-ig élt ott. Akkor találkozott a már öreg tudóssal, akinek személyét Petar Matkovic 1879-ben Felix Petancius zengi kancellárral, II. Ulászló belső bizalmi emberével azonosította. /.

A magyar Corvinák. Összeáll. és bev.: Berkovits Ilona. Bp. 1962. Magvar Helikon. 86 old.

M.D.K.

Felix Racusinus, miniátor, humanista

...II. László megbízásából sorozat diplomáciai küldetésben Külföldön és a növekvő török veszély tanulmányozásának hatása alatt, nagy tudással és felkészültséggel telt művet írt 10 évvel Mátyás halála után: Dissertatio de Itinaribus Aggregiendi Turcam - melyet később, 1522-ben Joannes Cuspinianus, a Corvina könyvtár egyik nagyrabecsült tanulmányozója - nyomtatásban is kiadott.

A magyar Corvinák. Összeáll.és bev.: Berkovits Ilona. Bp.1962. Magyar Helikon. 86. old.

M.D.K.

Felix Ragusinus = Felix Petancius, miniator

Bár a maga korában megbecsült író és tudós volt, természetesnek veszi, hogy a festészetben nagy gyakorlattal rendelkező mester maga díszítette írói műveit. Egyik igen érdekes ezek közül a Genealogia Turcorum imperatorum (OSZK Clmae 378), mely nem kódex formában íródott, hanem hosszú tekercs (39,5 x 217 cm), melyet a török szultánok és vezérek portrái díszítenek, s mellettük ott olvasható Felix Petancius neve is. Ez is bizonyítja, hogy művét ő maga díszítette.

./.

A magyar Corvinák. Összeáll. és bev.: Berkovits Ilona. Bp. 1962. Magyar Helikon. 88. old.

M.D.K.

Felix Petancius Ragusinus, miniator

Genealogia c. művén kívül van egy másik török tárgyú Ródeke, a nürnbergi Városi Könyvtárban őrzött Historia Turcica, melynek miniaturáira és a Genealogiával való kapcsolatára még 1929-ben Hoffmann Edith hívta fel a figyelmet, majd azonban 1940-ben személyes vizsgálatai alapján megállapította, hogy mindkettőnek írója és miniátora Petancius Ragusinus volt.

A magyar Corvinák. Összeáll.és bev.: Berkovits Ilona. Bp.1962. Magyar Helikon. 89. old.

M.D.K.

Felix Petancius Ragusinus, miniator

stilusjegyeinek beható vizsgálata és alapos kritikai boncolgatása alapján, szerző megállapítja, hogy nemcsak Trapezuntius: Rhetorica-corvinája (OSZK Clmae 281) és az Esztergomban őrzött Filipecz féle Pontificale tulajdonítható Petanciusnak, hanem azonos mester kezére utal a bécsi Ptolomaeus-corvina címlapja és az 1490-ben készült párizsi Cassianus-corvina, mint e mester művészetének kiteljesedése. A Historia Turcica nagyméretű, sokalakos miniaturáit már hanyatló korszakában készítette.

A magyar Corvinák. Összeáll. és bev.: Berkovits Ilona. Bp. 1962. Magyar Helikon. 90. old. XLIV.-XLV. t.

Raguzánus MDK

dalmát könyvfestő

Mátyás király budai műhelyének kiváló képviselője.

48.8.

Borsos é Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Ragusanus, Félix

Mátyás budai mühelyének feje. a festésben is járatos volt....

feltételezhetjük-e a dalmát-horvát illuminátorok erősebb részvételét ???

46.o.

Fraknói Vilmos - Fégel József - Gulyás Pál - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára. Bp. 1927. 172.l. 30.k.

Ragurai Bodog

irod

R 21 nai

megbízhatatlan

forrás

s a költségek	Összeg P	f	Jegyzet

.....számhoz.

Hivatalos

A kiküldött neve, állása, fizetési osztálya: Kochen mérnök-g

A kiküldetés helye, célja és a rendelet kelte, száma: Buda pest-Szom Szombathelyi a Müemlékek O

Tétel	Idő hó	Idő nap	Az utazás részletezés felszámít
	Indulás:		1938. VI . 14. d.u.
	Érkezés:		1938. VI . 16.-án,
1.			oda: 1/2 II.o. jegy, Székesfehérvár

Ragaroni Domokos

festo

U. 1990
1991
1 okv

~~szeged, öthalmi~~

~~Avar sírmező~~ ~~VII. 247~~

Raguzai Felix

M.D.K.

Raguzai Felix vezetése alatt 30 könyvmásoló és festő dolgozott.

Dr. Ledner Jenő: Budapest Műemlékei, Bp. 1924.
Csányi Károly: A vereszaros stiluskorszak műemlékei. 94 l.

M·D.K.

Ragusai Felix festő 15 n.

A budai könyvmásolómuhely felügyelője

A művészetek története · Irta: Beöthy Zsolt · III.
Bp. 1912 402.

Ragusanus, Felix /1450k- 1517/
miniátor

MDK

Mátyás király budai könyvfestő és másoló műhelyében müködött.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 265.o.

Felix Ragusanus codex festő M.D.K.

Mátyás könyvmásoló műhelyének vezetője.

Czigler Ignác: Művelődéstörténet. Bp. 1902
143,

Felix Ragusinus

vezette Matyás bizalyi önálló miniátor-
műhelyét, melyben 30 könyvmásoló
és festő dolgozott.

A magyar művészet bíállítása Párizsban Bp.
1966. Kat. ber. Aradi N. Gerevich L.né, Soly-
mász J. Bp. 1966. 31 l., 20 t. — G. l.

MDK

Ragusinus/Ragusánus/Félix,miniátor

A dalmát mester Máytás könyvfestő műhelyének tagja volt.

A magyarországi művészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 281.l.

M.D.K.

Felice Petanzio Ragusino festő

volt a vezetője Mátyás király budai miniátor-műhelyének. Szerző a Corvinák egyik graduáléjában található ábrázolása alapján feltezi a kérdést, vajon nem lehetett-e ugyanezen miniátorokhoz egy visegrádi műhelyük is?

Berkovits Ilona: Una miniatura della biblioteca Corvina (A Corvin-Könyvtár egyik miniaturája). Acta Hist. Artium, 1960. VII. Tom. Fasc. 1-2. 83. old.

H. G. H.

R

MDK

15. Felice Petanzio Ragusino miniator.

2. A nürnbergi „Historia Turcica" és a többi erre vonatkozó bibliográfia. Leg fontosabb, h. a párizsi Cassianus-(Corvin)-kódex műveise gyanánt is Felice-t ismerjük meg, nem pedig a madrosai apátot.

Radó Polikárp: E. Berkovits.

MDK

R

17 Felice Ragusino, miniator.
A párizsi Cassianus-kódexnek
ő a művésze. (Mátyás korából).

Radó Polikárp: E. Berkovits.
Magyar Könyvszemle, 1941. 405. l.

MDK

15. Felice Ragusino Petanzio, minister.

A könyvnyomtatás feltalálásának idején Máltyás udvarában a renaiss. könyvdiszítésnek egyik főirányítója. 1470-90 között a könyvtár praefectusa volt. M.-halála után dipl. kiküldetés ben járt Rodus szig.-én, Francia o.-ban, Velencében, Spany o.-ban, Ragusában, Konstant.-ban. 1502-II Ulászlónak emlékiratot ad át, mely csak 20 évvel halála után jelen hetett meg.

Radó Polikárp: E. Berkovits
Magyar Könyvszemle. 1941. 407. l.

MDK

R

15. Felice Petanzio Ragusino, miniator.
Sajnos nem tudta urát II Ulaszlót, sem Európát meggyőzni arról, h. a törököt saját földjén kell megtámadni, defenziva helyett. –
B. kimutatja művészi mindiasszága emlékeiül.
I. a Genealogia Turcarum Imperatorum (Newz. Múzeum: c. 1. m. ac 378) kódexét.

Radó Polikárp: E. Berkovits
Magy. Könyvszemle, 1941. 407. l.

RAGUZAI Babik Jaina fundáló

1634 Szekelyhud

Kovács 2003 56

rszágon. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1991. 197 p.,

k kor műemlékei. Az Egri Nyári Egyetem előadásai
gyetem Intéző Bizottsága, Heves Megyei TIT, Ország-

emlékvédelmi Szemle, 1991, 1. 61–62.

ű Richardig 11–12. század. Műemlékvédelmi Szem-

gyűjteményeiben. Műemlékvédelmi Szemle, 1991,

Stofflichkeit an einer Altargruppe aus Nordostun-
ckskulptur im 17. Jahrhundert. Hrsg. von Konstanty
ickiewicza w Poznaniu, 1992. 291–307., ill.

ak az evangélikus templomokban. In: Evangélikus
vi Balázs. Budapest, Hegyi és Társa, 1992. XLIV–LV.,

Felix Ragusanus

volt a vezetője az 1480 körül meg-induló budai miniátormühelynek.
- „festésben is járatos" dalmata tudós.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes. /Minerva zsebkönyvek/

92. l.

RAGUSINUS, FELIX
másként: PETANCIUS / könyvfestő,

neki tulajdonítják az un.
Cassianus kódexet

Csapodi Csaba: Mikor szűnt meg Mátyás király könyvfestő műhelye? Bp. 1963. /klny. Magyar Könyvszemle/
/ MTA Könyvtárának közleményei 34. /

/8

R

MDK

15. Felice Petanzio Ragusino, miniator.

(Mátyás korából való).

B. elfogadja a Florio Banfi által 1938-ban bizonyított fételt, h. Felice Ragusino és Felice Petanzio (407. l.) egy és ugyanazon személy.

Radó Polikárp: E. Berkovits.

Magyar Könyvszemle. 1941. 406. l.

MDK

Felix Petancius Ragusanus

=

XVI.sz. elején a török Genealogiát és a nürnbergi Historia Turcica-t készíti II. Ulászló számára

Berkovits Ilona: Az esztergomi Ulászló-graduale. Magy.Könyvszemle, 1941. IV.sz.

M.D.K.

Ragusai Félix, miniátor

volt feltehetőleg Mátyás király budai miniatűr-műhelyének vezetője.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz. Veb.Seemann, I.Aufl. 1965. Bd.IV. Die Kunst der Renaissance, 936 old.

612.old.

M.D.K.

Raguzai Felix, miniátor

Mátyás király budai műhelyének vezetője. Oláh Miklós hercegprímás, aki a műhelyet meglátogatta (s ott kb. 30 miniátort látott), különösen vezetőjének kiválóságát dicséri.

10-11
c. 118

Hevesy, André: Les miniaturistes de Mathias Corvin. Klny. Revue de l'Art Chrétien, Paris, 1911. 10-11. és 118.old.

Raguzai Vince építen M.D.K.

A kétkérsi kemyslom ajtaján kerepel keve, 1513.

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
177-78

M. D. K.

Raguzai Vince höfaragómester

A héthodsi templom kapukeretén
önöhitere meg nevét

A művészeter története. Szerk: Beöthy Zsolt
III. Bp. 1912 418.

R

MDK

Vincentius Ragusanus,

1513-ban Héthárson a Szent Márton-templomnak kiugró párkányán megörökitette a nevét.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek.
Bp.1935. 106.1.

M.D.K.

Ragurai Vince

olasz művészről úgy emlékezik meg a szerző, mint ari a Felvidéken állítok emléket, a reneszánsz művészetnek, Hét-hárson, 1513-ban.

B. Gyürky Margit: A Báthoryak nyirbátori temploma. Bp. 1943. dissz. 21. és 24.old.

Raguzai Vince [illegible]

A héthársi és nyársardoi templomoknak pasztoforiumai.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.
47.1.

Raguzai Vince, szobrász M.D.K.

volt mestere a hétkársi Szt. Márton templom orgona-harzatának, azi a XVI. sz. ban „talán valamelyik nálunk dolgozó jelesebb olasz márványfaragó mesternek segédje leretett." Az ő munkája meg a szentélybeli pasztoforium és a templom két kapujának, kerete.

Dwald Kornél: A hétkársi szent Márton templom

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1913. 47. köt. 574-575. old.

Meghívó
az

A KÉP NEM PIHEN

című
kortárs
képzőművészeti
tárlatra

A kiállítás a Földvári Napok keretében kerül megrendezésre
1999. június 16. és július 1. között.

Cím:
Bajor Gizi Közösségi Ház, Balatonföldvár, Kőröshegyi út 1.

Telefon: 06-84-340-916

Nyitvatartás: H-P.: 9^{30} - 17^{30}

Sz-V.: 10^{00} - 14^{00}

Megnyitó:
1999. június 16. (szerda) 17^{00}

Bevezetőt mond: *Haraszti Gyula (újságíró)*

AKÉP NEM PIHEN

Kiállító művészek:

Baranyai Levente
Biró Andrea
Deák Német Mária
Gaffer Mehdi, Muhenned
Kő Virág
Magyar Mónika
Miksa Bálint
Nagy Bertalan
Nagy Edit
Nagy Géza
Nádor Tibor
Ragó Lóránt
Szigeti András
Zenovitz Zénó

A képeket válogatta: Miksa Bálint

RAGÓ LÓRÁNT

AKADÉMIÁN

Ragusai Domínkos

Dubrovčanin Dominko,

15 századbeli horvát építész és faragó művész, Raguzában született. 1467 től 1472-ig Trogirban élt és dolgozott, ugyanott háza és volt. A trogiri quadernák többször említik fel mint különböző tárgyak vevőjét.

1468 ban két megbizottjával Marešal Péter és Ivánt nevezte meg ~~a~~ egy birói eljárásból kifolyólag.

1468 szeptember 10-én egyezséget kötött a biróság előtt Radojević Antal faragó mesterrel Raguzából és Ivanović Marin korčulai faragóval, kik

Kötelezték magukat, hogy

részére a trogiri kikötőbe követ fogják szállitani.

1469 december 8.-án egy birósági tárgyalásnál beismerte hogy Svetimir papnak, a Trogirban tőle vásárolt házért még 9 kis lirával és 8 soldival maradt adósa.

Kevéssel ezután Kapustić Andrijától (Andor) egy szőlőt vásárolt 28 lira ért.

147 junius 15-én irásbeli szerződést kötött Kapello Radoslav mesterrel együtt egyrészt, másrészt Laud Ljudevit

(Lajos) trogiri bíróval és a ~~trogiri~~ községgel, egy Trogir északi ~~oldalán~~ részén, vagy a zagorjai oldal felől építendő vár-torony tárgyában a következő feltételek mellett:

1.) Nevezett mesterek kötelezik magukat a régi falra, egy új, három és fél láb magas és két láb széles falat építeni,

2.) a falra egyik sarok-tól a másikig díszítést alkalmazani és e-fölé kidolgozott gömböcskéket ~~ekitendők~~ helyezni, a hol t. i. a régiek lecsek, ezeknek mintájára.

Ekét és fél láb magas

3.) a régi falat lebontani, és a követ az új vár építéséhez felhasználni, a hasznavehetetlen követ pedig elhordani. (projicere in barbacanum.)

4.) két kürtőt építeni ugy hogy azok nyilásai egymásba tekintsenek, és tetőzettel el legyenek látva.

5.) Az északi részt az említett vártorony és a régi fal között elkeríteni és boltozattal ellátni

6.) az ágyú tüzelés hez

szüséges helyet megépíteni a régi vártorony sarkában.

Ezen szolgáltatásokért ~~fejében~~ a trogíri bíró igér mindegyik mesternek 14 aranyat és az összes szükséges építési anyagot adni. Két évvel később 1472 ben Dominiko nak társával ~~P~~ Rapello Radoslavval egy peres ügye volt, melyet a bíróságnál köpös barátjuk Čegić Andor Péter képviselt.

Dominiko tanítványai közül a trogíri quadernák Botalić Márkot szulítik, kit atyja Jakab 1467 oktober 27 én Mérés korában ~~adott~~ a szokásos feltételek mellett adott hozzá tanítványul.

Slovnik umjetnikah jugoslavenskih od Ivana Kukuljevića. God 1858. 76. oldal.

Ragenhoffer Andreas

Ragenhoffer, Andreas, pozsonyi ötvös-
Muz. és Kvt. Ert.
legény V. 130.

Ragnhoffer Andreas

ätvös 1750

laid

Mih. Pors. 130

5/0 10

PÉTERFALVAI PAPIRGYÁR

PÉTERFALVAI (Erdély)

közönséges irodai anyag
ordinär Kanzleistoff

F 2

Dubrovčanin Fülöp (:Filip:)

[Raguzini, Ragusini, Rausini, Rauzzini-nek is neveztetett.], horvát építész, faragó és festőművész. Vénedy olasz iró azt tartja róla, hogy Sienaben született, holott a neve eléggé bizonyítja hogy Raguzai volt. ~~Lehetséges~~ F Valószinü hogy Sienaben végezte tanulmányait. Kétségtelen, hogy egy ideig ott élt. Sienaból Rómába ment és ott az 172-31. évek körül XIV. Benedek pápa megbizásából több községi házat épittetett. Többek közt a „Santa Maria sopra Minerva" gyönyörü templomot is javitotta. Művészi alkotásaiért a pápától nemerséget és ~~vitézségi~~ érdemérmet kapott. F megfestette ~~A~~ szt. Gallican kórházat; ~~megfestette~~ nagyanezt a képet Vasconi Fülöp később rézmetszetben adta ki. —

Forrás: Füsli. — Nagler. — Zani. —

Slovnik umjetnikah jugoslavenskih, od Ivana Kukuljevića. God 1858. 77. oldal.

Dubrovčanin Ferencz (Franjo), (melléknevén Ragusa i Rakusa), horvát festő, az 1600. évek elején élt Rómában és Bresciában. Rómában található szt. István vértanu megkövezteteének képét a ~~S. Maria del popolo~~ templomban, és egy rézre rajzolt fej a „S. Maria del popolo" templomban. Bresciában is őrzik egy ~~a~~ képét, ~~a~~ mely a „S. Francesco dei monaci olivetani" templom főoltárán van elhelyezve. Ez a kép az ülő szűz Máriát ábrázolja a mint gyermekét az előtte térdelő szt. Ferencznek nyujtja. Mária mellett egy angyal áll kezében nyitott könyvvel.

Forrás. Titi. Nuovo studio di Pittura, Scoltura ed Archit. di Roma. Roma 1721 pag. 101 és 415. — ~~Ave~~ Averoldo, Le scelte Pitture di Brescia 1706 in 4. pag 262.

Slovnik mnjetnikah jugoslavenskih od Ivana Kukujevića. God 1858. 77 oldal.

Itöle a

F. „S. Bartholomeo de Vaccinari"

Dubrovčanin Gregur,
t. Iranelli.—

Dubrovčanin Éliás (zlija)

horvát építész. Ragusában élt a 17. században. Híres volt mint az építészek főmestere. A ragusai községi arkivumban Perast község egy levelét őrzik ~~meg~~ melyben ~~kérik~~ a Perastiak neczett mestert kérik néhány napra, hogy nekik ~~az ép~~ egy építendő községi házhoz egy tervet készítsen. —

Slovnik umjetnikah jugoslavenskih od Ivana Kukujevića. God. 1858. 7 Foldal.

Dubrovčanin József (Josip), dalmát festő, a 17. század közepe táján élt. Umbli születésű. Emlékét az a végrelet őrizte meg (számukra), melyet felesége Katalin 1720 május 8.-án ~~tett~~ készített, és a melyben drágaköveit és férje néhány képeit az Umbli templomnak, ~~hagyományozza az egyéb~~ ~~ruhát~~ házát pedig és egyéb ~~ra~~ ingóságát, czüstjét az umbli kolostor szerzetesei-nek hagyományozta.

Slovnik umjetnikah jugoslavenskih od Ivana Kukujevića. God. 1858. 78. oldal.

9 a raguzai

Dubrovčanin Kristóf (Kristo), Miklós fia, dalmát festő, 9 szt. Lázár ~~tag~~ testvéri szövetkezet tagjaként emlittetik 1540.-ben. —

Slovnik umjetnikah jugoslavenskih od Ivana Kukujevića. God 1858. Holdal.

Dubrovčanin Márk (Marko),
Gog Marin fia, horvát építész,
a 14. század elején élt.
A Kotori gnadenákban
egy 1335. évből való szer-
ződése van feljegyezve, melyet
Trifunnal a Kotori
Baška Máté fiával
kötött meg, egy nagyobb
ház vegett, melyet ugyan
ezen Márk karkari köből
épitett, két kivájt bal-
konnal és több böltozat-
tal. —

Slovnik umjetnikah
jugoslavenskih od Ivana
Kukujevića. God. 1858.
78. oldal.

Dubrovčanin Miloš,
15. zázadbeli dalmát festő, a raguzai nagy tanács jegyzőkönyvében említtetik: „Die XI. Octobris ~~17~~ 1417. In majori consilio. Prima pars est de dando domum pro habitatione, in qua habitat ad praesens, Milosio pictori, absque salutione aflictus, pro uno anno proxime futuro."

Slovník umjetnikah jugoslavenskih od Ivana Kukujevića. God. 1858. 78. oldal.

1

Dubrovčanin (Radó) (Rade),

dalmát faragó és építész a 15. századból. A trogiri quadernák ~~[illegible]~~ többizben említik fel mint Dubrovčanin Dominik atyját a következő nevek alatt: Rade, Radovan és Alegretto* de ~~[illegible]~~ Ragusio. Jó barátságban volt a híres építés és faragó mesterrel Aleksijev Andorral, kivel 1568 ~~-ban egy tartozását fizette ki~~ jannuár 5.-én a Bufalić Dujmo trogiri földesúr szembeni tartozását fizettetette ki. A Hercegovinában és Arbaniában ismeretes az a népdal melyik Namar (építész) Radoról szól, a ki Skadar várát és a mostari hidat építette. Ezen Rado valószínűleg Dubrovčanin Radó lesz, mert a Ragusával szomszédos vidékek ~~[illegible]~~ éppen Ragusából nagyon gyakran nem csak árút stb. kaptak, hanem különböző mestereket szivészeket stb.

Forrás: Quadernae Communitatis

* Radovan olasz fordítása.

Tragurienses. —

Slovnik umjetnikah jugoslavenskih, od Ivana Kukujevića. God 1858. 79 oldal.

Dubrovčanin Radić,

15. századbeli dalmát festő az 1416 évi ragusai kis tanács jegyzőkönyvében van felemlítve: Die XXIIII Martii 1416 in minori Consilio. Captum fuit de dando Radichis pavesario et pictori in adjutorium affictus domus pro uno anno proxime futuro yperperos decem. —

Slovník mujetnikah jugoslavenskih, od Ivana Kukujevića. God 1858 79 oldal.

Dubrovčanin Stojko, horvát festő a 14. század-ból, az 1395. évi ragusai nagytanács jegyzőkönyve említi meg róla: „die XV. Aprilis 1395 in majori Consilio. Prima pars est de dando Stoicho pictori unam domum cum Stancio pro uno anno proxime futuro a die finiti sui termini, cum modis et conditionibus, quibus habuit in anno proximo preterito."

Slovnik umjetnikah jugoslavenskih od Ivana Kukuljevića. God 1858. 79 oldal

~~Attavante~~

Raguzai Felix

(Felix Ragusanus)

Sigismondo dei Sigismondi

Gulyás Pál: A könyv sorsa Magyarországon a legrégibb időktől napjainkig. Magyar Könyvszemle 1923. 50. l.

n. o. 51–52. a Korvina bő irodalma.

1021 Rafael Győző

RAFAEL GYŐZŐ 70 éves

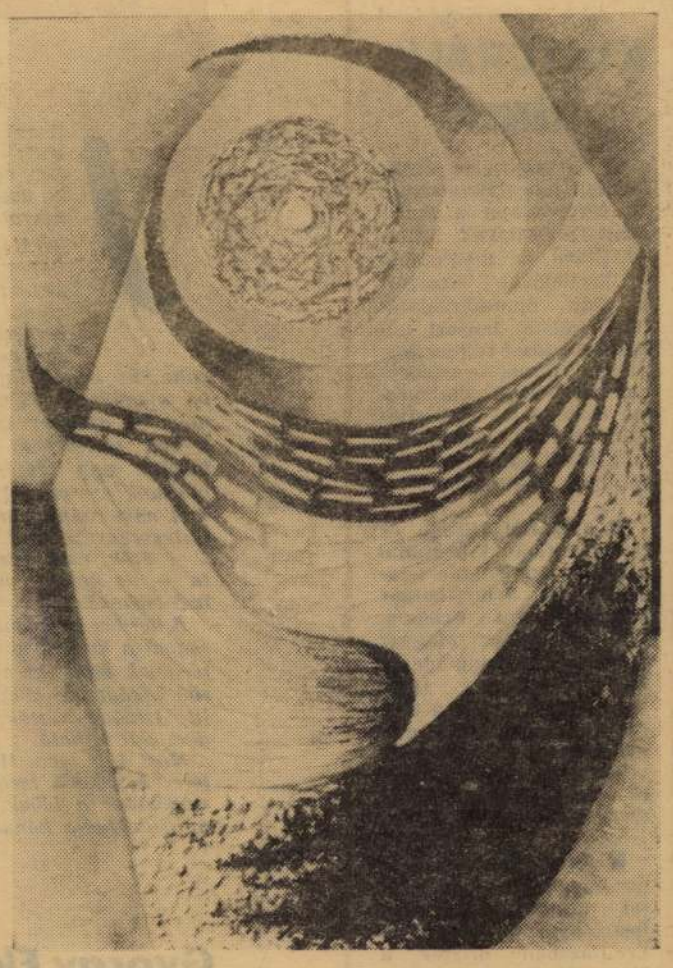

Rafael Győző: Kompozíció

Századunk elején Komáromban született, ahol édesapja törvényszéki irodaigazgató volt 1934-ig, nyugdíjaztatásáig. Innen indult el Győző fia, hogy a legváltozatosabb pályaképet mutató magyar művészek közé emelkedjék. A csallóközi égbolt alatt elterülő sík vidék hatott rá már gyermekkorában, s mint maga vallja, már kora ifjúságától három dolog érdekelte. A könyvek **vonzották** nagyon, szerette a madarakat s lenyűgözően hatottak rá a színek. Tehát a kultúra letéteményese, a könyv mellett a természet s aztán a színek világa, méghozzá az élénk, erős, tűző színek, annyira, hogy ha vörösruhás, vagy kobaltkékruhás nő megy mögötte, érzékenysége ma is hátrafordulásra készteti. A Csallóköz végtelen ege alatt annyiszor csodálta meg a hosszantartó naplemente káprázatosan élénk színeit s később ez ösztehajtotta Közép-Keletre is, ahol ugyanezt az erős színhatást és játékot figyelte, amit Komáromban is órákig tudott szemlélni. Ahol hiányoznak a hegyek, nem állják útját a szemnek, ott valóban később nyugszik le a nap, izzása, kozmikus hatása többet kínál a művésznek, mint ahol a hegyek mögül későn bukkan elő a nap, s a csúcsok hamarabb ejtik le az égboltról.

Komáromban diákja a középiskolában Harmosnak, aki egyik kubisztikus rajzát melegen dicsérte, s ez Rafael Győző számára biztatást is jelentett, ha végleges döntést még nem is. A magyar vöröshadsereggel való együttműködése miatt menekülnie kellett Komáromból, éjszaka szökött át a Dunán. Innen indult Budapestre, az orvostudományi egyetemet szerette volna elvégezni. Azonban belekerült Kernstok Károly nyergesújfalusi társaságába. Nyergesújfaluból járt be Budapestre 1919 sok nélkülözést jelentő hónapjaiban. Egyízben a nyergesújfalusi állomásfőnök jóvoltából élelmiszercsomaggal jelent meg Csontváry lakásán, akit a szoba közepén egy halom plantatea mellett talált, a csonttá-bőrré soványodott festő ezt rágta és köpködte halomba. Csontváry a hosszú idő óta éhező ember mohóságával vetette magát a Rafaelnél levő élelemre. Rafael megígérte, hogy pár nap múlva újra meglátogatja Csontváryt, de mire megjelent a házban, Csontváry halott tetemét elszállították. Így hát Rafael Győző ama kevesek közé tartozik, akik Csontváryt halála előtt pár nappal láthatták.

Rafael zenei és orvosi tanulmányokat akart folytatni, azonban már 1920-ban beiratkozott az Iparművészeti Iskolába, méghozzá a szobrásztanszakra, Orbán Antalhoz. Nem ereszt gyökeret a szobrászati szakon: nemsokára átiratkozik a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Vaszary János tanítványa lesz. Vaszaryhoz Komáromból kapott ajánlást. Először fölényesen fogadta az Iparművészeti Iskolából, Orbán Antal mellől érkező jelöltet, de aztán látva a korszerűbb formafölfogásban készült dolgait, véleménye alapjában megváltozott. Mestere mellett igazolást talált színérzékenysége, amit a külföldi utak még tovább erősítettek. 1922-ben Münchenben járt Nemes Marcell ösztöndíjával, 6 hónapig. A főiskola elvégzése után Kárpátalján találjuk őt, ahol az ungvári és nagybereznai görögkeleti templomok ikonosztáziáját restaurálta. Ez alkalommal találkozott Ilku Pállal. 1926-ban Rómában, 1928—1929-ben pedig Párizsban találjuk szintén ösztöndíjjal. Párizsban nagy hasznát vette kitűnő karikírozó tehetségének, voltaképpen karikatúráiból élt, mindaddig, amíg Voronoff karikírozásából nagy botránya nem kerekedett, ezért jobbnak látta, ha hazatér. Közben szerepel a budapesti és a komáromi kiállításokon is. Komáromban a Harmos által rendezett JESZO-tárlatokon, Budapesten pedig az Új Művészek Egyesületében, majd 1928-ban a velencei Biennálén állítják ki képeit.

Itthon a Tamás Galériában 1930. február 5-én nyílt meg kiállítása Gadányi Jenővel együtt, amelyen azonban Rafael már nem vett részt, mert közben elutazott Közel-Keletre, ahonnan csak 1941-ben tért haza Budapestre.

Mit csinált Közel-Keleten?

Erről külön regényt lehetne és kellene is írni. Rajzolt karikatúrákat, részt vett Ur város romjainak föltárásában, a neves angol tudós, Wolley mellett, akinek könyve az Officina kiadásában magyarul is olvasható **(Ur városa és a vízözön, Bp. 1943.)** Rafael megfordult Alexandriában, Kairóban, Szudánban, Abesszíniában, Szíriában, Libanonban, Irakban. Az utóbbi országban I. Gházi király vele végeztette el a bagdadi királyi palota restaurálását. Irakból Libanonba tette át működése színterét, ahol Bejrútban, a fővárosban a parlament előcsarnokának freskóit készítette el. Ennek köszönhető, hogy ha libanoni diplomaták, közéleti vagy tudományos férfiak Budapesten megfordulnak, el nem mulasztják Rafaelt fölkeresni.

A II. világháború kitörése után 1940-ben tért haza rendkívüli élményekkel és kiforrott művészi tehetség birtokában. Libanonban találkozott azzal az arabbal, aki Csontváryt kétkerekű szamaras kordéján bevitte Bejrútba, amikor a szélvihar festőállványával együtt elsodorta a művészt s az súlyos sérüléseket szenvedett. Kairóban a „csallóközi naplementét" még fokozottabb izzásban szemlélte s Kelet színvilága, amely szerinte annyira rokon Csallóközzel és annak szintén határtalanná táguló síkságával, az arra ráboruló horizonttal, második hazájává tette Kelet történelmi emlékekben és színekben gazdag világát. A kék és lila, a kék és sárga erőteljes színek nála ma is a hódolat egyik neme, Kelet titokzatos és vonzó világa előtt. Vaszarynál tanulta meg, hogy a fekete is **szín**, s képein — egy nagy **kolorista** palettáján — valóban úgy jelenik meg, mint az ágyúdörej, a géppisztoly apró kattogása mellett, de a képen mégis logikusan. A fekete és árnyalatai aztán Székelyföldön kaptak új értelmet, ahova hazatérte után elvonult tájakat és zsánerképeket festeni. 1944-ben Budapesten a **Műbarátban** nyílt meg kiállítása.

1945—1949 között gyakran szerepelt kiállításokon. Hittel, lendülettel kapcsolódott be az új képzőművészeti életbe. De reményeit ő is, mint sokan mások, hamar romokban látva, elhúzódott, mert el kellett vonulnia „polgáribb" pályára: restaurátor lett az aquincumi múzeumban. Közel-Keleten, Ur városában szerzett tudását itt értékesítette a Kárpát-medencében élt népek kulturális értékeinek megmentésére. Csak 1964-ben léphetett újra harmadmagával a közönség elé az Ernst Múzeumban. De a következő évben Bejrútban állított ki. A megnyitón a művész maga is megjelent.

Műterme az Ostrom utcában elpusztult az ostrom alatt, de azért a budapesti Mecset u. 8. szám alatt élő művész lakása tele az utolsó két évtized képeivel. S mily csodálatos világot keltő képekkel! Végigment a képzőművészeti stílusokon, a naturalizmuson, impresszionizmuson, kubizmuson át a nonfiguratív irányzatig. Méghozzá igen gyorsan. Harmos Károly mellett érkezett el már 18 éves korában a kubizmusig, 1929-ben pedig már a nonfiguratívitáshoz, anélkül azonban, hogy a figuratív felfogást teljesen száműzte volna. Sőt, szobraiban szinte kizárólag realisztikus felfogás érvényesült, még középületekre készült domborművein is. Ez a nagy művész úgy **konstruktív**, hogy mérnöki pontossággal, tervek százait formálgatva hozza létre a képet s mégis, maga az **alkotás** ebből a szédületes arányú mérnöki előkészületből semmit sem árul el. Alig hinné el a gyanútlan néző, hogy együtt lehetséges ez a mérnöki-építészi pontosság s az a meleg líraiság, ami elönti képeit, amelyeken úgy tündököl az alkotás önfeledtsége, mint ahogy a harmatcsepp csillog ezer színben a reggeli napfényben. Konstruktív ez a művészet, de hogyan? A konstrukció az élet lényege, s ezt Rafael mindig szem előtt tartja. De nem azért, mert konstrukció nélkül semmi sem létezhet a teremtett világban, hanem mert művészi tehetsége, teremtő ereje mindenben a konstrukció **művészi** megragadására képesíti. Ha azonban csak ennyi volna művészetének lényege, akkor nem lenne több, mint egy, a többi konstruktivista művész között. A műszaki és technikai gondolkodás is jellemző rá, ennyiben is kora gyermeke, de ettől még aligha érdemelne ki magának előkelő nevet. Képein a síkokat fölbontja, de nem a fölismerhetetlenségig, hanem szépen egymásra helyezve. A síklapokat gyakran perforálja, ezáltal a mozgalmasságot, a dinamizmust fokozza. Nála az inspiráció, a látomás és az indulat, a művészi — költői — zenei érzés az, ami elindítja a keletkezés útjára a művet. A perspektíva követelményét tiszteletben tartja, a színek egymás **mellé** illesztése a világosabb színek hátrább vonása által, rövidítés nélkül. Az műgond, ami nem enged meg semmiféle henyeséget sem, az a morális felelősség, ami átlengi műveit, s ami mindig az emberre utal, olyan tulajdonságsorozat, ami Rafaelnek a kivételes, azaz a par excellence művészek között biztosít előkelő helyet. A tiszta színek hallatlanul érzékeny költője és mágusa. Munkásságát azonban aránylag kevesen ismerik, mert visszovanultan él s ritkán jut kiállítási lehetőséghez is. De aki találkozik képeivel, az örökre szívébe zárja a mestert is, képeit is.

SZÍJ REZSŐ

A LEAR KIRÁLY ÚJ FILMVÁLTOZATA

Moszkvában nemrégiben tartották meg Shakespeare Lear király című tragédiája legújabb filmváltozatának ősbemutatóját, amelyet filmkörökben a szovjet filmtörténet nagy eseményének tartanak.

Grigorij Kozincev a Hamlet pár évvel ezelőtt készült filmváltozata után mindjárt megkezdte az előkészületeket a Lear király megfilmesítésére, de nem akarta, hogy a vállalkozás egyszerűen a korábbi művének folytatása legyen, mert úgy véli, hogy a két remekmű teljesen különálló jelenséget és témát taglal.

A filmszakemberek többsége szerint Kozincev, aki „A modern Shakespeare" címmel könyvet is írt, a Lear király filmváltozatában nem kísérelte meg a nagy drámaíró művének modernizálását.

Lear király Kozincev tolmácsolásában sem nem történelmi, sem nem családi dráma, hanem társadalmi-filozófiai tragédia, amelynek általánosan emberi a mondanivalója. A rendező úgy véli, hogy a műben a legfontosabb a hatalom problémája a társadalomban, azé a hatalomé, amely igazságtalanságon, egyenlőtlenségen és erőn alapul. A rendező számos tömegjelenetet iktatott a filmbe, s bemutatva az egyszerű nép minden szenvedését és nélkülözését, hangsúlyozta, hogy Lear lan mások szenvedésétől és király sorsa elválaszthatatszerencsétlenségétől.

A címszerepet **Jurij Jervet** alakítja; a természetesen temperamentumos és a tragikus intenzitásának kifejezése hajlamos, nagy tehetségű drámai színész fizikailag nem eléggé hatásos jelenség a színpadon. Kozincev azonban kihasználta ezt a „fogyatékosságot" arra, hogy Lear királyt hétköznapi embernek mutassa be, aki ugyanolyan tehetetlenül áll a boldogtalanság előtt, mint általában az emberek. Miután megízlelte a csalódás, megbesztelenítés, a szégyen keserű ízét, s amikor megalázottságában megszabadul attól az illúziótól, hogy egyedül ő jogosult uralkodásra, Lear király csak akkor válik igazán naggyá és érti meg az emberi értékeket, melyek megfosztják attól a jogtól, hogy mások életét irányítsa.

A rendező gondosan válogatta a meg a színészegyüttest. Még a legkisebb epizódszerepet is nagy színészekre, tapasztalt színpadi művészekre bízta, akik nemcsak Shakespeare tolmácsolásának a stílusát ismerik, hanem az általuk megszemélyesített embert egészen új, humánus dimenzióval gazdagítják.

A női főszerepet a fiatal **Valentyina Sendrikova** alakítja. A film zenéjét Dimitrij Sosztakovics szerezte, s a zeneértők úgy vélik, hogy értékében felülmúlja a Kozincev Hamletjéhez írt zenét.

VÝSTRIŽEK Z ČASOPISU

Nový svět, Bratislava

14. II. 1971

PRÁZSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

KULTURÁLIS HÍREK

■ **Az idén** márciusban ünnepli megalakulásának 20. évfordulóját a budapesti Csehszlovák Kultúra. Ebből az alkalomból a bratislavai Nemzeti Színház operatársulatának szólistái műsort adnak az intézet színháztermében. Ünnepi műsorokat rendeznek Budapesten és vidéken Csehszlovákia Kommunista Pártja megalakulásának 50. évfordulója alkalmából.

■ **A szófiai** Híradó és Dokumentum Filmstúdió filmet készít Nikola Gramovszkiról, a hős bolgár kommunistáról. Gramovszki az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság idején Magyarországon tevékenykedett: ő volt a Bolgár Kommunista Párt magyarországi szekciójának vezetője és a Vörös Zászló című bolgár újság szerkesztője.

■ **Rembrandt** A turbános ember című, ma másfél millió dollárt érő festményét a leningrádi Ermitázsban őrizték a Nagy Októberi Forradalomig. Koulbars bárónő, egy cári tábornok özvegye 1917-ben „magával vitte" a képet Oroszországból. Húsz év múlva Louis Jour dan Gassinnak „ajándékozta" — aztán meghalt. A Koulbars-örökösök, akik Buenos Airesben élnek, most elhatározták, hogy a bárónő hibáját jóvátéve, a képet visszaadják tulajdonosának, a szovjet népnek. Ebbe viszont a Gassino-örökösök nem akarnak beleegyezni. Az ügyben most hirdetett ítéletet a nizzai bíróság, és úgy döntött, hogy Rembrandt remekének az Ermitázsban van a helye.

■ **A szociológusokat** s a filmesztétikusok egyre jobban foglalkoztatja az a körülmény, hogy az iparilag fejlett országokban egyre gyorsabban esik a mozilátogatók száma, míg az iparilag elmaradott országokban növekvőben van ez a szám. Így 1960-ban 510 millió mozijegyet adtak el Angliában, 1968-ban viszont már csak 237 milliót; ugyanebben az időszakban 2165 millióról 1200 millióra esett a mozilátogatók száma az Egyesült Államokban, 326 millióról 210 millióra Franciaországban, 518 millióról 210 millióra a Német Szövetségi Köztársaságban, 1014 millióról 310 millióra Japánban, 238 millióról 100 millióra a Német Demokratikus Köztársaságban. Ez idő alatt Indiában 1400 millióról 1900 millióra, Egyiptomban 68 millióról 72 millióra, Portugáliában 26 millióról 38 millióra nőtt a mozilátogatók száma.

■ **Frederic Marton Rothschild** családregényéből musicalt írtak és mutattak be a Brodway-n. A musical a Rothschild-vagyon keletkezéséről szól, és ott kezdődik, amikor Mayer Rothschild öt fiával átjön a frankfurti gettóból Amerikába. Az öreg Rothschild alakját Hal Linden személyesíti meg a színpadon.

■ **Roman Polanski**, a meggyilkolt Sharon Tate férje újra filmet forgat: Kenneth Thyan forgatókönyve alapján Shakespeare Macbethjének „meztelen" változatát készíti el. A „nudista Ladi Macbeth" megszemélyesítőjét azonban még nem választották ki.

György Elek:

A BOR

Julisnak két boros-készlete volt; egy zöld és egy fehér, egy-egy magas nyakú üveggel és hat-hat pohárral. Az egyiket, a fehéret születésnapjára kapta még a házasságuk kezdetén, a másikat, a zöldet maga vette, így érthető, hogy a magavette készletet jobban kedvelte. És egyébként is. Nem szerette az ajándékot. Valahogy úgy érezte, hogy az ajándék kényszeredett, mesterkélt törlesztése rosszaságaink és hibáink egy részének, mit naponta okozunk szeretteinknek. S ha az egészet nem tudjuk törleszteni, akkor ne törlesszünk semmit. Ilyen elve volt.

— Fiúk, csak borom van — mondta —, de kétféle: vörös és fehér. Milyet iszunk?

A kérdés kihívóan nyílt tárgyilagossággal a konyhában hangzott el, és a férjének szólt, ki a szobában a heverőn feküdt, de a szemei a másik férfit, Istvánt nézték, ki a konyhából nem volt látható.

Most már igen. Most ránézett a férjére. A takaró megmozdult, és megmozdultak a lábak, és most — már az isten tudja hányadszor jutott eszébe — ha igazi béna volna, nem tudná a lábait mozgatni.

Aztán megjött a válasz is.

— Vöröset, a fehér poharakból.

Tudta, hogy így lesz, ismerte férjét. Csak azt nem tudta, hogy miért csak vöröset iszik. Ezért megjegyezte.

— Fehér nem lehetne?!

A férje mintha elmélázott volna.

— Először is vöröset ittunk — mondta aztán. — Tudod... amikor elhatároztuk, hogy egybekelünk... Vöröset ittunk — és fehér poharakból.

A fordulat váratlan volt. Julis egy pillanatra megállt, s úgy érezte, hogy megáll a szívverése is. Soha nem gondolt erre. És soha nem gondolta volna, hogy férje emlékszik ilyesmire, hogy így ápolja közös emlékeiket. Aztán elindult, hogy behozza a bort és eszébe jutott minden.

Már régen volt. És most úgy tűnt, hogy nagyon régen, pedig csak tíz év telt el azóta. Józsi akkor még egészséges volt és fiatal. Romantikus fiatal. Ekkor határozták el, hogy egybekelnek. Egy kies kávéházban vacsoráztak és vörös bort ittak. Az egész olyan kedves, elbűvölő volt. Az úton, hazafelé menet átölelte, és nevettek. Mindenen jókat nevettek. Aztán a kapuban megcsókolta. Egy hosszú, egészen másfajta csókot nyomott a szájára. Aztán mindent elmondtak a szülőknek. Nem lepődtek meg. Sejtették ezt. Tudták, hogy előbb-utóbb meg kell történnie. Beleegyeztek. S ekkor úgy érezték, hogy övék a világ. Hát igen. Így volt dióhéjban. De most már más. Most már egészen más minden. Most már valahogy mindez értelmetlen.

Emlékeiből István zökkentette ki.

— Józsi — szólalt meg a szobaajtó felé fordulva —, ugye mégsem voltál orvosnál?

— Nem, nem voltam — mondta a férfi és mélyet sóhajtott. Aztán fogait összeharapta és kitört: — Én már fütyülök az egészre! Én már unom: „Hm, hm, egészséges. A szíve pumpál, a tüdeje tiszta, a gyomra a vasszöget is megemésztené. Csak a lábai..." Hát tudjátok mit? Sz...t ér az ember egészsége, és az élet, ha egyet se tudok lépni!

István zavarodottan, bárgyún bámult maga elé, a karját mozgatta a rítust celebráló papok hódolatba jegyolt mozdulataival. Igaza van az asszonynak, gondolta a következő pillanatban, lehetetlen vele kibírni. Néha minden ok nélkül mar, de öt perc múlva vígkedélyű, hogy aztán hangja megint bántó, véresen sértő és gyalázó legyen.

— Azért igazán elmehetnél orvoshoz — mondta az asszony —, rólad van szó elsősorban és nem passzióból mondta, hogy minden hónapban keresd fel... Hátha nincs veszve még minden...

A válasz a megszokott bántó volt.

— Tényleg? — kérdezte gúnyosan.

Hát ilyen volt. Magábazárkózott és önző. Az asszony először még át akarta nevelni. Azt hitte, hogy ez csak depresszió hatása, hogy ez elmúlik, hogy majd az idő mindent helyrehoz, hogy beletörődik a megváltozhatatlanba. Érzéssel, tapintatosan közeledett hozzá. Vigasztalta, leste minden mozdulatát. S mi volt a válasz? Dühroham minden semmiségért, vagy gögös hallgatás. Pedig segíteni akart, őszintén, tiszta szívből.

Ez azonban már régen volt. Ma más a helyzet. A változás lassan ment végbe, anélkül, hogy önmagán megfigyelhette volna. A férje nem szerette szívből soha, sőt talán utálta is. És egyébként jellem- és erkölcsbeli fogyatékosságai is voltak. Meggondolatlan volt, mint egy gyerek. Nehéz volt vele. És különösen most, a baleset óta, kétszeresen nehéz. Az asszonyból először a gyöngédség tűn fel. A férjéről való gondoskodást valami rutinszerűség és kötelességszerűség váltotta fel. Tovább gondoskodott róla, de már nem érzett semmi örömet. Egy újságtól is tanácsot kért. A válasz megjött. Emberi kötelességről, írott és íratlan törvényekről és erkölcsökről beszéltek, és ekkor még igazat is adott nekik. De később, hetek és hónapok múlva ismét felvetődött benne a kérdés: „Hát nincs jogom élni?! Nekem csak szenvedni és tűrni szabad? Nincs jogom a boldogsághoz?! Nem, ez lehetetlen. Nekem is jogom van, mint annyi más embernek, mint bárki másnak.

— Kellemes idő van kint — szólalt meg István. — Igazi sétára való idő.

Nem várt rá választ, csak úgy megjegyezte, de a válasz megjött:

— Sétálj helyettem is.

Az asszony elmosolyodott. De ahogy mosolygott, szája sarkában bánatárnyak gyűltek. És az egész mosoly megkeseredett arcán. Istvánt nézte, és az élet csöndes örömeire gondolt. Nem akart mást, csak csendes örömöt, de mindennap. Kettesben ülni a félhomályban, a kályha, vagy az asztal mellett. A rádiót lehalkítani és teázni vagy kávézni, és nem gondolni semmire. Csak nyugalmat akart. Nyugalmat és semmi mást.

Sokáig birták egymás tekintetét. Az asszony ilyenkor megnyugodott, és azt érezte, hogy újra szép, hogy újra kívánatos tett este volt. A férje akkor is a kisebbségi érzés pszihés rohamával küzdött. Kiabált, ordítozott és fertelmes dolgokat mondott. István is ott volt, és az asszonyt meglepte türelmével, félelmetes önuralmával amelyet minden percben, minden helyzetben ki tudott mutatni. István nem szólt, csak nézte őt, s úgy érezte, hogy megérti, úgy érezte, hogy bízhat benne. Annyit jelentett ekkor számára, mint áramütöttnek az elsősegély, erőt és önbizalmat öntött belé, és visszaadta az életnek.

— Már az elvtársi látogatás is esedékes — kezdte az asszony.

— Hm. Nem bánnám, ha soha nem jönnének.

Az asszony megfordult és anyáskodva folytatta:

— De lehet, hogy jóhiszeműleg, őszintén teszik!

A reagálás az előbbi folytatása volt.

— Nekem mondod?! Nem is úgy utáltak... És különben is... nyolc évig köztük voltam és tudom, hogy milyen előzményei vannak az úgynevezett elvtársi látogatásnak! — mondta, az elvtársi szót kissé megnyomva, mintegy idézőjelbe téve. — Előtte csapdlecsacsit játszanak, s aki a legtöbbször a csacsi fennkölt pofájával és két üveg borral megjelenik nálam, s közben azt gondolja: rothadtál volna meg már az anyádban!

Sűrűsödött az alkony, és elhomályosodtak a tárgyak körvonalai. Hallgattak. Nem volt téma, nem volt miről beszélni. A konyhában az asszony közelebb ült Istvánhoz és megtalálta azt, amit keresett. Kissé hátradőlt, s nyakszirtjét érintette a férfi kitárt, simogatásra kész meleg tenyere. Aztán megmozdult a kéz. Először a hajába túrt, majd a fülkagylójához ért, aztán lecsúszott a vállára, majd a ruha kivágásán át a melleihez. Már várta ezt, tudta, hogy így lesz, így volt ez mindennap. Az egész valami szertartásszerű volt, s talán ha nem így történt volna, hiányérzete lenne, valahogy üresnek találná a napot, az egész életet. Most egy pillanatra feltűnik férje arca, távoli, elmosódott, aztán az epés megjegyzések, a szavak: szúrnak, vágnak, égetnek és az elevenbe marnak. És most mégint Istvánra gondolt; arra, amikor először megfogta a kezét, amikor először megsimogatta a haját.

A férjével akkor is veszekedtek. Durva, vad veszekedés volt, több mint az átlagos veszekedések. Utána a halálra gondolt, a megváltó halálra, az öngyilkosságra; a találgatásokra, az emberek pletyka-éhségére. Lesznek bizonyára, akik sajnálják, de lesznek olyanok is, akik azt mondják: megérdemelte sorsát! És akkor... ekkor lépett be István. Nem kérdezett semmit, de a levegő feszült dermedt csendje mindent elárult. Tudta, hogy mi van. Mindennapos vendég volt, és most is olyan volt, mint máskor. Vagy talán mégse?! Nem, ezt nem tudta, s úgy érzi, hogy soha nem is tudja eldönteni. Csak azt tudta, hogy odalépett hozzá és megsimogatta a haját. Rögtön nem vette észre, csak később jutott el a tudatáig, s ez rettenetes volt. Soha nem gondolt ilyesmire. Azt hitte, hogy tűz üt ki nyomban, vagy özönvíz lesz, hogy rászakad a teteje, az egész épület csak őrá, csak őrá egymagára. Izmai a feszültségtől megmeredtek, fájó, kínzó érzés fogta el, milyet még nem ismert. Aztán valami kegyetlen, megsemmisítő szomjúságot érzett, kegyetlen, émelyítő szomjúságot. De nem történt semmi. Tűz se lett, és a tető se szakadt rá. Aztán hirtelen úgy érezte, mintha megpattant volna valami benne, s a feszültség lágyabb és melegebb lett.

Most már más. Most már kívánta a férfit, kívánta a simogatást. Nem tudott nélküle élni. Életelemévé vált, mint halnak a víz, mint újszülöttnek az anyatej: s az egész úgy tűnt, mint valami megmagyarázhatatlan kellemes zsongás.

A szobából zaj hallatszott. Egészen halk, óvatos nesz. Nem tulajdonított jelentőséget neki. Lekötötte önmaga, a múlt, saját érzésvilága. Aztán hirtelen villanyfény, nem, ez lehetetlen, hiszen nem tud járni! És mégis ő, a férje! Aztán ironikus mosoly és gögös jölény:

— Azért egy pohár bort nekem is tölthetnétek!

Ragusai Vince

szobrász.

A restaurált sz. Erzsébet-egyház talajából került elő Lardus Tádé, egri püspöki vicarius sírköve, melynek koráról a reá vésett évszám — 1516 — tanuskodik s diszítési motivumai talán Ragusai Vincze mesterre vallanak, a kinek műveit Sárosban és Lengyelországban szép számmal találjuk fel.

Kammerer Lajos: A renaissance és rococco Kassán. Arch. Ért. 1899. 110. l.

Andor, Eberling
Berthold, Aé
Ernő, Skórnis
Pavlicsek Kivo
Roth Paula, Sz
Ferencz, Tary
Vögerl Rezső, V
Vilmos.
Az összes pályam
nyilvánosan ki
ligeti Mücsarn

Művészet, 1963.

ner
ala
tal

Ragurai Vince

vobrász

II. Ulászló udvari műverje.

irodalmához

B. Nyári Albert. A modenai Hyppolit codexek. Századok 1874. 74. l.

ragusai Vince

szobrász

Igy a *bártfai városház* építészeti műrészleteit — cum fenestris italicalibus — a mint Monografiámban is okmányok által kimutattam, olasz művészek és szobrászok működtek; továbbá a *nyirbátori templom* s kiváló műbecscsel író *egyházi székeit* is olasz mester készíté. Továbbá a sárosmegyei *Héthársi*, amint Kis-Szebenben is *ragusai Vincze mester* alkotott, bár nem oly díszes, mindenesetre a műtörténelemben számottevő s renaissance stilű műemlé-ban.*

* Lásd: Arch. Értesítő (1887.) VII. 3. Raguzai Vincze mester építészeti műemléke Sárosmegyében czímű közleményemet.

Myskovszky Viktor: Váraljai Szaniszló püspök emléktáblájáról a szepeshelyi dóm-ban. Arch. Ért. 1904 évf 425. l.

Raguzai Vince

1510-ből valók továbbá a *kisszebeni*, a *berzeviczei* és a *héthársi* templomok *ajtói* s a legutolsóban egy *szentségfülke*. Mindezeket *Raguzai Vincze* mester készítette.

Mihalik József. Magyarország vidéki mű-kincsei. Szendrei. Magyar Műkincsek. Bpest. 1901. III. K. 13. l.

Ragusai Vince
irodalmához

Ipolyi A. A középkori zobrázatok
55 és 75. l.

Toldy Irodalmi Beszédek.
Pozsony 1847. 262. l.

Nagy Iván. Magyarországi képzőmű-
vészek a legrégibb időktől 1850 ig.
Századok. 1874. ig. 191. l.

Raguzai Vince

kőfaragó

A XVI. sz. elején állítólag
ő ~~[illegible]~~ faragta a berzeviczei
rom. kath. templom
renaissance stíli ~~rom.~~
~~kath. templom~~ kapuját.

Divald Kornél hajtó
Rómer Flóris hagy. XXXIX
cs.

Készítette a héthársi
rk. templom renaissance
részleteit 1513. ban
Déli kapu gdzésével, szentéjbe
a pastoforium

M. O.

~~M1181~~ 11192

jobbrafordultan áll, szembenéz.
sztve tartja. Öltözete: álló gal-
l és kettős elejű kabát. Jobbján
ta a kép alatt:

S GÉZA
NÁCSOS

by Sománé.
los
tvérek Budapesten.

28.7 cm.

Raguzai Vince

Berzevicei templom
renesszánsz átépítése-

irod
z

Lechner Jenő dr. Az
elszakításra itélt. Magyar-
ország. Bpest, 1920. 99. l.

Raguzai Vi

Vincentius de

épitéz

Raguzai Vince

a hétharsi szentrég-
tartó fülke (renais-
sance stilben)
fenti műve
1513
Kepe repr.

Emlkassai egyhm

I. 447. l.

1947
Budoir

Raguzai bünce

A berzevicei (Sáros vm) templom-
deli kapuja, renais-
sance stilben, fenti
münve

Kepé repr.

Emlkassaiegyhm

I 429. P

SZERDA
1
Kat Újév
Prot. Újév
Új-g. Újév

N. k. 7.32. ny. 16.03

Izr. 5507 Tebeth 9

CSÜTÖRTÖK
2
Kat. Makár
Prot Ábel
Új-g. Szilv. p.

PÉNTEK
3
Kat. Gen. sz.
Prot. Benj.
Új-g. Mal. p.

SZOMBAT
4
Kat. Titusz
Prot Leona
Új-g. 70 apos.

Izr. S. Vajckhi

Ragyzai Vince

a hétházi rk.
pléb. templom déli
homlokrata fenti
mine 1573 + bol.
Kepe repr.

Emlkassangyhm

I. 441 f. elöt.

„Europa

Film, könyv, lapterjesztő és könyv kiadó rt.

Budapest

V Rothermere u. 12 III 2

Raguzai Vince

építőmester

A kisszebeni ♪ templomon 1484-től 1529-ig (45 év talán kicsit sok lesz!) tett helyreállításokat és pótlásokat befolyásolta fenti mester. Tőle származik a déli nyugati és az északkeleti portále, továbbá a kórus és a szószék

Emlkassaiegyhm

I. k. 344 l

♪ (Sáros vm)

DOHÁNY NAGYÁRUDA
BUDAPEST

Raguzai Vince

A kisszebeni plébánia templom déli diszkapuja (renesansz) fenti mince, repr

Emlkassaiegylmi

I. 352. l.

és játékáru kereskedése
KISBER,
Széchenyi-utca 40 sz.

Ragurai Vinc

épitette a hétharsi

rk. templomot

kepé repr

Kisskikelhath Magy

1005. l.

SZEGED

Múzeum: Csák István: Báthory Erzsébet

Csák István: Grimm Mese Pál emléke. MM, II—1926, 33 l.

Ragusai Vince
szobrász

l.
Gereczerajztár

351. h.
5. és 7-tétel

353. h.
32. tétel

~~Túrók csontból VII. 244.~~

Ragusai Vince

cód

Pulmaggarch

II. 267. l.

Raguzai Vince
(Vincenzo da Ragusa)
Héthárs 1573.

Bal XV-XVI. mun.
II. 580. l.

Ragurai Vince

(Raguse, Vincent de)

rod

Hevesy Matthias

11. l

Raguzai Vince

Héthárs 1513.

wód

Ormvárl

59. l.

Raguzai Vince

Nobrass

XVI, 12

l. Héthárs

Kampis Antal

A Szent Anna
oltárok mestere
Bp. 1937.

18, 19-l.

— DEVIZAVÁNYA. —

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Halblederband.

12. WILDE, OSCAR, Das Grana
példány.) H. Vogeler-Worps
von H. Vogeler-Worpswede.

13. WILDE, OSCAR, Salome. Ü
Behmer. Leipzig, Insel-Verla
készült. Ez a 48-ik, eredeti

14. WILDE, OSCAR, A woman
4r. Sárga fbkts. 187. számu

15. WILDE, OSCAR, The Duch
sively for the subscribers.)

16. WILDE, OSCAR, Four let
pro fundis". — Privately pr

17. WILDE, OSCAR, The Sp
Japáni papiron, készült 50

18. WILDE, OSCAR, Phrases
for private circulation, 189
könyv csak *hetvenöt* példány
Von 75 Exemplaren No. 70

Thieme Becker

ldte. — Exemplarn. 25. Pergamentband mit Zeichnung von

›y Prince and other tales. Illustrated by Walter Crane
1907. 8r. Pergtkts, előlapján *Bayros* szép tollrajzával. —
ınung von Bayros.

ne en un acte. Paris & Londres, 1893. 4r. Festett plush-
em előzékkel. Első kiadás. *Wilde sajátkezü ajánlásával*
z, majd Lord Douglashoz. — Mit eigenhändiger Widmung
n Lord Douglas.

Übertragen von Gisela Etzel. Leipzig, Insel-Verlag, 1907.
ıband.

›se. Paris, Privately printed, 1905. 8r. Pergkts, előlapján
japáni papirra nyomott kiadás csak ötven példányban.
ajánlósoraival. — Mit Federzeichnung von M. Ade. Blos

and the acolyte. Privately printed for presentation only.
›lán *Jessy King* rendkivül finom szinezett tollrajzával
dás. (E sokat üldözött mű szerzője állitólag nem W. O.
aduate at Oxford" irja Sherard.) — Mit Federzeichnungen
rste Ausgabe.

Raguzai vince

wód
z

Wagdej

135. l.

5. 22
1. 28
6. –
7. –
10. 50

601. Giulio Carpio

Szü~~letett~~ ~~Velencieben~~ Velengeben 1611-ben, ...

A vizözön

A mindent elboritott v...
gyermekek, ~~meg~~ egy lö...
egike a földön fekve s arcza...
kék lepelbe tinkolóott (n...
dig most esett a vizbe, a ...
götte, a tehenen túl, fa v...
tal ember ül, ki a törise...
törekpenek, réfznit jirva
melyben egy nö ül s eg...

Vásson, méreten
~~A Ezerkány-gy~~
Pyrker János ...

Fhol néhány fa is van,

57

Raguzai Vince

A Kisszebeni (Sáros vm.) rk. pléb. templom reneszánsz szószéke (Elegge primitív kőfaragó munka a XVI. századból)

kopie repr.

Emlkassai egyhm

I. 343. l. elött.

BUDAPEST
42 III. 8-13

Raguzai Vince

(Maistro Vicenzo de Ragura)

Prod

Emilkassaiegylun

I 445. 2

Europa

Film-Könyv-Lapterjesztő és Könyvkiadó

R. T.

Budapest

V. Rothermere

Ragusai Vince

lásd

Fögel József dr: II. Ulászló udvartartása. Bpest, 1913.
99-l.

fehér

Rafusai

R. 2. *Vince*, szobrász. 1513 táján Sáros vm. dolgozott. A kisszebeni, berzevici és héthársi templomok renaissance részleteit R. készítette. Neki tulajdonítják Lardus Táde egri püspöki vikárius kassai sírkövét 1516-ból.

K. Gy. II. 347 l

lj. nov. 23. 2592 P.

Tisztelettel

Szabó János.

Ragurai Vince

vód

Divald Kornél:

A hétházi Szent Márton templom. Vas. Ujs. 1913 674, 675. l. kejetkel.

Ujlaki Szenthár 3

285

Ráguzai Vincze irod.

D.: A héthársi szent Márton templom. Vasárnapi Ujság. 1913. 674. l. –

Ragurai Vince

erred

Mysk Erno

47 l.

peres eljárást visszavonhatatlanul

Költségek és kelle

tóztassék a fent jelzett összeget a

lapos címünkre okvetlenül beküldeni.

Dr
nok egy
részt a
tatásait
lag elel
zásokat
a magy
Orvosi
zsíros
fejezte,
változá
nél viz
hatását
munkál
ben val

Dr.
kai gya
az előző
a láthat
verruca
egynem
és pálci

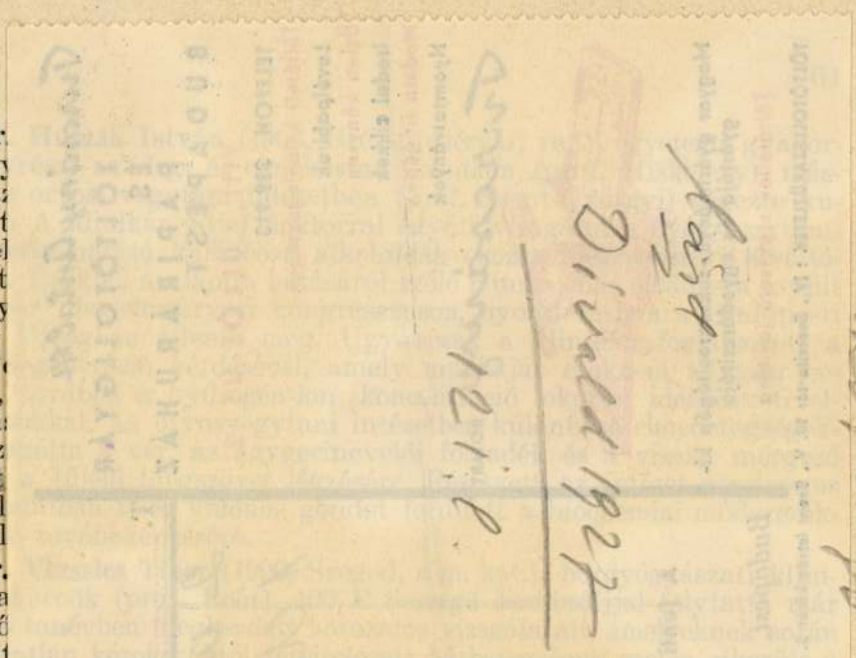

jelenik, míg a Zeitschrift für die gesammte experimentelle Medizinben fog megjelenni az Élettani Társaság 1935. évi debreceni nagygyűlésén a vérszérumfehérjék alkohol kicsaphatóságáról tartott előadása. Az anyagcsere, főképen a vízforgalom tárgykörében végzett e kutatásai nemzetközi vonatkozásban is oly figyelemben részesültek, hogy az 1936. évben Rómában tartandó nemzetközi gyermekgyógyászati kongresszus rendezősége külön felkérte a jelzett tárgykörrel kapcsolatos üléseken való felszólalásra.

Dr. Ludány György (1907, Debrecen, ref.), debreceni orvoskari fizetéstelen tanársegéd (prof. Went), foglalkoztatott diplomás 400 P belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesülve, 1934 júliusától a tihanyi Magyar Biológiai Kutatóintézetben folytatta élettani vizsgálatait. Foglalkozott a gyomor-bélrendszer élettanával és pharmakológiájával, nemkülönben összehasonlító fiziológiai kérdésekkel. A tanév folyamán három hónapot belgiumi és franciaországi tanulmányúton töltött. Ez alkalommal Gentben „Die Darmzottenbewegung und die Resorption" címen előadást tartott és résztvett a francia Élettani Társaság párizsi kongresszusán. Itt, valamint Gentben és Bruxellesben bemutatta a bélbolyhok mozgásáról készített filmjét is. A tanév folyamán a Comptes Rendus de la Société Biologique de Paris hasábjain a következő munkái jelentek meg: „Teneur en villikinin des différentes parties du tube gastro-intestinal" (974., 117., 1934), — „Nouvelles re-

Raguzai Vince

vód
2

Ébner László dr. jelentése tanulmányutjáról, Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1903. évi állapotáról. Bpest 1904. 144. l.

Ragurai Vincze

1513. ban

renaissance motivumokkal átépítette a berzeviczei r.k. templom kapuját

vód

Tóth Sáros 686.

A héthársi r.k. templom oltárát, kapuját, szentséghárát organakorzatat ő alakítja at renaissance stílusban.

U.o. 687. 1.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

lyezem:

.....

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Ragusai Vince

Kis Sebes város főtemplomának
díszítését végzi be 1573
után.

Lásd

Tóth Sáros 700. 701.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Ragurai Vince

laid

Wchw 70 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Ragusai Vince

Epitéz 1573.

Środ

Pasteiner 1893. 15. l.

Środ

Ipolyi Arnold. Magyar mütörténelmi tanúlmányok. Budapest. 1884. (A középkori szobrászat emlékei Magyarországon" 171. és 196. l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Ragnzai Vincze

wod
z

Adatékok Templen vármegye
történetéhez. II. 118.

Ragurai Vince

ind

O Vár l. 59 l.

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Ragurai Vrice

Ined

DK 220.l.

4 S. j. h.

Protestáns
Konstantin
Görög-orosz
8 János ev.
Izraelita
5 S. j. h.

Protestáns
Julia
Görög-orosz
9 Izaiás
Izraelita
6 Sabuoth

Protestáns
Dezső
Görög-orosz
10 Z. Simon
Izraelita
7 Sabuoth

Protestáns
Eszter
Görög-orosz
11 Móc vt.
Izraelita
8

Protestáns
Orbán
Görög-orosz
12 Epifán
Izraelita
9 S. I. N P

Május — 31 nap

Ragnai Vince

XVII 4

mod

Bzsolt II. 572.

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Rapurai Vrice

laid

Brsolt III 418.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191____ év

tésénél_____

jelenhetek, keresményemnek átvételére ___

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt _____, 191____ é

_____

tanu.

_____

tanu.

Ragurai Vince

epiler

cod

Mg Bartfa II. 33. l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számú .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Rogusai Vince

épitéz

XVI.

Irod

Om V(a) 158 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Raguzai Vince

lásd

Pap Károly. Egy magyar renaissancekor nőszél-
Urania 1902. 5 sz

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

zem:

.....

helyettesének

drényi Imre, Szeged.

Ragurai Vince

vod

Budap. Építész Kemle

1903. 6. für (Ragu-
zai Vince mester sáros-
megyei minvei)

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

y helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Ragurai Vince

Cred

Fos 632

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191____ é

tésénél_____

jelenhetek, keresményemnek átvételére __

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt _____, 191____

_____

tanu.

_____

tanu.

Ragurai vince

XVI m

ivod

Fos 628. l

629 l

_____ *műhely.*

/főnökség!

v _____ hó ____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számu _____

ım.

évi _____ hó _____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Ragusa Vince

1513. Kis neben

Fos. 618

..... *műhely.*

/főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ım.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Ragurai Vince

Lod

Fos 593. l

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Ragurai Vince

ivod

Mijskovsky V. Vinko
Dubrovčanin hrvatski
graditelj XVI. vieka.
Glasnik III čof.

Ragusai Vince

1573

wod

Z

Cr Sz II 293

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Ragusai Vince

Kisszebeni templomban
XVI század elején tőle
származik a délnyugati
és az éjszakkeleti portálé
az utóbbi tornácának
kivételével, mely 1897-ben
épült, továbbá a kurus és
a szószék

A berzeviczei plébánia templom
dell'Egregio

Lyod

A Kass I. 344. l.
429. l

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

.

i ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Ragurai Vince

Héthárs (Sáros m.)
R. K. pleb. templom. Épít
tette Ragurai Vince.

Mysk. Arch. Közl. X.
III fur. 65.

H. T. A mücml. ogt.
Arch. Ert. 1886
336

Dr Eber Lajtó. Jelentés
a M. N. Mús. 1903. évi
akcapotarol. 144. (Essent
a folyat Maistro Vicenco
de Ragura - t emlit s alig
vonakosik Raguzára)
Gerecze. A mücmlékek. 706 l

Ragusai vince

Berzevice. (Járos m).
RK pleb. templom. delikapuja a XVI. századból.
állítólag R. V. nivé.
Myskovszky V. Arch. Ert. 1887
213.21 (Képeszel)

Gyeczen A. mnemol. 699 l

Ragusai Vince

Méthaisi templum
Egyes renaissance
vizes 1573 bol

Lvod

A Rass I 447 l.

..... *műhely.*

őnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Ragusai Vince

Arch Ert: 1887.
213-221 l

és
Gerecze Muenlerek
334 l

A díszített tagozatú párkányzatok által képezett és határolt gerendán a következő bevésett fölirat olvasható: BEATI · QVI · HABITANT · IN · DOMO · TVA · DOMINE · IN ·

Az ajtó tympanonját — mely jelenleg üresen ugyan, de eredetileg féldombormüvel van pedig festményekkel lehetett díszítve — egy félkörives archivolt párkányzat fogja be, melynek tagozata az előbbiekhez hasonló gazdag díszítménnyel bír. Ezen félkörivezet felső részét két delphin fogja be, fejjel lefelé és kulvisos alakítású szájjal. A díszkapu magassága 5·30 m. A mester neve nem jelzi a művet.

M. azt hiszi, hogy a berzeviczei plébánia templom déli kapuja is az ő műve. Ez is renaissance stílu. S[illegible]anesek azt hiszi, hogy [illegible] díszkapuja is Vince mester műve.

Myskovszky Viktor. Ragusai Vincze mester sárosmegyei művei. Arch. Ért. 1887. 213–221 l.

Ragúzai Vinese

Ragurai Vince

1510

Csontosi jegyz.

eredeti mnemlenek
szakirodalmi kutfők
alapján összegyüjtve.
V. Sorozat.
(1194 - 1727)
60 czédula

Ragusai Vince

1517

Csontosi jegyz-

Irodalmi Repertorium

a

Magyar Szépmüvészetek köréből

(a hazai és külföldi magyar vonatkozású, X–XVIII. századbeli eredeti műemlékekről és szakirodalmi kutfőkből összegyüjtve)

Ragurai Vince

1492

Csontosi jegyz

78.dll

Irodalmi Repertorium
a
Magyar Szépmüvészetek
Közeből.

XIII. Sorozat.

Öfszéáthlotta
C. I.

XII. 70. — 1760.

Ragurai Vince

1516

Csontosi jegyz.

vány

ötven koronáról, me

Rahl C.

rezm.

Gr. Zrinyi Miklós, a
Vigetvári hőrnek, gr.
Z. M. a költő képe
után készült apokrif
arcképe. Rezm.
C. Rahl 1820.

Zrinyi kiáll

47. l

XIII., 1876., 766. l. — Esztergomi, 187
évf., 370. l. — –ó: Az esztergomi her
prímási képtár. Magyar Korona, III., 18
20. szám. — Rényi 22. l. — Z.: Az esz
gomi érseki képtár leírása. Új Magyar S
XVI., 1885., 767. l. — Kőrösy László:
tergom. Esztergom, 1887., 238. l. — M
laghy II., 187. szám. — Esztergom
megye... Bp. é. n. 176. l. — Gerev
Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l. — Lepo
Hcmor 97. l. — Gerevich PA, 249.
Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 19
173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze
Christlichen Museums in Esztergom. A
gyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Li
56. l.

Keresztelő Szent János

Csúcsos felső záródással, fa, olaj, 89×42 cm.
Jelezve jobbra lent: Ittenbach, 1878.
Simor prímás rendelte a művésznél.
–ó: Az esztergomi hercegprímási ké
Magyar Korona, III., 1879., 20. szám
Rényi 22. l. — Kőrösy: Esztergom. Es
gom, 1887., 238. l. — Z.: Az eszter
érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, X
1885., 767—768. l. — Maszlaghy II.,
szám. — Kreuzberg, P. J.: Ittenbach. G
bach, 1911., képe a 47. táblán. — Es
gom vármegye... Bp. é. n. 176. l. — G
vich: Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l. — G
vich PA, 249. l. — Décsei: Könyvismert
MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, M
Die Schätze des Christlichen Museum
Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8.
Lepold—Lippay 56. l.

Paolo de Ragusa

1.

Dubrovčanin Pál (Pavao), hires érsmöntő és metsző; Raguzában született a 15. században. Atyja alkalmasint aranyműves volt, avagy maga is megtanulta ezt a mesterséget, melyet abban az időben épugy mint a többi délszláv vidékeken, egy Raguzában is sokan folytattak. Mivel ~~abban~~ az akkori aranyművesek rendszerint festészettel és (faragással) ~~metszéssel~~ is foglalkoztak, Pál is ezen művészeteknek szentelte magát, és az érmek (vésésében) ~~(faragásában)~~ ~~metszésében~~ oly nagy ~~művészetet~~ tökéletességet értel, hogy az e nemben legtökélet hiresebb művészszel ~~Pi~~ Pisano Viktorral hasonlítják össze, a kivel Flórenzben együtt élt. Pál egykorú honfitársai sajnos nem voltak az életrajza ~~[illegible]~~ és alkotásainak megírásában oly buzgók, mint a hogy az olaszok gondoskodtak Pizano hirének fenntartásáról, és mi nem is tudnók hogy Dubrovčanin egyáltalán elte-e, ha véletlenül nem marad fenn két érme, melyek az ő jelességét

és művészetét hirdetik. Ezen érmek egyike Alfonz Aragóniai király emlékére lett kifaragva, a másik a Montefelteri Friderik herceg emlékére. Az első érem egyik oldalán a király kitűnően kifaragott mellképe látható. Fedetlen fővel, haja körül lengyirva, nyakát és mellét katonai egyenruha fedi, ~~a szélén~~ e körül pedig: „Alfonsus Rex Arragonum" felírás olvasható. A másik oldalra az egészség istennője van kifaragva, bal kezében ~~a~~ kópjával, mely köré kígyó tekerődzik; jobbjá~~val tegezt tart.~~ ban tegezzel. E körül levelek láthatók e felírással: „Sanitas opus Pauli de Ragusio". A másik érmen a Montefelt: herceg képe látható, F következő ~~szélfeliattal~~ felirattal: „Fridericus Comes Montisferetreque Vrbini, Durantis, Rev. Regius Capitaneus Generalis. Opus Pauli de Ragusio." Ez a herceg bátyját 1444-ben követte a kormányon és 1482 ben halt meg.

F körül a

Ezen érmeket,

melyeket jelességük miatt az összes írók Pizano érmeivel egyenértékűeknek mondottak, Pál mester kétségtelenül Flórenchen faragta, a hol együtt élt Pizanoval, ki a fent nevezett Alfons érmét ugyanabban az időben és ugyanolyan gyakorlottságban szintén készítette. Hogy Pál mikor halt meg nem tudjuk. Zani, ki őt „Conista bravissimo"-nak nevezi, azt állítja hogy még 1478-ban is dolgozott. Olaszországban Dubrovčanin Pált, azután Pizano Viktor és Andort-Kremonából tartják a 15 század legjobb faragóinak és legügyesebb öntőinek. Torrás: Jenaische allg. Literatur Zeitung. Jahrg. 1810 B. III. — Füsli. — Hauschild. Beitrag zur Münz- und Medaillen Geschichte. Dresden 1826 p. 69. — Trésor de numismatique et glyptique med. Italie, rième p. pl.

(4.)

15 Nro. 4. Urlein-eiem-
képével. — Nagler
Künstler-Lexicon.

Slovnik umjetnikah
jugoslavenskih od
Ivana Kukujevića.
God 1858. 78 oldal.

Paolo de Ragusio

Ibid

Rath. I 286

Simon Ragusco

Dubrovčanin Simon (Simun), horvát festő. – Veve a híres velencei építész és faragó. Vittoria Sándor? egyetlen írás beli emlékében fordul elő. Ez a Vittoria még életében a velenczei szt. Zakariás templomban egy sírhelyet építtetett, feljegy ezek az összes költségeket a mit a sírra kiadott. Ezen följegyzéseinek egyikében 1602 ből megemlíti a kőműveseket és faragókat kik sírját felépítették és képekkel díszítették. Ezek között ~~említi~~ föl sorolja föl Dubrovčanin Simont is, ki a sír falait szép képekkel ékesítette. (e M° Simon Ragusco che dipinse ottorno.) Simonnak ezen festményei 1732-ben a Szt. Zakariás kolostor költségén ~~[illegible]~~ ujból festettek egy kisértékü festőáltal. Ez a festmény Simon régibb munkáját még ma is fedi. Moschini is sajnálja, hogy ez az ujabb festmény oda került mondván hogy a kolostor megtakarítháttal

P /: ki a híres Medulič Andor támogatója volt,

Pvászonra olajjal

volna a költséget melyet érte adott.

Forrás: Cicogna Emanuele Ant. Delle ~~Iscriz~~ Iscrizioni Veneziane. Venezia 1824. II, p. 127. — Moschini Guida di Venezia I, p. 133.

Slovník mujetnikah jugoslavenskih od Ivana Rukujevića God 1858. 80. oldal.

Raguzai Miklós

Raguzában az „Alle Danze" temetőben (kápolnában?) levő festmegek alatt 1517 a mester nevét találjuk fölgegyezve: „Nicolaus Rhagusinus pingebat"

79 l.

Ragurai Vince

Ivod
z

Czobor-Szalay

II. 293. l.

fonon felhivni szíveskedjék.

Ragnrai Vince

Szobrász

lásd

Vincenso da

Ragnra

Budinis

65, 73, 74, 161 l.

Vincenso alatt

körlendő

8

átvitel

lás

Korona

59

41 fil = Maradvány: 7266.41 fil

36 " Kiad. XII/1 ig: 6362.46

10

Ragusai Vince
nobrán

Vincenzo da Ra-
gusa
alatt Körlendő

mépítészeti

Hivatalnak

B. Bányán

vár ban elhelyezett járás tiróságú fogház

ban (szükséges) mellékelt költség vetése

~~felsorolt~~ kennt tatarozási munkák vezetése

és ellenőrzésére a tekintetes Államépi

Hivatalt ~~fel~~kérni fel.

Másodépítésznek véleménye szerint a

Költség vetés ben egyes egységárak

túlságos magasoknak látszanak

~~felkérjük~~ a tekintes Államépítészeti Hivatalt

~~hogy tekin tetbet arra~~ tehát arra is kérjük, hogy ~~a tatarozások~~

~~mérve csupán a legszükségeselbre~~

Temparament oder Weltanschauung aus dem Insgesamt solcher Impulse die Werte der ungarischen kuntsthistorischen Entwicklung herauszuarbeiten, oder bei skeptischer Grundstimmung diese zu leugnen. Aber auch die romantischen Naturen, welche die Möglichkeit solcher Einwirkungen als des ungarischen nationalen Genius unwürdig zurückwiesen, verfielen eigentlich derselben Selbstäuschung, wenn sie annahmen, dass ihr Vorhandensein die Eigenwerte der nationalen Kunstgeschichte herabsetze. Heute neigen wir der Ansicht zu, dass diese kulturellen Leihgüter an sich bloss peripherische Erscheinungen sind, und dass nicht diese selbst, sondern die Art und die Spiegelungen ihrer Verarbeitung, ihre Relationen zu der eigenständigen Kultur für die Entwicklung wichtig und wegweisend sein können. So ist den auch die Rezeption der Renaissance in Ungarn nicht so sehr ein Vererbungs- als vielmehr ein Gestaltungs- oder wenigstens Umgestaltungsprozess. Die Anfänge reichen noch in die Zeiten König und Kaiser Sigismunds zurück, als sowohl im Tafelbild, wie in der Buchillustration Quattrocento-Elemente auftauchen. Im Gefolge der Kulturpolitik des Matthias Corvinus schwillt die Rolle der italienischen Meister und Meisterwerke mächtig an. Daneben halten sich aber auch die gotischen Formtraditionen noch sehr zähe, ja treten erst jetzt so eigentlich in die Blume. Die beiden Strömungen gehen vorerst fast beziehungslos neben einander her. Mit dem Eintrocknen der ursprünglichen Lebenssäfte tritt die ältere Formenwelt mählich in den Hintergrund und die Einwirkung der Renaissance wird immer stärker und äusserlicher, um in der unmittelbaren Übernahme fremder Vorbilder zu kulminieren. Dies mag man in gewissen Sinne für einen krisenhaften Zustand halten. Es bereitet sich hier etwa

Ragusai Vince

l. Gangel 25, 26. l.

noch auf das XV. Jahrhundert hin. In der Holzplastik ist die Szene eher im Sinne der gotischen, durch die Brüder Kolozsvári herausgearbeiteten Auffassung wiedergegeben. Das Reiterdenkmal besitzt hier, auch wenn die Proportionen des Drachen grössere sind, sozusagen stärkeres Eigenleben und ist mehr auf selbstständige Bildwirkung eingestellt. Hieher gehört das Bildwerk in der St. Jakobskirche zu Lőcse (Leutschau) und die Mittelfigur des im Jahre 1516, somit ungefähr gleichzeitig mit unserem Steinrelief entstandenen Altars von Szepesszombat. Dieser letztere bildet den Hauptschmuck eines grossen Altarschreines. Die bäumende Bewegung des Pferdes wirkt nicht sehr überzeugend, die breiten Gurten des Geschirrs und die Panzerrüstung des Reiters deuten eher auf Renaissance-Gewohnheiten hin. Die minotaurusartige Figur des Drachen liegt unter des Füssen des Pferdes. Die Körperhaltung des Reiters ist von natürlicherer und organischerer Wirkung, wie bei den vorerwähnten Stücken. Die Ausführung und Anordnung bleibt aber trotz der Gleichzeitigkeit weit hinter dem Ofner Relief zurück, ist bedeutend schwerfälliger, unruhiger und beweist auch seinerseits dass unbedingte Primat der Ofner Kunst. Völlig kraftlos und unwahrscheinlich wirkt die Pferdedarstellung bei der Holzplastik der St. Jakobskirche von Lőcse. Die Lanze entbehrt, obwohl sie hier richtig eingelegt ist jedweder Stosskraft. Das Pferdegeschirr weist durchwegs unfigürliche Applikationen auf. Der mächtig gebaute Drachen liegt auf den Rücken und macht durchaus nicht den Eindruck eines ernst zu nehmenden Gegners. Im Gesichte des Reiters spiegelt sich ein nahezu schläfriges Phlegma wieder. Der Renaissancegeist

< Ragusai Vince >

l.

Myskovszky Viktor:

< > mester sárosmegyei művei –

Arch. Erst

1887. 213–221. l.

Ragurai Felix

Lvoa

Ilg 134.1

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

lyezem:

.....

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Felix Ragusinus
Dalmata

Konyvmásoló és festő

Matyás ezeket
volt?

Irod

Pasteiner 1893 11.

esetleg lásd is

ha maskonnan
nincs rá adatt.

Irod

Nicolaus Olah: De
Hungaria et
Attila. Libri duo.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
áirása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Raguzai Felix

ivod

DélB 139 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ...

.....

tanu.

.....

tanu.

Ragusai Félix

Kompfestő

Csokor XVI. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

a mühelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Mühelyi minta. —

Ragusai Felix

wod.
z
Csontosi János Külföldi
mozgalmak a Corvina wodalom tér. M. Kőjvszemle. 1878. 218 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Ragurai Felix

ined

Brooks III. 402

.....nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

ezem:

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Ragurai Felix

wód

z

Fos 536 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Ragurai Felix

miniator

Irod

CrSz II. 220

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél ....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ...., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Ragurai Dalmatz Félix

Irod

Budavár visszafoglalása 250 év előtt. A Pesti Hírlap Vasárnapjának külön száma 1936. 28. l.

Raguzai (Dalmata)

Bodog (Félix

valódi néven Petancsics

Mátyás király budai
Könyvfestőinek felügye-
lője -

Szamota István: Régi uta-
zások Magyarországon és a
Balkán - félszigeten -
Olcsó Könyvt. 767 - 772. sz
521. l.

Olah, Nicolaus, Hungaria et
Atila. Vindobona, 1763.

Viselet.

Női ruha.

A székre támaszkodó el
tyal, testhez álló magyarka
nézőé pedig kalap tollal, z
szoknya passzomant diszités
és óra látszik. Felirata:

DIVATK
Melléklet a Pesti
MONASZTERLY

legalól középütt: Ny. Rohn
jobbra: Pest Márczi

Kny., mér. 20.

Ragusanus Felix olaz miniátor Mátyás király budai udvarában.

(Irodalomhoz)
Arch. Ért. 1923–26. 198. 199. l.

Tóth 70,71.

Ékerest 1905 máj 30.

481/1905 sz. (Bpest, 1905 máj. 27. 203 sz. a.)

Az Orsz. Tanács elnöke megküldi a Tanács máj.

2 Biki ülésének jegyzőkönyvét. (Tudomásul. VI. 6.)

RAGUSAI I. *Felix.* könyvíró és filozófus. * Ragusa 1450 körül. † 1517 után. Olaszországból került I. Mátyás magyar király udvarába, hol a kódexfestők és másolók igazgatása volt reá bízva. R. állítólag maga is több Korvin-kódexet másolt és festett (l. *Korvinák*).

Ko. Gy. II. 347 l

Befejeztük: 1932. október

1.) Pénztárkönyv

2.) Napló

3.) Főkönyv

4.) Folyószámlakönyv

5.) Próbamérleg

6.) Bizományi árukönyv

7.) Árukönyv

8.) Leltár

9.) M Folyószámlakönyvi kivonat

10.) Zárókimutatás.

Raguzai Félix

Mátyás könyvtárnoka
ura halála után a Kor-
vina élén maradt.

Irod
z

Klimes Péter: Bécs és
a magyar humanizmus.
Bpest, 1934. 53. l.

Orosz tisztek sirja a zboróz Rákóczi-

kastély előtti Esztben IX. 172

~~4.~~ Ragusanus.

Felix

laid

Hoffmann Körepkön

34. l.

AZ ÜGYLETKÖTŐ FÉL NEVE	ÉRTÉK PENGŐ

Ragusanus, Felix

l.

Gereuropaitehz

22, 23. l

első rendes üléset nov. 4-én tartottuk.
ének szenteltük.
na igazgató önagysága, dr Csch Szombathy
orné tanárnő.
athy Margit tanárelnök megemlé-
jtette az önképzőkör élját, a mi b. a évi programunki s szerepeljen az önképzőkör
megfelelően.
alelnök felolvasta az önképzőkör
után, megkezdtük tulajdonképeni
etkezők voltak:
nuló tartott előadást a „Takarékosság
avay Gizella III. évf. tanuló dolgozatát
lvasta Csér Irén III. évf. t. Ezután
ngoza szómót hallottuk.

Ragurai Felix

laid

Magyar Könyvtemle

1926.175.l

Ragusai Félix

(Petanzio, Felice)

Ragusino

vrda

Berkovits, Elena:

La mostra della miniatura a Budapest.

Estratto da „Corvina", Rassegna italo-ungherese (Anno 1941 N°6.) 396.l.

Ferdinand:

Mellig, kissé balra f
jelei közül az aranygyapjas é
seli. Felirata:

Ferdinan
Kronprinz von Oe

Rm., mér. a rl. 21

Szn. 86-905
372-905-4

Ragurai Felix

wod
z

Szabómagyfest

71 l.

~~2121. Delhaes István:~~

2121 Tájkép.

ábrázolt vidék.

Az magas sziklá[illegible] között, m[illegible]
ról út vezet fölfelé, balról [illegible]
~~sziklák~~ kövek állnak ki. Az út men[illegible]
derült égbolt könnyen felhőzö[illegible]

Vászon, méretei 44.7: 32 [illegible]
Delhaes István hagy~~atékáb~~[illegible]
Átvétetett 1902: I. 12-én [illegible]

904: IV. 27.

Hományából 1893

Ragusai Félix

373. ÖBLITŐ TÁLKA, porcellán, arany
lán szines rácsos alapzaton három
Herend, 1850 k.
Átm. 15 cm.

374. GYÜMÖLCSKOSÁR, porcellán,
domboru és szines rokoko és virágo
HEREND benyomva. Herend, 1
Átm. 21 cm.

375. GYÜMÖLCSKOSÁR, porcellán, o
kengyeles füllel. Fenekén belül ara
1860 k.
M. 24 cm.

376. TÁNYÉR, porcellán, áttört és szin
A tányér Marcolini korszakbeli me
Átm. 22 cm.

377. TÁNYÉR, porcellán, kosárfonásos
„Herend" és kék cimer. Herend,
Átm. 25 cm.

378. TÁNYÉR, porcellán, aranyos és vil
Fülöp Lajos monogramja LP. A T
Átm. 24 cm.

379. LEVESESTÁL, FEDŐVEL, porce
gyeles füllel, tagozott, középen kiny
vörös és arany, japánmodoru la

llán. Wien, 1760 k.

és Erzsébet királyné biscuit szobrocskája, ovális és
yné sziklán ül, ölében kosár, az ifju király mellette
omott bélyeggel. Wien, 1854.

ru szines jelenetekkel és diszitéssel. Kék cimerjegy.

k pikkelyes diszü peremmel, beljebb négy kartusban
nyomva. Herend, 1840 k.

llán, szines gyümölcs és rovardisszel. Egy teás kanna
ze aljjal tartozik hozzá. Kék cimerjegy 1860. Herend.

áttört peremmel, közepén szánkázó és korcsolyázó há-
EREND és kék cimer Herend, 1870 k.

n piros pikkelydisz és szines madarak. Herend, 1870 k.

es, kerek talapzaton fakerités mellett áll a lilaszok-
egye „HEREND" benyomva. Egy bécsi szobrocska

Illusztr. XXI. táb.

sziklás talapzaton áll egy szőrmekabátos férfi, fekete
„Herend". Egy bécsi szobrocska mintájára készült.

Illusztr. XXI. táb.

Ragusanus, Felix

Lvód
2

Gulyás Pál: Mátyás
király könyvtára. Bp. 1916.
Olcsó Könyvtár. 551–
552. 4. 54. l. 58. l.

Raguzai Felix

Miljas könyvtára

erőd

Schams Ofen

197. l.

Silhavy F. a volt **WERTHEIM, WIESE, POLZER** gyárak specialistája. Nyitás javítás Falitresorok rakt. Bp Visegrádi u 103 498-664

Szladeky A. és fia. Első magyar pénzszekrénygyára. Bpest Kender-u. 30. 132-469

Permetezők és permetező anyagok.

Budapest

Adorján Géza üvegtartályos permetezők BPEST VII RAKÓCZI-UT 40. 424-654

Takács Károly szab. dugattyunélküli kézi fapermetezők gyártása. Bp. XIII. Kerekes-u. 28. 290-679

Villányi József **Eros** permetező készülékek. Bpest, Rákóczi-tér 10 130-186

Kassa

Binder Testvérek, permetezőszerek, Kassa, Fő-u 36. 32-56

Kiskunfélegyháza

Szijjártó Gyula rézműves. Magasnyomású és más rendszerű permetező gépek. Kiskunfélegyháza (l m. áll.) 1-14

Petroleum

(Lásd ásványolaj, benzin és olajalatti is

Mátészalka

Zemlényi Ferenc petroleumnagykereskedő, Mátészalka Madarassy István-u. 20.

Szeged

Fantó ásványolaj lerakat K pasz Ferenc Dániel petroleum keresk. Szeged Tisz pályaudvar Iroda: 28-7
Telep: 11-8

Fejér György okl. gazda petr leumnagykereskedő. Szege Parajdi-u. 4. 15-6

Szentes

Kántor Sándor, petróleumnagykere kedő, Szentes, Batthyány-u. 1.

Ungvár

Mulács Ferencné **petroleum nagykereskedő, ásvány és növény termékek és faszesz. Autótaxi vállalat. Ungvár Ploteny-park 2. 4-8**

Petróleum gázkészülékek.

Budapest

Ardó József főző, fütő és világítási készülékek szak üzlete, Budapest, VI. V mos császár-út 43. *121-6

Ragusanus, Felix

zrąd

Hoff Belvedere

148, 157. l.

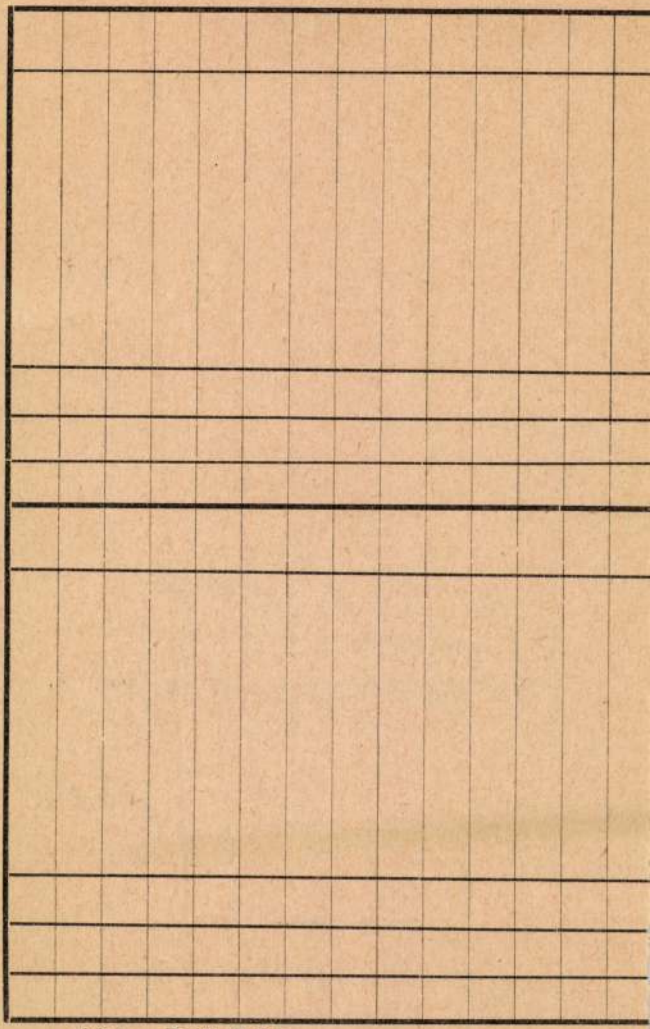

5872

40.214. — K. M. E. Ny.

Ragusanus Felix

wod
z

Hekler M.M. Tört

111. l.

Grünblatt Lipót VIII. 181.

Ragurai Felix

wod
z

Hekler Ung

88. l.

laid Petancio

glatt n 1

6776

ra, négyszögletes alapon tojásdad me-
a van, hosszú haja vállaira omlik s
Vértbe van öltözve, mell védőt hord s
llérja lehajtott. Alól a medaillonban a
nyre támaszkodik, melyből víz fakad.

nvs Alberti V. Rom. Imp. Fil."

ivs"

sapiens rex lumine reddit,
us extet, et ipsa foris.
ra fori cum jura sacrato.
inc nomen Rex Sapientis habes."
ach ableitung seines Vatters geboren,
Römischen Kaysers Son".
ai pedig: „Maximilianvs der Erste
rs Fridrichs daß sechsten Son" életrajza

ak 15.4 : 12.7 a réilapnak 19.2 : 13.1 cm.

Raguzai Felix

erőd

Horvirodmův II

125, 126 cl 127 l.

301. l.

Tanyérmelegítő vörösrézből XVII. sz.

X. 197.

Ragusanus Felix

źródł

Bal XV–XVI. mów

II. 581. l.

Ragusai Felix

Berkovits, Elena: Felice

Petrarca Ragusino
capo della bottega
di miniatori di Mattia
Corvino. Bp. 1941.
Kny Corvina III. ésp.

A lap 3-ik oldalán:"
ták újabb próbálkozásáról ado

Február 10-én vasárn
primás prédikációt tartott a
lálható: miről lehetett szó,
férfi és nő, akikhez útközben
tüntető tömeggé alakult és el
Eleinte mindenki azt hitte, h
szó, egyszerre azonban fasisz
vak hangzottak fel.

A kivilágitott Kör
meg a járókelők a kihivás ha
mikor a templomból elindult
te üdvözölni a járókelőket,
A rendőrség által ~~kikiküldött~~

Raguzai Felix

Kompfestö is volt XV. sz

vod

Ger Ung Kunst

162. l.

~~Gyulafehérvár VIII. 132~~

Ragyuzai Felix

l.

Petantius Felix

alatt is!

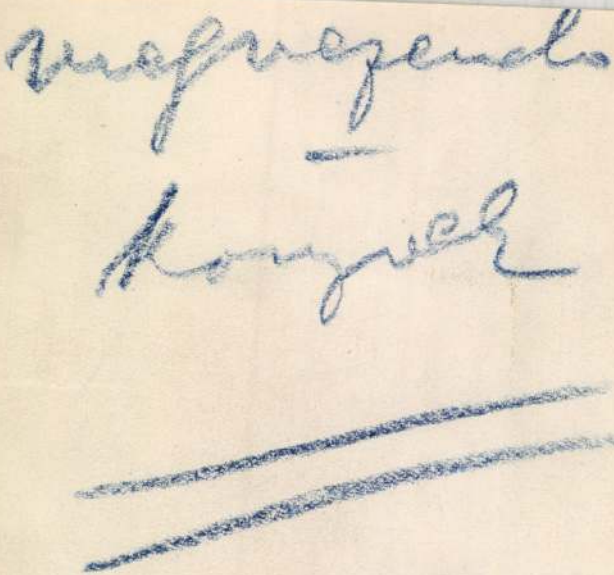

Raguse, Félix de

gród

Hevesy Matthias

33. l.

(Band IX. Heft 4.)

1. – 20. Ll.

Braunschweig
Fr. Vieweg u. Sohn
1877.

Ragurai Félix

II. Ulászló 1501-ben megkérette Foix Anna francia hercegnő kezét Petánczi Félix által. Anna hercegnő a házasságnak beleegyezését adta.

Dobosy Tibor:

Pierre Choque Anna magyar királyné francia kiséröje.

Bp. c. n. 20. l.

Vegyes

Szádeczky

Lajos

Kovacsóczy Farkas

l. „Magyar történeti életrajzok" alatt

Ragusai Felix

rod.

Novák I. 25.1

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, épitési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Ragusanus, Felix

a budai miniator mű-
helyben dolgozott Mátyás
király reszére

vód

Balogh

Jolán dr:

A madocsai
apát, „a királyi
könyvek miniatora."
Henszlmann Lapok

1927. 5. sz.

6. MEZÍTELEN IFJÚ TORZÓJA.

Márvány. Magassága a modern plinthus nélkül 110 cm A fej, mindkét kar és az alsó lábszárak hiányoznak. Számos kisebb sérülésen kívül egy nagyobb a jobb mellen és egy a bal combon. A lábszárak térdkörüli része gipszből van kiegészítve. Rómából való. állítólag Anselm Feuerbach modellje volt.

Ez az ifjú alak ismétlése egy több másolatban megmaradt Apollon-típusnak, amely a legteljesebb példányról Kasseli Apollonnak van elnevezve. Az isten mindkét lábán egyenletesen áll, jobb karja lecsüngött, bal alsókarját fölemelte. Hogy mit tartott két kezében, azt nem tudjuk. Lehet, a lantot baljában és a plektront jobbjában, vagy talán az ívet a bal kézben és babérágat a jobban. Az alakon még az archaikus művészet emléke látszik: a

Ragurai Félix

XV, 17.

— 611 — Lárd

Berkovits Ilona:

Az esztergomi Ulászló-graduale.

Bpest 1941.

5. l.

Raguzai Gergely

(Gregorius de Ragusio)

könyvmásoló

XV. 7

lásd

Harsányi András

A domonkosrend Magyarországon a reformáció előtt

Debrecen 1938.

295. l.

MOB Kvt. 2249

HELYSÉG

KASSA

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Festm

KOR

15

ŐRZÉSI HELYISÉG

Dóm

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Mária látogatás a oltár szárny

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JE

FÉNYKÉP, RAJZ

Ragusai felix

Dubrovčanin Feliks (de Ragusa.) horvát miniatür festész, szépíró és filozofus, azon nevezetesebb ~~horvát~~ művészek közé tartozik, kik Korvin Mátyás ~~magyar király hírességeinek~~ nak dolgoztak ~~növeléséhez hozzájárultak~~. Akkortájt a budai udvarban négy ~~tudós~~ raguzai tudós volt, névszerint Zamanja Péter, Basilcić Tamás, Bunić Serafim és az utolsó modrusi püspök Raguzai Krsto (Ragusinus). Valószínűleg ez utóbbi közbenjárása folytán kapott ~~meghívására jöt~~ Dubrovčanin Feliksz meghívást ~~a budai~~ Mátyás udvarába, a hol mint a Korvin könyvtár öre alkalmaztatott és felügyelt a másolókra és művészekre kik a könyvtár számára a világ minden részéről ~~jött~~ érkezett értékes kéziratokat másolták és képekkel díszítették. Okunk van hinni, hogy ~~nem~~ ugyanczen Feliksz ~~előneve~~ vezetékneve Pliancus volt, és hogy Krsto püspük, - ki Beatrix királynőnek nagy tisztelője volt, - a nagybátyja volt. E szerint

ő volna az a Felíksz ki~~tt~~ Krsto püspök ~~az~~ novii siremlékén említtetik. ~~Ez a siremlék Ezen siremlék mely~~ Novi város templomában ~~van~~ levő ezen siremlék felirata így szól:

Christophoro ~~episcopo~~ episcopo Modrussiensi. Felix Pliancus de Ragusio. Patruo F. ob amorem pientissime posuit MDXVII.

D. Felix valószinüleg Mátyás halála után is foglalatoskodott a könyvtárában mert az egykoru Oláh Miklós püspök öt személyesen ismerve ~~a következőket~~ azt irja róla, hogy még öregségében is fáradhatatlanul dolgozott és hogy anyanyelvén kivül még öt nyelven beszélt: kaldei, arab, görög, latin és olasz nyelven. Fessler állítása szerint sok európai nagyobb könyvtárban még ma is őrzik azokat a kéziratokat, melyeken az ő gyönyörü apró képei láthatók. ~~Vekünk sajnos nem sikerült ezen kézi~~ ~~kéziratokból~~

~~egyet sem beszerezni.~~ —
Zani, Vagler és Kollár Jan
e művészt tévesen a 17.
században tették. Füssli
a 16. századból valónak
mondja. Appendini-
nem tudni milyen forrás-
ból — azt állítja róla, hogy
egy rendnek szerzetese volt.
Schir Augustin Olah szavait
ismétli.

Forrás: Olahi Miklós. De
Hungaria et Atila. Varasdini
1774 p. 20. — Fessler. Ge-
schichte der Ungarn B. V. p.
556. — Sixtus Schir, De Re-
giae Budensis Bibliothe-
cae M. Corvini ortu, lapsu,
interitu et reliquiis. Vin-
dobonae 1670. — Zani.
Enciclopedia methodica. —
Füsli és Vagler Allg. Künst-
ler-Lexikon. — Kollár
Jan Cestopis. — Appendini.
Notizie Hist. critiche etc.
II. p. 82. —

Slovnik umjetnikah
jugoslavenskih od Ivana
Kukujevića. God. 1858 —
77 oldal.

Ragusanus, Félix

humanista és festő
egy személyben, a 30 fős
műhely vezetője volt.
Pozitív adatok róla
nincsenek, műveit nem
ismerjük.

Hoffmann Edith:
Mátyás király környezete.
Luk Mátyás II. 266. l.

MÁRMAROSSZIGET

Ref. templom

kéne VV 1859, 512 l.

Ragusanus, Felix

~~vid~~

Hoffmann Edith:

Mátyás király könyv-
tára. Luk Mátyás

II. 254. l.

Raguzzanus, Felix

Mátyás halála után és egy ideig a Corvina gondozója és a festőműhely vezetője volt

Fraknói József: Mátyás király, a könyvbarát. Lukácsy Mátyás II. 245. l.

Ragusanus, Félix

felügyelete alatt 30
könyvmásoló és könyv-
festő dolgozott Budán
a Corvina részére.
Ő maga is jártas volt
a festésben.

Lukácsy

II. 230. l.

Bp. Kir vár

264

Raguzai Félix

wód

Szemes József =

Oláh Miklós. Esztergom 1936. 7 l.

Ragusanus, Felix

miniator XV. z.

ivód

Balogh Jolándr.: A madocsai apát, „a királyi könyvek miniátora." Hendelmann-Lapok. 1927. 5. z.

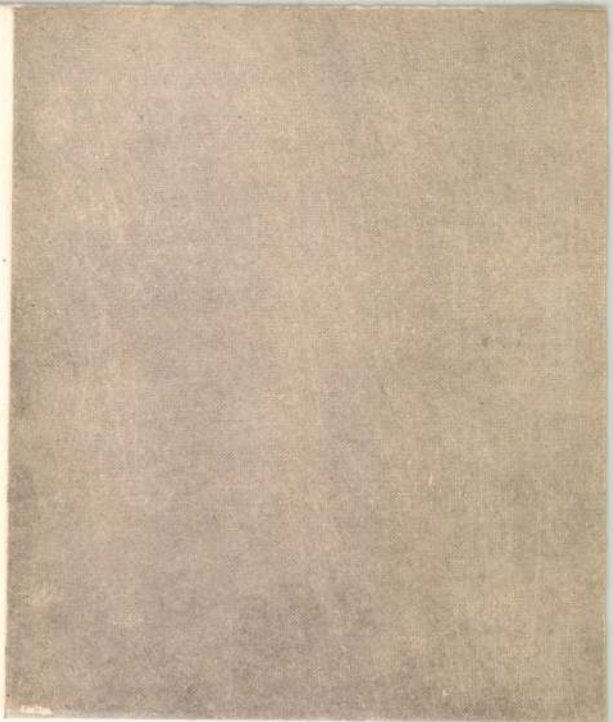

Ragusinus, Félix - Dalmata

Lásd

Fógel József dr: II. Ulászló udvartartása. Bpest, 1913.
102. l.

Ragusai 1. Félix, miniator.

Olaszországból Erdős F. Mátyás magyar király udvarába, hol a codex festők és másolok igazgatása volt reá bízva. R. maga is több ~~[illegible]~~ Korvin codex et festett.

2. Vince, Hobrász. 1513 táján ~~[illegible]~~

Sárosmegyében dolgozott. R. művei a kisszebeni, berzevici és hétkási templomok renaissance részletei.

Kihagyítam napheleti lexból

Ragusai Felix

minator

lásd

Mátyás emlékkyv

1611

Ragusai Felix

lásd

Attavantes csomag-
jában Csontosi
czikkit a 387.
lapon

Ragusanus, Felix

miniator.

irod

B. I. Firenze 198. 199.

~~181. 116~~

Thieme-
Becker
XXVII. 569. 1
Cásd kult.
irod.

907. № 43.

4325. Hugo van der Goes után.

A mester ~~Gesti festi~~ Fa Soignies mellett sirátása.

Krisztus ~~[illegible]~~

Az előtérben szemlélhető, hol a

L pázsitos

L földre teritett gyolcso
Krisztus, kit az ősz Nicodemus tart
tól támogatott, de ~~[illegible]~~ roskadó Mad
gyike, a ki vörös camaurát visel, e
pedig Mária Magdolna ~~[illegible]~~ tőrvéli összekulcs
asszonyok állnak, a kik közül egy, a
get vesz el; egy a már nála ~~láthatóló~~ le
zi a tetemet, mi közben kezeit szét
a melyet egy kalapra tettek. A hátt
kedő kereszt körül, három repülő és
Az égbolt felhős.

Festmény, aranyléces fekete kere
Fez, méretei ~~[illegible]~~ cm. --

H33·9:24·5

907 J — L Becsértéke 2500 K.

~~Jegyzet. A leltár szerint.~~

~~Roger van der Veyer: Christ~~
~~in schwarzen Rahmen mit Goldle~~
~~hoch.~~

7 (699).

L Jelzése 64. —

J és a régiben pag. 88.

pag

Ragusai Félix

codex festő. Könyvtárunk

gazgatása alatt 30 másoló és codex festő nyert Alkalmazást Mátyás udvarában, kikre kitűnösen a régi somai s görög írók lemásolása bízatott. 30 ezer dob aranyban került tek érenkénts.

Petendi Géza: Mátyás király könyvtára. Vas. Ujs. 1855. 196. l.

ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM
(MUSÉE DES BEAUX ARTS)
BUDAPEST, VI. ARÉNA-ÚT 41.

SZÁM

Méltóságos Uram!

A kériratom átvételét nyugtázom s természetes, hogy nagybecsű megjegyzéseit ~~egy~~ egyfül-egyig köszönettel tudomásul véve, abba még ma beledolgozom. A képe-

Ragusai Felix

miniator

irod.

Mátyás udvara

Magyar szorgalom és mesterségek
történeti rajzolatja Honmüvész

1833. 127. l.

XVIII.57.

Ragusanus Felix

MAGYAR MÜVESZET
1931. 157.
1933. 46

3. szám.

A MÜEMLÉKEK tekintetes ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK,

B U D A P E S T.

VI., Állatkerti-ut 1.sz.

Ragnzai Feliz

Nem volt muator.
csak az elkészített
kazvek sevirióját
és javítását végezte

csak

Csá 568 l.

Ragusai Felix

miniatur festő XIV–XV. szárad.

Mátyás egyetemes corviniának festője.
Arch. Ért. 1885. 5 sz. 387.

Árdrágitás miatt letartóztatták Aufricht Gerő szénnagykereskedőt

Azoknak a sorozatos razziáknak, amelyeket a valutaügyészség detektívjei *Tóth* Sándor dr. detektívfelügyelő vezetésével rendeztek a szénkereskedők között, szombatra szenzációs eredménye lett. A razziák során ugyanis eljutottak

Aufricht Gerő fa- és szénnagykereskedő Dráva-utcai telepére,

ahol a könyvvizsgálat során megállapították, hogy Aufricht az elmúlt két hónapban különböző tüzelőanyagmennyiséget

részint elvont a fogyasztóközönség elől, részint azt a megengedettnél magasabb áron adta tovább a kiskereskedőknek.

Aufricht Gerőt a detektivek előállították a valutaügyészségre, ahol kihallgatása után Kotsis Miklós ügyészségi alelnök szombaton délben

kihirdette előtte az előzetes letartóztatásról szóló végzést.

A kereskedő a végzés ellen felfolyamodást jelentett be. Az ügyészség a nyomozást tovább folytatja.

VIDÉKI NAPLÓ

Csallóköz több községében súlyos károkat okozott a talajviz. A földmivelésügyi miniszter az *Alsócsallóközi Ármentesitő Társulat* részére levezető munkálatok céljaira állami támogatást irányzott elő.

Kapuváron az Erdős-malmok telepén ismeretlen okból tüz támadt. A soproni, csornai s petőházai cukorgyári és a többi környékbeli tüzoltóknak sikerült a tüzet lokalizálni, a malomtelepet megmenteni, a raktárban felhalmozott 25 vagonnyi gabona azonban minden valószinüség szerint teljesen megsemmisült.

Rezi község mellett az erdőben a testén lött sebbel, holtan találták *Kovács* Imre uradalmi erdőőrt, aki szolgálati körútjára indult előző este. A titokzatos haláleset körülményei arra mutatnak, hogy az erdőőrt orvvadászok lötték agyon.

Nagykanizsán a vasútállomáson ismeretlen okból kigyulladt az egyik lispei olajszállitmány egyik tankjának teteje. A tüzoltóság és a vasutasság gyors megjelenésének volt köszönhető, hogy az olajszállitmány nem robbant fel.

Pötrétén az erdőben rőzsét szedett *Vid* János gazda, amikor egy kidöntött fa mögül a csapdának állitott vadászfegyver elsült. A golyó a lábába hatolt, vérmérgezést okozott s Vid életveszélyes állapotban került a kanizsai kórházba. A csendőrség keresi, ki állitotta a fegyveres csapdát.

Sopronbánfalván az evangélikus egyházközség a tavasszal mintegy 30.000 pengős költséggel paplakot épittet.

Egerben megalakult az érseki fiú felsőkereskedelmi iskola baráti szövetsége, amelynek elnökévé az iskola igazgatóját, *Angyal* Lajos dr.-t választották.

Miskolcon március 10—17 között népfőiskolai tanfolyamot rendez a Fiatal Magyarság Szövetség. A dijmentes tanfolyam gazdahallgatói a szövetség vendégei. A tanfolyam vezetője *Szabó* József, a Lévay József-gimnázium tanára.

Pécsett kibővitik a városházát. A kibővitéshez szükséges ingatlanok tulajdonosaival, akik 280.000 pengőt kérnek, a tárgyalások folynak.

ORSZÁGOS VÁSÁROK

MARCIUS

3., vasárnap: Makó, Mezőcsát, Nagykőrös.

4., hétfő: Adánd, Akasztó, Balassagyarmat, Battonya, Bonyhád, Emőd, Fadd, Hatvan, Hetes, Hosszúpereszteg, Kál, Kismarja, Komáromváros, Mezőcsát, Miske, Nagykőrös, Nyiregyháza, Pécs, Sopron, Szepetk, Szőny, Tinnye Ujszász, Veresegyháza.

5. kedd: Akasztó, Balassagyarmat, Battonya, Eger, Gyömöre, Hőgyész, Miskolc, Nagykanizsa, Nyiracsád, Sellye, Simontornya, Sümeg, Szikszó, Tápiószentmárton, Vése.

6., szerda: Ajka, Biharnagybajom, Bük, Heves, Isaszeg, Kállósemjén, Kaposvár, Miskolc, Polgár, Sárospatak, Simontornya, Tapolca.

7., csütörtök: Dömsöd, Encs, Gyoma, Iprány, Mélykút, Miskolc, Ónod, Orosháza, Söitör, Tiszafüred.

8., péntek: Csenger, Gyoma, Gyöngyös, Orosháza.

9., szombat: Darány, Gyoma, Nemesnádorháza, Szegvár.

10., vasárnap: Budapest szfvk., Mezőkomárom, Monor, Sajószentpéter, Szegvár.

11., hétfő: Báté, Berzence, Budapest, Bugyi, Cece, Csögle, Döbrököz, Dunaszekcső, Füzesabony, Hercegfalva, Kecskemét, Kéthely, Kőszeg, Kunszentmiklós, Magyarboly, Mándok, Mezőkomárom, Nagyatád, Nagydorog, Nagylózs, Nova, Sajószentpéter, Seregélyes, Szabadhidvég, Szécsény, Szegvár, Tiszaroff, Tarcal, Veszprém.

12., kedd: Badacsonytomaj, Budapest, Csorna, Egyházaskozár, Gálosfa, Gönc, Jászfényszarú, Karád, Kecsekmét, Kiskunfélegyháza, Kölesd, Körmend, Nagybajom, Perkáta, Pusztamérges, Répceszentgyörgy, Somogysámson, Sóskút, Szécsény, Zalaegerszeg, Zalaszentgrót.

13., szerda: Budapest, Elek, Gyöngyöspata, Kölesd, Nagyszokoly, Sóskút, Székesfehérvár, Tura, Vajszló.

14., csütörtök: Balatonendréd, Bodvaszilas, Budapest, Devecser, Diósgyőr, Elek, Görgeteg, Hajduhadház, Hosszúhetény, Jánk, Nyirábrány, Somogyjád.

15., péntek: Budapest, Hódmezővásárhely, Vasvár.

16., szombat: Attala, Budapest, Győr, Hódmezővásárhely, Kiszombor, Szentdienes.

17., vasárnap: Alpár, Budapest, Győr, Kisújszállás.

— **Halálragázolt a mozdony egy vasúti munkást.** Szombaton hajnalban a Kerepesi-úti vasúti átjáró közelében a sinek mellett összeroncsolt holttestet találtak. A Keleti-pályaudvarról kiszállott bizottság megállapitotta, hogy a halott *Sári* Imre 34 éves vasúti munkással azonos. *Sári* reggel 4 óráig dolgozott a Keleti pályaudvaron és hazafelé mentében üthette el a mozdony. A szerencsétlenség körülményeinek tisztázására a vizsgálat folyamatban van.

A VILÁGHÁBORÚ HŐSEI

MARCIUS 3

1915 március 3-án a Szán folyó felső völgye vidékén vivott harcaink alatt Récsi János nyitrai 14. honvédgyalogezredbeli honvéd, fogságbajutás veszélyébe került sebesült járőrparancsnokát egymaga kimentette. Közvetlen közelről pillanatok alatt lelötte a parancsnokát szorongató három oroszt, a negyediket pedig földreteperte és foglyul ejtette. Ezt a példás és bátor magatartást jutalmazták elöljárói, amikor a nagyezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Ujabb zavarokat okozott a hófuvás a MÁV forgalmában

Az *Államvasutak* igazgatósága közli, hogy a tegnapi orkánszerü szélvihar ismét forgalmi akadályokat okozott. Az alább felsorolt vonalakon a forgalmat ismét be kellett szüntetni: Sátoraljaújhely—Csap, Torna—Bárca, Kassa—Legenyealsómihály— Sátoraljaújhely, Szerencs—Hidasnémeti, Nyékládháza—Mezőcsát, Debrecen—Nagykereki, Debrecen—Nagyléta—Vértes, Nyiregyháza — Mátészalka, Nyiregyháza—Vásárosnamény, Ágerdőmajor—Záhony, Kisvárda—Baktalórántháza, Nagykapocs—Deregnyő. A felszabaditási munkálatok mindenütt folyamatban vannak.

— **Tettenérték egy betörő leányt.** Veszedelmes pincebetörőt tett ártalmatlanná a rendőrség. *Varga-Szász* Ilona 22 éves foglalkozásnélküli nő és egy vele közös háztartásban élő férfi az elmult hónapok alatt sorozatos pincebetöréseket követtek el. Legutóbb a Losonci-utca 13. számú ház pincéjébe törtek be. A zajra felfigyeltek a ház lakói, de mire rendőrt hivtak, a férfi elmenekült. Varga-Szász Ilonát előállitották a főkapitányságra, ahol letartóztatták. Szökésben lévő társát a rendőrség keresi.

Olasz-magyar ünnepség keretében pünkösd vasárnapján avatják fel a piavei frontharcos emlékművet

A Magyar Tüzharcos Szövetség elhatározta, hogy a világháború legvéresebb és legsúlyosabb piavei csatájában az elesett hősök tiszteletére a Piave partján magyar emléktáblát állit. Az előkészületi munkálatok befejeződtek és az emléktábla leleplezése közös

olasz és magyar frontharcosünnepség keretében pünkösd vasárnapján, május 12-én történik meg.

A magyar résztvevők az eddigi terv szerint május 11-én reggel indulnak a Déli pályaudvarról Triesztbe, ahonnan az olasz frontharcos szövetség vezetőségével és tagjaival együtt mennek ki a Ponte di Piave mellett levő vasúti hidhoz, amelynek

az osztrák-magyar vonal egykori területére esett pillérénél helyezik el a művészi kivitelü magyar és olasz felirású emléktáblát.

Az ünnepségen való részvételre a Tüzharcos Szövetség küldöttségén és a bajtársi diszalakulaton kivül korlátolt számban jelentkezhetnek polgári érdeklődök is, akik részvételi szándékukat a Tüzharcos Szövetség elnökségénél (Budapest, V., Perczel Mór-u. 4. sz.) jelenthetik be.

A kirándulást négy napra tervezik,

részvételi költség hozzávetőlegesen 125.— pengö. Az utazás központja Trieszt, ahonnan a résztvevők tetszés szerinti kirándulásokat tehetnek Olaszország közeli helyeire.

Lósport

Vasárnap: „Tavaszi nagy hendikep" az Ügetőn

Az ügetősport téli nagy szezónja befejeződött. Vasárnap az esztendő első nagy előrefogadási versenye, az ügetősport egyik legérdekesebb eseménye: a Tavaszi nagy hendikep kerül lefutásra. Néhány esztendővel ezelőtt, amikor még nem voltak téli versenyek, országos esemény volt ez a nagy dij. Ma már sokat vesztett népszerüségéből, de mégis van bizonyos varázsa a közönségre.

Az idei Tavaszi hendikep rendkivül érdekesnek igérkezik. Tiz lovat várhatunk az inditó zászlója alá. A tiz pályázó közül nem könnyü feladat a nyerőt kiválasztani. Szigorú elbirálás alapján Tanoda iránt van bizalmunk. A Dózsa-ló speciális előkészitést kapott. Kitünő kondicióban van és főként — nem lesz favorit. A Tavaszi hendikepet pedig ritkán szokta favorit ló megnyerni. Másodsorban Botond, harmadsorban Danilo vehető figyelembe. Socit is emlegetik, mi azonban nem hisszük, hogy a Jónás-ló itt komoly szerephez jusson. G. H. Robinsonnak és Elszántnak előkelő a társaság. Brokát és Egéria megbizhatatlan ügetők. Miss Magyarország és Móric S. helyesélyek. Összegezve az elmondottakat, Tanoda—Botond—Danilo befutó az elképzelésünk.

A kisérő müsor is méltóan illeszkedik az ünnepi keretekbe. Tiz futam szerepel a programon, jól sikerült nevezésekkel. A Dido-dij a műsor második vonzó száma, melyben kitünő ügetők vesznek részt. A nyolcas mezőnyből Listrac és Margit S. közül várjuk a nyerőt kikerülni. Az első futam (háromévesek versenye) kellő számú induló hiányában elmarad.

Jelöltjeink:

I. **Elmarad.**
II. **Csongor, Lármás, Bob.**
III. **Lekér, Cserebogár, Dávid Foote.**
IV. **Listrac, Margit S., Csipkerózsa.**
V. **Tanoda, Botond, Danilo.**
VI. **Négus II., Zivatar D., Lenke.**
VII. **Árvalegény, Utána, Beki.**
VIII. **Imréd II., Pique Dame, Perun.**
IX. **Szirén, Rolló, Mézes.**
X. **S. Pista, Olyan, Apród of Pamuk.**

Kelevéz nyerte a márciusi hendikepet

Rekordközönség jelenlétében rendezték meg az első tavaszi versenynapot. Szépséghibája volt a programnak, hogy a nemzetközi versenyt nem tudták összehozni. Ez lett volna az első tavaszi versenynap legérdekesebb eseménye. — Egyébként a legtöbb futamban a esélyes lovak végeztek előbb és a szokásos meglepetések ezúttal elmaradtak.

Eredmények:

I.: 1. **Remádi,** Kovács I. (1), 2. Chett (3). Im.: Csalóka, Ebadta, Barones, Bakony. Tot.: 21, 16, 16. Bef.: 129. — Idő: 41.5.

II.: 1. **Apród of Pamuk—Eszter,** Várhidy dr. (2½), 2. Germanium—Újdonság, Kossuth Lajos (8:10). Im.: Dáridó II., Rába II., Búfelejtő, Opera. Tot.: 41. Bef.: 61. Idő: 50.

III.: 1. **Durák,** Zwillinger (2½), 2. Leila (8), 3. Csapodár (2). Im.: Imez, Tibor, Bazsarózsa, Fajankó. Tot.: 25, 12, 15, 13. Bef.: 92 — 55. Idő: 38.1.

IV. Elmaradt.

V.: 1. **Kelevéz,** Maszár I. (3), 2. Utána (2). 3. Beki (2). Im.: Léva S., Beáta L., Bicskás, Agyafúrt. Tot.: 55, 15, 16, 13. Bef.: 328. Idő: 30.4.

VI.: 1. **Sári biró,** Zwillinger Tibor (2½), 2. Ohió (2), 3. Apród of Pamuk (4). Im.: Ica, Nina, Alom, Volga, Szabolcs. Tot.: 16, 14, 16, 23. Bef.: 49 — 98. Idő: 32.8.

VII.: 1. **Biztos,** Galla (4), 2. Nesztor (8), 3. Edömér (6). Im.: Cserebogár, Toti, Ják, Sterling, Leó. Tot.: 37, 14, 12, 14. Bef.: 73 — 87. Idő: 33.7.

VIII. Elmaradt.

IX.: 1. **Paprika,** Vári (8:10), 2. Valódi (5), 3. Bajadére (4). Im.: Trézsi, Bessie L., Lucifer, Hyperol. Tot.: 23, 15, 16, 24. Bef.: 168 — 53. Idő: 32.9.

X.: 1. **Maya,** Simkó (6:10), 2. Dáridó II. (8). Im.: Alpár G., Tüzes, Tisza, Ébredő. Tot.: 17, 12, 18. Bef.: 119. Idő: 34.9.

o□o

Heti versenynaptár: Március 5 (kedd), 9 (szombat), 10 (vasárnap). Ügető.

A hadseregi versenyistállók lovait a héten elosztották. Gombolai 10, id. Gombolai, Jeney fhd., Mravik és Smuthy 5—5 lovat kaptak gondozásra. A 30 főnyi lotban néhány elsőrangú telivér van s az idén kitünő eredményeket várunk a népszerü istálló lovaitól.

A Tavaszi hendikepnek nincs kimondott favoritja. Szombaton Tanodát, Botondot és Danilót fogadták.

Kishirdetések

Legkisebb hirdetés: Köznap . . . P 3,50 Vasárnap . . P 4.—

Legkisebb hirdetés: Köznap . . . P 3,50 Vasárnap . . P 4.—

OTTHONI MUNKA viszonylag csekély befektetéssel havi 120 P kereseti lehetőség bárkinek. Állandó foglalkoztatás garantálva. Anyagot szállitjuk, készárút átvesszük. Kérjen prospektust Phoenix Körkötőüzem Kft. VIII., Kisfaludy-köz 3—5 sz.

29 ÉVES LEÁNY HÁZVEZETŐNŐNEK AJÁNLKOZIK JÓ BIZONYITVÁNYOKKAL MAGÁNYOS URAKHOZ. LEVELEKET KIADÓHIVATAL TOVÁBBIT.

VIDÉKI HIRLAPIRÓT (keresztényt) keres állandó alkalmazásra fővárosi agrárpolitikai hetilap. — Népi, bel-, külpolitikai, társadalmi kérdésekben gyakorlott ujságiró ajánlatát eddigi munkásság ismertetésével „Hirlapiró" jeligére BLOCKNERHEZ Budapest, IV., Városház-u. 10. kérjük beküldeni.

Belárónőt keresek. II., Lánchid-utca 4. III. 17.

KERESZTÉNY üzletszerzőket az egész ország területén, nádroletta részletfizetésre való eladására felveszek. Hunnia Rolettaüzem, Bp., VIII., Vajda Hunyad-u. 4.

PROGRESS MAGÁNTANFOLYAM előkészit középiskolai, polgári és kereskedelmi magánvizsgákra, érettségire. Levelező-oktatás. MESTER-UTCA 4. IV. 3.

LEGNAGYOBB KERESZTÉNY VÁLLALAT! ZONGORÁK, HARMÓNIUMOK PÁRATLANUL OLCSÓN, ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETRE. — EHALL. ANDRÁSSY-ÚT 35.

UJ LAKÁSBA UJ BUTORT Ébnertől VIII. KARPFENSTEIN-U. 2/A

Bútor és Textil keresk. r. t., Liszt Ferenc-tér 5. Egy helyen, egy számlára RÉSZLETFIZETÉSRE hálók, ebédlők, kombináltak, szőnyegek, függönyök. Dijtalan árajánlatot küldünk, vidékre is.

RÉSZLETRE szőnyegek, magyar perzsák sezlontakarók, futók, paplanok. Szőnyegkereskedés, Bálvány-utca tizenöt (udvarban).

Butor 30 pengős havi részletre. Gyönyörü hálószobák, szenzációs kombinált berendezések. Nagymező-utca 25.

Részletfizetésre sezlonok takaróval hatvanöt ebédlőszőnyegek huszonnyolc pengőtől, fotelágyak, paplanok, futószőnyegek, ruhaszövetek Baross-utca hetvennégy.

550-ért 8 darabból kombinált szoba készpénzért, részletre bizalommal Bútort BERTALANNÉNÁL. Vidékre árajánlatot küld. — Keresztény bútorszalon. Rákóczi-út 82. szám.

GARANTÁLT minőségű bútorok árban, kiállitásban utolérhetetlen! Modern Bútorszalon, Király-utca 79. Fizetési kedvezmény! Régi butorait átcseréljük.

200 P HAVI törlesztéssel (lakbérlekötés) vennék kertes családi házat, vagy kis villát Tisztviselőtelepen, Budán, vagy más könnyen elérhető helyen. Ajánlatokat „Táblabiró" jeligére a kiadóhivatal közvetit.

ZUGLÓ MELLETT 2 szobás, fürdőszoba, mellékhelyiségekkel, adómentes, tehermentes családiházat 5700-ért eladom, 1000-rel átadom, lakbértörlesztésre. Bischitz, Dembinszky-utca 29. Telefón 420—421.

Ház 135.000-EL átvehető Széna-téren prima háromemeletes, háromszáz ölön körülépitett, biztos 7 százalék tiszta hozam, átvehető. 30.000 teher. ZWILLINGER GYŐZŐ, Rákóczi-út 12. 340—313.

Földszintes lakóház 50.000 pengőért eladó a József-utcában. Autóbusz-megállónál. Közvetitők kizárva. Érdeklődni lehet 140—319 telefónon, szerda kivételével, délután 3—5 óra között.

BÉRELNÉK esetleg VENNÉK 3—3—6 szobás családiházat, villát, kerttel Budapest környékén. Kimeritő árajánlatokat „Ezredes" jeligére e lap kiadóhivatalába.

Tüzifát, — erdőt kitermelésre, kisebb-nagyobb tételben állandóan veszek. Mészáros, Budapest, XI., Halmi-út 10.

Kékróka nagyon olcsón Szemere szűcsnél. ERZSÉBET-KÖRUT 26., II. 6.

Bérbeadó gyümölcsös tyúkászat, tehenészet, 2 szobás lakással, igen jutányosan. Hamdi bey-né, Szentendre.

Nagyforgalmú és jövedelmü termelői borpince munkásnegyedben, teljesen berendezve, tavasszal átadó. Nagyobb szőlőbirtokos, aki árja származású és megfelelő tőkével, borral rendelkezik, érdeklődjön, adatait közölve: „Buckai bor" jeligén a kiadóban.

GÉPMŰHELY HALÁLOZÁS MIATT BÉRBEADÓ, ESETLEG CSÉPLŐGÉPKEZELÉSSEL EGYÜTT. ÖZVEGY HORVÁTH KÁROLYNÉ, PINCEHELY.

4-5 szobás lakást keresek májusra I. ker., Lógodi-utca 37. sz. Csáthy alezredes

JÓMENETELŰ VEGYESKERESKEDÉS ELADÓ, ESETLEG ÁTADÓ GYŐRMEGYÉBEN, ELŐNYÖS FELTÉTELEK MELLETT, CSALÁDI OKOK MIATT. JELIGE: ANDREIA.

ÖRÖKLAKÁS Horthy-körtérnél, Szent Imre herceg-útja 8. szám alatti luxus-modern társasházunkban 3—2—1 sz. hallos, közp. fütéses, parkra néző, olcsó öröklakások Láb-kölcsönnel augusztusra! Erkély, terrasz, garázs! Telekkönyves, 8 százalék netto hozamra! CSENDES öröklakásiroda, Horthy-körtér 1. T.: 259—842, 269—087.

Uzlethelyiség kiadó Fehérváry-út 38/a

KERESZTÉNY fém- és bádogárugyár fiatal őskeresztény MŰSZAKI RAJZOLÓT keres. Ajánlatok, személyi adatok és curriculum vitae megadásával „TECHNIKUS" jeligére dr. Láng-hirdetőbe, Ferenc-körút 39.

TÖBBEZER pengőből kaphatnak tisztviselők, ingatlantulajdonosok, más hitelképesek. Ferenc-körút 24 II. em. 2.

PÉNZ ÁLL A HÁZHOZ, ha átnézi régi értékpapirjait. Legjobban értékesitheti Barna Banknál, V., Nádor-utca 26. Tel.: 12—13—16. Értékpapirokra kölcsönt nyujtunk.

Mach Taxigépiró vállalat óránként P 1.30 132—799 130—777

ÖRÖKLAKÁSOK délkeleti fekvéssel, központi fütéssel, központi melegvizszolgáltatással még kaphatók a fényes kivitelben épités alatt álló, Böszörményi-út 19 sz. alatti TOLDI MIKLÓS TÁRSASHÁZBAN és a Bors-utca 11. sz. alatti CONCORDIA TÁRSASHÁZBAN egyszobás komfortos, kettő-háromszoba hallos lakások olcsó áron. Adómentesség! Kert! Minden közművel ellátott, kiépitett vidék! Légvédelmi óvóhely! Dijtalan prospektus. Társasházépitő Vállalat HORTHY MIKLÓS-UT 42. Telefon 269-301.

Miért inkább nálam bérkeltessen és rendeljen naposcsibét? Kérjen „A" ingyen ismertetőt: SZABÓ KÁROLY VIII., Luther-utca 4. sz. Telefon: 139—615.

ELEGÁNS, jóizlésü, jószivü, rendezett életviszonyok között élő 34 éves özvegyasszony intelligens, komoly, megfelelő egzisztenciájú keresztény úriember személyében élettársat keres. „Kedélyes otthon" jeligére.

FÉRJHEZMENNÉNEK: fővárosi úrileány bérházzal; vidéki úrileány 80.000 P-vel; árvaleány földbirtokkal. Fényképek NAGY JENŐNÉL, Rákóczi-út hatvanegy.

HIRDESSEN A KISHIRDETÉSEK ROVATÁBAN!

Miért nincs magyar vendéglő Rómában?

Róma, március 2.

(A Függetlenség római szerkesztőjétől.)

Róma az egyetlen nyugateurópai főváros, amelynek nincs magyar vendéglője. Páris és London magyar éttermei közkedveltségnek örvendenek a két nyugati főváros nemzetközi körében is, Berlinben pedig legalább négy-öt olyan magyar vendéglő van, amely estéről-estére zsúfolásig megtelik a legjobb közönséggel. Szinte érthetetlen tehát, hogy Rómában miért nem sikerült még felállítani egy magyar éttermet. *Az olasz főváros közönsége minden bizonnyal örömmel felkarolná a magyar vendéglőt, hiszen egyetlen idegen nép sem szereti annyira a konyhánkat, mint éppen az olasz.* Igaz, nagy különbségek vannak az olajos és a zsíros konyha között, a római magyar vendéglő azonban éppen azért menne jól, mert mást adna, mint a többi étterem.

Fölösleges rámutatni arra, milyen kitünő propaganda volna egy római magyar étterem. Azonkivül, hogy a kezdet nehézségein kivül semmiféle megterhelést sem jelentene, nagy népszerüséget szerezhetne a magyar konyhának, — tehát mindenképpen „jó üzlet volna."

Egy debreceni főpincér, Kurucz Gyula, a mult évben felállított ugyan egy magyar éttermet, — *ez a „Hungaria-étterem", azonban egyetlen szobából áll és Róma egyik legkellemetlenebb sikátorában fekszik.* A debreceni főpincér étterme viszont még ennek ellenére is közkedveltségnek örvend, — miért ne lehetne hát olyan támogatást nyujtani a számára, amelynek segitségével kifejlesztheté üzemét s beköltözhetne Róma szivébe?

Egy-két magyar bútorról, magyar berendezésről van szó csupán s valamilyen szerény tőkéről, amely kiindulóalapot adhatna mégis a vállalkozónak.

A római magyar vendéglő ügye nem csak a debreceni főpincér magánügye, hanem bizonyos fokig nemzeti ügy is. *Kurucz Gyula mostani vendéglője ugyanis semmiesetre sem képviselheti a magyar konyhát, — viszont ideje volna a többi nyugateurópai főváros után Rómában is magyar éttermet nyitni.*

Annak idején, Imrédy Béla római látogatása alkalmából *Alfieri*, akkori olasz propagandaminiszter kijelentette a római magyar ujságíróknak, hogy szivesen támogatnának olasz részről is egy magyar éttermet, — *miért ne lehetne hát hozzáfogni a római magyar étterem megvalósításához?*

VAJTA FERENC

GORANOV BOLGAR KÖZLEKEDÉSUGYI MINISZTER bejelentette a szobranjeban, hogy már épül az a vasuti komp, amely a jövőben Romániát és Bulgáriát összeköti a Dunán át Ruszcsuk és Giurgiu között. A kompot Dániában vásárolták és már úton van Bulgária felé.

Az első parancsolat hölgyek részére

megszabadulni az elcsúfító szakálltól, bajusztól s egyéb alkalmatlan szőrszálaktól, melyek lerontják a női szépséget és csökkentik a hölgyek vonzóerejét. Hatásos szőrtelenítő szer a hindú recept szerint készült MUSA, melynek segitségével fájdalom nélkül a azonnal nyomtalanul eltávolithatja kellemetlen szőrszálait, legyenek azok arcon vagy lábon. Hatása biztos és veszélytelen. Ön is megszabadulhat kellemetlen szépséghibájától, mert a MUSA hatására a szőrnövesztő sejtek lassan kihalnak, úgy hogy a kezelt részen szőr többé nem kéj zódhetik. Ára 1 tégely 1.80, 3 tégelyz 4.50, melyhez egy üveg rózsaparfömöt mellékelünk. Diszkrét szétküldés: Cosmolabor, kozmetikai laboratórium, Kassa 1., Postafiók F3/F.

Magyar művelődés Mátyás korában

„Néhai való jó Mátyás király
Sok országokat te birál
Nagy dicsérete akkoron való!
Ellenségednek ellene állál..."

Igy kesereg röviddel a nagy király halála után *„Néhai való jó Mátyás királyról"*, az országgyarapitóról, a hatalmas uralkodóról, a szegény jobbágyok igazságos uráról s gyámolitójáról és a művészet és tudomány nemes pártfogójáról a XV. század költője, *Apáti* Ferenc.

És nem ok nélkül kesereg. Nem ok nélkül siratja a nagy királyt, kivel sirbaszállott a dunai magyar nagyhatalom, a magyar kard tekintélye és politikai fölény, akivel sirbaszállott az a sok politikai és szociális reform, amit *Mátyás* erös kézzel, katonai hatalmára támaszkodva valósitott meg, nem egyszer a gáncsoskodó és ellenkező nagyurak megfékezésével, de mindig: *az egész magyarság, a magyar nép javára. És vele együtt szállott sirba a szellemnek, az európai kultúrának lángolása is, mely oly kedvező talajra talált magyar földön.*

Sirbaszállott az a magas humanista müveltség, aminek melegágya a humanista magyar király udvara volt és terjesztői azok a magyar és külföldi irók, tudósok, művészek, akik az európai kultúrát nemcsak hirdették magyar földön, de el is terjesztették. *Mátyás* nagysága nemcsak politikai és hadi tetteiben rejlik, nemcsak abban, hogy feltámasztotta az *Árpádok* középkori magyar birodalmát és ezáltal tiszteletet és megbecsülést szerzett nyugaton és keleten egyaránt a magyar névnek, nemcsak abban, hogy korszerü reformokkal támasztotta alá a magyar államot, de abban is, hogy *átültetője lett a nyugati humanista kultúrának.* És igy: a szellem szálaival kapcsolta össze a magyar földet a kultúrális haladás élén járó nyugattal.

A királyi udvar

A szellemi góc, ahonnan a humanista müveltség szétágazott magyar földön, az maga a *királyi udvar* volt. Mint minden renaissance-fejedelem, úgy *Mátyás* is maga köré gyüjtötte kora legkiválóbb tudósait és művészeit. Szinte lelki szükséglet volt ez a pompás és müvelt udvari környezet, a „modernség" akkori természetes kifejezője.

A humanista kultúra gyökereit megtaláljuk már *Mátyás* uralkodása előtt is. A humanista müveltség azonban ekkor legfeljebb egy-egy püspöki székhely körül terebélyesedett ki. A humanista kultúrának ilyen fészke volt a kiváló magyar humanista *Vitéz* János köre előbb *Váradon*, majd *Esztergomban*. *Vitéz* Jánosról jegyezték fel, hogy midőn *Hunyadi* László kivégzése után börtönben ült, *raboskodása közben a görög s latin klasszikusokat olvasta. Mátyás koronázásának idején pedig Plinius kéziratát javitgatta.* Maga *Vitéz* János is szenvedélyes kéziratgyüjtő hirében állott. *Vespasiano da Bisticci firenzei* mester megemlékezvén azokról a könyvgyüjtőkről, akik vele összeköttetésben állottak, három magyar nevét emliti meg: *Vitéz Jánosét, Janus Pannoniusét, György kalocsai érsekét és csak egy német tudós nevét, Cusanus Miklósét.*

A magyar humanizmus valódi központja azonban mégis a *királyi udvar* volt. Itt élt a történetiró *Antonio Bonfini*, a *firenzei Francesco Bandini*, a *pármai Ugelotto Tádé*, aki *Korvin János* nevelője volt, *Marzio Galeotti*, a szellemes udvaronc, aki hosszú évekig lebzselt *Mátyás* udvarában, hogy üres erszényét megtöltse a bőkezü magyar király közelében. A legkiválóbb közülük a történetiró *Bonfini*, aki *Mátyás* megbizásából a magyarok történetét irta meg. Mint hamisitatlan humanista, még arra is képes, hogy becsapván a történelmet, *kimutatja, Mátyás római eredetét.* Bebizonyitja nevezetesen, hogy *a Hunyadiak M. Valerius Corvinus családjából származnak, mely család természetesen egészen Jupiterig tudja visszavezetni eredetét.*

De az idegen tudósok között számos magyart is találunk. *Garázda* Péter, *Váradi* Péter, *Báthory* Miklós vdc. püspök: egytől egyig kiváló müvelői voltak a humanista kultúrának. Magyar talajból hiú-

A pozsonyi egyetem

De *Mátyás* hajlékot is adott a tudománynak. *Nagy Lajos pécsi* és *Zsigmond budai* kisérlete után, ő *Pozsonyban* alapitott egyetemet. *II. Pál* pápa hozzájárulásával 1465-ben *Vitéz* János legfelsőbb igazgatása alatt felállitotta az ú. n. *Academia Istropolitanat*, amelyben az összes tudományokat tanitották és amelyet a *bolognai* egyetem mintájára rendeztek be. *Mátyás* kiváló külföldi tudósokat hivott meg az új egyetemre, igy a *königsbergi Müller* Jánost, a kiváló csillagászt, *Krumbach* Lőrincet, *Hollenburgi* Miklóst és még másokat. A *pozsonyi* egyetemet 1469-ben nagy ünnepélyességgel meg is nyitották, a főiskola azonban nem volt hosszú életü.

Évekkel később *Mátyás Budán* állitott fel másik főiskolát. Az iskolát eredetileg a *budai dómések* házában helyezte el, majd innen más palotába akarta a főiskolát átvitetni. Mint az egykorú források mondják, *Budának* északi végén, a felső fürdők szomszédságában kezdett hatalmas épületet emelni. A terv szerint *a két udvar egyikében három oldalról hét emeletes épület emelkedett volna lakhelyül többezer tanulónak, akiket itt királyi költségen helyeztek volna el.* A másik udvart környező épületeket kórház, gyógyszertár, élelemtárak számára akarták berendezni.

A közbejött *ausztriai háború* azonban kimerítette *Mátyás* kincstárát és a tervet már nem valósithatta meg. Az épitkezést elkezdte, de befejezni már nem tudta. A XVI. században állitólag még láthatók voltak a hatalmas épület alapfalai.

A humanista magyar király méltó büszkesége volt a hatalmas és szinte felbecsülhetetlen értékü könyvtár, aminek csodálatára jártak messzi külföldről és amelyik méltán felvehette a versenyt kora bármelyik pompásan berendezett könyvtárával.

Mátyás maga nem volt tudós, de olvasott, müvelt ember, több a mecenásnál és fanatikus könyvgyüjtőnél. Nem egyszer küldte külországokba bizalmas embereit, hogy tanulmányozzák a pompás olasz könyvtárakat és elintézzék külföldi megrendeléseit. Főleg *Olaszországban* készittette müvészi ízléssel diszitett, kézzelirott könyveit, de később odahaza is dolgoztatott. Külön mühelyt tartott fenn *Budán*, ahol *Raguzai Félix* vezetése mellett mintegy harminc ember dolgozott.

Megbizhatatlan számok keringenek arról, hogy hány kötetből állhatott *Mátyás* mesés könyvtára. Vannak, akik többezer kötetről beszélnek, *a valószinüség azonban amellett dönt, hogy a király halálakor a könyvtár mintegy félezer kötetet számlálhatott.* Nagy és jelentős szám ez, ha meggondoljuk, hogy ugyanakkor az *Esték ferrarai* könyvtára 512, *Urbinóé* 772, *a mediciek firenzei* könyvtára pedig ezer kötetből állhatott.

Mátyás könyvtára — irja róla egyik kiváló történészünk — két nagy, fényesen bútorozott és festett termet foglalt el. Az elsőt görög, héber, syriai, arab, a másikat latin kéziratok töltötték meg. Ezeknek egy részét Görögország feldúlása után nyugatra menekült görög tudósoktól szerezte. *Évenként 33.000 aranyat forditott könyvek szerzésére.* A könyvek cédrusfából készült, aranyhimzésü függönyökkel födött szekrényekben voltak elhelyezve. Háromszáz, részint régi, részint korabeli jeles müvészek által készitett szobrok diszitették a termeket, mig az előcsarnokokban csillagászati eszközök voltak felállitva.

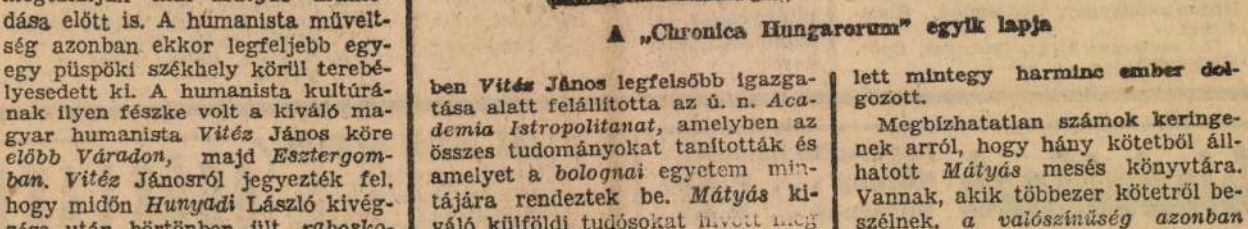

Incipit prima pars cronice de origine hungarorum: de delcensu de scitia in panomam: de bellis cotra diuersas nationes habitis: ac de expulsione eorundē & reditu in scitiam.

A „Chronica Hungarorum" egyik lapja

Az első nyomtatott könyv Magyarországon

Érdekes, hogy *Mátyás* nem tudott megbarátkozni kora egyik legnagyobb találmányával, *a nyomtatott könyvvel.* Ebben az egy dologban úgy látszik konzervatív maradt. Pedig ismerte és nyilván értékelte is a nyomtatott könyv jelentőségét, kisérletezett is vele, hisz ő alapitotta hazánkban az első nyomdát és uralkodása alatt látott napvilágot az első nyomtatott könyv Magyarországon.

Karai László prépost, *Mátyás* alkancellárja, valószinüleg a király tudtával hozta *Rómából Budára Hess* András, első magyar nyomdászunkat. *Karai* prépost 1471 és 72 között *Rómában* tartózkodott és ott ismerkedett meg a könyvnyomtatás mesterségével.

Hess András 1472 tavaszán jött *Budára*. Az első könyv, mely nyomdájában, magyar földön készült, a *Cronica Hungarorum*, 1473 pünkösd napjára készült el. Mint *Hess* András a *Karainak* ajánlott *Cronica* előszavában irja, azért választotta első kiadványa tárgyául a magyarok történetét, mert *„azt hittem, ez minden magyar embernek kedves örömet fog okozni szülőföldjét ugyanis mindenki más országoknál jobban szereti és többre becsüli; mindenki ég a vágytól, hogy elődei életét megismerje, azok jeles és emlékezésre méltó cselekedeteit utánozhassa, a szerencsétlenségeket pedig, melyek őket érték, elkerülhesse..."*

Hess András nyomdája, az első magyar nyomda csak rövid ideig müködött. 1480 körül szünhetett meg, de megszünése okairól semmit sem tudunk.

Mátyás halálával sirbaszállott a magyar politikai nagyhatalom és vele együtt az a humanista magyar müvelődés is, amit a nagy király verejtékes nehéz munkával plántált át *Hungária* földjére. Méltán sirathatta őt a korabeli magyar költő:

„Királok kezet lél te hatalmas
És nagy igyeknek diadalmas
Néped kezett nagy bizodalmas
Légy Uristennél immár nyugodalmas..."

Ölvedi János

A Grafikai Főnökegyesület díszülése

A Magyarországi Grafikai és Rokoniparosok Főnökegyesülete elnöksége és választmánya a Budapesti Sokszorositók Ipartestülete elnökségével és elöljáróságával március 1-én együttes diszülésen ünnepelte Horthy Miklós kormányzót, amelyen a felszólalók — a diszülésen megjelentek nagy lelkesedése mellett — méltatták Horthy Miklós kormányzó kimagasló tetteit és államférfiúi érdemeit.

— Magyarok a római külföldi intézetek kiállitásán. Rómából jelentik: Most nyilt meg a külföldi intézetek müvészeti kiállitása. A kiállitáson nagy sikerrel szerepelnek a római magyar intézet fiatal művészei.

— Ha meg van hülve és ezért kénytelen odahaza maradni, akkor fokozott mértékben kell ügyelnie arra, hogy bélműködése és gyomoremésztése a természetes „Ferenc József" keserüvíz használata által kellőképen rendbentartassék. Kérdezze meg orvosát!

NE KÍNLÓDJUNK

ha nem muszáj! Ideges fájdalmak, fejfájás, fogfájás, női gyengélkedés stb. idején kitünő gyógyszer az 1, 3 és 8 ostyás dobozokban minden gyógyszertárban kapható

ALGOCRATINE

Ragusai Félix

Berkovits Elena: Felice Petanzio Ragusino capo della bottega di miniatori di Mattia Corvino. *Corvina* III. évf. *Archivio* di scienze, lettere ed arti della Società Italo-Ungherese *Mattia Corvino* Anno 2. Fascicole 2. p. 53—84. 8 t.

1940.

Henriette opera énekesnő.)

ik, de jobbra néz. Középütt elválasztott ha
a, szeme szürke. Mélyen kivágott ruhája vö-
.

4.7 cm.
ból.
n (465 901.)

Ragusai Felix

— **A Korvin Mátyás Egyesület folyóiratának újévi száma.** Az egyesület kiadásában megjelenő *Corvina* Rassegna Italo-Ungherese az év bejezetével hatalmas és gazdag számban jelent meg. A bevezető tanulmányt Rodolfo *Mosca* „Olaszország a XX. század közepén" címen írta. *Jancsó* Elemér, a kiváló erdélyi kutató az erdélyi román uralom alatti magyar tudományos életről értekezik részletesen, míg Erdély visszatért városai közül Florio *Panfi* Nagyváradnak Olaszországgal és az olasz kultúrával való történelmi kapcsolatait tárgyalja. A kötet tudományos dokumentáló részében *Haraszti* Emil Mátyás királynak a velencei Museo Correr-ben levő orgonájáról értekezik, míg *Berkovits* Ilona hosszabb tanulmányban világítja meg Felix Petantius Ragusanus-nak, a Mátyás udvarában dolgozott könyvfestőműhely prefektusának szerepét a Korvin-kódexek miniatúráinak festésében. Értékes politikai és bibliográfiai szemlerovat egészíti ki a gazdagon illusztrált számot.

Magyar Nemzet

1941. január 9.

Berkovits Ilona = Felice Petan.

Zio Ragusino, capo della bottega
di miniatori di Mattia Corvino.
(Kny.: Corvina) 8-r. Bpest 1941.
8 kép, 34 l.

Ragusai Félix

B.)

~~Bárány Istvánné l. Oberschall Magda.~~

F e l i x P e t a n c i u s R a g u s a n u s

Oláh Miklós emliti, hogy a Corvina mühely vezetője Felix Ragusanus volt./Hungaria, Caput V./ Már 1879-ben Petar Matkovics / Putovanja.. op.c./ Felix Ragusanust azonositja Felix Petancius zengi kancellárral II. Ulászló bizalmi emberével, mivel Petanciust ugyanazon követi küldetéseikor más és más források külömböző neveken emlegetik. / Felix Raguseus, Felice secretario, Felix Petancius Segniensis stb. Azonosnak látja F. Petanciust, F. Ragusanussal Hans Ankwicz von Kleehoven is. /O.c./ Bánfi Florio /o.c./ 1938-ban méltán rója meg a magyar Corvina-kutatókat, hogy mind ezek az adatok nem jutottak tudomásukra.

Felix Petancius Ragusanus, a kiváló humanista, tudós iró diplomata s könyvminiátor, valamint Mátyás budai könyvfestőmühelyének vezetője egy személyben. A hetvenes években jelenik meg Budán, 148o-tól zengi kancellár. 15o1-ben a rhodusi nagymesternél jár küldetésben, - ugyan ekkor Franciaországban Ulászló számára megkéri Anne de Foix kezét. 15o2-ben Rhodusbol való visszatérése után nyujtja át II. Ulászlónak Memorandumát " Dissertatio de Itineribus Aggregiendi Turcam ..." 15o9-ben Spanyolországban jár stb. 1512-ben Konstantinápolyban jár a török szultánnál egy uj békekőtési szerződés miatt. 1513 augusztusában ismét. Cuspinianus 1522-ben már elhunytként emliti. Petancius Ragusanus még egész fiatalon került a budai udvarba, ahol több mint 4o éven át élt. Itt éli le éltete teljes alkotó korát, Mátyás halála után itt is marad, halála napjáig. / Cvittinger emliti, hogy 1711-ben Alsó Magyarországon a Duna mellett még él a Petancsics család.

Felix Petancius Ragusanusnak az irónak fennmaradt egy II. Ulászlónak ajánlott müve, a " Genealogia Turcorum imperatorum" / Széchényi Könyvtár Cod.Lat.378./ E tekercs alaku kézirat, /rotulus/ a török szultánok és vezérek portréival diszitett s minden kétséget kizáróan a budai könyvfestő mühely terméke. Talán helyes nyomon járunk, ha feltételezzük, hogy F.P.R.- nak az irónak e müvét F.P.R. a miniátor festette. Igy adva van a budai könyvfestő mühely alkotása, ami F.P.R müve: e munkán keresztül azután stiluskritikai vizsgálattal a budai mühely más kódexein is felismerhetővé válik kézjegye.

A Geneaoliga Turcorum miniaturái a legközelebbi kapcsolatban állanak II. Ulászló egy másik töröktárgyu kódexének , a nürnbergi Városi Könyvtárban levő " Historia Turcica" diszitéseivel, amely befejezetlen maradt. Mindkettő diszitéseit ugyanazon müvész, tehát F.P.R. festette. Igy a további következtetések kézenfekvők. A II. Ulászlónak ajánlott és F.P.P. diszitette Historia Turcica szövegének szerzője minden bizonnyal F.P.R. az iró. A nürnbergi Historia Turcica cimlapjának félbe maradt miniaturája a müvész halálára enged következtetni. Lehet, hogy még II. Ulászló halála előtt /1516/ halt meg. II. Lajos kora beli emlékeken már nem ismerhető fel a kézjegye. A nürnbergi kódex külömben 1512 előtt nem készülhetett, mert utolsó miniaturája II. Bajazid szultán meg mérgezését /1512/ ábrázolja. A nürnbergi kézirat a legközelebbi kapcsolatot mutatja a párisi Cassianus-kódexszel, és igy F.P.R.-t azonositanunk kell a budai festőmühely egyik legpompásabb alkotásának müvészével, a Cassianus-mesterrel.

A Cassianus mestert Hoffmann Edith és Balogh Jolán Zoan Antonio Cattaneo madocsai apáttal azonositja, minden elfogadható binyotitek nélkül. Hoffmann Edith egyetlen érve az 1489 jan.6.-án kelt Erdődi-Bakocz cimeres levél, amelynek diszitése jelentené a a mester felléptét. E datált cimeres levél a Corvinákhoz viszonyitva azonban sokkal igénytelenebb müvészi alkotás, semminthogy egy uj irányt mutató stilus megjelenését bizonyithatná. A madocsai apát pedig Banfi Florio ujabb megállapitásai szerint 1482 nyarán jelenik meg a budai udvarban. A Cassianus kódex pedig külömben sem jelenthet és nem mutathat uj stilust. Ellenkezőleg. Benne csucsosodik ki legérettebb formájában F.P.R. müvészete, amely a hetvenes évek végén valószinüleg a Filipecz Pontificáléval veszi kezdetét. Az esztergomi Filipecz Pontificale, a budapesti Trapezuntius Corvina , a párisi Cassianus-kódex cimlapját kell sajátkezü munkájának tekintenünk, de ezentul a budai mühely más mesterekre utaló termékeiben is egyes lapokon felismerhető a közremüködése.

Berkovits Ilona úrnő szíves közlése.

HORVÁTH HENRIK
1888—1940

Élt 52 évet ! A hideg téli szél apró fehér hópelyheket sodort a temető hóborította sírkeresztjei között, mintha hirdetni akarta volna, hogy aki most elköltözött, tiszta ember volt, szívében-lelkében az erkölcs, az igazság és a szeretet volt az úr.

Négy évi világháborús katonai szolgálat után, 1922. jan. 1-én került a Fővárosi Múzeumhoz, ahol alkalma nyílott ritka talentumának kibontására. Utolsó katonai szolgálatát az Óbudai hajógyár szigetén töltötte, s innen indult ki az a nagyszabású tudományos, történelmi, régészeti és főképen művészettörténeti munkássága, amely fővárosunk multjának csaknem minden korszakát, sokszor legapróbb részleteiben is felölelte. A bécsi egyetemen Strzigowski Josef és Dworžak Max professzorok mellett kezdte tanulmányait, majd a pesti egyetemen Pasteiner Gyula intézetében folytatta. Első dolgozatai szűkebb hazájának, a nagyszebeni Bruckenthal-Múzeumnak a műtárgyaival foglalkoztak. Attól az időtől kezdve, hogy a főváros szolgálatába lépett, egész munkásságát a főváros multjának és művészeti gyüjteményeinek szentelte, melyeknek legutóbb központi igazgatója volt. Megszámlálhatatlan kisebb tanulmányainak pompás sorozatából, aránylag rövid tudományos pályájának mérföldköveiként emelkednek ki a középkori budai kőfaragójegyekről, Zsigmond császár korából, Mátyás korának művészetéről, a magyar reneszánsz-művészetről, majd pedig Szentpétery József ötvösmesterről szóló művei. Az egészen jelentéktelen apró kövekből nagyszabású, valóban szellemtörténeti képet rajzolt a középkori, a román és gótikus magyar művészetről, reneszánsz-művészi kultúránkról. Budapest Művészeti Emlékei címen pedig pompás fejlődéstörténeti könyvet írt a Magyarország Művészeti Emlékei sorozatban. Azon kisszámú tudósok közé tartozott, akik ritka módon egyesítik magukban a tudós kutató szenvedélyét, alaposságát s az összefoglaló látásra vezető, alkotó intuíciót.

Alig két évtizedes munkássága alatt mind határozottabb vonalakkal bontakozott ki fővárosunk művészetének multja, de ezen túlmenően nemzeti művelődésünk egy-egy korának legnagyobbszabású szellemi rekonstruálója volt. A tollat sohasem tette le: betegágyában is Budapest középkori művészettörténetének megírásán fáradozott. Talán az utolsó pont hiányzott még, amikor örökké derűs, jóságos szeretetet sugárzó arcát megmerevítette s kezéből is kiragadta tollát a halál.

A magyar művészettörténet tudományában örökké emlékezni fognak rá s hosszú nemzedékek fogják idézni nemcsak tudományos eredményeit, hanem emberi lényegének — a szeretetnek, a jóságnak, a tiszta erkölcsnek — emlékét is.

Csabai István:

ÚJABB TANULMÁNYOK A MAGYAR RENESZÁNSZRÓL

A mai időkben a kulturális tényeknek is politikai jelentőségük van, a magyar művészettörténetnek pedig alig van olyan fejezete, mely több síkon érintené a nemzet európai elhelyezkedését, mint a reneszánszról szóló. Elsősorban is ékes bizonyíték a „kultúrlejtő" elmélete ellen, miszerint a szellem vívmányai egyre gyengülő hatással gördülnének le az északi kultúrcsúcsokról Délkelet-Európa mélypontjai felé. Az Olaszország után először hazánkban otthonra talált reneszánsz megtöri ennek az elméletnek a hitelét. Ez az a korszak, melyben a mindig felfedezhető olasz-magyar kapcsolatok a legvirágzóbbak, érthető tehát, ha mai olasz barátságunk csillagzata alatt a magyar tudomány is először olasz nyelven tárja fel teljes részletességgel a magyar reneszánsz életrajzát. E stílusnak a hazai tájak és korok szerinti színváltozását mutatja be *Horváth Henrik* a római Magyar Intézet kiadásában megjelent „Il rinascimento in Ungheria" (Roma 1939.) c. munkájában, amihez a tudós szerzőnek Mátyás Király Emlékkönyv-beli tanulmánya „A Mátyás-kori magyar művészet"-ről kitűnő kiegészítésül szolgál. Horváth Henrik valamennyi műve az új, érdekes szempontok felvetése által válik ki. Előző kutatásai valósággal predesztinálták arra, hogy a reneszánsznak egyik legkitűnőbb átérzője legyen. Az, hogy a pannoniai antik elemek késő-románkori továbbéléséről nagyfontosságú kutatásokat végzett, alkalmassá tették őt arra, hogy megértse a magyarságnak szinte veleszületett hajlamát

Szépművészet 1941.

Ragusai Félix

a reneszánsz művészetre. Nagytávlatú történelmi freskója Zsigmond korának kultúrájáról tekintetét abba az irányba is megélesítette, hogy a reneszánszot ne lássa Mátyás királynak kétségtelenül új fejezetet nyitó műveltségváltására elszigetelve, hanem az egész fejlődést, protoreneszánsz előjeleivel együtt a gyökerétől kezdve kísérhesse figyelemmel. Azonban bármily odaadással mélyedt is el Horváth Henrik a reneszánsz színdús világába, mégsem vált elfogulttá. A Mátyás-kori művészetet taglalva, tökéletes tárgyilagossággal mutat rá arra, hogy a reneszánsz kultúra a magyarságnak csak egyetlen rétegére szorítkozott, míg a többi területet a késő-gótika árasztotta el. Feladatának megfelelően itt az eddig szokásos hosszmetszetek helyett keresztmetszetben mutatta be a kor képét és finom analízissel bontotta ki a gótika és a reneszánsz, hol egymással párhuzamosan futó, hol egymást keresztező, majd meg összesodródó fonalait. Horváth János két nagyszerű könyvben önállóan kezelte a kolostori és a humanista irodalmat, noha az utóbbi az előbbi egyik késői szakaszával időben egybe esik. Horváth Henrik a képzőművészet területén e két képet egymásra vetitette, így tehát nem egy elvonatkoztatott stílusfejlődést mutat be, hanem a korszak szerkezetét világítja át, minden ellentmondásával és műveltségbeli megoszlásával együtt. Hogy mennyire különböző rétegek helyeződtek el nemcsak a korszak képében, hanem az egyének lelkében és ízlésvilágában is, azt maga Mátyás személye példázza legszemléletesebben. A nagy király őszintén törekedett a humanizmus műveltségi és erkölcsi tartalmainak elsajátítására, és mégis a humanizmustól való átmeneti elhidegedéseivel minduntalan tanujelét adta annak, hogy ő más táj gyermeke, hogy a reneszánsz „principe" mégiscsak a „clipeus cristianitatis"-t hordozó János vajda fia, hogy számára a reneszánsz ugyan eszmény, de csakis eszmény és nem olyan adottság, melynek foltjait és hiányait is vállalnia kell. E tekintetben jellemző, hogy a reneszánsz legnagyobb mecénása közvetlenül halála előtt utolsó kultúrtettével, szülővárosa számára nem új stílusú, hanem gótikus templomot rendelt emelni. Bár az aulikus reneszánsz sorsa az ő személyéhez volt kötve, halálával a rendkívüli helyzeti energiához jutott stílus mégsem mult ki, sőt bizonyos tekintetben még nagyobb jelentőségre tett szert, mert központi helyzetéből kimozdulva, a budai székhelyből szétáradt az ország különböző részei felé. A Mohács előtti idők jelentőségére nézve elég, ha csak a Bakócz- és Lászai-kápolnára, a Báthori-Madonnára, a késő-gótikus síkon pedig az M. S. mesterre és Lőcsei Pálra hivatkozunk. A reneszánsz művészeti élet egyik legfontosabb központja, a budai miniátor-műhely sem szűnt meg, noha napjai meg voltak számlálva, hanem a mátyási lendülettől hajtva tovább működött a Jagellók alatt is. A „Corvina" decemberi számában Berkovits Ilona tollából „Felice Petanzio Ragusino" címen a budai miniátor-műhelynek épp erre a szakaszára vonatkozóan jelent meg egy figyelemre méltó tanulmány. Banfi Florio már régebben megállapította, hogy a Corvina-könyvtár vezetője, Raguzai Félix, ki tudós, főleg a keleti nyelvek terén jártas ember volt és a festéshez is értett, azonos Felix Petancius Ragusinusszal, kitől a Széchenyi-könyvtár a török császároknak tekercsre írt genealógiáját őrzi. Berkovits joggal tételezi fel, hogy Petancius művét sajátmaga díszítette miniaturákkal. A szerző még több más mű miniálását tulajdonítja Petanciusnak, így az ugyancsak török tárgyú, a genealógiával körülbelül egyidős nürnbergi Historia Turcica-t, melynek stílusa arra vall, hogy ugyanazon kéztől származik, mint a Filipecz pontifikálé, a budapesti Trapezuntius és bécsi Ptolomaeus, továbbá a régebben a „királyi könyvek miniatorának", Zoan Antonio Cattaneo, madocsai apátnak tulajdonított párizsi Cassianus-kódex. Érdekes gondolatmenetének épp a sarkponton van a gyögéje, mert míg a felsorolt művek festészeti díszének egymással való összefüggése nyilvánvaló, addig mindezeket alig valami szál fűzi a „Genealogia Turcorum Imperatorum"-hoz. Összekötő kapocs gyanánt a Historia Turcica és a Genealógia kellene szolgáljon, azonban ezekről a közös tárgyon kívül csupán csak annyi állapítható meg, hogy a török történet Budán dolgozó miniátorát a műhely és könyvtár vezetője diplomáciai útjai révén a keletet jól ismerő Petancius ismertethette meg a török szultánok és háremek világával. Oláh Miklós értesítéséből is csak annyi olvasható ki, hogy Raguzai Félix mester nagy humanista és orientalista tudása mellett, másunnét ismert diplomáciai elfoglaltsága dacára is értett a miniáláshoz, ami számára azonban csak kedvtelés lehetett és könyvtárigazgatói tudásának tökéletesítését jelenthette. Saját írásának szultán-arcképei is egy kisebb gyakorlatú művészre vallanak, tehát joggal tulajdoníthatók neki. A többi említett kódex mestere azonban annyira kiváló miniátor volt, amilyen csak olyan valaki lehet, akinek a főfoglalkozása a festés. Ezeket gazdag fantáziájú, puttokkal, beiktatott állatképecskékkel, arcképekkel, vázákkal, növényi ornamentikával majdnem túlzsúfolt díszítés jellemzi. Ezzel szemben a festő Petanciusnak egyetlen hitelt érdemlő műve, a Genealógia szultán-sorozata ötletszegény, ahol az arcképmedallionok mellett üresen marad a pergament, mert a művész találékonysága úgylátszik nem volt elegendő e tér kitöltésére. Ha összehasonlítjuk a nürnbergi Historia török fejeit a Genealogiájéval, akkor látni fogjuk, hogy míg emezek síkszerűek, addig azok plasztikusak, fénnyel és árnnyal megmintázottak. Az egyik művész festői díszítésre, a másik csupán a szöveg képekkel való dokumentálására törekedett. Örvendenénk, ha az értékes tanulmány írója meggyőző

rohamy ovos folytatása a 27-ik oldalon.

Ragusanus, Félix

l. ökr

=

Magy Könyvszle

1927. 33. l.

1905. VII. 29.

Felterjesztés: a mármarosvásárhelyi ev. ref. főiskola könyvtára és a Sopronmegye és Sopron k. kir. város régiségi múzeuma részére javaslatba hozott f. évi gyarapitási tegelyek kiutalványozása tárgyában. (700/1905)

Ragusanus, Félix

läsd

Bibliotheca Corvina.

20, 23, 46.l. 48-l.

49.l.

98.l.

Ragusanus Félix

olasz minátor Mátyás király hívására Budára jött.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

191 l.

Raguzai Felix

Felix Petancius
Ragusanus

Magyarorsz. művészeti

topogr. 300 — 3/1.1

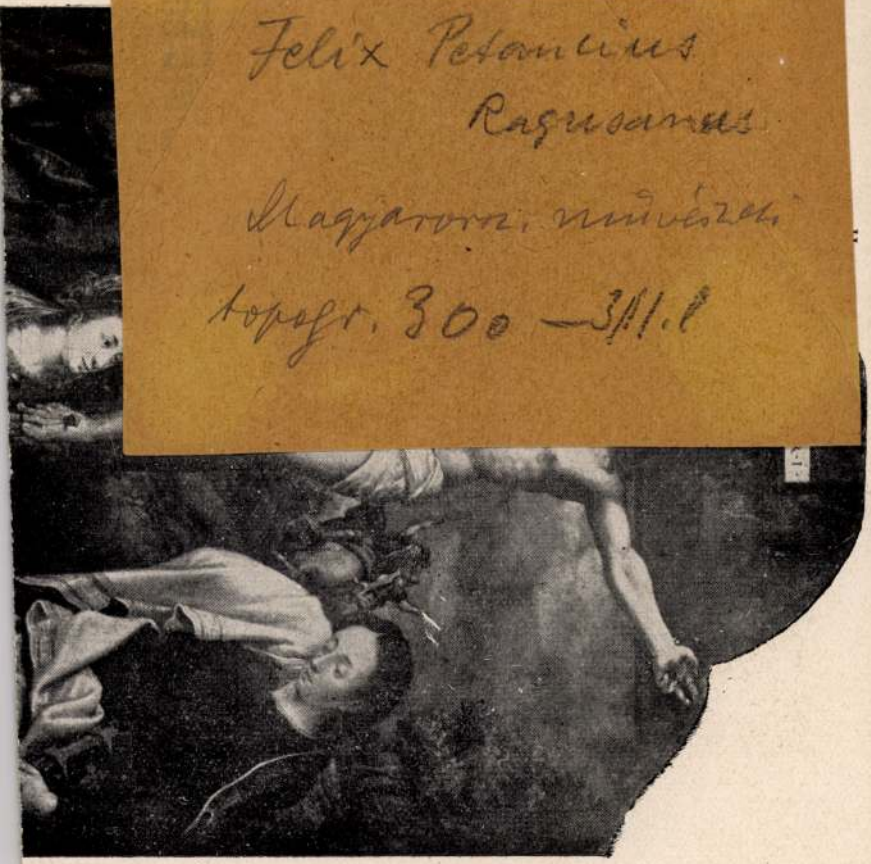

I.

Ragusai Felix

a Corvina ügazgatója
Mátyás idejében –

Haeufler 1854

II. 47. l.

A m. kir. vallás- és közok-

21 eln. szám.
904.

A műemlékek orsz. bizottsága alelnökének.

Tudomás és további eljárás végett megküldöm.

Budapest, 1904. évi január hó 7-én.

A miniszter meghagyásából

Ragyvai Félix

XV. 12.

Irod

Váradi Antal

A régi Pest emlékeiből. Bp 1921.

144. l.

nyait a VII—VIII. században. A keletrómai birodalomban más volt a helyzet. A Kelet kapujában fekvő ősrégi kikötőváros : Bizánc helyén emelkedő új fővárosban, Konstantinápolyban a császári udvar és hatalma gondozza az ókor művészeti örökségét. A földrajzi adottságok, melyek az új birodalmat és székhelyét meghatározták, az antik művészet és szellem másik összetevőjét táplálták és fejlesztették tovább.

Keleten az egykori görög államok, és a makedon birodalom területén Róma hódítása után is tovább élt a hellénizmus. A görög művészeti és szellemi kultúra erejét és hagyományait Róma sem tudta megtörni, sőt bizonyos mértékig még a hódító is uralma alá kerül. Ezeken a területeken a hellénizmus élő és ható tényező még akkor is, amikor az új birodalmi székváros a IV. sz. első felében kialakul. Lényegében tehát az a művészet, amit bizánci jelzővel szoktunk ellátni, gyökereit tekintve az antik talajba nyúlt vissza, bár az is igaz, hogy a fejlődés kérlelhetetlen logikája mind-

Ragusai Felix

Laid

Petancius Ragu-
sanus Felix.

Bank-Konto:
Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt, Leipzig
Postscheck-Konto: Amt Leipzig, Nr. 11431

KARL W.
BUCHHÄND

RECHNUNG für Landes-K
d. Kun

Fol. 99/151

Aus Katalog:

Sie empfangen zufolge gefl. Auftrags vom .....
~~Drucksache — durch Boten~~
in feste Rechnung — ~~zur Ansicht und~~

Zur Fortsetzung:

1 Darstellung d.
d. Kg

Ragusai Felix

aronos

Petanzio, Felice-

vel

Pentanzio alatt

körlendő

MÁTYÁS KIRÁLY „ÁLLITÓLAGOS“ MINIÁTORAI

— Válasz Gulyás Pálnak. —

A *Magyar Könyvszemle* folyó évi első számában GULYÁS PÁL *Mátyás király állítólagos miniátorai* címmel cikket írt, amelyet korábban a Magyar Tudományos Akadémia ülésén olvasott fel (1942. február 9-én). Tanulmányában MÁTYÁS három miniátorával, BLANDIUSsal, ZOAN ANTONIO CATTANEO madocsai apáttal és FELIX PETANCIUS RAGUSANUSsal foglalkozik. BLANDIUSt és a madocsai apátot az egykorú források „miniator“-nak emlegetik, s irodalmunk is mindezideig ellentmondás nélkül elismerte mindkettőjük miniátor voltát. GULYÁS PÁL azonban most kódexfestő voltukat megtagadja.

GULYÁS azt állítja, „hogy a miniator szó a középkori nyelvhasználatban sokáig pusztán a rubricator szinonímája volt s oly egyént jelentett, aki míniumfestékkel írt“ s így „sem BLANDIUS, sem a madocsai apát nem volt modern értelemben vett miniátor, hanem rubrikátor, emendátor, szóval nem művészi, hanem filológiai képzettségű egyén“. Tételét azzal támogatja, hogy BALBI *Catholiconja* szerint miniátor az „qui minio describit vel preparat“, továbbá, hogy a „miniatúra szót kéziratok díszítményeinek és képeinek megjelölésére“ HENRY MARTIN szerint 1645-ben LEONE ALLACI használta először az irodalomban. GULYÁS mindkét adata HENRY MARTIN *Les miniaturistes français* című művének jegyzeteiben szerepel, de korántsem annak bizonyítására, hogy a miniátor nem az illuminátorral, hanem a rubrikátorral lett volna azonos. MARTIN a *Catholicon* adatát annak bizonyítására közli, hogy a miniatúra szó a míniumfestésből származik, míg az ALLACI-féle adattal azt igazolja, hogy a miniatúra szó használata legkorábban az olaszoknál jelentkezik. De MARTIN maga sem állítja határozottan, hogy a miniatúra szó ALLACI előtt ne lett volna használatos. („Je n'oserais affirmer que le mot miniature n'était pas déjà en usage au XVIe siècle; mais à ma connaissance, le premier auteur qui l'employa fut Leone Allaci...“)[1] Nem szabad figyelmen kí-

[1] MARTIN, HENRY: Les miniaturistes français. Paris, 1906. 186, 187. l.

Magyar Könyvszemle
1942 II. füzet.

vül hagynunk azt sem, hogy HENRY MARTIN, a francia miniatúraművészet kitűnő ismerője e művét 1906-ban és nem 1942-ben írta. MARTIN könyve egyike volt a legkorábbi szakmunkáknak, s a miniatúraművészettel foglalkozó nagy kiadványok csak később jelennek meg egyre növekvő számban. A mai tudományos eredmények alapján bizonyára már MARTIN sem vállalná azt, amit a század elején írt.

GULYÁS állításával szemben le kell szögeznünk, hogy eddigi ismereteink alapján Olaszországban már a XIII. században (de minden bizonnyal már korábban is) *a „miniator" azonos volt az illuminatorral, és könyvfestőművészt, nem pedig „filológiai képzettségű egyént" jelentett.* — FRA SALIMBENE, pármai ferences, kitűnő krónikaíró a XIII. század második felében írja HENRICUS PISANUSról: „... Item sollemnis predicator et gratiosus clero et populo fuit. *Item sciebat scribere, miniare — quod aliqui illuminare dicunt, pro eo quod ex minio liber illuminatur* —, notare, cantus pulcherrimos et delectabiles invenire, tam modulatos, id est fractos, quam firmos..."[2] A leghitelesebb források, a középkori oklevelek, kódexbejegyzések és művész-szignatúrák tömege igazolja hogy Olaszországban a XIII. századtól a *miniator* mindig miniátor, a *miniatura* mindig miniatúra volt és a *miniare* ige a kódexeknek miniatúrákkal való díszítését jelentette. Időrendben közlök néhány érdekesebb adatot:

Egy elveszett, régebben a ferrarai karmeliták könyvtárában volt XII. századi miniatúrákkal ékes Vergilius-kódex explicitje a következő: „... Scriptum per me Ugolinum de Lentio... MCXCIII... *miniaturas fecit* elegantissimas egregius magister Johannes de Aligherio monacus."[3]

NERI DA RIMINI XIII. századi miniaturista egy kódextöredékén, díszes, trónoló Krisztust ábrázoló iniciálé alatt egy-egy tekercset tartó férfi ábrázolása látható. Az egyik tekercs felirata így szól: „Opus Neri *miniatoris* de Ariminio MCCC."[4]

[2] Cronica Fratris Salimbene de Adam Ordinis Minorum. Monumenta Germaniae Historica. Tomus XXXII. 181. l.

[3] THIEME—BECKER: Künstlerlexicon I. kt. 289. l.

[4] TOESCA, P.: Monumenti e Studi per la Storia della Miniatura Italiana, Milano, 1930. 31. l. — SALMI, MARIO: Intorno al miniatore Neri da Rimini. „La Bibliofilia" 1931. 265. l.

Romolo Lodovici XIV. századi firenzei miniaturista egy festett iniciálékkal ékes Dante-kódexet a következő szavakkal fejezett be: „Hoc opus scrixit et *miniavit* Romolus Lodovici . . ."[5]

Matteo di Ser Cambio di Bettolo, híres perugiai miniaturista és aranyműves 1377-ben festi a Collegio del Cambio pompás matriculáját. Itt a széles lapkeretdísszel gazdag címlapon, a perugiai griffet ábrázoló miniatúra alatt lévő szövegkezdő iniciáléba saját képmását festette a művész, míg a lapszélre ezeket írta:

„Io Mateo di ser Cambio orfo
che qui col sesto in mano me figurai
quisto libro scrisse dipinse et miniai."[6]

Ugyancsak egy másik perugiai miniaturista, Arnaldo da Colonia egy 1426-ban kelt oklevél szerint fizetést kap „per sua fatiga de la *scriptura miniatura et robricatura* . . .".[7]

A kitűnő veronai medailleur, szobrász és építész, Matteo dei Pasti egy 1446-ban írott adat szerint miniatúrafestészettel is foglalkozott: „A di VII marzo (1446) Matio di Pasti da Verona *aminiatore* de avere duc. trenta zinque doro per sua fatura e spexa de avere *aminiato* quinterni dixe lo Breviario che *aminia* Zorzo etc."[8]

Guinoforte de Vichomercato, Lionello d'Este milánói miniaturistája nem kis önbecsmérléssel írja egy iniciálé köré: „Guinofortus de Vichomercato da Milano 1449: *ego enim sum minimus omnium miniatorum*", míg egy másik iniciáléban „Guinofortus de Vichomercato Mediolanensis hoc opus *miniavit* anno Domini 1449 die p. decembris" olvasható.[9]

[5] Bradley, G. W.: A Dictionary of Miniaturists . . . London, 1887/89. II; 218. l.

[6] Gnoli, Umberto: Pittori e Miniatori nell'Umbria. Spoleto, 1923. 196. l. A címlap képét közli.

[7] Gnoli, U.: id. m. 40. l.

[8] Campori, G.: I Miniatori degli Estensi. „Atti e Memorie delle RR. Deputazioni di Storia Patria per le Provincie Modenesi e Parmensi". Modena, 1872. 247, 268. l. — Müntz, E.: Matteo dei Pasti miniaturiste, „Archives des Arts", Paris, 1890. I. 52. l.

[9] Gruyer, Gustave: L'art Ferrarais a l'époque des Princes d'Este. Paris, 1897. II. 423. l.

Franco di Giovanni de' Russi-nak, Borso d'Este híres miniaturistájának egyetlen művész-szignatúrája maradt fenn a British Múzeumban őrzött kódexében: „Opus Franchi *miniatoris*".[10]

A ferrarai karthausi kolostorban 1475-ben készült díszes Psalterium egy bejegyzése így szól: „Ego frater Mattheus de Alexandria, monacus professus domus sancti Cristophori ordinis Carthusie prope Ferrariam, librum hunc scripsi anno domini 1475 *miniatum*que per magistrum Gulielmum, civem Ferrariensem et Alexandrum, ejus nepotem."[11]

Giacomo Balsamo 1486—1498 között a bergamói katedrális kóruskönyveit készítette. A katedrális archivumában őrzött reá vonatkozó adat így hangzik: „Datis Magistro Jacobo de Balsamo pro *miniatura* litterarum Antiphonarii Magni et Médiocris cum figuris et auro 56 l. 10. s."[12]

Bartolommeo Neroni, XVI. századi sienai festő és építész miniatúrát is festett, egy kódexbejegyzés tanúsága szerint: „F. Adeodadus de Modoetia scripsit. R. Pater Angelus Albinganensis Generalis Abbas facere fecit anno Domini MDXXXII. Magister Bartholomeus dictus Riscus senensis *miniavit*."[13]

Apollonio de' Bonfratelli, IV. Pius pápa miniátora egyik kódexében a Három Királyok imádását ábrázoló címlap díszes kerete ezt a feliratot tartalmazza: „Apollonius de Bonfratellis de Capranica Capellae et Sacristiae Apostolicae *Miniator* fecit Anno Domini MDLXIV . . ."[14]

Cesare di Organtino festőről ez az adat ismeretes: „1587, 19 Dec. A Cesare d'Organtino pittore per *pittura e miniatura* del privilegio de Monsig. Malvasia."[15]

A fentiekből világosan kitűnik, hogy a „*miniator*" szó tehát már a legrégibb időkben kódexdíszítő művészt s nem filológiai

[10] D'Ancona, Paul: La Miniature Italienne du Xe au XVIe siècle. Paris, 1925. 67. l.

[11] D'Ancona, P.: id. m. 68. l.

[12] Tassi: Vite de'Pittori, Scultori e Architetti Bergamaschi. Bergamo, 1793. I. 28. l.

[13] Milanesi, G.: Sulla Storia dell'Arte Toscana. Siena, 1873. 75. l.

[14] D'Ancona, P.: id. m. 92. l. A címlap képét közli.

[15] Gnoli, U.: id. m. 83. l.

Rahl /Heinrich Karl/

MDK

"Ifj. Zrinyi Miklós"

Arckép - rézmetszet 1832.

Krafft- Rahl - Ehrenreich. Kraft festménye a keszthelyi Helikon könyvtárban.

63.o

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Műv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61-67.o.

Karl Rahl, grafikus

Karl Rahl acélmetszetében jelent meg Heinrich Bonifác egy gyenge illusztrációja "Judit"cimmel, 1830.ban. 294.o.

Rózsa György: A Magyar Történeti Képcsarnok néhány újabb biedermeier képe. XXIX 291.o.

Folia Archaeologica. XIII. 1961. Budapest. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalat.

M.D.K.

Karl Rahl, rézmetsző, 1779-1843

Peter Kraftnak 1816-ban készült képéről, Ferenc császár, -I. Sándor cár-, iii. Vilmos poroszkirályról Pesten Rahl rézmetszetet készitett Pest megyének. Jelzet: "P. Kraft...pinxit.-C. Rahl...sculpsit." Rézmetszet. 60+45 cm. Magy. Tört. Képcsarnok. Ltsz. 1255.-Próbanyomat Ltsz. 1790. Irás előtti példány Ltsz. 7594.164.o./42.jegy

Rózsa György: Megjegyzések a magyar történeti ikonográfia néhány kérdéséhez. 157.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Vall. 1954. Bp.

Rahl / Heinrich Karl/

MNK

" I. Ferenc"

Arckép ß - rézmetszet 1824
Krafft- Rahl - "Schakini" - Höfel

63.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám ferr sai.
Műv. Írt. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61-67. o.

MDK

Rahl Károly

Tört.Képes. műtárgyainak lajstroma. Bp.1907.
102, 195 l.

Rahl

wód

z

Csat Liszt I

173. l.

SCHWANFELDER ÉS STAFFENBERGER

BŐR- ÉS BŐRKÜLÖNLEGESSÉGEK RAKTÁRA

BUDAPEST, IV., KAMMERMAYER KÁROLY UCCA 1. SZÁM

ALAPITVA 1838.

Tekintetes

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA,

Budapest.,

Rahl

bécs. rézm. 1804.

Schwartner Márton
archeje, Rézm. kis 8°
Fehrata: Martin von Schwartner / Professor der Diplomatik, und / erster Bibliotheks-Kustos auf der / Köng. ungrischen Universität zu Pest. / gebohren zu Késmark d. 1. März 1759.

Jelzése: Stunder pinx 1803. Rahl sc.

A következő műben

Bre Sa III.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számú .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Rahl

tanítványa volt a bécsi

Akadémián Marastóny János

Magyar Nemzet 1971 november 11

4. old.

MDK

Rahl

Judit, rézm. Rahl után Heinrich

Aurora. Hasznos Mulatságok 1829, II. 313-14.

MDK

Rahl

Zrinyi, rézm. Rahl u. Berkowetz

Hébe. Hasznos Mulatságok. 1824. II. 345-48.

MDK

Rahl C.

I.Ferenc, rézm. Krafft képe u.

Tört. Képcs. graf. kiáll. 1907. 86 l.

MDK

Rahl K. H.

Zrinyi Miklós. 26.5x36 cm. Rézm. (Metsz. Rahl K.H. 1779-1843)

Árjegyzék. Lantos tudom.antiquarium, Bp. IV. Muzeum-krt. 3. 1940. okt.

Ragusinus, Petrus.

Oláh Miklós állítja, hogy Mátyás a dalmát származásu Petrus Ragusinus vezetése és felügyelete alatt 30 írnokot foglalkoztatok, kiknek feladata volt a görög és latin kéziratok másolása. Gulyás ezt humanista tulzásnak mondja.

Gulyás Pál. Mátyás király könyvtára. Bp. 1916. Olcsó Könyvtár 551-552. sz. 26. l.

Ragyóci rk. templom

Szepesség

Div Felsőm

328. l.

~~Dz~~ zizyphus jūjūba

jūjuba

Rahl

l.

LykaMagyműI800-50

16, 316, 321 l.

2.

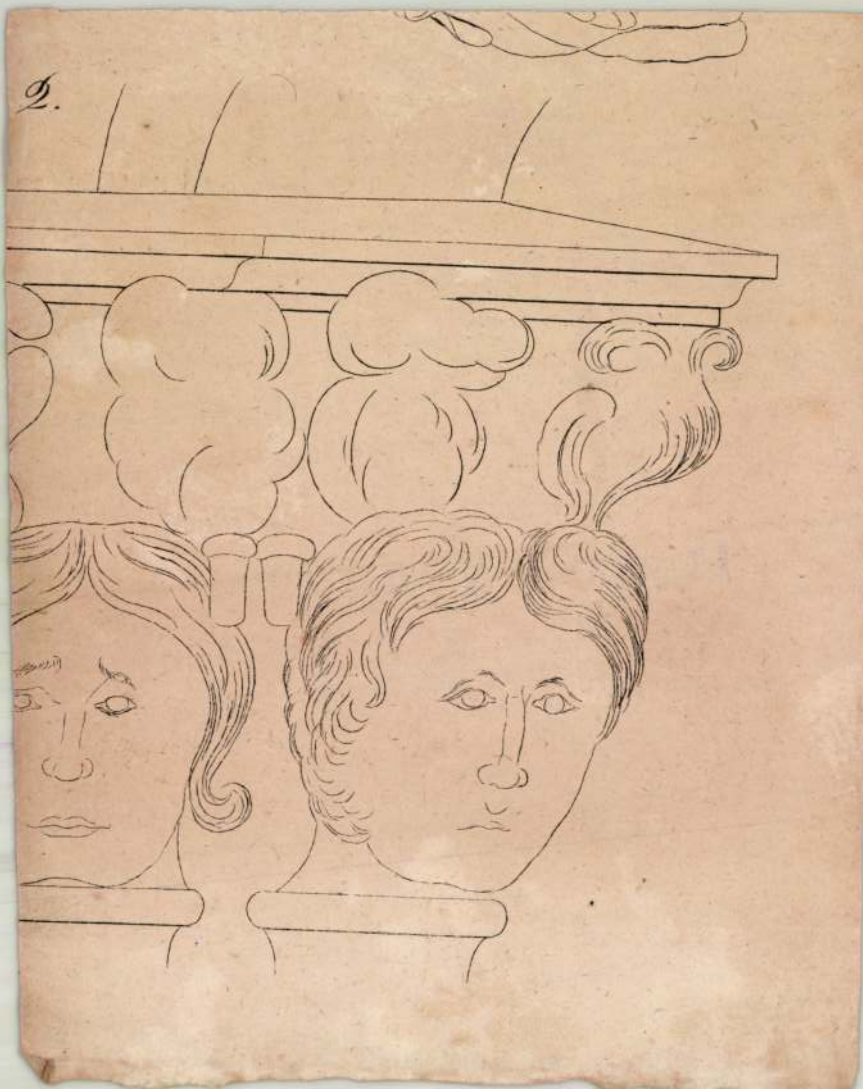

képzettségű egyént jelentett. Természetesen a miniaturista gyakran maga másolta a kódexet is, s így egy személyben lehetett scriptor, rubricator és miniator: ez esetben filológiai képzettséggel is rendelkezett. De a rubricator, avagy a scriptor, még kevésbbé az emendator szó sohasem jelölhetett miniátorművészt és a rubricator szó a miniator-nak szinonímája nem volt. Így BLANDIUST és CATTANEO madocsai apátot továbbra is kódexdíszítő művésznek, azaz miniátornak kell tekinteni, és az adatok tanúsága szerint semmiképen sem foszthatjuk meg kódexfestő voltuktól művészetünk történetét.

A madocsai apátnak magyarországi szerepére vonatkozó adatokat GULYÁS PÁL még egy adattal egészíti ki, t. i.: frater Joannes abbas „1482. május (!) 18-án engedélyt kapott, hogy apátsága szolgálatára két önként vállalkozó rendtársát is magával vihesse, föltéve, hogy ez nem lesz valamelyik dömés konvent kárára". — Közölhetjük, hogy már három ízben is foglalkoztunk ez adatnak egy részletesebb változatával, amelyből azt is megtudjuk, hogy a madocsai apát *honnan* érkezett Budára. — CATTANEO még 1482. február 21-én kéri elbocsátását a ferrarai Santa Maria degli Angeli konventtől, és ugyanez év *június* 18-án jött Budára.[16]

Ezek után MÁTYÁS harmadik „állítólagos" miniátorával, FELIX PETANCIUSnak FELIX RAGUSANUSsal való azonosságával kell foglalkoznunk, amit GULYÁS PÁL nézete szerint csakis „bizonyos túlélénk fantáziájú kutatók" fogadnak el, akik „regényírók módjára a föltevések színes birodalmába" kalandoznak.

[16] A budai renaissance miniatúraművészet kialakulásában Ferrara jelentőségét hangoztatva írtuk, hogy Mátyásnak két milánói származású miniátora érkezett Ferrarából: a madocsai apátnál írásbeli adat bizonyítja ezt, Francesco de Castellonál pedig minden írásbeli adatnál ékesebben művészete. Utaltunk egyúttal Andreas Pannonius közvetítő szerepének lehetőségére, aki annak a ferrarai karthausi kolostornak volt priorja, ahol Borso d'Este híres Bibliája íródott, s amelyet Ferrara legelső miniaturistái díszítettek. (V. ö. BERKOVITS E.: La miniatura nella corte di Mattia Corvino. Ferrara ed il Rinascimento Ungherese. Biblioteca della Mattia Corvino Nr. 10.) — A madocsai apátra vonatkozó újabb adatokat közli BANFI, FLORIO: Fra Giovanni Cattaneo in Ungheria. Memorie domenicane. Firenze, 1936. 305—315. l., — 1938. 12. l.

Még a mult század végén PETAR MATKOVICS azonosította FELIX PETANCIUST, ezt a kitűnő humanistát és török történészt az OLÁH által említett FELIX RAGUSANUS miniaturistával, a budai miniátorműhely vezetőjével, mivel PETANCIUST ugyanazon követi küldetéseikor más és más források RAGUSAI FELIX néven is emlegetik.[17] Így érthetővé vált, hogy FELIX RAGUSANUS miért volt oly titokzatos és rejtélyes személyiség, s miért nem találkoztunk OLÁH MIKLÓS munkáján kívül sehol másutt a nevével. Egyszerűen azért, mert a források PETANCIUS néven nevezték. (GULYÁS PÁL PETANCIUS nevét következetesen PETANTIUSnak írja. PETANCIUS *Genealogia Turcorum Imperatorum* című művében világosan PETANCIUS olvasható. Orsz. Széchényi Könyvtár Cod. Lat. 378.)

MATKOVICS cikke, amely magyar változatban MARGALICS E. *Horvát történeti repertoriumában* (1900) „*Utazások a Balkánfélszigeten a XVI. században*" címmel jelent meg, a magyar kutatók előtt ismeretlen maradt. Mentségül szolgálhat a tanulmány keveset sejttető címe. De már furcsább, hogy a HANS ANKWICZ von KLEEHOVEN által is hangoztatott azonosság például GULYÁS PÁL figyelmét elkerülte. HANS ANKWICZ von KLEEHOVEN a „*Zentralblatt für Bibliothekswesen*" 1913. évfolyamában „*Magister Johannes Gremper aus Rheinfelden, ein Wiener Humanist und Bibliophile des XVI. Jahrhunderts*" című tanulmányában hosszasabban foglalkozik PETANCIUS irodalmi munkásságával, akit MATKOVICS nyomán FELIX RAGUSANUSsal azonosnak tart. — Még 1914-ben a GULYÁS PÁL szerkesztette *Magyar Könyvszemlé*ben a 90. lapon részletesebb ismertetés jelent meg ANKWICZ e munkájáról, de a névtelen ismertető a magyar udvarban élő PETANCIUS irodalmi munkásságával való foglalkozást érdemesnek nem tartotta, amint PETANCIUSnak RAGUSANUSsal való azonossága is nyilván elkerülhette a figyelmét. — Viszont GULYÁS PÁL *Mátyás király könyvtára*\című tanulmányában (Olcsó könyvtár 551—552. sz. Bp. 1920.) bár hivatkozik ANKWICZ cikkére, sőt a *Magyar Könyvszemlé*ben megjelent ismertetésre is (61. lapon) az azonosság kérdésével nem foglalkozik, pedig tagadása már ekkor módjában állott volna. — HANS ANKWICZ von KLEEHOVEN különben 1934-ben CUSPINIANUS leveleinek kiadásakor ismét han-

[17] MATKOVICS, PETAR: Putovanja po balkanskom poluotoku XVI. vieka. Rad. 1879. 163—165. l.

goztatja az azonosságot, majd utóbb FLORIO BANFI és KARDOS TIBOR is.[18]

A kétségtelennek tekinthető azonosság vizsgálóinak eredményeiből kiindulva, az adatok és a budai termékek tanulmányozása és összhangbahozása által jutottam arra a következtetésre, hogy PETANCIUS a CASSIANUS-mesterrel azonos, s mivel a hetvenes évek végén már Budán élt, igyekeztem az ismert kódexek alapján művészi fejlődését felvázolni.[19] A PETANCIUS-probléma ezzel még korántsem záródott le. Meglepetéseket tartogathat PETANCIUS irodalmi munkásságának részletesebb földerítése, és a Corvinák díszeinek folytatólagos tanulmányozása.

GULYÁS, FELIX PETANCIUSnak FELIX RAGUSANUSsal való azonosságával a legélesebben szembehelyezkedik, és bár a kutatóktól százszázalékosan hiteles adatokkal alátámasztott bizonyításokat igényel, ő maga megelégszik — ellenbizonyító adatok hijján — a puszta tagadással, és lélektani szempontból írott cáfolattal. Vizsgáljuk meg sorjában GULYÁSnak az azonosság ellen felhozott érveit.

1. PETANCIUS „sohasem is dicsekedett azzal, hogy ő lett volna a Corvina vezetője — pedig még az üres címeket sem vetette meg s állandóan mint cancellarius Segniae szerepelt (neve egyetlen zenggi okmányon sem fordul elő)..." — Ezzel szemben tudomásunk szerint PETANCIUS azzal sem dicsekedett, hogy II. ULÁSZLÓ diplomatája volt, avagy hogy például Konstantinápolyban béketárgyalásokat folytatott, vagy török történeti munkákat írt. Mindezt a rá vonatkozó forrásokból és fennmaradt emlékekből tudjuk. Hogy miért kellett volna megvetnie a Mátyás által adományozott zenggi kancellárságot, és ennek címét nem viselni, ezt nem értjük. Különben MATKOVICS hangoztatta, hogy mivel a zenggi

[18] ANKWICZ VON KLEEHOVEN, HANS: Johann Cuspinianus Briefwechsel. Veröffentlichungen der Komission zur Erforschung der Reformation und Gegenreformation. Humanisten-Briefe, vol. II. München, 1934. — BANFI, FLORIO: Felice Petanzio da Ragusa, Prefetto della Corviniana di Buda. Archivio Storico per la Dalmazia. vol. XXIV; Roma, 1937/38. 362—384. l. — Századok, 1938. évf. 389. l. — KARDOS, TIBERIO: Il Codice Kálmáncsehi di nuovo in Ungheria. Corvina, 1939. 257—258. l. — KARDOS TIBOR: Dalmácia, a magyar humanizmus kapuja. Apollo, V. évf. 35 l.

[19] BERKOVITS E.: Felice Petanzio Ragusino, capo della bottega di miniatori di Mattia Corvino. Corvina, 1940. Archivio 53—84. l. Klny. is.

okmányokon neve nem szerepel, valószínű, hogy PETANCIUS kancellári minőségben nem működött. MATKOVICSnak ezt a tagadását GULYÁS viszont elismeri.

2. GERÉB LÁSZLÓt is tévesen azonosították KARAI LÁSZLÓval. — Itt azonban nem erről, hanem a RAGUSAI FÉLIXnek nevezett PETANCIUSnak RAGUSAI FÉLIXszel való azonosságáról van szó.

3. GULYÁS szerint feltűnő továbbá „hogy olyan kiváló emberismerő, mint Mátyás király, parlagon hevertette volna műhelyvezetője diplomata képességeit s egyetlen egyszer sem bízott rá olyan feladatot, mint Ulászló". — Viszont tudjuk azt, hogy MÁTYÁS számos kitűnő olasz diplomatával volt körülvéve s ezért a humanista miniaturistára inkább a Corvina műhely vezetését bízta. ULÁSZLÓ uralkodása alatt köztudomású, hogy az olasz diplomaták és tudósok elhagyták az udvart és a miniátor műhely is sokkal kevesebbet termelt. Így természetes, hogy ULÁSZLÓ diplomáciai megbízatásokkal is felruházza a még a MÁTYÁS udvarában élt olasz iskolázottságú humanista nyelvtudóst és miniátort.

4. „Lélektani szempontból" kizárt — írja GULYÁS —, „hogy ULÁSZLÓ az általa rútul rászedett királyné meghitt emberét tegye meg a maga bizalmasává, s küldje el többek között leánynézőbe Franciaországba!" — A renaissance udvari műveltség idején mindennapos volt, hogy a humanisták és a diplomaták más és más, gyakran egymással ellenséges uralkodónak is szolgálatába szegődtek, stb.

5. Mivel Ragusa anyakönyveiben a XV. század második felében valószínűleg egész sereg FÉLIXre lehetett volna akadni, így tehát a budai udvarban is két RAGUSAI FÉLIX élt.

PETANCIUS a hetvenes években jelenik meg Budán, 1480-tól zenggi kancellár. MÁTYÁS uralkodása alatt egyéb szerepléséről nem tudunk: a budai műhely élén állt. II. ULÁSZLÓ megbízásából gyakran utazott külföldre. Ragusában, Velencében, Rhodusban, Franciaországban járt diplomáciai úton. 1509-ben Spanyolországban volt. 1512-ben, majd 1513 augusztusában Konstantinápolyban a török szultánnal békeszerződést készít. 1502-ben nyujtja át ULÁSZLÓnak *„Dissertatio de Itineribus aggregiendi turcam"* című memorandumát. Irodalmi művei több másolatban forogtak közkézen, így még életében külföldre is eljutottak. Két II. ULÁSZLÓnak ajánlott török történeti műve

maradt fenn miniatúrákkal díszes kéziratban: a budapesti *Genealogia Turcorum Imperatorum* és a nürnbergi *Historia Turcica.*[20] Mintegy negyven éven át élt a budai udvarban. 1522-ben, amikor CUSPINIANUS PETANCIUS egy művét kiadja, már halottként emlegeti. — Viszont OLÁH MIKLÓS, aki az 1510—1516. években élt Budán, személyesen is ismerte MÁTYÁS miniátor műhelyének vezetőjét, a már öreg, a görög és latin nyelv mellett kaldeusul és arabul is beszélő, továbbá a festészetben is nagy gyakorlattal bíró RAGUSAI FÉLIXet.

Annak feltételezéséhez, hogy a budai udvarban két RAGUSAI FÉLIX élt volna, — akiknek mindegyike egyaránt öregember az 1510-es években, továbbá hogy mindkettő nagy tudós és keleti nyelvész, az egyik kitűnő török históríkus, a másik pedig kaldeusul és arabul beszél, — ahhoz sokkal élénkebb fantázia szükséges, mint annak hangoztatására, hogy a kettő egy és ugyanazon személy.*

BERKOVITS ILONA

[20] A *Geneologia Turcorum Imperatorum* érdekes, rotulus kézirat. PETANCIUS RAGUSANUSnak bizarr műve. Itt a török szultánokat és vezéreket ábrázoló miniatúrák a legközelebbi kapcsolatban állnak II. ULÁSZLÓ egy másik török tárgyú kódexével a nürnbergi *Historia Turcica* díszítéseivel; mindkét kódexet azonos miniátor díszítette. Így jutottam arra a következtetésre, hogy a nürnbergi kódexnek nemcsak a miniatúráit festette PETANCIUS RAGUSANUS, hanem ő a szerzője is e török történelmi munkának. — A nürnbergi kódex miniátorát a Cassianus mester tanítványának tekintették, én azonban a kézirat díszítéseit a Cassianus mester legkésőbbi művének tartom; így azonosítottam PETANCIUS RAGUSANUSt a Cassianus mesterrel, stb. (V. ö. BERKOVITS E.: Felice Petanzio Ragusino ... id. m.)

* E cikk már ki volt szedve, mikor KARDOS TIBORtól arról értesültem, hogy Törökországban ez időben a diplomák, békeszerződések stb. hivatalos nyelve az arab volt; alkalmanként használták a bulgár nyelvet is. PETANCIUSnak így feltétlenül ismernie kellett az arab nyelvet is.

Ragusai Félix

NÉMET KÖNYVTÁRAK.

2. *Preussische Staatsbibliothek: Berlin.*

Ismeretes, hogy a berlini *Preussische Staatsbibliothek* nem csupán a Németbirodalom egyik legjelentősebb közkönyvtára, hanem egyúttal betölti a *német könyvtári központ* hivatását is. A német tudományos könyvtárak közös tevékenységének szálai a berlini *Staatsbibliothek*ban futnak össze, vezérigazgatója hivatalból elnöke a *Birodalmi Könyvtárügyi Tanács*nak. Midőn 1936-ban a *Porosz Könyvtárügyi Tanács* birodalmivá alakult át, a birodalmi kultuszminisztérium (pontosabban: *Reichswissenschaftsministerium)* a berlini *Staatsbibliothek*kal karöltve egész Németország területére vonatkozóan egységesítette a könyvtárosképzést és a könyvtárosi vizsgát. Ettől az időtől kezdve a német tudományos könyvtárakban tudományos munkakört ellátó tisztviselők kiképzése egységesen történik.

A *Staatsbibliothek*kal kapcsolatos intézmények működése és a könyvtár által vezetett nagy bibliográfiai vállalkozások munkálatai egyébként az utóbbi években a háború ellenére is — ha bizonyos tekintetben csökkentett mértékben vagy lassúbb munkatempóban is — zavartalanul továbbfolytak, sőt éppen a háború még újabb bibliográfiai feladatokat is rótt a könyvtárra. Így a *Reichstauschstelle,* mely a fölöspéldányok cseréjét közvetíti a német könyvtárak között és a hivatalos nyomtatványokat juttatja el hozzájuk és a *Beschaffungsamt der deutschen Bibliotheken,* tehát a német könyvtárak szerzeményi hivatala különösen nagy teljesítményt végeztek a háború folyamán a birodalomba visszatért vagy megszállt területek új hivatalos könyvtárainak felállítása során. A *Beschaffungsamt* végezte egyébként központilag a német könyvtárak részére a háborús fontosságú külföldi folyóiratok beszerzését is. A német külképviseleti hatóságok segítsé-

[1] A szükséges adatokat és felvilágosításokat DR. JOSEPH BECKER úr, a Könyvtár első igazgatója volt szíves megadni.

Rahl, C

Viennensis pinxit"

s jobbra: „C. Rahl Socius Academiae Caes. Reg. Artium Viennensis sculpsit."

s legalól kiépült: „Ad Mandatum J. Comitatus Pestiensis."

Rézmetszet, méretei keret nélkül 46,: 31.6 kerettel 54.: 39.6 s a rélap nagysága 60 : 45.i

Lapza: 7594 (keret s felirat nélkül)

Lapza: 1255 (kerettel és feliratokkal).

Lapza: 1790 (az alatok részletes kidolgozása előtt s keret és irás nélkül)

55/93 N= 1907.

I. Ferencz:

Egész alak, állva, hétnyolczad balra. Ősz haja rövid s arcza s bajusza leberetvált. Keztyűs jobb kezével kócsagos kalpagját fogja. Dolmánya, vállra vetett prémes mentéjé s nadrágjá gazdagon zsinórzott, s magas szárú sarkantyús csizmájá bojtos és zsinórral szegélyzett. Tekete nyakravalója felett az aranygyapjás rendet viseli, jobb vállától bal csipőjé felé szalag vonul s mellét az érdemkereszt s a Mária Terézia, a Szt. István, a Lipót s a Vaskorona rend díszíti. Oldalán kard s e mellett tarsoly lóg. A háttérben jobbra a felnyergelt ló mellett, melyet vizás fog, két testőr áll s balról a város felől a vezér-kar tagjai közelednek lóháton. Feliratai ~~fölül~~ a kereten fölül:

„Franciscus I."

(ugyanott) alól az ország czimerétől megszakítva:

Domita Gallorum Ferocia ..... Lutetiis Parisiorum Appropinquantem
Usurpationibusque Coercitis ..... 17 Calendar: Mai 1814. Obvii Exceperunt.
Vindices Libertatis Europeae .... Budam Pannoniae Profectum
Felici Foedere Juncti .... 8 Calendarum Novembris E. A.
Principem Unionis .... Itineris Comites Secuti Sunt"

alól balra: „P. Krafft Socius Academiae Caes. Reg. Artium

Divald Kornél Budapest 1913.

A héthársi szent Márton-templom.

I. A templom és a Tarczay-család. Építőművészetünk legfényesebb korszakát annak a buzgóságnak köszönheti, amelylyel régi nemzetségeink a XII. században és a következőnek első felében, egymással versenyre kelve, emeltek birtokaikon pazar fényű templomokat és monostorokat. Az Árpádok korában, ennek a monostorépítő láznak Isten dicsőségén kívül a családi büszkeség is jelentős rúgója volt. Legjelentősebb középkori székesegyházaink elpusztulása után, ránk maradt legszebb műemlékeinket ennek köszönhetjük. Igy a jaáki templomot, a zsámbéki templomromot, egész sor román, vagy átmeneti stilű templomkaput és egyéb művészi részletet. Templomépítésünknek ez az aranykora a XIII. század derekáig tartott. Mesterei, a fönmaradt emlékek egymással való szoros rokonsága alapján ítélve, egyazon magyarországi iskolából kerültek ki, s birtokról birtokra vándoroló, részben szabad, részben félig szolgai renden levő kőfaragók voltak, akik idővel egymásután keletkező városainkban telepednek le és ezek polgári lakosságába olvadnak. A tatárjárás után a szentegyházaké helyett a várak építése lendül föl. A késő utódok, vagy magvaszakadt nemzetségeink birtokainak új tulajdonosai nem egy régi monostort is várrá alakítanak át. A bozóki vár Hont vármegyében, a Hont Pázmán-nemzetség egyik családi monostorának a helyén épült. Román kori keresztfolyosójának részletét a most is elég ép vár évszázadok folyamán történt többszöri átalakítása ellenére mind máig megőrizte.

Árpádkori családi monostortemplomaink egyik legfontosabb rendeltetése Isten szolgálatán kívül az volt, hogy az alapítóknak és ezek utódainak haláluk után örök nyugvóhelyül szolgáljanak. Abban a mértékben azonban, amelylyel a monostorokkal kapcsolatos alapítványok értéke csökkent, az alapítók családja másfelé szakadt, vagy éppenséggel kihalt, a monostortemplomok rendeltetése is módosult. A legtöbb fényes családi templom, amely mellől századok viharai folyamán a monostor is elenyészett, egyszerű falusi plébániaegyház lett, amelyből a család kihaltával rendre küszöbölték ki a templom csarnokait, padozatát elborító síremlékeket. Vegyes házbeli királyaink korában amind nagyobb hatalomra vergődő olygarcha családok nem egyszer tapasztalhatták, hogy vetélytársaik, vagy más ellenség ostromának kitett váraik kápolnájában, avagy birtokaik védtelen falvainak templomaiban minden inkább örök, mint sírjuk, amelynek nyugalmát, dicsőségüket hirdető emlékkövét maradandóan biztosítani óhajtották. Váraikat bármikor lerombolhatta az ellenség, a párttusák idején birtokaiktól is könnyű szerrel foszthatta meg őket a királyi hatalom.

Innen van, hogy csúcsíves építészetünk korában leghatalmasabb főuraink püspöki székesegyházakban, káptalani templomokban, vagy pedig fallal kerített kulcsos városaink plébániatemplomaiban biztosították maguknak legszívesebben sírhelyet. Ezek párttusák idején nem voltak annyira kitéve az ellenfél pusztításainak, mint váraik és birtokaik. Igy lett a gyulafehérvári székesegyház a Hunyadiak temetkező helye, a szepeshelyi dóm a Zápolyaiaké, a lőcsei plébániatemplom a bethlenfalvi Thurzóké. Városi templomaink ennek révén nem egyszer gyarapodnak jelentős művészi részletekkel. Falusi templomok a csúcsíves építészet korában még nagyobb számmal épülnek, mint előbb s most is a földesurak költségén; de mert többnyire pusztán a jobbágyok ájtatoskodásának színhelyéül szolgálnak, jóval szerényebb művészettel, mint a román korban. Egy-egy művészi részlet, oltár, kehely, vagy miseruha, amely a középkorból maradt itt ránk, nem egy gótikus falusi templomunkban még ma is ékesen hirdeti, hogy régi földesuraink jobbágyaik templomait is elsőrangú művé-

1. ábra. A templom külseje dél-nyugat felől.

Lásd a megjelölt részeket!

szettel gyarapították, valahányszor ezekről végrendeletükben vagy más alkalomból megemlékeztek. Általában azonban csúcsíveskori falusi templomaink művészettörténelmi tekintetben vajmi jelentéktelenek. Kivétellel csak ott találkozunk, ahol a jobbágyközség temploma a középkorban egy-egy hatalmas főúrnak óhajára, de nem egyszer akarata ellenére is ennek temetkező temploma lesz. Ez esetben családja minden eszközt megragad, hogy az eredetileg vajmi igénytelen falusi templomot kiépítse s művészi felszerelését tőle telhetőleg gyarapítsa. Ilyen jobbágyközség számára alapított egyházból családi templom rangjára emelt emlékünk a héthársi szent Márton-templom Sáros vármegyében, amelyet négyszáz év-

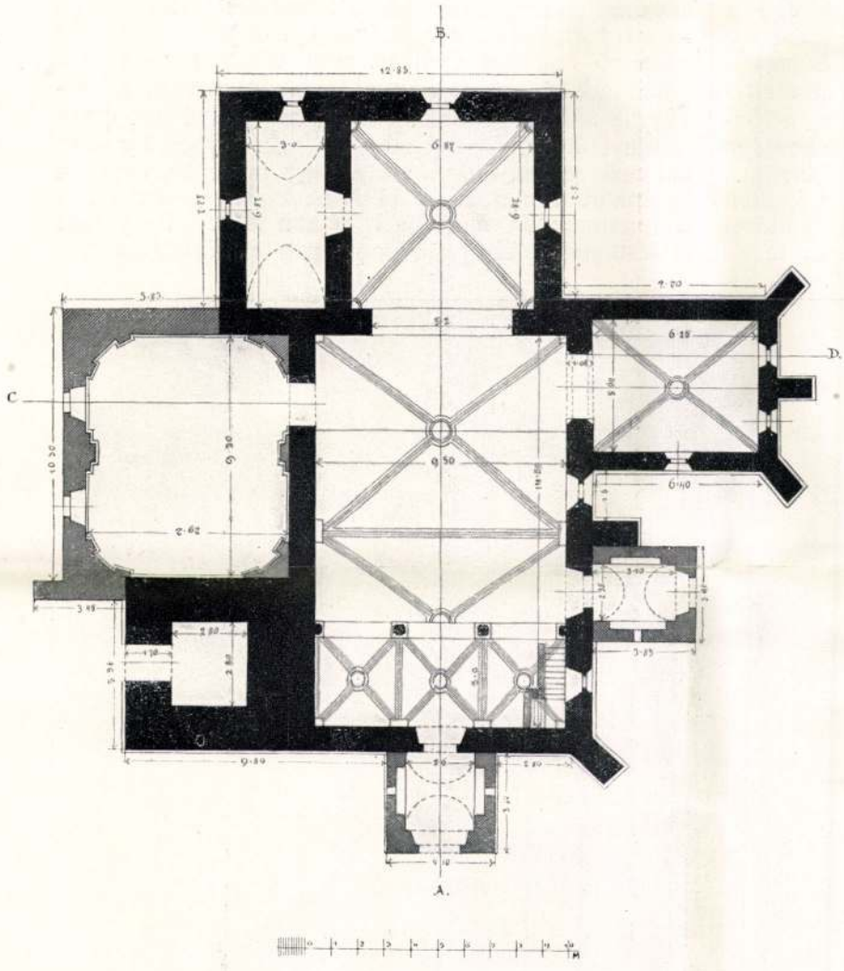

2. ábra. A templom alaprajza. Myskovszky Viktor felvétele a Műemlékek Orsz. Bizottsága gyüjteményében.

vel ezelőtt építettek újjá (1. ábra). A XVI. század dereka táján kihalt Tarczayak, majd a Dessewffyek családi temetkező templomában négyszáz esztendő folyamán az itt nyugvók egyéni jelentőségének megfelelően annyi művészeti, történelmi és művelődés történelmi szempontból véve érdekes emlék halmozódott föl, amennyivel ma nagyobb viszontagságokon keresztül esett székesegyházainkban is alig találkozunk. Mielőtt a templomot és emlékeit ismertetném, bizonyára helyénvaló, ha előbb a Tarczay-családdal ismerkedünk meg, amelynek kegyeletét és ízlését hirdeti a Héthárson fönmaradt művészi alkotások zöme s amelynek emlékével történetírásunk mindeddig amúgy is vajmi mostohán bánt.

A Tarczay és a vele közös törzsből származó Berzeviczy-család eredetét a hagyomány a Tirolból hazánkba szakadt Rutker comestől származtatja, akinek felesége II. Endre királyunk nejének, merániai Gertrudnak palotahölgye és Adolf szepesi prépostnak nővére volt. Az utóbbi révén száll a családra ennek szepességi birtoka, amelynek főrészei a Tátra alján Lomnic, Húnfalu, Óleszna és Meklér falu voltak. A következő nemzedék vitézségével szerzett királyi adományok és vétel, illetőleg csere útján hatalmasan gyarapítja birtokait. Rutker comes utódai Rikolf és Polán 1274-ben Nádasd és Micha nevű birtokukért cserébe Detrének a szászok comesének tarcai uradalmát szerezték meg, amely a Tarca felső völgyében Héthársig terjedt. Erre a birtokra Keechi Detrének 1274-ben 14 márka finom ezüstöt, 1287-ben a határjárás alkalmából fiainak még 100 márkát fizetnek rá. Rikolf fiai Kakas mester és János kilenc évvel azután abaujvármegyei Gybarth nevű birtokukért cserébe Detre fiaitól 60 márka finom ezüst ráfizetésével még Tarkőt és Vörösalmát szerzik meg, mely utóbbi kettő aztán mint testvéri osztályrész Krivánnyal együtt fivérükre, II. Rikolfra száll, aki a Tarkeői nevet veszi föl s a Tarkeőiek és a Tarczaiak ősapja, János nevű fivére viszont a Berzeviczyek őse lesz.*)

Tarkeői Rikolf vitéz katona, Róbert Károly király és Csák Máté háborúiban a király pártján ismételten kitünteti magát. Résztvesz Sárosvára ostromában, amelyet Csák Máté híve, Miklósfia Demeter szállott meg, s itt a várból aláhajított kövek többszörösen megsebesítik. 1312-ben a rozgonyi döntő csatában számos rokonával és jobbágyaival együtt harcol. 1320. körül, mint Róbert Károly seregének vezére a király sógorának, Lokietek Ulászló lengyel királynak segítségére siet és ennek pártütőit legyőzi. Kitünő szolgálatai fejében jutalmul Keechi Detre Csák Máté pártján volt fiainak tarköi és vörösalmai részbirtokát, azonfelül az utóbbiak osztályos atyafiainak Bogyiszlófia Balázsnak és Márkfia Bodonnak birtokait nyeri el, miután már jóval előbb 1312-ben Lubotin, Poprád és Letenye folyók között a Tapoly völgyéig három nagy erdőt kapott királyi adományul. 1325-ben Róbert Károly Tarkeői Rikolfot és utódait kivonja az ország bíróságainak, a megyei főispánok és szolgabírák hatósága alól s kizárólag a király bíróságának rendeli alá; ugyanabban az évben pallosjoggal is ruházza föl. Tarkői Rikolf eddig nem említett testvérei között Henrik Sáros vármegye főispánja lett, de amikor 1314-ben hűtlenségbe esik, Róbert Károly seregével Maglód várában ostromoltatja s amikor a vár véres tusa árán elesik, nemcsak a főispánságtól, de Újvár és Újfalu birtokától is megfosztja s ezt Mikcz bánnak adományozza, akinek fiától aztán örökösei vissza akarják szerezni, de egyelőre eredmény nélkül.

Amikor Róbert Károly király 1315-ben a Keechieknek megkegyelmezett s közöttük és Tarkeői Rikolf között osztályt rendelt el, az utóbbi tulajdonába a következő birtokok kerültek: Tarkővára, Tarkőalja, *Héthárs*, Bathamező, Vörösalma és Jakabfalva. A királyi adományul

*) *Berzeviczy* Edmund: „A Tarkeőiek hatalmi törekvései Sárosban a XIV.—XV. és XVI. század folyamán". Századok, 1894. évfolyam. — *Nagy* Iván: „Magyarország családjai" 11. k. 40 l.

3. ábra. A templom szentélye.

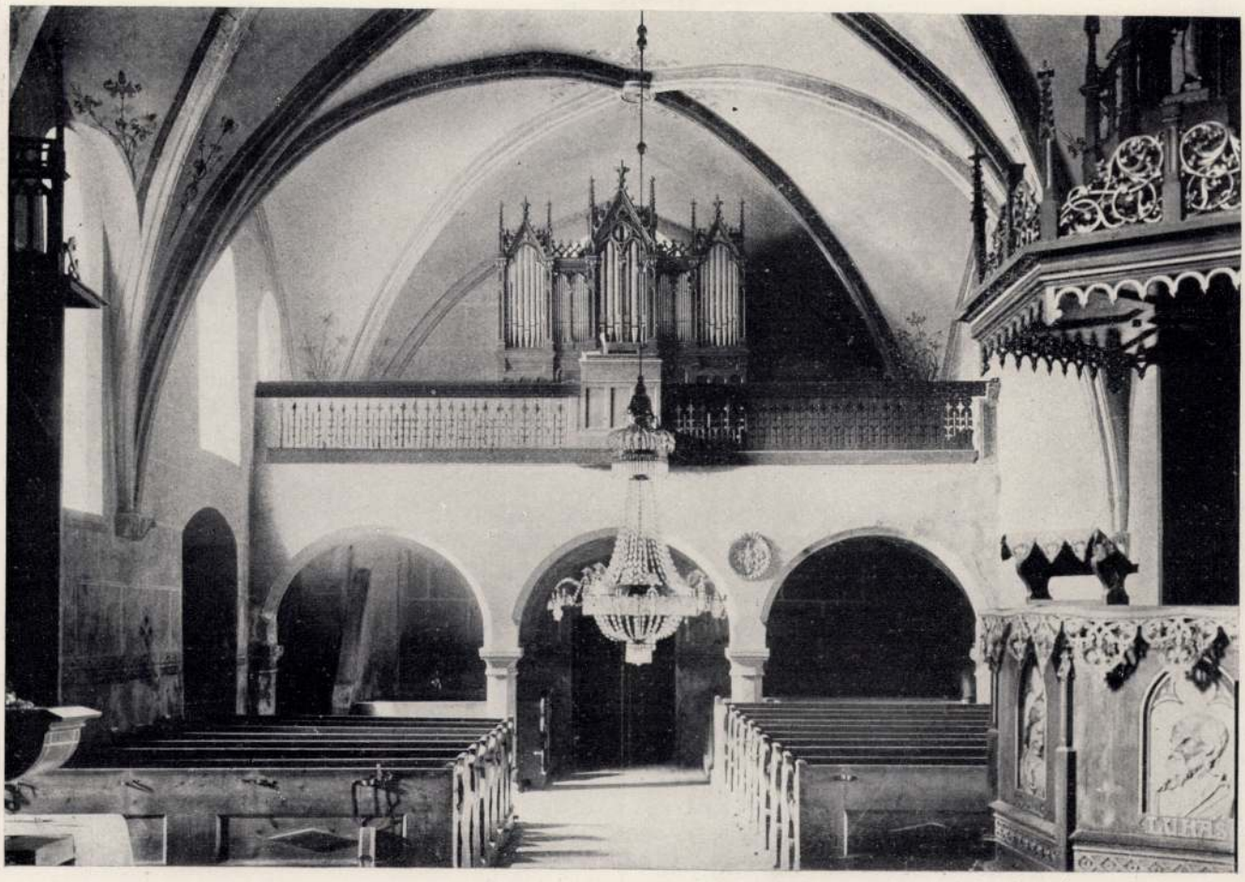

4. ábra. A templom hajója.

nyert három nagy erdőt Rikolf 1337-ben a muszinafői erdővel kerekíti ki s 1346-ban a Tarkővel szomszédos Harcsár-Lucskát szerzi meg fiaival együtt. Ezek közül László és Kelemen, majd ismét Lőrinc Nagy Lajos körében mint udvari atyafiak szerepelnek (aulae familiares) s a hevesmegyei Kömlőt szerzik meg királyi adományként birtokul.

Tarkeői Rikolf volt valószínűleg a héthársi szent Márton-templom alapítója. Ő 1360-ban halt meg. Tizenkét fia volt. Ezek közül Péter aradi prépost, Miklós a horvátországi Orbász vármegye főispánja lett, a feljebb említett három udvari atyafi is többnyire távol van a családi birtoktól. Helyettük testvéreik és osztályos atyafiaik törekednek hatalmuk terjesztésére s a kor szokásához híven nem egyszer erőszakos eszközökkel.

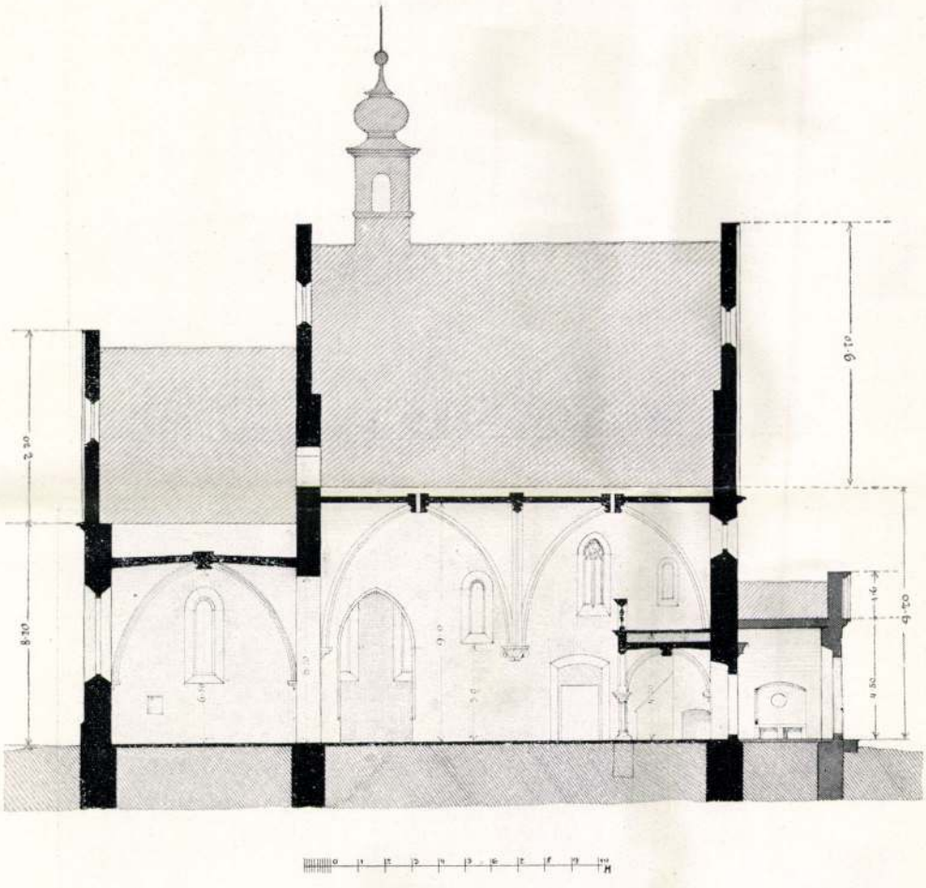

5. ábra. A templom hosszanti átmetszete Myskovszky Viktortól a Műemlékek Országos Bizottsága gyüjteményében.

A XV. század elején Felsőmagyarország leghirhedtebb olygarchái közül valók Tarkeői Rikolfnak Henrik fiától származó unokája László s másik unokája Rikolffi János, akik Zsigmond király korában kezdenek szerepelni. I. Ulászlótól szinte egész Liptó vármegyét nyerik el adományul, hol Nagyvárt, a mai Liptószentmáriát megerősítve, a felvidéki vármegyéket messze földön rettegtetik hatalmaskodásukkal. 1447-ben azonban Hunyadi János tekintélyének meghódolnak, Nagyvárt földig lerombolják s otthagyva Liptót, Tarkő várában húzódnak meg, amelyet sikeresen megvédelmeznek a husziták támadásai ellen, akik közben Sáros megyének már összes várait elfoglalták. Liptói birtokait a két Tarkeői úgy látszik, elzálogosította. Tarkeői Rikolffi János 1451-ben Bártfa városától kér 200 arany forintot kölcsön ezek kiváltására, de alighanem hiába.*) Az erőszakos Rikolffiak visszatérése kellemetlenül érintette a Sáros megyében maradt atyafiságot s Tarkeői Kelemen fiának, Miklósnak kezdésére 1449-ben új osztályba fognak, amely 1456-ban egyezséggel ér véget. Ugyanez év végén Tarkő várát rövid időre a husziták foglalják el. Komorovszky kapitánya, Hatutinai György Bártfától sürgősen kőmíveseket kér a várfalak helyreállítására.**) Kelemen fia Miklós már Tarczaynak írja magát, Tarcza birtoka után, amely a magtalanul elhalt Kakas mester, Tarkeői Rikolf és a berzeviczi ág ősének, Jánosnak testvére után szállott a Tarkeőiek családjára s Tarkeői Kelemen osztályrésze lett. Mint nagybátyja, Tarczay Miklós lett a fiatalon árvaságra került Tarczay Tamás gyámja, akivel a Tarkeői-Tarczay család hatalmának és dicsőségének tetőpontjára jutott. A XIV. és XV. század folyamán I. Rikolf másik fiának, Jánosnak, Tarkeői Rikolf testvérének utódai nem kevésbbé fényes pályára emelkednek. Berzeviczy Péter 1425-ben királyi tárnokmester, Berzeviczy Pohárnok István vitéz hadvezér, aki Hunyadi János oldalán a török ellen is küzdött. A következő században Berzeviczy Márton Erdély kancellárja s ezután is napjainkig alig mult el nemzedék, amelyben a Berzeviczy-család és ennek rokonsága egy-egy kiváló tagjával ki nem vált.

Tarczay Tamás fia, Miklós kezében egyesíti nemzetségének összes sárosmegyei birtokait, sőt ezeket újakkal is gyarapítja s politikai befolyásával a Zápolyaiaknak is méltó ellenfele lesz. Fiával azonban kihal a család, amelynek hatalmi lörekvései a Berzeviczyeket jellemző higgadt megfontoltsággal szemben izzó temperamentummal párosultak. Tarczay Györgyben ezt az izzó temperamentumot csodás önzetlenség festi ragyogóvá. Féktelenül lobogó lángja azonban nemcsak a család életerejét emészti föl, de tüzében ennek régi dicsősége és hatalma is megsemmisül.

A héthársi templom valószínű alapítóján, Tarkeői Rikolfon kívül csak Tarczay Tamásnak és fiának, Tarczay Miklósnak emlékét hirdeti. A család többi tagjainak alkotásai mind elpusztultak. S kihalt nemzetségeink legtöbbjének emlékeihez hasonlóan, századok viharai folyamán az itt fönmaradt művészi alkotások is alighanem elenyésznek, ha a Dessewffyek a XVII. században az épületet nem avatják föl családi templomukká s ha a Tarczayak testvérága, a Berzeviczy-család és ennek rokonsága nem csüng változatlan szeretettel és érdeklődéssel a kihalt nemzetség ősi templomán.

De hogy a Tarczayaknak csak most igazán érdekessé váló történetéhez visszatérjük, Tarczay Tamás,

*) *Iványi Béla:* Bártfa szabad királyi város levéltára. Budapest, 1910. 105. l.

**) L. *Iványi* i. m. 144. l.

aki, mint láttuk, fiatalon árvaságra került, Hunyadi Mátyás udvarában nevelkedett s a nagy királynak mindhalálig törhetetlen híve és vitéz hadvezére volt. Jószágait nyilván, hogy a Liptóból visszaszakadt Rikolffiak erőszakoskodásától megvédje, Roskovicz Péter cseh várkapitánynak zálogosítja el. Csak amire a királyi udvarban tekintélyre tett szert, váltja ezeket vissza. Ő maga azonban a király udvarában maradt s szinte egész életét Hunyadi Mátyás körében és szolgálatában tölti el.

1468-ban mint udvari atyafi részt vesz Hradistye város ostromában. De amíg ő távol idegenben harcol, a birtokaival szomszédos városok vérszemet kapnak és kikezdik javait, Mátyás király azért az ostromló város falai alól ír rá Kassa, Lőcse, Eperjes és Bártfa uraira, hogy kedvelt hívének birtokait háborgatni ne merészeljék. Ugyanebben az évben, szent Jakab napján Mátyás király megerősíti Tarczay Tamást a tarkői várhoz tartozó uradalom egyharmadában s családjának szepességi birtokaiban. 1470. évben a király a tarkői birtokra beiktatási rendeletet ad ki számára. 1474-ben Tarczay Tamás Kázmér lengyel király ellen 6000 főnyi sereget vezérel, elfoglalja Zmigród várát s 200 falut pusztít el. Ott szerzett érdemei elismeréséül Árva várának kapitánya lesz. 1478-ig innen tartja sakkban seregével a lengyel király hadait s ennek jutalmául az örökségül reá szállott Kömlő vásárjogot kap.

Mátyás királynak III. Frigyes császár ellen folytatott háborúiban 1479-től kezdve Tarczay Tamás mindvégig tevékeny részt vett. Ebben az évben ő veszi át a király részére a salzburgi érsek és a seckaui püspök várait. 1480-ban Regede városát (Radkersburg) ostromolja és ennek elfoglalása után ott találjuk Grác ostrománál is. Minthogy 1482-től 1490-ig, Mátyás király haláláig többnyire távol van birtokaitól, valószínű, hogy Bécs városának ostromában is szerepe volt s részese lett annak a dicsőségnek, amelyet Mátyás király ennek elfoglalásával aratott.*) A nagy király halála után Tarczay Tamás letűnik a közszereplés színteréről. Még 1490-ben megírja végrendeletét s három évvel azután meghal, alighanem tarcai várkastélyában, amelyet valószínűleg ő épített s amely többszöri átalakítása után 1813-ban földrengés és vízáradás következtében a mellette épült templommal együtt a hasonló nevű folyó medrébe omlott és szinte mindenestül elsüllyedt.**)

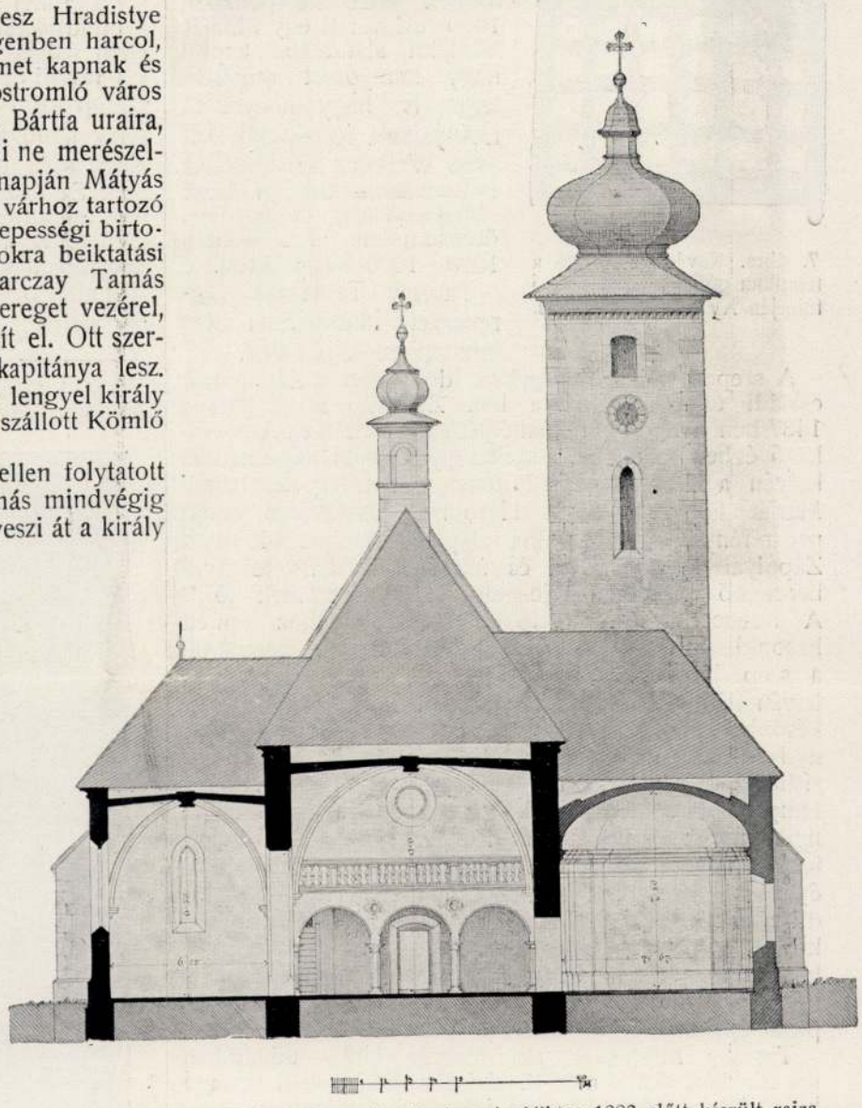

6. ábra. A templom keresztmetszete. Myskovszky Viktor 1888. előtt készült rajza a Műemlékek Országos Bizottsága gyüjteményében.

Tarczay Tamás végrendeletét a Tarkeőyekre és Tarczayakra vonatkozó egyéb okiratokkal együtt a berzevicei levéltár őrzi s minthogy több tekintetben érdekes világot vet a régi földesuraknak a birtokaikon emelt, de egyéb templomainkhoz való viszonyára, Berzeviczy Edmund feljebb idézett műve nyomán, a végrendeletnek műtörténelmi szempontból érdekesebb adatait az alábbiakban közlöm.

Tarczay Tamás 10—10 forintot hagyományozott a lomnici, húnfalvi, szentkereszti plébániatemplomoknak a Szepességen s ugyannyit a decsői, viszokai, tarcai, lubotini, tarkői, lucskai, vörösalmai és kriványi plébániatemplomoknak Sárosban; ismét 10 forintot a kriványi határban épített szent Magdolna-kápolna helyreállítására. A hevesmegyei Kömlő templomának egy jó misekönyv megszerzésére 15 forintot, a héthársi szent Márton-templomnak 20 forintot hagyott; az utóbbinak oldalához épített szent Tamás-kápolna javára abaújmegyei Szakál nevű birtokát kötötte le, azonfelül a kápolna fentartására és egy kehely megszerzésére 50 forintot hagyományozott; egyben szigorúan kikötötte, hogy ezt a rendelkezését senki, még fia, Miklós se merje megtámadni.

A késmárki szent kereszt templomnak misékre 100 forintot rendelt, a lengyelországi Krasznó ispotályának helyreállítására, amelyet serege pusztított el, szintén 100 forintot. A szepeshelyi székesegyház főoltárának, amelynek már előbb misealapítványt tett s egy selyem miseruhát is ajándékozott, egy miseruha helyreállítására 35 forintot hagyott. A szepesi káptalannak hagyományozta Makranc és Csécs birtokát, amelyet 1000 forint árán Perényi Jánostól szerzett meg zálogba. Ennek fejében sírhelyet kötött ki magának a szepeshelyi székesegyáz egyik kápolnájában s ennek oltárá-

*) Az 1470—1491. közötti időből Tarczay Tamásnak a bártfai levéltárban több levele maradt fönn, amely többnyire a lengyel háborúra vonatkozik. L. *Iványi* i. m. 273., 288,. 317., 348.. 362., 381., 388., 419., 441. lap.

**) A kastély a XVII. században hatalmas négyszögletes udvart zárt körül. Hátsó szárnya keresztboltos pilléres istállóival, sgraffitó díszű vigyázóházas kapujával s ezzel keresztben egy félig elsüllyedt, beomlott puskaréses helyiség még ma is meg van.

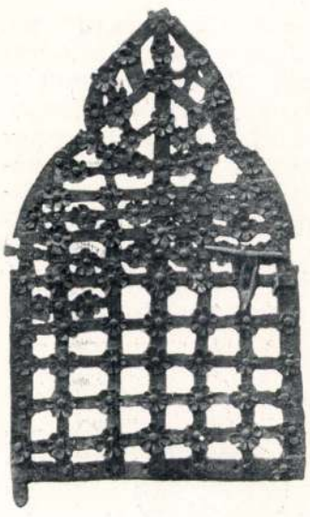

7. ábra. Kovácsolt vasajtó a templom gótikus szentségtartó fülkéjén. XV. század. 66—42 *cm.*

nál szüleiért, magáért és rokonságáért miséket rendelt. 100 forintot hagyományozott még a lengyelországi Peheszna külvárosi ispotályának, amelyet ottani hadakozása idejében katonái fölperzseltek. Javainak főörököse fia, Miklós volt, akire többek közt készpénzben 1000 forintot és egy Mátyás királytól ajándékba kapott nagy aranyozott ezüstserleget is hagyományozott. Leányainak, Katalinnak, később Warkócz Kristófnénak és Borbálának Szinyei Merse Mátyásnénak, tömérdek ötvösmunkán kívül szintén 1000—1000 forint jutott.

Tarczay Tamásnak végrendeleti intézkedései nem mindenben teljesedtek.

A szepeshelyi székesegyház időközben a Zápolyaiak családi temetkező helye lett. Zápolyai Imre nádort 1487-ben a templom szentélyében temették el. A következő évben rakják le a székesegyház régi kápolnáinak helyén a Krisztus szent testének, eredetileg azonban a Máriát koronázó szent Háromság tiszteletére emelt pazar fényű nagy kápolna alapjait, amelyet 1493-ban Zápolyai István nádor és felesége Hedvig tescheni hercegnő költségén fejeznek be és szerelnek föl.*) A ferencrendiek csütörtökhelyi templomához épített hasonló szabású, de kettős kápolna a tescheni hercegnő, a szepeshelyi Zápolyai-kápolna az 1499-ben elhunyt István nádor temetkezési helye lett. Tarczay Miklós, aki később nyiltan is ellentétbe került a Zápolyaiakkal, nyilván azért nem temettette el itt apját. Tarczay Tamás sírhelyének s nyilván a maga családjáénak is a héthársi templomot szemelte ki. Apját egyelőre a templomnak nyilván tőle alapított szent Tamás kápolnájában temettette el, maga pedig a régi egyszerű templomnak újjáépítésére gondolt. Terve csak 1513-ban valósult meg, de ennek anyagi eszközeiről már régebben gondoskodott. 1499-ben Ulászló királytól kieszközli, hogy a birtokain nyitandó bányák termése után tíz éven át a bányarészt ne fizesse a király kincstárába, de a templom építésére fordíthassa.**)

Tarczay Miklósnak, aki Mátyás király udvarában nevelkedett, akkor már II. Ulászló királyunknál is nagy befolyása lehetett. Országos jelentőségű szerephez azonban csak II. Lajos király uralkodásakor jut. Addig ősi birtokának gyarapításán buzgólkodik s Tarkeői Rikolf példájára csere, vétel és többé-kevésbbé szelíd erőszak útján mindinkább kikerekíti azt. Más vármegyékben szétszórt birtokain kívül, végül Sáros vármegyének egyhatod részét s ebben ennek legtermékenyebb és közgazdasági szempontból legfontosabb vidékeit vallhatja magáénak, amelyek a Bártfán és Kisszebenen át Lengyelország felé vezető két országút közé estek.

Amikor Ulászló király 1511-ben külföldön jár, királyi helytartójának Perényi Imre nádort, királyi kamarást, Sáros vármegye főispánját nevezi ki s ideiglenesen Tarczay Miklós helyettesíti a nádort a főispáni székben. Ennek aztán 1419-ben állandóan birtokába jut. Addig is uradalmait növeli. Perényi nádortól anyai öröke Tolcsva és Vámos árán Újvárt és Újfalut szerzi meg, a mai Hoenig várát és Péchújfalut, amelyet egyik őse és a főispáni székben elődje Tarkeői Henrik hűtlenség címén veszített el. Három évvel később a kénykedő Tarkeői Rikolffi-ág utolsó sarjadéka, Miklós szepesi kanonok, akit ő nevelt föl és segített stallumához, évjáradék fejében Tarkő felerészét engedi át neki. 1524-ben Tarczay Miklós politikai befolyása révén jut uradalmával szomszédos tekintélyes birtokhoz. 1519. óta városi főispánságán kívül királyi főkamarás, az udvari párt egyik főembere, a mindinkább elhatalmasodó Zápolyai János és pártja ellen szövetkezett kalandosok kapitánya, akinek az 1525. évi rákosi országgyűlésen Árthándi Pállal együtt döntő szerep jut.*) Mint Báthory István nádor legtekintélyesebb támogatója szerzi meg Ádámfölde, Kisszilva és Nagyszilva birtokát, a sárosmegyei Strázs hegy tövében. Ez Rozgonyi István özvegyének Zerechen Krisztina tulajdona volt akkor, akinek leánya a nádor öcscsének, Andrásnak a felesége. Az özvegy halálával magszakadás címén a birtok a királyra szállott volna. II. Lajos beleegyezésével szinte minden ellenszolgáltatás nélkül Tarczay Miklós szerzi meg, aki közben

*) V. ö. *Fraknói* Vilmos: „Werbőczy István a mohácsi vész előtt". Századok, 1876. 630. l.

8. ábra. Keresztelő medence. Homokkő, vert vörösrézfedéllel. XV. század. 145 *cm.*

*) V. ö. „Szepes vármegye művészeti emlékei" I. rész, 16. l.
**) Berzeviczy Edmund i. m. Századok, 1894. 737. l. 3. jegyzet.

szepességi birtokait bitorló sógora, a késmárki templomban eltemetett Warkócz Kristóf ellen is sikerrel pörlekedik.

Sáros vármegyében Tarczay Miklós ekkor már két vár, Tarkő és Újvár s három megerősített várkastély: Hertnek, Ádámfölde és Tarca ura. Legkedvesebb lakóhelye a tarcai várkastély. Innen indul el 1526-ban II. Lajos király táborába, hogy mint hadvezér is gyarapítsa dicsőségét és hatalmát. Mohács alatt ő lesz a magyar lovasság vezére. Ám királyával és a nemzet legjobbjaival elesik. Mária királyné 1526-ban november 12-én Pozsonyban kelt levelében közli Sáros vármegyével halála hírét, egyben meghagyja, hogy Tarczay Miklósnak, lindvai Bánffy Dorottyától, János főpohárnokmester leányától származó kiskorú fiát, Györgyöt, főispánuknak tekintsék, Zápolyai János király, akinek apja ellensége volt, szintén pártfogásába fogadja a gyermekifjut. Ennek a nagylelkűségnek nagyrésze lehetett abban, hogy amire felnőtt, Tarczay György anyja második házassága miatt is elkeseredve, itt hagyja jószágait s Izabella királyné híve lesz. Együtt bujdosik udvarával Lengyelországban, majd Erdélybe követi, 1557-ben Nagyszőllős ostrománál rohamra vezeti seregét, vérét ontja érte s hősi halált hal. Tarczay Györgygyel magva szakadt Tarkeői Rikolf nemzetségének, s ezzel a hatalmas uradalom is, amelyet a Tarczayak szereztek, illetőleg forrasztottak egygyé, darabokra oszlik. Laski Jeromos, Zápolyai Imre híve már 1532-ben elfoglalja Tarkővárát, amelynek felmentésére Serédy Gáspár, Ferdinánd király hadvezére hiába igyekszik. E fölötti bosszújában fölperzseli Tarcát és Héthársf, amelynek akkor bizonyára temploma is leégett. Laski unokaöcscsét, Loboczki Mátyást helyezi el Tarkővárában, aki feleségül veszi Tarczay Miklós özvegyét s ezen a címen 1535-ig bitorolja a várat, míglen Katzianer el nem veszi tőle s Eperjesen börtönbe veti. Tarczay Györgyről csak 1544-től kezdve hallunk sűrűbben hírt s ez is szinte kizárólag nagylelkűségének fellobbanásairól szól. 1544-ben egyességre lép Warkócz Györgygyel, akinek apjával Tarczay Miklós oly eredményesen pörlekedett. Hat évvel rá fölszabadítja Héthárs jobbágyait s a mezővárossá lett községet szabadalmakkal ruházza föl. Tarczay Tamás ugyan már a XV. században polgárainak nevezi Héthárs község lakóit. Ez azonban csak azokra a mesteremberekre vonatkozhatott, akik különböző városokból telepedtek le itt s állandóan az uradalom számára dolgoztak. Ez a körülmény adhatott alkalmat arra a hiedelemre, hogy Héthárst, amelynek különben már a XV. század első felében is volt valamelyes földes uraitól ellenőrzött önkormányzata, német mesteremberek alapították. S hogy apja jeltelen sírban pihent és tanúja volt annak, mint van az ellenség pusztításának kitéve a párttusák idején a családja temetkező helyének szánt templom, nyilván ő sem kívánt többé itt pihenni. Az 1513-ban újjáépített egyházat Héthárs polgárainak korlátlan használatában hagyja, s nyilván a Serédy támadásakor szenvedett fogyatkozások helyreállítására az egy forinton aluli vérdíjakat engedi át a szabadalmas városnak, amelynek privilégiumait később királyaink is megerősítették.

Alig hogy Tarczay György 1552-ben anyjára és Anna nővérére iratja át birtokait s Izabella királyné pártjára lép, Ferdinánd király hűtlenség címén lefoglalja ezeket és hívei: Dessewffy István, Péchy Gáspár, Forgách Zsigmond s Thorda Zsigmond között osztja szét. Ám Tarczay Anna, Homonnai Drugeth György özvegye, akit Ferdinánd pártján levő mostohafiai közben elüldöznek férje birtokáról, nem hagyja jussát. Amidőn a Ferdinánd-párti Forgách Simon sereggel vonul be ősi birtokába, Tarkővárába zárkózik, fekete lobogót tűz ennek ormára s napokig védi a várat. Csak amire 1556. július 12.-én az ellenség ágyúi már rommá lőtték a vár

9. ábra. Tarczay Tamás síremléke († 1493). Vörös márvány. 192—100 *cm.*

falait, menekül el s az ádámföldi várkastélyba, egyetlen megmaradt birtokába zárkózva pörlekedik és tiltakozik tovább. Hogy ebben segítségére legyenek, osztályos atyafiaivá fogadja Bornemissza György deákot, Keczer Ferencet és Wízkeleti Tamást. De ezek nem elég erélyesek s azért ismét Zsófia nővérének fiát, Kékedi Gáspárt fogadja örökbe, akiben még egyszer felpezsdül a Tarczay-vér. Több mint hét évig dacol a király parancsával s a vármegyével, amely ennek végrehajtására törekszik. Végezetül 1574-ben Rueber főispán,

felsőmagyarországi főkapitány csapatai űzik el Ádámföldéről s ezzel a Tarczay-vagyon utolsó maradványa is idegen kézre került.

A hőslelkű Tarczay Anna a Tapoly-menti Orsócon meghúzódva, szegénységben töltötte el utolsó napjait. 1567-ben halt meg. Sírja jeltelen. A templom, amelyet apja családjának temetkező helyéül szánt, csak a Dessewffyek avatják igazán családjuk mauzoleumává.

II. A templom architekturája és kőemlékei a Tarczayak korából. A héthársi templom építésének történetére vonatkozólag 1513-ig semmiféle írott adat nem maradt ránk. Az épület architekturája azonban erről is elég világosan beszél. Kétségtelen, hogy a templom legrégibb része a torony, mely közel két méter (175 *cm*) vastag falaival párkányáig 30 *m* magas s a hajó északi falának nyugati végéhez simul. Ez eredetileg őrtoronynak épült. Enélkül a tarkői vár urai nem lehettek volna meg. Tarkővára az országút mentén Héthárstól északnak egy félórányira esett s a Pieninéknek, azoknak a mészkőszirteknek egyikén épült, amelyek hol összefüggő láncolatban, hol kúpalakban szétszórtan a Szepességen a Tátrával párhuzamosan haladnak s a Dunajec völgyét áttörve Sáros vármegyében, észak-nyugattól délkelet felé, már csak szórványosan Hanusfalváig húzódnak. Ezeknek a mészkőszirteknek az ormán egész sor vár épült. Így Lengyelországban Csorsztin, a Szepességen Nedec, mely valamikor a Berzeviczyek birtoka volt. Sárosban Tarkőn kívül a Hanusfalvával szomszédos Megyesvára.

Héthárs mellett a völgyek ölén haladó országút, Lengyelország, a Szepesség és Eperjes felé ágazódik el s a kilátást erre Tarkővárából nyugat és dél felé a szomszédos hegyek zárják el. Hogy az országutat az utóbbi két irányban szemmel tarthassák, Tarkővárának urai Héthárson az őrtorony építésével nem sokáig késhettek. A vár alapítását a hagyomány Tarkeői Rikolfnak tulajdonítja. Több mint valószínű, hogy Detre comes birtoka itt szintén alig lehetett meg vár nélkül s így alapítását a tatárjárás utáni időkre tehetjük. Tarkeői Rikolf valószínüleg csak kibővítette és jobban megerősítette s hogy biztosságát emelje, ő építhette a héthársi őrtornyot. Amikor aztán Héthárs az idetelepített mesteremberek (hospites) révén a tarkői uradalom legnépesebb községe lett, földesurai a torony mellé templomot falaztak, mely már a XIV. század végén vagy a következő elején is 25 *m* hosszú, osztatlan hajójában 11·5 *m* széles volt. (2. ábra.)

A tornyot északi oldalán zömök arányú csúcsíves kapúnyílás töri át, három emeletén ablakai puskarés formájú, keskeny, négyszögletes nyílások; negyedik emeletének ablakait a XVIII. században félkörívesekké alakították át, ugyanekkor ötödik emeletére óra került. A torony fedele új, hagymaalakú sisakja az 1888. évi tűzvész előtt (6. ábra) szintén már XVIII. századbeli volt. A templom tornya a hajóval nem függ szervesen össze. Az utóbbi falát szorosan a torony déli falához, alapjain kezdve külön építették (L. 2. ábra). Innen van, hogy alaprajzunkon a torony déli fala egy harmadnyival vastagabbnak látszik, mint a többi oldalon.

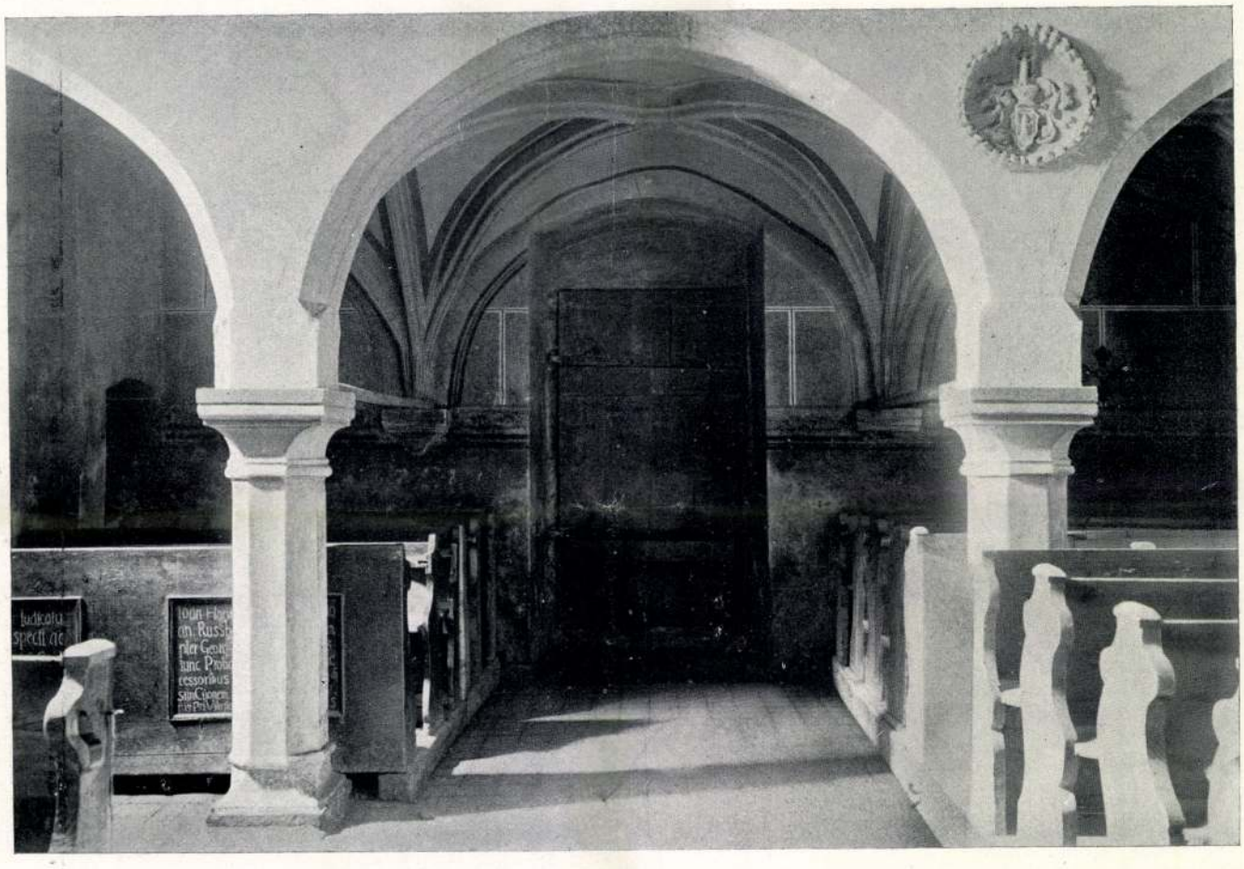

10. ábra. Az orgonakarzat árkádjai a Tarczay címerrel.

Ha a templom a héthársi őrtorony mellett később is épült, szentélyének tagozása arra utal, hogy a XIV. század végén vagy a következő elején már szintén fennállott. A templom akkor egyhajós, hajójában famennyezetes épület volt, csúcsos diadalívvel s egyenesen záródó szentélyében egyszakaszos csúcsíves keresztboltal. A szentély napjainkig nagyjában eredeti állapotában maradt ránk. (3. ábra.) Boltozatának bordáit félhenger tagolja, amelynek alján még csak gyöngén érvényesül a léc-

alakú gerinc, amely a XV. századbeli gótika boltozatbordái körteformájú tagoltságának kiinduló pontja lett. A keresztboltozat kerek zárókövét Isten bárányát ábrázoló dombormű díszíti; bordái gyámköveken nyugodtak.

Ezek közül a szentély keleti két sarkába ékeltek hármas tagoltságúak s lombos faragványokkal ékesek. A nyugati szentélysarkok gyámkövei egyikének alakja gömbös végű, megfordított gúla. Jobbfelől a gyámkövet lefaragták. A szentély zárófalának északi felén élesen kicsucsosodó lóhereíves nyílású szentségtartófülke van, amelynek kovácsoltvasból készült, rózsás díszű rácsos ajtócskája a XV. század elejére vall (7. ábra). Még XIV. századbeli jellegű a szentély zárófalának keskeny és magas ablaka, amelynek csipkeszerűen áttört mértani művű ékítményeit idők folyamán kitörték. A szentély másik délre néző ablakát a XVIII. század folyamán félkörívben záródó szélesebb nyílássá alakították át.

Szentélyében magyarországi szokás szerint végestvégig falképekkel díszítve, s bizonyára szintén festett famenyezetű hajójával és fakarzatával az arányaiban igen helyes épület belső térhatása átalakítása előtt ugyancsak jelentős lehetett. Térhatását és az alaprajzi elrendezésében nyilvánuló helyes arányokat nem bontotta meg a hajó csúcsíves nyílással áttört déli falához fűzött kápolna sem, amelynek, mint alább látni fogjuk az északi oldalon, a XVIII. századbeli Dessewffy-kápolna helyén, a XV. században minden valószínűség szerint párja volt. Minthogy itt temették el, a déli kápolnát kell a szent Tamás-kápolnának tartanunk, amelyről Tarczay Tamás 1490. évi végrendeletében megemlékezik s amelynek védőszentje alapján ítélve, építtetője is ő volt. Tarczay Tamás korára vallanak a négyszegletes kápolna keresztboltozatának bordái. Ezek durván faragott, de lehet, hogy csak a sokszori meszeléstől elektelenített emberfejeket ábrázoló gyámköveken nyugosznak. A bordák hornyolt élű, megnyúlt formáikkal már a gótika hanyatló korára vallanak. A kápolna déli falában két, a nyugatiban egy csúcsíves ablak van. A mértani műveket, amelyek nyomai még láthatók, itt szintén kitörték.

A szent Tamás kápolnát a héthársi hívek alighanem még Tarczay Tamás életében keresztelő-kápolnájuknak avatták föl. A homokkőből készült keresztkút, amely a kápolna északkeleti sarkában áll, primitív tagoltságával ugyan szinte még románkori formákat mutat (8. ábra), de mint egyszerű kőfaragó-munka, alig lehet régibb a XV. századnál. Vert, vörösrézfedele a XVII. századból való.

Mint az előző fejezetben láttuk, Tarczay Tamás végrendeletében a szepeshelyi székesegyház Corpus Domini kápolnáját szemelte ki sírhelyének; fia azonban, bizonyára nyomós okoknál fogva, a héthársi templom imént ismertetett kápolnájában temettette el. Itt állt eredetileg tumba alakjában esztergomi vörös márványból faragott síremléke, amelyet a korában gyakori szokás szerint alighanem még életében rendelt meg. A síremlék anyagát tekintve, valószínű, hogy ez Buda valamelyik kiválóbb kőfaragó műhelyében készült. Egyazon anyagukat és stílbeli rokonságukat tekintve, legkiválóbb XV—XVI. századbeli márvány síremlékeink műhelyét egyazon, a török hódoltság korában elenyészett művészeti főhelyünkön kell keresnünk, amely Mátyás király korában nem lehetett más, mint Buda városa. Tarczay Tamás síremléke Zápolya Imre nádor († 1487.) szepeshelyi és Perényi Imre nádor tőketerebesi síremlékével tart különösen szoros rokonságot.*) Mind a három emléken a főalak fegyverzete szinte ugyanaz, tartása egyforma. Tarczay Tamás síremléke a másik kettőnél valamivel egyszerűbb, de nem kisebb művészettel készült. Az előbbi kettőn konvencionális módon ábrázolt angyaloknál a héthársi emléken a két ruhátlan gyermek megcsonkított arca ellenére is felfogásában, tartásában és kifejezésében elevenebb, hatásában plasztikusabb. A reneszánsz derűjénél fogva, amely a lepeltartó meztelen gyermekek alakját jellemzi, a héthársi síremlék, mely a szepeshelyinél pár évvel később is készült, ehhez képest már egy fokkal haladottabb művészetet képvisel.

A tumbaalakú síremlékek templomainkban sok helyet foglaltak el a hívek elől s azért ezeket idők folyamán többnyire széjjelszedték s fedőlapjukat a templom falába foglalták. Igy történt ez Tarczay Tamás tumbájával is. Ebből napjainkig csak a kőkoporsó fedőlapja maradt fönn, amelyet a nagy úrtól alapított kápolna délkeleti sarkában falaztak be, ahol ma is látható (9. ábra).

A vörös márvány kőlap feliratos keretében embernyi nagyságban áll előttünk Mátyás király vitéz hadvezérének fél domborművű képe. Erővel teljes, tartásában

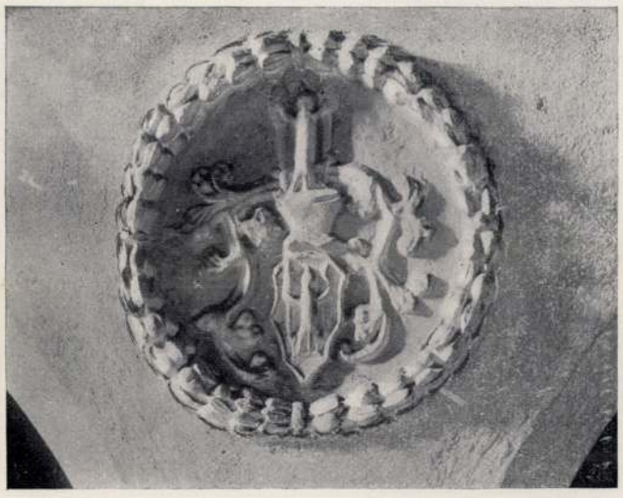

11. ábra. Tarczay-címer az orgonakarzaton.

dacos alakját véges-végig vért borítja. Acélsisakja alól, a leeresztett rostély ellenére is, csak szeme, szája és orra látszik ki. Az utóbbit barbár kezek letörték; mindazonáltal az arc határozott, egyéni kifejezése még ma is jelentős. Tarczay Tamás a síremléken megörökített domborművű képén jobb kezével vezéri zászlóját tartja, balja kardjának markolatán nyugszik. Háta mögött ruhátlan gyermek alakjában ábrázolt s az olasz reneszánsz diadalát hirdető két mosolygó angyal fogja föl palástját, mely részarányosan egyszerű ráncokba vonva omlik alá. A hős jobb lába felől a Tarczayak címerét látjuk, mely Csoma József kiváló heraldikusunk szerint pajzsában két lombos fa között négy sarkán bojttal ékített párnán mókust ábrázol háttal, két lábon állva s kiterjesztett mellső lábaival a fák lombjaiba kapaszkodva.*) A sisakdísz: a pajzs címerképe s a sisaktakaró gótikus ízlésű lombékítmények alakjában omlik alá. A síremlék keretén ez az egyszerű vésett felirat olvasható: HIC SEPVLTVS EST GENEROSVS ET STRENVVS MILES DOMINVS THOMAS TARCZAY ANNO MILLESIMO CCCC NONAGESIMO TERTIO.

*) V. ö. „Szepes vármegye művészeti emlékei.“ II. rész, XX. melléklet.

*) *Csoma* József: „Tarczay Tamás sírköve“. Turul, 1890.

Magyarul: Itt temették el a nemzetes és bátor vitézt, Tarczay Tamás urat 1493-ban.

A templom hajójának déli falát két félköríves és egy csúcsíves ablak töri át (5. ábra). Az előbbi XVI. századbeli átalakítás, mely nyilván azért vált szükségessé, mert a XIV. századból fönmaradt ablakok igen keskenyek voltak. Amikor a szent Tamás-kápolnát a templomhoz fűzték, a szentély felőli szakasz egyik ablaka elnyészett s hogy több világosságot nyerjenek, a torony felőli szakasz baloldali ablakát megnagyobbították. A templom déli kapuja fölött ez a kétnyílású ablak

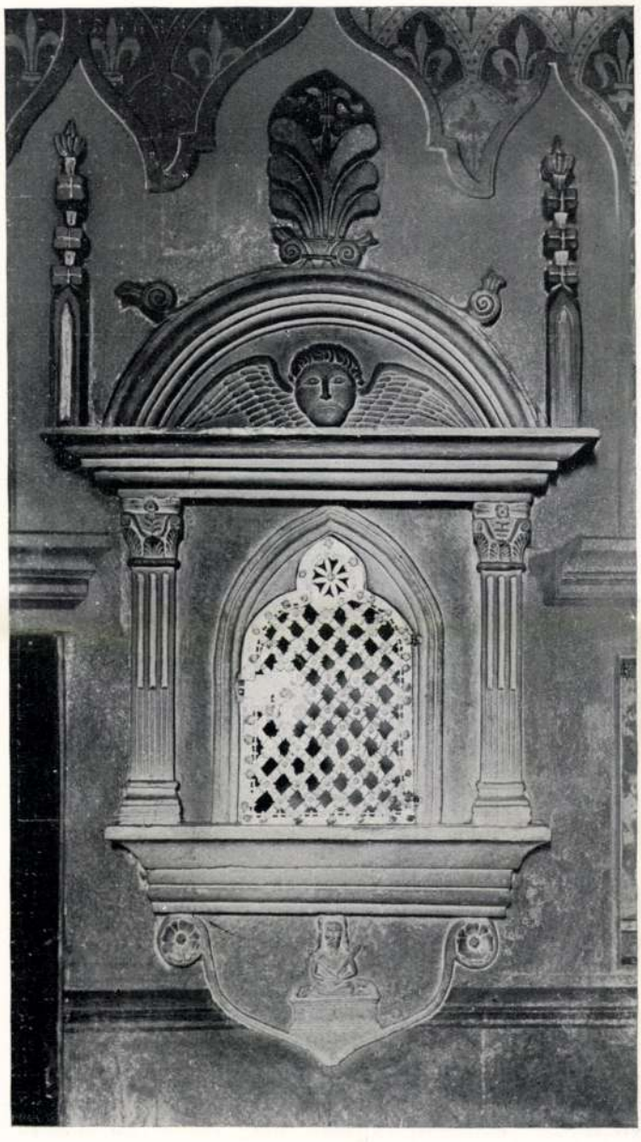

12. ábra. Szentségtartó fülke 1513-ból. 1/16 nagyság.

körívekből összerótt mértani művével ma is eredeti állapotában van meg.

Amikor Tarczay Miklós a családja sírhelyének kiszemelt templom átalakítására gondolt, mint a királyi udvar neveltje, ezt a nagy munkát természetesen csakis az új művészet szellemében dolgozó mesterre bízhatta. Ezek pedig nálunk akkor még csaknem kizárólag olaszok voltak. Tudjuk, hogy még Mátyás királynak sem sikerült Itáliából udvarába édesgetnie ennek legkiválóbb mestereit, akiket pedig fejedelmi bőkezűségével halmozott el. A Jagellók korában püspökeink gazdagsága messzire meghaladta a királyi udvarét s mint Bakócz Tamás esztergomi érseké a legmódosabb főurakét is. Főpapjainkon kívül akkoriban alig volt módjában másnak kiválóbb olasz mestert foglalkoztatnia. Tarczay Miklósnak is meg kellett elégednie a dalmáciai Raguzai Vincével, aki talán valamelyik nálunk dolgozó jelesebb olasz márványfaragó szobrász segédje volt. S ez, ha rajzaival el is kápráztatta a nagy urat, Héthárson véghez vitt munkájával nem sok becsületet aratott. Kiváló régészünknek, Myskovszky Viktornak, kora izlésének megfelelően idealizált rajzai nyomán Raguzai Vince nálunk szinte országos hírre tett szert. Magyarországnak a millénium alkalmából kiadott tízkötetes történelmében és egyik-másik iskolakönyvünkben, mint az olasz reneszánsz hazánkba szakadt mestereinek egyik legkiválóbb képviselője szerepel.*) Pedig enyhén szólva, egyszerű kőfaragó volt, aki a Héthárson vállalt feladatra maga is gyöngének érezte magát s azért a tulajdonképpeni építészeti feladat megoldására valamelyik felvidéki mesterünkkel szövetkezett.

Az olasz reneszánsz gyors hódítása Magyarországon, ennek magas színvonalú középkori kőfaragására végzetes hatással volt. Az új stílust nemcsak Mátyás király és főurai, de vidéki városaink is korán karolták föl, úgy hogy művészeti főhelyeinktől távolabb eső városainkban is a XVI. századtól kezdve minden kontár kőfaragó boldogult, mihelyst új formákkal (formae italicales) dolgozott. A csúcsíves építészet hagyományait ápoló céhek tekintélye ily módon mindinkább sülyedt. A régi iskolából azonban még nem egy jeles kőfaragó élt. Ilyen volt az eperjesi János mester, aki a bártfaiak felemás stílű városházát minden ízükben középkori jellegű faragványos oromfalakkal tetőzte be, Kisszebenben a plébániatemplom mellékhajóit boltozta be újból s Héthárson alighanem Raguzai Vince munkatársa volt.

A Tarczay Miklós bőkezűségéből eszközölt átalakítás a héthársi templomban abból állott, hogy a hajót beboltozták, fakarzatát kőből faragott, árkádokon nyugvó orgonakarzattal pótolták (l. 4. és 6. ábra), nyugati és déli kapunyílásába új reneszánsz szabású kőkeretet raktak s a szentélyben az északi fal szentségfülkéjét szintén új keretbe foglalták.

A boltozatot a szentélybeli mintájára tagolt, de pongyolább formájú két keresztboltból rótták össze, amelynek egyik záróköve egyszerűen faragott rózsa, a másik szelelőnyílással áttört korong. A hevederívek a boltbordákhoz hasonlóan tagolvák.

A hajó oldalfalain a bordák kissé esetlen módon faragott, cherub-fejeket ábrázoló gyámkövekben végződnek. A tizedfél méternyi szélességet átfogó boltozat nem kis mértékben zavarta meg a templom hajójának térhatását. Ez ma túlságosan nyomott. Amikor a hajó még lapos menyezetű volt, oldalfalai jóval nagyobb mértékben nyúltak a magasba s térhatása jelentősebb, a szentélyhez és az oldalkápolnákhoz való viszonya is alighanem jóval harmonikusabb volt. Azt azonban az átalakító mester igazolására el kell ismernünk, hogy a hajó oldalfalait összeomlásuk veszedelme nélkül magasabbra emelnie nem lehetett módjában. A meglevő falak közé kellett a boltozatot iktatni, innen a nyomott hatás, amelyet a hajó ma kelt.

A héthársi templom Tarczay Miklós korabeli átalakításának legsikerültebb részlete az orgonakarzat, amelyen a kőfaragó technika ugyancsak fölülmulja a Raguzai Vince vésőjére való reneszánsz részleteket. A kar-

*) L. *Szilágyi* Sándor: „A magyar nemzet története". Budapest, 1896. IV. k., 628. l.

13. ábra. A nyugati főkapu párkánya és ívmezője.

zat szerkezetében és tagoltságában voltaképpen még tiszta gótikus stílust mutat (10. ábra). Árkádívei félkörűek ugyan, de boltíveik széle a gótika szellemében leszelt. A formás nyolcszögletes pillérek, amelyeken az árkádívek nyugszanak, szintén közelebb állnak a gótikához, mint a reneszánszhoz. A karzat alatti három keresztbolt, hornyoltélű bordáival, hevederíveivel és rózsás díszű záróköveivel ismét tiszta gótikát mutat. Maga a korlát azonban, amely az egész alkotmányt betetőzte, eredetileg reneszánsz ízlésben készült. (L. a 6. ábrán). Kőből faragott s két oldalukon féldomborművű baluszterekkel tagolt zömök kőpillérek osztották szakaszokra az orsós korlátot, amelynek felső gerendáját és szabadon álló baluszterei azonban fából esztergályozták.

Idők folyamán a korlát faalkotórészei elkorhadtak, a kőpostamensek is meglazultak helyükön s azért az 1888. évi tűzvész után az egész balusztrádot széjjelszedték s a mostani fakorláttal pótolták. Két baluszteres kőpillér a korlát két végében látható; a többi a templom tornyának földszinti helyiségében hever.

Az orgonakarzat árkádjainak ívközeiben balfelől festett koszorúban a templom átalakítására és napjainkban lefolyt helyreállításra vonatkozó új felirat olvasható. Jobb felől kőből faragott koszorúban a Tarczayak domborművű címerét látjuk, csaknem ugyanolyan stilizálásban, mint aminőben ezzel Tarczay Tamás sírkövén már találkoztunk (11. ábra)

Kétségtelenül Raguzai Vince munkája a szentélybeli pastoforium s a templom két kapujának kerete. Az elsőnek lóherívben záródó gótikus nyílása a szentély keleti falának fülkéjével egykorú, ajtaja későbbi, de a feljebb már említett kovácsoltvas ajtócska mintájára készült (12. ábra). A fülke lécesen tagolt foglalatának kerete két barázdált törzsű korinthizáló stilű fél pillér, amelynek párkányát félköríves orom tetőzi be. Ennek mezejében primitív módon faragott domborművű cherub-fejet látunk, tetején palmetta formájú oromdíszt. Ez utóbbi mellett kétfelől egy-egy csiga-alakú motivum a gótika levélcsomóira emlékeztet. Az orom két felén egy-egy szinte még teljesen gótikus jellegű fiala, tornyos félpillérke áll. Alighanem Raguzai Vince felsőmagyarországi társának a hatása nyilvánul ezeken a csúcsíveskori reminiszcenciákon. Aminthogy a szentségfülke keretének alsó párkánya alatt a lefelé kicsúcsosodó pajzsban ábrázolt Corpus Domini dombormű is csúcsíveskori szárnyasoltárainkon általános, a XV. századbeli héthársi szent Anna-oltár predelláján szintén látható motivum. Ez a Megváltó meggyötrött alakját ábrázolja, kínzatásának szerszámaival kezében, szárnyas oltárainkon a gyászoló szent János evangelista és Mária között.

A templom két kapuja közül a nyugati a díszesebb. Lécesen tagolt négyszögletes keretén, erőteljesen kiugró attikai szabású párkány fölött félkörű orom van, amelynek ívmezejében két domborművű ruhátlan gyermek tartja a Tarczayak kőből faragott címerét. (13. ábra). Ezt idők folyamán többszörösen bemeszelték, innen formáinak mai pongyolasága. De még ma is szemmel látható, hogy mesterünk a címert és a címertartó alakokat Tarczay Tamás sírkövéről másolta. A nyugati kapu elé épp úgy, mint a délihez a XVIII. század folyamán háromszögletes oromfallal betetőzött, erősen kiugró pitvart fűztek. Maga a déli kapu egészen igénytelen kőfaragó munka, lécesen tagolt kerete fölött erőteljes párkány ugrik ki. (14. ábra). Ez alatt a homlokgerendán a következő felirat olvasható: ANNO DNI. MD13. O MATER DEI. MEMENTO MEI NICOLAI TARCZAY. — Egy sorral lejebb kisebb betűkkel s kissé felemás latinsággal: MAISTRO VICENCO DE RAGVCA HOC OPUS FECIT. — Magyarul: Az Úr 1513. évben. Istennek anyja, emlékezzél meg rólam Tarczay Miklósról. Raguzai Vince mester alkotta ezt a munkát.

Más, kézzel fogható emléke a Mohács alatt elesett Tarczay Miklósnak a költségén átalakított héthársi plébániatemplomban nincsen. A templom déli előcsarnoka mellett jobb felől a falhoz támasztva még ma is látható egy homokkőből faragott, nagyméretű sírkő, melynek domborművű alakja XV—VI. századbeli vitézt ábrázol, Tarczay Tamáshoz hasonlóan talpig vértezetten. Nem lehetetlenség, hogy ez a kőlap, mely, tekintve hitvány anyagát, alighanem csak ideiglenes emléknek készült, Tarczay Miklós emlékköve volt, akinek holtteste azonban úgy látszik soha sem került meg. S amire Héthárson emléke feledésbe merült, a homokkőből faragott síremléket is kiküszöbölték innen. A templom udvarán hányódott és máladozott emberemlékezet óta. A templom legutóbbi helyreállítása alkalmával Héthárs jelenlegi plébánosa, Brühl Menyhért prépost tisztíttatta meg s állíttatta föl mostani helyén.

Tarczay Miklóst mint maecenást a templom átépíté-

14. ábra. A déli kapu felirata.

sénél sokkal ragyogóbb színben örökítik meg az itt fönmaradt szárnyasoltárok. Mielőtt ezek ismertetésébe fognék, a templom építészeti leírását fejezem be azzal a kápolnával, amelyet a Dessewffyek a XVIII. század derekán családi sírboltjuk fölé építtettek. A belsejében 9 *m* hosszú, 7 *m* széles kápolnát a templom északi falához a dongaboltozatos sekrestye és a torony közé iktatták. (Alaprajzát l. a 2. ábrán).

Mindazok, akik nem elfogultak a művészet letűnt korszakainak egyik-másik stílusa iránt, bizonyára ezt a barokk-rokokó ízlésű kápolnát fogják a templom legszebb építészeti részletének tartani.

15. ábra. Szent Anna szobra. Fa. XV. század. 140 *cm* magas.

A kápolnát helyes arányain kívül, ízléses díszítése is művésziessé varázsolja. Négyszögletes alapon épült. Sarkait azonban belül letompították s így a kápolna hosszúkás nyolcszögletes csarnok lett, amelynek oldalfalait korintizáló fejű kettős félpillérek tagolják. Ezek kiugró párkányán nyugszik a sarkain legömbölyített, ovális tükörmennyezet. A párkány alatt stuccoindás, rokokó-cikornyás friz húzódik végig. A mennyezetet szintén stucco-díszítés borítja el. Ennek indákból, kagylókból rácsos cikornyákból és virágos bőségszarvakból összerótt keretének sarkaiban négy medaillon, sárgás alapon, sárgás színben festett passiójelvényeket ábrázol. A kereten belül a mennyezet közepén cikornyás oválisban domborművű Jézus-monogramm, s alatta a Megváltó szívének képe látható a három szeggel, amelylyel keresztre feszítették. A kápolna letompított sarkainak kettős pillérei között négy félköríves nyilású fülke van, amelyek közül kettőben a régi, lebontott szentkereszt kápolnából fönmaradt fából faragott szobrok állanak. A XVIII. századbeli kápolna oltárát sziklás dombot utánzó talapzaton a barokk szinpadias felfogásában faragott s a felfeszített Krisztust a kálvárián ábrázoló szobrok díszítik.

III. A templom csúcsíveskori szárnyasoltárai. A héthársi szent Márton-templomban 1513. évi átalakítása után legalább is négy szárnyasoltár és egy kálváriát ábrázoló szoborcsoportozat volt. Mivel a hajó déli falához épített XV. századbeli szent Tamás-kápolnát oltár nélkül alig lehet elképzelni, bizonyos, hogy már Tarczay Tamás alapított itt szárnyasoltárt. Ez azonban idők folyamán nyomtalannl elpusztult. Igen rossz karban, „stílszerűen", de mai felfogás szerint rosszul restaurálva maradtak fenn a templomnak többi idevágó emlékei, amelyeket azonban még lehetséges lesz eredeti állapotukba visszavarázsolni. A templom szárnyasoltárai közül nagyjában ép állapotban csak kettő van meg: szent Anna oltára és a főoltár, mely utóbbi csúcsíveskori szárnyasoltáraink legszebb s művészettörténelmi szempontból véve is legjelentősebb példáinak egyike.

Mielőtt ennek tüzetesebb méltatásába fognék, előbb a szent Anna-oltárt ismertetem s a többi, ezzel egy korból való fából faragott emléket.

A szent Anna-oltár a templom hajójának délkeleti zárófalánál alighanem még a XV. század végén készült. Erre utal festményeinek a gótika ideális felfogásában gyökerező stílusa. Az oltár predellájának képe a Corpus Dominit ábrázolja, Krisztust a koporsóban állva, Mária és szent János evangetista között. A szárnyakat a következő képek díszítik nálunk általános kompozíciókban: az angyali üdvözlet, Krisztus születése, a három napkeleti szent király hódolata és Mária halála. Csukott állapotában az oltár dupla szárnyain szintén két sorban a következő szent vértanú-szűzek álló alakja látható: balfelől szent Borbála, Apollonia, Dorottya, Ágnes, jobbfelől szent Lucia, Katalin, Orsolya és szent Margit.

Valamennyi kép egyazon mester iskolázott kezére vall, esztétikai szempontból kifogástalan, de egyénibb felfogást nem igen tükröztet vissza. Annál egyénibb a szekrény fülkéjében álló szobor (15. ábra), az oltárnak, eredeti oromdíszének elenyészése után, egyetlen ránk maradt faragott részlete. Ez 140 *cm* magas s szent Annát ábrázolja karján a gyermek Jézussal és a szintén gyermek képében ábrázolva megörökített szűz Máriával. A csoportosításnak és a felfogásnak ez a módja szintén még a középkori ideális művészetben gyökerezik. Maguk az alakok azonban, de különösen szent Anna, tele van egészséges realizmussal, amelyet a fafaragó szobrászat a XV. század vége felé nálunk mindinkább diadalra juttat s úgy látszik korábban, mint Németországban. Szent Anna arca ha nem is igen kifejező, egyéni jellemzést mutat; az alakján aláomló ruha festői redőzésén át plasztikusan érvényesülnek a test formái. A karján ülő Mária kissé merev, annál közvetetlenebb hatású a pufók képű Jézuska apró ruhátlan alakja. Ugyanily tárgyú szoborcsoportozat maradt ránk Berzevice plébániatemplomában. Ez ülő helyzetben ábrázolja a Mettertiát s ma a sárosvármegyei múzeumban Bártfán látható.*) Az arc ezen más típust mutat,

*) L. „Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai" c. munkámban. Első sorozat, Budapest, 1908. 15. l.

M. D. M.

RAHL Károly festő
(1779 - 1843)

Debrecen, Szt. Anna t. oltárkép: Calasanci Szt József (?)

Balogh István: Debrecen. 80. l.

Rahl, Karl Heinrich MDK

(1779-1843)

bécsi metsző

riváló tagja a csoportnak, amely John példaja pontozómodorban dolgozott.

Rózsa J.: Friedrich John...
Acta Historiae Artium 1956. IV Tom
1-2 sz. 147.o.

Rahl, Karl

Festo

Gentmüssel

261.1.

rendelet alapján, 1. évi janua
negyedévi részletekben, felesé
évi november hó 2-án született
évi Nyolczszáz /800/ K, összes
családi pótlékot, bélyegelt n
nevezett családtagok valamely
felérő természetbeni javadalm
szesül, illetve nevezett gyer
kifizetett összegeket tárcám
számolja el.-

A hivatalos más

Mergényi
igazga

Karl Rahl (1812–1865) festő.

Bécsi festő, „Szent Anna oktatása" c. főoltárképe a debreceni római katolikus főtemplomban. (1836)

A Képzőművészet Debrecenben

1961 52 oldal

Karl Rahl (1812-1865) bécsi festő

Calasanzi Szt József (oltárkép a debreceni Szt Anna templomban, a fobboldali második képpelmában)
Nem bizonyitott hogy Rahl műve (emlitve)

A képzőművészetek Debrecenben
1961

16. oldal

Pahl Karl osztrák festő

Pesti Hirlap 1879. jún. 22. 1–2.

Asztalosból–festő

Rahl Karl, festő.

Divatcsarnok, 1855. juli. 15. 39.

774-775 és

juli. 30. 40. 794-796.

Müvészet és Irodalom.

Rahl Karl, festő.

Divatcsarnok, 1855. febr. 2o. 1o.

2oo.

Művészet.

R a h l Karl Heinrich festő
/Wien/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
335-343.
"Osztrák müvészek Magyarországon"

Rahl, Karl osztrák festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 25.

Kaas Ivor: Magyar festők

Rärl, Carl, [illegible] festö

Müzzüjtö 19

Rahl Karl osztrák festő

Pesti Hirlap. 1879. jan. 23. 3.

Than Mór Heveri Lajos ákkére...

Patak Jen

Rahl Károly bécsi festő/19.sz./ felülbirálja Thán és Lotz vigadói freskótæveit.

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.16.879.old

Rahl, festő
Liszt Ferenc arcképe Bécsi kiáll-on

A németországi művének harmadik kiállítása
Bécsben, a Művénhártan
Műcsarnok, 1868. I.
15, 16, 17. n.
123-125, 130-134, 142-148 l.

Patak Jenő

Rahl bécsi festő/19.sz./kieszközölte
hogy Thán és Lotz "Tündér Ilona"c.
regényből vett vázlatait kartonban
kivitelezhesse.

Fővárosi Lapok 1864.I.X.5.943.old.

Karl Rahl arkál festő

Fővárosi Lapok 1869. VII. 13. 628.

Hír. Gerhard Alajos festőművészről

Karl — „festő"

Müggyűjtő 1927. 11., 67. l.

Rahl -, festő /Bécs /
/ Szerződik Lotz Károllyal /

Magyarországon kivül élő müvészeink
Magyar Képzőmüvész 1864, ápr.2o.
I.2.3o-31.

Rahl osztrák festő

Fővárosi tapok 1866. 1. 17. 46.

Beszámoló a Esterházy Képtárról

A bécsi Müegyleb Rahl kiállítá-
sáról

Fővárosi Lapok 1865. IX. 5. 802.

Kir

Rahl, festő

Hasznos mulatságok, 1829. II. 313-314.

Auróra.

K. Rahl orkán jestő

Fővárosi Lapok 1865. VIII. 19. 726.

Hír a septemberi Rahl-emlékkiállításról

Karl Rahl orvtrák „Jeskő végrendeleté-
ről

Fővárosi Lapok 1865. VII. 22. 634.

Itír

Rahl ostrák festő halálról

Fővárosi tapok, 1865. VIII. 6. 613.

Hír

Rahl Károly

Gróf Almássy Kál-
mán archépe fen-
titól. Másolta
Barabás M 1873-
ban.

B. műveinek
lajstroma.

Carl Ra[illegible]. N.F.XIX.2.

Az 5o-es éve ben szinte tu ats ámra festette mágná sainlat, ig Andrássy Manót, Podmaniczky Frigyest, Pejacsevics Frigyest é feleségét stb. de festette List Ferencet is (1858)

Ányakvi sz.: .....

év: .....

akcim: .....

zaktárgyak: .....

vfolyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

zaktárgyain kivül tud .....

.....

anitást vállal: helyben — vidéken.

apott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

egjegyzések: .....

Rahl, Carl

l.

Beetz 16. l

38. l.

391 szám.

Műemlékek C

Tárgy:

Centrum 34·62
P. – ös számlája

Rahl Károly

l. Szana 1890

41 l.

abot számlálo Wolfner-gyüj-
colták s az még a mai napig
ángyüjteményről sincs hir,
visszakerülnek-e, ha ugyan
átatlanul szétszóródtak.Fel-
yok berendezésében, régi bu-
könyvgyüjteményeiben okozott
erieur-muzeum volt.
seink pusztulásáról, hábo-
a sötét kép akkor is alig
árt jóvátesznik azok, akik
a németek.

Rahl Károly

l.

Perálltörtképes

602. l -

116/1945

F.évi október 18.-án k
a szombathelyi székesegyház hely
léki szempontból megfelelőnek ta
ságos Bizottsága részéről a vég
sával bizom meg. Felkérem, hogya t
folyamatban lévő munkák állásáró
ságát időről-időre tájékoztassa
való tárgyalásokban a Bizottság
selje.

Rahl Karl Henrik

magy. vonatk.
l. nuvei

Szépm. Muz. Évk
VII. 178. l.

id.

ér előlapján, derékig, jobbra-
brázolva. Jobb kezében réte-
pedig kardjának markolatát
s állon lévő szakálla hosszú.
ta, a babérlevélkoszorú és a
plapon : »SIGISMVNDVS RA-
RE : H : D : ET : SIC : CO :«
LORIA ANNO. DO : M DC VII«
ST CVRRENTIS NEQVE VOLEN-

Lelt. sz. 1157. — Értéke 10 K.
a 1907 április 30-án (787–907).
24-iki 5395 (1950–909), az 1910
s a 3211–910 eln. sz. leiratok,
2095–909) és az 1910 márczius
alapján. — Bejelentetett 1908

RAHL

Suesem. 222, 223,

Rahl

MDK

Redut. Lotz és Thán "Tündér Ilona" regényéből vett vázlatait, amely a Vigadó lépcsőcsarnokát diszitené - Rahl bácsi festő közbenjárására vázlatokban készitik el.

Fővárosi Lapok, 1864. I. X. 5. 943 l.

MDK

Rahl Károly, festöm.
szül.1812. megh. 1865.

Férfiarczkép. Scholtz R.t.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség. Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 49.l.

MDK

Rahl Károly, festöm.
szül.1812.megh.1865.

515. Férfi arczkép.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 49.l.

MDK

Rahl Karl (1812-65)

Olajfestmény. 1858

Hebbel int megjegyzést erről a/képről 1858 aug. 24-én

La Mara: Aus der Glanzzeit der Weimarer Altenburg. S. 325.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 57.

NDK

Rahl Karl (1812-65)

Maj Jestmeny. 1858

Stahl ist wegzugspeist erst Mai 1858 aus 24 [illegible]

La Marc: Aus Pro-Glanzzeit der Feinmaler

Altenburg S. 325.

Andre Lichtkai: Versuch einer Frau und Zeitungsphie. Sonderabdruck aus d. Burgenländischen Heimatblätter. Jahrg. 1936. Hft. 2. S. [illegible]

MDK.

Rakl, Karl

Meghalt 1965. júl. 8-án.

MDK-A-I.-1/276.

Rahl, Karl. MDK

(1812-1865)
osztrák festő
Rahl rézmetsző fia.
Történeti festő

Bermann, Moriz: Österreich-Ungarn im neunzehnten Jahrhundert, Wien 1884 604.

Rahl, Karl

MDK

(1779-1843)
ostrák rézmetsző

festményeket reprodukált rézmetszetben.
a híres festő apja

Bermann, Moritz: Österreich-Ungarn im neunzehnten Jahrhundert, Wien 1884 349.

Rahl Károly, festő

A bécsi Dorotheum árverésén Liszt Ferencnek tőle származó képe került eladásra. A SSZ .1940.148.lapján emlékezett meg ezekről az árverésekről. 93.old

H.Mozokotszky Éva: Festmények soproni részletekkel a bécsi Dorotheum árverésén 93.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII.évf. 1968. Sopron

-2-

M.D.K.

RAHL, Karl Pestő

Négvári 1958. ~~36~~. 119. 164. 205. 285. 286.
292. e.

M. D. K.

RÁHL, Karl Jestő

1812 - 1865

A bécsi Akadémia tanára

Népszerű volt Magyarországon, igen sok megbízást kapott

Andrássy Gyuláné (1858)

Végvári 1958. 22. 36. 44. 46. 51. 52.
56., 57., 58., 59. 60. 61. 69. 76. 80. l.

Rahl Károly MDK

Tanulmányfej, olf.

Mücsarnok 1881. őszi kiáll.
második sorozat

MDK

Rahl Károly

"Férfiarckép" c. festményének repr. a 312-ik old.

Művészet, 1915.

MDK

Rahl Károly

Pesti Vigadó freskóterveit Rahl Károly bécsi tanár felülbirálja.

Fővárosi Lapok 1864. I.IX.16. 879 l.

MDK

Rahl K.H.

Rahl K.H. magániskolája Bécsben. Tanitványok: Borsos, Lotz, Than, Munkácsy

Borsos József. Müvészet XII. évf. 1913. 3o2-314.

M.D.K.

Karl Rahl festőművész

Gró Nákó Kálmánnéról festett portréja. Rep.

Hamvay Ödön: gr.Nákó Kálmánné festményeiből rendezett emlékalbum. 10. oldal

MDK

Carl Rahl, 1812-65

Gr.Zichy Miklósné arcképe

Uj szerzemények kiáll. Szépm.Muz. 1918. okt.

7 l.

Carl Rahl, osztrák festőművész

Százhatoan éve született Kecskemét romantikus festője, Muraközy János. 1914-ben volt az első kiállítása is. A Kecskeméti Galériában látható néhány jellemző munkája. — Muraközy János harcolt a szabadságharcban, így világos után bújdosnia kellett. A bizonytalan itthoni rejtőzködésből Becsbe megy, ahol Fekete János álnéven kezd Carl Rahlnál festést és rajzolást tanulni. Rahl hatásának tulajdoníthatjuk Muraközy műván a mély vörössel való árnyalás elsajátítását, a súlyos, leomló drapériák alkalmazását.

Sümegi György: Muraközy János emlékezete.
Petőfi Népe, 1984. márc. 15. 5. old.

Carl Rahl, osztrák festőművész (1812–1865).

Lotz Károly tanulmányait Bécsben Rahlnál, a múlt század osztrák festészet európai hatású mesterénél folytatta.

Brestyánszky Ilona: Lotz Károly emlékezete.
Nógrád, 1983. dec. 17.

Carl Rahl, osztrák festőművész (1812–1865).

Lotz Károly első művészeti útmutatásait Posten, Marastoni Jakab festőiskolájában szerezte. Tanulmányait Bécsben Rahllal, a múlt századi osztrák festészet európai hatású mesterével folytatta.

Brestyánszky Ilona: Lotz Károly emlékezete.
Kisalföld, 1983. dec. 10.

Carl Rahl, osztrák festő (1812–1865).

Lotz Károly első művészeti útmutatásait Pesten, Marastoni Jakab festőiskolájában szerezte, tanulmányait Bécsben Rahltól, a múlt század osztrák festészet európai hatású mesterénél folytatta.

Brestyánszky Ilona: Lotz Károly emlékezete.
Fejér Megyei Hírlap, 1983. dec. 16.

Carl Rahl, osztrák festőművész (1812–1865).

Lotz Károly első művészeti útmutatásait Pesten, Marastoni Jakab festőiskolájában szerezte. – Bécsben tanulmányait Rahlnál, a múlt századi osztrák festészet európai hatású mesterénél folytatta. Mestere halála után, 1865-ben tért haza.

Bretzydanszky Ilona: Lotz Károly emlékezete.
Dunántúli Napló, 1913. dec. 14.

Carl Henrich Rahl, osztrák festőművész (1812–1865).

Lotz Károly festőművész tanulmányait Bécsben, a világhírű festőművész Carl Henrich Rahl iskolájában folytatta, de tanulmányai befejezésével azonnal hazatért.

Stúdió '83.

1983. XII. 13. TV 1-műsor 20.50 (Zmé).

Rahl Károly

d.

Ormós Zsigmond

Utazási emlékek –

II. k. Pest 1860

48, 49 l.

TEL. 48

Le più vecchie per fondazione
Le più moderne per sistemi e
per macchinario . . . . . .

Officine d'Arti Grafiche

CARLO FERRARI

VENEZIA

UN CINQUANTENNIO D'ESERCIZIO
3 MEDAGLIE D'ORO

TIPOGRAFIA = LITOGRAFIA
LEGATORIA = = = = =

IMPIANTO SPECIALE UNICO NEL VENETO PER LA STAMPA DEI BIGLIETTI A ROTOLO E BLOCCO PER CINEMATOGRAFI, SPETTACOLI, TRAMVIE ECC. - -

Cartolerie Carlo Ferrari = Venezia

S. Marco - Ponte Canonica N. 338 - - -
S. Salvatore - Merceria del Capitello N. 4981-82
S. Bartolomeo, di fronte la R. Posta N. 5361-61 A
S. Felice - Via Vittorio Emanuele N. 3832 A -

MERCE OTTIMA - PREZZI DI FABBRICA

DEPOSITO DELLE MIGLIORI CASE DI COLORI
AD OLIO E ACQUERELLO
- - *MATERIALE PER BELLE ARTI* - -
S. Salvatore = Merceria del Capitello N. 4981-82

Rahl Károly

l.

Önmadatok

241.l

en und ihrer Details; diese als zuverlässigste Unter-
. Wo nötig, auch Durchschnitte und Grundrisse.
gehende Erläuterung des auf den Tafeln gegebenen
ch zahlreiche ergänzende Illustrationen nach Photo-

Herren Architekten L. Eitz und Diplom-Ingenieur
fsicht des Herausgebers, von ersterem und dem

n und Wichtigkeit seines Inhaltes wie an Sorgfalt
stlerische und technische Herstellung wohl getrost

Rahl Carl

bécsi festő

l. Mel Est Eept

névmutató

HERSKOVITS SÁNDOR
DUNAPATAJ.

Rahl Károly

l.

B. Bakay Margit

Györgyi (Giergl) Alajos.

Bp. 1938. 32. é.

Rv. U

MALACKA

Zárda

Kéne VV 1860, 208 l.

Rahl Károly

l.

B. Bakay Margit

Görgyi (Giergel) Ala-
jos 1821–1863

Bp. 1938

11. l – 33. l.
17. l. 34. l.
31. l. 35. l.
32. l. 75. l.

Törvényhatósági ösztöndíjas:

Dr. Zakariás Sándor (1900, Brassó, róm. kath.), jogi doktor, székesfővárosi segédfogalmazó, Budapest székesfőváros ösztöndíjasa mindkét félévben. Kisebbségi kérdésre vonatkozó tanulmányokat végzett Berlinben és május 20-tól kezdve Stuttgartban. Kutatásai főleg az erdélyi szászok történetére és jelenlegi helyzetére vonatkoztak. A berlini magyar kolónia március 15-iki ünnepén emlékbeszédet mondott.

Tanulmányi segéllyel utaltatott be egy hónapra a kollégiumba turkológiai tanulmányok folytatása céljából *Mészáros Gyula*, a Műemlékek Országos Bizottságának főtitkára, aki ez idő alatt a Vorderasiatisch-Aegyptische Gesellschaftban szakelőadást is tartott.

A felvett *vendégtagok* közül legalább egy félévig dolgoztak a kollégium kötelékében a következők: *Fésös László* alapvizsgázott tanárjelölt az egyetemen német és angol nyelvészeti és irodalmi előadásokat hallgatott, továbbá anyagot gyüjtött Sudermann regényeiről és Priestleyről készülő szakdolgozataihoz. — *Kiss Andor* gépészmérnökhallgató

Rahl Károly

l.

Lykanemzromantika
50, 108–109,
111–115, 117,
138, 182, 195. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Rahl Károly festő

1. Thaun Mór ifjúkori arcképe

Vászon, 52.5 X 44.5. Thaun Mór ajándéka 1882. M. N. Mus. Cat. 477. Jelenleg a 10. Képcsarnokban.

Rahl Károly

1881. Budapest Thonetudvar

(217) Tanulmány fej. Olaf.
500 frt. Khayll Antal tulajd.

Őszi Eiöltitus 1881. II rov.

Rahl Károly

fertő

1881-ben Budapesten lakott s a Műcsarnok 1881. őszi kiáll. II sorozatán Tanulmányfej, cz. olajfestmányét állította ki, mely Khayll Antal tulajd. volt. Lakása a Thonet udvarban volt.

Kiáll. tárgym.

ulpturae antiquae depictae, Franequ-
s Ernő ajándéka./; ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
~~n, Fritzsch [Ajándékozta Kurt Bachstitz~~/.
ányunk összesen 64 kötettel gyarapodott.
ajándék. A szaporulat nagy része a há-
olyamok kiegészitéséből áll elő. Öröm-
ányző folyóiratok nagy részét sike-
ak egy csékély hányad az, ami még

következők: Sir Herbert Cook, A francia
kon műkeresk. R.T., Sir H. Cook a Bur-
yamát ajándékozta, mig a francia kül-
ységéből három francia művészeti folyó-
ux Arts, Revue de l'Art, L'Art et les

folyóirat-évfolyamokat beköttettük, ami
léssel járt. Könyveink bekötésére ez id
ondolhatunk.

zerzések terén egyre nehezebb a hely-

Rahl Károly

40-50 nagy arcképet festett Magyarországon s. az ifjú magyar festőnemzedék bálványa volt.

Irod

Kart. Ung. 113-114. l.

Római bronzedeczek IV. 38.

…zte, kerek medaillonban ~~látható~~, a melyet egy
…rmaiban tart s a mely mögül csillagszerűen
Rövid haja göndör, bajuszt és szakállt nem visel.
… csillagja díszíti. Körülcsavart nyakkendője
…tszik, dolmánya s bal vállára vetett prémes mentéje hiszerett,
…elé rendszalag halad. A kép alatt czimer van
…d jelvényével. A háttért s a mellképet német
… hat sorban:

… NÁDASD
…RAS
…COENIGL. ÜNG. ST. STEPHAN ORDENS, K. K.
…MER RATH UND FINANZMINISTER Etc. Etc. Etc.
…PHIE DER HOHEN NADASDISCHEN FAMILIE DIE
…N, GESICHTE, HAAREN UND KLEIDUNGEN BEFINDET
AUSGEFÜHRT.

…DASD, ERBHERR zu FOGARAS, GROSSKREUTZ
…NGARISCHEN ST: STEFANORDENS Etc.

…schichte mit der das Bild caracterisirt ist, würde
… des Jahres 1820 entlehnt. Herausgegeben durch die
… und von Mednyansky. Wien den fünften März
…ndert zwanzig und acht.

Rahl, Karl Heinrich

Nőiképmás (Gr. Andrássy Gyuláné s. gr. Kendeffy Katinka.) 1858-ból Szépmivészeti Múzeumban. Életrajz.

Petrjász 1931-34. 16. l

935

~~Tolbrajz, mérete a lapna~~

188. Rahl Károly.
Sz. Bécsben 1812. aug. 13-án. + ugyanott 1865. julius 9-én.

MS 410 TK

188. Thán Mór. Magy. Képt. 410.

389

Vállon alól, kissé jobbra fordul, de szembe néz. Haja, szemöldöke, bajusza és álla körüli szakálla barna, szeme szürke. Ingének gallérja lehajtott, nyakkendője fekete, mellénye és kabátja sötétbarna.

Vászon, méretei 52.5: 44.5 cm. – Magy. Képt. 410. –, Lelt. sz. 188.
~~Festette: Rahl Károly (Sz. Wiesben 1812. augusztus 13-án. + ugyanott 1865. julius 9-én)~~ –
Than Mór ajándéka 1882 február havában.
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Kifüggesztésére vonatkozó adatok.
A Nemzeti Muzeumban. 1883: VII. 313. -
A Tört. Képcsarnokban. 1894: X. 424. -

904: v. 3.

Thán Mór aj. 1882

204

863. Rahl Károly.

Sz. Wienben 1812 augusztus 13-án. † ugyanott 1865 július 9-én.

Id. Markó Károly.

Vállon alólig és kissé jobbrafordultan van ábrázolva. Feje elől kopaszodik; hosszú gyér haja, szakálla és bajusza őszbevegyült; szemöldöke barna és szeme kékesszürke. Ingének gallérja látszik, sötét kabátja egyelejű. Jelzése alól jobbra két sorban: »*C. Rahl, Firenze 1847*«.

Vászon, méretei 46 : 37·7 cm. — Lelt. sz. 863. — Vétetett 1898 május 17-én Szana Tamástól 300 K-án (185–898). —

Kifizettetett 1898 július 1-jén. — Elszámoltatott 1899 április 21-én (198–899). — Az elszámolást jóváhagyta az 1899 április 28-iki 5524 szvsz. határozat (597–899).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok 1907 : VI. 13. *C. Rahl:* Markó Károly festőművész.

5013.

Rahl Károly:

Önarczkép.
Vászon, méretei 52.1:41 cm.

Értéke 500 K.
Ajándék 1916.

Száma:
a leltnban 20076,
a szakleltban 78-916.

Mod 78-916

Rahl Károly

festő

TK. 188.

II
389

188. Rahl Károly.

Sz. Wienben 1812. aug. 13-án. † ugyanott 1865. július 9-én.

Than Mór.

Vállon alól, kissé jobbra fordul, de szembe néz. Haja, szemöldöke, bajusza és álla körüli szakálla barna, szeme szürke. Ingének gallérja lehajtott, nyakkendője fekete, mellénye és kabátja sötétbarna.

Vászon, méretei 52·5 : 44·5 cm. — Magy. Képt. 410. — Lelt. sz. 188. — Than Mór ajándéka 1882. február havában.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

A Nemz. Múzeumban. 1883 : VII. 313.

A Tört. Képcsarnokban. 1894 : X. 424.

M. 410.

Rahl Karl

K 1
MAGYAR MUVESZET
1933. 353, 356

Rahl Károly Henrik

festő

lázd

Manszdebrkiáll

33. A 35 m.

Rahl Karl

lásd

Csánky: A XIX és XX. sz. külföldi mesterei

Bp. 1939. 78. l.

Szépm. Mur. Eat.

Rahl Károly

l. Szana Szárév

37, 100, 109,
111, 156, 252. l.

Vasárnap

3

Hubert pk.

Hétfő

4

Borom. Károly

☽ Első negyed 0 ó. 12 p.

Kedd

5

Imre hg.

Szerda

6

Protestáns naptár

November

V	3	Győző
H	4	Károly
K	5	Imre
S	6	Lénárd
C	7	Rezső
P	8	Gottfr.
S	9	Tivad.

Ó görög naptár

Október

V	21	Hilário
H	22	Aberc
K	23	Jakab
S	24	Prokl.
C	25	Marc.
P	26	Demet
S	27	Neszt.

Izraelita

Ráhmer Mária

koll. koll.

írod

Ujság.

1932. ápr. 9.

(e. a.: A Nemzeti Szalon csoportki-állítása.)

és Kohászati Egyesület nevében megjelent Quirin Leó urat, a Rimamurány—Salgótanjáni R.-T. vezérigazgatóját, az Országos Erdészeti Egyesület nevében megjelent Biró Zoltán felsőházi tag urat.

Üdvözlöm vitéz Nemerey Márton m. kir. ezredes, állomásparancsnok urat, a soproni helyőrség képviselőjét, Baksa János m. kir. rendőrfőkapitányhelyettes urat, a m. kir. kerületi főkapitányság képviselőjét; Czigler Gusztáv m. kir. tábornok urat, a m. kir. Honvéd Haditechnikai Intézet képviselőjét; dr. Zechmeister József törvényszéki tanácselnök urat, a soproni kir. törvényszék képviselőjét; dr. Éles László járásbíró urat, a soproni járásbíróság képviselőjét; dr. Hollán Péter postafőigazgató urat, a m. kir. posta képviselőjét; Székely Géza kamarai elnök urat, a soproni Kereskedelmi és Iparkamara képviselőjét; dr. Tölgyes Árpád urat, a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara képviselőjét; Strauer Gyula mérnök urat, a Magánmérnökök Országos Szövetségének képviselőjét; Ujhelyi Szilárd királyi miniszteri tanácsos urat, a Királyi Államépítészeti Hivatal képviselőjét; Róth Flóris bányaügyi főtanácsos urat, a Salgótarjáni Kőszénbánya R.-T. képviselőjét; dr. Czukelter-Szecsődy

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Ráhmer Mária

Szépmüvèszet

1942. 28 g.

Rahl Károly Henrik

vézmetsző

1779 – 1843.

Rahl k atyja.

Nemi magyar vonatkozást

lásd

Wurzbach, Biogr. Lex.

Wien, 1872. XXIV k.

244 l

Rahl Karól

tőrzánch. festo

Magyar vonatkozá-
sait lásd:

Wurzbach. Biogr. tek.
wien. 1872. XXIV. k.
s 30 l.

Ez más
lett

k köszönhető legelső sorban, hogy létre
mber hó közepén Berlinben a nemzeti
tt. A tárlat egyik czélja az, hogy áttekin-
k színes szoborműveiről, azok elterjedé-
él pedig az lenne, hogy a művészeknek
ia jelentőségéről, s hogy annak művelésére
művészetek történetéből. A tárlat bemu-
német, japáni és chinai befestett szobro-
Németországnak újabb alkotásait.
nk lenni, be kell vallanunk, hogy a tárlat
mint a mit alkalmunk van itt látni.
ész, hanem a műveltebb közönség is jól
ipróbb műveket, de szobrokat és a sírok
óriási domborműveket befestették, hogy
rályi paloták falait azon jellemző szőnyeg-
gy a görög polychromia a keleti befolyás-
e tekintetben is az ó kor ezen hagyomá-
irányt követte, míg Luca della Robbia a
színes majolikával díszíté, s eljárása egész

testi kiterjedése szerint, ellenben a képi
csak látszatát idézi elő; másodszor, hog
vissza, mert a színek szerinti utánzás a
megfelelt a jó rendszer követelményeine
jó rendszer, egészen természetes, hogy
foglalt a befestett szobrok ellen. Ez a fö
lélektannak azon igazságát, hogy az emb
mert a természet úgy neveli, igen élénk
ez a fölfogás a szobrászat körén kívül is
népeknél mindinkább színtelenné vált az
kezével készít.

A történettudomány ellenben helyes
ságot, adatok után kutatott, s számos ré
mokra, melyek átalánosságban kétségtel
szobrain nem hiányzott a festék. Az emlé
s az irodalom, mely a kérdést megvitatta
hogy adatokat és részleteket fölsorolni e

Eldöntöttnek tekinthetjük azt a kérdé
szólva a beeresztés viaszos festékkel n

Rahl Károly

A szabadságharcz kiállításának tárgyai még mindig szaporodnak és érdekesülnek.

Az újabban érkezett tárgyak közt van Damjanich szolgálati kardja. Ezt Atzél Péter aradmegyei volt főispán bocsátotta rendelkezésre. Réső Ensel Kálmán 1848/49-iki honvédőrnagy több képet küldött be. Az egyik azt a jelenetet ábrázolja, mikor Kossuth a miniszterek jelenlétében felajánlja Görgeinek a diktátorságot. Rohonczy Gedeon orsz. képviselő beküldte atyjának, Rohonczy Lipótnak a Károlyi-huszárok ezredének képét, melyet 1850-ben Rahl bécsi hirneves festő készített. Mészáros József füzesgyarmati ref. lelkész a kiállításra átengedett

Vas. Ujs. 1891.

589. l.

A legenyei iskola, ahová elemista-korában járt az író.

Rahl Károly

pesti szerepléséről egy anekdotikus adat.

írod

Kacziány Ödön: Pesti művészélet az ötvenes és hatvanas években. Művészet 1910. 11. l.

Pejacsevich János gróf, a jeles umbarát hívására jött Pestre s néhány fönrat és magasrangu katonát festett le.

RAHL, *Karl Heinrich*, osztrák festő, * Bécs 1812. † u. o. 1865. apjának, id. *Karl Heinrich* R. (1779—1843) festő- és rézmetszőnek tanítványa. A bécsi műv. akadémián tanult, majd Olaszországban főleg a velencei mesterek hatása alá került. 1839—1843-ig Rómában, 1848—1850-ig Münchenben, aztán Bécsben élt, ahol műveivel és tanító tevékenységével igen tekintélyes szerepet játszott (tanítványai között Lotz Károly is). Monumentalitásra és egyúttal színességre törekvő stílusa lényegében eklektikus, akadémikus művészet és mint ilyen, sok elismerést aratott. Falképei közül említendők a bécsi Sina-féle palotában, az oldenburgi hercegi palotában levő sorozatok, olajfestményei közül a Keresztények üldözése (Hamburg, Kunsthalle). Férfiképmása a budapesti Szépművészeti Múzeumban és Than Mór arcképe a M. Történelmi Képcsarnokban. Sokszor tartózkodott Magyarországon s itt közel 50 arcképet festett. Szent Annát ábrázoló oltárképe a debreceni rk. templomban van.

K. Gy. II. 347 l

Győr, 1932. szeptember 23.

ámla

s Révész Uraknak,

Budapest.

adásra küldött áruból ma eladtam 2 kari

à 9; 2700 –

81 –

Rahl Karl 1812–1865

Ldáb I. 21.
II. 37, 64
III. 63, 1.
IV. 152.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Rahl Karól

Esztpruni

457. 24.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Rahl Karl

l.

Hevesi Oest

201. l.

Török - Musztafa János IV. 177.

Rahl Károly

l.

Ormós Zsigmond

Utazási emlékek. I. k.

Pest 1860. 178. l.

BUDAPEST, 1938
KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

GASPAR RAHM, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelékben a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzéke van 1608-tól 1869.ig.
E mesterek egyike volt:
87.- Gaspar Rahm, Keysermarckt. 151.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Rahmberger József

a győri rajziskolában lakatosmesternek képezte ki magát 1792-ben.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

6.51

Rahmer Mária

Iparművészeti tárgya, a magyar művészeti sorsjáték kiáll.-án.

M.933.V.28.

Rahmer Mária

A Technológiai Múzeumban, az O. M. iparművészeti Társulat Korácsonyi Kiállításán Zerómia munkáival szerepel.

N. Ü. 937. XII. 5

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz.

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési ut

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

Rahmer Mária

A milánói kiállitásra készült magyar borházat, két szüreti mulatságot bemutató plasztikus vázával diszitette.

P.H.933.V.16.

Kachmer Mária

Szerepelt az Iparművészeti Tanács kiállításán.

M. 1933. VII. 16.

A hasfal

tt keréktől jobbfelé (belülről ol-
ozzá legközelebb fekvő keréknek
küllőjén, tehát az összekötő részen,
reket az alak törzséhez csatolja,
álunk ilyen hosszúságú, vízszintesen
onásokat. A következő keréknek

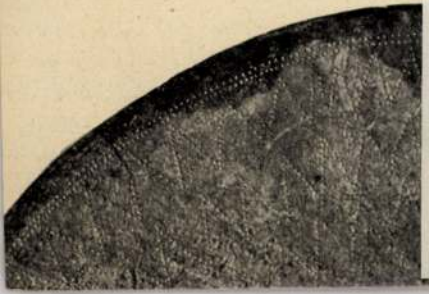

Rákmer Mária
III. e. keramikus

c.
Simisk. 1930
73.

Skandinavien»[1] című művének 74. és 75. oldalán egy alak és nagyság szerint egészen ilyen, a stockkolmi nemzeti múzeumban 1461. szám alatt elhelyezett tárgyról tesz jelentést, úgy, hogy feltehető, hogy ezek a tárgyak nemcsak ugyanannak a mesternek a keze alul, hanem ugyanabból az öntödéből is kerültek ki. Montelius leletünknek Svédországban talált párjáról ezeket írja: «Egy ezen időből származó pompás edényt találtak egy tőzegmocsárban Balkara mellett, közel Ystadhoz, Schonenben (199*a)* ábra). Feneke bronzból való; felületének pontozott dísze, mely alkalmasint a napot ábrázolja (199*b)* ábra), azt bizonyítja, hogy ezen felületnek láthatónak és fedetlennek kellett lennie. Az edénynek

reprodukczióját, hanem egy rajzna
szetét, melynek elkészítésénél ige
hiba csúszhatott bele. A tévedé
abban rejlik, hogy a köralakú, a
hoz nagyon hasonló, de nem egés
lően diszített lapot, nem tették
törzsbe és ez a körülmény okc
Montelius a tárgynak egészen
tetést tulajdonít, mint amilyent é
helyzetének pontos megállapítás
vizsgálata után neki szánhattam.

A mi hasfalvi tárgyunk addig, mí
ban érintetlenül hevert, sértetlen v
alakú lapjával, mint fentebb emlí
került, kerekeivel pedig felfelé for
a homokba ágyazva, tehát abban

Borvendég alpolgármester »minden adófillérrel ugy gazdálkodik, mintha a saját zsebéből adná ki«

Borvendég Ferenc alpolgármesterről egyesek azt hiresztelik, hogy tulságba viszi a takarékoskodást. Alábbi nyilatkozatában igen érdekesen mutat reá arra, hogy a város anyagi ügyeinek egyensulybantartása miatt van szükség a holnapot is néző, előrelátó gazda spórolására, de ez sohasem nyilvánul meg a városra nézve hasznos dolognál.

— A főváros 1934. évi költségvetési előirányzata — mondotta az alpolgármester — *azt a pénzügyi helyzetet tükrözi vissza, amelyben a főváros a költségvetés elkészitésekor ennek az évnek a nyarán volt.* Ebből kiindulva állapitotta meg a főváros a jövő évi bevételeit és kiadásait. Természetes dolog, hogy amennyiben a jövő évben a bevételeknél a főváros hátrányára eltolódások történnének, a kiadásokat is lehetőleg azokhoz kell szabni, sőt az előirányzott deficitet is a kiadások lehető csökkentésével a minimumra kell redukálni. Hogy ez mennyiben lehetséges, *az kétségtelenül jó részben a végrehajtástól is függ.*

Mindenkinek, aki a főváros adófilléreiből gazdálkodik, minden fillért ugy meg kell nézni, mintha annak a kiadása a saját zsebét terhelné.

Én a tisztviselőkart, amióta ezek a nehéz viszonyok vannak, állandóan arra ösztönzöm, hogy ennek az elvnek megfelelve igyekezzék gazdálkodni.

— *Sohsem sajnálom azt a pénzt, ami szükséges és hasznos dologra adódik ki,* csak azt nehezményezem, hogy ha ugyanazt a munkát és ugyanazt a kiadást, tehát ugyanazt az eredményt *kisebb összeg felhasználásával is el lehetett volna érni.* Ez az alapja az esetleg egyesek által az *én szükmarkuságomról* terjesztett hireknek. Minden munkát, amely értéket jelent, szivesen fizetek meg. Sohasem kivántam és kivánom azt, hogy a fővárosnak valaki ingyen, vagy normális üzleti haszon nélkül teljesitsen munkát. Nagyon jól tudom, hogy minden üzleti vállalkozásnak tartozéka *a tisztességes üzleti haszon.*

Csak az ellen van kifogásom, ha valaki silány, selejtes munkát szállit és ugyanannyit követel érte, mintha kifogástalan munkát végzett volna.

— A tisztviselők dijazásánál is ezt a szempontot tartom magam előtt és azt hiszem, hogy a fővárosnak azok a tisztviselői, akik komoly és értékes munkát szolgáltatnak, sohasem tapasztalhatták nálam, hogy ennek az értékes munkának a dijazása elől elzárkóztam volna. *A fővárosi tisztviselői karra általában panasz nem lehet* és azt hiszem, hogy az országnak egyik legértékesebb tisztviselő kara. Azonban a látszólagos bőség esztendeinél most *sokkal nagyobb takarékosságot kell a főváros egész gazdálkodásába belevinni* és természetes, hogy

minden tisztviselőnek éreznie kell, hogy adófillére-ket fölöslegesen kiadni nem lehet.

A polgárság teherviselő képessége több közszolgáltatást nem bir meg, mint amennyit ma a fővárosnak ad és amennyire a főváros a polgárait igénybeveszi. Abból az összegből kell a fővárosnak kijönnie, amit a polgárság csökkentett jövedelme mellett ujabb adóterhek és megterhelés nélkül a fővárosnak nyujtani tud.

— Ezekben körvonalaztam a mai viszonyok között a főváros gazdálkodásának miként jét. *Ezt igyekszem az egész vonalon érvényesiteni* és

ha majd a nehéz idők elmulnak, remélem, hogy az ügyeknek sokszor ez a távolból kicsinyesnek vagy talán szigorunak mutatkozó vitele később engem igazolni fog.

Ezeket az időket *át kell élnünk, ugy hogy a főváros anyagi ereje és vagyoni helyzete lényegesen ne változzék,* nehogy amikor a jobb idők bekövetkeznek, az akkori adózó polgárság arra legyen kénytelen keresni, hogy miképpen tömje be azokat a lyukakat és hézagokat, amelyeket ily helytelen gazdálkodás a mai nehéz időkben okozna.

— Természetesen *ismerem azt a nagy nyomoruságot,* amelyben a főváros lakossága van és ezen legszivesebben munkával segitenék. Azon töröm tehát a fejemet állandóan, hogy a *költségvetésen kivül,* a polgárság teherbiró képességének igénybevétele nélkül,

miképpen lehetne olyan munkaalkalmakat teremteni, amelyek főként a tömegeket foglalkoztatják, vagy az iparnak és kereskedelemnek teendőt adnak.

Ez a gondolat érlelte meg bennem az IMI-be való belépést, onnan hitel igénybevételét, ennek terhére az üzemi beruházások egy részének végrehajtását és *a Tabán épitését is.* A Tabán épitésére különösen azért helyezek sulyt, mert a terület rendezése után a pénzügyminiszter által erre a területre kilátásba helyezett *rendkivüli adómentesség a Tabán gyors beépitését vonhatja maga után,* már pedig az épitési ipar ma az, amely az iparok legszélesebb rétegét foglalkoztatja.

Mit tanulnak Budapestről az elemiben?

Budapest

A legrégibb időkben a kelták lak-
tak Óbudán az Aquincumban, aki-
ket a rómaiak hódoltak meg. Óbuda
egy kis mesterséges városka volt. Pest, Buda-
és Óbudából lett Budapest. Budapestnek
sok érdekessége van: a vár, az Országház,
a Bazilika stb. Budapest hazánk köze-
pén fekszik, ezért a haza szive és az or-
szág fővárosa. Gyönyörü fekvésü. A
Duna szeli katti. Egymilliónál
több lakosa van.

György Ágnes
IV. a. ort. tanuló

György Ágnes Szemere-utcai elemi iskolai tanuló dolgozata

JAJ!... A ZAJ!...

Egyik legismertebb pszichoanalitikusunktól kaptuk ezt a kitünő tanulmányt a nagyváros zajáról és a zaj hatásáról.

A hang és a csend pozitiv érzéklései hallóberendezkedésünknek. Miként a tüdő arra szolgál, hogy vele oxigént juttassunk szervezetünknek és ezért ugy van berendezve, hogy tágul és pihen, *hallóberendezkedésünk is „szereti" a csendet.* Minden olyan müködés kellemes, mely valamely szerv természete alapján történik.

Igy tehát *normális körülmények között kellemes lehet a zaj és kellemes lehet a csend.* Tapasztalat, hogy az u. n. zenei (harmonikus) hangok kellemesebbek, mint a zörejek és a zaj. *Tévedés volna azonban azt hinni, hogy a zaj mindig zeneietlen és ezért kellemetlen.* Vannak harmonikus zajok és vannak olyan harmonianélküli zajok, melyekhez alkalmazkodtunk és ezért nemhogy zavarnának, hanem *hiányuk kellemetlen* is. Éppen ugy lehetünk a csenddel is; a csend lehet pozitiv jó és lehet kellemetlen is, ha tulsokáig tart, mert hallóberendezkedésünket müködésen kivül helyezi és ez kellemetlen érzéssel jár. Mintahogyan jó, ha izmainkat pihentetjük, de, ha ez tulsokáig tart, akkor a pihenés fárasztóvá és kellemetlenné lehet.

A városi embernek — ez elképzelhető és tapasztalat — *hiányozhat a megszokott zaj,* megszokta és berendezkedett ugy, hogy ő és a város zaja teljesen alkalmazkodtak egymáshoz. *Ha hirtelen elcsendesülne minden zaj, akkor neki egész életformáját meg kellene változtatnia.* Mar pedig a változás rendszerint kellemetlen.

A falusi ember éppen igy van a csenddel. Eltekintve az élettani megszokástól, lelkileg is a csendre rendezkedett be. Halkabban beszél az utcán, vagy éppen hangosabban, mert csend van, ismerhetik járásának hangját és ő is a másokét, stbbi. Ezek végül valamennyien *automatizmusokká válnak, változtatásuk kinérzést vonhat maga után.*

Ha adottnak vesszük a zajt és a csendet, akkor további vizsgálódásaink folyamán főleg azt kell megfigyelnünk, hogy az emberek miként reagálnak rájuk és *miért ugy, ahogyan.* Ez azután már individuális, mert a legtöbb ember más és más. Bizonyos csoportositásra azonban megvan a jogunk. Elsősorban azokra az emberekre kell gondolnunk, akiknek a zajra tulságosan szükségük van, akik *a csendtől ugyszólván megijednek.* Jól ismerjük az orvosi gyakorlatból is, azokat az embereket, akik a csend miatt éjjel nem tudnak aludni és csak az első villamoscsilingelés ringatja álomba őket. A jelenség alapja valamilyen rejtett félelem, a csend a halálfélelmet mobilizálja, a zaj az élet érzésével jár és igy megnyugtatja őket. *A külső zaj számukra a mozgást jelképezi,* szemben azzal a lelki mozdulatlansággal, melyben ők szenvednek. Ismert példa, hogy az alvó molnár felébred, ha malma megáll, az anya felriad, ha beteg gyermeke szuszogását nem hallja. Ugyanez ez a zaj, vagy zörej, más embert felriasztana, mig előbbieknek, éppen ellenkezőleg szükségük van rá.

Sok, ugynevezett gátolt ember *szereti a zajt.* Ő maga csendben viselkedik, keveset beszél, keveset mozog, viszont szereti látni maga körül a zajló életet. Neki a zaj, egyenlő a vidámsággal. Minél nagyobb a zaj, annál nagyobb a vidámsági illuziója is. *A fiatalság szertelenül hajtik ugy a zaj, mint a csend felé.* A zaj kivetese zajló belső lelkiségének, a csend pedig alkalmat ad érzések elmélyitésére.

Ezekben és hasonló esetekben *tévedés lenne a zaj káros hatásáról beszélni,* mikor ellenkezőleg, — *használ* nekik. Mintahogyan vannak emberek, akiknek *a zaj árt,* mert a csendre van szükségük. A tulzott csendimádásnak éppen ugy megvan a rejtett lelki háttere. Ha itt is az alvással kezdjük, ama tapasztalatra kell gondolnunk, hogy vannak emberek, akik csak *bizonyos fantáziákkal tudnak elaludni.* A nyugodt fantáziálás céljából csendre van szükségük és a zajra felrezzennek. Sok embert ismerünk, akik csak nagy zajban tudnak gondolkodni és irni. Másoknak viszont — lelki berendezkedésük szerint — ugyanehhez nagy csendre van szükségük. Hány ember van, aki — például olvasás közben — heves szivdobogást kap, ha a csengő hirtelen megszólal. Ezzel szemben sokan vannak, akik annyira elmerülnek olvasmányukba — hogy ezt a zajt észre se veszik.

Amint látjuk tehát, mindenre van példa és *a városi zaj, éppen ugy lehet kellemes is, mint kellemetlen.* Azt kell mondanunk, — ha csak a zaj és a csend nem nagyon is tulságos, — hogy a nem normál csenden, vagy a normál zajon mulik a dolog, hanem a csendnek és zajnak kitett emberen. Az ő reakciója ezekre azonban, sok olyan körülménytől függ, mely tudattalan és igy kiszámithatatlan Ha gyakorlatiak akarunk maradni, azt kell mondanunk, hogy *jó, ha a városban zaj is van, meg csend is van,* hogy mindenki megtalálja a maga szükségletét. Kevés embernek tetszene, ha valamely technikai eljárással siri csendet varázsolnánk Budapest utcáira, de éppen ugy nem, ha a már meglévő zajt tulságosan fokoznánk.

Természetesen *kivételes esetek is vannak. Olyan környéken, hol kórház, templom, vagy más, hasonló intézmény van, ott inkább kell a csend, mint a zaj.* Ellenben *nem illene, például, az Angolparkba a siri csend,* vagy a football-pályára. Ide az emberek *azért mennek, mert lárma van,* vagy mert *lármát akarnak csapni,* kiabálni, orditani akarnak. Sok emberben levezetetlen indulatok vannak, örülnek, ha lárma van, vagy ha ők lármázhatnak. Viszont mások ugyanilyen okokból csendet akarnak: elég lárma van a lelkükben és attól félnek, hogy a külső lárma mobilizálja a belsőt és kitör belőlük mindaz az indulat, melyet eddig, több-kevesebb sikerrel, visszatartottak.

Külön megitélés alá tartozik *a speciális lármától való iszony:* tányérkarcolás, ajtónyikorgás, csámcsogás, stbbi. Ezeknek egészen speciális okai vannak, melyek tulmennek eme cikk keretein. Különösen *a nők félnek a váratlanul jövő autódudálástól, villamoscsilingeléstől.* Mindkét nem, de a nők talán inkább, telitve van a legkülönbözőbb szövegü *nappali ábrándozással, fantáziálással.* Ezekben szerepel, valamely vágy — melyet azonban elfojt és megvalósulásától fél — hirtelen bekövetkezésének lehetősége. Az autódudálás, villamos csilingelés, ha hirtelen jön, rezonál a belsővel és ijedelmet okoz.

Az ember viszonya a lármához és csendhez, amint látjuk, igen sok, egymással ellentétes körülménytől függ. Ugy, hogy, ugyszólván lehetetlen, e tekintetben valamennyi igénynek eleget tenni.

Mint mindenben, ugy itt is, a középut látszik a helyesnek: *legyen a városban lármás és csendes hely is.* Igy mindenki megtalálhatja azt, amire szüksége van.

Kiállitás

— Ráhmer Mária keramikái. —

Ráhmer Mária mindössze néhány éve, hogy föltünt temperamentumos megmintázásu és ötletes tárgyu szines majolikáival. Az elmult időt szorgalmas munkában töltötte és a pihenéstelen alkotás meggyorsitotta fejlődését. A fiatal művésznő ma már legjelentősebb keramikusaink közé tartozik. Ujabb munkáiból karácsony előtt kiállitást rendezett Személynök-utcai műtermében, amely egyuttal műhelye is, mert betanitott személyzetével ott végzi a kiégetett agyagtárgyak szines mázzal való bevonását s a tárgyak kiégetését is. Ha kicsiben is, valóságos «üzem» veszi körül Ráhmer Máriát, amelynek ő a művészi lelke. Vitrinákban és polcokon a művésznő gazdag fantáziájának legkülönbözőbb alkotásai pompáznak. Játékos kedvében készült torz figurák, amelyek mulatságosan csufolnak ki embert és állatot. Plasztikus diszü és sima fölületü szép szines vázák. Egyik érdekessége a kiállitásnak az a keramika-burkolat, melyet Ráhmer Mária a központi fütésre berendezett lakások fütőtestjeinek elálcázására mintázott. Igen tetszetős ornamentikáju, több darabból összerakható csempéi rács-szerüen áttörtek, ugy, hogy a réseken akadálytalanul kiáradhat a meleg a szobába. Akinek szemét megfájditotta valaha a «fütőtest» nevü szomoru konstrukció, csak azt kivánhatja, hogy épitészeinek mihamarabb fölhasználják Ráhmer Mária ötletét és házaikban meghonositsák a fütőtestet eltakaró csempe-rostélyt. Másik nevezetessége a kiállitásnak egy szines mázu szoborcsoporttal diszitett oltár, melyet a művésznő a római nemzetközi egyházművészeti kiállitásra készit. A csoport a három királyok hódolását ábrázolja és ha elkészül, a megfelelő szines köntösben, bizonyára dicsőséget szerez művészének.

Ráhmer Mária nebránmű vén.

Megyer Menset.
1948. III. 19. 3. old.
(: Jezámok. :)

MDK

Rahmér Mária,

a szép kerámiák és textiliák csoportjában szerepel.

K.A.: Az Iparművészeti Társulat Györgyi Kálmán emlékkiállítása.
Pesti Napló, 1934 máj.19. 8.1.

Rakt. Daniel

1598.

Arszeben 408

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a műhelyfő

8. sorsz. Műhelyi m

Raht Daniel

Otvös

Nagyszeben 1598

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

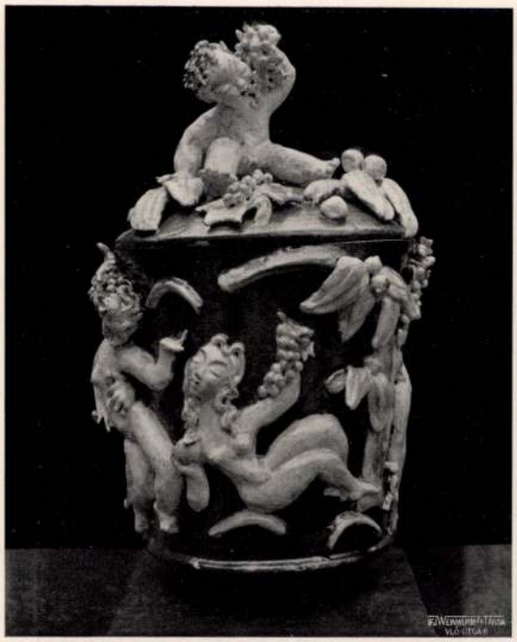

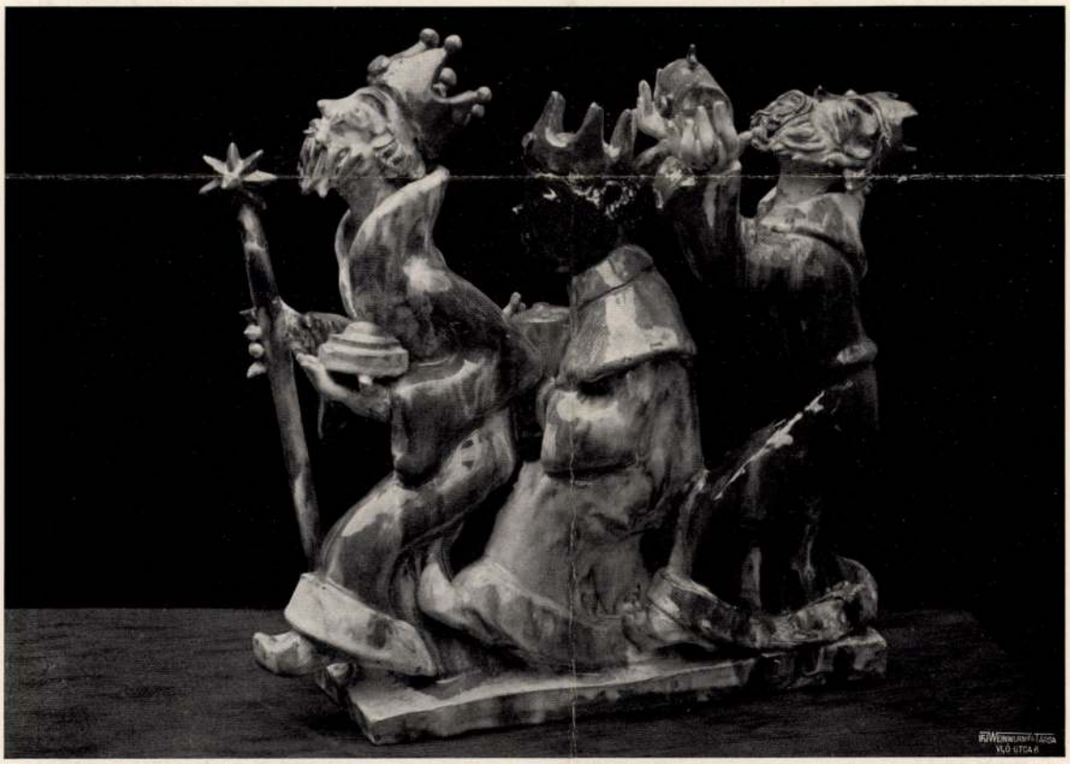

Ráhmer Mária kerámiái. Fent balra: Váza. (Szatír nimfákkal.)
Fent jobbra: Váza. (Adám és Éva.) Lent: a «Három királyok». — Keramiken von Maria Ráhmer. Oben links: Vase. (Satyr und Nymphen.) Oben rechts: Vase. (Adam und Eva.) Unten: «Die heiligen drei Könige». — Ceramics by Maria Ráhmer. Left above: Vase. (Satyr with Nymphes.) Right above: Vase. (Adam and Eve.) Below: «The three wise men of East».

64, 65. l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1932.

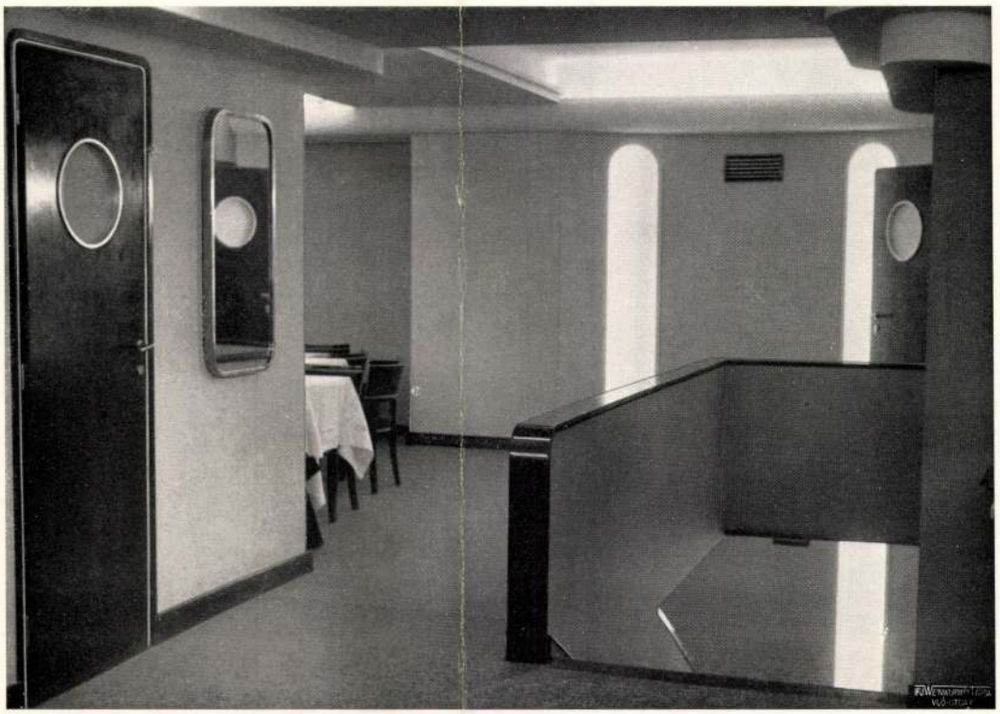

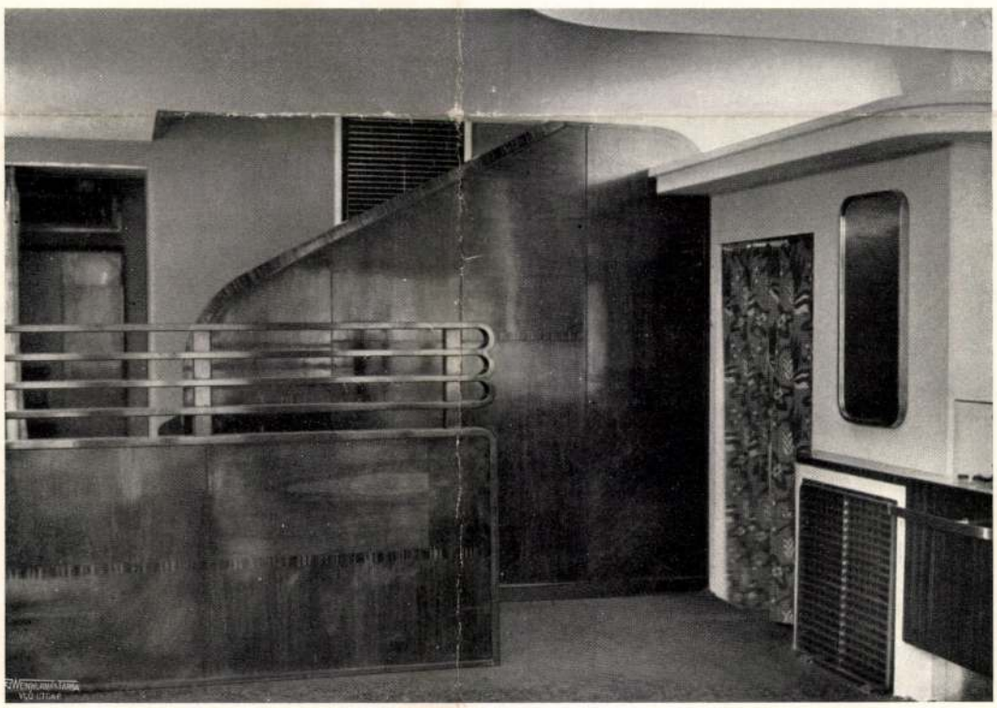

Kaesz Gyula és Strauss Sándor: Flóris cukrászda. Erkélyfeljáró részletei. – Julius Kaesz und Alexander Strauss: Konditorei Floris. Aufgang zur Galerie. — J. Kaesz and A. Strauss: Confectionery Floris in Budapest. Parts of the staircase leading to the gallery.

Rahner Mária

Római egyházművészeti kiállításon "Madonna" kerámiáját Mussolini vette meg.

NM. 934. IV. 4.

Rahner Mária

Római egyházművészeti kiállításon "Ara Madonna" kerámiáját Mussolini megvette.

M.934.IV.4.

Rahmer Mária

Rómában a második egyházművészeti kiállításon neve szerepelt.

PH. 934. II. 13.

MDK

Rábner Mária, keram.-iparm.

a Kerámia -terem- /tervezte: Csépai Csavlek András/
- értékes kiállitója.

Az Iparm. Társulatnak az Iparm. Muz.-ban rendezett 50 éves jub. kiállitásának résztvevöi.

Magyar Iparmüvészet. 1935. 265. l.

MDK

Rahmer Mária

Ács L.: Iparművészeti kiáll. a Technológián.
Képzőművészet 1933. 183.l.

MDK

Rahmer Mária

Kerámiája. Repr.

Magy. Iparművészet, 1934. 148.l.

MDK

H. Ráhmer Mária iparművész

Kiállitója az állandó mintakiállitásnak, kerámiával.

Magy.Iparművészet, 1939. 22o.lap

Rahmer Mária

Károlyi palotában a Magyar Karácsony c. kiállításon kerámiával szerepelt.

PH.930.XII-6.

H.Rahmer Mária

kerámikus

Mütermi állitás - V.Személynök u.9-11 - amely változatos és gazdag sorát vonultatja fel a kiváló iparmüvésznő java munkáinak.Az izléses kollekciónak kiemelkedő darabja egy szép terrakotta oltár és egy nagyobb feszület.

Pesti Napló
1935.XII.22.

M.D.K.

Rahmer Mária

"Fej" c. művének repr.-ját hozza a lap a Nemzeti Szalon csoportkiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1932. ápr. 24-3o. XXII. évf. 18. sz. 53. lap

H.Ráhmer Mária MDK

[illegible]

kitünö kerámikusunk kitünö müvekkel szerepel.

? Iparmüvészeti kiállitás. ?.
lüvészet.1933. III.évf.22.sz. 16o.l.

Ráhmer Mária

Alkotása a Magy. Művészeti sorsjáték nyeremény-tárgyainak kiáll.-án.

P.H.934.XII.8.

Rahmer Mária iparművésznő

Alkotásai a Nemzeti Szalon csoportkiállításán.

E.K.932.IV.10.

M.D.K.

Rahmer Mária kerámia müvész

Az Egyházmüvészeti kiállitáson szerepelnek müvei, melyeket Berend Ilona kiemel "Kiállitások" c. beszámolójában.

Szinház, Bp. 1948. márc. 23-29. IV. évf. 13. sz.

Rahmer de Nagy, Maria (Ráhmer Mária) Teramutus

Fedor Águs: Mária de Nágay. = M. Hírek.
1985. nov. 9. 6. ill

Rahmer Mária, keram. MDK

kerámiái szinesek és rendkivül artisztikusak.
Madonnáit a mai szégideál szerint fogalmazza meg.

Dr. Molnár Ernő:

Müvészcéh.- Bethlehem kiállitás.
Magyar Iparmüvészet. 1937. 4.sz. 95.1.

RDK

Rahmer Mária, ip.müv.-kerem.

kerámiai tervével az 1932. év folyamán meghirdetett pályázaton /Butorok és ip.müv.tárgyak./ -a nyertesek közé került.

Pályázatok. 1932.év folyamán két meghirdetett pályázat volt
Magyar Iparmüvészet.1933. 79.1.

Ip. m. Sár.

Ráhmer Margit kerámikus.

Európai müvésznők kiállitása Párizsban: Pesti Napló 1937.febr.13.

Rákmer hargit

Kerámiákkal nagyel az
európai művésznők párisi
kiállításán

Nemzeti Ujság 1937 II. 13

Rahmer Margit

Kerámiákkal szerepel a
képzőművészmők párisi
kiállításán

Nemzeti Cyság 1937 II. 17

Rahmer Mária M.D.K.

Budapesti érettségije után balettot akart táncolni, de szüleinek engedve iparmüvészetet tanult, majd kerámikus lett a Képzőmüvészeti Főiskolán. A modern magyar kerámiamüvészet népszerüsitése az ő nevéhez füződik. Studiója az egész világra exportált, sok kiállitáson dijat nyert és mütermet nyitott Bolognában, Párizsban. 1949-ben Párizsba ment kerámiát tanitani s növendékei hivták Kanadába, hogy inditsa meg a kanadai kerámiai müvészetet. A kanadaiak magukénak is vallják, alig akad hét, hogy valamelyik lap ne büszkélkedne nevével. Férje, Nagay Tibor, Toronto ismert divattervezője.

Magyar album. Szerk.Incze Sándor. Elmhurst 1956, American Hungarian Studies Foundation. 76.p.

Rahmer Margit

Kerámiával szerepel az
európai művésznők
párisi kiállításán

Pesti Hirlap 1937 II. 13

Ráhmer Mária

RÁHMER MÁRIA

KERAMIKUS,
A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK ORSZ. EGYESÜLETE
TAGJÁNAK

KIÁLLÍTÁSA
A NEMZETI SZALONBAN

1932. ÉVI ÁPRILIS HÓ 10-ÉN.

A KIÁLLÍTOTT TÁRGYAK JEGYZÉKE:

1.	Muzsikáló gyermekek	500 P
2.	Három király	200 «
3.	Mária	160 «
4.	Anya gyerekkel	80 «
5.	Kertészgyerek	40 «
6.	Harmónikázó kislány	50 «
7.	Lovas akt	50 «
8.	Akt szarvassal	50 «
9.	Kandaló-óra	300 «
10.	Kalapos fej	35 «
11.	Fej	70 «
12.	Vázát tartó kislány	40 «
13.	Hamutartó	25 «
14.	Virágárus lányka	35 «
15.	Vöröshajú akt	45 «
16.	Gyerek zsiráffal	45 «
17.	Bonbonnière akttal	28 «
18.	Ülő szarvas	15 «
19.	Zsiráf	8 «
20.	Kis szamár	6 «
21.	Daxli	3 «
22.	Kis zsiráf	3 «
23.	Kis ló	3 P
24.	Kétlovas hamutartó	20 «
25.	Parfumflacon akttal	15 «
26.	Parfumflacon Ámorral	15 «
27.	Tükör	12 «
28.	Parfum flacon fejjel	8 «
29.	Éva	25 «
30.	Gyertyatartó	30 «
31.	Bonbonnière Ámorral	25 «
32.	Hamutartó	7 «
33.	Szökőkút	800 «
34.	Váza (Szatyr Nymfákkal)	280 «
35.	Váza (Ádám és Éva)	200 «
36.	Térdeplő nő	40 «
37.	Térdeplő virággal	45 «
38.	Szüretelő puttók	120 «
39.	Fej	45 «
40.	Biedermayer nő	70 «
41.	Szent	45 «
42.	Váza akttal	30 «
43.	Tintatartó	70 «
44.	Puttó	70 «
45.	Női akt madárral	40 «
46.	Kaktusztartó nő	28 «
47.	Női akt virágtartón	35 «
48.	Női akt virágtartón	40 «
49.	Néger szaxofónnal	25 «
50.	Szamár	30 «
51.	Ló	30 «
52.	Néger nő	35 «
53.	Női figura	60 «
54.	Lámpatartó	35 «
55.	Vázatartó	20 «
56.	Kisgyerek	20 «
57.	Kisgyerek	20 «

Műterem: IX. kerület, Rákos-utca 1.

Lakás: VI. kerület, Csengery-utca 76.

Telefon: 14—5—56

HOLLÓSSY, BUDAPEST

Rahmer Mária

Madonna. Rahmer Mária kerámiája a római egyházművészeti kiállításon, melyet Mussolini megvásárolt

(Labori felvétele.)

2.

Ráhmer Mária

H. Ráhmer Mária kerámiái a brüsszeli világkiállításon

Függetlenség
1935 jún. 9.

Del

Ráhmer Mária

Pesti Napló 1938. május 24

Hartmann Lászlóné szül. **Ráhmer Mária** felesége, **Hartmann Vilmos** édesapja fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy a legjobb férj, gyermek és rokon

Hartmann László

a haladásért való küzdelemben megsebesülve, elhúnyt.

Drága halottunk hazahozott földi maradványait e hó 24-én, kedden d. u. 1/2 5 órakor helyezzük a rákoskeresztúri izr. temetőben örök nyugalomra.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Hartman Lászlót, a tripoliszi nagydijas versenyen elhunyt hires magyar versenyzőt kedden délután fél 5 órakor temetik a rákoskereszturi uj izraelita temetőben lévő diszsirhelyre. A temetésen képviseltetik magukat a KMAC, a KMAC nemzeti sportbizottsága és a sportegyesületek. A magyar versenyzőgárda testületileg vesz részt a végső tiszteletadáson.

IYVKERESKEDÉSE

ZSÉBET KÖRUT 18-20
ni 145-559

könyvek

G HASZNÁLATÁRA!

olás	2.--
és táplálkozás	4.--
rmészetes gyógyitása, II kiadás	1.--
és és egyéb lábfájdalmak meg- sa	1.80
l kezelése	2.40
és annak gyógyitása	4.--
xuálpathologiá)	4.--
emi, társadalmi és erkölcsi	6.--
	2.60
zése és védekezése	3.40
lényege, jelei és gyógyitása	3.40
odás megelőzése és gyógyitása	1.80
lak megelőzése és gyógyitása	1.80

ről és a szivbajol

H. Ráhmer Mária
kerámikus

H. Ráhmer Mária az idén is nagy gyüjteményt mutat be cserepesmunkáiból. A szobrásziasságra való törekvést évek óta érezzük már ennek a tehetséges kerámikusművésznek munkáiban és ez a folyamat az idén elérte teljességét. Ez persze, nem jelenti azt, mintha Ráhmer Mária kerámiái elvesztették volna anyagszerüségüket, mindössze abban nyilatkozik meg, hogy a művésznő szinte keresi az egyre nagyobbszabásu plasztikai feladatokat és ezeknek maradéktalan kifejezését. Ez elsősorban nagy terrakotta-*oltárán*, a *Szent Péter*-reliefben és *Virágárus lány* cimü munkáján mutatkozik meg, de „kisplasztikáiban", különösen az *Első betü* és a *Bunánárus* cimüekben is finom értékeket csillant meg. *(f. j.)*

Pesti Hirlap

1935 XII. 20

Ráhmer Mária

Ujság. 1933. dec. 10

— **Ráhmer Mária keramikái.** Ráhmer Mária ujabban szépen nekilendült keramikai müvészetünknek egyik fiatalabb és egyben egyik legtehetségesebb képviselője. Nagy könnyedséggel és szinte csodálnivaló termékenységgel mintázza szobrocskáit és apró iparmüvészeti tárgyait. Ötletekkel bőven megáldott képzelete abban a nagy segitője s talán kissé az elcsábitója. Csábitója a gyors munkára s ami együttjár ezzel: a pillanat hatásával való beérésre. Müvei tulnyomórészt ügyes és tehetséges vázlatok, amelyek mind elbirnák — nem egy esetben meg is kivánnák és majd mindig meg is érdemelnék — a továbbfejlesztést. A fiatal müvésznő most személynökutcai mühelyében összegyüjtötte legjava munkáit és kiállitást rendez belőlük. Igen szép és kedves darabok szerepelnek a kiállitáson. A legérdekesebb mü azonban az a betlehemi csoport, amelyet egy sorozatnyi reliefkompozicióval oltár számára készit a müvésznő. Az alakok egy része már kész s rájuk nem vonatkozik, amit fentebb mondtunk, mert azok készre érlelt és gondosan végigfejlesztett munkák. Az alakokra szines máz kerül s azután az egész csoportot Rómába viszik, az ott megnyiló nemzetközi egyházmüvészeti kiállitásra. A müvésznőre ott hihetőleg olyan siker vár ezzel a müvével, mint aminőben a milanói Triennale kiállitásán volt legutóbb része. (e. a.)

1933. dec. 10.

XVIII. Jh.

758. KAGYLÓALAKU TÁL, KORS
1899. — Muschelförmige Schüss
1899.

759. DESSZERTTÁNYÉR 12 drb. n

Bécs, XVIII. sz. m. f. — Teller, Porzellan, mit

közepén mocsaras táj madarakkal. Bécs, XVIII.
nesischer Manier: eine Sumpflandschaft. Wien, zw.

kkal. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Teller, Porzellan,
VIII. Jh.

ari-disszel. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Teller, Por-
III. Jh.

itéssel. Angol, XIX. sz. e. f. — Drei Teller, Por-
IX. Jh.

ék disszel. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Zwei Teller,
zw. H. XVIII. Jh.

s virágos disszel. Angol, XIX. sz. — Teller, Por-
Englisch, XIX. Jh.

nel, buzavirágdisszel. Bécs, 1808. — Zwei Teller,
Kornblumen. Wien, 1808.

n szines virágcsokor. Bécs, Louis XVI. — Teller,
. Wien, Louis XVI.

irágcsokorral. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Schüssel,

Ráhmer Mária

Budapesti Hírlap
1933. Dátum levág-
va.

* **(Ráhmer Mária színes cserepei.)** Az olasz quattrocentóban virágzott a színes mázzal ellátott, égetett cserép technika, melyet *Ráhmer* Mária támaszt fel rendkívül artisztikus művészettel. Bár egy-egy figurájában a mult művészete is visszhangzik, mindegyik alakját, kompozícióját mégis a természetből meríti, de a valószerű motívumot rögtön átstilizálja az ő naiv, beszédes, jellemzően kifejező módján. Primitívitás és raffináltság érvényesül mindegyik alkotásában, egy-egy alakja valószerű impressziónak karakterisztikus, de teljesen leegyszerűsített átírása. Az égetett, színes máz is arra való, hogy a jellemző formákat még jobban hangsúlyozza. Néhány nagyobb alkotása, így a római egyházművészeti kiállításra készülő oltárcsoportja arról tanuskodik, hogy Ráhmer Máriának a szorosabban vett mintázáshoz is van igazi tehetsége. Modern építészeinknek figyelmébe kell ajánlanunk művészetét, amely igen stílusos kiegészítője lehet minden korszerű architekturának. A Személynök-utca 9—11. alatti műhelyben levő kiállítást a Magyar Iparművészek Országos Egyesülete nevében *Kiss* Ferencné rendezte.

•u

Gavonhály

miniszteri iroda s.tiszt.

Ráhmer Mária

— **Ráhmer Mária Madonnái. Ráhmer Mária, aki fiatal kora és rövid művészi multjának ellenére legtöbb sikert ért keramikusaink közé tartozik, a tréfás figurák és díszedények mintázásától a szobrászat magasabbrendü feladatai felé igyekszik ujabban. Ennek a munkálkodásának eredményeit külön kiállításon mutatja most be (V., Személynök-utca 7). Nem is sejtett képességekről tesz tanuságot kiállitása. Egy nagy, csaknem életnagyságu Madonna-dombormüve, amelynek alsó részében két szárnyas angyal térdepel, fölül pedig, a barokkosan jelzett felhőfodrok között, apró angyalkák röpködnek, mintázó készség és komponáló tehetség tekintetében is sokat igérő alkotás. Ugyanugy, mint egy félplasztikus Madonna-reliefje a művésznőnek. Komoly szobrászat ez, amely egyéninek is fog hatni, ha a művésznő idővel kissé távolabb kerül majd olasz mintaképeitől. Egy szines mázzal bevont nagy feszülete, rajta Jézus Krisztus életnagyságu alakja, szintén jelentős fejlődési fokot képvisel Ráhmer Mária művészetében.**

(e. a.)

Ujság 1935. dec. 15.

und 1583. Deutsch.

900. KUPA ÖNFEDŐVEL, kőcserép, kék
mit Zinndeckel, Steinzeug, auf bla

901. PATIKAEDÉNY, kannaidom, fajá
kergefass, in Form einer Kanne,

z, kobaltkék szinben, két fa közt a szent báránnyal.
umpen mit Zinndeckel, Fayence, zwischen Bäume das
th, A. XVIII. Jh.

ös barok keretben mangánalapon virágszál. Délnémet,
ce, in barocker Umrahmung Blüte. Süddeutsch, 1737.

lán szines keretekben mangán alapon szines virágdisz.
nit Zinndeckel, Fayence, auf Manganbraun Blumen-

nagra, stehende Frau. Griechisch.

ős ruházatban, fején lepel, festés nyomaival. Görög. —

nő trónon ülve. Festés nyomaival. Görög. — Tanagra,
Tron. Griechisch.

uházatban, festés nyomaival. Görög. — Tanagra, Frau

ép. Magyar, XIX. sz. — Kosendes Paar, Ton mit far-

cserép. Magyar, XVIII. sz. — Büste eines Türken, far-
Jh.

Rahmer Mária
kerámiái

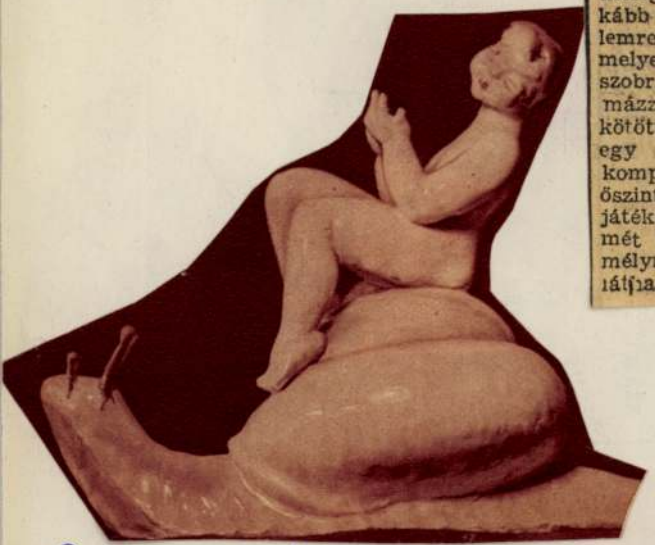

* (Rahmer Mária kerámiái.) H. Rahmer Mária, akinek a brüsszeli világkiállításon jelentős sikerei voltak, karácsonyi kiállítást rendezett újabb kerámiáiból. Különösen a puttókat, a gyerkőcöket ábrázolja ötletesen, meleg bensőséggel, viszont női alakjait inkább a tetszetős elegancia jellemzi. Legfigyelemreméltóbbak egyházművészeti alkotásai, melyekben nem egyszer már magasabb szobrászi szempontok vezetik. Egy színes mázzal ellátott Szent Pétere archaikusan kötött, mégis igaz érzéseket kifejező alkotás, egy angyalokkal körülvett nagy Madonna-kompozícióban pedig közvetlenül áldoz az őszinte mozdulatok, a vonalritmika bájos játékainak. Egy megfeszített Krisztusa ismét szigorúbb alkotás. A kiállítás a Személynök-utca 7. szám alatt levő müteremben látható.

Budapesti Hírlap
1935. XII. 21.

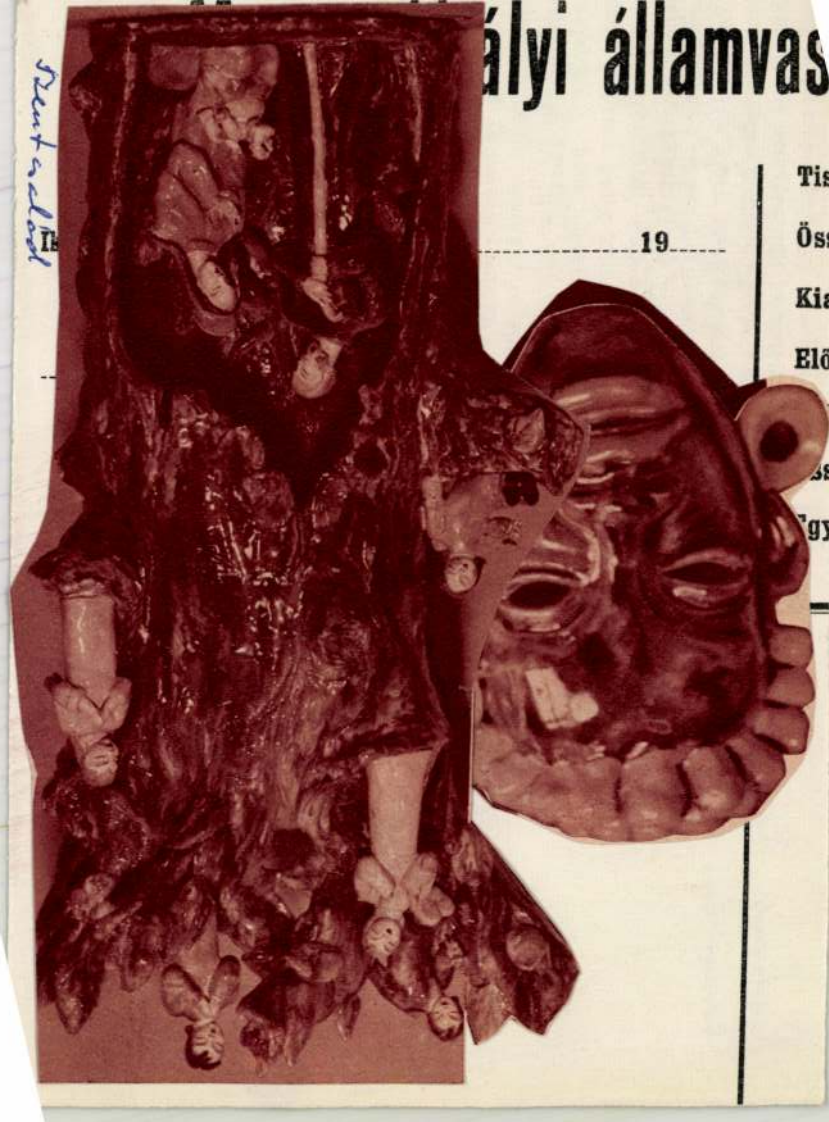
ályi államvas
19
Tis
Öss
Kia
Elő

Ráhmer Mária

keramikus

amsterdami kiáll.

1937 jan.

l.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1937.38.l.

Rahmer Mária

mer Mária kerámiái színesek és rendkívül . Rah-
artisztikusak. Madonnáit a mai szépségideál szerint
fogalmazza meg.

Molnár Ernő dr

Bethlenes kiállítás

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 95. l.

H. Rahmer Mária

keramikus

l.

MAGYAR IPARMUVESZET
1937. 2i. l.

MK

Rahmer Mária
kerámiák

B.V: Magyarország a római egyh.műv.i kiállításon.
Tér és Forma, 1934. 3.sz. 84 l.

Rahmer Mária

Szerepelt a Nemzeti Szalon iparművészeti kiállításán.

MH. 1932. XII. 10.

Rahmer Mária

Kezámiáttal szerepel az

Emericana művész Cék

Betlehemes kiállítáván

Est 1937 I. 24

Ráhmer Mária, ip.müv.

néhány jobb művével szerepelt.

Dr.Rusiczka Ilona:"Művészet az iparban". Ipam.Társ. Karácsonyi kiállítása. 1941 dec. Magy.Ip.művészet. 14.sz. 133-36.l. 1941.

Rakmer Mária

Szerepelt a Nemzeti Szalon iparművészeti kiállításán.

EH 1932. XII. 8.

Röhmer Mária (Rahmer!)

szerepelt a Nemzeti Szalon iparművészeti kiállításán.

PK. 1932. XII 8.

MDK

Rahmer Mária
kerámia

Az Iparmüv. Társ. karácsonyi kiáll. Nemzeti Ujság,
1934. dec. 5. 11 l.

Rahmer Mária

porcellán- és fayance-tárgyakkal

Magyar Iparmüvészet 1935. 3.sz. 71 l.
/A magyar népmüvészet és iparmüvészet ünnepnapjai Bécsben./

K. D. K.

RÁHER Mária keramikus

Csánki 1954. 60., 107., 117. l.

MDK

Rahner Mária

Madonna, kerámia

Mussolini magyar képvásárlásai. Pesti Napló, 1934. ápr. 4. 13 l.

(Rahó végvár)

Soós Elemér:

(-) története,
hadi- és mü-
leirása. 8-r.
6 kép. 16 l.
Bp. 1916.

Gent (2042)

Másolat 76/1906 számhoz.

10520/906
polg. szám. Végzés. A dévai kir
vajdahunyadi kir. közjegyző óvadéka
4471/905 p. sz. alatt kibocsátott h
járván, ezen óvadékra törvényes zálo
iránti követelését bejelentette az
ezen kir. törvényszékhez II emelet
d.e. 8 óráját határnapul kitüzi és
ván kir. törvényszéki birót bizza
tárt mint zálogtulajdonost, valamint
Dr.Demián Aurélné Bonts Anna, mint a
idézi. A kir.törvényszék.Déván, 1906
lan aláirásu elnök, Dezső Zsigmond

A hivatalos másol

MDK

Ráhmer Mária

Madonna, ker.

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz.

MDK

Rákmer Mária, keramikus.

Madonna. Keramia.

Mussolini képvásárlásai a magyar egyházművészeti kiállításon./Róma/. -P.H. 1934 ápr.1. 7.l.

MDK

Rahmer Mária szobr.

Gerő Ödön cikke. MI, 1934. 83. l.

MDK

Ráhmer Mária

Madonna, ker.,repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz.
75.l.

MDK

Ráhmer Mária, ip.müv.

Uz Bence.
Királyok imádása. Szárnyas oltár.

OMIP.Társ. Bp.-Orsz.M. Ker.Kiáll. 1942. Kat. 28.l.

MDK

Rahmer Mária

kerámiáért **bronzérmet kapott**

Milánóban kitüntetett iparmüvészek. Magyar Iparmüvészet, 1936. 181. l.

Rahmer Mária

Kerámiai munkái az Iparműv.Társ.kiáll.-án.

Ujság,934.V.18.

Rahmer Mária

Kerámiai munkái az Iparművészeti Múzeum kiáll.-án.

M. 934.V.19.

Rahmer Mária

Kerámiája az iparművészeti társ. Györgyi Kálmán emlékkiállitásán.

Magyarság, 934.V.19.

MDK

Ráhmer Mária

"Pest", groteszk allegoria, szines kerámia, repr.

"Buda", groteszk allegória, szines kerámia, repr.

Magyar Iparmüvészet 1931. 9-1o. sz.
18o, 181.l.

MDK

Ráhmer Mária

Kerámiai figurák, repr.

Magyar Iparmüvészet 1935. 87.1.

Rahmer Mária

* **Keramikai kiállitás.** December 10-én nyilik meg *Rahmer* Mária keramikus kollektiv kiállitása, melyet a Magyar Iparművészek Országos Egyesülete rendez *Rahmer* Mária Személynök-utca 9—11. szám alatt lévő mütermének helyiségeiben. A tehetséges fiatal művésznő, aki munkáival ugy hazai, mint külföldi nagy kiállitásokon komoly sikerrel szerepelt, ez alkalommal kisplasztikai alkotásain kivül a Rómában tartandó egyházművészeti világkiállitásra készülő nagy kompozicióját is bemutatja.

M. 1933. XII. 3.

Ráhmer Mária

keramikus

Újság
1935 XII. 19

— **Ráhmer Mária Madonnái.** Ráhmer Mária, aki fiatal kora és rövid művészi multjának ellenére legtöbb sikert ért keramikusaink közé tartozik, a tréfás figurák és díszedények mintázásától a szobrászat magasabbrendü feladatai felé igyekszik ujabban. Ennek a munkálkodásának eredményeit külön kiállításon mutatja most be (V., Személynök-utca 7). Nem is sejtett képességekről tesz tanuságot kiállitása. Egy nagy, csaknem életnagyságu Madonna-dombormüve, amelynek alsó részében két szárnyas angyal térdepel, fölül pedig, a barokkosan jelzett felhőfodrok között, apró angyalkák röpködnek, mintázó készség és komponáló tehetség tekintetében is sokat igérő alkotás. Ugyanugy, mint egy félplasztikus Madonna-reliefje a művésznőnek. Komoly szobrászat ez, amely egyéninek is fog hatni, ha a művésznő idővel kissé távolabb kerül majd olasz mintaképeitől. Egy színes mázzal bevont nagy feszülete, rajta Jézus Krisztus életnagyságu alakja, szintén jelentős fejlődési fokot képvisel Ráhmer Mária művészetében.

(e. a.)

Magdalena

Fatima

Ráhmer Mária

— **Csoportkiállítás a Nemzeti Szalónban.** A *Magyar Művészi Sorsjáték* nyereménytárgyainak bemutatásával egyidejűleg négy festő és egy iparművész csoportkiállítása nyílik meg vasárnap a *Nemzeti Szalónban. Bardócz* Árpád színes, könnyed impresszionista pikturájának legújabb terméséből válogatott össze egy teremre való, kellemes kollekciót. *Corini* Margit hangulatos párizsi képeivel mint »az éjszaka festője« mutatkozik be, sikeres külföldi szereplése után, *Némethy* Béla biblikus kompozícióit, balatoni és tabáni tájai jó iskolára vallanak. *Kohán* György hatalmas méretű szénrajzai egy nem mindennapi, de kissé zavaros fantázia álom- és emlékvízióit vetítik elénk. Legérdekesebb kiállítója a csoportnak *Ráhmer* Mária iparművész, akinek groteszkbe hajló s kifejező humorú, pompás kerámiái rendkívül gazdag képzeletről, finom színérzékről és époly ösztönös, mint fejlett plasztikai tehetségről tanuskodnak. Kollekciójának kiemelkedően értékes darabja néhány megkapóan szép Madonna-figura és női fej. —*io.*

G.K. 32.IV.10

N.U.9[illegible]
M.932.[illegible]
B.H.932.IV.10.
P.N.932.IV.10.

Rahmer Mária

— **(Rahmer Mária műteremkiállítása.)** Tehetséges szobrászművésznő és az agyagmintázás képzett mestere *Rahmer* Mária, aki most új munkáiból kiállítást rendezett műtermében. Cserépedények, vázak, dísztárgyak mellett, amelyek kedvesek, színesek, groteszkek, most komolyabb törekvéseiről is számot ad. Sportfigurák, női szobrok, egyházművészeti témájú kerámiák töltik meg a vitrinek egy részét. Külföldön is elismert művészetének szép, új állomásai. *(m.)*

M.O.934.XII.13.

Rainer-Istvángy Gabriella

Alkotásával szerepel a Magy.Képzőm.Egy.jub. kiáll.-án.

P.H.934.XII.12.

Rahmer Mária

Rahmer Mária Személynök-utcai műtermében kiállítást rendezett legujabb kerámiáiból. *Rahmer* Mária kiállítása megmagyarázza olaszországi sikereit: kerámiái nemcsak hatásosak, hanem rejtett müvészi értékekben is gazdagok. Legértékesebbek az egyházmüvészeti dolgai, szinben, plasztikában, a kompoziciók áhitatos bájában szerencsés eltávolódást jelent a modern kerámiában divatos torzitástól. *Rahmer* Mária ezzel a kiállításával kétségtelenül legelső kerámikusaink sorába lépett.

N.U.934.XII.15.

Rahmer Mária

RAHMER MÁRIA KIÁLLÍTÁSA. Műhelykiállításoknak mindig megvan a sajátos bájuk. A kemence közelsége, az anyagot formáló kezek serény munkája fokozta annak az atmoszférának érdekességét, melyben Rahmer Mária mostani kerámiai kiállítását rendezte. Az ő figurái barokkos mozdulatművészetükkel amúgy is különleges levegőben élnek. Ebben a légkörben különös áhítat és különös vidámság úszkál. Egyik fülkében csupa népies szent figura, melyekből primitív pásztorok éneke zeng felénk. Másutt polcok tele a vidám jazz-énekesek furcsa grimaszaival. Egy darabka világváros és egy darab gyermeki álomvilág — ez valósul itt meg az iparművésznő formáló kezei alatt. Helyenként talán kicsit a túlzásig elnyujtott mozdulatok és feleslegesen hangsúlyozott díszek. Az egyszerűség, az elhagyások művészete még ezután következik. Rahmer Mária kerámiájában. De bizonyos, hogy máris van stílusa, mely megragad az emlékezetben és amely erős visszhangot kelt a közönségben.

A kiállítás anyagából legközelebbi számunkban közlünk illusztrációkat. N.

Magyar Iparművészet 1935. 1–2. 12 66 l.

grafikai képességeinek.

Gáborjáni Szabó fametszettechnikájú könyvjegyei erőteljes, fekete-fehér foltbatásúak. Rajzuk kevés eszközzel a biztos vonalvezetésével világít ki a fekete alapból és érvényre juttatja a fametszet sajátos karaktereit és stílusát. Témái változatosak, bár fantáziája erősebb is lehetne. Figurális rajzai pedig sok tekintetben a szokott formalizmust mutatják.

A könyv szép kiállítása Nagy Károly és Társai Grafikai Műintézetének (Debrecen) elsőrendű munkáját mutatja. H.

AZ ORSZ. MAGY. KIR. KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA ÉVKÖNYVE, 1933—34. Szerkesztette dr. Ferenczy József főtitkár. Érdekes tájékoztatót ad ez az évkönyv a Képzőművészeti Főiskola utolsó tanítási évéről, a tanárok és növendékek működéséről, a tanárok és növendékek névsoráról stb., stb. Az iskola által elért eredményeket, sajnos, nem közli illusztrációkban is, pedig ez méltán érdekelné a művészeti oktatást.

A szépen kivitelű évkönyv az Attila Nyomdában készült.

Rahmer Mária

MAGYAR IPARMUVESZET

1934. 148. l.

MEGH

A BELVÁROSI SZINHÁZ TÁRSU

FOLYÓ ÉVI ÁPRILIS HÓ 10-ÉN,

THÉÂTRI

KERETÉBEN M

ŐFENS

DR. JÓZSEF FERENCZ

Rahmer Mária

~~68~~

Rosner Károly: A milanói Triennale.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1933. 94. l.

~~E rész két monumentális darabja Ohmann Béla: Pipo Spano szobra egy fülkében és~~ Rahmer Mária, e tehetséges modern keramikusnő díszkapuja, mely egy külön e terembe torkoló lépcső felőli bejáróajtót díszít. E kapu egyes részei jelentős értékei az új magyar kerámiának, bár az egész munka nem egyezik a magyar terem egyszerű és díszítést nem kívánó stílusával.

Egészben véve a magyar terem talán a legnagyobb érdeklődést váltotta ki az összes külföldi termek közül és az olasz sajtó egyértelműen a legsikerültebb külföldi kiállításnak minősíti s nem győzi a magyar csoport erős fejlődését és modernebbé válását Monza óta hangsulyozni.

* * *

Monza és Milano között a távolság 13 kil méter és vasúton az út 20 perc. Ennek ell nére, hogy ez a távolság ily pontosan megállap ható, távolságban és időben nem fejezhető a távolság, mely a monzai kiállítások és a milan Triennale között fekszik.

Monza: a mult. Egy kis város dédelgete kiállítása, távol a napi élet hajszás forgatagát az igazi fejlődéstől, a haladástól. Monza a kell mes kirándulóhely, a királyi kastély iskolájáb egy kiállítással, mely minden ismétlődésekor me hozta a maga csalódását. Monza: a gyógy hatatlan beteg.

Milano: a jelen. Olaszország gazdasági főv rosa, Párisa. Milano: a haladás, a nyughatatl fejlődés középpontja. És itt, Milano szívében, gyönyörű Sforza-kastély előtt elterülő parkb Milano paradicsomi kertjében kelt fel poraiból Monzában kiszenvedett Phönix.

* * *

Hogyan került a kiállítás Monzából Milanóba Az áthelyezésre mi adta meg a döntő lépést?

A kiállítás szervezői, dr. Barella elnökkel élén, kinek kiváló munkatársai voltak a vezeté ben Felice A. Carlo, Ponti Gio építész és Sire Mario festő, ennek a nagysikerű áthelyezésn alapvető indokait a következőkben vázolták.

MDK

Ráhmer Mária

Szent család, repr.

Lovas akt, repr.

RátStr. 284.1.

MDK

Ráhmer Mária

"Madonna"c. kerámiája.Repr. 75.1.

Magyar Nemzeti Művészet, 1938. 4.sz. 75.1.

MDK

Ráhmer Mária, keram.

szép munkái, szines kerámiái az oszlopos folyosón vannak kiállitva.

K.M.: Györgyi Kálmán emlékkiállitás az Ip.Müv.Muzeumb
Nemz.Ujs. 1934 máj.19. 11.1.

MDK

Ráhmer Mária

Az Iparművészek Kassán rend.kiall.-an ragyogó kerámiai.

Délibáb, 1943.maj.22. 21.sz.XVII.évf.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság K
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Rohmer Mária

Kiállít

NV. 1942 - XI. 8.

M.D.K.

H Rámer Mária

"Mit adjunk karácsonyra" cimmel a lap bemutat néhány kerámiát a müvész munkáiból. Repr.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. dec. 4-lo
V. évf. 49. sz.

M.D.K.

Ráhmer Mária

"Furulyázó pásztorfiu" c. szobrának repr.-
ját bemutatja a lap.
Két éves párizsi tartózkodás után most jött
haza a müvész. A róla szóló kis közlemény
beszámol a mütermében lévő munkáiról.
Megemliti Szent György szobrát és más munká
it. Madonnákat, szenteket, angyalokat, gyerm
mekfigurákat, táncosnőket és állatfigurákat
készit.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. dec. 25-31
V. évf. 52. sz.

Rahmer Mária

Kerámiái az Iparműv.Társ. tav.kiáll.-én.

M.H.934.V.18.

Rahmer Mária

Kerámiai munkái közül: szőlőfürtös puttókkal diszitett tálja, piroszománcu vázája és "Muzsikáló gyermekek" c. kompoziciója a Nemzeti Szalón 77-ik csoportkiállitásán.

P.H.932.IV.10.

Rahmer Mária

Kerámiai munkái a Nemzeti Szalón csoportkiállításán.

8.O.U.932.IV.10.

Rahner Margit

ötletes, derűs kerámiákkal szerepel.

(sly). Csop. kiáll. a N. Szal.-Can.

M. 931. XII - ?

Rahmer Mária

Fajánszfigurái a Nemzeti Szalón 77-ik csoport-
kiáll.-án.

Est, 932. IV. 10.

MDK

Ráhmer Mária

Sziv-óra, repr.

RátStr. 283.1.

Rahmer Maria

groteszk majolikái érdekesek.

(Rézdi): Festők és Iparművészek - N. Sz.

P. H. 931. XII. 6.

Rahmer Mária

Magyar Karácsonyi - kiállításon a Károlyi palotában kerámiái - val szerepelt.

M.930.XII.7.

Rahmer Mária ipp m.

Ethetes kerámiával kerepel.

(Neuw. Isal.)

Két karácsonyi kiállítás.

Est, 931. XII. 6.

Rahmer Mária

Nagy aranyérmes diplomaoklevelet kapott a brüsszeli világkiállításon.

M. 1935. IX. 1.

Rähmer Mária Keramikus

Pesti Hirlap. 1932. ápr. 10. 10

Kiállítások

Ráhmer Mária keramikus

Róma, egyházmüv.kiáll.

Tér és Forma, 1934 VII. 83

Rahmer Maria

kiállítás, Milanó

Tér és Forma, 1933 VI. 177

MDK

Rahmer Mária **keramikus**

Ijjas A: O.N. Keramikai Kiáll. Nemzeti Ujság. 1942. nov. 8. 15 l.

ca 9. Paraszthház, földszintes, fél-

1880 körül.

24 l./

MDK

Ráhmer Mária keramikus

Kiállitott az Ipm.Társ.karácsonyi vásárán.

Pesti Napló 1936.dec.5. 11.1.

MDK

H.Rahmer Mária

h.j: Népi és mod.remekek a karácsonyi iparm.vásáron.

Magyarország, 1936, dec. 5. 10.l.

Rahmer Mária MDK

díszoklevelet kapott

A milanói Triennale díjai
Pesti Napló 1934 ápr. 1o.

MDK

H.Rahmer Mária

Diplome d'honneur-vel tüntették ki az 1937-évi párisi nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiállitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

Rahmer Mária

Alkotása szerepelt a magyar művészeti sorsjáték nyereménytárgyainak kiáll.-án.

B.H.933.V.28.

MDK

Rahmer Mária, sz.

Ybl E: Iparművészet és szobrászat a Györgyi K. eml.kiáll.on. MI. 1954. 84-86. l.

Rahmer Mária

A milánói kiáll.-on Rahmer Mária által készitett magyar kapukiképzés.

P.H.933.V.16.

Rahmer Mária

M.933.III.19.

ARSAG 933.III.19.

* **Rahmer Mária készíti a milánói világkiállitás magyar pavillonjának bejáratát.** Komoly és szép feladathoz jutott a milánói világkiállitással kapcsolatban *Rahmer* Mária, a tehetséges keramikus, aki munkáival már eddig is nagy feltünést keltett különböző tárlatokon. Most rábizták a magyar pavillon bejáratának elkészitését, mely hat figurális csempéből áll. A magyar őstermelés hat ágát formázta agyagba Rahmer Mária, frissen, ötletesen és sok eredetiséggel. Remélhető, hogy ez a méreteiben és kompozicióban egyaránt nagysulyu munka, világviszonylatban is elismerésre talál.

Rahmer Mária kerámikus

Magyar iparművészeti és háziipari kiállításon a Károlyi palotában szerepelt.

NM. 930. VII. ?

MDK

Rahmer Erzsébet

Virág-csendélet, of.

Festő - szobrászképző kiáll. 1942.

4.1.

Rahmer Mária

keramikus

VI. Csengery u. 76-

tagja a Magy. Iparm.

Orsz. Egyesülésének és

részt vett első ka-

rácsonyi kiállitásán.

(Nemzeti Szalon) 1931.

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK

Kecskegidák. Rainer Istvánffy Gabriella olajfestménye
Műcsarnok, Őszi Tárlat

ságokat, hiszen az egész emberi kultúra, sőt maga az ember is egy hosszú, folyamatos fejlődés eredménye, melyhez minden generáció a maga tég'áját illesztette. *A forradalmak értelme és célja sohasem volt az egész épitmény megsemmisitése, hanem a rosszul épitett részek okos lebontása, a meg nem felelő eltávolitása és az igy szabaddá tett és megtisztitott részen való tovább épités.* Csak igy lehet és szabad az emberiség fejlődéséről és előrehaladásáról beszélni.

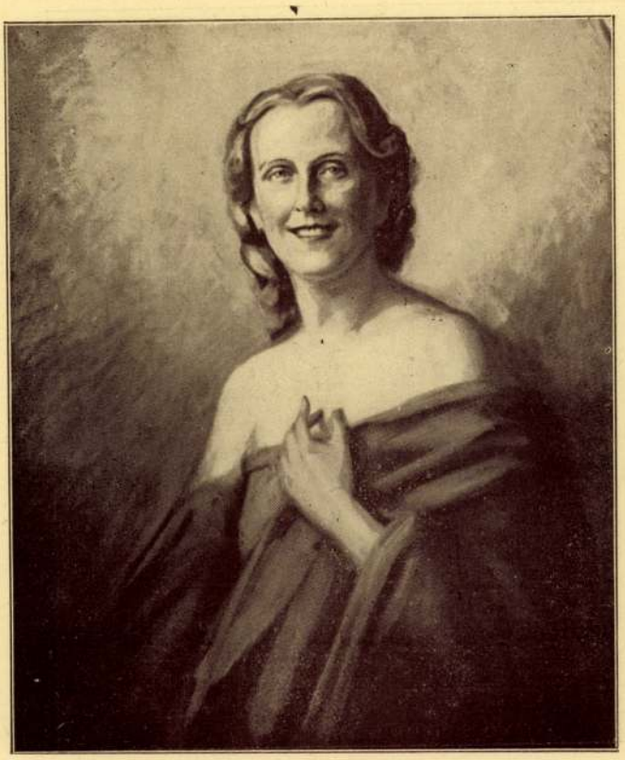

Női arckép. Rimanóczy Géza olajfestménye

Ellenkező esetben a khaosz állandósulna, mert ilyenformán minden generációnak joga lenne a „Mult" nagy műveinek megsemmisítésére. Abból, ahogyan ezek a bizonyos „a jövő nagy apostolai" a dicső multat a mai szemek elől elrejteni akarták, látszik meg legjobban az ő cé juk és törekvésük. E jelekből azonnal fel kellett volna ismerni, hogy itt nem új és hamis felfogásokról van szó, hanem a valódi kultúra alapjának elpusztítási folyamatáról, az egészséges művészi felfogás, műitélet és műélvezet bolondításáról *és legfőképpen a politikai bolsevizmus előkészitéséről.* Mert, ha Periklesz korát a pantenommal, a bolsevista jelent egy kubisztikus „műremekkel" jelképezhetjük legtalálóbban. Rá kell mutatnunk arra a szégyenletes gyávaságra, hol intelligens és művelt népünk e *„kulturszégyennel"* nem szállt szembe. Meghunyászkodott a bolsevista „kulturcsapatok" lármája előtt, mely mindenkit a maradi nyárspolgárnak bélyegzett, aki nem akarta őket a „teremtés koronájául" elismerni. Népünk lemondott minden el enállásról, belenyugodott a látszólag megváltozhatatlanba. Meg émültek az értelmetlen égnek e csirkefogóitól és fé bolondjaitól, mintha szégyenleni való lenne, hogy egészséges ember képtelen megérteni *a szellemi degeneráció és ravasz csaló tákolmányait.* E kulturapostoloknak egy nagyon egyszerű szerük van arra, hogy hülyeségeiket Isten tudja milyen nagy művekül tüntessék fel: ugyanis minden értelmetlen és nyilvánvalóan őrült munkájukat „belső élmenyként" állítják a számító világ ele, ilyen olcsó eszközzel véve ki már előre a tiltakozó szót az emberek szájából. Tényleg belső élmények ezek, de kérdeses, hogy szabad-e őrültek és gonosztevők hallucinacioit az egészséges emberek elé á l í a n i, mint művészeteket?! Böcklin és Schwindt munkái is belső élmenyek, csakhogy i tenáldott zsenik belső élményei, nem pedig Paprika Jancsiké!"

Távbeszélő állomásunk új száma: 141-647

Madonna. Ráhmer Mária kerámiája

Hitler „Mein Kampf" c. művének 283. oldalán a következőket mondja:

(Közöljük az alábbi cikket, mert annak eszmemenetével igazolva látjuk álláspontunkat. Ha egy 80 milliós nemzet nem engedheti meg magának a nemzeti szellem megfertőzését, mennyivel jobban kell vigyáznunk mi kis nemzet a nemzeti szellem tisztaságára a képzőművészetben is. [Szerk.])

„Századunk elején a művészetben egy olyan elem kezdett mutatkozni, mely addig teljesen idegen és ismeretlen volt. Előfordultak ugyan azelőtt is érzésbeli eltévelyedések, de ezek inkább művészeti kisiklások voltak, melyeknek még műtörténeti értékük volt, de sohasem a hülyeségig vitt művészietlen szellemi elfajzások. Ezek azonban már a későbbi kulturális összeomlás látható jelei. A művészeti bolsevizmus az egyetlen lehetséges életformája és szellemi megnyilvánulása a bolsevizmusnak. Aki ezt nem tudja megérteni, annak csak az eddig szerencsésen bolsevizált államok művészetét kell tanulmányoznia, ámulattal fogja látni a zűllött és őrült emberek beteges agyának torz hajtásait, amilyenek a futurizmus és dadaizmus, melyek a bolsevista államok hivatalos művészetét jelentik. Ugyanez mutatkozott azonnal a bajor tanácsköztársaság rövid uralma idején is. Amilyen elképzelhetetlen volt egy pár évtized előtt egy olyan méretű összeomlás, mint az 1918 iki, ugyanolyan elképzelhetetlen lett volna akkoriban egy olyan kulturális összeomlás, mint amilyent a kubisztikus és dadaista „műremekek" mutatnak. 60 év előtt az ilyenfajta dadaista „érvények" kiállítása egyszerűen lehetetlen lett volna, annak rendezőit egyenesen az őrültek házába csukták volna, míg ma ezek közül akárhányan művészeti egyesületek elnöki székében ülhetnek. Ez a járvány fel sem üthette volna fejét abban az időben, mert ezt sem a közvélemény, sem az állam nem tűrte volna. *Mert állami kötelesség annak a megakadályozása, hogy a népet bárki is szellemi őrültségbe kergethesse,* ami előbb utóbb feltétlenül bekövetkezett volna. Amely napon t. i. az ilyenfajta művészet tényleg az általános felfogásnak megfelel, e napon az emberiség legsúlyosabb változása előtt állnánk; az emberi agy visszafejlődése kezdődnék meg ezzel, melynek végeredményét alig lehet elgondolni. Ha kulturális életünknek az utolsó 25 évben történt visszaesését tanulmányozzuk, rémülettel találjuk meg azokat a csirákat, melyek kulturánkat előbb-utóbb feltétlenül tönkre tették volna. *Jaj annak a népnek, mely e betegség felett nem tud urrá lenni.*

Minél aljasabb és nyomorultabb egy új intézmény, annál jobban törekszik a régi nagyságnak még a nyomait is eltorölni, csak hogy az összehasonlítást lehetetlenné tegye. *A régi nagyság iránti gyűlölet oka rendesen a saját alacsonyrendűség. Egy igazán áldásos új uralom mindig és örökké ott fog tovább építeni, ahol az utolsó jó és ép fundament megszünik.* Az ilyennek nem kell szégyenlenie a bevált régi igaz-

Rózsaszínfejkendős lány. Rezes Molnár Lajos olajfestménye

Magyar Nemzeti Művészet

1938. 4, 17.

Rähmer Maria

Életrajz lásd

Rátstr. 894.l

BUDAPEST
XI. 20. 11

H. Rahmer Mária

l. 41

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1940. 39. 7.

Rahmer Mária

Kapukerete

Tér és Forma

1933. 179. l.

(A milanói V. Triennale magyar csoportja; képpel!)

Rahmer Mária

1936

Decorative Art 1936

(The Studio Ltd,
London)

13./

Czobor B
4 k. 42
Czobor B
8 o. 0 k.
Czobor B
16 k. 22
Czobor B
M. festm
Czobor B
/Kny. Eg
dapest,
Czobor B
d'Eszter
I.-III.
Czobor B
zási jel
Czobor B
állitáso
Czobor B

Rahmer Mária

2 kerámiája repr.

Képzőművészet

1933. 57. sz. 46. l.

STÜHMER
MIKULÁS

Rahner Mária

Erő

Magyar Iparművészet

1934. 148 l.

Rahmer Alois

Wien

Allgem. Krankenhaus

1934, 1938 ?

Rákmer Mária

Keramika, repr.

Képzőművészek

1935. 22. l.

Ráhmer Mária

keramikus nobrász

koll. kiáll-

1935. dec.

Elek A. hagyat.

Ráhmer Klára

Europa 1943. I. 22.

KERÁMIA H. RÁHMER MÁRIÁTÓL, BUDAPEST, PETŐFI-TÉR 6

Ara 10 fillé
STi

RÁHMER MÁRIA

KERAMIKUS,
A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK ORSZ. EGYESÜLETE
TAGJÁNAK

KIÁLLÍTÁSA
A NEMZETI SZALONBAN

1932. ÉVI ÁPRILIS HÓ 10-ÉN.

A KIÁLLÍTOTT TÁRGYAK JEGYZÉKE:

1.	Muzsikáló gyermekek	500 P
2.	Három király	200 «
3.	Mária	160 «
4.	Anya gyerekkel	80 «
5.	Kertészgyerek	40 «
6.	Harmónikázó kislány	50 «
7.	Lovas akt	50 «
8.	Akt szarvassal	50 «
9.	Kandaló-óra	300 «
10.	Kalapos fej	35 «
11.	Fej	70 «
12.	Vázát tartó kislány	40 «
13.	Hamutartó	25 «
14.	Virágárus lányka	35 «
15.	Vöröshajú akt	45 «
16.	Gyerek zsiráffal	45 «
17.	Bonbonnière akttal	28 «
18.	Ülő szarvas	15 «
19.	Zsiráf	8 «
20.	Kis szamár	6 «
21.	Daxli	3 «
22.	Kis zsiráf	3 «
23.	Kis ló	3 P
24.	Kétlovas hamutartó	20 «
25.	Parfumflacon akttal	15 «
26.	Parfumflacon Ámorral	15 «
27.	Tükör	12 «
28.	Parfum flacon fejjel	8 «
29.	Éva	25 «
30.	Gyertyatartó	30 «
31.	Bonbonnière Ámorral	25 «
32.	Hamutartó	7 «
33.	Szökőkút	800 «
34.	Váza (Szatyr Nymfákkal)	280 «
35.	Váza (Ádám és Éva)	200 «
36.	Térdeplő nő	40 «
37.	Térdeplő virággal	45 «
38.	Szüretelő puttók	120 «
39.	Fej	45 «
40.	Biedermayer nő	70 «
41.	Szent	45 «
42.	Váza akttal	30 «
43.	Tintatartó	70 «
44.	Puttó	70 «
45.	Női akt madárral	40 «
46.	Kaktusztartó nő	28 «
47.	Női akt virágtartón	35 «
48.	Női akt virágtartón	40 «
49.	Néger szaxofónnal	25 «
50.	Szamár	30 «
51.	Ló	30 «
52.	Néger nő	35 «
53.	Női figura	60 «
54.	Lámpatartó	35 «
55.	Vázatartó	20 «
56.	Kisgyerek	20 «
57.	Kisgyerek	20 «

Rákmer Mária

Műterem: IX. kerület, Rákos-utca 1.

Lakás: VI. kerület, Csengery-utca 76.

Telefon: 14—5—56

HOLLÓSSY, BUDAPEST

MDK

H.Rahmer Mária

Diplome d'honneur-vel tüntették ki az 1937-évi párisi nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiállitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

MDK

Rahmer Mária keramikus

Acs Lipót: Iparm.kiáll. a Technológián. Képzőművészet 1955. 63-64. sz. 182-3. l.

MDK

Rahmer Mária, keram.

Nők az Ipm.Társ. jub. kiállításán. Magyar Női Szemle. 1936, márc. 88. 78 l-

MDK

Rahner Mária

Megnyitották Kassán az ... ipm.tárlatot. Uj Magyarság. 1943. máj.11.

Rahmer Mária, ip.müv. kerám. MDK

Kerámia-i dobozát mutatja be MIP. Repr.

Magy. Ip.Müv. 1934. 148.l.

MDK

Ráhmer Mária, kerám. ip.müv.

a brüsszeli Világkiállitáson müvészi munkájával hozzájárult ahhoz, h. a M.Ip.müv. Társulat elnyerte a Grand PrixT.

A Brüssz. Világkiáll.-on Grand Prixt nyert a M. Iparm. Társ. PN.1935.IX .1. 2o.l.

Rahmer Mária

kiáll.

Nemzeti Szalon

1932. ápr.

Főv. képt.

Rahmer Mária

Róma. Benito Mussolini gyűjteménye.

Madonna, kerámia

Mussolini ar 1934-es
római egyházművészeti
kiállításon vásárolta

Nemzeti Magazin
1934. ápr. 15.

H. Rahmer Mária

3.

rőd

Tér és Forma

1939. 78. l.

(Domány Ferenc:

Egy keramikus volt.)

(276-tól 378-ig.)

Rahmer Mária

Keramikus.

hipermodern, groteszk, festett és égetett agyag figurák, legjuhább vitrintárgyak.

ill. üzlete

Mühelye Budapest

V. Személznök u. 9.

A m. kir. vallás- és köz

10173/1934.
.....szám.

A Műemlékek Országos B i

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Rahmer Mária

milánói iparművészeti kiállítás 1933.

diszoklevél -

Magyar Iparművészet

1934. 72. l.

VESZTESÉG

I. EREDMÉNYSZÁMLA

		Előirányzat		Eredm
		pengő	fill.	pengő
	I. MŰVÉSZI CÉLOKRA:			
1	Magyar Iparművészet	11.000	—	8.63
2	Pályázatok, tervek, minták	1.000	—	2.47
3	Kiállítások	13.500	—	24.42
4	Kiküldetések	500	—	—
	II. DOLOGI KIADÁSOK:			
5	Iroda	3.600	—	2.98
6	Nyomtatványok	600	—	63
7	Vegyes kiadások	4.200	—	3.92
8	Jutalékok (tagdíjbeszedés)	200	—	26
9	Előre nem látott kiadások	2.300	—	1.73
	III. SZEMÉLYI KIADÁSOK:			
10	Fizetések, lakáspénzek, nyugdíjak .	14.200	—	14.95
11	Adók és biztosítási járulékok	1.000	—	1.12
12	**IV. NYUGDÍJALAPRA**	300	—	30
13	Leírások	—	—	
	V. VESZTESÉGRE	15.339	68	—
		67.739	68	61.46

VAGYON

II. MÉRLEGSZÁMLA

		Egyenként		Öss
		pengő	fill.	pengő
1	Pénzkészlet.....			4.3
2	Folyószámlán:			
	Moktár „Halmos„ kisplasztika	3.631	—	
	Moktár társulati folyószámla	692	—	4.3
3	Takarékbetétek:			
	M. Olasz Bank keresk. min. forgótőke betét	2.077	90	
	Angol Magyar Bank „Nyugdíjalap„ betét	6.601	80	8.6
4	Gyüjtemények:			
	Népművészeti és Petrik-féle ..	10.000	—	
	Keresk. min. forgótőke	17.676	39	27.6

Rahmer Mária

Szöll

Magyar Iparmüvészet

1934. 148. l.

Rahmer Mária

. Kerámia

Ráhmer Mária:

„Pest"
(Kerámia)

1931. 9-10. f

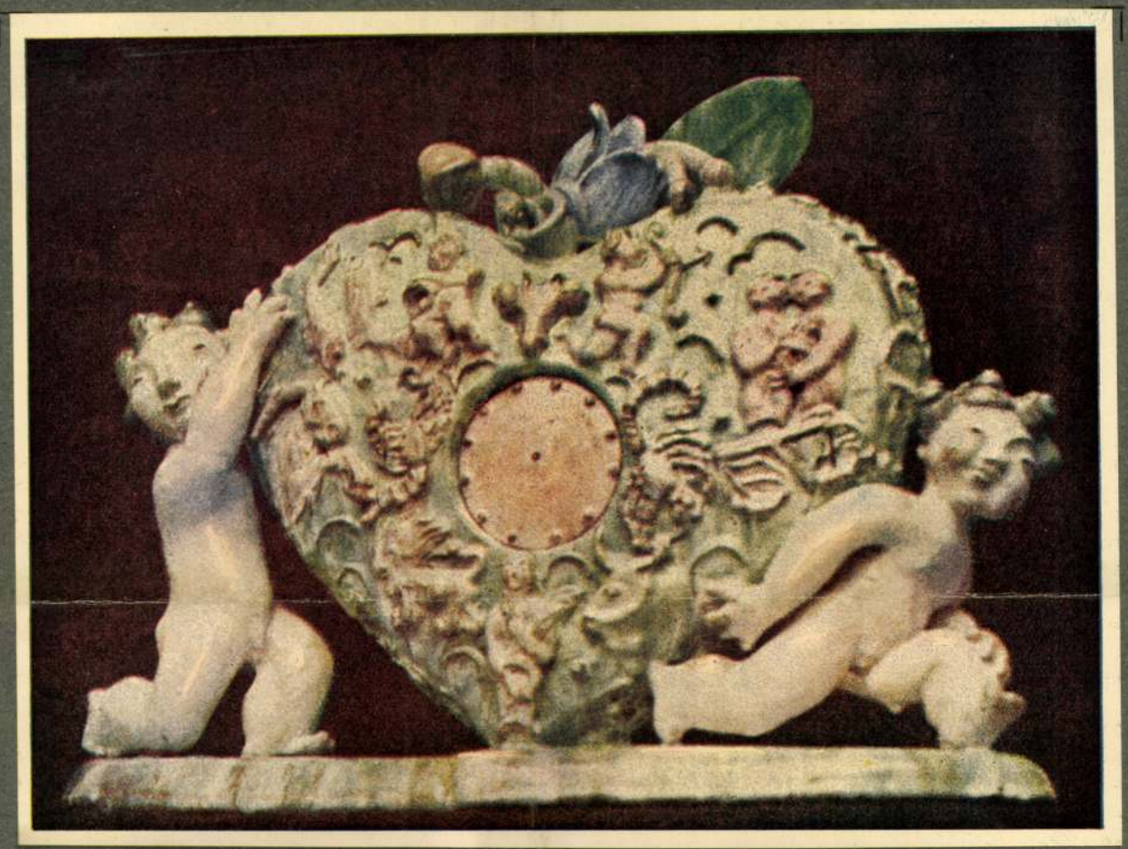

Ráhmer Mária:

„Szív-óra"
(Kerámia)

Rahmer Mária

MAGYAR MUVESZET
1932. 196.

A M

Rüldi:

Sándy prof

R Ajánlott Budapest 50
Bp. 508 717

— **Külföldre viszik a jó magyar baromfit.** A Külkereskedelmi Hivatal kimutatása szerint 1934-ben 28.9 millió pengő értékben *269,400.000 mázsa súlyú baromfit szállítottunk külföldre.* Ebből Olaszországba 15,200.000 mázsa jutott. Az idén ezt a mennyiséget már elértük, de az olasz érdeklődés változatlanul élénk, úgy hogy a kivitellel foglalkozó cégek kénytelenek minden eszközt felhasználni arra, hogy a szükséges jóminőségű árut be tudják szerezni. A vidéki termelő és felvásárló arra az ígéretre támaszkodva, hogy az esztendő minden szakában átveszi tőlük a kivitellel foglalkozó cégek az eladásra szánt élő baromfit, még árengedményre is kényszerül az exportőrökkel szemben. A jó áru ezért most nem kerül Budapestre és olyan helyekről, ahonnan ezelőtt 30—40 rekesz, 1500—2000 darab csirke érkezett, most csak 4—5 rekeszben 200—250 darab másodrendű áru érkezik. Természetes, hogy a felhozatalnak ez a nagyarányú megcsappanása *drágulást idéz elő a baromfivíacon.* Az élőcsirke már 135—145 fillér a nagykereskedőknél, holott a mult héten még 115—125 fillér volt az ára.

— **Kakas Ferenc kovácssegéd keresi az anyját.** Szépírású levelet hozott ma a posta szerkesztőségünkbe. Írója ezeket írja:

— 22 éves szegény kovácssegéd vagyok. *Alig voltam pár hetes, a villamos elé tettek, de jószívű emberek megtaláltak és a menhelybe adtak.* A menhely révén vidékre kerültem és így nevelődtem egyik helyen, másik helyen, végül Pestre hoztak és kovácsinasnak adtak. Ki is tanultam a kovácsmesterséget. *Nagyon, de nagyon szeretném tudni, ki az édesanyám.* Csak annyit tudok róla és magamról, hogy anyámat *Kakas* Rozáliának hívják és én, *Kakas* Ferenc, 1913 szeptember 15-én születtem Rákospalotán. *Nagyon szeretném látni az anyámat, hátha így sikerül rátalálnom. Ha olvassa ezt a levelemet, nagyon kérem, jelentkezzék.*

A levélíró, anyját kereső *Kakas* Ferenc címe: X., *Gyömrői* út 7.

— **Sipőcz Jenő főpolgármester és Szendy Károly polgármester a Magyar Egészség Hete védnökei.** A Turul Szövetség által október 19—28-ika között rendezendő Magyar Egészség Hete előkészületei az egész országra kiterjedő méretekben folynak. Bekapcsolódott a székesfőváros vezetősége is. Dr. *Sipőcz* Jenő főpolgármester, dr. *Szendy* Károly polgármester vállalták a *Magyar Egészség Hete védnökségét.*

— **Házasság.** *Barta* Erzsébet Veszprém—Szeged és *Seiler* Ernő Szeged szeptember 1-én tartják esküvőjüket Veszprémben. — Minden külön értesítés helyett.

Schmidt Kata és *Deák* István jegyesek (Kispest).

Piry *Mayer* Wien és *Léb* Mózes Budapest jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Haas Terike és *Pauncz* Pál jegyesek. — Minden külön értesítés helyett.

Klein Dénes szőlőbirtokos leányát, *Magdát*, eljegyezte dr. *Händler* Miklós gyárigazgató.

— **Tanulni kell a törököknek.** *Isztanbulból* jelenti *Az Est* külön tudósítója: Külföldi szakemberek vezetésével legközelebb külön-külön iskola fog megnyílni szakácsok, pincérek, hírlapírók számára és a propaganda elsajátítására. A közoktatási miniszter rendelete értelmében később meghatározandó időponton túl csak olyanokat szabad alkalmazni ezekben a foglalkozási ágakban, akik a szakiskolát eredményesen végezték.

— **Lakberendezési Vásár meglepő látványossága** *Nagy* Imre fővámtéri virágnagykereskedő szobadísznövényeinek és alkalmi virágdíszítéseinek ízléses és ötletes kiállítása. A megnyitáson *Bornemisza* miniszter nagy tetszését fejezte ki Nagy Imrének a gyönyörű kiállításért.

Mindazon mérgezési esetek leküzdésénél, melyeket romlott ételek okoznak — tehát főleg húsmérgezés vagy gombamérgezés előfordulásakor — a gyorsan ható természetes **Ferenc József** keserűvíz azonnali használata rendkívül fontos segédeszköz. Híres orvostudományi könyvekben felemlítik azt is, hogy a **Ferenc József** víz ólommérgezésnél, mint specifikus ellenszer, teljes mértékben beválik.

— **A hercegprímás kedden indul Angliába.** Dr. *Serédi* Jusztinián bíbornok-hercegprímás *XI. Pius* pápa megbízásából Angliába utazik, hogy Downside új bencés apátsági templomát felszentelje. A hercegprímás szeptember 3-án, kedden indul angliai útjára és kíséretében lesznek: *Janota* Cyrill, a római Anselmianum bencés főiskola tanára és *Esthy* Miklós világi pápai kamarás. A templom felszentelése szeptember 12-én, Mária nevenapján fog megtörténni és Nagybritannia katolikus társadalmának egyik legnagyobb eseménye lesz. Az új templomot, amely a nyugatangliai Somerset nevű vidék dombjain emelkedik, nem messze Bath híres tengerparti fürdőhelytől, közel *50 év óta építik a hívek adakozásából, 200.000 font költséggel. XI. Pius* pápa pergamentre írott latinnyelvű pecsétes okiratot küldött az angliai bencéseknek, amelyben a templomot a *kisebb bazilikák rangjára emeli.* Ilyenformán a downsidei apátsági templom lesz *Anglia első és egyetlen bazilikája.* A felszentelési szertartás több mint hat óra hosszat tart és *a reformáció óta ez lesz Anglia legnagyobb szabású templomszentelése.* A főoltár felszentelését és a szertartás legnagyobb részét a magyar bíbornok-hercegprímás végzi, míg a templom 19 oltára közül egyet, amely a XVII. században vértanuhalált halt Boldog *Plunkett* Olivér armaghi érsek nevét fogja viselni, az irországi Armagh bíboros érseke végzi. A szertartás alkalmával *a két bíboros-érseken kívül 7 érsek, 12 püspök, 15 apát és megszámlálhatatlan világi és szerzetes pap, valamint apáca érkezik Downsidebe,* ahová erre az ünnepi aktusra Nagybritannia minden részéből seregesen fognak zarándokolni a hívek.

Egy hét Budapest életéből

Az 1935 augusztus 18-tól 1935 augusztus 24-ig terjedő hélen

1. Születések száma . . .	283	(289)
2. Halálozások száma . . .	251	(288)
3. Öngyilkos lett	15	(13)
4. Házasságkötések száma .	375	(281)

(Zárójelben a multheti adatok)

— **A brüsszeli világkiállítás magyar díjazottjai.** A brüsszeli magyar főkonzul ma értesítette az Iparművészeti Társulatot, hogy a világkiállítás nemzetközi zsűrije az *Országos Magyar Iparművészeti Társulatot a Grand Prix-vel tüntette ki.*

A Társulat keretében kiállító magyar iparművészek, háziiparosok és műiparosok közül *Márkus* Lily, *Ráhmer* Mária, keramikus iparművésznők, a *Zsolnay porcellángyár* és a *Pannónia—Győrffy Zoltánné házi-ipari csipke* nagyaranyérmes díszoklevelet, *Gádor* István kerámikus iparművész, a *Herendi porcellángyár*, a *Soproni Magyar Asszonyok Szövetsége* és a *Szécheny Export* aranyérmet nyertek. A magyar iparművészetet, háziipart és műipart ért belga kitüntetés annál is inkább nagy sikert jelent, mert a nemzetközi zsűri a legszigorúbb kiválogatás mellett, nagyon kevés nemzet kiállítóinak adta ki a kiállítás *legnagyobb díjait* ily nagy számban.

— **Szeptember végén, még teljes pompájában élvezheti a nyarat a Földközi tengeren, a Hamburg Amerika Linie hajókirándulásain.** A »Milwaukee« és a »St. Louis« luxusgőzösök három gyönyörű útja, Velencéből, Genuából és Hamburgból kiindulva, szeptember 16-ika és október 14-ike között kitűnő alkalmat nyujt pihenésre, szórakozásra és szebbnél szebb új vidékek és városok megismerésére. Árak 285 márkától. Részletes program mai hirdetésünkben.

— **Az Ohlsen testvérek bűne.** *Berlinből* jelenti a Reuter-ügynökség: Súlyos konfliktusba keveredett a Hitler ifjúság szervezetével Jürgen *Ohlsen*, az első nemzeti szocialista film, a »*Hitler-ifjú*« egykori főszereplője. A Hitler-ifjúsági szervezet 195. számú csoportja, amelynek székhelye *Gross Glienicke*-ben van, *kizárta Jürgen Ohlsent* és hosszú nyilatkozatban indokolta meg ezt. Rámutat a nyilatkozat arra, hogy Jürgen egy ideig helyi vezetője volt a csoportnak és filmje premierjén *Hitler kezet is szorított vele.* Ennek ellenére:

»*Ohlsen megengedte magának azt, hogy úgy éljen, ahogy jólesik neki.* Megvetésünkkel sujtjuk őt, ép úgy, mint mindenkit, aki a zsidókkal való barátkozás miatt háttérbe szorítja a nemzet iránti kötelességét.«

Ohlsennek az a bűne, hogy egy zsidóval teniszezett. Hasonló okból kizárták a Hitler-ifjú nővérét, Wahltraute *Ohlsent*, aki a hitlerista leányszervezet helyi vezetője volt.

— Amilyen a fivér, olyan a nővér, — hangzik a kizárási határozat. Úgy látszik, a német lányok nem elég jók neki. Megfosztottuk tisztjétől és *így fog járni minden német lány, aki zsidókkal mutatkozik a nyilvánosság előtt.*

Asszonyom

Önt bizonyára érdekli:

hogy elfogyott az olcsó ponty a kerületi csarnokokban. A kereskedők fizetnek 1.30—1.60 pengőt, a fogyasztók pedig 1.50—2.— pengőt fizetnek azért, amit tegnap 1.20—1.50 pengőért kaptak;

hogy a nyári karfiol az idén nem sikerült és ezért esett az ára ma a viszonteladóknál 80—120 fillérre;

hogy itt az ideje a sárgadinnye eltevésének. A zöldhéjú kantalup 16—24 fillér kilónként;

hogy a jégverés a csemegeszőlőben nem tett olyan nagy kárt, mint ahogy hitték és ezért adják a kerületi csarnokokban és nyíltpiacokon 40—80 fillérért;

hogy a kelkáposzta még mindig elég gyenge ahhoz, hogy finom főzeléknek használják. A kiskereskedelmi ára 16—28 fillér.

— **Gyászrovat.** Özv. *Sternberg* Adolfné, néhai Sternberg Adolf főv. lapszerkesztő özvegye meghalt. Temetése vasárnap, szeptember 1-én déli 12 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temető halottasházából.

— **»Egy különös háziúr«.** *Az Est* augusztus 31-i számában »*Egy különös háziúr*« címmel közlemény jelent meg a közalapítvány tulajdonát képező régi Nemzeti Színház helyiségének bérbeadása tárgyában. Ezzel kapcsolatban megállapítjuk, hogy *Réthey* József gyógyszertártulajdonos ellen zárlat nem vezettetett.

— **Lelőtt az erdőőr egy gombázót.** *Sopronból* jelenti tudósítónk: *Hódosi* Mihály soproni napszámos gombát szedett a Sopron melletti brennbergi erdőben. Hirtelen észrevette, hogy az erdőőr közeledik feléje fegyverrel kezében. *Hódosi* ijedtében elszórta gombáit s menekülni kezdett. Az erdőőr többször rákiáltott, hogy álljon meg, majd mikor *Hódosi* tovább szaladt, *rálőtt.* A kétségbeesetten rohanó napszámos a *sörétektől találva, véresen esett össze.* Értesítették a mentőket, akik a soproni Erzsébet kórházba szállították a súlyosan sérült *Hódosi* Mihályt. Megindult a vizsgálat, jogos volt-e a fegyverhasználat.

Ma nyitunk

Spolarich-Grill

Ötórai tea!

Tánc reggelig

— **Magánlevél egy filmfelíróhoz.**

Igen tisztelt Uram! Engedje meg, hogy ezúton közöljem önnel egy bántó és érthetetlen tévedését. Ön egy most bemutatott amerikai film magyar feliratait készítette. Ez a film az Egyesült Államok egyik híres vidékén játszódik le. Az egyik jelenetben ingujjas, izzadó vadászok indulnak zsákmányuk után az erdőben. Két vezetjük, *két vadorzó,* megbeszél egy tervet. Az egyik vadorzó vonakodik, mire a másik gunyosan rászól: »*Have you got cold feet?*« Aki egy kicsit ért angolul, tudja, hogy ez az angol kiszólás pontosan ennek a magyar mondatnak felel meg: »*Inadba szállt a bátorságod?*«

Ön, kedves filmfelíró úr, sajnos, nem tudja ezt és ezért az angol mondatot szóról-szóra fordította le ilymódon: »*Hideg a lábad?*« Akik tudnak angolul, *felnevettek* a nézőtéren,, akik nem tudnak, *csodálkoztak.* Nem értették, miért volna *hideg* a vadorzó lába *a nagy hőségben.* És különben is, *miért nem lehet hideg lábbal vadászni menni?* Főképpen pedig miért nem lehet *jól megtanulni* azt a nyelvet, amelyből a magyar közönség számára fordítunk?

Egyébként már előre rettegünk, mi lesz, ha megjelennek a *magyar szinkronizált* filmek és nemcsak írásban, hanem szóban is serencsénk lesz ilyen »Leiter Jakabokhoz«. Amennyiben ön nem tudná, hogy ez a szó mit jelent, közöljük, hogy néhány évtizeddel ezelőtt egy magyar műfordító egy bibliatárgyú szövegben ezt a két szót: »*Jakobs Leiter*« (Jákob létrája) így fordította le: Leiter Jakab. Kérem, foglalkozzék *kissé gondosabban azokkal a szövegekkel,* amelyeket fordít és ne haragudjék szemrehányásunk miatt. Tisztelettel: *Egy mozilátogató.*

— **Orvosi hírek.** Dr. *Gelencsér* Miksa ny. egészségügyi felügyelő, szemgyógyász-specialista visszaérkezett szabadságáról, rendelését VIII., József körút 14. alatt ismét megkezdte. Telefon: 32—0—99.

Dr. *Propper* Miksa fogorvos, V., Gróf Tisza István ucca 18. szabadságáról hazaérkezett és rendelését újból megkezdte.

Dr. *Marberger* Sándor újból rendel. Damjanich ucca 23. Telefon: 402—45.

Dr. *Doctor* Károly laboratóriumi főorvos (IV., Kossuth Lajos ucca 12.) szabadságáról hazaérkezett.

Dr. *Farkas* Aladár ortopéd sebész, kórházi főorvos, az Ujságírók Szanatóriuma Egyesületének szakorvosa rendelését újra megkezdte (Egyetem ucca 3.).

— **Német egyházellenes könyvek óriási példányszáma.** A *Magyar Kurir* jelenti: »*A 20. század mithosza*« című német egyházellenes könyvnek a *60-ik kiadása* is megjelent. A könyvről megjelent tudományos cáfolatokra *Rosenberg* újabb, hasonló szellemű könyvet írt »*Korunk sötét embereihez*« címmel. Ez az újabb egyházellenes könyv az első hat hét alatt *440.000 példányban* fogyott el.

1885–1935

FENYŐ LIPÓT ÉS FIA

lakásberendező

(Gr. Tisza István ucca 18.)

fennállásának 50 éves évfordulóját

ünnepli.

Jubileumunk alkalmából meghívjuk

BÚTOR-MINTATERMEINK

megtekintésére a korszerű lakáskultúra híveit.

Legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.

Saját tervező iroda. Szaktanácsok.

AZ ABESSZÍN JEAN D'ARC. Abebech asszony, egy magasrangú abesszín tiszt fiatal felesége, 400 tagból álló női csapatot szervezett, akiket tökéletes katonai kiképzésben részesít. Egész Kelet-Afrikában máris legendás híre van

BÁRÓ FEY EMIL OSZTRÁK KÖZBIZTONSÁGI MINISZTER A KÓRHÁZBAN. A MINISZTERT NÉHÁNY NAPPAL EZELŐTT AUTÓBALESET ÉRTE. MELLETTE FELESÉGE

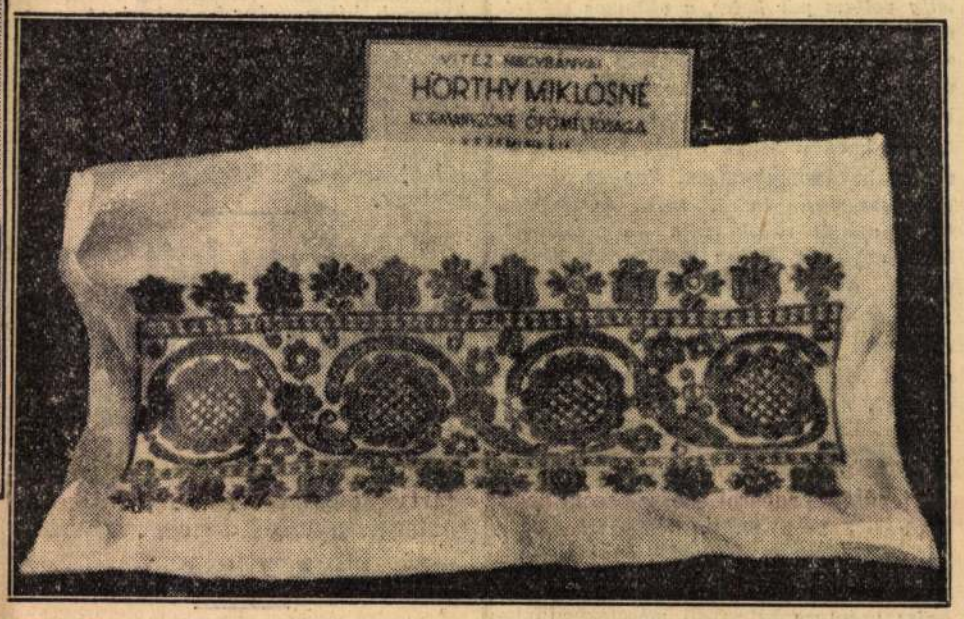

HORTHY MIKLÓSNÉ MAGAHÍMEZTE KÉZIMUNKÁJA A TEGNAP MEGNYÍLT ŐSZI VÁSÁRON

A BRENNERI HADGYAKORLAT VÉGE. *Mussolini* a külföldi katonai attasék élén szemlét tart a hadgyakorlaton résztvett csapatok fölött

Ráhmer Mária

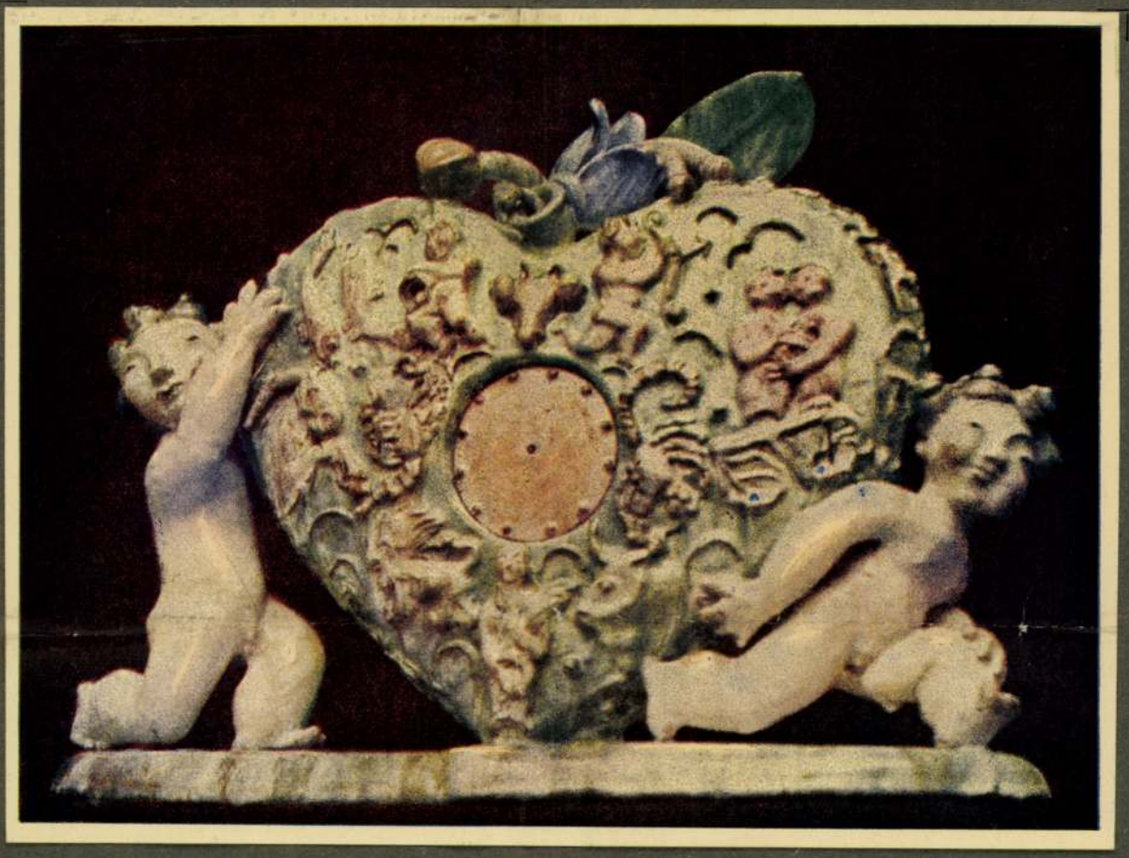

Ráhmer Mária:

„Szív-óra"
(Kerámia)

Ráhmer Mária:

„Pest"
(Kerámia)

megtalálja itt azokat a magyaros jellegű, finom formaérzékkel megalkotott tárgyakat, amelyek művészi készségünk bizonyítékai lehetnek. Finom ötvösmunkák és lehelletkönnyű, magyaros mintájú csipkék. Szép márványtárgyak az íróasztal számára és mulatságos játékok a gyermekágy mellé. Hímzések a terítőkön, párnákon, az egyik az etnografikus hagyományok erős hangsúlyozásával, másik a mértani formaelemek szerint összeállítva, applikálva. Feltűnik a kerámia alkotóinak sokrétű érdeklődése: humor, népies gölöncsér-formák, de emellett gyakorlati célszolgálat. Aki finom kis ékszerkazettát keres, az polírozott rózsafából éppúgy megtalálja, mint trébelt sárgarézből vagy ezüstből. A bőrmunkák készítői híven kitartanak a magyaros díszítőnyelv mellett, de már feltűnnek a könnyed női tarsolyok gobelinnel bevonva is. Kevés, de jó az egyházművészeti ötvösség, — ráférne egy lelkes propaganda a klérus köreiben. És amint végighaladunk a vitrinek ragyogó sorfala közt, észrevesszük, hogy évről-évre gyarapszik a háziipari egyesületek száma. Talán legérdekesebb az ő eredményeik közt a szőttesek új kultusza. A modern lakáshoz annyira illő színeik, spárgából, rongyokból, csíkokból szőtt tarka futóik rövidesen éppoly népszerűek lesznek nálunk, mint külföldön. És mint finom ellentétek ott lógnak a falakon a művészektől tervezett «magyar perzsák», amelyek szerencsére nem akarnak tévedésbe ejteni s motivumaik büszkén hirdetik a stilizált magyar formákat. Mialatt a nyári kiállításon művészeink szólnak a közönséghez, a Társulat helyiségeiben a népművészet szól az amatőrökhöz. Az Andrássy-úti palotába bizonyára kegyeletes érzéssel mennek azok, akik az eltűnő népi géniusznak csodálói. Az a sokszáz hímzés, faragás, korsó, mely itt finom ízléssel elrendezve várja a látogatókat, egy boldogabb világ színes maradéka. A sokáctól a palócig, Ócsénytől Mezőkövesdig és Kalotaszegtől a jászkúnokig minden népművészeti sziget remekművei helyet kaptak itt. Még a nehéz gondoktól terhes időkben is szívbeli gyönyörűség látni a magyar képzelőtehetség s a magyar kéz kifejezőkészségét: nemcsak az elmúlt, de egy elkövetkező dekoratív érzületnek is biztos forrásait.

RAHMER MÁRIA KERÁMIÁI. Az utóbbi időben iparművészeink a képkiállítások szalónjaiban is jelentkeznek munkáikkal. Örvendetes tünet. Mutatja, hogy a festészet komolyságát szívesen ellensúlyozzák például a kerámia könnyű, allegro-muzsikájával. Rahmer Mária színes, tarka cserepeit szemlélve a Nemzeti Szalónban, határozottan üdítő érzéssel lehet ezt a komoly, sőt olykor komor vásznak közt megállapítani. Hiszen tulajdonképpen a modern kerámikus egyik élethivatása: egy-egy szekrény, sarok vagy bútorpárkány felett a jókedv ütemeit pengetni. Rahmer Mária ahhoz a nemzedékhez tartozik, mely ezt a muzsikális feladatot átérzi. Szívesen ad kisplasztikai figurákat s rajtuk groteszk, clownszerű humort. Az utca énekeseit, a jazz fúvósait, a táncoló, guggoló, kíváncsiskodó flatalságot, a karneváli örömmel jövő háromkirályokat, — mindent, amiben a mozdulat komikussá dermed. Természetesen bőven formálja és égeti a mulatságos állatfigurákat is és a karrikatúra határáig átstilizálja a démoni nőt is. A masszát, mely a paraszti kerámia brutális taglejtéseivel, vastag tömegekben jelentkezik, a színes zománcok szinte tavaszi virágzásba borítják. A kékek, rózsaszínek, a márványnak s pasztellnek lehelletszerű finomságai feloldják az olykor kissé elnagyolt formákat. Általában a nálunk most annyira divatos bécsi és karlsruhei kerámiának ad visszhangot a formákkal való játékában Rahmer Mária. Az a naiv expresszionizmus, mely a parasztfaragásokból árad a világba, őt is vonzza, nevetésre készteti és mosolygó filozófussá teszi. Kis, dekoratív tárgyain ez a közlés mindig eleven, meleg. De, ha nagyobb kompozíciókba fog s főleg a használati kerámia felé fordul (szökőkút, óra, virágtartó), akkor az arányérzék néha kisiklik a kezei alól. A kerámia e hasznos élethivatása felé a lassú érlelés fogja elvezetni Rahmer Máriát. A kellemes ensemble a szentkereszthegyi Kratochwill Károly elnöksége alatt álló Magyar Iparművészek Országos Egyesületének rendezésében került a Nemzeti Szalón közönsége elé. N. P.

KÖNYVKIÁLLITÁS LYONBAN. Ez év tavaszán Herriot-nak, Lyon város polgármesterének kezdeményezésére modern könyvművészeti kiállítás volt Lyonban. A rendelkezésre álló hely terjedelme mindössze 23 tárló felállítását engedte meg, ugyanennyi nemzet részére. Az utolsó évek tíz legszebb magyar illusztrált könyvét a bizottság felkérésére Nádai Pál küldte ki s azok kitűnő csoportosításban külön kiállítóasztalban kaptak helyet. A magyar könyvművészeti csoportnak a tavalyi párizsi nagy nemzetközi kiállítás után ez évben is megérdemelt sikere volt francia földön.

DORÉ-KIÁLLITÁS. Bár csak jövő év januárjában lesz születésének századik évfordulója, a franciák máris kiállításban áldoznak a nagy illusztrátor emlékének. A romantika most amúgy is divatban van és Doré ízig-vérig romantikus művész. Az idegenszerű elbűvöli, a fantasztikus magával ragadja, a nevetés a szertelenségbe ragadja. Ezért volt kongeniális tolmácsa Victor Hugónak, Balzacnak, de Cervantesnek és Rabelais-nek is. A tengerben rothadó állatokat éppoly borzalmasan tudja odavetni, mint az éjféli látomásokat, a portréin pedig, akár Sarah Bernhardot, akár Gustave Moreau-t festi, mindig van valami misztikus csodálkozás. Nálunk, német közvetítés folytán, inkább a népmese-illusztrációit ismerik s annak révén ami világhírűvé tette: a biblia-illusztrációk révén. Ez utóbbin is szertelen, sokszor túlcirkalmazott, valami sajátos arab felfogást egyesít archeológiai tanulmányokkal, de a biblia grandiózus egyszerűsége hiányzik belőle. Rendkívüli sokoldalúsága mellett nagyon termékeny volt. A Petit Palaisban négy nagy termet töltenek meg most kiállított művei: köztük festmények, szobrok, de főleg fametszetek és litók. Ez a kiállítás valószínűleg megindítója lesz egy új Doré-értékelésnek, melyet csak fokozni fog élete tragikus finéléja. Az ötvenéves korában elhalt művész tudvalevőleg szellemi összeroppanás áldozata lett, pár nappal azután, hogy egy álarcosbálon teljesen bronzszínűre festett testtel jelent meg.

Magyar Iparművészet
1932.

• TÁRSULATUNK • KÖZLEMÉNYEI •

A nyári szünidő megkezdése előtt a Társulatban igen intenzív munka folyt, amely egyrészről a vezetőség által adott programm fokozatos megvalósításából, másrészt a későbbi feladatok előkészítéséből állott. A vonatkozó ülések és gyűlések lefolyásáról a következőkben számolunk be:

1932 március hó 21-én a bírálóbizottság tartott ülést, amelyen a következő bizottsági tagok jelentek meg: Helbing Ferenc, Menyhért Miklós, Megyer Meyer Antal, Teles Ede. Menyhért Miklós javaslatára a bizottság Helbing Ferenc m. kir. kormány főtanácsost, az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola igazgatóját választotta meg elnökévé. Utóbbi megválasztását megköszönvén, örömmel jelenti, hogy a Társulat által hirdetett tervpályázatra összesen 102 pályamunka érkezett be, amely 695 darabra vonatkozik. A pályázati feltételek felolvasása után a beküldött tervek bírálatát kezdte meg a bizottság. A beérkezett művek nagy számára való tekintettel a bizottság csak 1932 március hó 23-án tudta munkáját befejezni, amely ülésen a következők jelentek meg: Györgyi Dénes, Helbing Ferenc, Ligeti Miklós, Lingel Károly, Menyhért Miklós, Szablya Frischauf Ferenc, Teles Ede, Wälder Gyula és Hoffer Imre ügyvezető. Helbing Ferenc bizottsági elnök kihirdette az eredményt, amelyet 1—2. számunkban közöltünk.

1932 április hó 26-án az igazgatóság és gazdasági bizottság tartott egyesített ülést Seenger Béla elnöklésével. Megjelentek: Bodon Károly, dr. Gulden Gyula, Jungfer József, Lakatos Artúr, dr. Pacher Béla, Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János, Végh Gyula és Hoffer Imre ügyvezető. Elnök felhívására az ügyvezető előterjeszti az 1931-es esztendőre vonatkozó zárszámadást, az 1932-es esztendőre vonatkozó költségvetést és az 1932-es év negyedévi nyersmérlegét. A rendes közgyűlés előkészületei megtörténtek és annak megtartása 1932 május 29-re van kitűzve. Végül jelenti, hogy a Társulat első iparművészeti teája, — amely iránt nagy érdeklődés mutatkozik — 1932 május hó 3-ra van tervbevéve a Gellért-szálló különtermében. Szablya Frischauf Ferenc bejelenti, hogy az iparművészeti teák védnökéül Anna kir. hercegasszonyt kérte fel a Társulat küldöttsége és örömmel közli, hogy Ő fensége a védnökséget kegyes volt vállalni s hogy az első előadást Wälder Gyula műegyetemi tanár fogja tartani. Hoffer Imre ügyvezető jelenti, hogy a Tatabányán rendezendő kiállítás ügyében küldöttség kereste fel Vida Jenőt, a M. Á. K. vezérigazgatóját, aki készséggel ígérte meg a kiállítás támogatását. A kiállítás megnyitása előtt a magyar iparművészetről tartandó előadás megtartását valamelyik neves művészeti írónkat fogja az elnökség felkérni. Az ezüstből készítendő tárgyak pályázati felhívását a társulati iroda már szétküldte. Indítványozza, hogy a kiállítási bizottság által rendezendő nyári kiállítás plakátjának megtervezésére Dallos Hannát kérje fel az elnökség. Örömmel jelenti, hogy a kultuszminisztérium által a művészeti tárgysorsjáték céljára megküldött 1000 drb. sorsjegyből 800 darabot sikerült a Társulat tagjai között elhelyezni, hogy Györgyi Dénes atyjának, néhai Györgyi Kálmánnak hagyatékában talált iratokat a Társulat rendelkezésére bocsátotta. Fájdalommal jelenti, hogy a Társulat régi tagja, Dörre Tivadar meghalt. Bodon Károly, Szablya János, Jungfer József, Lakatos Artúr, dr. Pacher Béla hozzászólása után az együttes ülés az összes jelentéseket és indítványokat egyhangúlag fogadta el.

1932 április hó 29-én a Társulat választmánya tartott ülést Seenger Béla elnöklésével, amelyen a következő választmányi tagok jelentek meg: Bodon Károly, Bodonyi Jenő, Fischer Zsigmond, Grabowieczky Leon, Hauswirth Ödön, Helbing Ferenc, Horváth Béla, Hosszú István, dr. Hültl Dezső, Jungfer József, Koródy György, Kölber Dezső, Kulcsár Sándor, Lakatos Artúr, Ligeti Miklós, Mátrai Lajos, Megyer Meyer Antal, Nádler Róbert, Ohmann Béla, dr. Pacher Béla, dr. Petrovics Elek, ifj. Richter Aladár, Schober József, Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János, Szabó Rezső, dr. Szalai Emil, dr. Ugron Gábor, Urbányi Vilmos, Tóth Gyula, Végh Gyula, Zadubánszky Irén.

Seenger Béla elnök meleg szavakkal üdvözli a választmány nevében dr. Ugron Gábort súlyos betegségéből való felépülése alkalmából. Jelenti, hogy Hoffer Imre ügyvezető ideiglenes megbizatása f. év május hó 1-én lejár s ezért javasolja, hogy az ideiglenes megbizatás 1932 december 31-ig meghosszabbíttassék. A javaslatot a választmány egyhangúlag fogadja el. Végh Gyula a londoni Victoria and Albert múzeummal kapcsolatban felmerült ügyet ismerteti. A londoni múzeum igazgatósága a legnagyobb készséggel adott neki felvilágosításokat ebben az ügyben, azonban a panaszok legnagyobb részét megcáfolta; 1883 óta Magyarországról anyagot egyáltalában nem kaptak. Örömmel közli, hogy ebben az ügyben akciót indított, amelynek eredménye, egy 50 darabból álló szép kollekció, közben már ki is ment Londonba. Az akciót folytatja. A választmány egyhangú köszönetet szavazott Végh Gyula őméltóságának, hogy ezt a kínos kérdést olyan eredményesen intézte el a londoni múzeum igazgatóságával, ami által a magyar kultúra és iparművészet ügyének nagy szolgálatot tett. Grabowieczky Leonnak a választmány szintén köszönetet szavazott, hogy indítványával az ügyet annakidején a választmány elé hozta. A választmány ezután egyhangúlag fogadta el mindazokat az indítványokat, amelyeket az igazgatóság 1932 április hó 26-án tartott üléséből kifolyólag tett. Ezeket az ügyeket fentebb közöltük. Elnök indítványára a választmány egyhangúlag mondott jegyzőkönyvi köszönetet Schober Józsefnek, a gazdasági bizottság elnökének azért a nagy munkáért, amelyet e nehéz helyzetben magára vállalt és oly kitűnően s nagy odaadással vég-

RÁHMER *Mária*, kerámikus Budapesten. Itt végezte tanulmányait is és modern felfogású, sokszor groteszk, festett és égetett agyagfiguráiból 1932.

a Nemzeti Szalónban rendezett gyüjt. kiállítást. 1934. résztvett a római egyházművészeti kiállításon s Madonna c. kerámiáját Mussolini olasz miniszterelnök vásárolta meg.

K. G. II 347 f

Közkereseti

Bizományi elad

Kezdtük: 1932. szeptember 28.

Rahmer Mária

Keramikus

1926–29

Éimisk 1930. 87. l.

Rahmer Mária

HALÁLOZÁS. Súlyos csapás érte Rahmer Máriát, a kiállításokról jól ismert kerámikust. Férje Hartmann László úrvezető egy autóverseny alkalmával tragikus módon elhúnyt. A kiváló iparművésznő iránt széles körökben nyilvánult meg a részvét.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1938. 116. l.

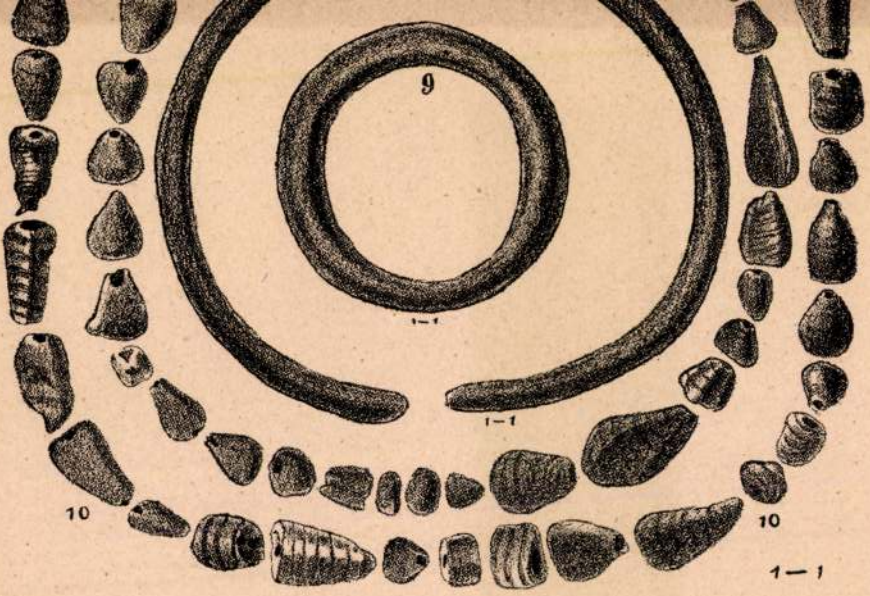

ORDASI LELET.

Lásd 336—40. lapon

Rahmer Mária

az 1934. évi Brüsszeli kiállításon nagy aranyérmes díszoklevelet nyert.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1935. 188. l.

BERÉNY RÓBERT FESTŐMŰVÉSZ GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

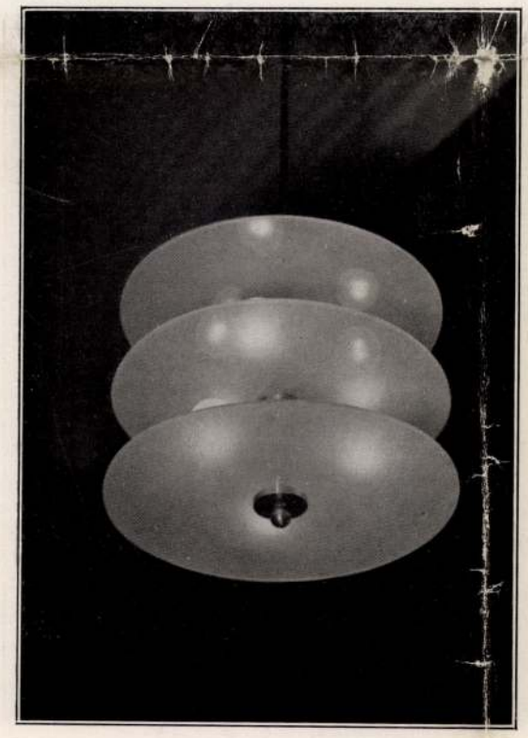

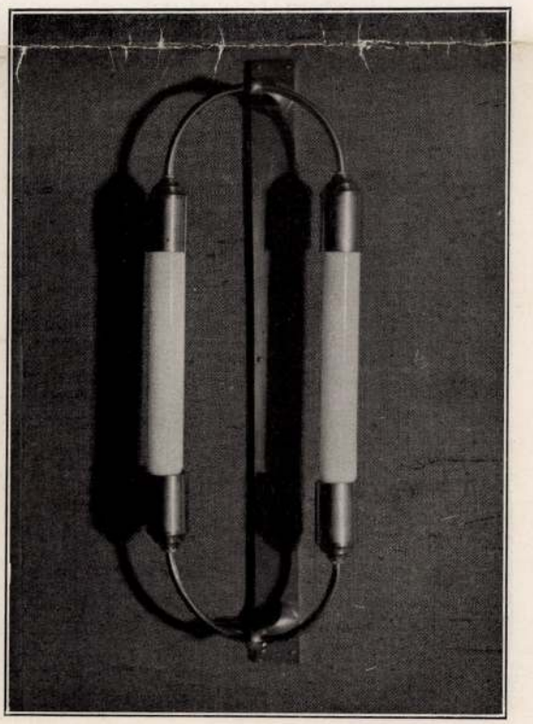

Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Irodája Bécsben. Fent: Ráhmer Mária: «Szívóra» (színes kerámia). Lent: ifj. Richter Aladár: Világítótestek. — Das Fremdenverkehrsbureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest in Wien. Oben: Maria Rahmer: Herzuhr (farbige Keramik). Unten: Aladár Richter jun.: Leuchtkörper. — The Budapest Municipal Tourist Information Bureau in Vienna. Above: M. Ráhmer: The heart-clock (coloured ceramic). Below: lamps.

Budapest Székesfőváros
Idegenforgalmi Irodája Bécsben. Ráhmer Mária: «Pest». Groteszk allegória (színes kerámia). — Das Fremdenverkehrsbureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest in Wien. Maria Ráhmer: «Pest». Groteske Allegorie (farbige Keramik). — The Budapest Municipal Tourist Information Bureau in Vienna. M. Ráhmer: «Pest». A grotesque allegory (coloured ceramic.)

Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Irodája Bécsben.
Gorka Géza: Kék eozinos korsó. — Das Fremdenverkehrsbureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest in Wien. Blauer Eosinkrug von Géza Gorka. — The Budapest Municipal Tourist Information Bureau in Vienna. G. Gorka: Blue eosin jar.

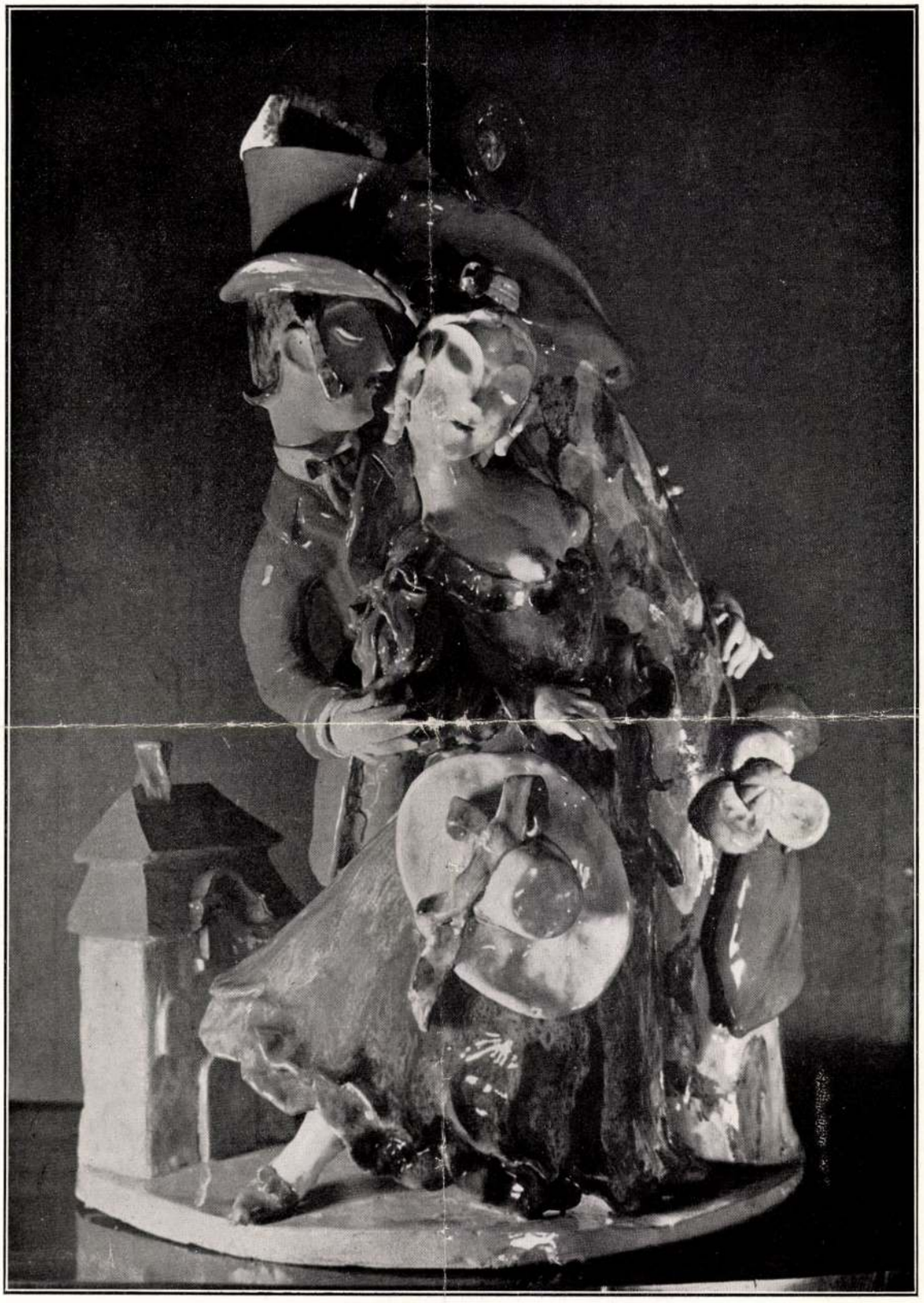

Budapest Székesfőváros
Idegenforgalmi Irodája Béesben. Ráhmer Mária: «Buda». Groteszk allegória (színes kerámia). — Das Fremdenverkehrsbureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest in Wien. Maria Ráhmer: «Buda». Groteske Allegorie (farbige Keramik). — The Budapest Municipal Tourist Information Bureau in Vienna. M. Ráhmer: «Buda». A grotesque allegory (coloured ceramic).

Magyar Iparművészet
1931. 9–10. sz.

Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Irodája Bécsben.
Gorka Géza: Kék eozinos korsó. — Das Fremdenverkehrsbureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest in Wien. Blauer Eosinkrug von Géza Gorka. — The Budapest Municipal Tourist Information Bureau in Vienna. G. Gorka: Blue eosin jar.

Budapest Székesfőváros
Idegenforgalmi Irodája Bécsben. Ráhmer Mária: «Buda». Groteszk allegória (színes kerámia). — Das Fremdenverkehrsbureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest in Wien. Maria Ráhmer: «Buda». Groteske Allegorie (farbige Keramik). — The Budapest Municipal Tourist Information Bureau in Vienna. M. Ráhmer: «Buda». A grotesque allegory (coloured ceramic).

Magyar Iparművészet
1931

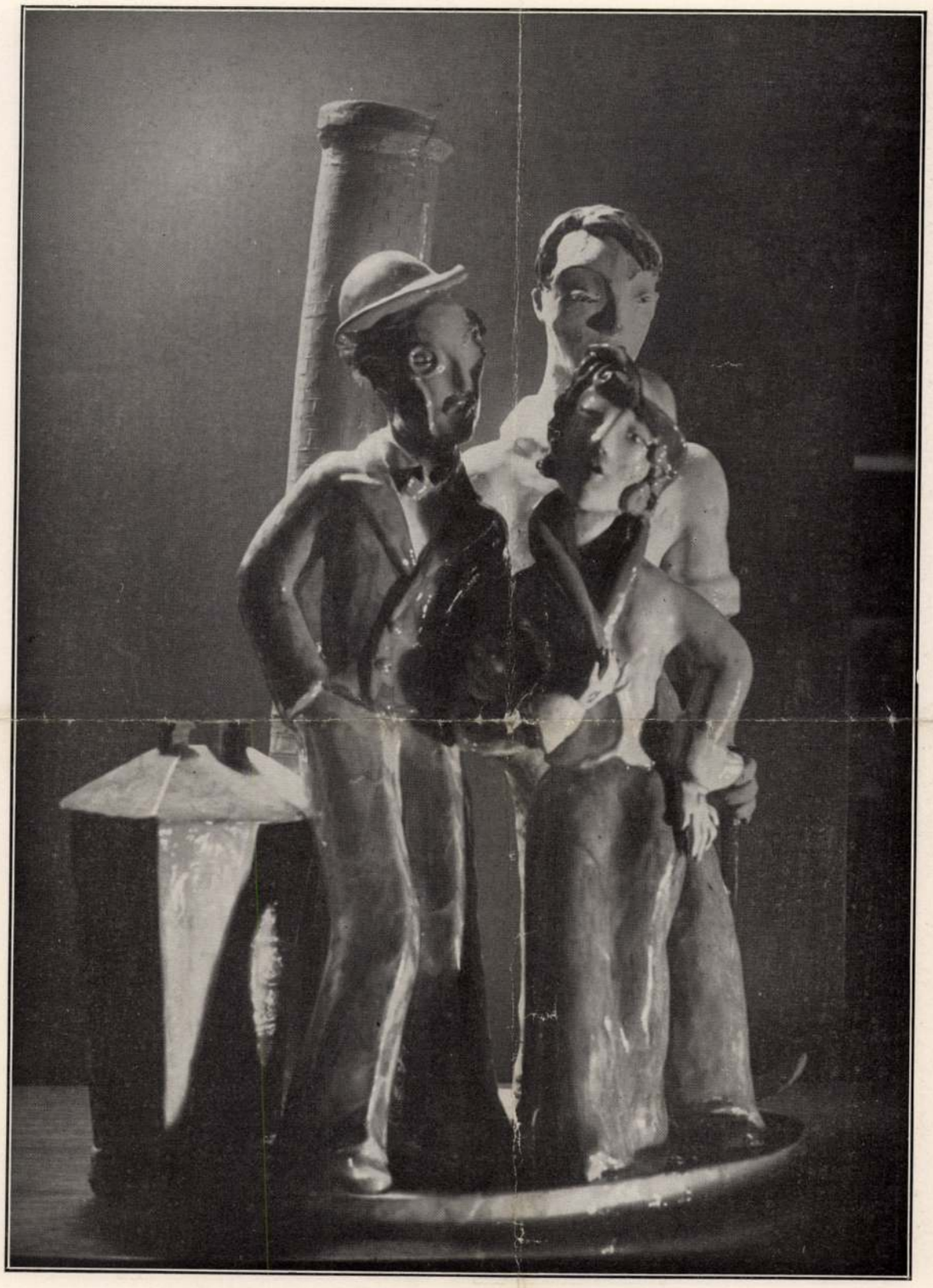

Budapest Székesfőváros
Idegenforgalmi Irodája Bécsben. Ráhmer Mária: «Pest». Groteszk allegória (színes kerámia). — Das Fremdenverkehrsbureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest in Wien. Maria Ráhmer: «Pest». Groteske Allegorie (farbige Keramik). — The Budapest Municipal Tourist Information Bureau in Vienna. M. Ráhmer: «Pest». A grotesque allegory (coloured ceramic.)

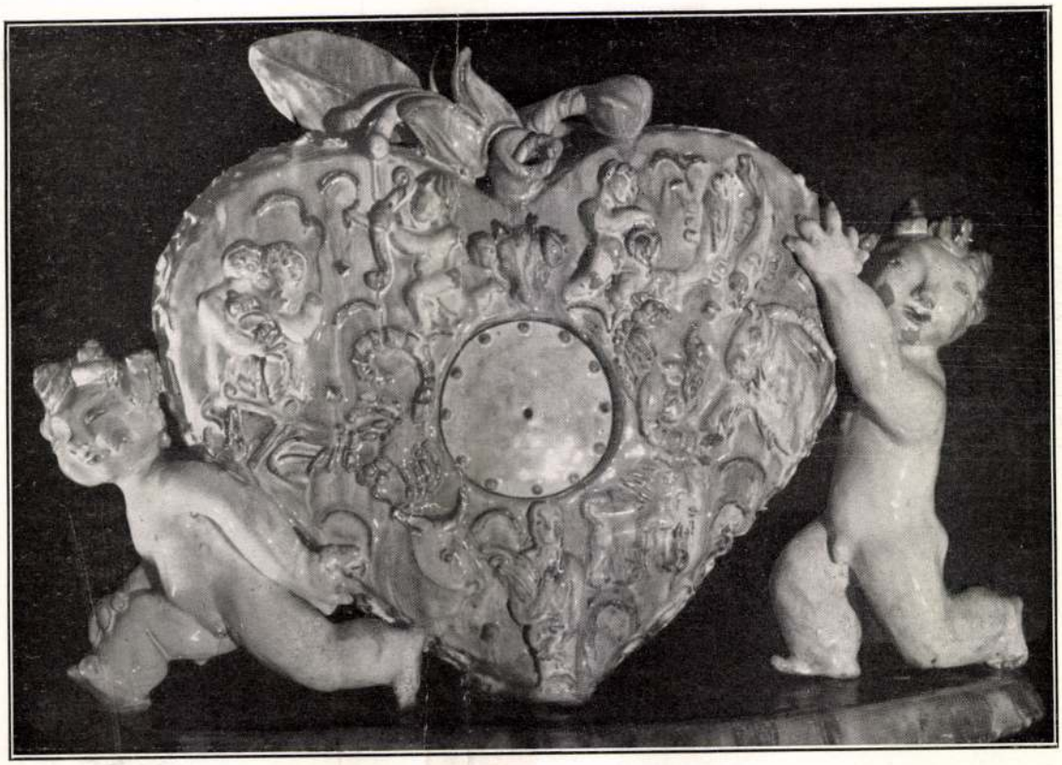

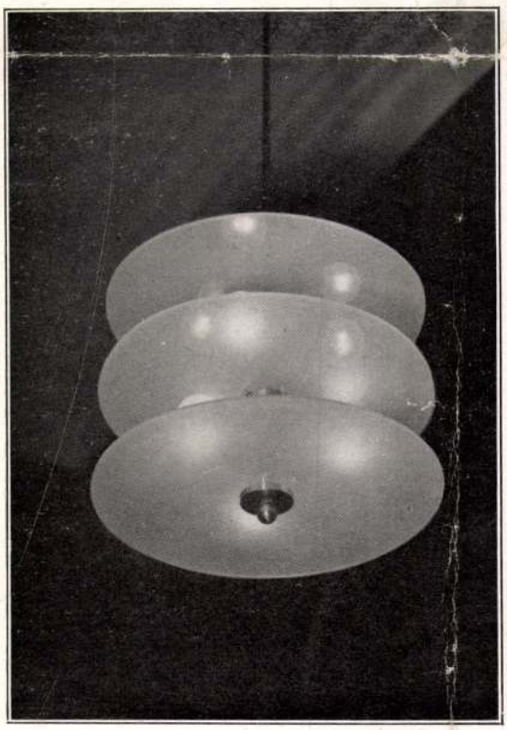

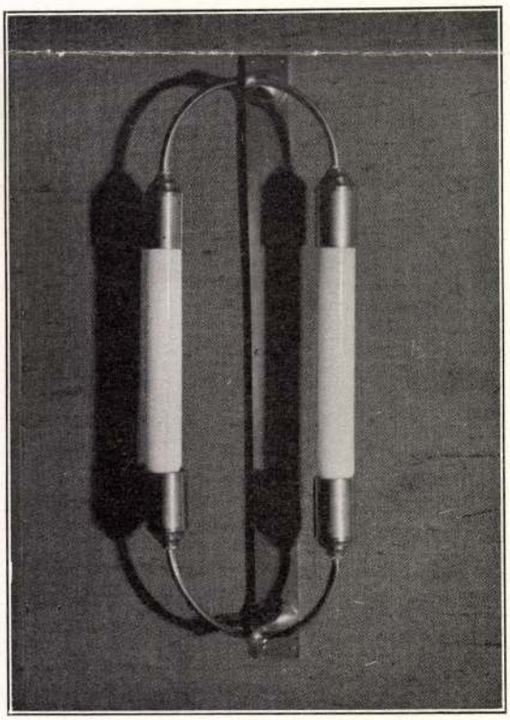

Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Irodája Bécsben. Fent: Ráhmer Mária: «Szívóra» (színes kerámia). Lent: ifj. Richter Aladár: Világítótestek. — Das Fremdenverkehrsbureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest in Wien. Oben: Maria Rahmer: Herzuhr (farbige Keramik). Unten: Aladár Richter jun.: Leuchtkörper. — The Budapest Municipal Tourist Information Bureau in Vienna. Above: M. Ráhmer: The heart-clock (coloured ceramic). Below: lamps.

Rahmer Mária

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1933. 12. l.

Az Iparművészeti Társulat
Lakásművészeti kiállításáról

Akinél az ábrázolást nem a közvetlen tárgyi szemlélet, hanem a képzelet szellemvilága irányítja, az hovatovább a dolgok egyre merészebb, költőibb képtársítása révén fejezi ki tartalmi mondanivalóját. A „tiszta festőiség" impresszionista dogmája szempontjából Molnár-C. Pál nem egy képét illeti az „irodalmiság" jelzője. Tudnunk kell azonban, hogy ez a jelző nem képellenességet, hanem szellemileg gazdagabb, tágabb festői keretet jelent. E tekintetben is éppen a régi mesterek szolgálnak a legmeggyőzőbb példákkal. Molnár-C. Pál nemcsak elbeszéléseket foglal képbe, hanem az allegorikus és szimbólikus ábrázolás eszközével elvont eszméket és hangulatokat is érzékeltet.

Már a „Foro Romano" előterében álló szobor is inkább megtestesült szellem és emlékezés, semmint kő a kövek között. Az „Archeologia II." nemesen rajzolt és mintázott torzói élő emberi jelenvalóságot, rejtett erotikus feszültséget álcáznak. A táj néptelen, „kihalt", de az az érzésünk, hogy éppen most járt ott a szerelem paradicsomi boldogsága. Titkos órán a két torzó húsvér-egésszé válva egymás karjába omlik. A „Meditáció", „Pompeji", „Művészet, természet, mechanika" és az „Olaszországi emlékeim" szoboralakjai szintén a szellemi lét való erejét, teret, formát foglaló és időt álló, aktív kihatását hangsúlyozzák. A szellem nem a dolgok körül lebegő aura, nem légies fuvallat és illékony sugárzás, hanem a lét legsűrítettebb kivonata, tehát legtömörebb, legplasztikusabb nyilvánulása. A középtengeri művelődésnek ez a klasszikus eszmegerince ölt alakot Molnár-C. Pál látomásain.

A legszebbek közül való a „Négy Evangelista" földöntúli tisztultsága, amelyben az angyal csakugyan mennyei tünemény igézetével hat.

megtalálja itt azokat a magyaros jellegű, finom formaérzékkel megalkotott tárgyakat, amelyek művészi készségünk bizonyítékai lehetnek. Finom ötvösmunkák és lehelletkönnyű, magyaros mintájú csipkék. Szép márványtárgyak az íróasztal számára és mulatságos játékok a gyermekágy mellé. Hímzések a terítőkön, párnákon, az egyik az etnografikus hagyományok erős hangsúlyozásával, másik a mértani formaelemek szerint összeállítva, applikálva. Feltűnik a kerámia alkotóinak sokrétű érdeklődése: humor, népies gölöncsér-formák, de emellett gyakorlati célszolgálat. Aki finom kis ékszerkazettát keres, az polírozott rózsafából éppúgy megtalálja, mint trébelt sárgarézből vagy ezüstből. A bőrmunkák készítői híven kitartanak a magyaros díszítőnyelv mellett, de már feltűnnek a könnyed női tarsolyok gobelinnel bevonva is. Kevés, de jó az egyházművészeti ötvösség, — ráférne egy lelkes propaganda a klérus köreiben. És amint végighaladunk a vitrinek ragyogó sorfala közt, észrevesszük, hogy évről-évre gyarapszik a házipari egyesületek száma. Talán legérdekesebb az ő eredményeik közt a szőttesek új kultusza. A modern lakáshoz annyira illő színeik, spárgából, rongyokból, csíkokból szőtt tarka futóik rövidesen éppoly népszerűek lesznek nálunk, mint külföldön. És mint finom ellentétek ott lógnak a falakon a művészektől tervezett «magyar perzsák», amelyek szerencsére nem akarnak tévedésbe ejteni s motivumaik büszkén hirdetik a stilizált magyar formákat. Mialatt a nyári kiállításon művészeink szólnak a közönséghez, a Társulat helyiségeiben a népművészet szól az amatőrökhöz. Az Andrássy-úti palotába bizonyára kegyeletes érzéssel mennek azok, akik az eltűnő népi géniusznak esodálói. Az a sokszáz hímzés, faragás, korsó, mely itt finom ízléssel elrendezve várja a látogatókat, egy boldogabb világ színes maradéka. A sokáetól a palócig, Ócsénytől Mezőkövesdig és Kalotaszegtől a jászkúnokig minden népművészeti sziget remekművei helyet kaptak itt. Még a nehéz gondoktól terhes időkben is szívbeli gyönyörűség látni a magyar képzelőtehetség s a magyar kéz kifejezőkészségét: nemcsak az elmúlt, de egy elkövetkező dekoratív érzületnek is biztos forrásait.

RAHMER MÁRIA KERÁMIÁI. Az utóbbi időben iparművészeink a képkiállítások szalónjaiban is jelentkeznek munkáikkal. Örvendetes tünet. Mutatja, hogy a festészet komolyságát szívesen ellensúlyozzák például a kerámia könnyű, allegro-muzsikájával. Rahmer Mária színes, tarka cserepeit szemlélve a Nemzeti Szalónban, határozottan üdítő érzéssel lehet ezt a komoly, sőt olykor komor vásznak közt megállapítani. Hiszen tulajdonképpen a modern kerámikus egyik élethivatása: egy-egy szekrény, sarok vagy bútorpárkány felett a jókedv ütemeit pengetni. Rahmer Mária ahhoz a nemzedékhez tartozik, mely ezt a muzsikális feladatot átérzi. Szívesen ad kisplasztikai figurákat s rajtuk groteszk, clownszerű humort. Az utca énekeseit, a jazz fúvósait, a táncoló, guggoló, kívánciskodó fiatalságot, a karneváli örömmel jövő háromkirályokat, — mindent, amiben a mozdulat komikussá dermed. Természetesen bőven formálja és égeti a mulatságos állatfigurákat is és a karrikatúra határáig átstilizálja a démoni nőt is. A masszát, mely a paraszti kerámia brutális taglejtéseivel, vastag tömegekben jelentkezik, a színes zománcok szinte tavaszi virágzásba borítják. A kékek, rózsaszínek, a márványnak s pasztellnek lehelletszerű finomságai feloldják az olykor kissé elnagyolt formákat. Általában a nálunk most annyira divatos bécsi és karlsruhei kerámiának ad visszhangot a formákkal való játékában Rahmer Mária. Az a naiv expresszionizmus, mely a parasztfaragásokból árad a világba, őt is vonzza, nevetésre készteti és mosolygó filozófussá teszi. Kis, dekoratív tárgyain ez a közlés mindig eleven, meleg. De, ha nagyobb kompozíciókba fog s főleg a használati kerámia felé fordul (szökőkút, óra, virágtartó), akkor az arányérzék néha kisiklik a kezei alól. A kerámia e hasznos élethivatása felé a lassú érlelés fogja elvezetni Rahmer Máriát. A kellemes ensemble a szentkereszthegyi Kratochwill Károly elnöksége alatt álló Magyar Iparművészek Országos Egyesületének rendezésében került a Nemzeti Szalón közönsége elé. N. P.

KÖNYVKIÁLLITÁS LYONBAN. Ez év tavaszán Herriot-nak, Lyon város polgármesterének kezdeményezésére modern könyvművészeti kiállítás volt Lyonban. A rendelkezésre álló hely terjedelme mindössze 23 tárló felállítását engedte meg, ugyanennyi nemzet részére. Az utolsó évek tíz legszebb magyar illusztrált könyvét a bizottság felkérésére N á d a i Pál küldte ki s azok kitűnő csoportosításban külön kiállítóasztalban kaptak helyet. A magyar könyvművészeti csoportnak a tavalyi párizsi nagy nemzetközi kiállítás után ez évben is megérdemelt sikere volt francia földön.

DORÉ-KIÁLLITÁS. Bár csak jövő év januárjában lesz születésének századik évfordulója, a franciák máris kiállításban áldoznak a nagy illusztrátor emlékének. A romantika most amúgy is divatban van és Doré ízig-vérig romantikus művész. Az idegenszerű elbűvöli, a fantasztikus magával ragadja, a nevetés a szertelenségbe ragadja. Ezért volt kongeniális tolmácsa Victor Hugónak, Balzacnak, de Cervantesnek és Rabelais-nek is. A tengerben rothadó állatokat éppoly borzalmasan tudja odavetni, mint az éjféli látomásokat, a portréin pedig, akár Sarah Bernhardot, akár Gustave Moreau-t festi, mindig van valami misztikus esodálkozás. Nálunk, német közvetítés folytán, inkább a népmese-illusztrációit ismerik s annak révén ami világhírűvé tette: a biblia-illusztrációk révén. Ez utóbbin is szertelen, sokszor túlcirkalmazott, valami sajátos arab felfogást egyesít archeológiai tanulmányokkal, de a biblia grandiózus egyszerűsége hiányzik belőle. Rendkívüli sokoldalúsága mellett nagyon termékeny volt. A Petit Palaisban négy nagy termet töltenek meg most kiállított művei: köztük festmények, szobrok, de főleg fametszetek és litók. Ez a kiállítás valószínűleg megindítója lesz egy új Doré-értékelésnek, melyet csak fokozni fog élete tragikus finálé ja. Az ötvenéves korában elhalt művész tudvalevőleg szellemi összeroppanás áldozata lett, pár nappal azután, hogy egy álarcosbálon teljesen bronzszínűre festett testtel jelent meg.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1932.

• TÁRSULATUNK • • KÖZLEMÉNYEI •

A nyári szünidő megkezdése előtt a Társulatban igen intenzív munka folyt, amely egyrészről a vezetőség által adott programm fokozatos megvalósításából, másrészt a későbbi feladatok előkészítéséből állott. A vonatkozó ülések és gyűlések lefolyásáról a következőkben számolunk be:

1932 március hó 21-én a bírálóbizottság tartott ülést, amelyen a következő bizottsági tagok jelentek meg: Helbing Ferenc, Menyhért Miklós, Megyer Meyer Antal, Teles Ede. Menyhért Miklós javaslatára a bizottság Helbing Ferenc m. kir. kormány főtanácsost, az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola igazgatóját választotta meg elnökévé. Utóbbi megválasztását megköszönvén, örömmel jelenti, hogy a Társulat által hirdetett tervpályázatra összesen 102 pályamunka érkezett be, amely 695 darabra vonatkozik. A pályázati feltételek felolvasása után a beküldött tervek bírálatát kezdte meg a bizottság. A beérkezett művek nagy számára való tekintettel a bizottság csak 1932 március hó 23-án tudta munkáját befejezni, amely ülésen a következők jelentek meg: Györgyi Dénes, Helbing Ferenc, Ligeti Miklós, Lingel Károly, Menyhért Miklós, Szablya Frischauf Ferenc, Teles Ede, Wälder Gyula és Hoffer Imre ügyvezető. Helbing Ferenc bizottsági elnök kihirdette az eredményt, amelyet 1—2. számunkban közöltünk.

1932 április hó 26-án az igazgatóság és gazdasági bizottság tartott egyesített ülést Seenger Béla elnöklésével. Megjelentek: Bodon Károly, dr. Gulden Gyula, Jungfer József, Lakatos Artúr, dr. Pacher Béla, Szablya János, Végh Gyula és Hoffer Imre ügyvezető. Elnök felhívására az ügyvezető előterjeszti az 1931-es esztendőre vonatkozó zárszámadást, az 1932-es esztendőre vonatkozó költségvetést és az 1932-es év negyedévi nyersmérlegét. A rendes közgyűlés előkészületei megtörténtek és annak megtartása 1932 május 29-re van kitűzve. Végül jelenti, hogy a Társulat első iparművészeti teája, — amely iránt nagy érdeklődés mutatkozik — 1932 május hó 3-ra van tervbevéve a Gellért-szálló különtermében. Szablya Frischauf Ferenc bejelenti, hogy az iparművészeti teák védnökéül Anna kir. hercegasszonyt kérte fel a Társulat küldöttsége és örömmel közli, hogy Ő fensége a védnökséget kegyes volt vállalni s hogy az első előadást Wälder Gyula műegyetemi tanár fogja tartani. Hoffer Imre ügyvezető jelenti, hogy a Tatabányán rendezendő kiállítás ügyében küldöttség kereste fel Vida Jenőt, a M. Á. K. vezérigazgatóját, aki készséggel ígérte meg a kiállítás támogatását. A kiállítás megnyitása előtt a magyar iparművészetről tartandó előadás megtartását valamelyik neves művészeti írónkat fogja az elnökség felkérni. Az ezüstből készítendő tárgyak pályázati felhívását a társulati iroda már szétküldte. Indítványozza, hogy a kiállítási bizottság által rendezendő nyári kiállítás plakátjának megtervezésére Dallos Hannát kérje fel az elnökség. Örömmel jelenti, hogy a kultuszminisztérium által a művészeti tárgysorsjáték céljára megküldött 1000 drb. sorsjegyből 800 darabot sikerült a Társulat tagjai között elhelyezni, hogy Györgyi Dénes atyjának, néhai Györgyi Kálmánnak hagyatékában talált iratokat a Társulat rendelkezésére bocsátotta. Fájdalommal jelenti, hogy a Társulat régi tagja, Dörre Tivadar meghalt. Bodon Károly, Szablya János, Jungfer József, Lakatos Artúr, dr. Pacher Béla hozzászólása után az együttes ülés az összes jelentéseket és indítványokat egyhangúlag fogadta el.

1932 április hó 29-én a Társulat választmánya tartott ülést Seenger Béla elnöklésével, amelyen a következő választmányi tagok jelentek meg: Bodon Károly, Bodonyi Jenő, Fischer Zsigmond, Grabowieczky Leon, Hauswirth Ödön, Helbing Ferenc, Horváth Béla, Hosszú István, dr. Hültl Dezső, Jungfer József, Koródy György, Kölber Dezső, Kulcsár Sándor, Lakatos Artúr, Ligeti Miklós, Mátrai Lajos, Megyer Meyer Antal, Nádler Róbert, Ohmann Béla, dr. Pacher Béla, dr. Petrovics Elek, ifj. Richter Aladár, Schober József, Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János, Szabó Rezső, dr. Szalai Emil, dr. Ugron Gábor, Urbányi Vilmos, Tóth Gyula, Végh Gyula, Zadubánszky Irén.

Seenger Béla elnök meleg szavakkal üdvözli a választmány nevében dr. Ugron Gábort súlyos betegségéből való felépülése alkalmából. Jelenti, hogy Hoffer Imre ügyvezető ideiglenes megbizatása f. év május hó 1-én lejár s ezért javasolja, hogy az ideiglenes megbizatás 1932 december 31-ig meghosszabbíttassék. A javaslatot a választmány egyhangúlag fogadja el. Végh Gyula a londoni Victoria and Albert múzeummal kapcsolatban felmerült ügyet ismerteti. A londoni múzeum igazgatósága a legnagyobb készséggel adott neki felvilágosításokat ebben az ügyben, azonban a panaszok legnagyobb részét megcáfolta; 1883 óta Magyarországról anyagot egyáltalában nem kaptak. Örömmel közli, hogy ebben az ügyben akciót indított, amelynek eredménye, egy 50 darabból álló szép kollekció, közben már ki is ment Londonba. Az akciót folytatja. A választmány egyhangú köszönetet szavazott Végh Gyula őméltóságának, hogy ezt a kínos kérdést olyan eredményesen intézte el a londoni múzeum igazgatóságával, ami által a magyar kultúra és iparművészet ügyének nagy szolgálatot tett. Grabowieczky Leonnak a választmány szintén köszönetet szavazott, hogy indítványával az ügyet annakidején a választmány elé hozta. A választmány ezután egyhangúlag fogadta el mindazokat az indítványokat, amelyeket az igazgatóság 1932 április hó 26-án tartott üléséből kifolyólag tett. Ezeket az ügyeket fentebb közöltük. Elnök indítványára a választmány egyhangúlag mondott jegyzőkönyvi köszönetet Schober Józsefnek, a gazdasági bizottság elnökének azért a nagy munkáért, amelyet e nehéz helyzetben magára vállalt és oly kitűnően s nagy odaadással vég-

Ráhmer Mária

Kerámikus jegye
P. Breslyánszky Ilona,
Ismerd meg a kerámiát, Bp. 1966, 284 l.

Ráhmer M.

Ráhmer

Kerámikus jegye

P. Breslyánsky Ilona,
Ismerd meg a kerámiát, Bp. 1966, 284 l.

Rahmes Mária

Kerámiáival szerepelt a magyar művészeti sorsjáték kiáll.-ón.

Est, 933.V.28.

Ráhmer Mária

RM

Kerámiros jegye

Breslyánszky Ilona,
...e, a Kerámiát, Bp. 1966, 282 l.

Czölder Dezső
festőművész

Adria kiállítása: „Tenger és tengerpartok"

I. Ferry-Oszkár utca 4/b.

1929. XII. 6-22

Rahmer hária

Kerámiával nezepel az „Emericano hüvész Cék" kiállításán a városmajori kultúrházban

Lapparonóg 1937 I. 24.

MD K

H .Rahmer Mária, keram ip.müv.

A kiáll.-t rendezte:OMTI és a Magy.Iparmüv.Orsz.

Egyes.

"Magyarország" 1940. márc 10. 8.1.
Mária Valéria u. helység. "Uj Magyar otthon" kiáll.

MDK

Rahmer Mária

Dékány A: Az Ipm. Társ. Gy.K. emlkiálla.
Magyarság, 1934. máj. 19.

MDK

Rahmer Mária, kerámikus

Rosner K: A milanói Triennale. Magy,Iparmüvészet, 1933. 94 l.

ászlón nyugvó oroszlán, 187o körül.

MDK

H. Rahmer Mária

Radisics E.: A Népszövetség palotájának magyar terme.
Magyar Iparművészet 1936. 193.l.

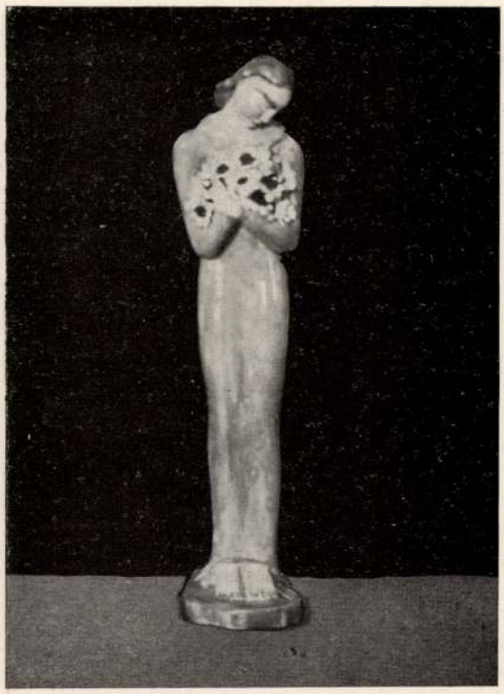

Kerámiai figurák. Ráhmer Mária műteremkiállításából. — Keramische Figuren. Von der Ateliersausstellung der Künstlerin Maria Ráhmer. — Cheramic-figures from the exhibition of M. Ráhmer's.

Magyar Iparművészet
1935. 87. l.

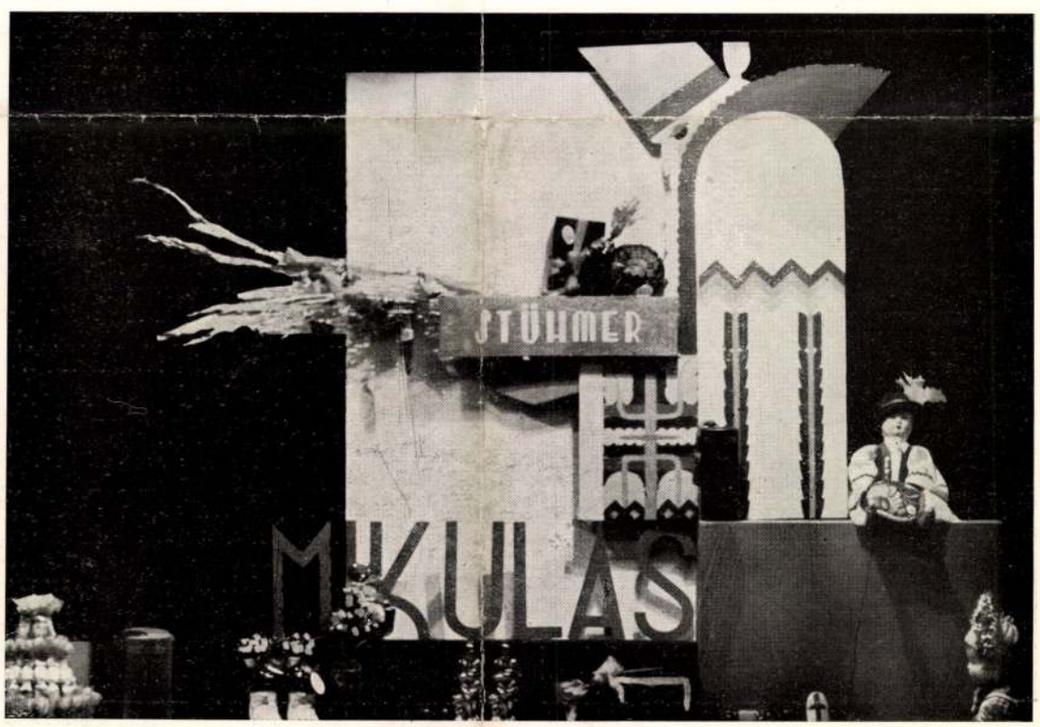

Kirakati reklámdíszítések. Latabár Károly tervei. — Schaufensterdekorationen. Entwurf von K. Latabár. — Shopwindow decorations. Designed by K. Latabár.

Rahmer Mária

EK 1932. XII. 10.

Művészet

Karácsonyi iparművészeti kiállítás

A Nemzeti Szalonban, a Magyar Iparművészek Országos Egyesülete megbízásából ifj *Richter* Aladár és *Szokolay* Béla rendezésében igen tartalmas, nívós, főleg a fiatalabb iparművészi generáció alkotásaiból gyüjtött anyag kerül kiállitásra, amely a karácsonyi ünnepek hetében bizonyára széles körben kelt érdeklődést. Tehetséges művészek kerültek össze. Itt találjuk *Rahmer* Máriát, akinek ötletes, szinduś keramiai fantáziája már jólismert. *Zilzer* Hajnalka uj irányt vett, s az orthogonális plasztikát eredeti teñorsban transponálja a bizarr formákba. *Kassai* Kende Judith kerámiája már a fejlődés csucsa felé közeledik. Értékes erőt jelent *Sinkó* András stilizáló szoborkerámiája, s lendületesen haladnak *Berkovics* Erzsi, *Berkovics* Anna és *Gády* Éva egyirányu, közösen vezetett műhelyükben készült, izléses és ötletes kerámiai munkái. Fafaragás és famegmunkálás terén *Engel* Piroska, *Deli* Anna készitményei érdemelnek figyelmet. Ötvösművészetben *Csillag* Margit preciz zománcai, *Schnetzer* Zsuzsi és *Acél* Edith műtárgyai és az uj, ötletes, plasztikai tekintetben is jelentős *Teván* Margit munkái keltenek feltünést. Könyvkötő- és papirmunka terén *Lay* Olgát és *Steinfeld* Sárit emlitjük meg dicsérettel, s textiliákban *Csányi* Ilus nevét jegyezzük föl. Igen eredeti humora van *Kandó* Magda kerámiájának. *Gorka* Géza artisztikus kerámiája már tulnő az itt bemutatott anyagon, mesteri kivitele révén. Eredeti játéktipust hoz *Nagy* Piri és bőrtechnikában *Vozáry* Emma kiállitásán találunk érdekes darabokat. A kiállitás csütörtökön nyilik meg.

E K 932 XII. 10

Válunk a világ legolcsóbb buzájából sütik a világ legdrágább kenyerét.

Némethy Vilmos után *Rakovszky* Tibor dr. rra szólítja fel a miniszterelnököt, hogy

csökkentse a pontjainak számát és a tettekét emelje.

szálljon le — ugymond — arról a gyors- onatról, amellyel most az országot bejárja s amely tulajdonképpen Bethlen masinája és üljön a magyarok rozzant szekerére.

hogy a képmást valóban Kupetzki festette. A művész fiatalabb korában, római tartózkodása idején, Szobjeszki Sándor herceg pártfogoltja volt s tudjuk azt is, hogy ez időben barokkosabb stilusban, nagyobb dekorativ lendülettel és erősebb kolorisztikus törekvéssel dolgozott, mint később. Ismerünk is tőle római korszakából egy jelentős alkotást, egy önarcképet, a mi festményünkhöz hasonló díszes ruhában, mely valószínűleg a művész magas pártfogójának tulajdona volt. E kellemes, üde színhatású kép, melyet Kupetzki életírója, dr. Nyári Sándor a «Vasárnapi Ujság» 51. évfolyamának 46. számában közölt, Deutsch Antal úr tulajdona.

Ha csakugyan Kupetzki festette a mi képünket is, ami igen valószínű, úgy a két alkotás közt korban sem lehet nagyobb különbség. Hasonló iskolára vall a felfogás mellett a sajátos vonalvezetés, illetőleg ecsetkezelés is. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a Deutsch Antal-féle kép kissé szárazabb, pedánsabb, míg a mienk szabadabban mozgó, vázlatosabban jelölő ecsettel készült. Talán szándékában is volt a művésznek még egy végső simítás.

A kép a díszes öltözet ragyogó színeinek köszöni megkapó és mély hatását. Az ábrázolt zafirkék dolmányt és barna prémmel szegett vérvörös mentét visel. Mindkét ruhadarabot csillogó ezüst paszomány díszíti. E színek összehangolásával és különösen az ezüst varrások erőteljes ragyogtatásával igazi virtuozitást fejtett ki a művész. A fehér turbán is nagy színérzékkel és mesteri ecsettel van festve.

Egyáltalában oly kvalitásokkal ékeskedik a kép, melyek becsületére válnának nemcsak Kupetzkinek, hanem valamely nagyobb művésznek is.

Az érdekes kosztüm igen előkelő benyomást kelt, leginkább az ezüst sujtás pazar alkalmazása és ékes, cikornyás alakja miatt. Pedig még e gazdag díszítéssel sem nevezhető magas rangot jelző viseletnek. Tulajdonképen nem egyéb, mint a XVII—XVIII. századi katonazenekarok dobosainak uniformisa; igaz ugyan, hogy díszesebb, előkelőbb átalakításokkal. Talán nem is komoly díszruha, hanem valami farsangi jelmez.

Annyi azonban bizonyos, hogy színpompája hangulatot tud kelteni és ha csakugyan Kupetzki festette, a kép a művész legjobb alkotásai közé tartozik.

F. T. Z.

GRÓF ZICHY LEONA HAGYATÉKA. A mult évben elhalálozott Zichy Leona grófnő hét

DAFFINGER M. M.
MARICHNÉ BÁRÓ KRAY FRANCISKA
ARCKÉPE

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

DAFFINGER M. M.
GRÓF FESTETICS LEÓ
ARCKÉPE

Művészet 1915

családi arcképet hagyott a Szépművészeti Múzeumra, melyek közül öt különös figyelmet érdemel.

Elefántcsontra festett miniaturok ezek és Daffinger Móric Mihály névaláírással jelzett alkotásai.

Az egyik Festetics Leó grófot, a másik nejét, báró Kray Borbálát ábrázolja. A többi három festményen is a báró Kray-család nőtagjai láthatók: gróf Zichy Miklósné Kray Mária, Kray Amália és Marich István Dávidné, a szépségéről híres Kray Franciska.

Daffinger porcellánfestéssel kezdte pályáját és a Napoleoni háborúk, a kongresszus és a Biedermeyer-korabeli Bécs izlése és művészeti ideálja benne testesült meg igazán. A múzeumunk tulajdonába jutott festményekben sem tagadta meg magát, sőt e képmások nemcsak legjellemzőbb, hanem legjobb alkotásai közé is tartoznak. Művészete fénykorának emlékei. Abból az időből valók, melyben a mester, Metternich hercegné protektorátusa alatt, a Bécsben élő helybeli és idegen arisztokráciának dédelgetett arcképfestője volt.

Daffinger nem tartozott a naturalisták közé. Szívesen tett eleget megrendelőinek, kik elzményített képeket vártak tőle. A kellemetlen jelenségeket tudatosan rejtegette, szépítette. Marich István Dávidné képmásán természetesen nem volt erre szükség. A kor felfogásához való alkalmazkodás azonban annál érdekesebb eredményre vezetett a hibás növésű Kray Amália bárónő arcképén, kinek fogyatkozását oly ügyesen palástolta a művész, hogy a képen a szomorú testi hiba helyett csak gyöngéd előrehajlás vehető észre.

Zichy Leona grófnő hagyatékából a Daffingereken kívül két Rahl-féle képmás is jutott a Szépművészeti Múzeumba. Az egyik a hagyományozó atyját, Zichy III. Miklóst, a másik ennek nejét, gróf Festetics Fannit ábrázolja. A két festmény közül az utóbbi az elevenebb, a karakteresebb. A férfi képmás a Rahl-féle arcképek nagy átlagából való.

Rahl Károly művészete azonban, jóllehet ma korántsem örülhet olyan értékelésnek mint a festő életében, sohasem fog jelentősen devalválódni, mert a nagy tudás és komoly fegyelmezett munka meggyőző ereje kevésbbé jelentős termékeiből sem hiányzik. F. T. Z.

A GRAFIKAI GYŰJTEMÉNY GYARAPODÁSA 1914-ben. Az elmult esztendőben grafikai gyűjteményünk rendkívüli mértékben fejlődött. Egyrészt híres gyűjtemények feloszlása és elárvereztetése folytán kitünő vásárlási alkalmak kinálkoztak, másrészt nagyarányú ajándékozások örvendetesen gyarapították anyagunkat. Rajzgyűjteményünk 500, metszetgyűjteményünk 1183 darabbal szaporodott.

Az ajándékok közül első helyen említendő a báró Podmaniczky László-féle gyűjtemény, melynek hetedfélszáz lapját báró Podmaniczky Gézáné adta nagylelkűen múzeumunknak. A gyűjteménynek legértékesebb része az angol mezzotintolapok gyönyörű sorozata, mely eddig is jelentékeny mezzotinto-collectiónknak pompás kiegészítése. A nagyértékű gyűjteményt külön kiállítás keretében fogja a múzeum a nagyközönségnek bemutatni.

Dr. Majovszky Pál min. tan. több mint 200 darabból álló modern metszetgyűjteményét ajándékozta intézetünknek. A nagybecsű gyűjtemény december és január hónapokban a grafikai kiállítási teremben volt látható s úgy a sajtó, mint a közönség részéről teljes elismerésben részesült.

Báró Hatvany Ferenc Brocky Károlynak, az Angliában élt jeles magyar művésznek nem kevesebb, mint 281 vízfestményét és rajzát adta gyűjteményünknek. A rendkívűl érdekes sorozat február havában kerül kiállításra.

E három nagyszabású ajándékon kívül számos kisebben is volt része gyűjteményünknek; így L. Delteil, K. Kappstein és Max Liebermann grafikai mukáik egy-egy értékes sorozatát adták; Dr. Weiner Adolf Axmann J. magyar vonatkozású metszeteinek teljes kollekcióját ajándékozta, hogy csak a fontosabbakat említsük.

Az 1914 tavaszán Párisban, Berlinben, Lipcsében és Stuttgartban lefolyt nagy rajz- és metszetaukciókon számos nevezetes darabbal gyarapíthattuk grafikai gyűjteményünket. Egyéb alkalmakat sem mulasztottunk el, különösen a magyar osztály hiányainak betöltésére.

Rendkívüli értékű és egy teljesen hiányzó korszak képviselője az a XV. századbeli metszetsorozat, melyet a Nemzeti Múzeum, ill. a M. Tud. Akadémia könyvtárának igazgatósága helyezett gyűjteményünkben letétbe s melyet vétel útján is néhány darabbal kiegészíthettünk.